REGÉLŐ

Szépművészeti Első Magyar

FOLYÓIRAT.

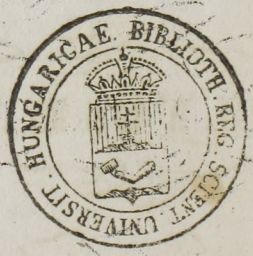
Ötödik Évi Folyamat.

1837-ki

II^dik Kötet.

Alapitá és szerkezé
Röthkrepf Gábor.

Schlesinger Kőnyvnyomt.

BIBLIOTH. REG. SCIENT. UNIVERSIT. HUNGARICAE

53.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap julius 2kán **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ORSZÁG 'S NÉPISMERTETÉS.

Bartfai fürdő.

(Képpel együtt.)

A' bartfai fürdő és érczes vizek forrásai Sáros vármegyében, felső magyar országnak egyik legregényesebb vidékén, sz. k. Bartfa városhoz fél órányira feküsznek a' várostól északra terjedő völgyben, mellyet a' szomszédjai fölött büszkén felemelkedő Kőhegy (Kamena hura, Steinberg) kerít körül. — E' katlanban, mellyet egykor csak bartfai polgárok és pásztorok ismertek, hajdan majdcsak használatlanul ömlék az anyatermészet kebléből ama jótékony hideg érczes viz, melly most számtalanoknak egészségét részint mint ital részint mint fürdő vagy helyreállitja, vagy viritó állapotban tartja-fenn. Csak mulatság gyanánt látogaták hajdankorban Bartfa lakosai a' természettől olly gazdag adománynyal ékesitett kis völgyet, 's felséges kristály-tiszta vizével egyedül csak szomjukat enyhité a' nélkül, hogy annak egyéb jótékony sajátságaira figyelmeztek volna. Későbbi időben messze földről jött nehány Görögök használták azt fürdő gyanánt, 's az első hat szobát épitették. — Bizonyos régi tudósitások szerint azonban már 1505-ben bérbe adatott az itteni fürdő Bartfa városa által (mellynek tulajdona) évenként fizetendő három (!) forintért. Hihető tehát, hogy már régenten is volt ott valamelly épületecske a' bartfai vendégek számára. — Mintegy 70 esztendő előtt épült ott egy kis vendégfogadó. Ekkor a' Bartfaiak számosabban kezdének itt fürdeni, 's mind inkább szembetünő levén az érczes viznek jótékony hatása, a' szomszédságokból is jöttek vendégek. Igy lön, hogy a' fürdő-intézetet nagyobbitani kellett. — 1787-ben már kőből épült vendégfogadó 's 12 fa-szoba állott itt részint a' megyebeli részint a' Galliciából jött vendégek számára. Ezen évben leginkább tünt szembe a' viznek gyógyereje, midőn annak használása által egy lengyel nemes, Lisice Lisicky Tamás, makacs köszvényétől megszabadult, miről ő 1787. october 14-kén egy latinul irtt bizonyitványt is hagyott Bartfán. Ezen ur, midőn ide hozattatott, tagjait nem használhatván naponként emberek által

tétetett a' fürdőbe. Két hét mulva azonban minden emberi kéz segedelme nélkül járhatott, 's tagjaival tetszése szerint bánhatott.

Miután Hallerkői gróf Haller József, cs. k. titkos, és m. k. helytartói tanácsnok 's marmarosi fő ispán', későbben több esztendeig maga is tapasztalta volna e' fürdőknek csudaerejét, véghez vitte, hogy 1795-ben a' n. m. m. k. helytartótanács Kitaibel Pál ismeretes professort a' bartfai viznek chemiai vizsgálatára küldené, ki egyszersmind annak használási módját meghatározná. — Ez által a' bartfai fürdőnek hire mind inkább terjedett nemcsak hazánkban hanem a' szomszéd Lengyelek között is, 's minden évben számosabban gyülekezék oda a' magyar és lengyel nemesség. — Az utóbbi közül több nyáron által látogatá azt Czartorinsky Ádám herczeg (ki 1805-ben magyar indigena lett), 's példáját számos Lengyel követé. Eleintén udvarával együtt csak alacson kunyhókban lakott: később a' fürdőhely közelében csinos nyári lakást épittetett magának. Emlékezetét fenntartá azon Chronogram, melly 1798-ban a' fő forrás gömbölyű fedelére iratott következőleg:

JVssV aVgVstI RegnantIs
GabrIeLe barone ab EötVes
operante
PrInCIpe CzatoryskIo
NajaDIbVs BartphaeIs
PeraMato
praesente
RenoVatVs

A' vendégek szaporodtával Bartfa városának tanácsa a' n. m. helytartótanács engedelmével a' fürdőhelyen ingyen osztatott-ki telkeket olly feltétellel, hogy a' vállalkozók azokra három év alatt házakat épitsenek. A' város maga jó példával menvén elől, több épületet állita részint a' vendégek lakására részint mulatságára. — Követék a' szép példát egyes bartfai polgárok 's uraságok: és igy lön, hogy mai nap már a' bartfai fürdőhely környéke utszákra osztott csinos kis várost képez. A' fürdő bérbe adatik, 's azért (Csaplovics szerint) már 1816-ban 5720 ftot fizetett a' bérnök a' városi pénztárba. Milly különbség ez az 1505-ki bérmennyiségre nézve! *(Vége következik.)*

ELBESZÉLÉS.

Váratlan szerencse.

Accidit in puncto, quod non speratur in anno.

A' váratlan többnyire valósul. Mire az ember számot tart, vagy láthatlanul elenyészik, vagy csekélyebb lesz, mintsem az ember re-

ményletre; és igy vagy kevés, vagy néha semmi örömet sem szül: de a' váratlan eset, melly a' meglepéssel van összeköttetve, minthogy a' történetnek szüleménye, nemcsak hogy szemkerülőleg ki nem vesz, hanem még az ellenző hullámok daczára is létre kap.

* * *

Vágtattak a' bérkocsik; tódult a' nép szőke Dunánk bástyapartjára; bámulva fürkészem a' hid-fokról e' jelenet okát, mert Pest kövein még én nem igen valék járatos. — Sebes léptekkel látom Pozsonból ismert R. barátomat is a' tóduló nép felé közeledni. — „Hova sietsz barátom? — szóllitám-meg a' sietőt — mi sürgetős ügyed van az öszvecsődült emberekkel? Állj-meg! szóllj! mi oka e' jelenetnek?“ — „Isten hozott! — felel ő, mi alatt ágyú-dörgés hallatott — ez Nádor gőzösünk durrantása! láttad-e már e' szép gőzhajót? Jer! siessünk, hogy sebes jöttét megtekinthessük. Ez alkalommal jön Pozsonból anyám Ilka hugommal Pestet 's abban engemet is látogatandó!“

Nem annyira kiváncsiságból (mert a' hajónak jöttét mentét sok izben láttam Pozsonban létemkor) hanem inkább unalom-üzésből követém R. barátomat, 's észre alig vettem, midőn a' jött vendégek köztt lelők magunkat. Én jobbra, ő balra oszoltunk a' hozzá 's barátságból hozzám is tartozókat felkeresendők. Alig tettem három lépést, midőn R—nek Pozsonban többszer látott anyját megszemléltem, kinek kézcsókom után tüstént adtam fijáról tudósitást, mialatt a' szavaimra nem igen ügyelő 's engemet rég nem látott bátyjának tartó Ilka nyakamba borul, 's mintegy testvéri csókkal üdvözöl. Én elpirultam; mert most olly benyomás támadt szivemben, millyet velem eddig asszonyi lény nem éreztetett. Mámoromból előbb nem is ocsódtam-fel, mig a' már reánk akadt R-nek kaczaja, 's Ilkának vele enyelgő szava fel nem ébresztett.

Magam is kezdém már a' véletlen történetnek mintlétét fejtegetni. Ilka ezt semminek lenni állitá, 's igy bennem is az ölelés édességén kivül más nyom nem vala látható. — Ez meg amaz asszonyságnak lakása iránt egyre ostromlották füleimet a' tudakozások; pedig én még kettőre is alig valék képes, mint Pest városában jövény, megfelelni, mire Ilka igy szóllott: „mi hasonlók vagyunk, mert én is annyival tudnék, mennyivel kegyed, az illyenekre válaszolni!“ A' többi felelet terhét R—re bizván a' „hasonlók“ szót felfogtam, 's annak értelmét tudakozva ugy beszédbe eredtünk, hogy észre sem vettük, midőn R. barátom a' Nádoron jötteket Nádor vendéglőbe vezette. Én illetlennek vélvén a' nyugodni vágyó utasokat akadályoztatni, eltávoztam, 's egy barátságos kéz-szoritás tudatá velem a' másnapi megjelenhetésre az engedelmet.

Én tehát a' szinházat látogattam-meg. Éppen Normát adták; de mivel engemet Severnek Dams általi vagy igazán vagy csak nekem szenvedélylyel elragadottnak látszó hideg-vérű játszása nem mulattatott, felvonat közti időben oda hagytam a' szinteremet. A' Vadászkürthez vetemedvén, tobb étek után fagylaltat adaték magamnak. A' kis adat éppen fogytán volt, midőn hidegült szivem egyszerre fellángolt, mert a' szinházból jövő 's gyomrukat kielégiteni vágyó vendégek közt R. barátomat is látom anyja és Ilkával betoppanni. A' kanálka kiesett kezemből, 's mint eszméletlen sieték elejekbe helyet kijelelő számukra.

Midőn leültek, estvelit adattak maguknak; 's én, ki már enyimet elvégzettem, hasonlag kénytettem velek a' másodikat elkölteni, mit azonban a' történetből ide vetődött Ilkáért szivesen elvállalék. A' két száz lábnyi magos torony órája elütötte már a' tiz-egyet, mikor R—éket a' bérkocsi keskeny lépvasán felsegélém, 's ők ismét említék a' másnapon megjelenhetésnek — még pedig ebédre — engedelmét. Elkongá éppen az éjfélt a' harang ércznyelve, midőn magamat pehelybe vetettem, 's kiki képzelheti, jött-e álom szememre!? — Gyertyát gyujték tehát, 's ime! ábrándom közt Lembertnek kevés értékű elbeszéléseire *) akadván, ide 's tova forgattam azokat, mig e' szavakra jutottam: „Idő és alkalom hatalmas ellenfelek, ha szerető szivvel vannak szövetségben. **) E' szavakat gondolóra vettem. — „Szivvel, és még szeretővel is?" kérdém magamban — hiszen én nem szeretek — kit is szeretnék itt, hol ismeretlen vagyok!? — Alkalom? nincs alkalmam senkivel öszvejönni. — Időm? Van ugyan; de mit ér, ha nem tudom használni! Igy tünődém, mig végre eszembe jutott azon idő, melly engemet a' Nádor gőzöshez vezetett; eszembe az alkalom, melly holnap magát mutatja; eszembe — 's bár nem akarva is el kellett magammal hitetnem — hogy én Ilkát, noha nem látok szivének mélyébe, nem gyülölhetném.

Jó, hogy reggel lett: szörnyű hosszú volt éjem; már azt gondoltam, hogy többé napfényt sem látandok. Még csak hat óra volt, és én felszedtem magamat, holott máskor kilenczig is szoktam őrizni nyoszolámat. Eszembe ötlött, hogy talán Ilka majd álmomról fog tudakozódni; ha azt viszonzom, hogy mit sem aludtam, és szüntelen vele tünölődztem, ez igen is merész ön-vallomás lenne. Ezen nem alvásomat tehát felette édesnek kell mondanom, ha kérdezni fogja, mit álmodtam? Ha pedig semmit, akkor álmom édességét tagadom, 's

*) Feder-Proben. Eine Sammlung kleiner Erzählungen und Novellen von J. W. Lembert. Wien 1821.

**) „Zeit und Gelegenheit sind mächtige Feinde, wenn sie mit einem liebenden Herzen im Bunde stehen." Die Sängerin. Seite 16.

kell valamit állitanom, p. o. mintha a' gőzhajó jöttét láttam, 's Ilka ölelését érzettem volna. Illy nemű képzetekkel utszára mentem Pest szépségeivel szemeimet hizlalandó.

Járás kelés között eljött a' dél ideje. Meglátogattam előbb a' gőzhajónak azon kikötő helyét, hol velem tegnap a' véletlen eset történt. — Rajtam is teljesedett, mi Zschokke gályarabján: „a' vissza-emlékezés — mindenkor meglepő.“ — Hasonló voltam hozzá, csak hogy őt a' gályaláncz kötelezte, engem pedig valami szokatlan érzelemnek, a' világ ama hathatos magnesének láncza, tegnap óta lebilincselt. Fohászok röppentek-ki keblemből sorsom jövendőjét a' multakból származtatók. Csak ezután mentem Nádor felé, 's hogy Ilkát meghazudtoljam, semmiképp' nem határozhatám-el magamat. Elhatározám tehát, hogy őszintén megvallom éjemet. Illy küzdések köztt az ajtón kopogtatás után veszem észre, hogy nem a' mondott számon kopogék; de mit volt tenni? a' kilincs kezemben, már csak be megyek engedelmet kérő. — Beléptemkor — csudálatos dolog! — Ilkát látom pamlagon ülve 's valamelly könyvet olvasva. — ‚Isten hozta! — rebegé mosolygó ajka — kitől tudta-meg kegyed, hogy tegnap óta szobánkat megváltoztattuk?‘

„Történet vezetett ide!“ — felelém.

‚Kegyednek tehát sok foglalatossága van, hogy azok miatt olly mély gondolkozásba merülve, nem a' biztos ajtón lépett-be!‘

Mi volt mondható? nehogy máskép kénytessem szóllani, mint érezék, másra fordítám a' beszéd tárgyát. — „Hol édes anyja? — kérdém — hogy tiszteletemet megtehessem?“

‚Nincs hon! elment bátyámmal Pest teremeit 's külön jelességeit megtekinteni!‘

„És kisasszony nem ment-el?“

‚Mint látja, nem; hisz' én Bécsben szebb 's érdekesebb jeleneteket láttam; inkább mulatom magamat könyvolvasással.‘

„Illetlen dolog — szóllék — hogy én édes anyjának tudta nélkül a' kisasszonynyal társalkodom. És igy, nehogy olvasásában háborgassam, kissé eltávozom!“

‚O! soha se fárassza magát kegyed! — felelt Ilka. — Mi az elsőt illeti, mi egymás iránt nem vagyunk olly igen idegenek. Mi a' másodikat — ugy sem olly nagy értékű e' könyv; és nagyobb szerencsének tartom, ha kegyed magát a' leülésre megalázza.‘

„Nem olly igen idegenek? — kérdém engedve utósó szavainak — hiszen a' kisasszonyt csak tegnap óta van szerencsém tisztelni.“

‚Tehát az ismeretségnek olly hosszúnak kell lenni? Egy percz is elég arra, hogy én kegyed nemes lelkét megismerjem!‘

„Ez igen finom hizelgés kisasszony! — Ha merem kérdeni, nem Jósika báro regényeit tetszik olvasni?“

„Nem — mondá — magam is inkább szeretném Abafit, vagy Zólyomit forgatni, mint Lembert elbeszéléseinek szikrájit.“

Mintha összeesküdtünk volna, hogy egyet olvassunk. Nézem a' könyvet, 's a' kinyilt lapon e' szavakat láthatám. „Idő és alkalom hatalmas ellenfelek, ha szerető szivvel vannak szövetségben.“ — Örvendék a' történeten, de ezen gerjedt érzelmemet bővebben ki nem fejthetém, mert kocsi zörrent-be Nádor kapu alján, mellyből R. lépeki anyjával. — R. azután félre hivott, 's kérdé, mint tetszenék testvére? Én igen jóval válaszoltam. Ugyan ezt tevé Ilkával, ki enyiméhez hasonló feleletet adott. Leültünk az ebédhez, vigan enyelgénk, 's a' szemmel tartó anya végre ünnepélyesen kezdé: „kedves leányom! én boldognak mondhatnám magamat, ha illy becses, erényes vővel dicsekedhetném. Már Pozsonban az ország gyülés alatt csupa józanságot tapasztalván benne, megegyeztem atyjával, hogy, ha egymásnak egykor tetszeni fogtok, örömmel adom áldásomat azon szép szövetségre, melly házainknak régi barátságát ujabb koszorúval fogja erősebbiteni. Ha tehát kegyed leányomat, ki vonzódását őszintén megvallá — személyére méltónak találja (miről fiam szavaiból meggyőződém), én a' házasulást nem ellenzem.“

Némán, szem-lesütve ülénk egmásnak ellenében; mire R. barátom: „qui tacet, consentire videtur“ szók között az uj házasulandóknak egészségökre egy korty tokajit lehajtott. E' pillanatban toppant-be szeretett atyám is, ki ez örvendetes jelenet láthatása végett hasonlag Pestre utazott egyet értvén napammal. — Enyim már Ilka, meg van határozva a' menyegző-nap is. A' mai délelőttet tehát a' tegnapi délutánnal a' legboldogabbnak mondhatom, mert ezen alig húsz óra alatt a' történet engemet boldogabbá tett, mint sok mást négy év alatt, mire régen számot tartott, de még sem boldogulhatott. — A' váratlan szerencse reám nézve legalább illy rövid idő alatt olly kedvezőleg mosolygott, miképp reményleni magam sem mertem volna.

ZÁTOGI.

HAZAI HIRLELŐ.

Gyászhir. — M. Túron jun. 22-kén boldogabb életbe költözött által életének legszebb virágában, 16-dik évében, t. n. Péter Juliana kisasszony. Benne kesergő édes atyja, t. n. Péter András ur, t. n. Heves vgye esküdtje, valamint anyja és három szeretett testvére, jeles lelki 's testi tulajdonokkkal ékesitett kedves leányt és rokont, e' folyóirat pedig szép lelkű 's hiv olvasónét gyászol.

Az első rózsa-ünnep felől (honunkban), mellyet Regélőnk 51-ik számában emliténk, következő bővebb tudósitás közöltetik.

Aggódó szemekkel nézte a' pórnép erkölcseinek hanyatlását ugyan annak boldogságát szivén viselő nagytiszteletü Sverteczky Imre Esztergom megyebeli áldozó pap, szomolányi alesperes, szentszéki és Pozson vármegyei táblabiró és nádasi plebanus, ki a' mivelt külföld példájára, a' világ anyjain, a' hajlékony nönemen, kezdé a' nemes erkölcsöket szilárditani az ismertetésre kitüzött rózsa-ünnepnek alapitása által. Ugyan is a' fenn tisztelt ur, Pozson vármegyei 's a' Karpátnak ugy nevezett fehér hegyeinél levő Nádas plebániában, két ezer pengő forintnyi alapitványt tett, mellynek 120 p. forint évenkénti kamatjából egy ugyan azon plebaniabeli, és a' lakosok közös szavazatával kijelelendő legerkölcsösebb, legbecsületesebb felnőtt paraszt leány illy módon jutalmaztatik és becsültetik-meg. 100 p. ft. a' legerkölcsösebb, legjobb és legtisztességesebbnek megismert hajadoné, mellyet a' helység kötelezvény mellett átvesz, 's töle évenként kiszolgáltatja a' nyertesnek a' rendes kamatot; az egész dijt pedig csak férjhez menetelekor kapjameg; mi hihetőleg csak hamar megtörténendik, mert ki nem kapna a' legjámborabb nő után? Azután, pórnépnél nagy magnes a' 100 pengő! — A' hátra levő alapitványi kamatbul 5 p. ft. árú fehér rózsa és aranykalász koszorúval koronáztatik-meg a' kijelelt, 's pedig nyilvánosan a' szavazó sokaság előtt; 5 p. ft. ugyan akkor kiosztatik a' jámbor koldusok közt; 5 p. ft. fordittatik a' rózsaünnep után tartandó hála-áldozatra; 5 p. fton pedig a' szegényebb és jámborabb gyerköczéknek iskolakönyvek vásároltatnak. — Azonban, ha az illy megkülönböztetőleg jutalmazott hajadonságát nagyobb és nyilvános bünnel terhelné, jutalmát elveszti, 's az a' következő évben második helyre méltatandónak jut. Ha pedig az illy szüz esküdtetése előtt e' világbul kimulnék, szülei 20 p. ftot kapnak a' szüz tetemek tisztességes eltakaritására a' hátra levő 80 p. ft. pedig szintén a' következő évben második helyre méltatandónak jut olly kötelességgel, hogy az elhunyt rózsakirálynénak sirja fölött rózsát kellessen nevelnie. Hogy pedig a' másod és harmad helyre méltatottak lelkesittessenek, kitüzetett, hogy jövendőben ujra fognak a' kijelelésre méltatni, hacsak kezdett ösvényöktől el nem távoznak.

E' jeles, 's tudtomra hazánkszerte a' maga nemében első alapitványnak következésében, a' közelebb lefolyt majus 15-kén, vagy is pünkösd hétfőn tartatott nagy örömmel az első rózsaünnep. Ugyan is délutáni 3 órakor a' hajadonok czifra serege 's egész plebaniabeli nép a' kebelbeli anyatemplomból a' közellevő 's igen regényes dombon fekvő boldogságos szüz templomába vonult mennyei fölvilágositást esdeklő ének közt; kiknek közepette, egy erre erkölcsei által ajánlott ifjú bárson vánkoson vitte a' becsültetés jelét, a' gyönyörü rózsakoronát. Ezen ünnepi sereget jelenlétével diszesité idősb gr. Apponyi Józsefné, Motesiczky István mint földes ur 's az egyháznak törvényes pártfogója, méltóságos nejével született Pongrácz Nepomuczena grófnéval, 's más különféle rendü 's rangú méltányloi az ártatlan erkölcsnek. Mindnyájan megjelenvén a' fenn nevezett kápolnához, t. Madács József alsó-diósi plebanus ur által az ünnephez alkalmaztatott szivreható beszéd tartaték, mellyre az ünnepnek tisztelt alapitója, a' kebelbeli plebánus, szónoki székről előolvasta a' nép megegyezésével 3 dijra méltónak nevét. A' t. plebánus ur szava után a' t. uraság 's az adózó házi atyák rendre szavaztak, kivevén a' kijelelteknek részrehajolható szülőit. A' szekrényekben rejtett szójelek a' szabadnak legmagosabb helyén nyilvánosan olvastattak, 's igy az első helyre méltatott Rumanek Maris nyert 65 szót, Fodor Kati 43-at, és Kucsera Ma-

ris 14-et. Ennél fogva **Rumánek Maris** ismertetett-el legjelesebb erkölcsűnek, legjámborabbnak; ő lett a' rózsás királyné; 's e' szemérem piritotta szüz a' diszes rózsakoszorúval azonnal meg is koszorúztatott t. Motesiczky földes urnak kezei által, melly szivemelő kitüntetés után a' t. alapitó ur csillogó két forintosokban a' rózsás szüznek kiolvasta a' 100 ftos jutalmat, mellyet az intézet szabályai szerint ugyan nyilván a' helység birája által is vett, azt a' rózsás szüznek házasulásakor kiadandó. Örömkönny rezgett az érzékenyek pilláji alatt; öröm-kifakadásoktul visszatartóztatni lehetlen volt az őszbe borult szülőket; ezer áldás hangzott a' bőkezű alapitóra, ki már az epemirigy alkalmakor is éreztette velek igaz atyai szivét. Milly részvétellel viseltetik a' t. földes ur is az erkölcsiség ügye iránt, kitünik csak azon egy körülményből is, hogy t. i. kegyeskedett a' 2-dik és 3-dik helyre méltatottnak fejenként 50 p. ftot sajátjából igérni, ha férjhez menendnek. — Ott a' jobbágynak kertjében, szivében is ohajtott virágok nyilnak, hol a' földes urnak kezei illy atyailag kertészkednek. — A' jabloniczi pór hangászkar *) zenge-zetei 's mozsár-ropogások közt a' „Téged isten dicsérünk" hangoztatott, és szép menetben az egész sereg a' helybeli templomba tért, hol vége szakadt az erkölcsi szép ünnepnek. M. I.

PESTI VIZSGÁLÓ.

A' **nemzeti muzeum** uj épületének alapját jun. 22-dikén kezdették ásni a' mostaninak kerti részében, ott t. i. hol a' régi emlékek állnak. — E' nagyszerü épület, mint halljuk, a' muzeum telkének közepén fog állni, ugy hogy minden oldalát 30 ölnyi szélességű tér kerítendi, mellyet négy utszára csinos gátor fog körülvenni. — Kő és tégla már tavali nyártól fogva igen nagy mennyiségben hordatott a' nagy udvarra.

KÜLÖNFÉLE.

Amerikai leányok. — Jelenleg Amerikában a' szép leányok igen kerestetnek. Az egyesült északamerikai tartományok nyugoti határain a' férjfi népesedés az asszonyival aránytalan viszonyban áll. A' leányok szüke a' legtöbb uj tartományban is feltetsző: ellenben Uj-Angliában számuk olly nagy, hogy alig képesek maguknak élelmet szerezni.

Számrejtvény.

Egy bozontos farkas egy sereg gágogó 's zöld füvet csipkedő ludat látván, igy szóllitá-meg őket: „üdvözlek nagy májú ludak! mint látom, legalább százan vagytok, 's igy jól mulathatok veletek" — „Csalódol farkas koma — felel egyik koros gunár; ha annyin volnánk, téged is meggyőznénk. — Azonban, ha még egyszer annyin volnánk, mint most vagyunk, és számunkhoz még fél és fertály annyi lud csatolná magát, — 's ekkor még te koma! közepett állnál közttünk — ugy csakugyan megütnők a' száz kerékszámot. — Kérdés hányan voltak?

K. H K. J.

*) Erről máskor tudósitandjuk a' t. közönséget.

Figyelmeztetés. E' folyóiratnak t. pártfogóji t, kik a' mostani félévre előfizetésökkel elkéstek, figyelmeztetjük, hogy, ha mennél előbb rendelést tesznek, e' lapoknak minden számát a' fél év kezdetétől fogva megkaphatják.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

54.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön julius 6kán **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Állhatatosság jutalma.

(Nem büvös történet.)

Gróf Ronay Ákos gazdag ismeretekkel tért-vissza utazásából atyjának goth izlésű várába. A' régi magyar hős kornak emléke büszkén állott egy sziklatetőn. Diszesebb ifjú nálánál nem volt az országban: a' szép külsőt még szebb belső ékesité. Atyja örömkönyes szemekkel szoritá dagadó kebléhez a' haza térőt, és szive hálát ömlesztett az ég urához illy derék fiúért.

A' nagy világ zajaihoz szokott Ákosnak azonban csak hamar unalmas lön a' falusi csend. Lelke, melly mindig ujabb 's ujabb tárgyak láthatását ohajtozá, a' házi egyformaságban nem sokára komoly andalgásba süllyedett. Mindig csak ideal-világokban fellengezett, 's ábrándozásai ismeretlen lényeken csüggöttek. Atyja az álmodozó ifjút észre hozni akarván a' körül levő uraságokkal ismerteté-meg. Hasztalan volt minden; a' lármás bálok, a' vidék legszebb leányai nem önthetének emberibb érzelmeket bele. Hallgató volt mindig a' legvigabb társaságokban, és csak akkor derült-fel, midőn a' vár erdője felé mehetett; vidámság boritá arczát, ha a' legnagyobb sürüségben bolyonghatott. Csak a' vártól északra fekvő hegy vala még ismeretlen előtte, melly komoran kékelt messzére, 's mintha a' füst szüntelen gomolygott volna égbe nyuló teteje fölött. — Egy tündér-barlangról beszéltek itt az emberek, mellynek e' hegy oldalában kellene lenni; az öreg 80 évű várnagy is emlékezett, hogy gyermek-korában több vadász ifjú tévedett ott el.

Ákos elragadtatva hallgatá e' mondákat, 's meghatározá, hogy a' legközelebbi napon arra veszi utját. E' feltétellel fekvék-le, 's alig várta viradtát, hogy azt teljesedésbe vegye. Most azonban mintha valamelly lágy szellő suhogott volna el fejénél, szemei egyszerre behunyódtak. — Álmában egy tisztes ősz öreg hosszú fehér szakállal 's földig érő palástban, arany pálczával jobbjában, jelent-meg előtte,

ki őt megilletvén Ákos felébredt, 's még most is látá szeme előtt az öreget. — „Fiam — igy szóllt az ősz — te holnap udvaromba szándékozol; jőjj! nyilt karokkal fogadlak: de vigyázz, leányomat illetni ne bátorkodj, mert ugy boszút dörgök fejedre! — Ezzel az ősz ur eltünt. — Ákos e' jelenetre feleszmélvén szemeit meredten függeszté az ajtóra, mellyen az ősz eltünék. Szive reszketett, 's alig várá a' hajnal pirultát. Most kezdé jelentgetni érkezését a' hajnal, 's Ákos a' legelső pirosló sugárra felkelt ágyából.

Nem gyorsabban öltözik a' harczra sietö vitéz, mint Ákos most, ki nehány percz alatt disz-köntösében vala, és siete atyjához. — „Atyám, édes jó atyám — mond térdre hullva előtte — add reám áldásodat!“ — Könyek gördültek az öregnek szemeiből, 's égre emelt tekintettel kezeit fijának fejére tevén áldást monda reá.“ — „Hova illy pompás ruhában?“ — kérdé az atya. — „A' tündér-barlangba atyám! ott elégittetik-ki nyugtalan szivem; ott mosolyg előmbe egy nem földi alak, melly egyedül képes engem boldoggá tenni. Isten hozzád atyám!“ — E' szókkal forrón nyomá bucsú-csókját az öregnek ajkaira, 's ment.

Halkal csörgedezett a' hegy-patak a' sürű bokrok között, 's Ákos annak partján csak hamar elérte az ohajtott tündér-barlangot, hol két öreg szil szomorún árnyékozá a' bemenetelt. Egy moh-lepte fatörzsöknél violákkal valának e' szók kiültetve: „csak az állhatatosé a' koszorú!“ — „Az vagyok, az leszek — kiálta az ifjú — parancsod tisztes öreg szent előttem.“ — Dörögve zugá Ákos szavait a' viszhang, 's lelkét bátor elszánás hatá-meg. Beindult; a' három lépésnyi üreg egy idomtalan kőajtóban végződék; rozsdás vaskilincs őrzé zárát, mellyet ereje kétszereztetésével sem nyithata-föl. Mint valamelly messze levő viz-omlás — zugott fülébe ekkor ezen földalatti hang: „ész erőt győz!“ — Ákos némán tekinte körül, 's egy vas fonalat látott függni az ajtó sarkánál. Alig rántá-meg ezt, 's legott egy csinos előszobában volt. Semmi házi butor nem ékesité azt; falai egyszerűn fehérlének, 's három aranyos ajtó bezárva tündöklék előtte; mindenik felett ezen irás vala olvasható: „ma nem szabad tovább.“ — Ákos erőt vön kivánságán, 's meghatározá a' közelitő éjt itt tölteni. De most az étvágy is kezdett jelenkezni, 's érzé Ákos, milly rosz a' gondolatlan tett; mivel minden előkészület nélkül jött-el hazulról. — „Késő a' meglettet meg nem letté tenni!“ — mondá. — Alig ejté-ki e' szókat, legott étkekkel rakott asztal egy székkel jött-fel a' föld alól. A' bámulás magán kivül ragadá Ákost, 's csak a' fűszeres étkek drága illatja térité magához. Leült, 's evése fölött bájos hangversenyt hallott. Mahumed paradicsomában vélé magát a' láthatlan szép Hurik karjai között. Mihelyt felkölt az asztal mellől, ez legott eltünt, 's most egy rózsás ágy termett elébe; egy kis asz-

talka, két arany gyertyatartó lobogó szövétnekekkel 's két szék állott az ágy előtt. Lenyugvék 's gyönyörű hangok harmoniája altatá-el. Álmában ismét a' tisztes ősz jelent-meg viola szinű öltözetben. — „Köszöntlek szép ifjú! váramban — igy üdvözlé — holnap egész udvarom fényét meg fogod látni; de vigyázz, ne feledd tanácsomat!“

(*Folytatása következik.*)

ORSZÁG-'S NÉPISMERTETÉS.

Bartfai fürdő.

(*Vége.*)

A' bartfai fürdőnek kies völgye a' csak két mértföldnyire távul levő Galiciába vivő országutnak balján fekszik, honnan nehány percz mulva érhetni a' fürdő helyhez. A' völgyet jobbról 's balról két halom képezi, mellyeknek egyikét (Osztra Hurka) szántóföldek, a' másikat magos fenyvesek födik. Mindketten közelednek a' forrásokhoz, 's a' szinfenékben fenyő-erdős hegyekké emelkednek. — A' csinos helységet több emeletes ház ékesiti, mellyeknek mosolygó külseje nem kis diszt ad a' jól rendezett utszáknak. Az épületek közül kitünőbbek, és jegyzésre méltók: 1) a' közlött képrajz közepén az erdő mellett álló városi vendéglő ház, mellyben egyszersmind a' tánczterem 's kávéház. Terrasse-járól lépcső vezet-le a' sétahely felé. — Balról van a' városi szinház, fasor, és savanyúviznek fő kutforrása. — 2) A' cath. egyház, mellynek alapja 1815-ben tétetett. Többnyire a' vendégek adakozásaiból épült, mellyeknek egybeszedésében egykor Almássy grófné példás buzgósággal fáradozott. — 4) Az uraságok 's más birtokosok házai közül Niemandsfreund Felix, Bujanovics Eduard, Halavacs assz. Thonschahner, Mokosinyi assz., Dráveczky Józs., Szirmayné assz., Korskovsky Károly generál (az előtt Czartorinskyé), Barkóczy Ján. gróf, Petróczyné assz., Klobusiczky gfné, Holländer Mark, Szirmay István, János, és Tamás grófok, Wolkenstein Ferencz gróf, Haller Imre gr., Szapáry gfné, Koszviczky Józs., Henselmann, Sartory Fer., Schihta And., Mitsko Sam., Sponner Mih., Bentsik Anna, Zelenka Ant., Folkusházy Kár., Kéler Istv., Szirmay Ján., Gansaugh Józs., Roskoványi, Erdődy gf., Kappy Józs. 's a' t. háza, nem emlitvén a' városi fürdő és hivatalos épületeket.

Az utszákat, érczkutakat és sétahelyeket éjjel lámpákkal világitják-meg. — Az utszák tiszták, 's mivel a' föld homokos, soha sem sárosak. — A' szépitésekre szánt pénztár az által szaporodik, hogy minden innen távulra vitetendő palaczkvizért felsőbb en-

gedelem mellett egy krajczár fizettetik a' pénztárba. 1816-ban csak ezen uton 931 ft. jött-be. Ettől azonban a' bartfai polgárok és szomszéd helységeknek lakosaik fel vannak mentve.

A' savanyú viznek közel egymáshoz három fő forrása van a' völgy hosszában, mellyeknek mindenike csupán ivásra, másik három azonban fürdőkre is használtatik. Az elsőbbek elsője, közel a' kávéházhoz, oszlopokon nyugvó csinos gömbölyű tetővel fedve, mindjárt a' fasor előtt, és rostélylyal van körülvéve. Belőle kanalakkal és poharakkal meritik a' vizet. — A' másik forrás ettől 190 lépésnyire van távul, közel a' templomhoz. — Ez a' legerősebbnek tartatik. — A' 3-dik az 1-ső alatt van nehány ölnyire a' legközelebbi udvarban. Ennek legtöbb szénanyagsavanya van. — A' más három forrás ketteje közel van az első főforráshoz, a' harmadik pedig Kéler házában. — E' forrásokból a' viz még az 1794-ki igen száraz nyáron sem apadt-ki.

Mind a' hat forrásban olly kristálytiszta a' viz, hogy szép időben a' kutnak fenekén a' legcsekélyebb tárgy is látható. Béka, hal, és más bogár neműk e' vizben nem élhetnek. A' viz erősen pezseg és gyöngyös; frisen meritve különös erejű, kivált tiszta időben. Ize savanyús, csipős, vasas. A' viz, noha hideg, soha sem fagy-be. Mérséklete + 10° Reaum. a' fagypont fölött. — A' viznek leginkább erősitő 's lágyitó ereje van. A' vele folyvást élők igen egészségesek 's viritó arczszinűek szoktak lenni.

A' fürdésre melegitik a' vizet, mire azt erre különösen ásott medrekből viszik, nem egyenesen az ivóvizből. A' házakba vitetett meleg vizért és fürdő kádért csekélységet szoktak fizetni.

Az elvitetésre szánt savanyú vizet részint gr. Forgácsnak „Livó“ uradalmán részint gr. Erdődynek „Kapisó“ birtokán levő üveghutákban készült palaczkokba töltögetik. Évenként 50—60 palaczk küldetik széjjel, és igy mintegy 2182 akó. Helyben az 1816-ki számolás szerint mintegy 1840 személy 60 nap alatt megivott 3450 akó vizet; Bartfa lakosai 's a' közel vidékiek évenként (télen nyáron) mintegy 4361 akót emésztenek-meg.

Julius 1-től aug. 20-ig van itt legtöbb vendég, kik ez idő alatt legalább 10.750 kád fürdőt használnak, mire 32,250 akó meleg viz szükséges.

E' szerint tehát évenként a' bartfai vizből elhasználtatik 43—50 ezer akó.

A' vendégeknek egyéb mulatásukra szolgálnak: 1) a' kis szinház, mellyben majd magyar majd német vándor színészek naponként adnak (a' fürdés ideje alatt) mutatványokat. — 2) A' vándor hangászcsapatok. — 3) A' tánczmulatságok a' már említett városi vendégházban. — 4) A' kávéház ugyan ott, 's a' hirlapok. — 5) Némellykor lovagművészek, kötéltánczosok, tüzjátékok, 's más alakosok. — 6) A' 64 ölnyi hosszú 's $4^2/_6$ öl széles fasor, melly kényelmes sétahelyül szolgál. Kár, hogy a' fák 4—5 év mulva a' savanyúvizes föld miatt kivesznek, 's csak nagy szorgalom mellett pótoltatik-ki helyök. — 7) A' közel fekvő gyönyörű fenyves erdő, hol a' fákra számtalan bemetszett nevek és versek mintegy élő emlékkönyvet tárnak-fel a' vándornak szemei előtt. — 8) A' szomszéd Bartfa városa, mellybe félóra alatt gyalog lehet menni. — 9) Zboró mezőváros, melly a' Galicia felé vivő országut mellett egy óránylra fekszik a' fürdőtől. Tulajdona ez Erdődy és Szirmay grófnak. Van itt rézműgyár, hol mindenféle edények készittetnek rézből, belől megezüstözve vagy aranyozva. Az Erdődyek (hajdan Aspermont grófok) kastélja és gr. Szirmayak kertje, a' szomszéd Makovicza hegyvár (hajdan Rakóczyaké) a' vándort sok érdekessel jutalmazzák. — 10) Eperjes sz. k. város csak 4 mértföldnyire fekszik Bartfától, 's hasonlag megérdemli az oda utazást.

HAZAI HIRLELŐ.

Palota-dáma. Ő felsége a' császárné 's királyné jun. 25-kén palotadámájává méltóztatott kinevezni m. Skrbensky Francisca bárónét, n. mgú Erdődy György ő excja leányát.

Amerikai madarak hazánkban. — Gyöngyösi szőlőhegyeinkben egy még itt soha sem látott kártékony madárfaj jár több nagy csapatra szakadozva, melly a' cseresznyefákat (mivel még más érett gyümölcsöt nem talál) nagyon pusztitja, hacsak az ott dolgozó munkásoknak kiáltozásaikkal tovább nem riasztatik. Mint a' természet-történeti leirásokból világos, ezen madárfaj Amerikának Tanaga nevű szigetéből vándorlott. Nagysága ollyan, mint a' seregélyé. Háta és hasa test szinü; feje bubos; szárnya és farka hollófekete; szája sárgás, lábai vernyegesek; husa setét barna *) 's ehető. Piaczunkon nagy számmal árultatik. SPETYKÓ GÁSPÁR.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Nevezetes kővé vált tárgyak. — Két tudós geolog u. m. Chester ur angol és Davis ur Philadelphiabul a' cumberlandi hegyek egyik

*) Ez hihetőleg ugyan azon „gracula rosea" — mellyről multkor a' Kémlő és Haz. Tudósitások (50 sz.) emlékeztek, 's azt ázsiai vagy afrikai madárnemnek határozák. — Nem régiben illy eleven madarakat kapott t. Tognio Lajos ur, Pesten a' m. k. egyetemnél orv. tud. professor, mellyek még most is élnek.

barlangjában rövid idő előtt három kővé vált testet födöztek-fel, ugy mint, egy a' földön fekvő kutyáét, 's két emberét, kik közül az egyik ülő a' másik pedig álló helyzetben volt, 's egy hajitó dárdát (dsidát) tartott jobb kezében. Ezen ritkaságok nem sokára New-Yorkba fognak vitetni, melly czélra nézve az előleges készületek már meg is tétettek. — Továbbá ugyan a' cumberlandi hegysor barlangjaiba több emberi és állati kővé vált csontváz találtatik. — Ezen barlangokban több boltozatos osztály van, mellyeknek fényes falai a' fáklyavilágot hatalmasan visszaverik. Ama folyónak partjain, melly a' hegy tövénél folydogál, kővé vált fákra, nem különben Mammuth, 's egyéb a' föld szinérül eltünt állatok csontjaira akadtak. — Ugy látszik, hogy az emlitett két ember vadász volt; ruházatjokat, mellyek hihetőleg hasonlóan kővé váltak, megkülönböztetni már alig lehet: az egyik ül, 's fejét egy kiálló sziklára helyezi, a' másik olly álló helyzetben van, mintha gyors menetében feltartóztatott volna. — Nem lehet e' jeles ritkaság eredetérül egyebet gondolnunk, mintsem hogy a' természetnek valamelly rendkivüli viszontagsága adott alkalmat azoknak rögtöni eltemettetésére. A' barlang, mellyben feltaláltattak, mintegy 125 lábnyi mélységre van a' hegyben; benyilása olly szük, 's az abba bejutás olly bajos, hogy minden körülmény szerint itélvén az emlitett urakon kivül alkalmasint még senki sem volt annak belsejében.

Elefant okossága. — Brüsselben a' tourniair-i circusban legközelebbi délelőtt történt egy előadás, melly az ebéd idejénél tovább tartott, 's melly alkalommal a' hires Kouny nevü elefant is mulattatá a' nézőket. Az állat étvágya azonban felgerjedvén, előtte az ebédnél semmi sem lön kivánatosabb. Közelite tehát ápolójához, ki nehány ismerősével mély beszélgetésbe ereszkedett, 's azt ormányával néha gyengén megilleté. Végre midőn intéseit sikeretleneknek gondolá, 's a' szolga nem is látszott ügyelni jelenlétére, hirtelen felemelé őt ormánya segitségével hátára, 's minden késedelem nélkül az istállóba sietett vele.

Hosszú élet példája. Egy Barbie nevü asszony Barret-Courtban folyó évi april. 12-kén, 111-dik évkorában halálozott-meg. Szomszédjai állitják, hogy még 100 esztendős korában Liverpoolbul Londonba gyalog volt képes utazni, 's ezen utat 19 nap alatt haladta-meg. — Hiteles tudósitások szerint Vandiemens országban Faude Ferguson nevü szabad Néger halt-meg, élete 130-dik évében.

Különös olajfa. — Az Odessában levő franczia consul a' külügyek ministerének fő-ügyvivőjéhez Marseillbe egy krimm országba tenyésző olajfa-nemet külde, mellynek tulajdonsága, hogy a' 0 alúli 14 ω mérsékletü levegőben is épen marad. Ezen növény tenyésztésébül egész Europára nagy haszon áradhatna.

KÜLÖNFÉLE.

Amerikai népek. — Tebenkov orosz tiszt, ki 1833-ban éjszaknyugoti Amerika partjait meglátogatta, az ottani lakók erkölcseiről és szokásairól következőt is emlit. A' népek nem nagy termetüek, de ép 's erős testalkatúak. Mind a' két nemnek elmellőzhetlen szüksége a' dohány és pipa. Nyereségök leginkább kitetszik hadakozásaikban: helységekre rohannak, lakhelyeket feldulnak, férjfiakat ölnek, asszonyokat fogságba hurczolnak; a' megölettettek azonnal a' győzők által felfalatnak; ellenek vérét gyermekeikkel itatják, hogy kebleikben a' boszú érzetét jókorán felköltsék. — Hisznek egy láthatlan lény-

ben, melly teremté ugyan a' világot, de kormányozását alárendelt szellemekre bizá. Hiszik, hogy kezdetben mi sem vala egyéb a'setétségnél; sem ember, sem állat, sem növény nem élt benne; csak a' setétségből eredt holló száldogált ide 's tova, és közeledék a' földhez, melly már meg vala, de csak setét rengeteg alakjában, és ő teremté legelsöbben az embert. Erre maguktól lettek az állatok és növények. Az első teremtményeknek a' setétség legnagyobb unalmat szült, és igy a' hollónak, mint mindnyájok elsőjének, a' világosságrul kelle gondolkodnia. Végre szerencsésen megpillantván egy szekrényt, mellybe a' világosság csukva volt, ezt felnyitá, és világosság lön.

Finomult dugárosság. — Paris egyik vámhelyénél a' tisztviselök egy csinos kocsinak többszeri ki- 's be-járását vevék észre. Ezen jelenet gyanút gerjeszte bennek, annyival inkább, mivelhogy a' kocsi mindenkor önkényesen megállván, magát különös bizodalommal bocsájtá a' törvényes vizsgálat alá. Egy csinos kocsis ült elöl, a' hátulsó bakon pedig két inas állott, kiknek egyike egy drága öltözetü Néger vala. A' fő tisztviselő előtt azonban feltetszett az utóbbinak merevény tekintete és gépelyes mozdulata; mert kezei soha sem hagyák-el a' szijat, 's lábai mintegy leszögezve állának. Ő tehát kéri vala a' Négert, szállna-le a' bakrul. — Semmi felelet; 's helyette a' másik inas azonnal a' tisztviselő mellé állott, ki azonban feltétele mellett maradván ismétlé kivánságát, 's megtapintván a' Négert, ennek tagjait meredteknek 's üreseknek találja. 'S valóban nem is vala egyéb, mint egy pléh szelencze, mellyben e' dugárosok majd bort, majd olajt titkon a' városba hordának.

Emberi hang- és ugró-erő. — Egy new-yorki hirlap az embernek hang- és ugró erejérül következő különös észrevételeket közöl. — Feltevén, hogy egy bolha egy grán nehézségü, 's másfél hüvelknyire ugrik, akkor olly ember, kinek súlya másfélszáz fontra becsültetik, ha hasonló viszonyban állana ugró ereje, 12.800 angol mértföldnyi távulságra, az az: New-Yorkbul egész Cochinchináig jutna egy ugrással. Ha egy ember, ki olly nehéz, mint 16.000 száska, viszonylag olly hangos szóval birna, mint ezen állatok, akkor 1600 angol mértföldnyi távulságra is el lehetne hallani beszédét. De trüsszenni szobájában nem volna tanácsos, mivel a' ház azonnal öszverogyna fölötte.

New-York vendégfogadói mintegy 20.000 embernek adhatnak szállást, 's még is gyakran igen nehéz ott menedékhelyet kapni, mivel a' gözhajókon sokszor 400—500 utas egyszerre érkezik-meg. Naponként szaporodik e' városban a' vendégfogadók száma, melyeknek legnagyobbika (hihetőleg nem csak itt hanem az egész világon) az, mellyet Astor ur (német országi születésü) 700.000 dollarnyi (mintegy 1.225.000 ft.) költséggel épitett 's fijának általadott.

Ál-halott. — Egy franczia városban lakozó tiz éves leány hosszas betegeskedése után tetszholtas állapotba esett, mire őt szülői holtnak tekintvén, eltemettetek. Más nap az eltakaritottnak két barátnéja sirjához ment, hogy szándékjok szerint a' boldogultnak emlékezetére némelly imádságot elmondjanak. De alig állottak-meg, midőn a' sir mélyében erős nyöszörgést hallottak, 's azért rémülten elhagyák a' temetőt, és az egyházfi lakására siettek, avval borzasztó észrevételöket közlendők. A' tapasztaltt férjfiú pillanatig sem késett, hanem ásót vevén magához azonnal a' temetőbe sietett, hol ő is hallván a' sirbeli jajgatást, azonnal kiásá a' koporsó fölötti földet, 's nagy szerencsére a' még életben talált leánykát meg is szabaditá.

Uj nemü csalfaság. — Hogy a' dugárosság gyakorlására az emberi test valamellyik tagjának hijányát czélirányosan lehessen használni, arról mind eddig senki sem gondolkozott, mig annak lehetöségét egy franczia mankólábas nem régen tettleg bebizonyitá. Ezen fortélyárul a' vámtisztek elölegesen tudósitva levén, öt a' határvonalnál feltartoztaták, 's a' falábnak letételére felszólliták. — Hasztalan iparkodék ő azt bebizonyitani, hogy a' láb, mellyen jár, természetes; mivel a' vámtisztek végre elvesztvén beketürésöket, erőszakkal éltek, 's felfedezék, hogy a' dugáros, fa mankója helyett, egy pléhcsöt használt, mellybe tilos csipkék voltak elrejtve.

EMLÉKMONDÁS.

Valódi Nagy. — Lantos.

A' nagyra termett — bátor az ég szakad
'S bús csattogással mennyközi hullanak —
A' nagyra termett — Istenének
Féli 's imádja dicsö hatalmát.
Ama borostyán ágakat, érdemes
Lantodnak ékes czimerit, a' kaján
Hijába bübájolja; zölden
Fognak azok fejeden maradni. VIRÁG.

A' **fiatalság** könnyen hajlik; elhajlik, 's visszahajlik, mint kora, kéje, tapasztalása változik. Előbb arany szabadságát féltve repked szivével, szerelmével, gunyolja a' házasságot: később kopott szivvel megházasodik még is, 's ő koldul hüséget. FÁY után K. H. K. J.

A' **józan eszü** ember értsen kis hibákat elkövetni, hogy a' nagyobbak elöl kitérni tudjon. HORÁCZ után S. Karolina.

Szórejtvény.

Kis állat vagyok én
Minden ember ismer,
Szorgalmam által él
Sok, sok ezer ember.

Fürge vagyok mondom,
De más veszi hasznát,
Ingerelve sokan
Érzik mérgem kárát.

Vedd-el fejem', és két
Tagom betüjele
Olly tárgy, hogy egy népet
Megölhetnél vele.

Előbbi rejtvény: „A' ludak harminczhaton voltak."

Figyelmeztetés. E' folyóiratnak t. pártfogóját, kik a' mostani félévre előfizetésökkel elkéstek, figyelmeztetjük, hogy, ha mennél előbb rendelést tesznek, e' lapoknak minden számát a' fél év kezdetétől fogva megkaphatják.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

55.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap julius 9kén **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Állhatatosság jutalma.

(*Folytatás.*)

Már elzengették vala künn a' szilfák lombjai közt reggeli üdvözletöket a' madarak. Midőn Ákos fölébredt, egy habzó-zöld selyembe öltözött apród jött-be, 's egy párnácskán kulcsot hozott, mellyet az asztalkára tett, 's Ákosnak a' közép ajtóra intvén eltünt. Ákos föl-nyitá a' közép ajtót, 's egy gazdagon aranyozott szobában lelé magát. A' falak ég-szinre valának festve; körül arany rostélyokkal keritett karzat dóriai veres márvány oszlopokon nyugvék; egy drága köves mécstartó függött alá a' mennyezetről, 's régi magyar hősek képei élet-nagyságban disziték a' falakat. Pompás trón büszkélkedett a' szoba keleti felén, 's két izmos óriás, törrel fegyverkezve, állott mellette őrt. Más valaki az egész szobában nem vala. Ákosnak minden lépte rémitő morgással hangzék-el a' néma falak üregében. Megdöbbent az óriások láttára vitézünk, 's keble igen szoros kezde lenni. Most ágyú-durrogások közt nyiltak-föl oldalaslag az idomtalan ajtószárnyak, 's hófehérbe öltözött 24 leány lépvén-be, térdhajtással köszönték Ákost, ki meredten álla, 's ennyi jelenségek láttára káprázott szemfénye. A' leányok fél kört képzettek körüle, és egy dalt zengének tiszteletül. Ekkor a' trón felé fordulván térdre hullottak; Ákos is arra pillant, 's im egy angyali alakú szüzet fehér köntösben virágkoszorúzott fővel láta ott; szemei szeliden nyugodtak Ákoson, ki térdre omolva szót sem szóllhatott.

„Kelj-föl szép ifjú! — mondá amaz szivolvasztó hangon — Amira tündér örömmel lát várában; kedves vendég vagy nálunk; mi becsülni szoktuk a' magyar deli ifjakat. —

„Vajha rabszolgád lehetnék — mondá Ákos — ugy legalább lép-teid porát lehetne érintenem.“

„Őszintén szóllj; nálunk nem szoktuk a' csapodár hizelgést. Jer közelebb! — tetszem-e neked?“

Ákos a' trón felé közeledve felelt: „O miként kérdheted azt királyné? Égő szemeim, mellyek szüntelen rajtad csüggeni ohajtnának, tanúji szivem érzeteinek. O! ha tied lehetnék, ha osztozatlanul birhatnám" —

Amira ekkor kezet nyujtván, monda: ‚jer közel oldalam mellé!'

„Engedd csak távulról imádnom kellemeidet; mert testedet illetni nem szabad."

‚Azt mondád, imádsz, 's még sem vágyol az értted lángoló keblen nyugodni?'

„Tilt a' parancs; azért kérlek, ne neheztelj; engem kemény tilalom bilincsel-le."

‚Távozz tehát előlem; a' megvetett szerelem boszúért kiált szivemben! rettegj tőle!'

„Ne légy kegyetlen szép Amira; szivem valóban lángol éretted — de"

‚Távozz innen! mert óriásaim tőrei azonnal véredet ontják-ki.'

Most rettentő dördület hallatszott; az óriások Ákos szivét készültek átverni; ő megrémült; de elszántsággal tárá-ki melljét a' döfésnek. Most trombita 's dob-zaj hangzék a' karzatról, 's egy csoport fegyveres tódult-be, melly mintegy harczra hevülve körülfogá Ákost, 's diadalmilag vezeté-el.

Ákos egy kies kertbe vezetteték, hol ezer virág illatozék a' pázsittal körül vett táblákon. Szomorúan virult egyiknek közepén egy estike-bokor, búsan hajtva-le fejét. Ákos a' virágoknak szenvedélyes barátja mély gondolkodásba merülve járdogált közöttek. Az estikénél mulatott legtovább; örömest szeretett volna egyet abból letörni, ha azon gondolat, hogy Amira kedves virágát sérti-meg, nem gátolta volna. Nyugvó félben volt a' nap, 's vég pirossága már halványabban kezdett rezgeni a' virágok kelyhén. Lassudan közelgett az alkony, 's az esti szellő lágyan fuvalt az estikék levelkéji köztt. Most egy papiroska lendült-ki onnan, 's Ákos mohón kapván utána, ezt olvasá belőle:

A' jelen mosolyg feléd
Rózsa arczulattal;
Amira szive tied
'S ég hő indulattal;
Nem tekint a' jövőre,
Kit tüzel szerelme,
Dülni hölgye keblére
Gyujtja gerjedelme.

Alig olvashatá-ki e' szókat, legott Amira mellette termett. Kék szalag övedzé köntösét, 's egy félig nyilt estike szomorga melljén. Komoly méltósággal lépdelt Ákos felé és szólla:

‚Ki adott engedelmet, hogy e' virágos kertbe jöhess? Jaj neked, ha estikéimet illetni merted; mert akkor tigrisekkel tépetlek széjjel.'

„Ne ezen haragos hangon Amira! szánj-meg inkább engemet, ki itt e' tündér-lakban nem tudom, nem látom, hova lépek. Mint vakot, ugy vezet itt hatalmad; szóllj! mikor nyilik ut szabadulásomra?"

‚Tehát nem vágynál te itt velem maradni? — Nem kivánhatsz ollyat, mit neked meg ne adhatnék; örök ifjúság vár karjaim között, ölelésem boldogságot szerez számodra.'

„O Amira! szivem erőtlen ennyi ingereknek ellent állani."

‚'S még késedelmezel? Szerelmet, égő szivet viszek elődbe; törd-le azt ifjú! A' szerelem virága csak egyszer nyilik, 's jaj annak, ki azt akkor le nem szakitja. — Rettenetes boszút fogok egyébiránt makacs sziveden állani. Haragom előtt elhunysz, mint az estike a' perzselő nap hevében.'

„Ha ugy akarta végzetem, hogy téged ne illethesselek, elviselem e' kint; de kérlek, ne tiporj-el lábaidnál!"

‚Kelj-föl! E' rabszolgai porban csuszást nem szenvedhetem. Reggelig gondolkozásra időt engedek, hogy válassz az élet 's halál között.'

„Még egyet Amira! Add nekem azon estikét melledről! ha téged illetnem nem szabad, legalább azt hinthessem forró csókjaimmal."

‚'S mennyivel szebb ez a' virág, mint én?' — kérdé Amira.

„O Amira szebb vagy te a' kelő napnál a' maga pompájában: de ah! ne kivánd, hogy mindent felfedezzek."

‚Tartsd magadnak titkodat! Amira könnyen ellehet a' nélkül. De hogy ne mondhasd, hogy kérésedet nem teljesitem, im vedd az ohajtott virágot!'

Ákos hévvel nyult a' virág után, 's észre sem vette, midőn keze Amiráét szoritá. De egyszersmind elragadtatva az indulat hevétől, alélltan süllyedt Amirának keblére. Erre rémitő dörgés rázkódtatá-meg a' földet; az egész kert mintegy lángtengerré változott, 's komor füstfelleg boritá éjbe a' tájt.

Vastag sötétség borongott Ákos fölött, midőn magához tért. Haragos 's kiállhatlan tekintettel lépett-be most az ősz ur, 's igy szólla: ‚megszegted parancsomat, gondatlan ifjú! boszút állhatnék most rajtad, mert hatalmamban vagy: de könyörületességre bir virág-korod, 's reménylem, még megjobbitod magadat. Leányom férje csak az lehet, ki állhatatos, 's meg nem ingattatik az indulat árjától; merőn áll, mint a' tenger-ölelte kőszál. Most innen elfogsz távozni. Illy ifjú, mint te, sokat szolgálhat a' hazának. Kár volna a' szerelem ölén elenyelegned erődet. Csak a' derék polgár méltó, hogy a' haza legszebb leánya füzzön homlokára érdem-koszorút. Légy szemes a' kisértetek

ellen; hősi panczéllal övezd körül szivedet, 's igy még remélhetsz.' Szomorú hangok rekeszték-be az öregnek beszédét, 's midőn az lassanként elhalt, ő is eltünt. — Soká aggódék kinos helyzetén Ákos, 's bús hánykódások köztt szunnyadt-el.

Milly nagy lön bámulása, midőn reggel atyja várában ébredt-fel. — Jött egy inas, 's az ország-gyűlésre királyi meghivó levelet hozott. — ‚Itt az út — gondolá Ákos — hogy magamat kitüntessem, 's megbizonyitsam, mennyire szeretem hazámat. Most nyilik-fel a' polgári dicsőség pályája.'

Pozsonba gyültek a' nemzet nagyjai, 's Ákosunk is velek. Cicero nem dörgött olly tüzzel hajdan Roma praetoriumában, mint Ákosunk, midőn a' király és nemzet jogait vedé. Itt csak hamar tárgya lett a' köz tiszteletnek, 's a' haza nagyjai ugy üdvözlék őt, mint nagyra menendő hazafit. Érdemei nem maradhattak sokáig rejtve a' felség szemei előtt; arany kulcscsal, vitézi renddel, 's főispánsággal tisztelteték-meg; atyja eléré azon örömet is, hogy fiját maga iktatá fényes hivatalába.

Beutazván megyéjét, minden panaszt meghallgata; fölvevé a' gyámtalanok ügyét, 's igyekszék könnyiteni sorsukon. Az igazság szent volt előtte, 's benne hatalmas pártfogóra talált.

Jelen volt a' tisztválasztás ideje. Itt is kitündöklött nagy lelke; nem engedé, hogy az álhirek győzzenek a' valódi érdemen; a' jók szerették őt; a' kajánság porba sülyedt előtte, 's nem meré ellene szegezni ármányos nyilait.

Az öreg Ronay gyakran emlité előtte, hogy ha valahára menyét ölelhetné, 's fiját boldognak láthatná kedves nejével, akkor örömest szállna a' sirba. De illyenkor mindig sötét ránczok gyültek Ákos homlokára, 's törtdelt sohajtások kelének kebléből. Sokszor kérdé az öreg, mi szüli e' titkos borongást; de fija csak bús sohajjal választott; 's ha erőtették a' szóllásra, földre szegzé szemeit 's távozott. — A' hir majd azt rebesgeté róla, hogy szivtelen; a' szépek sajnálák, hogy illy derék ifjú nem boldogitja a' hon szépeinek egyikét. De hasztalan volt minden; ő titkolódzott, 's magába vonult keble; mert szive csak egyedül Amiráért volt képes lángolni.

Közel a' városhoz volt egy kis berek; ezt látogatá-meg Ákos minden estve. Ha búsan zengedezé a' fülmile panasz-dalát, 's az alkonyi csend némán figyelt báj-hangjaira, ő sohajtva nézett azon táj felé, hol a' szép Amirának tündér-lakja fekvék, mert még mindig ohajtá annak birhatását, kit ölelnie tiltva volt. Igy bolyongott Ákos egykor késő szürkületben. Az est mindig setétebb lett, 's Ákos még sem válhata-meg kedvelt berkétől, melly annyiszor volt tanúja búslakodásainak. Most bukott elő a' tele hold a' messze kékelő hegyek mögül,

's bájosan hintegeté zsibbasztó világát az est-harmatos bokrok lombjai közé. Mélyebb lett a' csend, 's egy bogár sziszegése sem szakasztá félben azt. Az érzelgőknek legkedvesb barátja a' hold; neki mondják-el panaszaikat; tőle kérnek enyhitő vigasztalást, 's igy nem csudálhatni, ha Ákos is következő dalban önté elébe szivének keservét:

Hold ne biztass engemet
Enyh-sugárt lövelve!
Tépd-el inkább szivemet
'S képed rejtsd lepelbe;
Integesd a' boldogot
Kedvre 's kéjre gyulni;
A' letiprott lángokat
Mért hagyod pirulni?

Kertemben virágaim
Mind kiszáradának
És csalóka álmaim
Búra viradának
Ha mosolygó hajnalom
Gyász-napot hozand rám,
Mért deríted alkonyom
E' berek magányán?

Ott, az észak hegysorán
Túl, ha elmehetnék,
'S hölgyem ajka bíborán
Mézet izlelhetnék! —
Ah de kelnem nem szabad
Túl hegyek rajtatok;
Hunyj-el o hold, sirni hagyj, —
Csillagok! szánjatok.

Bús volt Ákos, 's alélva roskadt öszve egy szomorfűz allján. Most vérszin boritá a' mosolygó holdat, mintha az is gyászolná a' szerencsétlent; lassanként fogyatkozék világa, mig egyszerre komor sötétség ömlék a' vidékre. Ákos fölrezzent e' hamar sötétülésen azt vélve, hogy őt szánja a' hold, 's azért rejti-el arczát. Azonban hat álorczás lovag még inkább nevelé döbbenését, kik szótlan őt egy lóra emelék, 's a' vastag sötétben elvágtattak vele.

Számtalan mécs világitá májusi fénynyel azon szobácskát, mellyben Ákos feleszmélt. — Amira félig fátyolba burkolva ült egy gazdag pamlagon. Két kéz nyult-ki a' falbul, 's egy hegedűn a' legérzékenyitőbb hangokat játszá. Drága illat gőzölgött a' szobában, 's Venusnak Adonissal szerelmei élesztek a' falakat. Azonban Ákost mind ez nem tántorithatá-meg.

„Tán haragszol Ákos, hogy magamhoz hozattalak?“ — kérdé Amira.

„O nem, szép Amira! sőt szivszakadva vártam ez órára. Nélküled a' világ legzajgóbb lármájiban is nem lehetett egy édes pillantatom.“

„Szeretsz tehát?“

„Első meglátásod óta e' sziv tied. O ha valaha enyimnek mondhatnálak! de vas korlátok zárnak-el előlem, 's azokon áttörnöm nem szabad.“

„Nem szabad? — Sajnálom vakságodat!“

„Ne gúnyold magam viseletét! — igy akarta ezt a' végzet.“

„Álmot beszélsz; lépj csak bátran közelebb, nincs itt semmitől mit félned!“ *(Vége következik.)*

HAZAI HIRLELŐ.

Időjárat. A' juniusi sok eső a' Tiszát, Dunát, 's egyéb folyókat, mint tudjuk, rendkivül megárasztá. Pesten a' Duna még a' mult héten olly magos volt, millyen több esztendőtől fogva nem vala. — Komárom megyében a' Vág-Duna annyira kiöntött, hogy a' szekér-utakon 's vetések tetején is hajókáztak. Hetény nevü faluból csónakon vitték az utasokat Komárom piaczára.

PESTI VIZSGÁLÓ.

Mulatságok. — Pest és Buda lakosainak figyelmét a' juniusi utóhetekben különféle látványos mulatságok foglalták-el. Nem emlitvén a' pesti szinházat 's a' budai arenát, jelesen Péter-Pál napján olly mindenféle volt hirdetve, hogy az ember nem tudá, hova menjen. Kitünő volt ekkor az arenai mutatvány, a' ligetkert (a' háromdob utszában, mellyet az idén igen élénkké tesz Zöhls hangászkara, 's a' majom-mesterségek) Borovics Vincze tüzi 's vizi mutatványai a' Duna hátán a' katonai uszóiskola mellett (mellyek nálunk mint legelsők számos nézőt vontak oda), majd ismét Morsch Lenard gyors futó a' városi ligetben, 's ugyan ott a' kötéltánczosok 's gymnastikusok. — Az idö kedvező levén mindenhol nagy számú közönség mutatkozék, 's kiki kénye szerint mulathatott.

INNEPLÉS.

Május első napja Algierban. — A' király neve napja, mint tudva van, franczhonban 's egyéb országokban pompás innepekkel, világositásokkal, 's népvigalmakkal tartatik. Én — igy szóll a' tudósító — Filep napját azon három városban látám nemzetileg megületni, hol ezen innepiségeket legérdekesebb alakban tüntetik elő. Felséges látvány volt a' marseillei kikötöben a' felczifrázott árbocz-erdö tarka lobogójival, mellyek büszkén viselék az egész világ különféle nemzeteinek szineit. Egy évvel később május elsejét Algierban töltém, 's itt azon érdekes innepiségnek valék tanúja, mellyet gróf Drouet d' Erlon, királya tiszteletére, a' Mauroknak 's Beduinoknak adott. Ha a' katonai innepies kép a' barbarok fővárosában nem birt vala is azon fenséggel, melylyel azt a' mivelt világ fővárosában bélyegezve látám, 's ha mindjárt Algiernak felczifrázott kikötöjét, Marseille óriási kikötöjével nem hasonlithatám is egybe: az ottani népvigalmak mindazáltal én rám 's akármellyik Europaira nézve olly ujságot 's érdekes tárgyat képeztek, melly a' középtengeren teendő 170 órányi utazás fáradtságait elégséges vala megjutalmazni.

April hó 1835-ben Algier táján kellemetlen volt; első felében esözés, égiháború, és szélveszek több izben válták-fel egymást. Felhötlen napokban olly égetők 's türhetlenek voltak a' napsugárok, mint juniusban; aprilisnak végső napja olly rettentő villámlással 's dörgéssel köszöntött-be, mint az első. Ezen irtózatos időjárás mindazáltal nem riasztá-el a' Beduinokat 's a' Kabylokat, kik az Atlas csucsairul nagy csoportokban ereszkedtek-le szultan-

jok névnapját inneplendők, kinek még nevét sem ismerék. Május első napja borús volt ugyan, de esőtlen; 's a' napsugárok még dél előtt keresztül hatottak a' felhőken, és nem sokára teljes fényben mosolygott az afrikai égboltozat a' föld szinén csoportokban álló benszülöttekre. A' melegség nem volt türhetlen, 's különféle szinü madárkák csevegtek a' datolyapálmák lombjai között; az Arabok pedig kereszténi varázs erőnek tulajdoniták az időjárat ezen kellemes változását.

Reggeli nyolcz órakor kezdődött a' katonai diszinnep. Algier és Musztapha között levő szabad téren a' tábornagyi kartul kövülvett ősz kormányzó előtt lépdelt-el a' katonaság. Elől a' spahik három svadrona lovaglott tüzes paripákon olly diszes török egyenruhában, millyenhez hasonlót az egész föld kerekségén látni nem lehet. Ezeket nyomban követék a' csinos afrikai vadászok, kik a' legszebb franczia ezredek közé tartoznak, — a' különféle gyalogságok, pattantyússág, a' zuavok, idegenek csapatja, 's a' t. — Egy egész óra multtel, mig e' katonai csoportozat ellépdelt. A' hatás igen nagy volt; a' katonai hangszerek harsogása, ágyúk moraja, lobogó zászlók, 's a' számtalan napfényben csillámló szuronyok (bajonettek), a' dombokon fejér csoportozatokban táborozó Beduinok, Négerek, Maurok, ezen különböző alakok, a' változatokkal teljes természetnek közepében azon legritkább képeknek egyikét alakiták, mellyeket szerencsém vala Afrika érdekes térein szemlélni.

Mintegy tiz órakor kezdődött a' löverseny az ugy nevezett Mustapha sikján. Ez minden népinnep alkalmával a' legkedvesebb látvány szokott lenni, melly azonban csak rövid ideig mulattatja a' nézőket. A' legnevezetesebb lóversenyek, mellyeket franczia, német és olasz országokban láték, az algierival egybe nem hasonlithatók. Itt a' legszebb angol, andaluzi, szicziliai lovakon kivül huszonkét benszülött arab és barber ló állott készen a' versenyfutásra. Több állás és páholy volt felállitva, mellyeket a' kormányzó, a' legfelsőbb tisztviselők, elökelő Maurok, Kuloglik, szövetséges arab főnökök és europai dámák foglaltak-el. Egy trombita szó adott jelt a' verseny megkezdésére. A' lovaglók nem valának igen czifra lovászok, hanem többnyire rövid dolmányt, 's térdig érő bő nadrágokat viselő benszülöttek. A' versenypálya kerülete mintegy három mértföldnyire terjedt, 's nagyobb része látható vala. Eleintén ugy tetszett, mintha az arab lovak volnának az ügyesebb futók, de már a' pálya közepén hátra hagyá azokat egy magos angol pej, az ifjú Rovigo herczeg paripája. Győzedelmét egyedül egy arab szürke tevé kétségessé, melly nyomban követé öt, 's a' czélhoz csak kevéssel érkezett később. Ezen szürke arab ló a' bussariki Kadi tulajdona volt.

A' fiatal gróf Bertrand a' chasseurök hadnagya nyeré a' harmadik jutalmat. Átaljában véve az angol és arab lovak meglehetősen hasonlitának egymáshoz gyorsságukra nézve; de a' többi nemzetbeliek jó távulságban maradtak hátra. (*Vége következik.*)

KÜLÖNFÉLE.

Rabszolga-kereskedés. — A' mult esztendőben 170 rabszolgás hajó, mindegyike 400 Négerrel levén terhelve, hagyta-el Afrika partjait; következkezésképpen egy év alatt 68 ezer szerencsétlen fekete volt kénytelen hazáját tán örökre elhagyni.

Egész városnak birtokosa. — Huddersfield városban minden ház Sir John Ramsden tulajdona, egyet kivevén, melly egy Quäker birtokában

van. Ez semmiféle áron nem akarja házát eladni a' baronetnak, mivel, úgymond, jelenleg senki sem tagadhatja azt, hogy az egész város csak az övé és Sir John Ramsdené. — Itt már csak az a' kérdés, hány ház van Huddersfieldben, 's millyenek azok?

EMLÉKMONDÁS.

Szerelem. Barátság.

A' szerelem és barátság
Időt győző voltában
Legjobb örömtermő két ág
Az életnek fájában.

E' két ágnak gyümölcseit
Boldog ki megszedheti,
A' többinek veszélyeit
Mosolyogva türheti.

KISFALUDY SÁNDOR után Zátogi.

Emberi ösztön. — Ne keressünk halandóban ön kárára sürgető ösztönt, hanem annak megint haszon utáni szomját ébresszük nemes czélra, köz haszonra. GR. SZÉCHENYI I. után S. Karolina.

Élet. Minden emberéletnek valódi története csak igen rövid időszakasz: a' többi mind vagy előkészület, vagy következés.

B. EÖTVÖS után Z. Leopoldina.

Erkölcs nélkül a' magosabb tulajdonok ollyanok, mint a' nagy élőfa levelek nélkül. A' bámulás elenyészik, mihelyt látjuk, hogy sem a' hévség sem a' zápor ellen alatta nincs menedék.

A' jó hazafi forrás, melly szét-ömleszti csepjeit. Övéi azok, de mindenki merithet onnan.

HEGEDŰS SÁMUEL után Csongor N. Enyedrül.

Hasonszórejtvény.

Kedves gyermekedet látod bennem szunyadozni
Nem ritkán, 's sorsát szinte irigyli szemed.
Széna, fa is lehetek, mihelyest tudsz mérni halomra;
Mindkettőt idején szerzeni gazda szeret.
Olly eszköz vagyok én, mellyet használhat a' művész,
És magad is, ha a' tért mérni akarja szemed.
Igy cselekedni szokott, a' ki életet olt-ki örökre,
'S bár rémithet a' tett, sokszor a' szépnem üzi.
Vajmi kegyetlen a' kéz, melly bünterhelve tesz ekkép,
És fertőzteti azt a' rokon emberi vér. Cs.

Előbbi rejtvény: méh.

Figyelmeztetés. E' folyóiratnak t. pártfogóit, kik a' mostani félévre előfizetésökkel elkéstek, figyelmeztetjük, hogy, ha mennél előbb rendelést tesznek, e' lapoknak minden számát a' fél év kezdetétől fogva megkaphatják.

Javitás. Regélőnk 51-ik száma 407-ik lapján, a' „szegedi gyuladásokról" szólló czikkely 10-dik sorában „ép-sorokon" helyett „éj-sorokon" — a' 39-dik sorban pedig „mint megelőzni" helyett „mint megelőztetni" olvastassék.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

56.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön julius 13kán 1837.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Iza.

I.

Kicsoda az a' sárga hajú magos szál ember, avval a' bajúszos, de semmi erővel meg nem magyarositható ábrázattal ?

VÖRÖSMARTY.

A' nap még alig veté-fel bibor sugarait a' sebesen ellebegő vékony fellegek alól, elüzve a' már mostan homályosuló holdat, midőn már a' kellemes tavaszi szellő egy egyszerű hintót kisért a' téres országuton. A' hintó belsejében két alak ült, utját néma hallgatásban folytató. Egyiknek szikár termete, 's a' széles kalap alól hosszan kinyuló sárga bajusza férjfit árult-el; a' másiknak gömbölyeg karjai, 's a' zöld fátyol alól mosolygva villogó szemei, végre az egész testnek kedveltető kelleme egyet gyanittata a' szépnemből, e' szó legszorosabb értelmében. A' harmadik személy a' kocsis, ki a' csendet néha néha ostor-pattogással, 's lovaihoz intézett egyes szavaival szakasztá félbe. Ezek voltak tehát utasaink, kik már nap felkölte előtt a' zajos várost oda hagyva, Tiszavárra, a' hintóban ülő uraság falusi jószágára, indultak.

A' városban igen különbözők voltak a' vélemények ezen titokteljes idegen felől. Némellyek franczia bujdosottnak, mások az uj világot, Amerikát, elhagyottnak vélék. A' fukarok gazdagságát, de egyszersmind egyszerű elvonultságát csudálák. Az ifjak epedő szemekkel néztek a' szép Iza után, ki, mint a' köz hir mondá, azon idegennek gyámleánya volt. — A' bátrabbak a' szigorú gyámtúl vissza utasittattak. Felőlek senki mást nem tudott, minthogy ősz elejétől fogva a' külvárosban laknak, 's igen gazdagok.

Elvonulva a' világ nagyobb zajától magános egyszerűségben töltéék az évnek gyümölcsöző részét. Az őszi napok egyiránt folytak-le; mig végre a' tél fagyos hó-lepte köpenyével terité-be az előbb viruló mezőket. Ez idő alatt Szilárdi (igy nevezék az idegent) egy leg-

jobb korában álló férjfiúval ismerkedék-meg, kinek sötét képe 's gyakori néma hallgatása különösen megegyezni látszott Szilárdinak komoly természetével. Ő magát Szabinszky-nak nevezé, 's honát lengyel országnak mondá. Barátság köttetett rövid idő alatt e' két férjfiú között; gyakran ültek együtt honjoknak sorsárul komoran elmélkedve. — A' közhir nem sokára azt is rebesgeté, hogy a' szép gyámleány és Szabinszky között házasság köttetik, 's e' hirt sok jeles ifjú szivszakadva hallotta. De a' hir valóban igaz is volt, Szilárdi egy órában barátja iránti forró érzelmeitől elragadtatva, Izát, gyámleányát, neki nőül ajánlá; mit a' sötét Szabinszky örömmel fogadott. Azonnal tudtára is adatott a' leánykának e' határozat, ki azt szeliden, de remegve fogadá-el. Nem ismeré még ekkor Iza a' szerelmet, 's ennek varázs hatalmát; ő eddigi életében csak egy vezérlő fényt látott, t. i. a' gyámja iránti vak engedelmet: igy tehát könnyen megegyezett Szabinszkyval történendő összekötésében, ki azonban szivében igen fekete képekkel volt lefestve. Reszketés fogá-el gyöngéd testét, szelid könycseppek tolódtak a' nyilt égszinű szemekbe, midőn az összeköttetés napjára gondolt, melly tavaszra volt halasztva.

Igy álltak tehát a' körülmények kitérve azon őszi egyhangú rendből, midőn utasaink messzehagyva maguk után a' város falait, a' kövecses országuton elhaladtak, sietve Tiszavár felé, hol a' kellemes tavaszi 's nyári napokat valának eltöltendők, 's hova Szabinszky is, kit most dolgai a' várostól távozni nem engedének, váratott. — Több falun haladtak már keresztül utasaink, midőn alkonytájban felérve egy erdő-lepte magos hegy tetejére, szemeik előtt egy regényes táj tünt-fel. A' majdnem meredeken lekonyuló hegy alatt zöld rétek terültek-el, csak itt ott lepve fűz, vagy magos topolyokkal, egy felől pedig lecsüggő szikláktól övedzve, mellyek alatt az országut vezetett-el; — másfelől szabad térség terjedett zöldelő vetésekkel koszorúzva. Ezek alatt, a' völgy belsejéből egy kies falu mosolyga-ki Terényi gróf és Szilárdinak közös jószáguk. A' falu egy részén büszkén emelkedék magos topolyok között a' Terényiek kastélja; más részén a' falutól egy sétány által elkülönzött csinos 's izléssel épült lak tünt a' vizsgáló szemekbe. E' ház udvarán állott-meg utasaink hintaja, kik rövid idő mulva kényelmesen pihenék-ki az út fáradságait.

II.

Mindent elvesztettem,
Mindent; jaj nekem
Harczban a' hazámat
Itthon kedvesem.'

BAJZA.

Keblem egy nagy éj ezentul.

TÓTH LŐRINCZ.

A' mult század közepe táján, midőn a' békételenek maguk sietteték a' nagy lengyel ország felosztását, Varsó bevételével a' legyőzetett Lengyelek utósó remény csillaga is letünt. Fájdalommal 's összezuzatott szivvel veték némellyek magukat a' sors végzete alá, mások könyezve hagyák-el kedves honjokat, idegen országban keresendők menedéket. Ezek között vala Lodoiszky gróf is. Egy elhatározó csata után, mellyben a' kevés számú honbeliek vesztének, hagyá ő el a' véres holt testekkel rakott csatatért, és jószágára tartott, hol nőjét és kis leánykáját, szivének talán utósó reményeit, vala föllelendő. Keble hideg volt, de zajgó, mint a' harcz, mellyben nemcsak atyját, rokonait, barátjait, hanem e' földön egyik legkedvesebbét, honját veszté. — Egy pár napi utat hátrahagyva elérte ugyan lengyel hon szélein fekvő jószágát; de itt már a' szép birtok helyett összednlt 's égetett házakra, kastélja helyett hamvrakásra lelt. A' lerombolt faluban semmi élő nem volt látható; mert az ellenség dühe elől menekedni akarók erdőkbe 's barlangokba rejték magukat. Csak itt ott volt látható egyes, vérében merült holt test. — Fájdalmában némán 's lesujtva állott, szemeit égre meresztve, a' mindenét vesztett gróf. Nem birtokát fájlalta ő; — a' földi javaknak nem volt előtte becse; de a' kedves nőért és szeretett kis gyermekért tolódott könycsep szemeibe. — Ki mindenét elvesztve állt egykori boldogságának romjai köztt, — csak ez festhetné Lodoiszkynak lesujtó érzelmeit.

‚Hála az örökké valóságnak, hogy nagyságodat még egyszer láthatom!' — szóllt egy szózat; — 's e' pillanatban térdeit átkulcsolva érezé. — Előtte egy ősz fekvék, kiben egykori hű szolgájára ismert. Némán de zajgó kebellel emelé-fel őt, 's az e' búsító romokban egyedüli élőt kebléhez szoritá.

„Hol nőm 's gyermekem?“ — voltak első szavai indulati zavarában. — Könyezve emelé-föl szemeit urára az ősz, 's ekkép kezdé beszédét:

‚Hideg őszi est volt, midőn én némelly dolgaim miatt az ide két órányira fekvő városban valék. Több honosom az elvesztett csatának 's ellenség közelgésének hirét rebesgeté itt. — Szorongó kebellel sieték vissza: de már a' kastélt lángokban 's rakva Kozákokkal találom. Tüstént a' nagyságos asszony szobájába siettem: de ezt üresen 's a' földet véresen lelém. O még ez nem volt elég. E' szerencsétlen éjen egyetlen fiam is megöletett.' — Itt az öreg mintegy gyermekké válva zokogott. — ‚Mit a' lángok 's Kozákok dühe elől megmenthettem — folytatá — im itt adom által jó uram!' — Most két erszényt nyujtott-át a' grófnak, ki szinte eszmélet nélkül állt, egy égett háznak kormos falához dülve. Szörnyű veszteségébül származa-

zott kin, 's fájdalom, harag, 's kétségbeesés vivott szivében viharként 's egyik a' mástól le nem győzetve nem csillapult, sőt nagyobb lángokban tört-ki. Egy két sebesen elszaguldó ellen-katona veré őt fel indulatai zavarából. — Az öreg e' helyet veszélyesnek tartá, 's menekvésre készteté urát.

„Menekedni? — kérdé ez felindultan — Van-e az életnek becse az előtt, ki mindenét elveszté, kinek keble rideg, és sötét, mint a' sir magánya, kinek szivéből kihalt a' remény éltető sugára? — Menekedni? — kérdé ismét — Ah! a' szerencsétlennek mindenki ellensége!"

A' hű szolga biztosabb rejtekre voná-el urát, ki őt szinte akaratlanul, 's eszmélet nélkül követé.

(*Folytatása következik.*)

Állhatatosság jutalma.

(*V é g e.*)

Csak egy lépés, 's Ákost elsodrotta volna az indulat árja: de ekkor hirtelen pattant-el egy hur, 's a' hegedű földre zuhant. Mélyen rázkodtatá-meg őt e' jel; gyorsan fordult el az igéző alaktól, 's e' szókkal: „légy boldog Amira, Ákos nem elég erős tántorithatlanul téged szemlélni!" — sietve hagyá oda a' házat.

„Győztél ifjú! — illy diadalmi hang zengett fülébe a' vár udvarán — szerencsésen kiálltad a' vég próba-harczot. Az állhatatosság koszorúja Mátyás napján fog simulni homlokodra. — Ágyú-durrogás rekeszté e' hangot, 's a' tüzesen felszálló rakéták a' közelitő öröm-napot jövendölék. Egy sugaras fény reppent-föl csillagokat szórva magából, 's a' levegőben szétpattanván Ákos és Amira nevöknek öszveolvadt betűi rózsa-szinnel ragyogtak az égen. — Álmélva csudálá e' jelenetet Ákos, midőn őt egy csinos hajlékba pompásan öltözött szolgák vezeték. Itt némi enyhitő szerek vétele után mély álom lepte-el őt, 's reggel atyja várában ébrede-föl.

Több hónap mult, 's Ákos mit sem hallott Amira felől. Sokszor vadászott az északra fekvő bükkösben, de a' tündérbarlangra többé nem akadhatott. Igy tölt az ősz és tél 's már közelite Mátyás napja. Ezt várta ő ohajtva, mert hivé, hogy e' napon pirulni fog neki is az öröm hajnala. Jelen volt az már; csak egy nap 's egy éj választá, midőn egy levél érkezék. Gróf Lorányi Mátyás hivá benne az öreg gróf Rónayt fijával együtt név-innepére, 's egyszersmind leánya menyekzőjére. A' meghivást el nem fogadni lehetlen volt. Gróf Lorányi horvát országi bán volt; neve jelesen csillogott a' polgári érdemek fényes egén; tág birtokainak, dús gazdagságának mássát a'

magyar földön akkori időben nem könnyen lehetett találni. Egyetlen leányát ugy festé a' hir, mint földi angyalt. Az öreg Rónay sokszor biztatá fiját Lorányi Róza udvarlására; de ez, mióta Amirát látta, kerülte a' szép nemmel társalkodást.

Indulni kellett. — Ákos csaknem kétségbe esve ült a' szekérbe; egész napi utjokban egy szót sem szóllott, 's tekintete mindig a' tündér-barlang táján tévedezett. Mindig ohajtá az ábrándozó ifiú, vajha most valamelly titkos erő ragadná-el őt, 's vinné Amirához: de hasztalan; nyilt a' kapu, és szekerök nagy zörejjel rohant-be a' kastély udvarára.

Az uraság közül senki sem mutatá magát; csak egy udvarmester fogadá-el őket a' vendég szobában. De miként ütődött-meg Ákos, midőn beléptekor éppen a' tündér barlang teremét pillantá-meg. Csak az óriások 's a' trón nem voltak ott. Most szivolvasztó hangászat zengettle a' karzatról, 's a' mellék-szobából Lorányi lépett-ki, karján hozván leányát.

Hangos „éljen" kiáltás üdvözlé őket; Ákos örömében szinte elhalt, midőn bennek az álmában megjelent őszt 's a' gyönyörű Amirát látá feléje közelgeni.

Jobbját nyujtá neki a' bán 's mint jövendőbeli vejét mutatá-be vendégeinek. — ‚Már most fiam! — mond neki — fogadd-el kezeimből Amirádat Lorányi Rózában! ez, ugy vélem, állhatatosságodért elég jutalom.' — Pirultan adá kezét neki a' szép Róza, 's ezt sugá fülébe: „bocsásd-meg, hogy próbálgattalak!"

Az elnémult Ákos mind ezt meg nem foghatá, de érzé, milly boldog illy szép nő karjain. —

„Ne csudálkozz fiam! — mond az öreg Rónay — mind az, mi veled olly tüneményes alakban történt, csak mesterséggel vala készitve általunk, hogy ábrándozó képzeményeidet annál könnyebben kielégitsük, 's téged oda vezessünk, hol most vagy; mert az ideálok világában szállongó botlásaidat csak illy tündéres uton gondoltuk orvosolhatóknak. Most öleld szivedhez a' valót, 's érezd, hogy mi világiak is tudunk elegendő boldogságot teremteni.

TÖRÖK MIKLÓS.

HAZAI HIRLELŐ.

Szegedi casinónak tisztujitása. — Alig létesült a' házában egy két casinoi egyesület, midőn városunk tisztviselősége és polgársága megismerve annak casinosbulásunkra hasznos munkálati erejét, már 1829-dikben egyesülve, hogy a' hasznost, jót és szépet annál bővebben terjeszthessék, egy hasonlónak alapját megtevén mindenkori törekvésökké vált a' kitüzött derék czélnak bár magános áldozatok tételével is megfelelni. — Sok sikerült a' barátság és egyetértés által; a' leenyészett évek számosabb bizo-

nyitványait mutatták annak, hogy a' nemes lépések mindenkor a' kijelelt czél felé irányoztattak. — Thalia felkentjei (főleg a' jelen évben) kellő képpen pártoltatva, hogy biztos maradást nyertek városunkban — minthogy az egyesület egyik fő alap-szabálya szerint oltalma és pártfogása alá fogadtattak — maiglan is hálás buzgósággal ismerék-el a' casino kitüzött nemes irányának hasznosságát; a' köz vigalmak, mulatságok, és társalkodási összejövetelek ugyan az által gyakran ébresztettek, néha élékenyebbekké tétettek, máskor pedig létesittettek; — hogy a' miveltségnek ezen templomába a' lelki képzések élelme se hibázzék, majd minden nemü ujságok, folyóiratok, és hasznos, vagy gyönyörködtető könyvek szereztetvén, szép áldozatával a' litteraturának elősegélöjévé is alakitá magát. — Az egyesület más casinók szerint némelly választott tagjainak vállaira tette az igazgatás terheit, 's minden évnek tavaszi hónapjaiban szokta alap-elvei szerint tartani irásbani szavazás által az ujitást, melly casinói ünnep ezen évben a' folyó Jakab-hó 3-kán délutáni három órakor kezdetve következő sikerrel tartaték. — A' tisztujitás alkalmával első elnöknek Pálffy János táblabiró és tanácsnok, — másod-elnöknek Lengyel Pál táblabiró és tanácsnok, — jegyzönek Farkas János tiszti alügyész, — ügyésznek Sztojsics Vazul kapitányi segéd — pénztárnoknak Aigner József fűszeres — könyv-tárnoknak Korenyi András — 2-dik udvarnoknak Oratsek Imre 1-ső osztálybéli oktató — választott tagoknak: Aigner Ferdinand tiszti fő ügyész — Heszler József számvevő — Horgasi Kárász István táblabiró 's Csongrád megyei aljegyző — Kolb Adám tiszti al-ügyész — Miskolczy István táblabiró, 's aljegyző — Petrovics János táblabiró 's polgármester — Petrovics István főjegyző — ifjabb Pintér János számvevő tiszt — Szilber Antal táblabiró 's tanácsnok — Verbói Szluha Ferencz táblabiró 's tanácsnok — Tary Pál táblabiró 's tanácsnok — és Vöber György táblabiró 's tanácsnok urak elválasztatván — ennek utána esti 8½ órakor a' casinói teremben táncz-mulatság tartaték, mellyben a' hangászat pártfogoló egyesület által oktatott hangászok kellemes játszásaikkal az örvendő szivecket éjfél utáni két óráig tartott vigalomban gyönyörködteték. ODAI.

INNEPLÉS.

Május első napja Algierban. (*Vége.*)

Délután a' népvigalmak következtek. A' Négerek táncza, lármás tamburin-hangászat mellett, majdnem csupa bakugrásokbul állott: mindazáltal nem csak a' belföldieket, hanem engem is eléggé mulatatott. Alig találom szükségesnek azon megjegyzést tenni, hogy a' tánczolók csupa férjfiak voltak; a' muhamedani asszonyoknak t. i. nem szabad nyilvánosan tánczolni. Az Arabok tánczа, melly a' feketéket követé, lassúbb volt 's kevessé vigabb; a' hangászkar egy dudából 's több mauri dalokbul állott. Vége levén a' tánczolásnak, a' kikötő felé tódult a' néptömeg. Itt nyolcz csónak állott készen, mellyekben négy négy matróz ült, 's mellyek külön nemzeti szinü lobogóval voltak diszesitve. Bizonyos jeladásra egyszerre eltávoztak a' parttul, mintegy 100 ölnyi távulságra evezendők lefelé a' part hosszában. A' Spanyolok érkeztek legelsők a' czélhoz, 's örömkiáltások között lebegteték zászlójokat a' levegöben; ők lettek az első jutalomdijnak nyertesei.

Ezen jelenetet egy második, még mulattatóbb, követé, t. i. egy harczjáték (Turnierspiel) a' vizen. Két meglehetös nagyságú sajkán fa-állományok

voltak elkészitve, 's mindegyikén egy küzdő állott, ki egyik kezében paizst, másikban egy dorongot tartott. Ha az ellenkező irányban mozgó sajkák egymáshoz közelitének, akkor mindegyik küzdő iparkodott ellenfelét paizsával, ütéssel, nyomással a' vizbe vetni. A' küzdők csupán benszülöttek voltak: t. i. Arabok, Kabylok 's Négerek, kik Algierban nagy számmal tartózkodnak. Az örömkiáltás és kaczaj a' part hosszában álló néptömeg részérül rendkivüli volt, valahányszor egy izmos gladiator hangos paesétolás között a' tengerbe bukott, 's a' készen álló bárkák segedelmével kihalásztatott. A' nézők különféle nyelven bátoriták a' küzdőket, kik között egy széles vállú Néger megkülönbözteté magát az által, hogy izmos karjainak egy ellenfél sem vala képes sokáig ellentállani. Azonban ő is végre mesterére talált. Egy óriásnyi nagyságú Kabyl soká tartó 's kétséges kimenetelü viaskodás után fövel buktatá öt a' tenger vizébe. Eleste után kaczajt nem lehetett hallani, mivel mindenki a' Négernek kivánta az első jutalomdijt, 's midőn a' partra érkezék, örömkiáltások között csődült feléje a' nép, 's öt különféle tárgyakkal és pénzzel gazdagon megjutalmazá.

Ezen nevezetes innepiséget egy tüzi játék fejezé-be, a' volt Dey kertje közelében. A' benyomás, mellyet a' tüzes jelenségek a' benszülöttekre tettek rendkivüli volt, 's csak azt sajnáltam, hogy mind azon megjegyzésekbül, mellyeket felölek a' Beduinok mekegő nyelvökön tettek, egyet sem valék képes megérteni. Erre a' nagy piacz kivilágittatott; nagy számú népcsoport álldogált a' kaszárnya előtt, melly valaha Dey palotája volt, 's mellybül most az ittas katonák örömkiáltásai, egykor pedig a' megfullasztottak hortyogása, vagy a' jancsárok zenditő kiáltásai hatottak az arrra menőnek füleibe.

Elunván a' félig ittas néptömeg fülhasitó rikitásait, elhagytam a' nagy tért, 's a' Bab-el-Und kapu felé intéztem lépteimet. Alattam a' tenger zugott, mellynek hullámai a' szélcsend ellenére is erösen csapkodták a' homok-partokat, fölöttem pedig terrasse-alakban vonultak-el a' Deynek egykori czitrom-granát- és paradicsom-füge fával teljes kertjei, mellyekhez közel óriásnyi nagyságú aloéktul környékezve találtatik a' három algieri temető. Itt szunnyadnak békével ugyan azon egy lakásban a' Jehova, Allah, és keresztények Istenének tisztelői. A falak csak sirköveiket választják-el egymástul; de a' különböző vallásbelieknek csontjaik a' föld keblében egyesülve nyugosznak. Ezen világrészben Muhamed követöji 's a' zsidók szinte ugy, mint mi, sirás és jajgatás között adják által holtjaikat a' földnek; nem különben ők is megjelelik márvány kövekkel és felirásokkal atyjaik sirjait, 's végre azokat, czyprus fákkal diszesitik, 's a' gyászidönek első szakaszában, napokon 's éjeken át siránkoznak azon helyen, hol kedveltjeik tetemei vannak elrejtve. Minden éjjel lehet illy búsongókat a' sirkövekre támaszkodva látni. Bájló öltözetök, ezen a' varázsló holdfényben siránkozó alakoknak halvány képvonásaik borzadozást gerjesztének testemben, valahányszor öket kivülről meröen szemlélgetém.

KÜLÖNFÉLE.

Angol utazók. — Sternes, a' hires „sentimental journay“ czimü munka szerzőjének ideje óta, a' franczia országban utazó Angolok osztálya némi változásokat szenvedett. A' gazdasági utazó most nem olly egyszerü, mint akkor volt. Vannak utasok, kik a' fényüzést, vannak mások, kik az ujságokat keresik; némellyeket a' tudvágy vezérel; végre sokan csupán hely-

változtatás kedvéért utaznak. Ezen utóbbiak az Angolok között nagy számmal találkoznak. Ha egyike ezen osztálybelieknek magát az unalom elöl el akarja rejteni, egy alacsony, feltetszö erösségü kerekekkel, 's a' lábak kinyujtására elegendö helylyel ellátott kocsit szerez magának. Mindenféle londoni 's egyedül fényüzésre szolgáló tárgyakkal megterheli azt; az ülés bal részét novellák, románok, 's hirlapok foglalják-el, maga pedig annak jobb részére ül, vagy is inkább a' kocsi belsejében kinyujtózva hever; inasát a' bakra ülteti; elzárja a' kocsi nyilásait, 's azt képzeli magának, hogy Európán utazik keresztül. Mély eszméletei, mellyekbe elmerültten folytatja utját, ritkán szakadnak félbe, 's csak legfeljebb akkor, ha a' kocsi megáll, 's ö kérdi „John! hol vagyok?" — mire az inas nyitva tartván a' kocsi ajtaját, 's kalapját érintve igy felel: „Romában Sir!" — Ekkor az utas, hallván e' szókat, kilép kocsijából, 's ásitozva költözik a' fogadóba.

EMLÉKMONDÁS.

Idő hatalma.

Igy teszesz — o idö! —
A' nemzetek forgó enyészetével;
Most az egyik magosra nö,
'S a' másik elmulik saját nevével.
Már ma ökrök szántanak,
Hol Trója, a' világ csudája állott;
És a' hol szántottanak,
Most London, a' világ csudája áll ott.

CSOKONAY után K. H. K. J.

Hevesség.

Mindig bánás lett a' hirtelen elme gyümölcse,
'S a' vak kény bút szült. BAKSAY.

Nyájasság. Nem elég lenni jónak és szivesnek; látszani is kell. Nyajas és megelözés szövik a' legszebb lánczokat.

BB. MUZÁRION. 1833.

A' megbántás ollyan seb, melly a' megbékülés után sem gyógyul egészen meg; mert a' legkisebb gyanú is felakasztja.

Hiba. Senki sincs, ki minden hiba nélkül meghaljon, mert legnagyobb erönkbe kerül csak az is, hogy javulva meghaljunk.

La Bruyère után S. Karolina.

Szórejtvény.

Hogy agg legyen, ritka élö
Szokta érni fejemet,
Ha épitesz, ház tetöken
Lát'd dologban végemet.

Az egész egy ösztönözö
Eszköz vonó marhánál,
Vagy pediglen bünt fenyitö
Az igazság házánál.

Négy vég-jegyem a' hazában
Püspökségnek ad nevet,
'S egy megyének, melly másikkal
Törvényesen egygyé lett.

MISKOLCZY ISTVÁN.

Előbbi rejtvény: öl.

Figyelmeztetés. E' folyóiratnak t. pártfogóit, kik a' mostani félévre előfizetésökkel elkéstek, figyelmeztetjük, hogy, ha mennél előbb rendelést tesznek, e' lapoknak minden számát a' fél év kezdetétől fogva megkaphatják.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

57.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap julius **16kán** **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

I z a. *(Folytatás.)*

III.

Vajh! ki birja e' sziv
Első vágyait,
Tiszta gerjedelmét
Sohajtásait!
Vajh! kinek virít e'
Mennybül szállt tavasz,
Szent egek! be boldog
Boldog ember az! —

CSABA.

Magyar hon 's Galiczia határai köztt büszkén merednek az ég felé Kárpátnak itt kopár, ott erdős ormai, sok század óta letekintve a' viruló vidékekre, 's mintegy daczolva a' mulandósággal. Csak egy járt ut van ezen messze lenyuló hegylánczon, a' többiek járatlanok; vadaktól 's emberektől ritkán látogatvák. — Ezen utak egyikén látunk két férjfiút a' domború hegyen lefelé sietni. A' nap még egyszer veté sugarait a' Kriván magas ormára, 's bibor fényben tünt-le az erdőlepte bérczek mögé. Az utasok tehát sietének, hogy még alkony előtt biztos tanyán nyughassanak; — 's valóban rövid idő mulva egy domb mögül veres fedelű torony, később egy falu tünt szemeikbe. Egy kis fogadó, ámbár igen szegényen butorozva, elégséges volt a' törődött utasoknak. Másnap a' fogadós, többi beszéde köztt, egy eladó kis jószágot emlite, 's Lodoiszky (ez volt menekvő utasunk) azonnal elhatározá magát annak megvételére. Oda utazott tehát, 's kevés alku után övé lett a' kies de előbbi urától igen elhagyatott falu. Ennek lehető mivelésére élt ő itt; a' sivatag-térek termékeny földekké 's viruló mezőkké változtattak a' szorgalmas iparáltal; az erdők szabályoztattak, 's az előbbi rengeteg mintegy édenné látszott átvarázsolva. A' jobbágyok szereték 's mélyen tisztelék urokat, kiben szükségökben bizonyos se-

gédre leltek. Lodoiszky nevét Szilárdi névvel váltá-fel, mert ekkor még a' menekvők szoros üldözés alatt voltak.

Ez alatt több év folyt-le az idő mérhetlen örvényébe. Egy vasárnapi délután volt, midőn Szilárdi, téres kertjében, gondolataival foglalkozék. — Egyszerre zaj hangzott feléje a' kert alól, hol a' csapszék feküdt. Az ide gyült parasztok egy csoportba jöttek össze, körükben tartva egy kicsiny, mintegy öt éves leánykát, ki keservesen sirva panaszlá, hogy eltévedt volt atyjától messze innen, 's hogy már két napja nem evett. — Nehányan szánakoztak rajta, 's enni adtak a' kis sirónak; több ittas ember durva szavakkal illeté a' gyermeket, 's a' faluból kihajtatni tanácslá. Szilárdi jótevő szive menté-meg a' kis remegőt ezektől, és addig, mig atyja magát nem jelentené, pártfogása alá vette. A' kis Iza hálaadón kulcsolá-át jótevője nyakát, kinek kérdésére csak azt tudá felelni, hogy atyjának lakása ide messze van, 's egy fogadó udvarából, hol utazás közben magszállottak, eltévedt, 's mire visszavezették, már atyja elutazott. — Ennek és a' falunak nevét nem tudá megmondani. — Azonban napok, hetek, hónapok multak; sőt egy egész év lefolyt, de Izáért senki sem jelenté magát. Szilárdi tehát második atyjává lett a' leánynak, kihez különös gyengéd szeretettel vonzódott. — Elhallgatom a' kis Izának gyermek-éveit; egyedül azt emlitem, hogy mindenben, mi asszonyt tökélyesithet, tanittatott. Igy érte ő el tizenötödik évét. — Szép volt ekkor, miként a' hasadó napnak bibor sugára; szőke fürtei bájos kellemmel omlottak-le a' márvány-hó kebelre; égszinű nyilt szemeiben égi tüz ragyogott, 's lelánczolá a' szoborként álló 's őt csudáló ifjat. Ártatlan volt ő, miként a' rózsa keblén csillogó harmatcsep, fedezve annak illatos leveleitől. — Szüz keble csak egy szeretetet ismert, t. i. gyámja iránt, kit atyjának neveze.

Ekkor Szilárdi bizonyos közbejött kellemetlenségek miatt kénytelen volt jószágát eladni. — Jobbágyai szomorún váltak-el jó uroktul, illyenre többé számot nem tartók. Szilárdi, ki a' falusi csendet kedvelé, komoran hagyá-el kis faluját, 's Izával a' városba költözött. 'S itt van azon időpont, mellyben elbeszélésünk kezdődik. Itt ő, mint olvasóim már tudni fogják, ismeretlen kivánt maradni, 's ugyan azért a' városnak egyik kül-részében fogadott szállást. Komor szótlanságban, melly szinte szokásává lön, tölté-el a' telet; csak néha néha viditaték-föl a' bájos Iza ártatlan enyelgéseivel, kit ő ollykor forrón szorita kebléhez.

„Az örök végzés megfosztott honomtul, nőmtül, gyermekemtül, megfosztott mindenemtől — mondá egykor Szilárdi — de az ég talán veszteségem pótlására küldötte nekem angyalát, téged kedves jó Izám!“

A' leányka kék szemeiben köny rezgett, 's tisztelő szeretettel ölelé-meg gyámját. Boldog volt ő, mert hiszen ártatlan vágyait teljesülve látá, 's gyámjától szerettetett. De életének ezen talán legszebb napjait más-kellemetlenek válták-fel. Titkos borzadás futá végig tagjait, midőn Szabinszkyra, két nap ótai jegyesére gondolt. A' borzas fej, a' titkosan forgó szemek neki ismeretesnek látszának. Rémes álomképzetek zavarták édes álmait, a' téli rövid napok hosszan folytak-le; mert Szabinszky, mint valamelly iszonyú rém, mindig képzetében forgott. — Tiszaváron, a' kellemes kis falun, hova tavasz beálltával gyámjával költözött, csillapultak a' leányka gondjai: hiszen ő ismét a' vigan csevegő madárkák 's kellemes virágai között volt. Gyámja meglepte őt egy kicsiny megszeliditett özzel, 's ebben Iza legfőbb örömét lelé.

IV.

Minden nyájason világló
Csillagnak fülébe sugnám
Hogy lelkem téged szeret.
TÓTH LŐRINCZ.

Tiszavár, mint már emlitők, Terényi gróf és Szilárdinak közös jószáguk volt. Az ősz Terényi már hatvan ötödik évét érte-el, de fiatal szivéből a' vidámságot még nem zárta-ki. — Örült előre a' szomszédnak (mint Szilárdit, a' még csak érkezendőt, nevezé). Legfőbb öröme volt huszon-négy évű fijában Lajosban. Valóban, ki ezt látá, lehetlen volt őt nem szeretni. Szép arczain szünteleni nyájasság ült; szemeiből férjfias bátorság, heves tüz, de egyszersmind sziv-jóság is tündökölt-ki. Iskolájit elvégezvén mivelt lélekkel tért haza az egyetemből atyjához, ki szintén, mint fija, a' zajgó város örömeit nem kedvelé, 's csak ritkán látogatá-meg azt. Lajos szenvedélyes vadász volt; összejárta az erdők rengetegeit; a' messze kiterjedő erdőségnek legkisebb szuga is ismeretes volt előtte. — Alkony tájban volt az idő, midőn egyszer Lajos a' vadászatrúl magányosan visszatérvén a' falu kertje mellett egy kis őzet láta-meg. Azonnal neki emelé fegyverét; de ime a' szomszéd bokorból gyenge sikoltás hatott elő. Erre egy kellemteljes arcz tünt-ki az ágak közül; a' szép kezek összetéve esedeztek a' nyájas kis őzért. A' szelid érzésű gróf azonnal leereszté fegyverét, 's nyájasan kért engedelmet a' gyönyörű leánykától, ki elsőbben kétesen veté-fel kék szemeit a' grófra, de azokat azonnal piralva földre süté, szemérmesen mondván: „Igen köszönöm, hogy nem lőtte-meg vadász ur őzecskémet!“

Az ifjú csak annyit tudhatott-meg a' leánytól, hogy őt Izának nevezik, 's gyámleánya a' csak két nap előtt érkezett Szilárdinak.

Azonban azt is tudá, sőt érezé a' haza felé tartó gróf, hogy Iza igen szép, 's kék szemei mélyen sebzék-meg szivét.

De a' következő éjen Iza sokáig nem allhatott, minek okát ő semmiképp sem tudá megfejteni. — Későbbi álmai igen kellemesek voltak; mert a' szép vadász lengett csak képzeletében. — Másnap az ifjú Terényi gróf bemutatá magát Szilárdiéknál. Iza szive most hangosan dobogott, midőn Terényi grófban az ifjú vadászt ismeré-meg., Igy folytak a' napok, 's Lajos Szilárdiékat igen gyakran látogatá-meg hova őt folyvást egy titkos vágy vonzá. — Szilárdi csak hamar megkedvelé a' józan elvű 's mivelt ifjat, és vele legörömestebb tölté idejét.

De Iza 's az ifjú gróf is örömest mulatának együtt; beszédjek ártatlan volt; 's ámbár a' gróf bizonyos vala Izának titkos vonzalmáról iránta, de ezt közelebbről szóval érinteni tartózkodott.

V.

Enyém a' bájhatalmas arcz
Csábitó fényivel
Es a' gyönyörnek halmai
Az ifjú hó-kebel.
VÖRÖSMARTY.

„Nem, nem bizom többé az emberekben; csalárd az egész világ; alacsony csalfa sziv lappang a' halandók keblében! — kiálta-fel bőszülten Szilárdi 's kalapját véve dühösen rohant-ki a' szobából. Iza remegve ugrott-fel helyéről, 's a' gyám után sietett: de ez már nem volt látható. Őt illy felindultan még nem látá. A' földön egy kinyilt levelet talált, mellyet aligha nem gyámja vetett-el. Mohón kapá-fel azt, belőle talán a' dolog mivoltát megtudandó. A' levél tartalma ez:

Tisztelt ur!

„Kötelességemnek tartám az urat egy fenyegető bajtól megóvni annál inkább, minthogy az, közel léte miatt, igen veszedelmes. Szabinszky, kit uraságod vejévé határozni méltóztatott, nem lengyel gróf minek ő magát állitá, hanem olasz alakos, ki gazságai miatt honjából elüzetvén, lengyel országba szökött, 's itt szerencsés volt a' had alkalmával némelly tisztségeket megnyerni. Azonban innen is több igazságtalan rablás és gyilkolás miatt távozni kénytelenittetett. Igy jött ő városunkba, itt gazságait tovább üzendő: de ezek itt jókorán kitudódtak, 's ő még ezen órában fog a' rendőrség által" — Iza tovább nem olvashatá a' levelet; kiejté azt kezéből, 's nem tudá, örüljön-e ezen esetnek, melly őt az utálttól megszabaditja, — vagy sirjon gyámja fájdalmán, melly arczán olly vadon, 's feltetszőleg tünt-ki. Merengve ült ismét székére, gondolatai szokott czéljok felé tértek vissza, 's megállapodtak — az ifjú grófon. Egyszerre öröm derült az epedő

arczra, ajkai gyengéd örvendező mosolyra vonultak; — a' mostani időt gondolá ő alkalmasnak szerelmét gyámjának, ki előtt csak ezen egyet titkolá-el, felfedezni, 's tőle jóvá hagyást nyerni. Ezen pillanatban lépett-be a' gyám, kinek arczán már valamennyire csillapult, 's az előbbieknél szelidebb érzések ültek.

„Leány! — kezdé ez kissé kemény, de tüstént enyhébbre változó hangon — Izám, ne higyj az embereknek; mézes szavakkal édesget magához a' legártatlanabbnak látszó, de a' szines álarcz alatt gonosz lélek rejtődzik. — Engem erre hosszas és kinos tapasztalás tanitott: neked legyen ez példaul" — 's itt felolvasá az imént kapott levelet. Ezt hosszabb hallgatás követé; Iza ajkain elhaltak a' tulajdon boldogságát rejtő szavak, 's kétségesen veté-fel szemeit Szilárdira ki a' leányra merőn tekinte.

„Mig a' halandó örvény-teljes pályáját lefutja, élete legnevezetesebb pontjának mondhatja talán első szerelmét" — szóllt ismét Szilárdi az előbbi pontról erre hirtelen át-ugorva. Iza ismét pirulva sütéle szemeit. — „Leányom! én rajtad nehány nap óta változást veszek észre; szünteleni vidámságodat gyakor epedő, 's gondolkodó tekintetek váltják-fel; szótalan vagy, mi nem való; szóval benned egészen mást látok. — Szólj leány! mi bajod?

Iza e' pillanatot szerelme megvallására legalkalmasabbnak vélé 's e' szókkal: ‚atyám! én Terényit szeretem!' — omlott a' gyámnak nyakába. — Megdöbbenve 's erre mintegy félig sem készülten ugrott a' gyám-fel. — Ekkor nyilt az ajtó, 's Terényi, ki Iza utósó szavait hallotta, lépett-be. Ennek karjai fogák-fel a' reszkető leányt, ki öntudat nélkül feküdt az ifjúnak ölelő karjaiban. Szilárdi e' jelenést komoran nézé, és szinte kemény szókkal választá-el őket egymástól.

(*Vége következik.*)

PESTI VIZSGÁLÓ.

Gyászhir. — Pesten jul. 11-kén viruló élete 16-dik évében tüdővészből hunyt-el m. Kesselcőkeői Majthényi Adriana kisasszony, boldogult m. K. Majthényi Imre urnak, cs. k. aranykulcsosnak 's özvegyen hagyott hitesének Kis-Apponyi Bartakovics Marianna csillagkeresztes dámának egyetlen leánya. Elsorvadt teste 14-kén viteték a' nemzetségi sirboltba, Solmárra, Pest vgyében. — Hamar követé a' nemzeti literaturánkhoz különös vonzalommal viseltetett idvezült kisasszony egyetlen testvérét, hasonlag fiatal korában elszenderült 's igen jeles tehetségekkel megáldott bátyját az örök életre.

Ugyan Pesten májsorvadásból jul. 12-kén, élete 36-dik évében költözött által boldogabb világba t. nemes Petrózai Trattner Maria asszonyság, t. n. Károlyi István hites ügyvéd urnak, honi legjelesebb könyvnyomtató intézeteink egyike tulajdonosának és sz. k. Pest városa választó polgárának hitese. — Hült tetemei 13-kán tétettek örök nyugalomra a' váczi ut melléki temetőben levő Trattner-nemzetség sirboltjába; a' hazai litteraturában

eléggé ismeretes édes atyja boldogult Trattner Mátyás, és testvérbátytya Trattner J. Tamás hamvaihoz. — Gyászolva kesergik kora elhunytát férje, 's még gyengéd korú gyermekei — Sidonia, Lajos, Sándor, és Zsigmond — valamint is az idvezültnek édes anyja t. n. Pauer Erzsébet asszonyság Trattner Mátyás özvegye, 's ennek gyermekei Trattner Theresia, Eleonora, Carolina (Zimburg Aloiz cs. k. kapitán hitese) és Petrózai Trattner Károly ur, cs. k. örnagy a' mérnöki hadtestnél, és a' budai cs. k. fortificatio igazgatója.

KÜLÖNFÉLE.

Hires búvár. — Május hó 15-dik napján a' hires búvár Orchard Jakab Londonban fél-mértföldnyire haladott a' viz alatt. Rendkivüli örömzajjal fogadta öt a' parton álló mintegy két ezer néző sereg, midőn elvégezvén viz alatti utazását, annak felületén ismét láthatóvá lön.

Köztársasági hősek. — Parisban a' „La vie militaire sous l' Empire" czim alatt éppen most megjelent munkában, következő anekdota foglaltatik. — A' franczia zendülés elején az avignoni és carpentrasi lakosok között tökélyes polgári háború uralkodott. Némellyek romai kormányt, mások királyt, ismét mások köz társaságot, sokan pedig éppen semmit sem kivántak. Mindenki a' maga véleményét 's kivánságát létesitni akarván, tetőtől fogva talpig felfegyverkezett, 's viaskodott, vagy is inkább szinlelte vitézi bátorságát. Közönséges néma egyezés szerint a' puskapor meggyujtatott ugyan, de golyókat nem lövöldöztek egymásra. Dicséretre méltó gazdálkodás volt ez, mellynek a' legnagyobb elszántság és vitézkedés lön következése. Egy napon azonban, nem tudni vigyázatlanság vagy gonosz szándék következésében-e, a' carpentrasi sereg részén kilött golyó repült-el az Avignoniak feje fölött, mellynek fütyürészése általános rémülést gerjesztett, 's mindenfelül e' szózatok voltak hallhatók: „kiki mentse-meg magát, a' mint tudja! el vagyunk árulva; ellenfeleink golyóbisokat repitnek felénk." — Erre szétoszlott az avignoni sereg 's a' polgárháborúnak egyetlen golyó vete véget.

Asszony-kocsisok. Ki asszonyokkal szeret utazni, svéd országba menjen, hol az asszonyok postakocsisoknak is használtatnak. Az utazó nem kevessé csudálkozik, midőn elérkezvén a' postaállványra egy fiatal 's többnyire szép leányzót minden visszavonás és félelem nélkül szemlél maga mellé ülni, a' kengyelt gyenge kezeibe venni, 's vele a' magános erdőkön keresztül utazni. Ezen „sógornék" ruházatja közönségesen csak ingből, felső ruhából 's egy nagy kendőből áll. Ugyan ezen országban a' vendégfogadókban is férjfi szolgák helyett csupa leányzók vannak.

Koldús állatsereg. — Paris városának keleti kapuján kivül, mindjárt az ut mellett egy igen érdekes kolduló állatsereglet látható. Alig haladel t. i. a' gyalog utas e' tájék mellett, azonnal egy fekete farkas-kutya ugatásai hatnak füleibe! melly for gyanánt figyelmez többi társára. Ugyan azon pillanatban az elmenőnek ruháját meg fogja ezen állat, 's azt mind addig szorosan tartja, mig az utas egy előtte álló perzselbe egy vagy két centimet bocsájt. Ezen első tekintetre rablásnak tetsző cselekedet valóban nem egyéb, mint a' művészi bérnek szerény kicsikarása. A' kevessé megrémült fizető t. i. azonnal egy katonai marsot hall egy koldus által előadatva, ki a' kézi orgonát hozza mozgásba. A' hangmünek végső részeiben egy bátor szarka repül a' koldusnak fötetejére, 's érthető szózattal ejti-ki e' szókat: „batail-

lens! a' vos rangs!" mire öt uszkár kutya azonnal rendbe áll. — Szintén hangos szócjtéssel folytatja a' tarka madár parancsadását „portez arme" — és — „présentez arme!" 's az uszkárok kisded fa-fegyvereikkel veteráni ügyességgel teszik mozdulatjaikat. Erre az üdvlövés (Salve) következik, 's egy veréb olly mozdulatlan terül a' földre, mintha már több nap előtt történt volna agyon lövettetése. Az egész olympiai szindarab a' birtokosnak közbenjárása 's részvétele nélkül szokott végbe menni, 's még is az előadásban soha sem tapasztalni valamelly feltetszö hiányt, 's a' munkáló tagoktul senki sem vonja-meg dicséretét. — Nap lemente után a' szegény vak koldus egy kis durva készületü kocsiba lép, mellynek kerekei inkább tojásdad mint gömbölyü alakúak; a' farkaskutya a' lójáromba búvik, 's példáját a' kis uszkár sereg is követi. Egy kecske (melly rendkivüli előadások alkalmával talán kötelen tánczol) testi erejét szintén a' kocsi vontatására forditja; a' veréb urának szalma-kalapjára ül, a' szarka pedig kényelmesen foglal helyet a' kutya hátán. Illy rendben halad tovább ezen ritka tulajdonságú karaván, 's mint valamelly philantropi egyesület szabadon bocsájtatik-be Parisnak egyik külvárosába.

Kecske szörnyeteg. — Egy kecske (az Echo des Ostens czimü hirlap szerint) nem rég egy különös alkatú kölyket ellett, mellynek t. i. tökéletesen kifejlett két teste, nyolcz lába, de csak egy feje van, mellyen azonban négy fül látható.

Furcsán megbékitett párvivók. — Egy nyugalmazott ezredes becsületsértő kifejezésekkel illeté egy költönek családját Parisban; mire az utóbbik megkövetésre szóllitá-fel az ezredest, mit azonban ez szükségesnek nem talált állitván, hogy kifejezései senkit sem valának képesek megbántani. Párviadalra kerül tehát a' dolog, 's vivó helyül a' szokott boulognei erdö választatott. A' jelenvolt bizonyságok még egyszer engesztelöleg akarták elháritni a' véres elégtételt; de igyekezetök a' bőszültek szenvedelmét még jobban felingerlé. Kivonattak tehát a' kardok, 's már egymáshoz közelebb léptek az ellenfelek, midön egy ez előtt észre nem vett mesterember elölépvén panaszló hangon igy szóllitá-meg a' viaskodni vágyókat: ‚ah! kedves uraim! én szegény asztalos vagyok; munka nélkül sinlödöm több gyermekemmel együtt!' — „Távozz-el kedves öreg — felelt egyike a' bizonyságoknak; nincs most idönk alamizsnát osztogatni; mivel, mint látod, itt párviadal jutand létre.' — ‚Éppen azért jövök — felelt amaz — 's esedezem az elsőségért.' — „Valljon miféle elsőségért?" — ‚Azért t. i. hogy nekem legyen szabad ezen két derék urak számára koporsót készitteni. Én szegény asztalos 's család-atya vagyok; jelenleg pedig semmi munkám nincsen.' — E' szavak hallatára merően 's elhatározatlan tekintének egymás szemébe a' viaskodók; végre hangos nevetésre fakadván mind kettő, kezet fognak 's barátságosan átkarolják egymást, és miután az asztalost gazdagon megajándékozták, az egész társaság a' maillotti kapunál lakozó vendéglőhez, a' Parisiak hires engesztelőjéhez Gillethez tért, 's a' kezdett párviadalt asztal mellett fejezte-be.

Magyar Herkulesek. — Az 1833-ki Regélő 38-ik számában „magyar Herkulesek" czim alatt két hires bajnok van megemlitve, t. i.

1.) Kinisy Pál temesi bán, ki kezeivel malomköveket, teli hordókat, fogaival pedig fegyveres embert emelt-föl, és ugy tánczolt vele.

2.) Bátor Opos, ki 1069-ben egy cseh Góliátot ölt-meg párviadalban, és a' Salamon király ellen jött Geyza herczeg népe között ugy szórá a' halált, hogy keze is megmerevedék bele.

Szabad legyen ezekhez Budai Ferencz „magyar polgári históriájára való Lexicon"-ából még a' következőket is adnom:

3.) Andorás, a' most is virágzó Andrássy familiának törzsöke, ki Sz. István koronáztatása alkalmakor vaspánczélba öltözött bizonyos vitézen olly vágást tett, hogy a' szét hasitott testnek egy része egy felé, másika pedig más felé hullana. E' rendkivüli tettnek emlékezeteül az Andrássy familia most is hordozza czimerében a' panczélba öltözött vitézt.

4.) Botond, Kulpun fija, Árpád alatt hires hadvezér, kiről Thuróczy igy ir: „Midőn a' Magyarok Bizantot szállották volna meg, egy Góliát-termetü Göröggel (ki kettőt kivánt maga ellen) állott-ki párviadalra; — előbb azonban a' város érczkapuján próbálá-meg erejét, 's bárdjával olly rést ütött bele, hogy öt éves gyermek bujhatott azon keresztül. — Ezután a' görög bajnokkal szállott szembe kit egy óráig tartó viaskodás után csakugyan földre is teritett.

EMLÉKMONDÁS.

Használd a' jelent.

Ereszteni a' jelenkort —
Sok örömnek vesztébe
Kerül mindig. Üstökénél
Jó azt mindjárt markolni.
Késő bánat még soha sem
Tudta vissza pótolni.

KISFALUDY SÁNDOR után K. H. K. J.

A' bimbót nem munka letörni tövéről. HORVÁT ENDRE.

Külfény. Hemzseg a' világ a' külfény pulya bájaitól. Kik ön semmiségökben mind tettre mind nélkülözésre egyiránt erőtlenek levén merő hiú érzésből kapkodnak a' méltóság csilláma után, e' bérért mindenre megvásárolhatók. SZONTAGH után Z. Leopoldina.

Gondolatok. Mondják, hogy a' fiatal embernek legjobb iskola a' világ; a' tanitónak megforditva, mert neki az iskola legjobb világ.

Szokott közmondás: „a' farkassal ordits!" — Igen ám, de ha vele már megszoktuk az orditást, nem fogunk-e végre vele együtt marni és szaggatni?

A' lélekismeret kiolthatlan fáklya, melly mind a' jónak mind a' gonosznak világit: de egyszersmind amazt melegíti, emezt pedig égeti.

NÉMETBŐL S. Karolina.

Kérdő rejtvény.

1) Mikor hordozzák az emberek tenyerőken a' disznókat?
2) Ki tud mindenkit befödni bizonyos esetben, csak magát nem?
3) Ha valaki hegyes vidéken utazik, hogyan tehetné azt, hogy mindenkor hegynek le, de hegynek fel soha sem kellene járnia?
4) Ki születik anyjától, 's nem sokára ő szüli ismét anyját?
5) Hol nem vizes a' tenger?
6) Hol kaszálják a' legjobb szénát?

Előbbi rejtvény: Korbács.

Figyelmeztetés. E' folyóiratnak t. pártfogójit, kik a' mostani félévre előfizetésökkel elkéstek, figyelmeztetjük, hogy, ha mennél előbb rendelést tesznek, e' lapoknak minden számát a' fél év kezdetétől fogva megkaphatják.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

58.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön julius **20kán** **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

I z a. *(Vége.)*

Az ifiú gróf azonban meg nem döbbent, 's bátran fogván-meg a' gyámnak kezét igy szóllt: „Atya! érzetted-e fiatal éveidben a' szerelem hatalmát? tudod-e, mit tesz olly jó kegyes szivet birni, melly könyezzen, ha szivedet bánat lepi, örömedben veled mosolyogjon; ki minden érzetedben részesüljön, kinek hő ajka ajkadon, forrón dobogó keble kebleden, egygyé forrva egygyé válva, a' boldogságot e' földre varázsolja-le? — Mondd, birtál-e illy szivet? érzetted-e ezen boldogságot? — 'S ha illy szerencsés lehettél, akkor bizonyosan nem fogsz minket egymástól elszakasztani!“ — Itt ismét Iza kezét fogta-meg Terényi, 's vele a' szoborként álló Szilárdi elébe térdelt, ettől atyai áldást kérendő.

Sokáig állott ez némán, gondolatai elvesztett honjára szárnyaltak; szemei előtt lebegett nejének képe, 's a' kis leányé, kiért most életét üdvét mindenét vala adandó; — szive megérzékenyült, 's talán az utósó két könycsep tolódott az ősz szempillák alá. Ekkor ébredett-fel érzetei tengeréből, 's maga előtt látá a' térdelő fiatal párt. Szilárdi, mint tudjuk, már ez előtt is nagyon megkedvelé az ifjú grófot több szép tulajdonságaért. Most tehát szinte elfelejtkezve az emberek iránt csak kevéssel ez előtt mutatott bizodalmatlanságáról, hévvel áldá-meg őket, 's megegyezett a' fiatal pár összekelésén. Még alig végzé-el beszédét, midőn az ajtón kopogás hallatszott, 's egy szálas termetű, ismeretes férjfi lépett-be.

VI.

Egy, ki érti művészetét.
B. JÓSIKA MIKLÓS.

Éjfélt ütött a' városnak minden órája; a' kongás lassan hangzékel az utszákon, mire mély csend következett. — A' külvárosnak egyik sötét és szük utszáján látunk sietve menni egy magas férjfiút (kiben

olvasóim Szabinszkyt fogják megismerni) és vele szemközt egy közép sőt inkább kis termetűt. Mintegy tartva egymástól és sebes léptekkel mentek-el egymás mellett; de ugyan azon pontban megállapodtak. — „Szabino!“ — szólla lassú hangon a' kisebb termetű. — „Luzini! mi szél hord erre tégedet?“ — viszonzá Szabino, 's közelebb lépett hozzá. — „Ugyan azt kérdezhetném én tőled!“ — mondá Luzini. Több kérdés 's viszont felelet után Szabino igy beszélt:

„Emlékezel azon éjre, midőn lengyel honban Lodoiszky gf. kastélját égettük-fel? — Az igaz, szép kivilágositás volt az! — Talán fogod tudni, hogy nekem Lodoiszky szép nejére mindig fogam volt. Én tehát, mig Kozákaink kivül rablának, az asszony szobájába török: de őt már itt nem lelém. A' bölcsőben egy kis gyermek, Lodoiszky leánykája, sirt; én bőszült indulatomban ezt ragadám-meg 's vivém-ki a' lángok közül. Ekkor már Kozákaink tovább szaguldtak. Ezen eset után harmad napra kiestem tisztségemből, 's a' mi több, még üldöztek is az Oroszok. Magyar ország felső részébe költöztem tehát, 's a' kis féreg még mindig nyakamon. Dajkája Izának nevezé őt. Czimbora! Kárpát rengetegén remete szentebb életet nem élhet, mint én itt éltem. Zsebemben a' pénzfogyatkozás 4 egész évig tartott. De azonban segit barátján a' sátán! — Egy gazdag zsugori lakott a' vidékben. Egyszer történetből megláttam, miként ásta-el pénzét kertjében. Szegény bohó! nem tudta másnap, a' föld nyelte-e el kincsét. Azonban gondolhatod, azt én takaritám-el. Elutaztam azonnal, 's a' kis siró, visitó teremtményt egy faluban elhagytam. Azonban, gondold el! egy pár hónap előtt kire találok itt? — Lodoiszkyra és Izára, kit a' gróf gyámleányának fogadott, nem is gondolva, hogy a' gyámleány helyett tulajdon gyermekét láthatja.— A' leány engem nem ismert-meg. — Mint kitapogathatám, az embernek pénze van! Csudálom, miként menthetett-meg ott annyit, hol a' Kozákok körmei gazdálkodtak. Én magamat nála Lengyelnek adám-ki, 's tudtam, miként lehessen kedvét hizelgéssel megnyerni. — Sohajtoztam vele honunkért, én titkon pénzeért; rövid idő mulva ő nekem Izát nőül ajánlá. Én kaptam az alkalmon; — ő falura költözött, 's most vár engemet oda. — De egy nem reménylett eset jött közbe. A' városi titkos rendőrök valamiképp' kifürkészték kilétemet és tüstént el akartak fogni: — de Szabinónak is volt esze, mert megszökött előttek. E' történettel tehát nem sokat gondolok, csak Lodoiszkynak ne jusson valamiképp fülébe; azért sietek most hozzá!“

„Valóban egyetlen vagy magad nemében!“ — szakasztá félbe Szabino hosszú beszédét, 's ajkait vad nevetésre vonó.

„Most tehát, mint mondám, hozzá megyek, és ha a' dologrul mit sem tud, siettetem leányával összekelésemet: azután legelső éjjel

pénzével megszököm: — ellenkező esetben pedig viseletemet a' körülmények fogják meghatározni. Négy nap mulva bizonyosan a' Z — i fürdőkben találkozunk!" — Ez alatt a' két férjfi az utsza szögletén az éj ködében eltünt.

Egy nap mult-el az emlitett éj után, midőn Szabinszky éppen azon szobába lépett, hol Szilárdi atyai áldását a' fiatal párra önté. Elhallgatom a' kellemetlenségeket, mellyek ekkor minden jelenlevőt meglepének. Szabinszky mentegeté magát, 's az egész történetet szemtelenül költöttnek állitá. Azonban Szilárdi más bizonyos okokból meggyőződve az ellenkezőrül őt gaznak, tolvajnak, csalónak nevezé, 's házából kitiltá. Ezt Szabinszky, tajtékozva dühében, hagyá-el, 's rettentő boszút esküvék Szilárdira, 's egész családjára.

VII.

Minden zaj elnémula,
Minden ember bámula.
KISFALUDY SÁNDOR.

A' titok kinyilatkozott.
Ugyan az.

Feltünt végre az olly ohajtva várt menyegző napja. Virgoncz cselédek forgolódtak a' Szilárdi-ház udvarán, készülve az adandó lakomának mennél fényesebbé tehetésére. — Maga Szilárdi komoly gondolatokba merülve ült szobájában némán, 's csak néha kitörve egyes szavakba. Az öreg Terényi gróf ünnepi köntöst öltve sietett hozzá, 's komor kedvélye oszlani látszott az öreg gróf vidám beszédein. Azonban még is az egész házat némi belső szorongás fogá-el, mellynek okát megmagyarázni senki sem tudá. A' cselédek azt beszélték, hogy már két nap óta látnak a' ház körül leskelődni egy sötét képű magos embert, kit azonban senki sem ismer, és vele senki sem beszélt.

Még vannak ketten, kiket nem emlitettünk, de kiket a' mai nap talán leginkább érdekel. Iza ez, a' menyasszony, 's a' fiatal Terényi. A' reggel örömeit egy zöld lugosban tölték-el, szivökben nagyobb égi örömet hordva. Iza karcsú derekát a' szép ifjúnak karjai kulcsolák-át. Boldogságuk özönéből egy vad kaczaj riasztá-fel őket. Egy főt láttak a' lugos levelei közül visszavonulni. Remegés fogá-el a' leányka tagjait, halványság futá-el az előbb olly piros arczokat, mert a' hang ismeretesnek tetszett neki. Csak Terényinek kellemes szavai bátorithaták őt fel valamennyire. — Azonban közelgetett az összeköttetés órája, 's azért Iza e' fontos szertartásra készülni ment.

Harmadszor kondultak-meg a' harangok, 's a' nép, melly a' történendőket csak félig tudá, kiváncsian gyült össze az egyház körül. A' néptül kis távulságra ismét ama magas férjfi látszott. — Most

több hintó érkezék, 's kevés pillanat után a' boldog pár oltár előtt térdelt. A' tiszteletre méltó ősz papnak kérdésére a' szép menyasszony már igent akara rebegni, de e' kis szó helyett sikoltás reppent-ki az elhalaványlult ajkakon; arcza elfejérült; szemei bezáródtak, 's ő hanyatt dült az oltár mellett. Kebléből magasan fecskendett-fel a' vér. Háta mögött a' gyakran emlitett sötét férjfi állt egy véres tőrt emelve 's tartva kezében. — „Szilárdi! ismerd-meg bennem a' boszulót!“ — kiálta — 's az idegenben valamennyin Szabinszkyt láták maguk előtt, ki nem hagyá félbeszakasztatni beszédét, hanem tovább folytatá: „Lodoiszky! most igy nevezlek, hogy annál inkább érezzed, mit tesz atyának lenni, 's leányát elveszteni, mert tudd-meg, Iza tulajdon leányod volt!“ — A' vér megfagyott a' jelenlevők ereiben, és senki sem kelt-fel a' gonosztevőnek elfogására. Siri csend uralkodék az egyházban, mit Szabinszky kaczaja szakasztott csak félbe. Ez mind egy pillanatnak mive volt. — Végre a' még mindig térdelő Terényi ugrék-fel, hogy a' menekedni akarót elfogja: de e' pillanatban léptek-be a' város poroszlói, kik az elszökött Szabinszky nyomára akadtak. — A' rettenetes gonosztevő azonban menekvését lehetlennek látván pisztolt huza-ki köntöséből, és azon pillanatban agyveleje a' körüllevőkre 's templom padlázatjára locscsant.

IRMAY.

ORSZAG-'S NÉPISMERTETÉS.

Nagy-váradi fürdők.

(Levéltöredék.)

Igazán mondod édes Henrim! hogy mig franczia, német és olasz honban alig lelhetni egy váromladékot, fürdőt, zuhatagot, mellyet a' természet titkaiban búvárkodók és vizsga utazók tollra, ecsetre nem vettek volna már, addig nálunk, a' hanyag részvétlenség öszvedugott kezekkel nézi, mint sodorja a' mindent megemésztő idő sebes léptekkel feledés tengerébe az ős kornak tisztes hagyományait. Én sem iró sem festő nem vagyok, de keblem a' szépet, és jót tudja érzeni. Töredék-vázlatom tehát csak arra lenne szánva, hogy figyelmedet ébresszem-fel, kitől, mint dologhoz értőtől, a' váradi fürdők lényeges leirását 's vegytani elvek szerinti taglalását olvasni ohajtanám.

Tudtommal ezen fürdők gyógy-ereje, és alkotó részei iránt felsőbb parancs következésében a' megye orvosa Sievers tett legelső tudományos vizsgálatot 1763-ban. Utána hasonlókat tettek Hatvany, később pedig Kitaibel; de ezek a' közönség tudomására részint nem jöttek, részint sokkal felületesebbek, hogysem azokkal jelen-

korunkban megelégedhetnénk. A' megyebeli orvos urak tehát nemes rendeltetésök egyik legszebb ágát teljesitenék, ha e' gyógyvizeket ujabb tudományos vizsgálat alá vevén, azoknak alkotó részeit, vegytani elvek szerint szorosan meghatároznák, 's a' nyavalyák nemeit, mellyekre foganattal munkálnak, pontosan kijelelnék.

A' változatosság-ban gazdag anya-természet, regényes fekvésű helyeken dús forrásokban buzogtatja-fel e gyógy-vizeket.

Váradtól (melly alkotójának szent Lászlót nevezi, hagyomány szerint pedig hamvai is benne pihennek) kelet felé egy kis mértföldnyire vannak az ugy nevezett Felix- és Püspök-fürdők. Az első a' váradi hegyről nevezett szent István prépostjának, második a' latin szertartású n. váradi megyés püspöknek birtoka. Mind kettőhez szép töltött ut vezet termékeny róna földeken, melly a' püspöké felé, Pecze-Sz. Mártonon túl egy kies völgybe ereszkedvén-le, egyszerre tünteti-fel a' fürdőt a' belőle eredő Pecze folyammal, partján álló malmaival, az Ödön kutjának és mulató házaknak vörös födelű rotondájival. A' fürdő háta mögötti hegyen feküsznek Hájó, előtte eső dombon pedig Rontó nevű oláh falucskák; amaz hosszában buja tenyészetű vetésektől, emez angol kertté alakitott berektől övezve. Egész völgy fölött uralkodik a' kerektetejű Bánya hegy, százados tölgyeivel; az angol kert egyik szögletéről N. Várad és panoramai tekintetű regényes környéke tökéletes kiterjedesökben láthatók. A' közönség, nem tudom hibás szokásnál fogva-e, Bányáknak nevezi e' két egymástól alig egy óranegyednyi távulságra eső fürdőket, 's innen eredt a' Bánya hegynek nevezete is. Hájó helység, mint hitelesen értém, régenten Heő-nek (meleg) hivatott; legalább a' káptalan javainak 1600-ból fennmaradt öszveirásában igy emlittetik: „Ad aquas autem bullientes habemus possessionem Heő.“

A' püspök-fürdőnek vize kristály-tiszta, 's kihülve a' közönséges ivó-viztől mit sem különbözik. Orvosi erejének mindazáltal számtalan betegek köszönik évenkénti felgyógyólásukat, kivált mióta Ödön kutjának langyosabb melegségű vizét lép- és máj- nyavalákban megyebeli születésű tudós orvos- és sebész-tanár Grosz Fridrik ur inni, 's az e' kuttól alig 50 lépésnyire eső Kigyó-sziget tövéből hat lábnál mélyebb viztükre fölött két ökölnyi vastagságban szakadatlanul duzzadozó és számtalan fajú csiga-héjakat hányó meleg forrás iszapját sérvek, keménydaganatok 's elfásulások borogatására használni tanitotta. Fáradhatlan törekvéseinek 's a' nemes gondolkozású tulajdonos bőkezűségének lehet köszönni azon javitásokat és czélszerű rendeleteket is, mellyek nehány év alatt a' fürdő körül tétettek. Az ivásra használtatni szokott Ödön kutja, csinos menyezet alá vétetett

szökőkuttá, — mocsáros környéke pedig részint fedett, részint fedetlen séta-utakká, 's a' fürdő előtti berek angol kertté alakittatott.

(*Vége következik.*)

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

A' vizmérőkről.

Köztudomás szerint az empirikust keveset nyugtalanitják a' foganatnak alap-okai, azt tartván ő a' hatás okainak, mi czen utóbbinak legközelebb járult egyenesen előtte. Az abstract theoreticus előföltételeket állit, mint axiomákat; erre alapitja azután végzéseit, okoskodásait, mellyeket ollykor ő éppen olly csalhatlanoknak tart, millyenek lehetnének valódilag, ha a' természet előföltételei megfelelnének az általa megbirált dolgoknak.

A' folyóvizek áradásainak 's apadásainak megitélésül függélyesen vagy pontirányosan felállitott hoszmértékek vagy vizmérők szolgálnak. Ezek valamint állandók, ugy beosztásuk tekintetében is változhatlanok helyükből. Használásuk az óta áll-fenn Bécsnél, mióta a' Ferenczhidnak közép oszlopa elkészült, melly hid a' bécsi Duna-csatornán keresztül vezet. Tudva van, hogy az időnkénti vizállás mindenkor bizonyos magossággal hasonlittatik-össze, melly zerussal van megjelelve, 's pedig akkép, hogy ezt szokás mondani: „a' folyóviz ennyivel áll a'zerus fölött vagy alatt, vagy pedig magán a' zeruson.“

Természetesnek látszik lenni, hogy a' legalacsonyabb viz-állásnak magosságát kellene a' nullpontnak kijelelnie, ugy hogy zerus alatti vizsgálódásokat ne volna szükséges tenni. — E' szempontból indultak akkor, midőn a' Ferencz-hidon feljegyzék a' vizmértéket. Akkorban t. i. felkerestetett a' Duna-csatornának legalacsonyabb helye, 's általa képzeltetett a' bécsi Duna-csatorna általános esetével egy egyenlő futású sik, 's ott határoztatott-meg a' nullpont vagy zerus, hol ezen ferde sik átmetszette a' vizmérőnek függőleges vonalát. Azon előfeltételt, hogy nem lehet már alacsonyabb viz-állás annál, mellyet t. i. ekkép jeleltek-meg zerussal a' Ferenczhidon, csak annál inkább csalhatlanabbnak tarták akkorban, lehetlennek tekintvén azon esetet, hogy a' bécsi Duna-csatorna a' legcsekélyebb mélység helyén száraz lehetne, valamint is, hogy a' viztükörnek különféle lépcsőzeteiről még nem tétetvén próbavizsgálatok, egy mathematicai egyenlően eső siknak tarták azt.

Ezen vizmérőnek felállitása után nehány évig valóban nem tapasztaltak zerus alatti vizállást; utóbb csak rendkivüli eseteknél vétettek-észre illyféle viz-állások; legujabb időben pedig, minden esztendőben hosszasb ideig tartottak. — A' viz-állások a' vizmérőkön, benn a' bécsi Duna-csatornában, majd csak egészen megegyeztek a' nussdorfi vizmérővel. E' vizsgálat-tételek is tehát tanúbizonyságul szolgálnak, hogy viz tükrének valamint Nussdorfnál ugy a' bécsi Dunacsatorna felső felében is legujabb időben az épitkezések által nevezetesen kellett süllyednie.

Ezen változhatlan első vizmérő (Pegel szerint) a' Ferencz-hidon, egymás után több más rendeltetett-el 's osztatott-be Bécs vidékében. Az ez iránti folyam-körülmény igaz ismeretének hiányossága mellett következőképp' intézék-el a' dolgot. Bizonyos időt vártak-be, mellyben a' vizállásnak több napig egyenlő magossága az uj vizmérőn megjegyeztetett, 's ugyan azon mérték-nevezettel iratott, mellyen a' vizállás a' ferenczhidi vizmérőn egy időben meg-

vizsgáltatott, 's e' szerint jeleltetett-fel a' többi beosztás lábakban 's hüvelkekben. Vegyük-fel, hogy azon időpontban a' vizállás 5 lábnak lenni találtatott zerus fölött a' Ferenczhidon; azon uj esetben az uj vizmérőnek nullpontja a' viztükrétől 5 lábra jutott-le azon pont alá, mellyet érintettünk. — Az illyes, kün a' bécsi duna-csatornán, felállitott vizmérőken folytonosan tett vizsgálatok nem egyeznek-meg azzal a' bécsi Dunacsatornában számjelre nézve. Ezen különbözéseket némellyek az által vélték orvosolhatni, hogy ők a' vizmérőnek mértékét majd feljebb emelék, majd ismét alább szálliták, mi most az összehasonlitási visszatekintetet fölötte nehezíti.

Hogy azonban jövendőre nézve legalább a' vizméröi mértéknek elmozdithatása akadályoztassék, 1826-ban másképp', mint sem a' fenn emlitett módon határozák-meg a' vizmérőnek nullpontjait, mellyek az ugy nevezett csatornavizi középső hidon 's a' nagy Duna-hidon alkalmazvák, és naponként vizsgáltatnak. Képzeltek t. i. a' vizmérőnek nussdorfi 's Ferenczhidi nullpontjain keresztül egy síkot, 's az ujan meghatározandó viz-mérőnek nullpontjait ott vettek-fel, hol ezen sík átmetszendi azokat. Megjegyzést érdemel, hogy bár illy mathematicai meghatározás nyilvánosan nem felel is meg a' dolog természetének, mind a' mellett ezen különféle vizmérőken észrevett, megvizsgált vizmagasságok megegyeznek a' nullnál egymással, mellyek azonban csak annál inkább távoznak egymástól, minél magasabbra hág a' viz állása. — Hogy azon vizmérök, mellyek 1826-tól fogva a' hidi vizmérön megállapitotthoz illesztvék, helyükből ki ne mozdittathassanak, vas keresztek beásásáról gondolkodtak, mellyek t. i. se fel nem emelödhetnek, se le nem süllyedhetnek.

A' vizmagasságok változandósága azonban nem egyedül azon egy ok mellyre különös figyelmet kell forditni a' Dunánál, hanem azon helyeknek viz mélysége is, hol a' foyam saját medrének legalacsonyabb széleire leszáll. Illy mélységek a' nagy Dunában a' legalacsonyabb vizállásoknál igen sokféleképp' változnak, mi a' folyamedényeknek különféle formájitól függ, valamint is a' zátonynak többfele tulajdonságaitól, mellyből feltolvák az ugy nevezett Furthok, melly nagyobb 's kisebb mértékben feldomborodott 's keresztben a' folyam-ágygyal huzódó zátonynak emelkedését jelenti.

Honunkban láthatni azon időtől kezdve, mellytől a' Dunának 's más több folyóvizeknek, millyenek a' Tisza, Maros, Kulpa, Dráva, Száva, rendszeres alapok szerinti felméretése elkezdetett, sok helyen e' czélra felállitott vizméröket, mellyek között a' budai az első helyet foglalja-el. Ezzel hasonlittatván-össze az országszerte készült többiek is, ám ha a' nullpont alig lesz legpontosabban meghatározva, a' Duna vizének olly alacsony állását nem tapasztaljuk, melly a' zerusra mutatott volna. Tanácsos marad azonban még is, mindenkor inkább csak positiv, hogysem negativ számokat leolvasni a' vizmérön.

NOVÁK DÁNIEL.

KÜLÖNFÉLE.

A' Vinipegtó elnevezése Franklin után következő meséből ered: — Vinipegtó (szennyes tó) indus lakosai sokat mesélnek egy rosz szellemről, melly ember feletti erővel bir ugyan, 's azzal a' szegény Indusok kinzására mindenképpen él, de még sem győzhetlen. Sikerült is egyszer egy öreg asszonynak öt fogolylyá tenni, ki több asszony segedelmével annyira megbünteté 's bemocskolá a' szegény foglyot, hogy kiszabadultakor az egész

tónak vize nem vala elégséges őt tisztára mosni. Innen a' tó szennyes tónak neveztetett.

Különös asszonyi határozat. — Egy elökelö dáma Parisban egy különös klubbot alapitott, mellynek tagjai hetenként egyszer egészen uj képzeményes öltözetben, millyent t. i. még senki sem látott 's millyenrül még nem is beszélt valaki, tartoznak megjelenni. Azon öltözet, melly szótöbbség által a' legszebbnek határoztatik, le fog rajzoltatni, 's a' klubb levéltárában eltétetni. Lehet hinni, hogy ezen kör, hol nehány tuczat fiatal, vagyonos 's e' mellett felfuvalkodott dáma egymást felülmulni törekszik, inkább egy álorczás bálhoz mintsem társalkodói egyesülethez hasonlit.

EMLÉKMONDÁS.

Koporsó.

Csak a' koporsó nyit menedékhelyet;
Abban nem üldöz senki fulánkja már;
Biztos helyet nem nyujt az elsö
Polcz se, mig élsz, az irígyek ellen.

VALKÓ után S. Karolina.

A' magyar szivet semmi sem töltheti tökéletesen be, mint az igazán nagy, nemes, és szép.

GR. SZÉCHENYI I. után K. H. K. I.

Élet. Ha az egész emberiséget egy lénynek vesszük, 's annak lételét egy életnek, ebben több a' mostoha, mint a' kedvezö kor; és ha az egész földet egy tanyának, — akkor több hely van benne sanyarúság lakjának mondható, mint örömekkel bövelkedö.

VAJDA után Z. Leopoldina.

Gondolatok. A' tetteket ugy lehet tekintenünk, mint mindannyi tükröket, mellyek azon embernek szivét képezik elöttünk, kinek tulajdonai.

Az ember mind annyiszor egy emlény-szálat tüz magának a' halhatlanság érdem-koszorújába, valahányszor sinlödö felebarátját szükségében segiti.

SPETYKÓ GÁSPÁR.

Tagrejtvény.

Elsőm vendégség, mellynek vagy bú szüleménye
Vagy vigság; télen kedveli ezt a' Magyar.
Másodikom minden tettnek 's eseménynek alapja
Lenni szokott; józant nélküle vélni nehéz.
A' tápszert az egész utján leboesátja helyére,
'S a' dalt ömledező hangnak is ö üregе.

Előbbi rejtvény: 1) Mikor kártyáznak. — 2) A' sirásó. — 3) Ha magát fel felé viteti. — 4) A' jég, melly vizből lett, 's ismét azzá vált. — 5) A' földképen. — 6) Sehol; mert csak a' füvet kaszálják.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

59.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap julius **23kán 1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

A' Kaliforniak.

Csendes nyár-közepetti este volt, midőn gyorsan haladék utazni vágyó barátimmal az éjszaki tenger partjára. Rövid idő után hajóba szállottunk, és a' kormányosok az általam legelőször látott tengeri vitorlákat szélnek eresztették.

Sasként szárnyalt a' több hajóból állott hajócsapat, és egyenesen a' solomoni szigetnek tartott. Az est kellemes volt; a' szelek igen kedvezni látszattak; semmi veszély nem ijeszte minket vissza a' tengernek habzó hullámaitól; a' szép természet legcsendesebb valójában mutatkozott.

De minek előtte még a' nevezett szigethez értünk volna, vizben kezdénk fogyatkozást szenvedni, és igy másnap a' kaliforni szigetnél (melly minden Europai előtt nevérül ugyan ismeretes, de közelebbi tulajdonaira nézve nem annyira) kénytelenitteténk megállani, 's leereszt-vén a' horgonyt és felkötvén vitorláinkat egyszerre csendes helyzetben állottunk. Többekkel kiszállék a' partra, és az erre már többször utazókkal, kik e' tájékot bővebben ismerték, egy csörgedező patakhoz mentünk hordóinkat vizzel megtölteni.

Részemről a' szigetet közelebbről megismerni igen kiváncsi valék. Midőn megtudtam, hogy ma itt bevárjuk az estet, gyorsan lovaglék beljebb a' szigetbe, hol soká botorkáltam, mig rendes utamból kitérvén a' kikötő partra többé találni képtelen valék.

Nehány napi tévelygésem után (melly idő alatt a' Hamadryaiaknál nyertem enyh-helyet) akadtam csak azon csermelyre, hol hordóinkat megtöltöttük, 's azon helyre is, hol hajóink állottak, de ismerőseimet többé látni nem valék szerencsés. A' hajók ellobogtak, azon tudósitást hagyván vissza, hogy két napnál tovább nem várakozhattak utánam, nehogy az utazásnak kedvező szelet elszalasszák. Pénzt és élelmet azonban hagytak számomra, 's igy most e' szigetnek királya de egyszersmind jobbágya is valék. — „Mi tevő legyek most? — várjam-e az erre utazókat?“ — tünődém magamban; — mert ezen lel-

kemet kecsegtető remény is bizonytalan volt, minthogy tudtam, hogy az Europaiak igen gyéren látogatják az efféle helyeket, honnan különös ékességeket nem hordhatnak-el.

Több napig tévelyegtem e' magányos szigetben és holmi általam lelőtt madarakkal enyhitém éhségemet. Végre egy magos sziklabérczre kapaszkodám, remélvén, hogy innen hol létem felől bizonyosabbá tehetem magamat. Nem is csalódtam: mert azonnal szemembe tüntek a' távul fehérlő épületek. Oda szándékoztam menni, de fáradt tagaimat elébb kipihentetni vágyván zöld fű-pamlagra dültem, és csendes álomtól meglepetve elszunnyadék.

Nem sokára a' Kaliforniak, kik e' szigetben, vagy e' tájékon vadászni voltak, engem a' szikla mellett alva találván lakukba legillőbb tiszteltetéssel vivének.

Feleszméltemkor azonnal kezdém csudálni a' velem történteket; de látván emberek körében 's a' legbiztosabb helyzetben lenni magamat, minthogy külsejekből itélve semmi vadságot nem gyanithaték, megnyugodtam. Egy tisztes öreg azonnal lakába vitt, 's külön szobával megtisztelt, mellyet legnagyobb köszönettel elfogadtam. És igy jövék Kaliforniába!

Lakjaikat, nehány temetői fölirást, vagy a' város kapuit leirni nem akarom, mint némellyek szokták, midőn idegen helyekről hirdetést adnak; részemről őket utánozni jelenleg nincs szándékom: mert azt vélem, hogy érdekesebb leend az ide való nemzetnek kitünőbb szokásait és valóját érinteni.

E' szigetnek lakosai ugy vannak alkotva, mint csak kivánni lehet; kivált a' szépek figyelmemet különösen magukra vonták. Ezek közép termetűek; arczuk kerekded, többnyire igen vörös réz szinűek; szőkét közttek ritkábban láthatni; hajaik többnyire feketék 's hosszúak, mellyek szabadon folynak-le vállaikra; egyátaljáu azon észrevételem volt, hogy mind annyin kis lábúak. Öltözetök hasonlit a' pásztori öltözetekhez; köz napon pásztori kalapokat hordoznak, ünnepen virágokból készitett koszorúkat.

A' kaliforni nyelvet, két hónap mulva türhetőleg megtanultam, 's azonnal, mihelyt azt magaméva tenni képes valék, tudósnak tartám magamat. Most már boldogabbnak érzém magamat a' szépek körében, minthogy velek társalkodhattam. Bizonyságul egy pár kaliforni szónak magyarázatát im' közlöm olvasóimmal. „Tanley zaare Mally“ annyit tesz, mint egymást hiven szeretni. A' kaliforni kiejtés azonban sokkal erősebb, mert minálunk ezen kifejezés „egymást hiven szeretni“ kétes értelmű, az az: annyit is jelenthet, mint egymásnak hiven hizelkedni. — „Malitty“ asszonyt jelent; de ezen

kifejezéssel csak nőjöket tisztelik és szerelmeseiket. A' kedvesét hiven szerető Kaliforniai asszonynak nevezi azt, bár nem nője még. Ugyan azon észrevételem volt a' másik nemre nézve is, mellyet Naatem-nek (férjfi) hivnak.

Jelenleg nem szándékom Kaliforniát teljes ország-leiratként közölni, hanem csak az ott divatozó kedvelt szokásokat akarom elbeszélni.

Ez előtt a' miveltebb Kaliforniaknál hiven szeretni egymást nevetséges és megvetett dolog volt. A' szépek nagyra tartók valának, 's esti foglalatosságuk volt lefekvés előtt galandjaikat rendbe szedni, mellyekkel más nap reggel kihimezték magukat; az után tükör elejébe állottak arczukat megtekinteni; reggel felöltözködvén 's ujra tükör elejébe állván óránként tanulták a' legyezőt kezükben forgatni, mert ezzel leginkább szokták volt hódolóikat meglepni. Az t. i. ki legyezőjét legjobban tudta forgatni, legjelesebb asszonynak tartatott. — A' legyezők náluk még most is nagy divatban vannak, 's azokat télen is hordozzák. A' melly férjfiúnak vállát legyezővel megveregetik, az már dicsekszik az iránta mutatott jó szivűséggel. Akkori időben egy gavarnak sok hódolásba került, mig csak az asszonyok kezeit megcsókolni is szerencsés lehetett. A' szépek azt is már csak akkor engedték, midőn attól féltek, hogy pártában maradnak. — Minél többet tudott valaki hizelegni és félénkséget elárulni előttek, annál többre becsülték őt, és annál kedvesebb is volt. — Legnagyobb tisztelettel valának a' szépek az iránt, kinek sarui drága kövekkel voltak ékesitve, és kötője másoknak kötőjét ékességével felülmulá; ugy, ki imádójának galandokkal vagy himzett pásztori kalappal kedveskedhetett.

Azon időben fénylett közöttek egy bizonyos kaliforniai Yualiba. E' név magyarul körül belül annyit tesz, — mint báro. — Ezt ott különösen szép 's okos férjfiúnak hirlelék némellyek; mivel olly nagy nyelvész volt, hogy tiz szóval is fejezte-ki magát ott, hol egy szó is elégséges volt volna. Egy óra alatt ezerféle dolgot is beszélt, akár igaz volt akár nem, a' nélkül, hogy elpirult vagy szemeit földre szegezte volna. Az ő kötője mindenkor a' legszebb volt, 's minden tulajdonai a' természettel ellenkeztek: de ő mind ezt olly finomul tudta a' szépek elejébe terjeszteni, és ugy értett nekik hizelkedni, hogy mindannyin őt pajkos yualibának, az az: pajkos bárónak nevezték. Minden szép, ha őt legyezőjével megveregethette, szerencsésnek tartá magát. Nagy illendőséggel viselteték e' yualiba még az egyszarvú kisded állatocska iránt is, mellyet az ottani szépek akként tekintenek mint mieink kisded öl-ebeiket. A' yualiba azon kedves jószágnak mandulákkal, czukorral kedveskedék. Ezen egyszarvúk olly becsben vol-

tak a' Kaliforniaknál, hogy még most is gyászos költeményeket lehet felőlek olvasni, mellyeket Tomzua és Giluali, hajdan hires kaliforniai irók szerzének.

Yualiba költeményekkel is hóditotta magához a' szépeket.

Az ide való gavarok ez előtt négy szegletű kalapokat hordoztak, valamint még most is, mellyeknek négy szegletét szép tollak ékesitik. Yualiba azonban, hogy kitetszőbb legyen, és magát azoktól megkülönböztesse, a' kalapnak mind a' négy szegletét hosszú páva-tollakkal ékesité, és igy tette udvarlását a' szépek előtt, 's rajtok annyira diadalmaskodott, hogy nőszemély sem volt az egész városban, kit azon páva-tollak meg nem hatottak volna; mindannyin csak tőle kivántak kijeleltetni: mindannyin elveszték jó kedvöket, sohajtoztak, de még sirtak is a' négy páva-tollas Yualiba után; minden mulatságban csak róla folyt a' beszéd. — A' melly utszán járni szokott, azon valamennyi ablakot kitörettek a' bárónak tiszteleteül, és azért, hogy őt annál jobban láthassák. A' szépek egymás között czivakodtak miatta, 's mindannyi szerelemféltő lett.

Képzelhetni, hogy most a' legtöbb gavar gyülölséggel viselteték Yualiba iránt. Ezek köz akarattal ellene szövetkeztek, 's mindenképpen ármánykodtak ellene a' szépek előtt, habár sikeretlenül is.

Különösen tetszett Yualiba egy városi tanácsnoknénak, ki a' páva-tollakat annyira megkedvelé, hogy nyakát és kalapját körös-körül ékesité azokkal. A' báro, azon képzeletben levén, hogy csak neki szabad páva-tollakat hordozni, rágalmazni kezdé őt, 's gunyverseket csináltatott ellene. A' rágalom a' tanácsnokné fülébe jövén, a' különben nála egybegyülekezni szokott szépnemet annyira felláziti Yualiba ellen, hogy ez minden szépnemi kegyelemből kiesett. Nem sokára őt mindenféle veszély érte; a' társaságokban az asszonyok nem vele, hanem másokkal nyájaskodtak. Ő tehát, miután vele minden társaságban csak tréfa üzetett, boszúságból megházasodott, és egy agg hölgyecskét választott hites társul, ki könyörületes volt iránta.

(*Vége következik.*)

Nagy-váradi fürdők.

(*Vége.*)

A' haszonbérlőre nézve jövedelmes de hő napokban a' levegőt szinte kiállhatlan szaggal büszhitő kender-áztatás nincs ugyan még a' fürdő szomszédságából elkülönitve: az udvar elválasztatásával azonban legalább szem elől némileg ez is elzáratván, bár Jakab Mihály urnak az 1833-iki Regélő 507-dik lapján érintett azon ohajtása is létesülne már, hogy, mivel jelenleg a' szemérmes szépnem,

akár orvoslás akár mosódás kedveért használván e' vizeket, a' tükör-fürdőben (Spiegel-Baad) férjfiakkal vegyest, a' könyöklő karzatokon bámészkodók vizsga szemeinek, sőt nem ritkán veszedelmes meghüléseknek kitétetve fürdeni kénytelenittetik, a' gazdag források ércz-csők által szobákra és kádakra vezettetnének (az udvaron egész éven által gőzölgő, egyedül a' jóltevő napsugárok felmécselésére hagyott posványok lecsapoltatnának), 's igy szeméremnek, egésségnek és kényelemnek egyenlő kedvezés nyujtatnék.

Te tudományos utazásod egyik czéljaul nehány év előtt Erdélyt is kijelelted volt. Édes Henrim! nem hagytál-e még fel ezen szándékoddal? Hát nyelvünket, mellyet sajátoddá tenni olly hévvel törekvél, nem feledted-e még? Távul hazádnak ólmos hegyei véghatárt tettek-e búvárkodásaidnak, hogy kis Erdélyünk magyar Flórája többé nem csalogat? Pedig be sok szépet látnál! be sok vizsgálni valót találnál itt! 's hányféle változatokkal tünnének-fel előtted Scott Walter-dicsőitette honodnak regényes tájai? Te megjártad a' jeges hegyek és Mont Perdû ormait, Vernesshirei Ben-Nevised aljában nőttél-fel: és még is (ne vádolj önzéssel) én azt hiszem, a' testvér magyar hazának növény-dús Bihorját látnod kellene. Látnod a' gyergyói borvizeket, mellyekről olly sokat tartottál. Ha most itt volnál velem, honnan e' sorokat irom hozzád, látnád, milly kékes szint öltenek magukra a' Felix-fürdő habjai csak azért, mert felettünk terhes felhők gyülöngnek. E' változás okát tőled, mint a' természet titkainak avatottjától szeretném én hallani: honnan e' hirtelen fordulat? honnan a' szenvedhetlen büdöskő-szag? holott az innen alig egy óra-negyednyire eső és táplálékukat hihetőleg egy helyről, az ugy nevezett Bánya-hegyből, vevő püspök-fürdő forrásain semmi változás. Valóban a' jótékony anyatermészet illy becses adományai mind a' tulajdonosoktól mind a' polgári felügyelőségtől, mind megyebeli orvos uraktól kétszeres figyelmet és méltánylást érdemelnek!

Z. T.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Camelia. — Az első, ki a' nehány év előtt Europába behozott Camelia-növényt olasz országban tenyésztette, 's azt honositani iparkodott, Sacco doctor volt, a' hires Jennep tanitványa, 's ugyan az, ki a' tehén-himlő beoltását olasz országban legelső gyakorolván nem régen Majlandban végzé élete pályáját. Ennek hátramaradott Camelia-gyüjteménye legszebb egész olasz honban, 's jelenleg 2.000 középszerű nagyságú növénybül, 75 magos, 's nehány száz virággal diszlő, fábul; a' tenyésztő által ültetett 's nem sokára virágzó 6 ezer növénybül, 's még hat száz példánybul áll, mellyeknek magvait szintén Sacco dr. vete-el, 's mellyek már virágzó állapotban vannak.

A' német természet-vizsgálók és orvosok idei gyülekezete, Prágában szeptember 18-tul 26-ig fog tartani. Hirlapokban a' résztvenni akarók megkérettettek, hogy magány-lakásaik iránt rendeléseiket irásban gróf Sternberg Gáspár vagy nemes Krombholz József urnak megküldjék, 's ugyan azokat értekezéseik felől, mellyeket a' gyülés alkalmával előadni kivánnak, előlegesen tudósitsák.

Furcsa uj szülött. — A' „libéral du nord" czimü franczia hirlap jelenti, hogy Lille városban egy asszony olly gyermeket hozott a' világra, ki az őt felfogó szülészt sajgatóhal (Zitterfiſch) módjára erősen megütötte. Az uj szülött fi-gyermek, és igen erős természetü. Születése után azonnal bölcsőbe tétetett, melly üveg lábakra állittatott azért, hogy más tárgyaktól elkülönöztessék. Illy helyzetben mintegy 24 óra lefolyásaig villányos állapotjának feltetszö jeleit lehete tapasztalni.

Sáskák Chinában. — Ezek nagy számmal jelentek-meg Kvang-se tájékán 's Kvang-tong napnyugoti részeiben 1836-ki julius 20-kán. — Midön azoknak egy kis elöseregét Cantonnál meglátták volna, a' katonaság és nép azonnal parancsolatot vön a' kormánytul, hogy ezen kártékony ellenség elpusztitására egyetértőleg forditsák fáradozásaikat. De mivel könnyebb volt e' parancsolatot kiadni, mintsem eszközlését végre hajtani, azon gondolat ötlött eszükbe, hogy bizonyos mennyiségü döglött sáskáért határozott jutalomdijt osztogassanak. A' szél azonban olly nagy mennyiségben hordá öszve ezen állatokat, hogy a' szedőknek naprul napra nevekedö nyereségök a' kormányt ama jutalomdijnak leszállitására határozá. Azt állitják a' Chinaiak, hogy minden sáska-seregnek vezetője nagyobb a' többi közönséges sáskánál, 's amannak mozdulatjait nagy figyelemmel követik alattvalói. A' Canton kertjeiben felfogott sáskák hossza mintegy 2—3 hüvelknyi volt, 's ezek erös tagúaknak és az egyptusi sáskákhoz hasonlóknak tapasztaltattak. A' benszülöttek elvágván azoknak altestöket, megfözik öket, 's ezen eledelt jónak találják, melly azonban eddigelé kedvességet nem nyerhete.

A' Guemul. Molina, természet-leirásában, egy négy lábú állatrul tesz emlitést, mellyet a' benszülöttek Chiliben Guemulnak neveznek, ő pedig a' lovak sorába helyez, megvallván azonban, hogy az egy külön nemet képezhetne. Több természet-vizsgáló kétkedésbe hozá ezen állat lételét: de a' hires franczia utazó, Gay, Molina állitását Chilıben tett ön tapasztalása által minden további kétségen kivül emeli. Véleménye szerint ezen állaton legkitüntetőbb jeleknek azon két szelelőlyukat lehet nevezni, mellyek a' szemgolyók mellett állanak, 's a' benszülöttek által respiradoreseknek hivattatnak.

KÜLÖNFÉLE.

Gazdag tolvaj. — Majus 17-kén Salter Tamás, kinek évenként 60.000 ft. pengő pénz jövedelme van, Londonban hét esztendei elvitetésre itéltetett, mivel ugyanott egy dugasz-huzót 's egy tollkést lopott. Az elitéltnek családja korábbi időkben mindent elkövetett, hogy vele ezen gyalázatos szokást megutáltassa, de hasztalan. A' tolvaj gyakran megjelent egy kalmárnak boltjában, 's haszontalan ácsorgása, nem különben némelly apróbb portékák eltünte után rövid idő mulva gyanússá lön. Végre a' kalmár felfedezni akarván az elveszett árúk birtokosát, öt éves gyermekét egy több részrül kilyukasztott ládába zárta, 's őt Salter cselekedeteire figyelmetessé tette, ki is nem sokára meg-

jelenvén, mig a' kalmár irással foglalatoskodnék, az alatt ő a' dugaszhuzót a' tollkéssel együtt zsebébe csusztatá. Alig hagyá-el Salter a' boltot, a' fija által értesitett kalmár azonnal utána rándult, 's őt visszahiván, az elidegenitett tárgyakat töle elvette. Ezen pillanatokban, mint mondják, Salter 10.000 font sterlinget ajánlott a' kalmárnak azon esetre, ha ez a' történt esetrül semmi hirt sem adna a' rendörségnek: de a' kereskedő kérlelhetlen maradt.

Semmiség. — Ez alább érintett lehete a' leghuzamósb szünet, melly beszéd közben előfordult. — Egy öreg ur lovagolván keresztül a' buda-pesti hidon, hirtelen hátra fordulva kérdi lovászát: ‚Peti, szereted az almát?' — „Igen nagyságos uram!" — Itt a' beszédnek vége szakadt. Esztendő mulva az emlitett ur ismét a' hidon lovagol, 's lovásza felé fordulva kérdi: ‚De hogyan?' — „Sülve; nagyságos uram!" — lön a' felelet.

Grangé ekéje. — Franczia hirlapok következő tudósitást közölnek. — Kiki fog még azon élénkségre és magasztalásra emlékezni, melylyel franczia országban Grangé ekéjérül rövid idő előtt beszéltek. Grangé, eredetileg közönséges szántólegény Nancybul, találmánya által olly tetemes summa pénzt szerzett, hogy azon egy nagy kiterjedésü földbirtokot vala képes venni, mellyen azonban, a' becsületrend jelével diszesitve, egy régi közönséges eke után léptet, mivel ön találmánya olly alkalmatlan 's esetlen müszer, mellynek hasznát senki, de még feltalálója sem, tudja venni.

Állatviadal Parisban. — Miután spanyol országban az állatviadal eltörlésére czélirányos rendelések tétetnek, ugyan az Parisban kevés idő óta divatozni kezd. Minden szögleten olvashatók t. i. a' hirdetmények, mellyek spanyol szokás szerint 's e' czélra külföldrül hozott állatokkal végrehajtandó bikaharczot jelentenek. — A' mivelödés haladásának világos bizonyitványa!

Europai czukorfogyasztás. — Europába következő czukormennyiség hozattatik évenként:

	Tonna.
Az angol Antillákbul és Szent Móricz szigetbül — — — — — — — — — —	250.000.
A' franczia Antillákbul, Cayennebul, 's Bourbonbul — — — — — — — — —	75.000.
Kubábul 's Porto- Ricóbul — — — — — —	120.000.
Braziliábul — — — — — — — — — —	70.000.
Egyéb napnyugoti vidékekrül — — — — — —	15.000.
Indiábul — — — — — — — — — — -	12.000.
Cochinchinábul, Javábul, Manilla 's egyéb szigetekbül — — — — — — — — —	23.000.
Mindöszve	565.000. tonna.

Miss Macaulay Erzsébet színészné 's dramatikai költöné, később London egyik kápolnájában szónokné, 's végre ismét színészné, folyó év elején New-Yorkban életének 52-dik esztendejében hirtelen meghalálozott. Ezen ritka lelki tulajdonokkal biró asszony a' tudományok majd minden ágával megismerkedett, egy ideig leczkéket is adott a' füvésztanbul, kaponyatanbul (Schädellehre), népgazdaságbul, 's egyéb különféle tárgyak ismeretébül.

Szenvedélyes koldus. — Parisban nem rég egy csinosan ruházott 's Garmet nevü férfiút fogtak-be koldulás végett. Szokása volt leginkább a'

követeket kéréseivel ostromolni. Az itélő szék előtt kivallá, hogy ő a' koldulást olly szenvedélyből üzi, mellyet nem képes lecsillapitni, mivel már 10.000 frank jövedelmet szerzett általa magának. Felesége 's több gyermeke van neki, azon felül St. Cyrben házat is bir, 's majd Parisban, majd ennek környékén tartózkodik.

EMLÉKMONDÁS.

Gúny. Érzés.

Gúnyt üzni egy embernek bár minő
Érzésivel, kegyetlen tigrisi
Zordság. Az érzés — ha tiszta
Hevület a' forrása, annyira
'S olly szent az emberszivben, hogy ki azt
Szencségtelen lábokkal tiprani
Elég kegyetlen tudna lenni, az
Magát az Istent fogná meggunyolni.

GARAY után K. H. K. J.

Nemzet tagjai. — Vannak minden nemzetben jók, egyesek, a' köz hibákban nem részesülők, kik tiszta agygyal vizsgálják a' jót, 's azt tántorithatlan pártolják barátban vagy ellenségben; — valamint a' derékebb nemzetekben is vannak egyes alávaló férges, megromlott tagok, az egésznek gonosz sebként ártók, kiirtásnál egyebet nem érdemlők.

VAJDA (1837. Hajnal.)

Nemesités. — Nem a' tiszt az embert, hanem az ember nemesiti a' tisztet. LEMBERT után Zátogi.

Gondolatok. — Büszkélkedni tudománynyal annyit tesz, mint bölcsesség házában bolond lenni.

Ne csak azzal kérkedj, hogy hazádnak fija vagy, hanem hogy érdemes is vagy reá. SZÁVICS.

Betürejtvény.

Csupán Á-val nem igazit, tettetett 's hamist mutat;
Kettőztetvén végbetűjét, nem ül, — vagy arczrészt mondhat.
B-vel hajdan szentnek tartók, most vigkedvük innepe;
G-vel személy 's helységeknek, 's honi családnak neve
Ny-el étked' nedvesiti, ha ollyat szájban talál,
P-nek ollyan embert hivhatsz, ki jól tudja, mit kaszál.
S-sel drága szövet neme, melly messziről kerülhet,
Számos Sz-ből készül az; melly fa, kő, 's növény is lehet.
T-vel rakva jó izekkel kedves minden éhesnek,
V-vel hely Fejérben, 's része teherhordó embernek.

VERES.

Előbbi rejtvény: Torok.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

60.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap julius **27**kén **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Egy pár papucs.

(Keleti tréfa.)

Bagdád népes városban élt egy öreg, igen gazdag kereskedő, Abukazemtambur nevezetű, ki különös fösvénysége és zsugorisága miatt országszerte hires volt. — Ez minden nagy gazdasága mellett olly öltönyt viselt, mellyen folt a' folton vala látható: fejfedezője pedig olly zsiros 's mocskos volt, hogy semmiképp' ki nem lehetett ismerni, milly szinű volt posztója uj korában. De öltözetei közt papucsai legnevezetesebbek valának, mellyek a' nép figyelmét régóta magukra vonták. E' hires papucsoknak talpaiba köröskörül nagy szegek valának verve; felső részök pedig különbféle darócz-darabokkal kifoltozva ugy annyira, hogy tiz év lefolyta alatt ritka bagdádi foltozó volt, ki azzal nem dicsekedhetett, hogy mesterségét rajtok meg nem mutatta volna. Igy kétség kivül elég nehezeknek kellett lenniek. Azért ha valaki valami nehezet akart mondani, azt mindig Abukazemtambur papucsaihoz hasonlitá.

E' kereskedő egykor a' bagdádi nagy piaczra menvén, láta ott különös szépségű 's nagyságú, eladás végett kirakott kristály edényeket. Ezekből, mint hozzá értő, magára nézve sok nyereséget remélvén, megveszi azokat 's haza viteti. Ugyan ezen időben hallá egyszersmind, hogy egy illat-árus igen szorittatik hitelezőitől a' fizetésre, 's kénytelen nagy mennyiségű jóféle rózsa-vizét, csekély áron is, készpénzért eladni. Elsietett tehát hozzá, 's féláron megvevén tőle a' rózsavizet azonnal haza viteti, 's a' csak imént vásárlott kristály edényekbe tölteti.

Illy szerencsés vásárláson telt örömmel elhatárzá fürdőbe menni, 's a' reá szánt pénzért megfürdeni; mert ez volt régi 's legforróbb kivánsága, 's csak alkalmas időre várt, mellyben a' fürdőpénzt megnyerhesse. A' fürdőben vetközőhez egy tréfás ismerőse igy szóllt: „már ideje lenne barátom! szenvedő papucsaidat nyugalmazni, 's az által magadat a' nép gunyjától megmenteni.“ — „E' gondolat

— felelt a' zsugori — több izben megfordult már agyamban, de ha jól megnézem őket, ugy tetszik, még nem elvetni valók: más részről pedig magad is látod, mi mostoha időben élünk. Nincs sem háború, sem olly ragályos mirigy, melly a' népségnek legalább felét elfogyasztaná, és a' pénzt a' fenmaradtak kezébe játszaná. — Az emberek annyira szaporodnak, mintha a' földből kelnének-ki; a' pénz pedig napról napra kevesül a' világon." — Ezt mondván levetközött, 's bemenvén a' fürdőbe, magában ezt dörmögé: „megfizetek a' fürdésért; de addig dörzsölöm és mosom magamat, mig régi bőröm le nem foszlik." — Mig igy dörzsölve mossa magát, a' város birája is elérkezik, 's ugyan azon szobában levetközvén fürdőbe lép. Előbb megfürdött zsugorink kijött, 's felöltözék ismeretes csinos öltözetébe: de ócska papucsait nem lelé, hanem helyettök egy pár uj szép papucsot talált. — Ezeknek láttára azt gondolá, hogy azon jó barátja, ki vele papucsai felől beszélt, tette e' tréfát. — „No meg is köszönöm neki ezen jó szivűséget, ha vele találkozom!" — dörmögé magában — 's felhuzván az uj papucsokat örömtelve haza ballagott.

A' város birája midőn megfürdött, az öltöző szobába menvén és saját papucsai helyett az egész világban ismertt zsugorinak papucsait találván, szolgáit rögtön utána küldé, kik a' szegény uj papucsost utól érik, 's a' biró elébe hozzák; hol, hogy talpa veretlen maradjon, annyi pénzt fizetett vigyázatlanságaért, mennyin több pár uj papucsot vásárolhatott volna.

Haza érkezvén, méltó haraggal megátkozza papucsait; 's beveti Tigar vizébe, melly ablaka alatt folyt. — Szomorogva és szivének mélyéből sohajtozva vett magának egy pár jó erős papucsot; de éjjel nappal azon tünődött, miként térithetné-meg e' tetemes kárát. Egy napon a' városba vizsgálódni indul tehát, nem találna-e valami olcsón meg vehetőt, es jó haszonnal eladhatót. — Ugyan e' napon a' halászok valami nehezet sejtvén halójokban, midőn azt partra huzák, álmélkodva látták a' mindenki előtt ismeretes Abukazemtambur papucsait hálójokban, mellyek szegeikkel annyira bonyolódtak a' hálóba, hogy alig lehetett őket kibontani. — A' feldühült halászok ezer szitok köztt, tulajdonosának ablakába vetik a' papucsokat, mellyek berepülésükkel nem csak ablakait zuzák össze, hanem drága kristaly edényeit is ezer darabra törék, 's a' bennek levő rózsa-vizből egy csep sem maradt.

Este felé haza térő zsugorink állapotját kiki képzelheti, midőn ablakait, kristály edényeit összezuzva, rózsa-vizét földre ömölve, 's régi papucsait cserép köztt, illat-árban uszva látja. Fejfedezőjét földre vetve szakálát tépni 's mindkét öklével melljét kezdi verni, és olly éles hangon jajgat, hogy szomszédjai a' neszre összesereglettek. Ezek panaszát hallván álmélkodnak, 's abban egyeznek-meg, hogy a' papucsok-

kal valami rosz lélek tüzi játékát. — ‚Ugy van! — mond közülök egy öreg. — Én olvastam egy bramin könyvében, hogy, ha egy ruhát soká visel az ember, azt a' rosz lélek megszállja, 's vele csudálatos dolgok történnek!' — „Biz' ugy van — mondák egyezőleg — másképp nem is lehet! Hanem most jól meg kell őket száritani, hamuvá égetni, 's keleti szél fuvalmiba szórni.“

Károsult zsugorink kezébe veszi papucsait, 's könyező szemekkel nézvén, fejcsóválva háza fedelének párkányára teszi, hogy a' napon jól kiszáradjanak.

Más a' nap szomszédnak gyermekei, háza előtt éppen azon helyen, hol a' háztetőre tett papucsok száradtak, összejönnek játszani. Ugyan azon időben, a' háztetőn játszó két macska egymást kergetvén leveri a' papucsokat; mellyek súlyokkal két gyermeknek fejét betörik. — A' gyermekek sirására összeszaladt szülők felvevén a' papucsokat, vérző gyermekeikkel a' bíróhoz panaszra mentek. — A' Kadi magához hivatván a' vádolttat, dörgő hangon kérdi a' belépőt, ismeri-e a' papucsokat? — „Ismerem szerencsétlenségemre!“ — felelé a' kinzott zsugori. — A' biró kimondá reá az itéletet. — Szegény öreg csak nagy bajjal 's jó mennyiségű pénzzel tudott megmenekedni az ütlegektől, és visszakapott papucsait fájdalmas szivvel vitte haza.

Most azon kezdett gondolkodni, mit csináljon veszélyes papucsaival. — Hogy minden jöhető bajokat elmellőzzen, rongyokba takarván, erős zsineggel összeköti, 's alkonyat után kertjébe menvén elássa őket. — Szomszédja látván, hogy valamit a' földbe ásott, azon hiedelmében, hogy a' dús zsugori bizonyosan pénzét ásta-el, éjjel a' kertbe szökik, 's kiásván a' vélt kincset, a' gödröt ismét behuzza, 's a' földet elegyengetvén, a' kertből kimegy: midőn pedig hon nagy bajjal a' köteget kioldá, csalódását látván, a' papucsokat szépen összeköti, 's beveti őket egy földalatti csatornába, mellybe egész városnak mellékes csatornái folytak. — Nem sok időre nagy zápor volt, mellynek árja a' fölebb emlitett köteget a' csatorna csőjébe sodorja, hol az összegyült sárban felakadván, a' cső üregét elfogja, 's a' viz folyását meggátolván, a' visszatolult viz sok pinczét 's boltot elöntött, 's nagy károkat okozott. — Ahhoz értő mesterek a' földalatti csatornákat kezdik tisztitani, 's az áradás okát kitudni: és megtalálván a' bajt szerző köteget, azt a' város birájához viszik, ki azonnal elébe idézi Abukazemtamburt. — Halálos borzongás járta-át a' szegény öreget, midőn megjelenvén, veszélyes papucsait megpillantja. — ‚Átkozott ember! — dörgi a' Kadi — mit akarsz tovább is ezen papucsokkal? tán eltökéled velek az egész várost megrontani? Mennyi kárt okozál most is velek?' — „Igazságos Kadi! — rebegé a' megrémült zsugori most látom már, mint áll e' papucsokkal a' dolog, midőn onnét is kijöttek, hova őket rej-

tettem. Minden kárt megtéritek, mindent elszenvedek, mit a' törvény itélete rólam végez; csak azért esdeklem, ments-meg engem e' rémektől, és ne add őket többé vissza.

A' Kadi nem tudá magát nevetéstől tartóztatni ennek hallására, 's minthogy az öreg minden kár megtérítését igérte, a' bajt szerző papucsokat magánál tartván, az öreget azon intéssel bocsájtá-el, hogy ennek utána őrizkedjék olly sokáig papucsait viselni!

SZÁVICS DEMETER.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

A' Czigányok.

A' Czigánynak éj-sötét borzas haj-körzötte homlokán többnyire mély melancholia uralkodik. Fekete szemei komoran villognak elő a' barna szem-pillák alul, és egy vonás sincs arczán, melly búsongást 's valamelly titkos terv-koholást ne nyilvánitna. — Sem ön gyermekei, sem nőjének esete nem ébreszteti-fel a' komoly férj részvétét. Ezen megvettetett ivadék szomorú sorsának egész terhe ön indulatain látszik alapulni. Mindenütt gunynyal és szidalmakkal illettetik, 's maga a' bárdolatlan Oláh is, telve testi és szellemi hibákkal, csak megvetve tekint a' kóborló Czigányra; és még is ez természeti tehetségénél fogva ezer mester, 's minden fogatnak kivitelére alkalmas. — Czigányok valának, kik hajdan magyar 's erdély honban az első lő-fegyvereket, ágyútekéket, 's más hadi szereket készitéik. — Hazánkban még most sem megvetendő hangászok, főképp a' nemzeti hangok fogásaiban. A' kovács-mesterség legkedvesb éldeletök: ellenben a' katonáskodástól mint éji rémtől irtóznak; 's hogy azt elkerülhessék, a' szülők gyakran gyermekeik tagjait megcsonkitják, a' haza védelmére kész akarva alkalmatlanná tevén. Utálják szinte a' tudományokat, 's nemesb művészeteket is. Vajha e' bal szokás valamelly rendszeres mód által kiküszöböltetnék! Elménczségeik mindenütt kürtöltetnek. Mint kuruzslókat 's jóslókat ismeri egész Europa, melly tulajdonban igen megegyeznek a' hajdani Egyptusiakkal, kiktől származtatják eredetöket, mellyet inkább Keletindiából ágoztathatunk, a' megvetett Paria-osztályból. A' kalóz életet igen kedvelik, 's családostól sátor alatt tanyáznak; ez okból közönségesen tanya- 's mocskos életet élnek; minden gonoszságra könnyen vetemedők. Éhséget sokáig türnek, minthogy gyermekkortól erre szoktattatnak, csak pipa-mocsok levén eledelök. — Része oláh nyelven beszél, része pedig ön dialectusán, mellynek nagy hasonlatossága van egy indiai nép törzsök nyelvéhez.

V. BRN.

A' Kaliforniak. (*Vége*)

Mi az ide való szépeknek szemeit illeti, igen figyelemre méltók; mert azok kifejezhetlen tulajdonokkal birnak. A' szembeszéd itt nagyon divatozik, talán azon okból, minthogy ajkaikkal nem képesek annyit megfejteni, mint szemökkel; lángoló szerelmüket szemeik által tudatják. Igy, ha egy férfi valamellyik leányba szeret, egész nap is reá néz, mig észre nem véteti vele, hogy őt szereti; ki viszont, ha amazt kedveli, szemével viszonozza a' nézést; ha pedig nem, el vonja azokat róla.

Egy átaljában a' kaliforniai szépnem nagy kedvelője a' tudományoknak. — A' szépeknek bizonyos szabályuk szerint tilalmaztatik egy kaliforni ifiúval barátkozni addig, mig tudományos ismeretekkel nem dicsekedhetnek a' (miveltebbeknél) náluk a' szépeknek irni vagy számolni tudni nem elégséges.

A' szerelemféltést nem igen ismerik. Ha egymás iránt nyájas vonzalmú férjfiú és nő egyedül társalkodik, egyébről nem beszélnek, mint hogylétökről, és egymásnak egésségét dicsérik.

Nagyobb társaságokban közönségesen csak távulról érintik a' fő tárgyakat; ha valakit dicsérnek, azt gondolná valaki, hogy őt gyalázzák. Náluk minden testi mozgásnak vannak bizonyos rendszabályai, mellyek szerint alkalmaztatják magukat.

Mi a' jelen szellemű ifiakat illeti, ezek mindannyin philosophusok akarnak lenni. Szépek társaságában nem beszélnek egyébről, mint észről és erényről, holott egyikkel sem birnak. Leginkább algebrával mulatoznak; járásuk, arczvonásaik, szavuk, egy szóval mindenök classicai komolysággal birnak. — Menyasszonyi ajándékul földleirással vagy lélek tudománynyal kedveskednek a' miveltebbek.

A' házassági szokások igen egyszerűk. A' kül-diszre nem sokat tartanak. Azon nőszemély, ki férjhez akar menni, kénytelenittetik egy a' városban legokosabbik némberhez menni, ki erre rendelve van; 's ez előtt kell neki bebizonyitani, hogy jövendőbeli férje kezére érdemes, 's erre nézve általa végbevitt tiz erényes tettről szólló bizonyitványok szükségesek, mert egyébként imádójának kezét el nem nyerheti. Ha ezek megtörténtek, a' többivel nem sokat gondolnak. A' menyegző előtti napon még szabad mind kettejeknek csókolódzni, kivel akarnak; de azután már tilalmas. A' menyasszony menyegző előtt két napig siratja szüléinek nevétől megfosztatását; menyegző után ismét két napig a' leány-koszorút kénytelenittetik siratni, ha bár nem akarja is.

A' szerelem heve náluk a' szivvel szoros kapcsolatban van, és nem hogy hidegebb lenne az idővel, hanem mindinkább nevekedik a' házasság után.

TURNER FERENCZ.

KÜLÖNFÉLE.

Apró buvárkodások.

1.) A' Catholikusoknál szokásba vett olvasót Dominicus de Gussman, a' Domonkos-rend alkotója, hozá divatba 1189-ben. De már az ázsiai Lama-hitüek is használtak imádságukban afféle golyókat zsinórra füzve, minök a' Törököknél mekkai szent földből készültek.

2.) A' harangok sz. Paulin nólai püspök által használtattak legelőször, ki 409-ben Roma Campagnájában élt; 's innét nevezik olaszul nolának vagy campagnának a' harangot, millyenek későbben szenteknek (saints) utóbb toi-saintseknek is (towins) neveztettek.

3.) A' szemüvegek föltalálója Salvinio degli Armati, ki elejénte titokban tartá azokat. De bizonyos Spina Sándor nevü szerzetes hallván valamit a' dolog felöl, csak hamar öntalálmányú opticai szabályok szerint készite szemüvegeket. Florenz városban egy sirkö találtatott illy föliratással: „Qui giace Salvinio d' Armato di Firenze inventor delli occhiali." Mi elég hiteles bizonyságnak látszatik lenni.

4.) A' függö kocsi vagy is hintó, mint tudva van, magyar találmány. — 1440-ben Parisban ket függö kocsi találtatott, 's tiz évvel ezután három. — 3-dik Henrik alatt (1574—1589) a' 4-dik jött létre, melly már magány-személy tulajdona volt; — mert eddig csak királyok birtak hintót. — 4-dik Henrik (ki 1610-ben kocsijában gyilkoltatott-meg) közös kocsit tartott feleségével, 's egykor barátjánál azzal mentegeté elmaradását, hogy felesége kocsizott-ki a' hintón.

5.) Az ágyakat, vagy is nyoszolákat, a' Persák találták-föl. Og királynak, Mózes idejében, vas nyoszolája volt. — A' Görögök már hösök idejében használtak ágyakat, mellyek szijakkal, alsó és felsö párnákkal valának ellátva. — Ovid mennyegzetes ágyat említ, 's alkalmasint Romaiaktól származott-át az ebbeli fényüzés a' meghódolt Galliára. — A' régi franczia várakban találtattak olly ágyak is, mellyekben hajdan egész családok háltak együtt.

6.) A' ser készitése igen régi eredetü; vele már 2000 év előtt is éltek. — Archilochus, a' görög gunyiró, ki 700 évvel élt Krisztus urunk születése előtt, több egyéb iróval egyetemben, már említ róla. — A' latin nevezet „cerevisia" származik e' szavakból: Ceres (a' gabona istennője) és „vis" (erö) — Ugy hisszük, hogy a' serkészités görög találmány, valamint a' földmivelés is.

7.) A' saruvarrást Boëtius philosophus találta-föl.

8.) A' fürdök használata legrégibb időkből származik, ugy, hogy az Egyptusiak, Görögök és Persák legmesésebb idejekben is ismerték azt; — igy fürdik p. o. Homernál Ulisses Circe kastéljában. — A' Görögök szenteknek tartották a' meleg forrásokat, 's Herkulesnek, az erö istenének szentelék öket. — A' Romaiak nyilvános fürdöket épitének, mellyek mind azon fénynyel valának ellátva, melly olly annyira tünteté-ki e' világ hóditó népét. — Plinius, ama nagy természet buvár mondja, hogy hat század lefolytában más orvossággal nem éltek, mint fürdővel.

9.) A' szokás trüsszenésnél egésséget kivánni, olly régi, hogy annak eredetét már Aristoteles sem nyomozhatá-ki. — Ugy látszik, hogy valami járványbetegség alkalmával támadott az, mikor talán a' trüsszenés bizo-

nyos veszedelmes crisisnek multát jelenté. — Bebizonyitni azonban ezt nem lehet.

10.) Közönségesen hiszik, 's több iró be is akarja bizonyitani, hogy Guillottin dr. volt föltalálója ama rettenetes mészárló eszköznek, mellyet az ő nevéről Guillotinnek neveznek a' Francziák. — Következő adatokból azonban elegendően kiviláglik, hogy Guillottin dr. e' szerszámnak, melly már jóval előtte volt ismeretes, csak tökélyesbitője, és koránsem feltalálója vala. — 8-dik Henrik angol király t. i. 1488-ban megtiltá a' kikészitett gyapjúnak behozatalát, 's több helyen, nevezetesen Halifaxban posztógyárt állitott. A' posztó, éjszakának idején, a' szabadban hagyatott, rámákra vonva, 's gyakran lopatott-el. — Szükséges levén a' szorgalomnak ezen ágát hatalmasan védeni mindjárt eredetekor, olly törvény hozatott, melly a' halifaxi tanácsnak pallos-jogot adott a' posztólopók ellen. Történt pedig a' fölfedezett orozók kivégeztetése közönségesen egy függő pallos által, melly a' bünösnek székre tett fejére esvén, azt lecsapá. — 1-sö Jakab idejében gróf Morton skót igazgató is (látván utjában egy illy hasonló kivégeztetést) csináltatott illy müszert. — Nevezetes, hogy ugyan ez éppen az ő fejét csapá-le legelőször.

11.) Chinában és Japanban több századdal előbb voltak hirlapok, mint Europában. — Ugy látszik, mintha a' Chinaiak minden hasznosban megelőztek volna minket. — Az első europai hirlap a' 17-dik század elején jelent-meg Velenczében, 's Gazettának neveztetett, mivel egy gazettát (pénznek neme) kellett fizetni olvasásaért.

12.) Az első buvárharang nem volt egyéb egy kötélen függő fölforditott katlannál, mellynek közepén deszka-ülés függött. — 1588-ban két Görög tett illyennel próbát Toledóban, 's jókora mélyre szállott-le 5-dik Károly király jelenlétében. — 1683-ban Villiam Phipps, egy angol kovácsnak fija, készitett tervet, mi szerint Hispaniola mellett elült spanyol hajók kincseit akará megmenteni; de nem sikerült. — Most Phipps aláirás segedelmével akart czéljához jutni, 's a' találandó kincset megosztani igéré aláirójival. — Nagy fáradozások után végre csakugyan nyert mintegy 1.200.000 tallérértékü kincset, mellyet aláirójival hiven meg is osztott, 's csüggedtlensége jutalmául nemességgel ajándékoztatott-meg a' királytól.

INÁNCSY.

Uj lotteria. Keleti India Bankok városában a' lotteriának uj neme állittatott-fel. Számok helyett figurák választattak, 's a' nyerni vágyók ezekre tesznek. A' nyereség, tevéshez képpest, más számmal játszó lotteriák módja szerint megy, csakhogy a' 90 szám helyett ugyan annyi képjel használtatik. 90 golyóra festett kép-jel jö egy edénybe, mellyek közül egy vakon született gyermek von-ki ötöt. A' golyókra festett képjeleknek tartalma következő: az év négy része, napnak négy része, négy elem, a' 12 hónap, a' hétnek hét napja, négy világ-rész, öt földrész, házaspár, férjfi, nő, gyermek, atya, anya, menyasszony, vőlegény, gazdagság, szükség, egésség, betegség, szerencse, bú, szerencsétlenség 's a' t. — A' huzás első napján 1837-ki januarius elsöjén egy mátkás-pár a' menyasszonyra, vőlegény, szerencse, egésségre, 's tavaszra tett, 's mind az öt tárgy szerencsésen kihuzatott. Mivel pedig 5 számra a' tétel 50 dollár, mellyért 3 számra 24.000 dollárt nyerhetni, 's tizszer annyit 5 számra: igy a' mátkapár 240.000 dollárt (majd fél milliót pengő pénzben) nyert. (Igy már könnyü lakodalmazni!) — Azonkivül, minden

kép-jel alatt szám is van, a' számokkal örömestebb játszók kedveért. — Igy nyeré a' 19-es (menyasszonyt) a' 24-es (vőlegényt) 90 (szerencsét) 44 (egésséget) 's 5 (tavaszt); egymás mellé téve a' huzás szerint 5. 44. 90. 19. 24. — Olvasóinknak hasonló sors-számokat kivánunk, legalább három számban: örökös tavaszt, állandó egésséget, 's mulhatlan szerencsét!

EMLÉKMONDÁS.

Hit. Remény. Szeretet.

Erőt, o hősfi, a' hit ad,
Ösvényt a' szép remény mutat;
De győzni egy tud csak velem,
Te vagy, te vagy hű szerelem.

SÁRKÖZI után Z. Leopoldina.

Sir. — Legérzékenyebb sebje a' földnek egy nyitott sir, melly jobb ember hamvaira vár.

B. EÖTVÖS után ugyan az.

Megbecsülés. — Mennél jobban megbecsüli egyik rend a' másiknak igazait, annál biztosabban élhet mindenik rend saját igazainak csorbátlan 's megtámadhatlan körei köztt.

GR. SZÉCHENYI I. után S. Karolina.

Meglepő ötlet. Egy szerencsés, eredeti, meglepő idea olly gyéren terem, mint a' négyes levelű lóher. Nagy iparral, buzgó szorgalommal, mély fürkészettel bukkanunk ugyan mindkettőre, de még is többnyire csak eseményesen ötlenek elönkbe.

Vezér nélküli tábor hasonló egy nagy csoport zerushoz. Valamint ezek csak az egységnek elejekbe tételével tesznek meghatározott mennyiséget: ugy vezértelen sereg sem teend foganatos hadi munkát. KÁVOSI.

Csererejtvény.

4. 5. 6. 7. Zsarnok tulajdona
2. 1. 5. 6. 7. Jámbor bir engemet,
5. 6. Ez csak magam vagyok,
Mert az más nem lehet
4. 5. 3. Ha szép, test éke ő,
5. 4. Sziklát is eltöri.
4. 2. 6 7. 5. 1. A' legjobb tápszer ez,
3. 5. 4. E' hármam készíti.
4 2. 1. 5. 4 E' nélkül nem halad
A' legcsinosb kocsi.
1 — 7. Költő kér engemet
'S szebb vágya nem lehet.

B—Y KÁROLY.

Előbbi rejtvény: Á l, b á l, 's a' t.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

61.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap julius **30kán** **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Egy közös mulatság kellemetlenségei.

Claudius szatócs, tizennyolczadik évében, egy szatócs társának leányával nőszült. Szépség, szelidség angyala volt a' nő, férjét boldogitó, 's a' boltban segéde. Claudius nejét tartá a' nőnem remekének, ez viszont férjét a' házasok példaképének. A' házaspár nehány fáradságos év után jeles vagyont szerze; de mivel a' gondviselés gyengéd szerelmök zálogával házasságukat nem áldá, szóban forgó barátink igyekeztek (boltjok tartalmán, a' kartonon, zsinóron, czérnán, tűn, szalagon tul adva) éltök többi napját egy nyugalmas 's kellemes helyen leélni. Ezért is kereskedésben heverő tőkéiket beszedvén, nyilvános bankba tevék, 's a' boldog házaspár Leman tó mellé egy mezei lakra vonult.

E' mezei lak nem volt, mint tán némellyek képzelik, valamelly schweiczi táj, hanem Londontól csak negyed mértföldnyire feküdt, 's azon magasztalásoknak, mellyekkel azt uj birtokosa előtt az eladó halmozá, éppen meg nem felelő. A' messze terjedő veteményes kert dús termesztményeivel, 40 láb széles 's 80 lábnyi hosszú kopár területre olvadt. — Az ott talált illatos virágágyak száma 2 szegfű-bokorbul állott, 's a' tömérdek gyümölcsfák helyett 2 almafát, egy gyümölcstelen cseresznyefát, 's egy törpe baraczkfát találtak, mellynek fanyar, sőha meg nem érő, gyümölcsei szükségben golyók helyét pótolhaták-ki. Még is a' boltnak záros köréből jött Johnston 's neje a' föld terén igézőbb tájt nem képzelének, mint uj birtokuk 's virágaik regényes fekvését: azért egyszerű mezei hevökben e' birtokot megegyezőleg Leman tó melletti mezei laknak keresztelék. Igaz, hogy akkoriban, egy közel fekvő iszapos vizű posvány a' genfi tavat, 's a' primro-i halom a' havasokat képzeltetheté: azonban e' képzelhetés napról napra enyészett; mert a' körösleg épülő lakok a' kilátás körét szükiték; 's hogy a' szerencsétlenség teljes legyen, még a' tó is lecsapoltatott. Barátunkat ezen épitési düh éppen nem keserité; mert a' jelenkori ipar mellett, melly az épitőket heviti, nem csudálhatnók, ha őt is hasonló

sors érné azon eltökéltében, hogy a' cumberlandi hegynek ormára megy remetéskedni. — E' csendes házi boldogságban kezdé egy reggel julius hó 3-ikán a' házaspár, reggelije után, szokott mindennapi foglalatosságát. Claudius reggeli pipáját sziva 's ablakra dülve olvasá a' Morning-post békes hirlapot, mellynek visszavonultsága napján előfizetője lön, mig Johnstohnné asszony a' kertben fűvészkedék. Claudius a' hirlapot futólag átforgatván, megelégültséggel szemlélé, mint foglalkozék hű neje a' mezei gazdasággal.

„Mi boldogok leszünk, édesem!“ — mond gyöngéden nejéhez — ha összekelésünk évnapján is — a' maihoz hasonló derült napunk leend.“

„„Szivemből ohajtom — felelé hason gyöngédséggel mistress Johnstohn — de ma, még csak julius 3-dikát számláljuk, 's augustus 24-keig változhatik az idő.““

Tanácsos lesz az olvasót arról értesiteni, hogy házaspárunk magtalansága fölött azzal vigasztalá egymást, hogy a' kisdedre, kit az ég tőlek megtagadott, halmozandó gyöngédséget 's nyájasságot egymás iránt tanúsiták. Örökös egymás iránti gondoskodás, kivánatuk megelőzése, 's figyelem tölté-el keblüket, nem pedig czivódás, 's házi zajok. — Még is csalódom. — Éppen az egymás javát munkálni akaró gondoskodás boritá koronként házi csendességük egét komor fellegekkel. Mindegyik konok ellene volt az egyedüli akaratnak; sőt már a' legcsekélyebb gondolaton is féltek, nehogy ez által egymás kivánatinak gátjai legyenek. Ez volt közttek némi kis házi bajok, sértegető kifejezések, 's mi több, czivódások szülője is, mellyek szintolly nehezen hozának maguk után békülést, mint más házas párnak örökös viszályai.

Ez alatt Claudius, neje szavain megütközve, a' légmérőhez lépett, azt megtekintendő. Az örvendetes meglepetésnek nehány percze után nejét szóllitá.

„E' műszer, mellyet magad előtt látsz — mond ünnepélyes méltósággal — a' légkör jelen 's történhető változásainak kijelelésére szolgál, 's ennek következésében, ha a' kényeső fenn marad, derült napjaink tartósak: ellenben, ha merész reményeim tüntével kétkedésed valósulna, 's az égből omló zápor erdőt mezőt habköntösbe öltöztet, kész leszek a' kenti vagy surrey-i grófságba zarándokoskodni.“

Még is szükség lesz az olvasót, kit e' válogatott szavak ejtése különösen lepne-meg, értesiteni, hogy Johnston, mióta boltjával felhagyott, egy tudós társaságocska tagja lön, melly csekély árért az olly kereskedők 's polgárok nevelési hiányát pótolja, kik iskolai tanulmány nélkül szerencse kedvenczei lettek. E' társaságról nem szóllok;

barátunk dagályos beszéde eléggé nyilvánitja a' tudós társaság tudákosságát. Tudós tagsági természetes következésében, minden tudatlansága mellett is, egész országban legrémitőbb pedant lön. Ez idő óta halálos ellene mind azon beszédeknek, mellyeket kikeresett czifra szódagály nem piperézett. Most hosszasan fejtegeté azt, mit előbb két szóval kifejezett. Igy szóllitá p. o. szolgálóját: — ‚Hozd-el azon bútort, melly nyughelyünk légköri melegének emelésére találtatott' — ha t. i. az ágy-melengetőt kéré. — Igy akará, a' kenti és surrey-i zarándokoskodásról szóllva is, csak azt mondani: ‚nem Hamstead-ba megyünk, mint mult éven, hanem Greenwich vagy Putney-ba, e' helyek egyikén sült étkek megemésztésére.'

„Menjünk, hova akarod angyalom!" — felelé a' legbarátságosabb mosolylyal mistress Johnston.

‚Szerelmes barátném! kegyeskedj egyedül elhatározni; a' választást kényedre hagyom.'

„Greenwichre vagy Putney-ra, nekem mindegy, határozd tetszésed szerint; tudod, édesem! ez leginkább örvendeztet."

‚De hisz' személyed iránti tekintetből történik, hogy a' választást neked engedem. Tudod, Sarah, hogy egykedvűséget csekélységekben sem türök; tudhatod, hogy mindent megvetek, mi — azért kegyeskedjél' —

„Ön igen jól tudja, monsieur Johnston — élénken közbeszóllal Johnston-né — nekünk nincs egyéb kivánatunk, mint egymásnak tetszeni. Azért határozzon ön, én nem teszem." — A' boldog pár most heveskedni kezdett.

‚Ön tehát kényszeriteni akar a' választásra Madame?'

„'S ön, uram, késztet engem' határozni: holott tudja, hogy akaratja enyim is? Önnek magaviselete gyalázatos, irtóztató."

Most mistres Johnston azt tevé, mi illyes esetekben a' némberek szokása; t. i. sirt.

‚Legyen hát, Madame, hogy műszóval éljek.' — Itt egy kemény ajtózörrenés félbeszakasztá a' beszélőt, ki most szándékozék nejét hatalmas logikájá-val porig alázni.

„Claudius, szerelmem! szóll mistress Johnston le nem irható megindulással — ez Samuel bácsi! — Menjünk, angyalom, Gree — Gree — vagy Put — ney-ra; — menjünk Greenwichre vagy — édesem, ne indulatoskodj!"

‚Legyen hát! — mert hidd-el, édesem, semmi sem összeütközőbb azon elvekkel, mellyeket Loke egy halhatlan munkában nyomosan, elmés ügyességnek nevez, mint az örökös tétovázás. Azonban sem Putney- sem Greenwichre nem megyünk: e' részben határozzon Samuel bácsi!

Samuel, mintegy 50 éves agg nőtelen, körül belül 12,000 font sterlingnek ura lehetett, mellyben nem igen látszék valakivel osztakozni akarni. Samuel szive 's lelkülete nem igen dicséretes volt. Gyanitható örökösei, szeszélyeinek 's komor kedvének folytonosan érzék nyomasztó súlyát, noha egyiknek sem engede még bizonyos reményt javai felett egykor rendelkezhetni. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy rosz kedvét csak borús napokban érezteté szokás szerint, vagy, ha gyomra terhelve volt. Most azonban az ég derült volt, 's emésztő eszközei megfeleltek tisztöknek: azért is a' házaspárt vidor arczczal 's nyájas mosolylyal üdvözlé.

„Jó reggelt, gyermekeim! mint látom, ti mindig enyelegtek és szerelmeskedtek.'

„„Éppen nem, édes nagybácsi! — felel mistress Johnston, ki férjének egy jazmin-bokrot segite átültetni — férjemmel éppen most valék élénk vitában.“ — 'S e' szavaknál mosolygva nézett egymás szemébe a' gyöngéd pár. — Samuel bácsit e' szavak nem zavarák véleményében, mellynek bizonyságaul egy fityet vetett.

„„Ezennel megfejtem önnek a' dolog miben létét édes nagybátyám — mond Johnston fontosan. — Nőmmel éppen most készülénk azon évkori időpontról, összekelésünk évnapjáról, megemlékezni, 's tervünk volt, egy falusi mulatságra menni: de a' választandó hely felett még nem egyezénk-meg. Legyen ön magnes-tűnk, vezércsillagunk; vessen kétkedésünknek véget; jeleljen-ki a' földabroszon egy pontot, melly felé evezzünk, 's azután tartson velünk.““

„Az ördögbe is! — felkiált Samuel, kire a' végszavak nagy hatást tettek, — illy mulatságok átkozottul költségesek! Midőn este a' mulatságnak vége szakad, egy pár guinével mindig kevesebb van zsebünkben, és semmi haszon belőle.'

„„Igaza van, nagy uram bátyám! — közbe vág Claudius — de mit szóll egy közös mulatsághoz, he?““

„Ez fölséges ötlet, Johnston! Igy veled tartok. Tiszta szivvel veled tartok.' — Kétség kivül sokan csudálkozandnak Samuel bácsinak illy örömzajos megegyezésén, ki kevéssel előbb még ellenszegült a' házaspár évnapi ünnepének, azon félelmében, hogy egy pár guinével kevesebbje lesz. De erre őt nagy ok készté. Samuel bácsi t. i. egy vörös szattyán-tok birtokosa volt, mellyben tizenkét ezüst kalánt, ugyan annyi 's azon érczű villát 's kést tarta; szokását, mellyet ezen evő-eszközzel üze, mindenki ismeré; bácsikánk minden közös mulatságba, mellyre hivatalos volt, azt magával vivé, 's e' helyesen kiszámolt előlátásánál fogva minden hasonló mulatságokban részt vön a' nélkül, hogy fillérjébe is került volna; mert, mig a' többi részvényes a' mulatságra maga részét megadá, egyik kap-

pannal, másik pástétommal vagy borral, — ő is lerová tartozását, midőn evőeszközét kölcsönzé.

„Helyesen! — kiálta még egyszer — fölséges ötlet! — al fresco, kedves Claudiusom! — (Samuel bácsi e' szavakat florenczi utjában tanulta.)

„„Igen! menjünk al-fresco-ra, vagy más helyre — felelé fontosan a' tudós társaságocskának tagja.““

„Nagybácsi ez által azt érti, hogy szabad ég alatt együnk — mond mistress Johnston — ez fölséges, dicső gondolat!

„„Fölséges! angyalom — kiált Claudius, 's mint egy ügyes, szellemdús iró valamelly jeles munkában, mellynek czimjére jelenleg nem emlékezem, olly kimeritőleg emlékezik, mondván, hogy a' részleges mulatság valódi gyönyört nem ad, ha csak minden alkotó részei““ —

Claudius, most kiakará mutatni mély tudományosságát al-fresco-val lőtt bakja kipótlásaul: azonban képzeteinek özönébe ugy bebonyolódott, hogy beszéde közepén elakadt. De az uj tag menthető, ha koronként gondolatainak fonala megszakad is. Ő csak rövid idő óta avattaték tagnak. Volt volna csak ő, a' tudományos társaság 40 évi alapitásától óta, annak fölkentje, kétségkivül jeles hajlamaival annak egyik legkitünőbb csillagává leende. Most ismét ujra kezdé körbeszédét a' homlokát zsebkendőjével előbb kétszer háromszor megtörlő uj tag, hogy széledt gondolatait összeseperje, 's ujolag kezdé: „„Azt akarám emliteni, hogy a' meghivandók számában 's választásában nem lehetünk eléggé előlátók. De addig is elég időnk levén, ezt használva, tüstént munkához kellene fognunk. Nagyon csalódnám, ha okos vigyázat, melly minden társasági, politikai, tudományos 's erényes egyesületnek alap-elve, munkánknak ohajtott sikert nem adna; ha egyes erővel, mától augustus 24-dikeig annyit ki nem vihetnénk, hogy a' gyönyörből 's vidámságból olly összeget gyüjtsünk, melly kis közönségünkre egyenlőleg áradva annak minden egyes tagját a' mezei 's csendes házi élemény végtelen kéjözönébe meritené.

(*Folytatása következik.*)

ORSZÁG-'S NÉPISMERTETÉS.

A' muzslai lakosok Esztergam vármegyében.

(A' muzslai köznép öltözetének képével.)

Esztergam vármegye területe 191/10 □ mértföldet foglalván-el, megyéink közt a' 45-dik helyen áll. Földje, mellyből 149.638 ezer hold használható, a' Duna 's Garan által hasittatván keresztül, a' kereskedésnek kedvez.

Hegyei 3 különös hegyláncz hoz tartoznak. A' vértesi, délnyugoti részén tömérdek hegycsúcscsal (mellyek közt a' márványnyal bővelkedő Ge-

recsen nevezetes) terjed-el. Észak-keletről a' p l i s i kanyarul-be, holmi régi épületek romjaival diszeskedő kopasz Árpás hegyével. Végre a' Barsból jövő v e l k a p o l a i hegylánez.

E' tömérdek helyet elfoglaló hegyek semmi érczet, de annál több m á r v á n y t adnak, 's különbféle szinűt; u. m. vörös, fehér, kékest, barnás vagy hamvast (melly leginkább a' v a d a c s i pusztán, Gerecsen hegyéből ásatik) és zöldes-sárgát — ezen kivül köszenet, (melly nem használtatik), f o s z l ó a g y a g o t, k e s e r ü s ó t, üveg hutákban használható f e h é r f i n o m f ö v e n y e t, 's meszet. Ásványos vizei az esztergami keserü forráson 's hajdan fürdésre használt meleg taván kivül nincsenek.

A' Duna, melly itt szölök 's erdökkel koszorúzott hegyek közé szorulva még fölségesebb tekintetet nyer, G a r a n, S i k i n c z e, 's tömérdek mocsárai, számithatlan mennyiségü halat, tekenös békát, csikot, 's nagy fekete rákokat termesztnek. E b e d n é l dúsan jövedelmező viza-halászat van a' Dunában.

Számos erdeiben szarvasok, özek, dámvadak, vaddisznók, nyulak, rókák, farkasok, foglyok, szalonkák; mocsárokban 's folyókban számos vizi madarak tanyáznak.

A' népességhez képpest kevés rétje 's legelője van. A' Nyerges-Ujfalusiakon kivül (kik szálas, gyors, tartós lovakat nevelnek) — kitünő marhatenyésztést a' lakosok nem üznek. — A' nemesebb juh-tenyésztés csak uraságoknál divatozik; nemesitésükre leginkább a' b á t o r k e s z i 's b a j n a i uradalmak forditnak különös szorgalmat.

A' m é h - és selyem-tenyésztés csekély fontosságú.

50 népes lakhelyen 's öt pusztán 56.233 lélek lakik, és igy 1 □ mértföldre 2.900 lakos esik, kik nyelvre nézve Magyarok (41.998), Tótok (6820), Németek (6733), Zsidók (682), nem egyesült Görögök (73). — Vallásra nézve katholicusok, nem egyesült görögök, evangelikusok, reformatusok, és zsidók.

Szorgalomra nézve, a' városi mesterembereken kivül (kik közül legtöbb a' csizmadia) kevés figyelem fordittatik. Föld, erdö, szölö-nemesités nem divatozik. A' b a j n a i 's b á t o r k e s z i uradalmakban, hol a' homokos föld fákkal beültettetik, mocsárok leszárittatnak, takarmányra, barom-nemesitésre gond van, kitünö ipar mutatkozik. Bár számos Nyerges-Ujfalusi foglalatoskodik is kőfaragás- 's márvány-simitással, nevezetes gyára azonban nincs a' megyének a' bátorkeszi répa-czukor gyáron kivül.

Esztergam megye átszeldelve az országos folyam habjaitól, kisebb 's nagyobb hegyektől 's halmoktól boritva, kellemes, tiszta, egésséges éghajlatával, viránvos szigeteivel honunk legkiesebb megyéi közé számitható. — Földje különböző. Itt fekete buza-termö 's illatos rétekkel diszlö: amott kellemes hajlású halmai feketés sárga agyagosak; máshol ismét homokos.

Buza mindenütt, de különösen Garan mellékén buján tenyészik; a' megye fö termesztménye még is rozs és zab. Á r p a kevés, de annyival több k u k o r i c z a terem. Legnagyobb mértékben mivelik a' burgonya-földeket. L e n kevés, k e n d e r föleg a' Garan mellett, böven tenyészik. Dohány csak némelly kertekben látható.

Zöldség 's kerti vetemények közt legtermékenyebb a' b a b és t ö k, mellyek a' kukoricza földeken tenyésztetnek: söt mióta L a c s n y ur czu-

kor-készités végett czékla-répát termeszt, a' gazdaságnak e' neme is miveltetik.

Gyümölcsöt olly bőven terem a' föld, hogy termékeny esztendőben legkisebb becse sincs. Őszi baraczkja hires. Gesztenyés erdei egész határokon terjednek-el; de dinnyéje nincs.

Legfőbb szorgalom fordittatik a' majd minden helységben találtató szőlőhegyek mivelésére. 9853 hold szőlőn több vörös mint fehér-bor terem. Leghiresebb a' süttöi bor, melly a' neszmélyihez hasonló; ezután következik az esztergami, (különösen a' kis Kurián 's Szamárd hegyen termett, majd a' csolnoki, bélai, sárkányi, bátorkeszi. Esztendei bortermése bátran számitható 200.000 pozsoni akóra.

54.651 hold erdeje egész megyének bőven szolgáltat mind tüzi mind épületi fát.

Legélénkebb kereskedés üzetik a' Duna által már kedvező fekvést nyert Esztergamban borral, tüzi fával, márványnyal, mi Pestre is bőven szállittatik; zab, kukoricza, gyapjuval, nyersbör- 's gyümölcscsel; Hont megyéből a' Garanon hozott dohány, só, 's épületi-fával, erczczel, főzelékkel. Különösen segiti elé a' megye kereskedését a' bécsi ország-ut, melly ezt keresztülhasitja. (*Folytatása következik.*)

KÜLÖNFÉLE.

Malviniai tor és elöhaladás Sandvichban. — Az utósó gőzhajón a' malviniai szigetekrül Angliába érkezett hirek szerint, az ottani királyné iker gyermekeket szült, mellyeknek születését vendégséggel innepelvén az öröm-érzelmektül elfogult anya, vendégeit dohánynyal 's mákonnyal (opiummal) igen jól tartotta. — Angol hirlapok a' „Sandvich Island Gazettbul" melly Honolulubán, a' Sandvich szigetek egyikén, jö-ki, némelly kivonatokat közölnek. Ezekbül kitetszik, hogy a' Sandvich szigetick az Europaiaknak legtöbb fényüzési tárgyaival közelebbi ismeretségben állnak; mivel hirlapjaikban chinai csemege, pezsgö-, madera-, és bordeauxi borok eladását hirdetik; továbbá, Jamaika Rhumról, hollandi égett borrul és sajtrul, vestfáli sonkárul, olajfa-gyümölcsökrül és europai czukorsüteményekrül, mint ujan oda érkezett árukról tesznek említést. Vannak Honolulubán vendéglő házak is, 's az ottani angol vállalkozók látogatóikat europai 's ázsiai csemegéken kivül, még sült kutyahússal is megkinálják.

A' megszabaditott. Bizonyos Ferrari, egyike azon hat szerencsétlennek, kik nem régiben Sz. Bernard hegyén keresztül mentek, 's kik közül öten életét veszték, szabadulásáról következőt ir. Nem hóomlás, hanem hófuvatag temeté-el az utazókat. Ő szabadulását nagyobb részint vasazott botjának 's bör iszákjának köszönheti, melly a' hó alatt kis levegőt szerze neki. Minden kin nélkül merült álmadozásba; eleinte ugy tetszett neki, mintha hon volna, 's lakára rablók törnének. E' zaj fejéhez mind inkább közeledék; de ő meg sem mozdulhatott. Utóbb érzé, hogy süvegét lerántják, 's valamelly láb arczáról a' havat lekaparja, végre egészen kiássa. Mihelyt öt a' hó alól kiásta jó szabaditója, melly egy kolostorbeli kutya volt, ez enyhitőért szaladt, mellyre 6 lábnyi hó alatt megmerevedt tagjainak nagy szüksége volt.

Sétáló obeliskek. Londonnak minden hirlapja sétáló hirdetményt keringtet a' város utszáin. Egy férjfiú t. i. a' hirlapot illető hirdetményekbő

csinosan összeragasztott papiros-obeliskbe búvik, mellynek csúcsa és szögletei gyász-szalagokkal, koszorúk 's fátyolokkal diszitvék. Minden oldalán olvasható annak jelentése, hogy jövő vasárnap 4-dik Vilmos életrajza ingyen osztatik-ki. Tudni kell azonban, hogy a' hirlapi számot, mellyhez az életrajz mellékelve van, meg kell fizetni. Különös kereset-módja az angol sajtónak! — Illy módon hirdetik az angol hirlap-szerkesztők, midőn valami fontos czikket akarnak hirlapjaikba iktatni. — Hát nálunk nem lenne-e tanácsos e' módot behozni?

EMLÉKMONDÁS.

Szomorúság.

Nincs olly szomorúság az ember szivében,
Melly sirját ne lelje az idő keblében.
Megemészt ez mindent; 's a' mint örömünknek,
Ugy hűti óránként hevét keservünknek.

VERSEGHY.

Hitszegő.

Hitetört nem kedves az égben,
'S bár ideig boldog, nincs végig véle szerencse.

HORVÁT ENDRE.

Indulatok. Mi marad-fenn a' hazának egy olly szivben, mellyben a' fényüzés, nagyra vágyás és gyönyörüségek kivánatai megosztoztak.

ROUSSEAU után S. Karolina.

Jelen. Másokat mindig boldogabbnak tartunk magunknál: és mivel mindig csak kivánunk, elfelejtjük élni a' jelent.

ECKARTSHAUSEN után ugyan az.

Maximák. A' jó tanácsoknak anyja a' józanság. — Ki magáról és saját tökélyeiről szerényen érez, kész minden alkalommal mások javalatait elfogadni maga 's mások boldogságát előmozditandó.

A' bölcsesség abban különbözik az okosságtól, hogy amaz a' legjobb czélokat, emez a' czélok elnyerésére szolgáló eszközöket keresi.

B. F.

Számrejtvény.

Két leány egyforma mennyiségű almákat vitt kosarában. Ut közben egyikök az előtalált koldusnak annyi almát adott saját kosarából, hogy ha négyszer annyit adott volna, egy sem marad vala kosarában. — A' másik azonban a' társa kosarában megmaradt almáknak csak harmadát adta a' szegénynek — Kérdés hány almája volt mindeniknek, és hányat adott mindenik a' koldusnak?

SPETYKÓ G.

Előbbi rejtvény: repkény.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

Majer István rajzolta.

Muzsla

Esztergam Va

62.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön augustus 3kán **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Egy közös mulatság kellemetlenségei.

(*Folytatás.*)

E' czifra beszéd végén Claudius mélyen lélekzelt, mi igen természetes volt; 's most e' hasonlithatlan közös mulatságnak választandó tagjairól kezdének tanácskozni. A' tanácskozás hosszas 's élénk volt; a' kijelelteknek vidorsága, maga kedveltetése, 's észtehetsége minden oldalról kemény próbát álla-ki; végre a' vendégek névsora lélekismeretes vizsgálat után, alább emlitendő okoknál fogva, illy renddel elkészült.

1.) Sir Thomas és Lady Thomas. E' hajdani gyertya-gyárnok baronetségre lett emeltetése által (mellyet egy a' királyhoz nyujtott felirás következésében nyert, mellyben az országlási rendszert igyekezék gyámolitni) nyeré a' nemes párnak azon tiszteletét, hogy a' vendégek névsorát vele kezdék-meg. — E' választást Johnston ur 's asszony azon nézetből javalák egyezőleg, hogy a' fenn emlitett két személy a' társaságnak fényt adjon.

2.) Miss Thomas Karolina, ezeknek idősb leányuk, azon föltétel alatt, hogy gitárját magával hozza.

3.) Miss Thomas Amelia, ifjabb leányuk, hangja végett.

4.) Aston ur, azon tudományos társaság al-elnöke, mellyben Claudius, már előttünk ismert tudományát merité, és miss Aston, kit, mint al-elnök ur nejét, elmellőzni nem lehete.

5.) Aston Fridrik ur, fijok, hogy miss Thomas Amelia énekét fuvolyával kisérje.

6.) Wrench, fogorvos urak, t. i. atya és fiú; az első [illegible] méltó mulattató; a' másik unalmas filkó ugyan, de kedves, [illegible] csupán atyja iránti tekintetből hivatalos.

7.) Miss Snubleston, 44 éves özvegy, kinek orra valóságos burnót kazán, de kocsija van, mellyen az élelmi szerek az összejövetel helyére vitethetnek; ezután Johnston ur 's neje, mint a' terv koholói, végre Samuel bácsi.

Összeséggel tiz személy, kiknek neveit Johnston ur arany szegélyű papirosra irá csinosan. E' névsor, melly Johnston ur hajdani árjegyzékeihez sokat hasonlita, gondos többszöri átnézés után, Samuel bácsinak nyujtatott.

‚Johnston! — kiált ez — ha jól számoltam, minket hozzá véve, tizenhárman vagyunk.'

Claudius, ki tudós társasági taggá lett avatása óta a' babonáknak nem hitt, gyengén vállat vonitott. Még is elnyomá a' 12,000 font sterlingre eszmélő azon megvető mosolyt, melylyel a' kérdésre felelni akart.

„„Mit tesz az? mi kivetni való van a' 13-as számban?““

‚A' 13-as szám nem barátom... veszélybe nem akarok önként rohanni... főleg, midőn az még elháritható... de mondd csak, mint feledkezheténk-meg Richard Jakabról? Ismered Richard Jakabot?'

A' bámulás hangján kiejtett szavak mondani látszának: — Richard Jakabot lehetlen nem ismerni. De Claudius ellenkezőt állita.

‚Lehetlen! lehetlen! Richard Jakabot mindenki ismeri; ő kedves szellemdús férjfiú. Bár csak már el ne igérkezett volna aug. 24-kére. Mult vasárnapon együtt kelle vala egy barátomnál ebédelnünk; őt máshol letartóztaták, 's egész társaságunkat búba meriték. De reménylem, jövő vasárnap találkozom vele, 's ha egyszer megigérkezik, gondom lesz rá, hogy el is jőjön.

„Édes nagybácsi, mért nem mindjárt meghivatni?“ mond élénk hévvel mistress Johnston.

‚Fölséges gondolat! de még jobb lesz; magam sietek hozzá, 's ha más felé nem hivatott, magammal hozom ebédre.' Most a' nagybátya ismét barátunkhoz fordult, 's leirhatlan gunyos megvetéssel mondá neki: — ‚Egy illy ember, mint te, nem ismeri Richard Jakabot? Nem, ez megfoghatlan.'

E' szemrehányás után, melly a' tudós társasági tag értelmét látszék megtámadni, az olvasó kétségkivül heves vitára számol; csalatkozik; Claudiusnak egész felelete gyönge főhajtás, félig szerény, félig gúnyos mosoly volt. Az ülésnek ezzel vége lön, a' tanácskozó társaság szétoszlék, és Samuel bácsi a' hires Richard Jakab fölkeresésére indult. Claudius a' meghivandóknál tisztelkedék, 's Johnston asszony szárnyasállat-árusnéhoz ment, augustus 24-kére néhány pár galambot rendelni. Végre, délben ismét összejöttek; de a' nagybácsi arczán kijátszott remény és szomorúság mutatkozék.

‚Megmondtam előre' — mond beléptében.

„Hogyan, nem lehet aug. 24-dikén társaságunk tagja?“ kérdék egyszerre Claudius 's neje.“

‚Ha lehet, eljő; de szavát nem adja. Ma pedig lehetlen volt, ebédre hoznom, már máshova igérkezék. Vasárnaphoz két hétre azonban eljő. Az átkozott ficzkó! oldal nyilalást okozott.‘

„Bizonynyal nehány furcsa esetet beszélt. Közölje velünk is“ kéré mistress Johnston „beszélje-el, édes nagybácsi.“

‚O nem, semmi különöset; hanem szokása azokat, kikkel mulat, hüvelkével oldalba döfni. Ez okozá nyilalásomat.‘

Szükség-e, ezt tudva, Richard Jakabot tovább is rajzolgatnom? Azonban meg kell vallani, hogy e’ társalgó kellemei mellett más szép tulajdonai is voltak, mellyek a’ nőnem előtt kedvessé tevék. Ajkai kellemesen mosolygának, ha dámákkal mulatott; nehány dalocskát izléssel trillázott-el, ’s a’ gig-et kitetsző méltósággal tánczolá; e’ szép tulajdonokhoz képzeljen még az olvasó kitünő mimicai tehetséget, olly kitünőt, hogy legjelesb színészeinkkel sorompóba léphetne, igy Richard Jakabról meglehetős képzete leend. Bár mi keserítő volt is a’ Richard Jakab megjelenése miatti bizonytalanság, voltak mellette más szerencsés körülmények, e’ kis ürömkelyhet megédesitők. Claudius e’ közben, ki ez alkalommal korábbi szatócsi tehetségeit eléggé tündökölteté, minden kijelelt tagnál tisztelkedék, ’s mindenik leköteleze magát, a’ közös mulatságban részt veendni. Mistress Johnston, férjeéhez hasonló sikerrel munkált; a’ szárnyas-állat árusné megigéré neki, eget földet felforgatand aug. 24-eig a’ galambok előteremtésére.

Most már csak hely volt választandó, hol e’ nagy készületü ünnep, mellynek tagjai olly fontos körülményes vizsgálat után választattak, tartassék. Claudius, ki nem akart vaktában határozni, minden könyvet, utazót, statistikai ’s topographiai munkát átforgatott, mellyek a’ hires akademia könyvtárában találkozának; de azokból nyert kivonatai még borzasztóbb zavarba hozák. — Végre egy bámulandó ötlete jött, melly a’ zavarból kisegité: t. i. a’ mulatság tagjait összehivá, hogy minden részvényes a’ választandó hely felett határozatát okokkal támogatva szavazzon. E’ javalatra Samuel bácsi azt jegyzé-meg, hogy unokája minden csekélységnek nagy feneket kerit. — Claudius erre röviden azt felelé, hogy illy mezei mulatság gyönyörei semmi áron sem drágák.

Önnek, nagybácsi! tagolás és ösztét által megbizonyithatom, hogy lényegesen szükséges minden szellemtehetségünknek összegyüjtése az illy esetben ügyes határozhatásra.

A’ tanakodó választottság összehivaték. Ez a’ tanácskozást elkezdé, ’s egy lármás est után, mellyen a’ tagok már százszor is a’ mulatság eloszlatása pontján voltak, végre annak helyeül Twickenham választaték. E’ határozat által felbátoritva, Claudius egy más választottságot is hivott össze, az étkek dolgában tanakodót. De ezen ülés

sem volt kevesbbé lármás és zavaros az elsőnél; mert azon vitatkozának, nehogy minden részvényes ugyan azon egy élelem-szert hozza, melly eset közösmulatságoknál, illy elővigyázat hiányában gyakran előfordul. Élénk tanácskozás után végre igy egyezének: 1.) Johnston ur 's asszony galambjai nagy tápláló pástétomban adattassanak-fel. — 2.) Aston ur 's A. mistress 4 kappant 's egy füstölt nyelvet hozzon. — 3.) Wrench ur, fijával, egy sonkát; — 4.) Sir Thomas egy kosárral borai legjobbikából; — 5) Miss Snubleston egy kosár gyümölcsöt; — 6) Samuel bácsi ezüst evőeszközét; végre mi Richard Jakabot illeti, e' kedves férjfiú mulattassa vidor szeszélyével a' társaságot.

Az élelem-tárgyi ülés most mulatság-elrendezési üléssé változék. Fontos tanakodás után elhatározák, hogy a' társaság vizen menend Twickenhamba, mig az alatt miss Snubleston kocsija az élelem-szereket szárazon viendi oda; mi által nemcsak a' ki-'s berakodás mellőztetik-el, hanem azon haszon is háramland a' társaságra, hogy esős vagy hűves est esetében a' dámák kocsin jöhetnek haza; végre egy következő tartalmú énekes hangverseny is rendeltetett.

1.) A' hangverseny első száma, mellynek a' vauxhalli hid alatt kelle kezdetni — „Medea" nagy jelenete legyen, miss Thomas Amelia által énekelve.

2.) Nagy hangverseny Nicholsontól, Aston Fridrik ur által fuvolyán előadatva.

3.) Nagy aria változatokkal, gitár-kiséret mellett; énekli miss Karolina.

4.) Romancz, fuvolya-kisérettel, miss Amelia 's Aston Fridrik, a' szerző ur által.

Az insterstium-okat, mint a' tudós Claudius ur nevezé, Wrench és Richard urak elmés ötleteinek kelle betölteni. Miután mind ez köz elégülésre már elvégeztetett, 's az ülés oszlani készült, Claudius még azt jegyzé-meg, hogy az indulás órája nincs elhatározva. A' tanakodás ujra kezdeték, és Samuel bácsi terve szerint az pontban 10 órára rendeltetett, hogy a' tenger-apály 's dagály is használtathassék.

E' közben julius-hó lefolyván augustus kezdődik; még nehány nap, 's augustus 24-ke beköszönt. Egy héttel a' boldog nap előtt, Claudius, ki a' jövendő innepre már mindent eligazitott, nejével egy uj tervét közlé, mi szerint Richmondon akart egy mezei ebédet elkölteni. — Az ég kék, a' lég tiszta volt, 's mosolygó rétek vidám zölddel kinálkozának. Házas párunk utnak indult, 's a' falu végén Thomas baronet 's családjával találkozék, mint szintén Aston urral 's Astonné aszszonynyal. Az e' remény feletti találkozáson örvendő Johnston-ék barátikhoz csatlakozának; a' vidéken sétálással, 's a' vizen sajkázással

mulaták magukat: onnét a' várba mentek, hol jeles ebéd várá őket, 's mindenki vidámon, elégülten tért lakába. Ut közben igy szóll Claudius nejéhez:

„Már a' mai nap is milly tömérdek éleményt nyujtott minden előkészület nélkül! mennyire tarthatunk számot e' szerint aug. 21-én sok fáradságos intézetem után.'

Már csak három napi időköz volt barátink összekelési évnapja között. Igy tehát Claudius, kire a' társaság egy sajka bérlését bizá, a' westmünsteri hidhoz indult. Midőn oda jutott, több hajós lépett elébe.

„Ide hozzám! — Velem jőjjön uraságod! Ladikom itt van közel! — Velem jőjjön nagyságod! — E' perczben indulhatunk.“

‚Engedjenek szóhoz jutni, uraim! — Egy könnyű sajkát szeretnék bérleni, vele a' szép Themse habjait hasitandó.'

„Mit mond? mit akar sajkájával?“ — kérdé egy két hajós.

‚14 személyt elbiró ladikot kivánok bérleni, rajta Twickenhamba menendő!' — ismétlé Claudius, megvető tekintettel vállát vonitva.

E' szónál egy izmos, széles vállú szemtelen legény lép elő dölyfösen.

‚Teljesitheti kend kivánatomat?'

„Igen.“

‚Mit kiván kend?'

„Öt guinét.“

‚Öt guinét? — kiált Claudius, három lépést vissza szökve, olly emberhez hasonlón, kit illy szemtelen kivánat megsért. — Kend gazember, tolvaj!' — Alig ejté-ki azonban Claudius e' szókat, olly hatalmas ökölcsapás sujtá őt jobb szeme fölött, hogy ez azonnal fekete lön, mint a' korom. Magán kivül, zavarodva, futott e' méltatlanság által felboszontott Claudius a' legközelebbi rendőrséghez a' vakmerőt bevádolni. — A' bárdolatlan küzdő azonnal bíróság elébe rendelteték.

Más nap Johnston bekötött jobb 's feldagadt bal szemmel megjelent a' törvényszék előtt. Soha elméje szebb fényben nem mutatkozék, mint ekkor; a' piperézett gondolatok, mellyek özönnel folyának ajkairól, magát is bámulásra birák. Szerenesétlenségre a' sor most Jakabra jött.

‚A' gentlemannak nincs joga engem törvény elébe idézni — mond a' Johnston beszédessége által meg nem zavart Jakab — mert nemcsak becstelen szókkal illete, de az első ütést is ő tevé.'

„Nem igaz!“ — kiált Claudius hevesen.

„Most két hajós legény lép elő, 's Jakab vádját erősiti. Igy a' vádlóból vádlott lön. Az elinte megzavarodott biró nem kételkedék tovább Johnston igazságtalan vádján, miután arra a' két hajóslegény hitét is letevé.

„„Ha a' hajósnak tovább is lesz ön ellen keresete — mond a' biró Johnstonhoz, — kénytelen leszek önt tetemes pénzösszeség fizetésére kényszeriteni; vagy ha fizetni nem akarna, törvény értelménél fogva letartóztatni.““

Még is, hála közbejárásának, a' dolog csendesen eligazittatott. Claudius 5 guinét fizetett 's távozék. — Lassú léptekkel, mellre csüggött fővel ért lakára. *(Folytatása következik.)*

ORSZÁG-'S NÉPISMERTETÉS.

A' muzslai lakosok Esztergam vármegyében.

(Folytatás.)

Muzsla, jelesb régi falu, Esztergamtul egy órányira fekszik a' Duna jobb partján. Földje hullámzatának tanúságaként hajdan hihetőleg vagy várát (innen hegytöve most is váraljának neveztetik) vagy helységét mosta a' viz, holott ma félórányira csak határ-részét éri a' Duna. Határa nagy, lapályai dombokkal végződnek, földje első osztályú Van szölöhegye, erdeje, kicsin tava; közepén kis patak hasitja, 's a' gyakori Duna-áradás mocsárokat is hagy maga után. Muzsla primatialis jószág. A' szobát itt háznak nevezik, 's az első mindig csinosabb; bútorai: egykét nyoszola, mellyek vörös pamutos, 's ugy szóllván, zománczos vánkusokkal padlásig telvék; az ablak körül padok, és asztal, ládák; fenn tányéros és czifra korsós fogasok függnek; falai holmi aprósággal és számtalan képpel ékesittetnek.

Muzslát mintegy 2100 tiszta Magyar lakja, kik mindnyájan katholikusok. Törzsökös magyar származásukat lelki 's testi bélyegök, nyelvök, viseletök is igazolja. A' Muzslai komoly-vidám, gondolkozó, vallásos, öszinte, szorgalmas, 's bár nem találós, de nem is ügyetlen, becsületre sokat tartó, takarékos, de még is adakozó emberbarát; ösi szokásokhoz ragaszkodik, de czélirányos ujitásokat is szivesen elfogad. Hitében szilárd, buzgó; a' babona és előitélet alacsonyságára nem igen vetemedik; halottnál méltóságosan viseli magát.

Ábrázatjokat mély jelentésü, és soknál keleti vonás bélyegzi; jobbára barnák, csontosak, erős termetüek. A' nönem szép.

Nyelvök tiszta magyar. Nehány szót kivéve, semmi sajátsággal sem különböztetik magukat a' közönségtől. Beszédök nem egy hangú, nem goromba; kitünöleg gyalultabb a' közösen ismert pór népénél, föképp a' nö-nemnél. Üdvözléseik vagy áldomási poharaknál elköszöntéseik hosszasak, méltósággal és rokon érzettel telvék. Dal, rege, mese, és közmondásaikból ismert költészetük nem szállong mindig anyagi tárgyak körül; meséjök, regéjöknek tartalma többnyire arany, ezüst, csillogó ruha, palota — a' boldog és kesergő szerelemről, ifjuság, boldogság, és időszakrul, házasság kellemeiről 's más e' féléről zengnek. A' fiatalság elég elméncz hevenyében egy pár dalszakot kikoholni, föképpen gúny-tartalmút.

Életrendöket a' legtermészetesb egyszerüség bélyegzi. Házukban a' legidősb atya gazda, neje pedig a' gazdasszony: amaz a' bel- és kül-gazdaságot kormányozza; emez pedig a' a' kis gazdaságra, u. m. a' baromfiakra, kertre, konyhára ügyel. Közönségesen 3—4, néhol több asszony is van a' háznál,

kik mind menyecskék, ha még korosabbak is. Ezek idősb sógorukat „örebbik uram“ feleségét „asszonyom“-nak nevezik; az ifjabbik sógor „kisebbik uram“ szóval tiszteltetik. A' férj különösen megbecsüli párját, és az asszonyok erősebb munkára csak nagyobb szükségben szorittatnak.

A' Muzslaiak m u n k á b a n szorgalmasok és rendesek, mezei gazdaságot jól értök; de mesterség tanulására nem igen hajlandók. Az asszonyok olly ügyes varrók, hogy fejkötöt, kötényt és keszkenöjöket mind saját kezökkel himezik. Nyomorékok a' lelkész és helység föbbjei által szegények sorába iktattatnak, 's táplálásukat a' lakosoktul kapják, másnak nem szabad koldulgatni. Rendesen esznek reggelit, ebédet, uzsonát, vacsorát. — Kedvencz ételeik a' marha és sertés-hus, káposzta, bab leves, túrós csikmák (laska), tejes tormás; süteményeik pedig: a' kulcsos kalács, lángos, lepények; csemegéik a' tökmag, pattogtatott kukoricza. — Gyermekeiket a' kebelbeli jól elrendezett iskolában nyáron át is képeztetik, olvasni, irni, 's valami keveset számozni is többnyire tudnak.

A' Muzslaiak öltözete nem igen piperés, de ékes és becses; legfőbb elemük a' tisztaság. Leginkább kedveltetnek a' könnyü és halvány szinü szövetek.

Az asszonyok öltözete: fejkötö, bulázó, keszkenö, gyöngy, fél ing, pentel, pruszlik (mellény), rekli, mente, szoknya, kötény, csizma, harisnya és papucs.

A' f e j k ö t ö (mint rajzunkon a' fekvö menyecskeé) kontyos; virágos selyemmel, karton, fekete, vagy fehér himzett perkállal, valódi arany, ezüst csipkével, 's kék szalaggal. Fejkötö nélkül éjszakán kivül soha sincs az asszony; ebben helyeztetik becsületöket, 's ha valakinek fejkötöje leesö félben van (mi könnyen megesik, mert kötés nélkül csak fejbe nyomatik), igy figyelmeztetik egymást: „leesik kédnek a' becsülete.“ Jegyfökötöt az örömanya szokott venni, melly közönségesen arany virágú. Az asszonyok haja elöl sodrott 's e' sodrást a' korosabbak füleik fölött, a' menyecskék pedig alatta futtatják egész a' hajtekercsig, mellyet k o n t y n a k neveznek.

Fejkötöjöket, ha köznapon kimennek, külön szinü, de jobbára fehér lencsés kék kendövel kötik-be. Ünnepies kimenetre két különböző kötöjök van, u. m. b u l á z ó (mellynek szomszéd B ú c s, 's Mocs helységekben Fidel a' neve); ez egy vapeur, organdin, vagy perkál $3\frac{1}{2}$ röfhosszú 's 1 röf szélességü kendö, melylyel fejöket be- nyakukat pedig csinosan körül bulázgatván (tekergetvén), végeit lelógatják (mint képünkön a' szemközt álló menyecskén láthatni); ha rekliben vannak, azt aládugják, végei pedig ketté ágzattan lebegnek alá, mint a' mantillák. A' bulázó 's vége himzett, vagy csipkével szegett. — Külön kendöt is szoktak kötni fejkötöjek felé. Ez fehér sima, vagy lencsés patyolat körülfodrozva, 's mindig jól ki vasalva. Ha sima, virág himzetekkel diszesittetik, és pedig a' hátán lelógó csúcsa nagy, többi csúcsa apróbb virágokkal. (Illy keszkenöt láthatni zsámolyon ülö rajz-alakunkon) Vannak illy fejre valók: kávé szinüek, kékek, csikosak, de ünnepen mind fehér. Ezen fejre való kendö vagy bulázó nélkül csupán fejkötöben soha sem jelenik-meg templomban a' muzslai asszony. Fejkötö fölé a' bulázó vagy fejkendö alá még p i n t l i t is kötnek a' fürgébbek. E' pintli egy feje tetejét söt füleit is eltakaró 's csipkével fodrozott gyolcs darab.

(*Folytatása következik.*)

KÜLÖNFÉLE.

Asszony-égetés Keletindiában. — Jelentik Calcuttából, hogy minden tilalom ellenére nem rég egy özvegy Hinduné ismét elégetteté magát. A' katonákat, kik ezen balgatag áldozatot hátráltatni akarták, a' pórnép különféle erőszakos cselekedet által eltávozásra kényszerité.

Ezüst az öszvérben. — Silliman American Journal of science czimű munkájában állitja, hogy a' mexikói bányákban használt öszvérek holtuk után felbonczoltatnak, 's gyomrukban közönségesen 2—5 font ezüst találtatik. O maga is bir illy nemű ezüstöt, melly fehér, és tökéletes tisztaságú.

EMLÉKMONDÁS.

Rövid élet.

Nézd! nyomtalan a' sebes óra halad
Elmult napokat soha vissza nem ad;
'S a' rózsa, ha szép kora múlva lehull,
Méh nem szedi mézeit hamvairul.
A' messze jövendöt
Aggódva ne nézzed:
Hosszú örömökre
Mi kurta az élet!

VÖRÖSMARTY után K. H. K. J.

Honszeretet. Boldognak szegénynek egy mértékben kell szeretni hazáját, nemzetét. De mennél többel bir valaki, annál több oka van mind szeretni, mind védelmezni hazáját, mellynek annyi javával él.

KISFALUDY SÁNDOR után Udvary.

Két élet. — Miért nincs az embernek két élete, hogy egyiken a' másik számára tanulhatna!

VAJDA után Zátogi.

Természet. — Van egy könyv, mellyet mindenki olvashat, de senki sem hamisithat-meg: — a' természet nagy könyve.

BLUMAUER után L.... Amália.

Szórejtvény.

Három elsőm, az egészből
Üritletve, szomjat olt:
Mint az ember, ugy az állat
Vont vég hármam nélkül holt.

STANKÓ.

Elöbbi rejtvény: „Mindeniknek 16 almája volt, 's négyet-négyet adtak a' koldusnak.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

63.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap augustus 6kán **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Félévi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Egy közös mulatság kellemetlenségei.

(*Folytatás.*)

De milly ritka a' felhőtlen nap! Milly ritka a' keserűvel nem vegyült gyönyör! — Lakában képzelhetlen békétlenséggel várá Claudius augustus 24-dikét. — Nyugtalanságában hinni kezdé, hogy a' nap több mint huszonnégy órából, 's egy óra több mint hatvan perczből áll. Főleg, a' 23-dikról 24-dikre viradó éj egy századnak tetszék előtte. Ágyában nyugtalanul forgott; helyét változtatá, 's ismétlő óráját legalább százszor ütteté. Végre feltünt a' korányibor. Az ég tiszta, 's az idő barátunk kivánatinak megfelelő. — 6 órakor felöltözék, 8 órakor a' társasági tagok kiszabott részeiket hozák-el, 's asztalra rakák. — A' galamb-pástétomot gondosan szürke papirosba takarják. Aston család kappanai 's füstölt nyelve Thomas ur borai mellett foglalnak helyet; Wrench ur 's fija sonkájának miss Snubleston gyümölcsös kosara tisztelkedik. Minden részvényes pontosan lefizeti élelemszeri adóját. Minden rendén van, csak egy zavarja Johnston ur örömét, az t. i. hogy szemén az átkozott kötést kénytelen hordozni, melly a' Themse parti fölséges tájt nem engedi egész festőleges szépségben látni. — A' hangverseny személyzete a' nagy áriát, hangversenyt, 's romanczot legalább százszor átpróbálá; Richard Jakab megigérte eljövetelét. Ez alatt az óra 9-et 10-et üt, 's még senki sem mutatja magát.

„Sarah! édesem! — mond Claudius, a' tengeri apály idejét elmulasztjuk" — 's kinzó nyugtalansággal néze 10-et rég meghaladt ismétlő órájának hosszú mutatójára. Most kopognak. Aston ur 's hitese jő fijával Fridrikkel. Ismét kopogás; Thomas baronet családja érkezik; mindjárt utána ifjabb Wrench ur.

„De hol marad ura atyja?" — kérdé mistress Johnston az ifjút.

„Papa ezerszer engedelmet kér elmaradásáért — közbe szóll ifjabb Wrench ur buta mosolylyal — Dilborough herczegnőhez hivták fogat huzni."

Ez nagy csapás volt; mert, mint tudjuk, idősb Wrench ur vidor szeszélyes aggastyán, kinek elmés ötletei 's finom tréfáji körülte mindenkibe mintegy életet lehelének: mig fija, ki egyedül atyja iránti tekintetből hivaték, legunalmasabb személy volt. — E' bal eseményt még csak eltüré Claudius. — Most, végre, megjelen miss Snubleston is; de ah! kocsi nélkül.

‚Nem akartam elhozni a' kocsit — mond beléptében barátságos tekintettel — mert azt maga is átláthatja, édes mistress Johnston, hogy a' kosarak csiszolása ártalmas a' festéknek, 's hogy valót szólljak, rugóihoz sem bizom!'

Kárpótlásul kedves Cupidóját hozá magával miss Snubleston, egy kis morgó veszekedő ebecskét, melly urnéjától nyert reggelijét ma nem emésztheté-meg.

‚Képzelje csak mistress Johnston — mondá — a' Cupidót asztalra téve, szegény állat egész éjjel gyomorgörcsben sinlett; a' világnak minden kincseért sem hagyhattam volna hon!'

Cupido igen kellemetlen vendég volt a' közös mulatságnál, 's különösen Claudiusnál, ki boszúságának nyilvános jeleit is adá; mert miss Snublestont kocsija nélkül, 's Wrench Károlyt atyja nélkül igen kevésbe, vagy éppen semmibe sem vette. Azonban nem maradt egyéb mód, mint más kocsi után látni. — Egy bérkocsit fogadtak tehát, 's a' bele rakott élelmi szereket egy inas felügyelése alatt a' westmünsteri hidhoz küldék.

‚De az egekért! hol marad ennyi ideig Samuel bátya barátjával? Majd elkésünk, 's az apály óráját elmulasztjuk!' — kiált a' békétlenség hangján Claudius.

Alig végzé szavait, midőn Samuel Richard Jakab barátjával betoppant. Ezen utósó a' dámákat illedelemmel üdvözölvén, Claudiushoz lépett, kinek kezét erősen megszoritá.

‚Phoebusnak mosolygó derült arcza! — mond Johnston, ki széles tudományiról sokat akart Jakabbal képzeltetni — tiszta fellegtelen napot igér.'

„Bizonnyal — felelé ez — csakhogy Phoebusnak mosolygó derült arcza nem hasonlitható némbereinkéhez; nem mindig tartja-meg igéretét, 's ma este még setét arczot is mutathatna.“

„„Ah! felséges! felséges!““ — kiálták egyhangúlag a' dámák.

‚Látod — mond Samuel bácsi — győzelmes tekintettel Claudius fülébe sugva — látod, Richard már kezdi.'

Most a' diszes vendégsereg kalapot 's kesztyűt vön, utját a' hajóhoz folytatandó.

„Itt van fuvolyád?“ — kérdé fiját mistress Aston.

Fridrik fuvolyája nem hiányzott.

„„Ah, ég! — felkiált hirtelen miss Amelia — sem a' romanczot, sem Medea jelenetét nem találom; bizonnyal honn maradt.““

Most vége szakadt Claudius türelmének; mert nézete szerint e' két darab nélkülözhetlen volt a' mai mulatsághoz; e' kettőnek elhagyása az egész hangverseny tartalmát semmivé teendé.

‚De az apály, az apály sir Thomas! — mond ennek elkeseredve, ki a' honn feledtekért inast javasla küldeni — tudja-e ön, hogy már 11 óra?‘

De ez mind sikeretlen volt. Szózatok többségével sir Thomas nyert, 's a' honn feledt hangműkért inas küldeték. Claudius kinzó állapotját kiki képzelheti. ‚Az apály! az apály!‘ — kiálta a' több izben órájára tekintő. Ez alatt megérkezik az inas is, kinos 35 percz után, a' romanczczal 's Medea jelenetével. Most indultak, de ah! már a' küszöbön megálla vándorcsapatunk. Aston asszony szolgálója zavart tekintettel jő urnéjának jelenteni, hogy fija jobb kezén hüvelk ujját erősen megmetszé. E' hir sujtó teher volt a' gyengéd anyának; kedves fija sebét ön szemeivel akarja látni, 's erősítve, hogy utját husz percz alatt végzendi, nyilsebességgel elrohant. Minden nyelv, ecset, 's toll elégtelen Claudius barátunk ütközését lerajzolni, kinek zavara még inkább nevekedék, midőn miss Astont Károly fiacskájával látá visszatérni. Egy hét éves ocsmány gyermek volt ez, kinek himlő-szaggatott arczán két vörös szegélyű csepegő szem üté tanyáját, idétlen fejét veres haj sövényzé körül. Iszonyú darab vajas kenyérrel lépett a' társaságba; szemeiből kenyérrel tölt tátott nagy szájába csorogtak könyűi.

‚Szegény Károlyka! — mond a' gyengéd anya — keményen megsérté magát; sirását csak azon igéretemmel csendesithetém, hogy magammal hozom: de előbb megigéré, hogy magát tisztességesen viseli. Ugy-e, édes Károlykám, nem pajzánkodol? No, csak ne sirj már!‘

Az ezen intés által felboszontott Károlyka, tizszer iszonyabban ordita, mint eddig. A' társaságnak minden tagja, szivmélyéből kivánà a' kellemetlen vendéget száz órányi távulságra; különösen Samuel bácsi kitünőleg boszonkodék a' gyermekre és kutyára. Végre harmadszor indult-meg a' karavan. Johnston-ék, Samuel és Richard egy bérkocsin az utósereget képezék. — De egy utsza-szegleten hirtelen eszébe ötlik mistress Claudiusnak, hogy a' violavizet, melylyel férje szemét borongatá, honn feledék, 's hogy e' viz nélkül nyugott nem lehet.

‚Ne aggódj édesem! szemem sokkal jobban van!‘ — felelé Claudius. — De mistress Johnston e' részben nem hallgatott az okosság szavára.

„Tudod, szerelmem! — mond a' nő leggyengédebb érzettel — az orvos minden órára rendelé szemednek borongatását. Nézze csak Richard ur, mi gyuladásban van szeme. Kocsis, kocsis! megállj!“ kiálta magán kivül a' gyengéd nő.

Claudius ellent nem állhata nője kivánatának. Kiszálla, 's visszasietett. Szerencsére még nem messze haladtak, és a' viz kéznél volt. Nehány percz mulva Claudius visszatért, és a' bérkocsi lassan ügetve tovább gördült.

„Mi kiállhatlan büz! — felkiált Samuel bácsi, orrát befogva, — mintha fokhagyma“ —

„Ez a' legdicsőbb lyoni kolbász szaga: most vettem — mond Richard elégült mosolylyal — semmi sem ingerli inkább az étvágyat; ezt ön is megfogja vallani, Samuel ur, az ebédnél.“ Csak ugyan elő is voná egy darab papirosba takart kolbászát.

„Puah! tegye-el édes barátom — ha ájulásba nem akar döntni — tegye-el, vagy, még jobb, hajtsa pokolba.“

„Apropos édes nagybácsi! — kérdé mistress Johnston, mig Richard kolbászát elrejté — nem feledé honn etui-jét.“

„„Itt van!““ — mond Samuel, 's győzelmes tekintettel elővoná a' Richard kolbászához hasonló nagyságú 's papirosba takart etui-t. Többi társaik már a' westmünsteri hid alatt volt sajkában várakoztak barátinkra. — Két órát késtek, mint a' hajós mondá; 's ez okból két órát viz ellen voltak evezendők.

„Tudtam előre! — mond a' vigasztalhatlan Claudius.

A' sajkába lépés perczében Richard Samuel bácsi zsebébe dugá kolbászát, mellyből előbb vörös szattyán etui-jét kivoná. E' csint, mellynek tökéletesebb végrehajthatása végett Samuelt oldalba döfé, hogy figyelmét elvonja, olly ügyességgel végzé Richard, hogy Samuelnak sejtménye sem volt a' történttekrül.

„Pokol nyeljen-el! — sugá Richard e' szemfényvesztést kedvtelve néző Claudiusnak — ha hozzá nem szokik Samuel a' fokhagymaszaghoz.“

Alig indult-el a' sajka, a' parton egy nagy, iszonyúan vonitó ujhollandi szelindeket pillantának-meg.

„Ez az én Carlóm — szóll hirtelen Richard. — Pestis hordja-el! Észrevétlenül utánam jött. — Kormányos! partra a' hajót, hadd vigyem haza!“ — Most e' szavakkal a' dámákhoz fordult: „inkább öt ujjamat veszteném-el, mint e' kutyát; ötven guiné-ért meg nem válnék tőle. — Szegény Carlóm! — olly szelid, engedelmes állat, minőt ritkaság látni!“

E' szavak értelmét kiki elértheté, de mit volt tenni? Vagy Carlót kelle magukhoz venni, vagy Richard-tól megválni. Igaz! — kellemetlen választás volt; mert különben is kancsal szemmel nézett két

vendég volt már a' sajkán, a' kis Károly 's miss Snubleston uszkárja. De Richard vidorsága 's kellemessége elfeledtetheté Carlo társaságát; 's miután Richard még biztositá is a' társaságot, hogy Carlója szelid, mint bárány — egyes akarattal a' hajó orrába rakott élelmi szerekhez rendelék őrnek. — Hálája bebizonyitásaul a' sajkára szökő Richard olly erősen taszitá azt el a' parttól, hogy szinte felfordult. Samuel bácsi barátja ez által társalgó kellemeinek próbáját akará nyilvánitani; de tréfáját szerencsétlenségére nem kedvelék, 's a' rémült dámák egy hanggal megkérék őt a' hasonló tréfák elmellőzésére. Hogy e' kis bakot jóvá tegye, bohóczunk elménczkedni kezde, és szójátékokban mutatá ügyességét.

‚Tudja ön — mond, mistress Astonhoz fordulva — mi különbség van lord Aston és sir Thomas között?' Az alelnökné „nem"-mel felelt.

‚Egyik — felelé Richard kaczagva — előbb cancellár lön, 's aztán terjeszte fényt; másik előbb készite fényt, mint gyertya-gyárnok, aztán emelkedék-fel.' — E' pontban, szokása szerint; hüvelkével Sámuelt oldalba döfé.

Kiki átláthatja, hogy Thomas-családot e' tréfa nem mulattatá. Bohóczunk azonban mibe sem vevé a' baronet komorságát. Még egy hasonló finomságú tréfaár ömlék-ki ajkain, 's koronként két értelmű szavai megpiritá a' nőnem arczát; de ez mind nem gátlá a' nőnemet attól, hogy őt kedves kellemes férjfiúnak tartsa.

‚Ki ez a' Richard? — kérdé miss Snubleston lassú hangon mistress Johnstont — szerfelett udvari 's kellemes férjfiú!' — E' szóknál ajkai nyájas méltósággal mosolygának.

Miss Amelia véget vete Richard tréfájinak; mert a' vauxhalli hidhoz közelgve, a' hangverseny megkezdését jelenté. — Claudius, Amelia javalatát szokott beszédességgel pártolá; mert a' társaság rendszeres határozása következésében a' hangversenyt e' hid alatt kell vala elkezdeni, 's e' megjegyzésénél a' kék papirosba szorgosan takart hangversenyi jegyzéket elő is voná. Amelia azonban minden jegyzék ellenére kitárta már az inas által hozott kottát.

‚Ah egek!' — riad-fel Amelia. — E' veszélyt jósló „ah egek!" felkiáltásra, minden arczon zavarodás mutatkozék.

‚Már nem ocsmányság-e illy sok tanulás, illy sok fáradás után?'

„De micsoda? — kérdé Claudius élénken — kinzó padon ülünk!"

‚Nem Medea jelenetét hozák; ez más hangmű!'

„Hogy is lehetsz olly feledékeny, Amelia?" — mond lady Thomas epével.

„„Hátha kotta nélkül énekelné Amelia kisasszony a' jelenetet!"" — közbe szóll Aston Fridrik.

‚Lehetlen monsieur Fridrik; kotta nélkül nem tudok énekelni!'

„Énekeld hát a' mit hoztak.“

‚De hogy énekeljem, mama? — viszonzá a' kis síró Amelia — hisz' ez „Ördög Robert“ ouverture-je.‘

(Folytatása következik.)

PESTI VIZSGÁLÓ.

Gyászhir. Pesten aug. 2-án hosszas mell-vizkórságban, élete 74-dik évében hunyt-el mgos Nagy-Kállói Kállay Péter ur, cs. k. aranykulcsos. Hideg tetemei Solymárra vitettek, hol aug. 4-kén az ott levő sirboltba örök nyugalomra helyeztettek. — Kesergik elhunytát: hitese m. Kesseleököi Majthenyi Luczia asszonyság; — gyermekei: Nagy-Kállói Kállay Péter n. Szabolcs vármegye alispánja; Karolina (N. K. Kállay Leopold, több n. vgye táblabirájának hitese); Antonia (Puchói és Csókai Marczibányi Lőrinczuek ns. Nyitra vgye alispánjának nője); Johanna (Kesseleőköi idősb Majthényi Florián, több t. n. vgye táblabirájának hitese) — végre unokáji: Gusztáv, néhai N. K. Kállay Ágoston fija, és Ákos, Anna, Emilia, Karolina, 's Auguszta, néhai N. K. Kállay Aloyz árváji.

ORSZÁG-'S NÉPISMERTETÉS.

A' muzslai lakosok Esztergam vármegyében.

(*Folytatás.*)

Nyakukon gyöngy vonul 6—8 sorosan, jobbára gránit-féle vágott (metszett) üveg; látszik fekete, kék, fehér, 's más szinü is. Némellyek szalag bokrot kötnek gyöngyök elejébe, legkivált tánczra, 's ez kölönczneknek neveztetik.

Nyakkendöjök köznapon kéklencsés, ünnepen fehér, jószinü (bécsi piros) virágos, vagy szitásselymü (kék-vörös, kavé-lila, fehér-rózsa csik és koczkákkal) a' legszebb vegyületben. A' felső alatt többnyire két három más keszkenő lappang, mert szeretnek testeseknek látszatni.

Testen legalul félinget és pentelt viselnek. Nyáron rekli nélkül járnak, 's akkor ünnepnapon félingök patyolatbul van; egész karjokon bő uj lebeg; kék lémeczczel fedetik a' ránczok vége; a' lémeczen túl fodor, ollykor csipke vagy himzet. Némellyeknek inge sipújjú vagy franczia szabatú, melly fenn bő, alant szükebb ujjú. Szükebb része sárgán vagy feketén himeztetik, 's lémecz nélkül fodorral végződik. A' lémecz piros vagy zöld pántlikával köttetik össze. Hétköznapi félingök házi vászonból készül, 's végig nyilt ujjú, mellyet munkaközben föltürnek.

Féling fölött pruszlik (mellény) díszlik, hosszú derekú, leginkább jó szinü; van zöld selyem is ezüst rojtra, vagy kék aranyra, virágos selyem, fekete bárson aranyra, virágos vörös bárson, 's más féle. Elől 5 ezüst, vagy ezüstös kapocscsal foglaltatik egybe, hátulján pedig rá varva a' puffandli, melly két kar vastagságú vánkoskábul áll. Rendeltetése az, hogy részint a' fölébe kötendő szoknya és kötény le ne csusszék, részint hogy a' derekalt puffassza.

Hivesebb időben, vagy hétköznapi csinos öltözetül szolgál a' mente és rékli. A' mente csak idősbbek viselete; sötét kék vagy fekete posztóbul

készül, tomporig ér, kecske-prémes, elöl-hátul ezüst vagy világos kékkel zsinórozva, mit szarkalábnak hivnak, 's innen az egész mente szarkalábos mente. Ez már lassanként kikopik a' divatbul. — Közönségesb és igen helyes viselet a' sujtásos rékli; készül sötét kék posztóbul; fekete, vagy más szinü ritkaság; nagy gallér kerül rajta a' vállak fölött, melly ujjának hajtókáival együtt ezüst zsinórral, vagy is sujtással szegetik (valamint a' sámon ülö asszony-képen látható); elöl ket sorosan 6—7 ezüstös gomb diszesiti: béleltetik bárányhörrel; hátul 6—8, vörös szegélyü tarajráncz duzzad. Ebben igen derekek pór menyecskéink.

Pentel fölött 3—4 testesitö szoknya függ. Közönséges a' festett gyolcs. Ünnepiesebbek: kék jö szinü, kávé szinü, chamoi, (valamint rajzunkon a' leányon látszik, ibolya szinü virágokkal) zöld, rózsa, csikos, koczkás, virágos, kék camelot (drága menyegzöi, 's avatási szoknya) fehér alapú kék virágú is igen hordatik (mint sámon ülö asszonyunkon), és mindenféle karton, vörös jószin, vörös dikta (kanna vászon.) A' szoknya ezer rendes és rendetlen ránczba szedetik, a' hosszú derekban, kidudorodó puffandlijok fölébe köttetik. Minden szoknya oldalán egy zseb rejteng.

Szoknya elejébe kötény függesztetik, melly soha sem virágos vagy tarka, hanem egy szinü. Legünnepiesb a' tiszta fehér, és pedig vagy lencsés patyolat, vagy kivarrott (valamint rajzunkon a' leányon láthatni). Ezen kivül sötét és világos kék, fekete is divatozik. A' kötény egészen lelóg, 's bösegével csaknem egészen eltakarja a' szoknyát. A' kéket liliom szinü, a' fehéret vörös vagy kék szalaggal elöre övedzik bokor kötésre. Néha 2—10 hajtást szegnek alul (álló menyecskénk kötényén két illy hajtás látható.) Sok kék kötény ki van tökmagozva (zangerlt.)

Az ifjabb menyecskék piros csizmát hordoznak, vagy vörös steklis feketét. Nagy ünnepen vörös bokás kék harisnyát is pillangós vörös papucscsal (láthatni a' heverö menyecske rajzán.) Mezitláb soha sem mennek templomba, vagy tiszteségesebb helyre; készebbek inkább kölcsönözni csizmát.

Télen vakandorrú 's piros szegélyü fekete kesztyüt hordoznak, melly ujtalan, és csupán a' hüvelknek van egy nyilása. Legujabban azonban az újjas kesztyük is divatba jönnek. Korosabbak tuszlit (Stutzel) hordoznak.

Az öregebbek csak a' jegy-gyürüt hordozzák; hanem a' menyecskék tizet is elhordoznak, és pedig többnyire bal kezök két közép ujján. — Az asszonyok elválaszthatlan kincseinek egyike a' nagy folióban levö „arany korona" czimü imádságos könyv, bör-kötéssel, aranyzásokkal czifrázottan, mellyet zsebkeszkenöjökkel hónuk alatt hordoznak.

(*Vége következik.*)

KÜLÖNFÉLE.

Szumatrai házasságok. — Szumatrán a' törvényes házasságnak háromféle nemét találhatni-fel. Első rendbelinek akkor neveztetik, ha a' férj a' leányt atyjától megveszi, 's öt mint rabszolgálóját tekinti. — Második rendbeli akkor, ha az asszony veszi a' férjet, kivel ugy bánhatik, mint rabszolgájával. — Harmadik rendbeli a' házasság, ha egyik sem veszi a' másikát, 's mind a' kettö egyenlö joggal bir. Valamelly pajkos iró e' tudósitást

azon megjegyzéssel fejezi-be, hogy a' másod rendbeli házasságok minálunk sem ritkán fordulnak elö.

Chinai nyelv tanitószéke. — Ő felsége az orosz császár, a' nyilvános tanitás miniszterének elöterjesztése következésében, a' kazani egyetemnél egy tanitószéket alapitott a' chinai nyelvet tanulni vágyók számára. Tanitónak meg van hiva Danül ur, a' jlatontowski kolostor archimandritája, ki Pekingben hosszabb ideig, a' chinai nyelv tanulására fordità szorgalmát. Fizetésül évenként 4.000 rubel van számára rendelve; azon felül, chinai nyelven irt 's Pekingben öszveszedett, részint nyomtatott részint kézirati munkák gyüjteményeért 5000 rubelt nyerend. — A' kazani egyetemnél még más napkeleti nyelvek is tanittatnak különös tanitók által, ugymint: az arab és persa, török, tatár, 's mongol nyelvek. Jelenleg pedig egy buráti Lama utmutatása szerint egy fiatal tanuló készül, ugyan a' kazani egyetemnél felállitandó tibeti nyelv tanitói székére.

Feleség eladás. — Majus első napján, bizonyos Garth nevü kovács, Londonban, egy schillingért eladta feleségét. Késöbben vissza vette öt, de hamar megbánván e' tettét, másodszor is eladá azt egy házas embernek fél koronás tallérért. — A' vevőnek véletlenül oda érkezett hitese hevesen ellene szegült e' vásárlásnak, 's nem sokára igen durva jelenet fejlék-ki e' mivelt emberhez éppen nem illő cselekedetből, mellyet azonban a' Londoniak nagy száma különös tetszéssel szemlélgetett.

EMLÉKMONDÁS.

Rideg élet.

Mi az élet remény nélkül?
Egy holt, egy élásott kincs,
Mellyben senki sem részesül,
Mellynek semmi haszna sincs.

Mi az élet öröm nélkül?
Puszta, mohos temető,
Mint a' liget virág nélkül
Ollyan kellemetlen ö.

N. ZERDAHELYI L. után K. H. K. J.

Szív. Különös az emberi szív! — Vannak hurjai, mellyek olly mélyen rejtettek, hogy ritkán pendülvén-meg, szinte nem létezöknek gondoljuk öket.

B. JÓSIKA MIKLÓS után S. Karolina.

Gondolatok. Győzödj-meg a' felöl, hogy az elmebeli munka vagy a' tudományos genius resultatumai állandók és el nem veszhetök.

SZEMERE (1834. Aurora) után —

A' boldogtalannak munkás kinzója a' képzelet.

Tedd ritkává magadat, 's becses léssz.

Az a' legfontosabb 's elhatárzóbb időszaka az ifjú életének, midön világba lép, és szunyadozó érzeteit, fejének még holt tudományát, élökké tenni akarja.

FÁY után D. E.

Visszás rejtvény.

Van hegynek, fának, van gömbölyü szikla-toronynak
Olvasd visszáról, 's akkor is ím azon egy.

Előbbi rejtvény: serleg.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

64.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön augustus **10kén 1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Egy közös mulatság kellemetlenségei.

(*Folytatás.*)

E' csapás pótlásaul Aston Fridrik ajálkozék a' tartalom értelme szerint fuvolya-versenyét előadni. Olly tekintettel, mellyen közös figyelem 's csudálkozás diadalma mutatkozék, nyult zsebébe, 's fuvolyáját elővoná. — De ah! a' mai nap minden kiszámolt gyönyörnek esküdt ellene volt. Fuvolyája felső darabját Fridrik honn feledé. A' szeszélyes sorsnak e' pajzán játéka nagy csorbát ejtett a' reménylett hangászati éleményen; mert nemcsak a' fuvolya-hangversenyt kelle nélkülözniek, hanem a' romanczot is. A' kedvetlenség fő fokra hágott. Most szinte stoicusi egykedvűséggel azt is észre veszi a' társaság, hogy miss Karolina gitárjáról két hur lepattant. Mind e' mellett is ugy nyilatkozék Karolina, nehogy a' közös reményt kijátszja, vagy is inkább hogy anyja kérelmének, ki őt titkon feddé, eleget tegyen, kötelezé magát a' romancz éneklésére hur-hiányos gitár kisérete mellett is. Azonnal hozzá is fogott, még pedig siri csend mellett.

„O engedj!"

A' gitár hamis hangot adott.

‚Istenem! — mond Karolina énekét félbeszakasztva — e' gitár mellett lehetlen énekelni!'

„Egyetlen!"

Ujolag hamis hang.

‚Lehetlen! be nem végezhetem'! — mond Karolina ismét.

„Egyetlen gyönyörűségem!"

‚Mondám mama, hogy lehetlen.'

„Egyetlen gyön" —

„„Helyesen!"" — Most azonban még egy hur lepattant. — ‚Csak ez hiányzott még! — sikolta Karolina. Látják önök, hogy kiséret nélkül nem lehet! Mentsenek-fel engemet, kérem önöket; mert kiséret nélkül nem énekelhetek.'

Gitárját azonnal tokba is tevé.

Bölcsünk e' közben nem foghatá-meg, mint lehetnek kiszámolt intézetei mellett is remélt örömei semmivé. Minden pillanatban óráját nézte, köhögött, prüsszögött, 's fogai köztt morgá:

„Lelkemre! megfoghatlan. Már egy óra, 's még csak egy vidám pillanatunk sem volt.“

„Egy óra? — közbevág mistress Johnston — 's még nem használtad szemvizedet?“ — Reszketve állott-fel a' gyöngéd nő, 's e' jó szándékot ellenző férjének szemét viola-vizes ruhával elköté. E' néhány perczig 's legmélyebb csend alatt folytatott orvosi munkálat alatt egy gőzös lebbent-el társaságunk sajkája mellett. Ez volt legkedvezőbb alkalom Claudiusunk elmetehetségei kifejtésére. A' tudományos értekezésre még inkább sarkalá őt a' tudós társaság al-elnökének jelenléte; mert ez által a' tisztelt elnök ur megkülönböztetését reménylé, ha majd később nyilvános értekezéseket rendelne az Atheneumban, mellynek tagja volt.

„Mi csudálandó még is — mond — a' gépelyészet! olly egyszerű 's még is összefüggő! Engem mindig bámulat fog-el e' hajózó műszer tekintetén, melly egy atlanti oczeanban tartózkodó tengeri szörny sebességével halad-el mellettünk. Ohajtják kegyetek tudni, mi móddal haladnak a' gőzösök e' folyó elemen, vagy inkább, mint mozognak e' merevény testek? Elmondom. Azt a' surlódás okozza, még pedig illy módon: két kerék forog egyszerre a' tengely körül, 's egyenlő forgásokkal iparkodnak az ellenszegülő nagyobb erőt legyőzni, pedig olly iparral, hogy a' mozgás-szülte haladást könnyű megfejteni, 's ennek következése a' középpontképzeti erő.“

„Mit akar? — kérdé Samuel bácsi fontolatlanul — mit mondasz a' középpontképzeti erőről?“

„Mint látom, Johnston ur! — mond a' tisztelt elnök, fontos tekintettel — ön elméletébe (theoria) némelly háritható tévedések lopóztak, mellyeket legelső academiai ülés alkalmával megfejtünk. Most Fridrik, énekeld a' „Te Deumot!“

Fridrik a' fiatal dámákkal, többszöri ismétlés után, azt olly jól betanulá, hogy mindenki várakozásának megfelelt. De szerencsétlenségre az unatkozott Richard egy ércz sipot vont elő, 's abból olly fülhasitó hangokat csalt-ki, hogy miss Snubleston uszkárja ugatni, a' kis Károlyka sirni kezdett, 's Carlo a' kosarakra állván olly iszonyú hangokat böffente-ki tág torkán, mellyek az éneklőket csak hamar elnyomák. Már Richard zenéje is elég kellemetlen volt; hát még e' veszett kiséret! — Samuel, e' zajt csillapitni akarván, a' kosárból egy almát vön elő, 's Carlo felé hajtja. Az irány-vesztett alma, Carlo feje fölött vizbe repül. Carlo tudományát bebizonyitni akarván az alma után szökik, azt megragadja, viszont sajkába szökik, 's a' szőre

közé szorult vizet dámáinkra rázva, régi helyére áll. A' társaság elégületlenségét kiki képzelheti. Richardot Carlojával együtt minden részvényes a' Themse fenekére kivánà. De udvariságból megelégedtek Carlót minden illedelem-engedte szidalmakkal halmozni, 's gazdája éles elméjére bizák, abból valamit magára is ruházni, mit t. i. jónak lát.

E' felindulást nehány percznyi ünnepélyes csend követé. Claudius érzé, hogy a' dolgok illy további folyamánál augustus 24-dike a' legunalmasabb nap leend: azért is iparkodék a' komoruló társaságot nehány tudományos mondással fölviditni.

„Ha egy mélyen fontolgató tudós minket illy szomorúan 's hallgatva meglátna — mond Johnston — Charon által a' tul világba viendő árny-alakoknak tartana.“

E' megjegyzés Aston urat is szóhoz hozá.

„Ah! látják önök Sion-House-t — mond nyomósan — a' Northumberlandok kastélyát? — 's ujjával a' felséges kastélyra mutatott. — Ismeri ön, Claudius, e' nemes családot?“ — folytatá a' tisztelt al-elnök ur kérdését olly hangon, melly mondani látszék: „már nekem volt szerencsém vele beszélni.“

Mig Johnston feleletül nehány igét rebegett, a' deli Richard is, kit a' dámák szidalma némileg megzavart, lassanként magához tért, 's miss Snublestonhoz lépett.

„A' történteket változtatni nem lehet — mond hozzá barátságos tekintettel — lelkemre! vigasztalhatlan vagyok: de reménylem megbocsát, 's azon kis vizért nem boszonkodik.“

„Kis viz? — közbe szóll miss Snubleston élénken — nézze ön maga — mint tette Carlója semmivé gigot-ujjakkal diszitett ruhámat!“

És valóban, a' még kevés idő előtt nagy, kemény ruha-ujjak szinte paczallá áztak, 's birtokosnéjoknak hosszú szikár karjaira simulván azokat két gereblyévé alakiták.

„Bizony roszul tevé Richard — mond Samuel elkeseredve — hogy átkozott Carlóját magával hozta.“

Carlo, ki érté, hogy róla van szó, felállott, és Samuelre függesztett szemekkel csak jelre várni látszék, hogy ismét vizbe szökjék.

„Vissza Carlo! feküdj-le!“ — kiált egyhangúlag a' megrémült társaság.

Carlo szerencsére engedelmeskedék.

Sámuel bácsi idegeit a' fokhagyma nem szünt boszontni, 's tervről gondolkozék, hogy a' kellemetlen büzű kolbásztól miként menekedhetnék. Richard ügyes cseréjéről sejtménye sem levén, vigyázva barátja zsebébe nyul, a' képzelt kolbászt kiveszi, 's Themsébe hajtja. E' feletti öröme olly mértéktelen volt, hogy annak titkolásaul fütyölnie kellett.

Végre, sok kaland után Twickenhamba ér a' társaság. Egy partra hajló mosolygó rétnél kiköt. E' hely választásával csakugyan finom izlést árult-el a' testület. Szelid lekaszált pázsit közelében árnyas sétányok kigyóztak a' réten; regényes facsoportozatok nyultak-el a' part hosszában, mellyeknek árnya alatt egész kényelemmel falatozhattak, 's az előre remélt élvezetnek most minden tárgy kedvezni látszék. Dologhoz látnak; minden iparkodik, 's az élelemszer kevés percz multán parton van. — Bár milly mindennapi dolog is az ebéd: még is olly erővel bir, hogy már csak a' hozzá készülés is legyőzi a' legdühösebb boszút, 's legmélyebben gyökerezett gyülölséget. A' balul sikerült hangverseny, az uti visszás kalandok, vizes ruhák, 's minden feledve lön, mihelyest asztalhoz készülének. Mi több, Aston Károlykához is szokni, 's miss Snubleston Cupidojával enyelgni kezdének.

„Jól tudám — mond Claudius — hogy szenvedéseink borúja felszakadván, minden kiállott viszontagságinkat kéjteljes nap rekeszti-be.“

E' pillanatban egy inast láttak feléjek sietni, ki hosszú lélekzet után jelenté a' társaságnak, hogy ura, sir Grumby Gergely, a' választott helyen nem engedi az ohajtott ebédet elkölteni.

„De miért?“ — kérdé Claudius, bámulva.

Az inas nem tudom-mal felelt, 's elég, hogy ura akaratja.

Claudiusnak minden okoskodása 's ellenszegülése sikeretlen lön. Az étszereket tehát ismét összeszedni, hajóba vissza rakni, 's vissza evezni kénytetének, más helyet keresendők. A' másik választott hely sem volt kevesbbé regényes: de itt ismét egy táblán nagy olvasható betűkkel álla: „Itt tilalmas az ebédlés.“

E' kissé neveletlen igék, a' mostani mivelt században megbocsáthatlan fukarságot árulnának-el, ha számos eset nem nyilvánitá vala már ezen elővigyázat hasznait: mert megengedem, hogy Claudius, sir Thomas 's családja, az al-elnök 's al-elnökné elégtelenek voltak volna a' fák csonkitására és bokrok kitépésére; de ki áll jót Richard Jakabról?

E' szerint ujolag hajóra ültek, 's tovább haladtak: de most minden kellemetlenség elmellőzése végett egy szántó földre telepedének. Minthogy időt mulasztni nem lehetett, 's még eddig semmi gyönyört sem éldelének, Claudius kifejezése szerint, mindegyik tolá a' talyigát, és a' munkásság olly nagy volt, hogy még asztal-teritès előtt összezuztak egy tuczat tányért 's poharat. A' kosarakat kibonták. De ah! bal sors, mistress Aston kappanai nyersen mereszték fásult szemeiket a' társaságra; hasonló állapotban diszelgett a' füstölt nyelv is. E' szembeszökő vigyázatlanság okát igy fejté-meg mistress Aston. Ő ugyan megparancsolá ma reggel szakácsnéjának négy kappan és egy marha-

nyelv vásárlását: de mivel annak elkészitésérül nem szóllott, Betty, ki különben ostoba liba, eléglé a' holmit megvásárlani, 's nyersen kosárba rakni. Illy mivelt, főrangú személyek, mint barátink, természetesen nem ehetének nyers hust; azért békétlenkedve a' kappanokat ismét visszarakták előbbi helyökre. Ezen eset, melly az ebéden tetemes csorbát ejtett, Samuel bácsit annyira kedvetlenité, hogy már ön maga ellen is zugolódni kezdett, mért veté barátja kolbászát a' vizbe. Szerencsére volt még egyéb élelembeli szer is, Johnstonnénak pástétoma, melly Claudius kifejezése szerint a' Betty által okozott vacuum-ot kipótolandja. De, ah! 's ismét ah, és vajh! e' pástétom, mellyet Johnstonné asszony 54 nap előtt megrendelt, — e' pastétom, mellyen a' társaság egész reménye alapult, nem egyéb, mint idomtalan zsiros tésztahalom, porczellan cserép, galamb-csont, papiros-darabkákkal és szalmával vegyitve. A' pástétom vigyázatlanságból hajó aljára, tették 's a' többi holmi fölébe, igy a' cserepes kosár is, mellyen egész ut alatt Richard Carlója hevert, 's e' szerint össze kellett nyomódnia. Claudiust majd a' guta üté-meg boszújában.

„Milly bal csillagzat üldöz! — kiált-fel a' homlokát törlő Claudius — ez angyali béketürést is elszakithatna!"

A' pástétomot még egyszer átvizsgálá; de megfuladás veszélye nélkül lehetlen volt csak falatot is lenyelni belőle. Már egy bokorba készült azt hajtani; ekkor miss Snubleston hozzá siet, 's karját megragadja.

„Mért akarja ön elvetni?" — kérdé szánat hangján — adja a' hajósoknak; nálok illyesmi különben is ritkaság.

Carlo e' közben a' pástétomot oltalma alá vette, 's megehető részeit ügyesen kikeresvén, kéjelemmel falatozá, mig Cupido, kit az étel szaga előcsalt, de a' tisztelet visszatartóztatott, collegája neveletlensége iránti boszuját többszöri orditással jelenté, 's barátink kedvetlenségét még főbb fokra csigázá.

De még nem veszett-el minden. Wrench ur sonkája épen maradt, 's igy miss Snubleston salátájával és kenyérrel türhetős ebédet lehete csapni. — „Kenyér!" — e' szónál a' tagokat kimondhatlan zavar lepé-el; nyelvöket némaság köté-le. Kenyérről megfeledkeztek. — Az élelemtárgyi választottság kenyérre nem is eszmélt. — „Mit tegyenek már most?" — Ez volt a' kérdés. — Twickenham három mértföldnyi távulság; a' látkörre fellegek huzódnak, 's ha a' tengerdagályt elmulasztják, éjfélig vizen kell lenniek. Hosszú tanácskozás után, mi közben minden részről fanyar és sértő szók hallatának, elhatároztatott, hogy miss Snubleston süteménye, pudingja kenyér helyett használtassék. Most ennek kosarát keresék elő, mellyet egy fa megett, 's mellette a' kis Károlykát, csak ugyan meg is leltek. Károlyka,

hogy részére gyönyör nélkül ne muljék a' nap, egy pálczával igyekezett a' süteményt 's gyümölcsöt kiszurkálni. Éppen azon pillanatban törekvék a' kedves fiúcska egész erejéből, midőn a' kosarat megláták, abból egy nagy almát kivenni, de csinyeit felfedve látván, czélérhetés végett, olly hévvel szurkált pálczájával a' kosárba, hogy az üveget is, mellyben a' salátához szükséges szerek valának, összezuzá. Mindenki képzelheti, hogy a' sütemény, puding 's gyümölcs, eczet, olaj és mustár-árban uszott: igy szükségtelen fejtegetni, mint lön Károlyka és Cupido köz gyülölség tárgya. (*Vége következik.*)

ORSZÁG-'S NÉPISMERTETÉS.

A' muzslai lakosok Esztergam vármegyében.

(*Vége.*)

Lássuk most a' muzslai leányoknak viseletét. Fejdiszöken kivül csaknem minden öltözetjekben egyenlők a' menyecskékkel. Sujtásos réklit sem hordoznak. Hajok: elöl p e d r é s s e l fülön végig, hátul pedig hármasban 's piros szalagkeverékkel fonottan lefut. Fejtövében a' t e k e r c s n é l nagy bokrot (máslit) kötnek többnyire piros, virágos, de kék, lila, 's más hajkötöből is; hajuk végébe szintolly szinü bokrot kötnek, melly iránylag kisebb. Hajokat illatos-kenöcscsel gyakran kenegetik a' hiúbbak, söt ékesitésül már illat-szereket is használnak. Általján a' menyecskék még is nagyobb szorgalmat fordítnak piperéjekre. — A' jelesb hajadonoknak négye évenként tisztségre emeltetik, t. i. egyike fiatal polgárné, másika fiatal biróné, 's két tánczmesterné. Ezen tisztnéknek kötelességök mindenek előtt a' sz. egyházat tisztán tartani, 's az oltárra mesterséges virágokat szerezni és illegetni, valamint, a' minden másod vasárnap tartatni szokott tánczban leánytársnéikra fölügyelni. Ezen megkülönböztetés nagy tekintetet szerez nekik; mindenkinek szeme rajtok függ; nyilvános egyházi menetekben a' leányok köztt nekik engedtetik az első hely, 's többnyire ezeknek jobbjok kérettetik-meg legelőbb a' legjobb gazdafiaktól. — Emlitésre méltó, hogy mikor itt szorosabb barátságot akar kötni egy pár leány, azok husvét hétfőn a' plebania piaczán piros tojást váltnak, 's azon órától elhagyják a' bizodalmas „te" szóllitást; egymást m á t k á n a k tartják, 's egymást „kédezik." — Könyvök vagy „rózsás kert" vagy „lelki kincs" — 's „jó nap" czimü.

Ha férjhez adatik a' leány, ruhaból és ágynemükkel elégittetik-ki az atyai háztul. Ágya áll 12 ünneplö- 's 6 köz vánkosbul, 1 dunna, 2 derekaly lepedö 's ágy-teritöből. — Szemérmesség és munkásság ajálja öket leginkább. — Ifjabb korukban fogékonyságra nézve a' gyermekek után állnak, de mire megnönek, a' legényeket fölérik, 's mindenre ügyesebbekké válnak.

A' muzslai férjfiak is csinnal öltözködnek ünnepnapon; de munka közben a' mint jön. — A' gyermekek, legények és fiatal házasok nyirt hajat hordoznak: az öregebbek haja hosszú, 's elöl két felé lóg csomóban, vagy egészen hátra illesztetik görbe fésüvel. Állukat bajusz magyarositja.

Ruházatjok ezekből áll: fekete kerek kalap, mellynek nagy karimája 6—10 ujnyira is tul fut vállain; kalapja fölét a' legény nagyon is megrakja virággal, mellyet közönségesen kedveseiktöl kapnak, és pedig karácsonkor

zöld gruspánt, husvétkor aranyos rozmarint, pünkösdkor pedig finomabb nemü csinált rózsa-bokrétát arany kalászokkal és szalagosan. Lakodalomkor (tartatik többnyire uj borkor) a' férjfi vendégek a' menyasszony által ajándékoztatnak-meg bokrétával. A' kalap ünnepi süvegök; köznap kopottabbat viselnek, valamint fehér bárány-sipkát, vagy zöld bársont prémmel.

Nyakkötőjek vagy is nyakravalójok fekete, 's ezt vagy csomóbul lógósan, vagy csücskeit bokorba kötik.

Ingök bő ujjú, 's karjokon végig fut, kék lemeczczel szegetik, 's piros szalaggal köttetik össze. A' házasoknál lémecztelen, 's újja vége is bő, szabadon lebeg.

Pruszlikjok sötét kék, két sor ezüstös, vagy ón-gombokkal, mellyek lyukacsos-virágosak. Két oldal-zsebök is gombos. Némellyek felső csücskeit kék pályával (vörös pontos kék bárson-féle szövet) bélelik, 's azt melljeken ketté ágazottan kigombolják.

A' mántli vagy is dolmány szinte sötét kék, bárány-béléssel, 's pruszlik-féle gombokkal. Télen ködmönt viselnek, 's jobbára himzett hosszú bundát, szördolmányt, csőben hosszú fehér szürt. Ünneplőjek mindig a' posztó ruha.

Szijas és rézcsatos nadrágjok is sötétkék posztó, világos kékkel zsinórozva. A' gazdák tisztességesb helyre mindig nadrágban mennek; munka közben gatyában vannak csak. A' szegénység és fiatalság télen bárnybőrnadrágba szorul.

Csizmájok nyáron fekete kordován, világos kék zsinórral szegve és czafrangozva; nagy tarejú sarkantyú peng bokáján. Télen sem ismernek sarut, csak tehén-bőr csizmát.

Zsebkeszkenőt mindenik hordoz ünnepnapon, 's azt vagy nadrágjába szoritja, vagy pruszlikjának egyik gomblyukábul oldal-zsebbe 's onnan lelógatja. A' legénység piros jó szinüt kedvel, valamint azt képünkön a' nyáriasan ünneplő legényen láthatni.

A' legények közül is a' jelesb négy tisztté választatik. Van t. i fiatal biró, fiatal polgár, 's két tánczmester. Ezek a' szentegyház diszesitésére ollykor szükséges zöld ágakrul gondoskodnak; nyilvános menetekben zászló vivők; tanitások alatt felügyelők; és tánez-igazgatók. A' májfa pünkösi hétfőn emeltetik a' fiatal birák háza előtt, 's körüle járják a' pünkösti tánczot nagy vigan. — A' hangászokat mindig a' legénység fizeti, és pedig nyári szakra szerződés szerint gabonával, télen pedig minden tánczra fejenként külön. — A' legények meg kevéssé nyersek ugyan; de mulatságnál semmi nemü zavart vagy verekedést nem szenvednek, 's a' zavargót azonnal közakarattal ön maguk kiküszöbölik. Némiképpen szerelemfélőknek is látszanak lenni, mert más helységbeli legényt maguk közlt nem eresztnek tánczra.

Képünk ünnepileg terjeszté elő a' Muzslaiakat.

KÜLÖNFÉLE.

Szinészi öltöny-tár árverése. — Londonban mostanában adak-el amahires Kemble Károly színésznek öltönyeit. Othello öltözete, ezüsttel himzett selyem bársonból, és egy sál 12 schillingen adatott-el. Leicester, öltözete, atlasz bársonból ezüst 's aranynyal himezve, egy köpönyeggel együtt 3 font sterlingen 's 10 schillingen kelt-el, melly legalább is 50

fontba került; egy öltözet, melly Scott Valteré volt, mellyet versekkel is dicsöitett, 23 guineén adaték-el; ezekhez hasonló viszonyban keltek-el a' többiek is.

Mulattató. — Meleg téli ruha. Didergve ült a' fél mezitelen czigány rajkó ajtó 's ablak nélküli rongyos viskójában karácson ünnepén, mellybe a' széltől hordott hó mindenfelül hullott. Végső szükségben egy háló darabba burkolá magát, 's most a' találmányán örvendö, annak egyik lyukán ujját kidugván, örömmel kiáltá: „Huj! be hideg van ott künn!“

EMLÉKMONDÁS.

Magányosság.

Ártatlanul kecsegtetsz te magadba,
Nincs tettetés, sem csalfaság szavadba' —
Hiv vagy; nem ugy, mint a' mai
Szines világ barátjai.

CSOKONAY után K. H. K. J.

Jó tett. Mi pótolja, mi pótolhatja az életbe vissza azon égi nyugalmat, mellyet jó tettek öntudata önt-el a' kebelbe.

B. JÓSIKA után S. Karolina.

Tapasztalás. Azon ember, ki tapasztalásaival nem él, gyermek, ki minden reggel ismét mintegy ujan kezd-el élni: ellenben ki azokat segitségül veszi magának, olly öszhez hasonlit, ki fájlalja, hogy igen soká élt.

LAFONTAINE után Z. Leopoldina.

Maximák. A' világ javaiból sokszor jut ugyan részünkre valami kevés öröm, de mellyet sokára megtartani nincs erönk. Illy gyötrö pontoknak helyet adni érzésünk kénytelen, de a' mellyet csak küszködésnek lehet tartanunk.

A' roszat mulatságnak okáért sem kell hallgatni; mert az hasonló a' töltött fegyverhez, melylyel játszani veszedelmes.

PAULOWICS IGNÁCZ.

Hasonszórejtvény.

Illy névvel falut is, kettőt, lelhetni Torontál
Térein, és pedig az nagy lehet, ugy kicsiny is.
Kedves időszakká válik, ha midőn elemek zivatarja
Nem komoritja korán, 's izleni hagyja kecsét.
Kort, fejet, és embert mihelyest bélyegzeni kezdi,
Már nem előre haladsz, bájaidat viszi-el.

CS. J.

Előbbi rejtvény: Csúcs.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

65.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap augustus **13kán 1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Félévi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Chinai rajzvonatok.

A' chinai birodalom Ázsiának napkeleti részében fekszik; éjszak felé a' Tatársággal határos (mellytül a' Chihvangti császár által épittetett kőfal választja, melly még most is 500 mértföldnyire terjed), nyugot felé a' Dalai Láma tartományával, kelet és délfelé pedig a' tengerrel. China magát legrégibb nemzetségnek, és a' miveltségben legelsőnek tartja. Azonban ebben még igen is hátra van. A' hajózás ismerete meglehetős; az egész birodalom országutak, folyóvizek, és csatornák által van egybekapcsolva. Nevezetesek az uszó faluk, és városok. Ezeknek házaik hajókra és szálfákra épitvék; lakosaikkal a' kereskedés végett egyik tartományból a' másikba uszók.

I. A' vallás.

Chinában három vallás uralkodik. — Az elsőt Confucius, másikat Laokiun, 's harmadikat Foe szerzette. — Confucius Chinában Lou tartományban született, 's egy időben élt Szolonnal. — Tanitásai kiváltképp' oda czéloztak, hogy az embereknek szivébe tiszteletet, félelmet, hálaadatosságot intsenek a' mindenek teremtője iránt, ki előtt titokban semmi sincs. Könyveinek nevei ezek: a' nagy tudomány — vagy — a' korosabbak iskolája" — „a' változhatlan közép, mellyben a' jó erkölcs áll" — „erkölcsi értekezések" 's a' t. Ezekből egy két czikket közlünk:

1. „Mi az emberben észnek neveztetik, az mennyei és isteni származatú."

2. „Törvénynek neveztetik, mi a' természettel és észszel megegyezik; a' törvény az ég ajándéka."

3. „Indulatok a' természettül erednek; az ész dolga pedig azokat féken tartani."

4. „Igazi bölcs az, ki a' könyveket és tárgyakat ismeri; ki mindent fontolva tesz; ki az észnek hódol, 's ki az igazság utján bátran jár. A' bölcs ön magának szilárd tanúja és fenyitője, vádolója, birája." 's a' t.

Confucius vallását követi a' császár 's ennek udvara, a' Mandarinok, tudósok 's minden jobb nevelésű Chinaiak.

Laokiun könyvei józan, 's valódi bölcshez illő tanitásokat foglaltak magukban: de ezek későbben sok rosz 's képtelen okoskodásokkal rontattak-meg. E' megvesztegetett erkölcsi oktatásokhoz járultak végre a' bűvölések, boszorkányságok 's a' t. hivései. Mostani követői a' csillagokbul jósolnak, bűvölésekről álmodoznak, titkos jeleket irkálnak, és mind ezeket rettenetes orditással végzik. Mivel pedig néha néha jövendölésük beteljesedik, számos tanitványra találnak most is.

A' harmadik vallást Chinában Foe, egy Indus, szerzé, ki még Pithagorasz előtt élt. Indiábul becsusztak tanitásai Chinába is, mellyek kiváltképp' a' léleknek egy testbül másikba költözködését hirdetik. Követői a' Boncz-szerzetesek, kik, némellyek szerint, Foét mint atyjokat, imádják. — A' vallás törvényei, hogy követői közül senki eleven állatot meg ne öljön; hogy felebarátjának jószágát el ne vegye; hogy minden tisztátlanságot kerüljön; soha ne hazudjon, és bort soha se igyék. —

II. Miveltség Chinában.

A' földmivelésre Chinában olly nagy gond fordittatik, hogy az arany és ezüst bányák mivelése is meg van tiltva csupán azért, hogy az emberek miatta a' földmiveléstől el ne vonattassanak. Azonban ez nem igen hihető. — A' külső kereskedés csekély; leginkább Sziamba, Bataviába, és Formosába küldnek porczellant, czukrot, riskását, thélevelet és gyógyszereket; miért viszont aranyat, ezüstöt, gyöngyöket, és europai posztót hozatnak. — A' belső kereskedés sokkal nagyobb. A' folyóvizek és csatornák szüntelen lepvék a' már emlitett uszó falukkal; az utak pedig szekerekkel, tevékkel, öszvérekkel telvék. A' hidak és utak igen jó karban vannak; minden Mandarin köteles a' megyéjében levő utakra vigyázni.

A' városok Chinában négy szögletűek, és tornyos falakkal, sánczokkal 's árkokkal keritvék. Többnyire mindenikben két utsza van, egymást keresztül vágó; középen tér, mellyrül a' város négy kapuját látni lehet. Illyen város Chinában több van tizenöt száznál; mezővárosok, várak, faluk számtalanok. A' házak igen alacsonyak, 's nem annyira pompájok, mint messze terjedő nagyságuk miatt nevezetesek.

Valamint az épitészet ugy a' tengeri hajózás is legroszabb állapotban van Chinában. Legnagyobb tengeri hajóik csak lapos dereglyék az europai hajókhoz képest; vitorláik nádbul font ponyvák, mellyekkel igen bajos és nehéz bánni. Ambár naponként látnak ők europai hajókat, magokéit még sem jobbitják-meg; mert az idegentül tanulni szégyennek és alacsonságnak tartják.

Mondják, hogy Chinában a' könyvnyomtatás a' 10-dik században, 's igy majd 400 évvel előbb találtatott fel, mint nálunk. Azonban ők most is csak fára metszett könyvlapokkal élnek, és a' lapnak más felére már nyomtatni nem lehet.

Az óracsinálással csak azután ismerkedtek-meg, miután a' Jesuiták hozzájok bejutottak; ez előtt tökéletlen napórákkal éltek.

A' tudósok három részre oszlanak. Csak ezek közül választatnak olly személyek a' tisztségekre és hivatalokra, kik magukat a' tudósságra nézve megkülönböztetik. A' gyermek már ötödik, vagy hatodik évében kezdi-el a' tanulást. Először betűket magában foglaló könyv adatik kezébe; később Confucius erkölcsi oktatásai. Ezen kis tudományok után a' nagyobbakra adja magát az ifjú, mellyek neki a' doctorságra utat nyissanak. De a' tudományok náluk ismét csak némelly mondásoknak könyv nélkül tudásában áll; 's ezeket hiba nélkül ugy kell tudniok, hogy egy roszul ejtett szó, vagy egy kis hiba a' helyesirásban őket a' doctorságtul eltilthatja. — Valahány szavuk, annyi betűjek van; némellyek a' betűjeleknek számát nyolczvan ezerre teszik; egy szónak gyakran húsz értelme is van; — 's hatvan ezer betűnél a' legtudósabb Chinai sem tud többet.

III. A' tudományok.

Chinában az ékesszóllás tökéletesen ismeretlen. A' költemények nemei közül csak az óda van szokásban; egyéb iránt ezek kellemetlenek, és minden ékesség nélküliek. A' chinai játékszin most is a' vadabb népekééhez hasonlit. — Történetirás náluk a' morál után legbecsesebb tudomány. Mindenik tartomány, sőt minden város feliratja a' legcsekélyebb eseteket is, mellyek évenként történnek. Az ekképpen rakásra halmozott tudósitásokból, ha megérdemlenék is a' történetirás nevét, semmi tanúságost kivenni nem lehet. — Szent könyveik többnyire történetirásokbul állanak. Suking a' régi időkrül, Csucziu Lu tizenkét királyrul értekezik; Mengtsee a' legjobb császároknak példájibul a' legtökéletesb országlás módját rajzolja-le. Évkönyveik: Nieniszé, és Kamno; az utóbbi 120 kötetbül áll. — A' Logika és Metaphysica egészen ismeretlen a' Chinaiaknál; a' számvetés felette rosz állapotban van.

A' csillagászat legrégibb tudomány náluk. A' Missionariusok vitatják, hogy már Confucius könyveiben találtak harminczhat nap- és hold-fogyatkozás jövendölésére, mellyek közül csak kettő van helytelenül, kettő bizonytalanul irva. Az orvosló tudománynak szintolly a' sorsa, mint más tudományoké. A' fő ér verésébül kell a' chinai orvosnak kitanulni nemcsak a' vér mineműségét, a' nyavaláknak okaival és tulajdonságival együtt, hanem azt is, mellyik részben van

a' testnek betegsége; meddig fog a' nyavala tartani 's a' t. Az érvágás náluk nincs szokásban; mivel vélik, hogy a' betegség a' rosz levegőtül származik. Gyógyitani tüzzel is szoktak, midőn t. i. tüzesitett tűket szurnak a' betegnek bőrébe.

IV. Hivatalok.

Pekingben, China fővárosában, hét fő törvényszék van. Ezek a' birodalom jövedelmeit, hadi 's egyházi tárgyakat, gonosztevők büntetését, 's közönséges épületeket tartják gondjok alatt.

A' feljebbvalók chinai nyelven Quand-oknak neveztetnek, nem pedig Mandarinnak, melly név nekik a' Portugaloktól adatott, és parancsolót jelent.

Chinában egy hivatal sincs örökös; a' nemesség sem, kivevén Confuciust és a' császári családot; ez sárga övet visel. A' chinai császár egyszersmind fő-pap is, 's joga van azokat, kik éltökben az országnak fontos szolgálatokat tettek, szenteknek nevezni. Jogaihoz tartozik végre a' városoknak és tartományoknak neveit, és a' nyelv kifejezéseit megváltoztatni.

A' megyében legfőbb személy, ki a' császár jövedelmeit beszedi; azután, ki a' rendre vigyáz, 's a' többi adót beszedi. Ezek után van két Mandarin; biró, és postamester.

(*Vége következik.*)

ELBESZÉLÉS.

Egy közös mulatság kellemetlenségei.

(*Vége.*)

E' jelenet közben Richard, ki látá, hogy Samuel etui-je még csak használtathatik, előbb egy, utóbb más zsebét keresé, aztán a' sajkára futott, azt felhányá, végre a' kosarakat fürkészé.

„Ne keresse ön tovább! — kiált neki Samuel, zavarodását látva — kolbásza a' Themsében hever.“

„Mit mond ön?“

„Minthogy a' fokhagyma-szagot nem szenvedhetém, észrevétlenül kiorzám önnek zsebéből a' kolbászt, 's a' Themsébe lökém.“

E' szavaknál diadalt sugárzó szemekkel vizsgálá a' társaságot. De most jött rá nézve a' villámsujtás. Leirni lehetlen volna arczának, izmainak és szinének cameleoni változását, midőn barátjától megérté, hogy amaz viszont az etuit csené-el olly ügyesen zsebéből, 's helyébe a' kolbászt tevé. — Szegény Samuel! — Első pillanatban nem határozhatá-el magát, sirjon-e vagy nevessen: de midőn zsebébe nyult, 's az átok-ontó kolbászt elővoná, azt hevesen földre sujtá, szerencsétlensége okozóját káromolva. Öltönyét sebesen begombolva, kesztyű-

jét felvoná, 's Richard fülébe e' fenyegető szókat dörgé: ‚Uram! hallani fog felőlem! — 's Johnston felé fordulva egész erejéből rikoltá: — Ön egyedüli oka e' szerencsétlenségnek uram, ön egyedül, átkozott mulatságával!'

És sebes léptekkel Twickenhamba sietett; ott hajóra ült, hogy Richardot párviadalra hivja, 's Johnstonékat végrendelményéből kitagadja. Ez volt a' legkeményebb csapás, 's most még inkább elkomorult mindegyik. Hijába igyekezett Richard elmés ötleteivel a' társaságot fölviditni. Sőt mi több, egyszer Claudiust szokása szerint oldalba döfvén, attól kaczagás helyébe, e' száraz feleletet nyeré:

„Hagyjon-fel, uram, ostoba tréfájival, különben is torkig vagyok már önnel!"

Még e' hidegség sem fegyverzé-le tréfa-hősünk bátorságát. Most Thomas baronet rovására akart enyelegni, ki borát, bár valódi zagyvalék volt, fölséges foki bornak keresztelé.

‚Elég egyszer is — mond a' palaczkot nyujtó baronetnak — nem akarok többé az egyenlitőn átmenni.'

E' tréfa sem volt szerencsésebb az előbbinél; már legyen ennek a' vendégek komorsága, vagy Richard unodalmassága oka. De csitt! — ne legyünk kemény birák! — Szegény Jakab azóta sirban nyugszik; bámulói pedig, ha csak ugyan voltak, vigasztalják magukat; mert mind e' baleset mellett is még elég Richard létez a' világon.

A' napnak hátra volt része sem vala kéjteljesebb. A' gyep nedves volt; társaságunk füle körül szunyogok dongtak, 's bőregerek repkedtek. Carlo hozzájok dörgölődött; Cupido bokáikat csipdesé, 's Károlyka az almákkal gyomrát terhelé-meg. Hogy szerencsétlenségük teljes mértékű legyen, még esni is kezdett, 's kevés idő mulva folyamként omlott a' zápor nyakukba. Végre, hosszas utazás után, mellyet Cupido 's Károlyka jeles hangversenynyel tiszteltek-meg, éjfélutáni 1 órakor facsarható vizzé ázva, a' westmünsteri hidhoz értek.

E' lett vége a' hosszas készületekkel rendezett közös mulatságnak (Piquenique). — Mióta Claudius Leman tó mellől ismét a' városba ment, azon okokat fejtegeti, mellyek ama napot olly bal esetekkel bélyegzék; 's reméljük (hála bölcselkedési tudományos 's litteraturai buvárkodásának) jövő évi aug. 24-dikét ismét megpróbálja: de hogy szándéka sikerüljön, a' készületeket még karácsonkor megteendi.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

A' ködlyuk Zdiarnál Szepességben. Késmárktul északkeletre a' magurani kerületben fekvő Zdiar nevü falu mellett, Magura hegysor tövénél, van egy sziklanyilás, a' hegy belsejébe vezető, mellyből koronként

köd-forma gőzoszlopok emelkednek-ki. E' nyiláshoz egy tágas, öt öl magosságú, 's három öl szélességü üregbül juthatni. A' hegy belseje a' nyiláson túl, eddigelé kevéssé ismeretes, némelly helyen 15 öl magosságú, 's majdnem állandólag gőz vagy köddel van elboritva; a' torkolattul mintegy husz lépésnyire rémitő mélységek mutatkoznak, 's azért is mai napig senki sem merészlé az alvilágnak ezen titkait közelebbrül megszemlélni, annál kevesbbé a' mélységek tulajdonait kikutatni, minthogy az igen lejtős, agyagos, és csuszós föld a' járást veszedelmessé teszi. Történtek ugyan e' végbül már próbatételek mér-ónnal, de számos görbülések és kiálló szikladarabok gátlák azoknak sikerülését. Azonban, ha ezen sziklabarlangban erősen töltött fegyver süttetik-el, a' sokféle tompa morajjal szerte keringő 's még több percz mulva is a' távulból könnyen hallható viszhang eléggé bizonyitja, hogy a' hegy belsejében több és különféle irányban haladó folyosóknak kell lenni. Szövétnek-világnál több setétes szinü, 's a' barlang boltozatjárul lefüggő csepegő követ láthatni, 's néha légvonatot is tapasztalni. Egyébiránt, siri csend uralkodik itt, mellyet néha egyedül a' lehulló csepek szakasztanak-meg. Bogarak és férgek nem találtatnak, mint egyéb barlangokban, 's a' belőle koronként felszállongó gőz-oszlopokrul a' lakosok nem sokára beállni szokott fergetegre itélnek, mellyet kevés óra mulva, 's még ugyan azon napon várnak, ha e' köd-fátyolt a' nyilás felett reggel nap kelte után szemlélik. Azonban illy nemü tünemények Tátra hegyén, melylyel Magura keletre egyesül, nem számittatnak a' ritkaságok közé. Gyakran legderültebb időben is látni illy ködfellegeket füst-oszlopokként felemelkedni, mellyek csekélyebb vagy erősebb fergeteg után ismét elenyésznek. Ugyan ezen jelenséget tapasztalhatni Tátra egyik részén az ugy nevezett Josberg környékén is, melly Kis-Lomnicztul alig van 500 lépésnyire. Ezen hegy szintén kisebb 's nagyobb barlangokbul áll, mint Magura, 's néha a' legtikkasztóbb 's legtisztább időben is látni tetejérül füst-alakú göz-oszlopokat felemelkedni, mellyek után közönségesen erős menydörgés és jégeső szokott következni. Zdiar, hajdan német, jelenleg pedig többnyire tót lakosokat számláló tágas falu, mellynek házai nagy, sőt némellyek egy negyed órányi, távulságra feküsznek egymástul. Földje Magura felé nagyobbára sivány, 's az elvetett magot alig termi-meg. Burgonyán, zabon kivül egyéb itt nem terem, 's ezek sem érnek-meg minden esztendőben a' korán beálló és soká tartó tél miatt. Annál érdekesebb azonban vidéke, ásványi tekintetben. A' templom közelében egy tömérdek gránit-szikla áll, mellybül néha igen szépen megsimitható, 's mandola nagyságú jegesült kénkövecsek (Markassit) töretnek-ki néha. Azonfelül itt fehér és kékes agátot is találnak, leginkább az ugy nevezett vaskapunál, melly két óriásnyi szikla által levén képezve, a' tájék érdekét felette emeli. Magura-hegy, legfelsőbb csúcsán borostyánkő is van; tisztaságára, és jóságára nézve akármelly külföldihez hasonló. Nyugotra, Landok felé, igen jó mészkövet ásnak. Ugyan e' tájon, az útnak mindkét oldalán, szép fehér hegykristály található a' szántóföldeken, mellyet a' hegyekről völgyekbe 's a' lapályra az eső sodor-le. Az ásványnokok (mineralogok) ezeket ál-gyémántoknak 's ciconiáknak is nevezik, Gmelin pedig a' marmarosi gyémántokhoz hasonlitja, mellyeknél azonban sokkal kisebbek.

KÜLÖNFÉLE.

Mi a' papucs? A' földi kéjeket osztogató ég, suly-egyenről is gondoskodék. Ez állitvány igaz, bár ritkán ismerik is el. Dúsnak a' kedves ha-

nyaság jutott osztályrészül, tehetősnek a' jó tett érzeményei, 's a' szegény a' többivel együtt osztozik a' papucs kéjeiben.

'S az isteneknek e' legdicsőbb adománya mint vettetik-meg! mint tipratik porba! Ezen igazságtalanság levonja az emberi nemnek méltóságát, 's különösen azokét, kik a' természet által elejekbe rendelt utról eltávoznak, hogy magukat keleti bocskorba temessék.

A' papucs magában véve nem egyéb mint csinosodás által honositott bocskor, vagy is, a' pórságnak lenyomott czipője.

Egy pár papucs birtokosa méltán kérkedhetik két engedelmes rabszolgával, két hü baráttal, a' nap fáradalmai után meleg vigasztalóval. Legyen az bár bárson vagy bőr, himzett vagy himzetlen selyem, a' külsője csekélység; egyedül alapja, lelke vagy inkább talpa a' minden jónak forrása.

Ki tudná a' nyájasságokat, hizelgő bizodalmat elbeszélni, melylyel a' nagy lábuj 's papucs egymás iránt viseltetnek. A' lábizbütyök 's puha papucsbél köztti titkos dörzsöléshez, a' mákony, harem, ezüst tornyok, mekkai bucsújárás, ször helyett rózsa levéllel töltött derekalj, 's minden kelet-szülte báj nem hasonlitható, e' csendes, békes, önző, 's minden kéjt magában foglaló finom papucs-csiszolás, e' tökéletes házi ruha, e' gazdálkodó sybaritismus, ez elmés becses találmányhoz.

Ha tyukszemeink 's azokkal járó fájdalmak gyötrenek, ki tud vigasztalni?

Ki enyhit, ha a' nap fáradalmaitól 's éj kéjeitől lankadt testünk pihenni vágyik? ő, és ismét csak ő.

Egynél az alkalmas időben vett burnót-szippanat teremt jeles gondolatokat; másba egy korty pezsgő lövel mennyei ihletet; itt arany tesz csudát; amott egy pár tündöklő szemcsillag. Az emberi nem nagyobb része e' kéjeket még is csak a' papucs által élvezi.

A' papucs bőrből készült, szivós- és tartós hűség. Barátságot', gyönyört, boldogságot, házi békes életet a' kandalló mellett 's karos székben, mind a' papucs-csinálónak köszönhetjük.

Olly lény, ki a' papucs gyönyöreit megveti, sajnálatra méltó; olly emberen, ki a' papucs-szülte gyönyöröket nem érezheti, az ég büntető kara van, és szánatra, vargája hitelére meltatlan.

De hát mit mondjunk akkor a' papucsról, ha a' nőnem kezében rózsakormánypálczává válik! A' csendes házi életnek fő lépcsőre hágott jelképe lesz, 's már csak azért is megérdemli, hogy e' lapok magasztalják.

Szép olvasónéinknak a' papucs minden élvezhető kéjeit ohajtjuk: viselj ék 's kormányozzák kellemmel. K. J.

Sok tébolyodott. — Antwerp kerületben fekvő Gheel nevü faluban régi idők óta annyi a' tébolyodott ember, hogy minden lépten egyet előtalál az utas. E' szerencsétlenek azonban nem helybeliek, hanem idegenek, kiket Flandria minden részéről gyógyulás végett ide küldenek. Hihetőleg régenten e' helységben a' bolondok számára nyilvános gyógy-intézet állott, melly háborús időben más czélra fordittatott, vagy elromlott, a' benn volt betegek pedig a' lakosokhoz szállittattak, kik mai nap is befogadják 's ápolják őket. A' tébolyodottak erejekhez 's körülményeikhez alkalmazott foglalatosságot kapnak, de dologra soha sem kényszerittetnek; közönségesen ön maguk választanak olly nemüt, mellynek végrehajtásával, reájok nézve igen jótékonyan ható testmozgás van egybekötve. A' szabad életmód, tiszta le-

vegő, mellyet beszívnak, 's rendes foglalatosságaik közönségesen elégségesek zavart képzelődéseik rendbehozására, 's a' lélek rendes munkálkodásának helyre állitására. Maga Antwerp városa is lélekbetegeit Gheelbe küldi, nem pedig gyógy-intézetbe, hol az illynemű betegek megfosztott szabadság 's egyéb czélirányatlan bánásmód miatt a' helyett, hogy javulnának, többnyire ingerlékenyebbek, zavartabb gondolkozásúak, szóval, roszabbul lesznek. Minden beteg felruházva vétetik-fel, 's élelmezéséért, lakásaért 's ápolásaért csak 90 forintot kell fizetni. Az uj jövény azonnal egy a' templom mellett levő házba vezettetik, honnan a' helybeli pappal végzendő imádkozás után a' számára rendelt paraszt házba jut. Kik azonban nevezetesebb családok tagjai, a' tehetősebb lakosok gondviselésére bizattatnak, 's valamint a' többiek, saját akaratjok szerint választhatnak foglalatosságot. Majd mindnyájan gazdájokat követik a' szántóföldre, 's azoknak a' mezei munkákban, vagy kerti foglalatosságban segéd kezet nyujtanak. Illy egyszerü életmód rövid idő alatt megjavitja egésségöket, 's a' nélkül, hogy erőszakoskodás fordittatott volna helyre-állitásukra, ép elmével térnek vissza családjaik körébe.

EMLÉKMONDÁS.

Mulandóság.

O! a' szárnyas idő hirtelen elrepül,
'S minden mive tünő szárnya körül lebeg;
Minden csak jelenés, minden az ég alatt,
Mint a' kis nefelejcs, enyész.

BERZSENYI után K. H. K. J.

Rendeltetésünk valósitása vég nélküli tökéletesülést igazban, szépben, és jóban, 's boldogságunk elömozditásában kiván tőlünk.

SZONTAGH után Z. Leopoldina.

Akarat. „Én mindig azt teszem — ugy mond 4-dik Henrik franczia király — a' mit akarok; mert mindig csak azt akarom, mit akarnom kell.

S. KAROLINA.

Elmefuttatások. — A' szépség ajánló levél, mellynek hitele nem szokott igen tartós lenni.

A szerelemmel enyelgő asszonyok hasonlók az éles késsel játszó gyermekekhez, kik mindig megmetszik magukat.

Majd minden ember (még a' legjobb is) szivesebben fizet a' teendő, mint a' már megtett szolgálatokért. Németből B. U-ból.

Kérdő rejtvény.

1) Mellyik lovon nem lehet futtatni?
2) Hány tojást lehet élhomra megenni?

K. H. K. J.

3) Kinek van e' világon valósággal hét feje?
4) Ki nem tudja magát tartóztatni a' visszafeleléstül?
5) Ki fut sebesen, még sem halad messzebb helyéről?
6) Minek van sok ruhája, de semmi szája, még is csipi az embert!

Előbbi rejtvény: ősz.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

66.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön augustus **17kén 1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Szép Lóra.

(Novella.)

V—I BARNÁTÓL.

I.

Fölötte villan a' csö.
KISFALUDY KÁROLY.

Lassú méltósággal hömpölyög-le Europa királyi folyama honunk térein, áldást 's üdvet hozó; csak roppant erejét használni tudjuk, 's akarjuk. Akarat tevé a' jóval kisebb Themze partjait is bámulatossá, — 's éppen nem kétkedem, hogy ősz Dunánk agg vállai elbirhassák azt, mit amazokon csudálunk; — csak... csak... azonban igen sok „csak" gördül tollam hegyére; 's én csak azt mondom: hogy ő királysága éppen nem vándorol saharai sivatagokon, mint némelly jámbor jóakaróink gyanitják, mert szép faluk, csinos városok 's még pompás paloták is üdvözlik az érkezőt. — Sőt ezüst fürtjeit olly gépelyek bodoritják, minőkhöz hasonlót akármelly parisi hajfodrász műhelye sem mutathat; 's ez egy is eléggé hirdeti, hogy „haladunk." Azon városok egyikét, mellyek a' szőke folyam partjain állanak, választám a' történet szin-helyévé; regényes fekvése, 's csinos külseje eléggé kipótolják belső hanyagságát; 's bár ennél fogva nem lehet azt a' kereskedő városok sorába helyezni, azért mi joggal sem számithatjuk az utósó osztályba, mert a' jóllét közép fokán pihen, egykori napjaiban kapott sérveit ellenszenvűleg (alleopathice) gyógyitván. — Még nehány szót lakosairól. Ezeket három félre lehet osztályoznunk; az elsőt teszi az ugy nevezett urirend; — másodikat a' művészek; — harmadikat a' földmivesek. A' két utóbbi osztály az elsőért izzadozik, mig ez a' kettőnek mindennapi kenyerét nyujtja — vagy letartóztatja, hogy maga lakomázhassék. Ezen jámbor emberek amaz ázsiai bélyegünknek, a' lassúságnak hiv védnökei, 's jelszavukat: „lassan lépj, tovább érsz" nagyon is betű szerinti értelemben fejtegetik; — innen szellemi haladásuk csiga-paripán üget; azonban jó emberek,

's minthogy jó emberek, gyarlók is, igy tehát senki sem csudálkozhatand a' következőkön.

*

* *

Szerényen tekintgetett-le azur pamlagárul a' platina képű hold ősz Dunánk oriási tükrébe, mintegy meggyőződni akaró, valljon igaz-e az, mit a' föld irigy lakói regélnek: hogy őt mi joggal sem lehet a' napnál deliebbnek állitani; mert mig ennek férjfias homlokáról az élet sugarai lövelődnek, az ő kellemeit sárgaság kórja fonnyasztja. Láttak-e már tisztelt olvasóim egy tizenhét éves leánykát (kinek rózsáit belső sérv, az ugy nevezett epedés emészti) vesző gyönyöreit a' tükörben vizsgálgatni? — nemde megdöbbenve, jobb remény fejében, leereszti hiv fátyolát? — Ugy tön a' hold is, — vékony felleg megé voná magát. — Csend uralkodék a' tájon, csak egy uszó csónak lapátjának egyhangú csapkodásai nesziték az országos folyamot, — és egy a' parton álló háznak ablakából pislogó gyenge gyertyavilág hirdeté, hogy Morpheus még nem lön korlátlan hatalmú úr a' párnák elpuhult honában. A' partot övedző fűz-bokrok közül hallatszott ugyan koronként olly zörgés, minőt a' gallyak közti mászás szokott okozni, — mit azonban mi, a' szellő által ingatott gallyak neszének tulajdonitunk. Az evező lapát megszünt működni, 's csónakunk az éber ablak irányában megállt. Nehány pillanat mulva abból kezében lantot tartó emberi alak fejlődött-ki, kinek a' kétes éjivilág, regényes tekintetet adott. Nehány olvasztó accord szakasztá-meg a' mély csendet, 's ezeket kellemes dal követé. — Az érintett ablak felnyilt, 's egy fehér köpenybe burkolt alak nézett-ki az éjbe. Az esti szél óvakodva vevé-fel szárnyaira az előteremtett hangokat, 's kellemes zenével tölté-be a' nyugtalan mozgással és cselekvéssel ellentétben levő vidéket. Azonban e' látvány csak hamar más szint öltött magára; a' füzesben puska pattan, 's dalnokunk folyamba esik. „Szent isten! gyilkosok! segitség!“ — kiálta az ablakban könyöklő alak, és eltünt. „Segitség“ — harsog a' vizből is; mire a' füzes közül egy káröröm-szülte tompa gúnykaczaj válaszolt. Nehány percz mulva már több ember volt a' parton, 's hősünk séretlenül mentői köztt didergett; minthogy a' reá irányzott golyó czélt tévesztvén, csak köntösét lyukasztá-át. — Kikutaták a' bokrokat, de hasztalan; a' merény okozójára nem akadtak.

II.

Élemedett ember lévén Csalavári, 's akarván
Őszbe borult idejét csendes békével elélni,
Egy nemes ifjúnak feleségül adta leányát,
'S pénzes ládáját.

VIRÁG.

Mit sem gyanitanak tisztelt olvasóim? — nem csuda! — mert gyanitani nem is olly könnyű dolog, mint vélnők. Sok kivántatik ahhoz. P. o. ha gyanitani akarjuk, hogy X. urfi Y. kisasszonyba szerelmes, napjában legalább négyszer kell őt elfuttatnunk Y. ablaka alatt, 's egyszer minden kivétel nélkül bevinnünk a' házba; — néhány alkalommal látnunk kell őket együtt a' budapesti szinház páholyaiban, casinoi hangversenyeken, Rappo athletai mutatványain, Polito állatseregletében — de csak mint nézőket — egy párszor a' svábhegyen, liget-szugban, vagy a' város erdejében 's a' t. és csak illy sok oldalú tapasztalás után gyanithatjuk, hogy kell a' dologban valaminek lenni. Nekem pedig nem vala szerencsém hőseimet illy prometheuszi alakban bemutatnom: igy tehát mi joggal sem kivánhatom a' gyanitást; — azonban ismerkedjünk-meg közelebbről velök, 's talán a' gyanitani szeretők gyanithatandnak.

Büszkén emelkedik-fel a' Duna partján álló házak közül egy csinos épület, ellátva mind azon tulajdonokkal, mellyek egy kényelmes úri-lakban megkivántatók, — sőt némi felesleges fénynyel is, melly birtokosának jóllétét hirdeti. Az átmenő nem akarva is ezen épületre szegzi szemeit, — 's fej-csóválva tovább ballag, midőn megérti, hogy az egy szatócsnak háza. Csalavári György, a' szép Lórának atyja, ezen épületnek ura. — Talán csudálkoznak kegyetek, hogy kis városi szatócsnak olly pompás lakot tulajdonitunk? de könnyen el lehet hinni, ha hozzá adjuk, hogy ez a' vak sorsnak adománya. A' vak sorsé, mondom: mert midőn Csalavári György mintegy 25 év előtt városunkban letelepedvén boltot nyita, ezer bajjal 's ezer nehézséggel küzdő szegény legény vala, mellyekből kivergődni akarván, kevés öröklött vagyonát jobb remény fejében lassanként a' lotteriára áldozá. Azonban a' remény mindig csalfa volt; szegény szatócsunk vagyonkája holdként fogyott, 's György a' véginség emésztő torka előtt állott, melly őt elnyeléssel fenyegeté. Hitelezői sürgeték, kereskedőtársai a' jámboron segiteni nem akartak, 's már idő határoztatott, mellynek multával szegény jámbor földön futóvá lehet. — A' bal sorson diadalmaskodni, az előgördülő akadályokat legyőzni, 's a' bajt, még a' legnagyobbat is türni tudni, feladása a' férfiúnak; — a' gyávaé pedig, magát önkéntes halállal elvonni előle. Az első, csak nagy lelkek tulajdona, minővel szatócsunk nem dicsekedheték, 's igy nem is mondhatta-el magáról a' romai laatossal:

Si fractus illabatur orbis,
Impavidum ferient ruinae.

Ő tehát a' másodikát választá, 's kis kamrájába vonulván, csak az eszközökről gondolkodott, e' szomorú esettől őt megmentendőkről. Azonban lotteriában helyzett reménye még nem halt-ki egészen kebléből, mi onnan kitetszett, hogy terve kivitelét az utósó húzás utáni időre halasztá. — A' kétes nap felvirada, 's Csalavári 50 ezer forintnak birtokába jutott. — Mi történt ennek utána, elhallgatjuk; elég azt tudni, hogy Csalavári városunk első polgárainak sorába emelkedett, 's történetünk korában háza ugyan ott legfőbb szerepet játszék.

Bámulták a' vidékiek szatócsunk házát, de még inkább bámulák a' városbeliek egyetlen leánya ritka kellemeit. Talán angyalt akart a' működő természet előteremteni, midőn Lórát alkotá. Nem akarom bájait rajzolgatni, mert félek, tollam váz-képet adna-elő. Képzeljék maguknak kedves olvasóim a' legszebb májusi rózsát, 's hason mássát ő benne lelendik; — képzeljék a' szende tavaszi ibolyát, ő olly szerény vala; — képzeljenek angyalt, ő olly jó volt. Méltán keresztelé tehát a' közvélemény „szép Lórának.“ Könnyen lejtett mint Szilf, kellemmel énekelt mint csalogány; de egyszersmind azon tulajdonokkal is felruházva, mellyek jó gazdaasszonyban megkivántatók. Szóval tökélyes vala, mint csak némber lehet.

A' szép, mivelt 's gazdag hajadon, lehetetlen hogy kérők nélkül maradjon; igazságtalanok lennénk tehát, ha azokat Lórától, ki e' három tulajdonnal fel vala ruházva, megtagadnók. — Azonban a' számosak közül mi csak kettőt nevezünk, kikkel megismerkednünk múlhatlanul szükség; ezek Szerényi Gyula, 's Glanvil Károly, mindkettő már huzamósb időtől ismerőse a' Csalavári háznak. — Vigyázzanak tisztelt olvasóim! az ifiú urakat bemutatom, 's kegyetek első pillanatra kiismerhetik egész lényöket.

(*Folytatása következik.*)

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Chinai rajzvonatok.

(*V é g e.*)

Mig Chinában a' gonosztevő elitéltetik, az alatt tömlöczben ül, melly az egész birodalomban tágas és tiszta szobákbul áll! — Tele vannak ezek mindig, 's a' rabok nem a' kormány által tápláltatnak, hanem kézi munkájokból élnek. A' legnagyobb gonosztevők tartatnak csak lánczokon külön szobában; a' többiek nappal egy tágas udvarban szabadon járhatnak. A' főbb gonosztevőnek pere öt vagy hat tör-

vényszéken megy keresztül egész a' császárig, kinek hire nélkül senkit sem szabad büntetni, kivevén a' lázadás esetét, melly gyors büntetést kiván. A' büntetés következő őszig halasztatik, hogy időközben a' halálra ítéltnek ártatlansága netalán világosságra jöhessen. A' vallató kinzások még most is szokásban vannak Chinában. Minekelőtte a' bünöst halálra vezetnék, bort adnak neki, melly áldozati bornak neveztetik. — A' halálos büntetés háromféle: a' fojtás, fővétel (melly nálok a' becstelen halál neme), és a' felkonczolás. — A' hóhér nálok becsültetik.

Szokott kisebb büntetés Chinában a' nyak-kaloda. A' bünös ezen kaloda miatt sem kezeit szájához nem viheti, sem tagjait nem láthatja. E' büntetés sokszor több hónapig tart, melly idő alatt, a' bünös minden nap a' templom ajtaja előtt tartozik megjelenni. A' büntetés terhét könnyebbithetik az atyafiak 's jó barátok. Legszokottabb büntetés azonban a' botolás; az iskolásgyermek, cseléd, katona, polgár — mind ezen büntetés alá van vetve. A' császár is, mondják, gyakran megbotozza tanácsosait, és udvari szolgájit. A' botozás, ha húsznál több csapásbul nem áll, csak atyai fenyitéknek tartatik. Minden négy csapás ötnek számláltatik az egész birodalomban, 's ugy nézetik, mint különös kegyelme a' császárnak, ki érzékeny atya létére a' büntetést megenyhiti. Emlékezetre méltó Chinában az, hogy a' bünös maga helyett a' botozás alá más embert fogadhat.

V. China nevezetesebb városai.

China fővárosa Peking, melly hasonnevű tartományban fekszik, más neve Xuntien. A' császárnak lakása e' városban van, és olly sok házbul, palotábul, templombul, és kertbül áll, hogy egyedül maga egy nagy europai városhoz hasonlit. A' belső város két részre van osztva 's fallal egymástól elválasztva; egyik veres, a' másik fekete városnak neveztetik. Az elsőben Chinaiak, másodikban Tatárok laknak. Van ezen kivül 13 külvárosa, és 4—5 millio lakosa.

A' második főváros Nanking, de ez egyszersmind Kiamningnak neveztetik. A' chinai császár az előtt itt lakott. Külső városai mind külön külön falakkal bekeritvék. Ezen városban van a' nevezetes porczellan-torony, mellynek kilencz emelete és nyolcz szöglete van. Lakosainak száma még most is három millióra mondatik.

Yangchen kereskedő város, két millio lakossal.

A' chinai embernek homloka nagy; szempillája magas; szeme kicsiny és mély; szemölde széles; orra rövid és tompa; orlyuka tág, arcza széles és elég fejér; haja mindig fekete; füle nagy és széles; teste kövér; felső álkapczája ki- az alsó befelé áll. Asszonyaik még

kis korukban kezdik vonogatni szempilláikat, hogy kis szemeik legyenek, 's nyomni orraikat, hogy meglapuljanak; lábaikat szorongatják mert nálok a' szépség kis lábban, kis szemekben és tompa orban áll.

IRMAY.

PESTI VIZSGÁLÓ.

A' rákosi táborlat ez évben mind hadi népére mind nagy gyakorlataira nézve különös érdekü lesz. Mig napi rendet 's a' hadi forgásokat közölhetjük tudósitjuk t. olvasóinkat, hogy a' táborozás aug. 19-én kezdődik, 's tart oct. 5 ig. — Aug. 19-től fogva sept. 4-hig (bezárólag) Smeling dandára (Brigade) táboroz, melly Rothkirch ezredéből, Este 3-dik zászlóaljából (Bataillon), 's Benzur szintén 3-dik zászlóaljából, összvesen öt gyalog zászlóalból fog állani.

Sept. 5-től oct. 5-kig Hrabovski dandárja fog táborozni. Álland ez Rosenbaum granátos zászlóaljából, Cecopieri (az előtt Söldenhofen) 's Don Miguel ezredéből, összvesen 5 zászlóalból.

September 24-diktől oct. 5-dikig a' lovasság száll a' táborba dandárokra oszolva u. m.

Re dandára a' szász-vasasok (Sachsen Cuirassier) és János dragonosai ezredéből —

Castiglione dandára pedig Károly uhlanjai és Nostitz könnyü lovagaiból fog állani.

Ezen hadnépi tömegen kivül még egy lovas és egy gyalog ágyú-telep (Batterie) is fog táborozni.

KÜLÖNFÉLE.

Egy divatos anya tanácsai. — ‚Édes Elizám — mond lady Tonisch leányához, midön nála valék — tegnap este sok boszúságot okoztál, midön a' fiatal Walsingham karjára támaszkodva, 's előre görbülve a' tánczmulatságból távozál; lady Gleebs három leányával gúnykaczajjal nézett utánad; 's én, kövé meredtem.' — „Mama! — felelt őszintén Eliza — ha hibáztam, akaratom ellen történt. Walsingham karját elfogadám, mert diszelgő nyájassággal ajánlá, 's rá támaszkodtam, mert fáradt valék." — ‚Sokat akarok veled közleni; 's most, minthogy időm van, halld! — Ha a' férjfi karját elfogadod, se felenkséget se bátorságot ne mutass; ne lássék kedvedre vagy kedvetlenségedre lenni: rá soha se támaszkodj, csak ollyba vedd, mint kevés fontosságú dolgot. Óvakodj, hogy idvezletet viszonzó mosolyodra ne mondják, hogy a' kedvély ajkaidon lebeg. Annál nincs szembeszökőbb, póriasabb. A' leány mosolygása, félig komoly, felig vidor legyen; komoly hogy erényes tekintetet 's némi büszke méltóságot szerezzen magának; vidor, hogy az arczvonalnak bájai inkább kitünjenek. Te szinte elájulsz kaczagásodban; örömed olly csapongó, olly féktelen! — vad hahotával csak a' pórnép kaczag. — Nevelt leány szégyenli, ha nevetni kénytelenittetik, azt is csak azért teszi, hogy szep fehér fogait mutathassa. — Ha valami által meglepettetel, nagy azur szemeidet kimereszted, mintha valami éktelen szörnyet látnál: pedig számtalanszor mondám már, hogy nevelt leányt semminek sem

szabad meglepni; a' jó soha sem jö neki véletlenül; 's a' gonoszt nem ismeri. — Azon rosz szokásod is van, hogy tüzhez állsz, 's karjaidat, arczodat ugy megpiritod, mint valamelly mosónö. — Ha tánczközben kérdenek, el vagy-e igérkezve, tánczravágyó pórhölgy egyszerüségével kiáltod: „nem!“ — Ez nem illik. Fej-lehajtva, kellemes tagjártatással láttassék a' leány gondolkodni; a' kérőt nehány perczig hagyja kétkedésben, és csak szünet után emlékezzék rá, hogy még nincs eligérkezve. Ez által áldozattá teszi a' kérelem teljesitését, 's mintegy tudatja, hogy még többekkel van tánczra igérkezve. Aztán, ha tánczosodhoz lépsz, vele sorba lépendö, ne szokott élénkségeddel, hanem, gyakorlott egykedvüséggel tedd.‘ — „Igen, de Mama! — közbe szóll Eliza — mikor olly szivesen tánczolok!“ — ‚Eppen az büsit — felelt myladi — semmiben sem kellene örömednek lenni, mint szülöidben 's a' divatban. — Bocsásson-meg, ön! hogy jelenléteben kényteten leányomat inteni‘ — mond mylady, felém fordulva, — „Jelenlétem ne akadályozza nagysádat — felelém: — Épületes szavai magamon kivül ragadnak. — ‚Engedelméből — monda myladi — folytatom. — Ha lovagolsz, Eliza! ne engedd a' kisérö gentleman-t balodon menni, 's nyereg-gombodra támaszkodva veled enyelgni. Ha setálni mégy, inas kövessen. Nem engedem, hogy többé tilburiban a' fiatal Arthur kisérjen. Kocsiznod hasonlóképp' két inasnak kiséreteben kell; ne mondják, hogy gavallérod veled titkosan beszél. Végre, ha tánczolsz, karod kinyujtásával igyekezz tánczosodat magadtól minél tovább távulitani. Szemébe soha se nézz! — Szóval, igyekezz, hogy többször ne piruljak miattad!‘ — „Igyekezni fogok kivánatinak eleget tenni!“ — felelt Eliza, 's könyüs szemmel távozék. — ‚A' leány olly tapasztalatlan — mond myladi ismét felém fordulva — hogy türelmem kezd szakadni.‘ — „De mit kivánhat többet nagysád egy 16 éves leánytól? — felelék — nem olly módos öszinte-e, mint hason-korú leánytól kivánni lehet?“ — ‚Eliza még csak gyermek‘ — mond lady Tonisch olly hangon, melly nyilván jelenté, hogy leányára nézve féltékeny. — „Nem volna e bölcsebb 's egyszerübb tanács — mondék viszont — neki csak a' nagysáddal tecndö sétálást, lovaglást, 's kocsizást ajánlani?“ — ‚Mi botor ötlet! — felelé myladi hevü ve. — Meg inteni kötelességem, de magammal vinni, mint pórnö szokja porondjait, nem fogom. Az rám nézve kész börtönözés lenne, 's minden szemelyes kéjeimrül önkénti lemondás! Leányomból divatos hölgyet akarok nevelni; de magammal hurczolni, mint medvéjét az Olasz, nem fogom soha.‘ — „Igaza van, myladi!‘ — felelék, más tárgyra térö: de a' szerfelett bölcs, 's leánya divatos nevelésébe elmerült anyától csak hamar bucsút vevék.

Parisi pénzvesztegetés. — A' Szajna kerületi hivatal 1836-ban végzett számadása szerint, Parisnak népünneplésre költött pénzmennyisége következő:

A' császár koronázása került — — —	1.745.646 frankba.
Maria Louiseval összekelése — — —	2 570.000 —
Romai király születése — — — —	600.000 —
Bordeauxi herczeg keresztelése — — —	668.000 —
10-dik Károly koronázása — — — —	1.164.000 —

Európában jelenleg leggazdagabb magányos ember a' westmünsteri marquis, kinek, évi jövedelme 500.000 font sterlingre, tehát 5 millio ezüst forintra megy, és igy többre, mint az angol királynéé. E' dús ember most 60 éves; politicai életét nagy becsületesség bélyegzi, 's gondtalan öltözetének egyszerüsége különösen szembeötlö.

Mulattató. — 1) Okos biró. ‚A' vetéseket kéene megnéznie biró uram! — mond az öreg szüres kis biró a' helység fejéhez. — „Igazad van Mihók! — felelt ez — de hogy a' vetéseket (mellyek hallom igen szépek) le ne tiporjam, rendelj hat markos legényt, kik engem, a' szent Mihály lovára ülöt, vetéseinken keresztül hordozzanak.

2) Tökéletes napóra. Piros, posgás pofával, mint molnár Erzsája, 's aranyos sugárokkal rendelé a' r—i kupak tanács, hogy a' helység házára napóra festessék. Elkészült a' mű; agg, ifjú bámulá a' ritka művet, 's végtelen időkre kivánta épségben tartani, a' ne talán találkozó rongálóra pedig három napi kaloda-büntetés határoztatott. — „Igen ám! de majd az eső lemossa!“ — jegyzé-meg fontos képpel öreg-bíróné asszonyom. — „Jó! e' szerint befedeleztetjük!“ - válaszolá tudósan a' tanács egyik esküttje. K. J.

EMLÉKMONDÁS.

Erős.

A' vak rettegetés lehet ostora gyáva kebelnek;
Tettre tekint, 's hiu szót semmibe hajt az erős.

GZUCZOR.

Földi menny.

Mennyet kell a' földön is keresni;
Mennyet! — A' föld ugy is elveszendő,
Elveszendők, a' kik rajta élnek.

VÖRÖSMARTY után K. H. K, J.

Önkény. — Hol ember emberen uralkodik önkénynyel, ott virág helyett halotti ravatal födi a' mezőt, 's az egész természet gyászol.

GR. SZÉCHENYI I. után S. Karolina.

Gondolatok. — A' nagyratörekvő lélek ollyan mint az arany, nemes; — de hogy czélra alkalmazható legyen, a' vele öszvenött salaktól meg kell tisztítani.

Teendők. Annak, ki dicsösséget akar aratni, tetteket kell vetni; — annak, ki érdemet keres, előre a' czél felé nézni; — annak, ki az igazgatás mellett akar fényleni, az oda vezérlő legegyenesebb utatt tapodni.

NAGY GYÖRGY után Csongor N. Enyedről.

Tagrejtvény.

Elsőm hüvely gyanánt szolgál bár minek rejtekeül,
Szárnyasokrul vehetsz engem igen munkás eszközül.
Másodikom állatoknak egyik legnemesbbike,
Egészem ruhája sok pénzt hozhat gazda zsebébe.

T.

Előbbi rejtvény: 1) Sz. Mihály lován. — 2) Csak egyet; mert a' másik már nincs éhomra. — 3) A' hétnek; mert hétfője vzn. — 4) A' viszhang. — 5) A' szélmalom szárnya. — 6) A' vereshagymának.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

67.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap augustus 20kán **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Félévi dijja helyben képekkel 5 ft boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ORSZÁG - 'S NÉPISMERTETÉS.

Pöstyéni fürdő.

(Képpel együtt.)

A' minden természeti szépséggel olly dús Vágvölgyben ama hegysor alatt — melly keletről folyvást kiséri a' Vág folyamát, 's Banka falunál messzire kinyulván, a' folyót irányzata változtatására kényszeriti — van Nyitra vármegyében azon ezer nyiláson, az emberiség segedelmére ama kibuzgó gyógyforrások tüzkatlana, mellyek csudálatosképpen nem a' hegy alja felületén buzognak-ki, hanem a' Vágot keresztben áthasitván, mindjárt a' tulsó paton tünnek-fel. Ezen állitmánynak megczáfolhatlan bizonyságaul szolgál akármelly kemény tél, melly a' folyót jéggel fedi-be. A' sziklától egészen a' kutig mindig nyitva marad egy ölnyi szélességű nyilás a' folyamon, melly fölött sürű fellegekhez hasonló gőzök lebegnek a' hideg légkörben. Ismert dolog az is, hogy hajdan a' vizen tul fürdők voltak, de azoknak ma már semmi nyoma sem látszik.

A' pöstyéni fürdők eredetét, mellyek hihetőleg már a' Romaiaktól is használtattak, meg nem lehet határozni, 's forrásai is annyira a' változatos folyású Vágtól függnek, hogy kivált ez előtt, mig a' forrásnak gyógyerejét kiismerve, azt szabályozhatták volna, hol a' kis-pöstyéni jobb parton, hol a' bankai bal parton tüntek-fel, mint ez némelly régibb, a' fürdőkről szólló, adatokból kitetszik. Legjobb 's legbővebb leirását közli Wallich Emanuel Farkas orvos doctor amaz értekezésben, mellyben az addig (1821.) itt történt változások kimeritőleg, 's alaposan minden tudni valók előadatnak.

Kis-Pöstyénen kivül, attól egy marhalegelő által választva, a' Vág jobb partján kissé emeltebb helyen, van a' főforrás, melly kut alakúlag fakávával van keritve, mintegy 8 láb széles, $11\frac{1}{2}$ láb hosszú, 's a' vizmérték állása szerint 5—6 láb mély, örökös tajtékozás köztt apró hólyagocskákat vet, maga körül különös sajátságos szagot terjeszt, 's a' Vág vizének magas állásakor, vagy hüvesebb légkör mellett különösen reggel sürű füst alakú gőzfelleg leng fölötte. A' kút felett lebegő gőzfellegekhez hasonlókat láthatni a' folyam innensőpartjain is,

hol kisebb források buzognak-fel, mint szintén a' Vágon keresztül ferde vonalban, a' Vág tul partján balra Banka mellett, hol hasonló források találtatnak. Mi több, a' folyam közepén is vannak érczes források, mellyek létöket nyáron-át habjaik, mint a' Vág vizének is különböző mérséklete és apró felbugyogó hólyagocskák által jelelik, télen pedig örökös gőzfelleggel.

A' főforrásnak mérséklete 48—50 réaumuri fok köztt állapodik-meg, 's ennél fogva csak a' mindig tetemes mennyiségben készen tartott meghütött vizzel elegyitve lehet használni. Megvizsgálás alkalmával az égvényes (alkali) részek nyomtak többet egyebeknél: mi, hozzá vevén ama tapasztalásokat is, hogy eme forrás elszenvedi a' kéneső-szereket-is, megczáfolja azoknak véleményét, kik Pöstyént kénköves fürdők közé számitják. Egy különös terméke eme földnek ama finom fekete-szürkés csillámló iszap, melly különös foganatú, 's ugy szóllván benne egyesül az egész gyógyitó erő. — Csak nem régiben kezdették a' külső használással a' viz ivását is használni, valamint általjában az uj évtized kezdetétől fogva (1820) ezen fölséges intézetnek uj epochája tünt-fel, melly nem sokára a' monarchia fürdőjinek legjelesebbei közé leendő iktatását igéri. A' külföld figyelmét már is fölébreszté Wallich dr. urnak emlitett munkája; egykori tulajdonosa pedig, gróf Erdődy József, nagy költséget forditott a' tetemes javitásokra és szépitésekre.

A' kut közelében van a' külsőjére ausztriai cserépkunyhókhoz hasonló fa-fürdőház, melly négy részre osztva, négy fürdőt foglal magában, u. m. iszap, járó, közönséges és zsidó fürdőt. E' négy fürdőbe a' tetemes vizmennyiség közvetlenül csőken 's csatornákon jő a' kutból, de még is gyanitható, hogy meleg források fölé épitvék, mellyek a' soha ki nem apadó viznek bő éleményt nyujtanak.

E' négy fürdőn kivül kissé távulabbra a' kuttól van, csupán e' czélra épült kőépületben, a' kádasfürdő, melly kissé emeltebb föld-hányáson épülvén, 28 fürdő szobával van ellátva, mellyek közül azonban csak 25 adatik-ki vendégeknek. E' fürdő-kamrák két oldalról hosszú folyosóra nyilnak, 's vizet szintén a' kutból kapnak, melly szivattyúval felhuzatva facsőken vagy közvetlenül a' fürdő szobákba folyik, vagy egy nagy, a' hütött viz felfogására rendelt faedénybe. Minden kamrában, mellyek egymáshoz többnyire hasonlók, nagy fakád van, bele szolgáló két csővel, mellyen hideg vagy meleg vizet ereszthet a' fürdő, 's fölötte egy kötél csügg, melylyel a' szelelő lyuk ellenzőjét tetszés szerint elvonva, a' szobában illő légmérsékletet tarthatni.

A' kuthoz közelebb 's hason idomú kisebb kádasfürdő-lakot csupán a' zsidók használják.

Szabad ég alatt van a' lófürdő, hova a' többi fürdőkből folyik a' viz.

Leghasznosabb, 's minthogy a' kuthoz legközelebb is van, legmelegebb az iszap-fürdő. A' legmakacsabb 's meggyökerezett betegségeknél, mellyeken a' többi fürdő könnyitni sem tudott, olly gyors sikerrel munkál, hogy orvos 's nem orvos bámul rajta. De nagy vigyázattal is kell e' fürdőt használni, mert a' milly hasznos ezen iszap-fürdő jól alkalmazva, olly veszélyes, ha czélirányta lanul 's mindjárt eleve használtatik. (*Vége következik.*)

ELBESZÉLÉS.

Szép Lóra.

(*Folytatás.*)

Szerényi Gyula olly szülőktől származott, kik fijok nevelésére nem pazarolhatták ugyan marokkal az aranyat, azonban, a' mennyit tehettek, tettek, 's el nem mulasztának semmit, hogy magzatjok a' hazának egykor érdemes 's hasznos polgárává válhassék; mit a' természet is elősegiteni látszott, melly Gyulát csinos külsővel, 's éles elmével ruházá-fel. Érzette ezt a' gyermek, 's azért minden tehetségét arra fordità, hogy azon álláspontot, mellyet mások nagy tekintetű őseiknek, barátjaiknak, vagy éppen a' vak sorsnak némi befolyása által nyernek, saját erejével vivhassa-ki. — Fáradhatlan szorgalmával az iskolában, 's társai közt mindig első helyet nyert; azonban ez nem tette őt büszkévé, mint sok más gyermeket, kik illy esetben a' gyengébbeket megvetve nézik-le. De tanuló idején kivül sem mulasztott ő el valamelly alkalmat, mellyben magát tökélyesitheti. Gyakorlá a' rajzolást, gyakorlá a' hangászatot is, minél fogva őt mivelt lelke és szerény maga viselete minden társaságban kedves vendéggé tették. — Évek multak, 's a' gyermekből ifiú, az ifiúból férjfi lön; — de ez alatt nemcsak időben és testben öregbedett ő (mint számtalan sok), hanem lélekben is. — Jól tudta, hogy nem a' nemes származat, nem egyedül a' fő méltóságok érdemei az embernek, hanem a' tudomány és erény; hogy amazok a' vak szerencsének silány szülöttjei, és csak akkor van becsök, ha ezeknek következéseik. — Jól tudta, hogy tisztségeket viselő ember mivelt lélek nélkül diorama, mellyet a' sokaság, mig belső alkatát nem látta, álmélkodva szemlél. Ennél fogva gyermek-korában megkezdett pályájáról mint férjfiú sem távozott-el. Nem csuda tehát, ha őt előjárói kedvelék, társai szerették, alattvalói pedig tisztelték. — Jelenleg ő több előkelő nemes családnak ügyvéde.

Glanvill Károly éppen ellenképe vágy-társának. Atyja gazdag kereskedő volt, ki mit sem mulasztott-el, hogy magzatjának az

a

ugy nevezett „finom nevelést“ megadhassa; azonban minden fáradsága, minden költsége sikeretlen volt; mert bár a' sors gazdagon pazarolta reá ajándékait; de a' természet megtagadá azt. Már arczvonásaiban is létezett valami, mi őt nem igen ajánlá; maga-tartása pedig rendetlen és pórias. De talán némelly stoai-szelleműek itt azt mondhatnák: „ balgatagság 's csak némberekkez illő gyengeség egyedül a' külsőkből itélni, 's éppen azért adni valakinek elsőséget, mert csinos idomú, kellemes tej-arczú.“ — Igazok van kedves philosophus uraim! ez tagadhatlan igaz, ha csupán csak a' külső alakot méltányoljuk, minden egyéb belső erőt mellőzve; ezen igazságnak valódiságát kétségbe hozni nem is vala szándékunk. Azonban az is megdönthetlen igazság, hogy a' testi kellem különös sajátság, melly képes felőlünk mások agyában a' legszebb véleményeket szülni. Azután, mi nem csupán szellemből állunk, testünk is van; és igy nem csuda, ha az érzékiektől is vezéreltetünk, ha itéletünkre a' szépnek 's kellemesnek nagy befolyása van. De nem csak ezen tekintetből mondhatjuk hősünket szerencsétlennek, mert szellemi ereje is a' legfőbb mértékben tompa volt. — A' vak sors szolgáltatott ugyan neki evezőket, mellyek segedelmével a' hat iskolán valahogy átuszott. De most már itt vala a' kereszt- út, mellyről a' sok ág sokféle életmódra vezérel; és az öreg Glanvill, ismervén fija tehetségeit, habozóban volt. — Egy ötlet támadt most az apa agyában, 's Károlyt a' katonasághoz kadetnak adá; — azonban szerencsétlen csillagzata itt is mást rendelt felőle; mert érezvén Glanvill szellemi tompaságát, azt büszkeséggel akará kipótolni; — társaival csak megvetőleg bánt; — észre vevék ezt a' szemes tisztek, — és Károlyunk rövid idő mulva ismét az atyai háznál volt minden pályaczél nélkül.

Mit gondolnak kegyetek? kérőink közül kinek lehetett reménye a' szép Lóra kezéhez? — én azt mondom, Glanvillnak; mert noha a' leány szivében csak Gyula élt, mint ezt szülőinek többször nyilvánitá, 's a' józan anya is ezt pártolá: de a' fukar atya, kinek kincs-szomja javainak szaporodtával nőttön nőtt, gazdag vőt ohajtott, 's azt a' pénzes Glanvillnak fijában reménylé fellelni. — Azonban a' kétes dolgot csak hamar elhatározá a' sors. Glanvill megbukásának hire az öreg Csalavári füleibe is eljutott; megdöbbent erre az aggastyán, mert leghimesb remény-képeit letiporva szemlélé. Átlátta egyszersmind, hogy a' vagyon és gazdagság csak mulandó jó — 's állandó boldogság egyedül a' nemes szivben létezik; megmásolá tehát egykori szándékát, 's egyetlen leányának, a' szép Lórának, kezét, minden vagyonával együtt, a' derék Szerényinek adá.

III.

Az ember megtámadja az embert a' nélkül, hogy az élet két fő czélja szolgálna tettének alapul.

ŐSZINTE BESZÉDEK.

Sólyom-szárnyakon repül a' hir. Nem csuda tehát, ha kis városban történt dolgot rövid idő alatt ugyan ott minden ház tud. — Glanvill megbukása hirét egy ujabb váltá-fel, 's nehány nap mulva már a' furfangos fejű varga inas is azt dúdolá, hogy szép Lóra kezét Szerényi Gyula ügyvéd nyerte-el.

Glanvill Károly éppen szobájában egy palaczk bor mellett ült, a' családján történt szerencsétlenség gondjait agyából elüzendő, midőn e' kedvetlen hir beköszöntött hozzá. „Ezer mennykő!“ — dünnyögé magában, 's poharát fenékig üríté. „Hát a' sors engem csak ugyan gúnytárgyul választott? — előbb vagyonomtól foszt-meg, 's most egyetlen reményemet öli-el; — és én csak gyáván nézzem azt, mint ragadja-ki egy sehonnai karjaim közül a' legdrágább kincset?! — nem! daczolni fogok a' sorssal, 's mit ő épitett, én azt alapjaig lerombolom.“ — Itt elhallgatott, 's könyökére eresztvén fejét, mély gondolatokba merült; — de nehány percz mulva, mintha villám rázta volna meg idegeit, székéről hirtelen felegyenesedve sovány ajkai köztt ezeket mormogá: „Igen!“ — midőn arájának ablak alatt éneklendi az érzelgő szokott dalát, akkor — akkor hörögje-ki asszonyos lelkét!“ — Ismét fenékig üríté a' poharat, és szobájából villámként kisuhant.

Ezen homályos szavak érthetése végett tudnunk kell, hogy Szerényi egy időtől esténként bizonyos órában Lóra ablaka alatt meg szokott jelenni, vagy a' parton, vagy néha a' vizen csónakázva, 's gitár kisérete mellett egypár danát énekelt a' hangászatot olly igen kedvelő arának.

* * *

A' nap vértányérja leáldozott már a' nyugoti hegyek megett, 's perzselő sugarait az éj holló-szárnyai váltották-fel. Kétesen hinté bágyadt sugarait a' pozsgás-képű hold egy szük szobába, mellynek egyszerű butorzata azonnal gyanittatá, hogy gazdája a' vak szerencsének nem kedvencze. A' füsttől barnult kandallót alacsony pad körzé. — Szalmából font nyoszola 's egy setét-szini mázzal bevont fenyő asztal tevék a' szoba ékeit.

(*Vége következik.*)

KÜLÖNFÉLE.

Vizkórságos. Londonban egy éji őr bizonyos ványolón, ki igen bajosan haladott előre, észrevevé, hogy valami csomót rejteget ruhája alatt.

Holla barátom! mért megy kend olly nehezen? tán nem jól érzi magát?

Fájdalom nem! szerencsétlen, szánatra meltó ember vagyok; éppen most indultam orvoshoz magamat megcsapoltatni.

Bizony nagy szerencsttlenség! de ugy hiszem, ha ide az örszobába lépne kend előbb, magát kinyugvandó, tán itt leghamarabb segithetnének baján.

Nincs kedvem bemenni, 's ha tán kételkedik kend, hogy nem vagyok vizkórságos, ezennel megbizonyitom.

Itt tollkést ragadott a' ványoló, 's hasába döfé; de o sors! a' szurás két pálinkás tömlőt hasitott-meg, mellyek mellénye alá rejtvek. — A' pálinka gyöngyözve hullámzott alá, 's ő egész hidegséggel mondá:

‚Láthatja kend, hogy nem hazudok, 's állapotom veszélyes volt.'

E' bámulandó orvoslás után a' kórságos Union-Hallba vitetett, tökéletes felgyógyulásaig 3 hónapot börtönben töltendő.

Medve-vadász a' pyrenei hegyekben. Eddigelé a' medvevadászat volt legkedvesebb foglalatosságuk a' pyrenei lakosoknak, 's még most is üzetik koronként; de a' helységek elöjárói nagy dijt tettek a' medvére, 's igy szinte mind kiirtatott. Murray angol utazó egy merényes Fonda nevű medve-vadászszal, kinek atyja is nagy Nimród volt, ismerkedék-meg. Az öreg vadász még halála óráján is hévvel csüggött kedvencz foglalatosságán: ő a' legvakmerőbb de fél század alatt legszerencsésebb vadász is volt; mert tulajdon kezével csak a' medvék közül, mellyek akkor, igaz, számosabban voltak, 99-et ejtett-el. Halálos ágyán, büneitől már feloldoztatva, mondá a' lelkésznek: ‚még valami terhesen nyomja lelkemet.' — „Mi lehet az? — kérdé a' lelkész — kend mindig jámborul élt; felebarátai ellen soha sem vétett, 's most büneitől megszabadulva, nyugott lélekkel halhat-meg, mi nagy ritkaság!" — ‚Igaza van tisztelendő ur; de még is szerettem volna éltemben még a' 100-dik medvét is lelőni.'

Bacalhau temetése Lissabonban. A' pórnépnek legkéjelmesebb napja e' fővárosban a' husvét, 's csupán a' Bacalhau temetése miatt. E' Bacalhaut, a' halak minden nemének személyesét, mint a' hosszú böjt jelképét, rendszeres temetési vonalban, katonai őrizet alatt viszik az örök nyugalom helyére, zajos zene 's álarczos szövétnekes menetel kiséretében. A' vonal után jö, zöld galyakkal diszitett öszvéres kocsin vonatva, a' holt Bacalhau. Az egész egy vallást nem sértő enyelgés; a' kiséret is illedelemmel 's józanon viseli magát; nem zajong, nem czivakodik; mit hasonló körülményekben, nálunk p. o. nem várhatnánk. De a' józanság egyik legkitünőbb erénye is a' Portugaloknak, 's annál bámulandóbb, mivel sok jó boraik könynyen csábithatnák czivódásra.

Hosszú virasztás. Frankfurtban lakó bizonyos Angol fogadott egy gazdag zsidóval, hogy nyolczszor 24 óráig le nem száll a' lóról. Az Angol megnyeré fogadását, 's esküvel bizonyitá, hogy többször édesen szunyadott a' lovon. A' zsidó pedig, ki egész fogadás ideje alatt virasztott, csak szemét sem hunyhatá-be, és pótlékul még 150 aranyat is kellett fizetnie.

Különös koldus. A' dús B. Lord nem régiben egy ismerősével fogadott, hogy hat hét alatt a' három britanni ország nagyobb részét gyalog, hátán kol-

dus-iszákkal, élelmet 's enyhelyet a' jótevő adakozóktul koldulva, átvándorlandja. Jó ideig járkált már, midön egyszer elfogattatek, 's a' koldulásért kérdöre vonatott. Hogy a' hosszas vizsgálást elkerülje, nevét 's rangját föl-fedezé. Szerencsétlenségre a' sherif e' vallomást szinlett oknak vélte, 's a' lordot 14 napi bortönre és kényszeritett munkára itélé. A' fogadásnak ellenfelei sorsára hagyák a' lordot, 's minthogy, némellyek véleménye szerint, a' fogadás czikkei nem teljesittettek, mivel a' fogoly nem jótevők adakozásából nyert élelmet 's enyhelyet, hanem a' kormánytól: természetes, hogy a' fogadó egyesület a' fogadást megsemmisiti, és a' lordnak szükölködése 's börtönözéséért nem marad egyéb jutalma a' reményében csalatásnál.

K ü l ö n ö s b e t e g s é g. — Brestben jelenleg egy foglyárt minden hónapban a' monomania lep-meg, mellynek következésében a' nembereket megtámadja 's megveri; különben a' legjobb ember, 's mi több, a' nönem iránt udvari. A' fenyitö törvenyszek, mellynek több izben bepanaszoltatott, a' vád alól fölmenté öt, 's csupán családja felügyelése alá adta.

G y e r m e k - r a b l á s. Antwerpen városában nem régiben sok gyermek-rablás történt. Itt mint mondják, kétféle illy nemü tözsérkedök vannak. Egyik osztály tudniillik kificzamitja a' gyermekek tagjait, hogy belölek az ugy nevezett bohóczokat csinálhassák (Klischnigg és társai is ez osztályhoz tartozni gyanittatnak); másik osztály az illy kisdedeket eladja gazdag gyermektelen szülöknek, kik örököst ohajtanak. Egy angol lordról, ki két év elött leánykáját elveszté, beszélik, azzal vigasztalá magát, hogy Schweiczba megy, magának más leányt veendö.

Á l l a t - ó v á s. A' müncheni csendörségi biztosság czélirányos módokkal foglalkozik az állatok kinzása ellen. Gyakran okoztak már szerencsétlenséget azon szivetlen kinzások, mellyekkel kocsisok, mészárosok 's fuvarosok a' rájok bizott marhát gyötrék; más részről kellemetlen tekintet azoknak is, kik véletlen tanúi lesznek a' kegyetlenkedésnek, melylyel különösen mészárosok a' vágandó marhát, kocsisok lovakat, vadászok kutyákat 's gyermekek macskákat gyötrenek. Illyes kegyetlenkedésért mindenki keményen büntettetik. Porosz, szász, és würtemberg országban is czélirányos óvakozások tétettek ez ellen. Igy p. o. bajor honban nem szabad kutyákat 's kecskéket kis kocsik elejébe fogni, mert az állat-kinzásnak e' neme ellen is kemény büntetés határoztatott. (Lásd „bairische Landbötin.“ 1837. jul. 13-ról.)

E g y s z e r ü s é g. A' mindenben egyszerü Napoleon, köntöseivel sem akart fényleni. Azonban sógorának, Muratnak, példáját több tábornok követvén piperöcz lön. Közttök az egyik legcsinosabban öltözö d' Orsenne gróf volt, ki egyébiránt a' csatában bajnok, társas körben kedves szeretett férjfi vala, de mindig piperézett 's tetszeni vágyott. D' Orsenne egy napon a' császárt kiséré, ki megszomjazván inni akart. Most egy csinos markotányosnő megy-el mellettek, kit elöszóllitottak. A' nő sem Napoleont sem kiséretét nem ismeré, 's forrás-vizzel elegyitett pálinkát nyujta neki. Napoleon szomját oltván, midön fizetnie kellett volna, d' Orsennere mutatott, mondván: „gyermekem! im' itt mindnyájunk ura majd megfizet!“ A' markotányosné reszketni kezd, elpirul, megfordul, 's a' fényelgö lovagot nézve, igy felel: „Ez a' császár? Illy meséket csak mással hitessen-el ön. A' császár nem szokott fényesen öltözni; inkább lehetne ön a' császár mint ez!“ — Gyakran beszélte Napoleon, hogy soha sem kaczagott olly szivből, mint e' nönek egyszerü feleletén 's d' Orsenne fellobbanásán. E' tréfa 4 Lajos-aranyába került.

Némberi felszabaditás (emancipatio). Amerikában a' némberek naponként fölebb emelkednek; nem régiben koszorúztatott négy dáma a' világbölcsesség tanárjává (doctor.)

Rövid per. — „Peoria Register and North Western Gazetteer“ Peoriában nem rég megjelent hirlapbul aprilis 19-röl olvassuk, hogy nyugoti Amerikában hirlap-szerkezőnék is vannak. Egy czikk e' hirlapban igy szóll: „Ma állott **Barney Parson** ur törvényszék előtt azon sértésért, melylyel a' hires **Royal Anna** misstrest illeté. Ez asszonyság a' ‚Paul Pry‘ hirlapban, mellynek ő szerkezőnéje, kissé kiméletlenül kelt-ki **Parson** ur személye ellen, 's ez viszont olly klméletlenül támadá-meg sértőjét, mint amaz őt: toll helyett t. i. minden további kétkedés nélkül korbácsot ragadott, 's ezt udvariatlansággal tánczoltatá Royal mistress hátán, miért Parson két dollar birságra itéltetett.

EMLÉKMONDÁS.

Remény.

Báj szineket tetéz reád,
Mindent igért, semmit sem ad,
Hálóbul vart köntös hidegben
Szomjat gerjesztő nedv melegben
De enni nem kér;
'S ez mennyit ér!

KISFAUDY KÁROLY után S. Karolina.

Érdem becse. — Emberséges ember meg tudja ellenségében is ismerni a' tagadhatlan érdemet.

KISFALUDY SÁNDOR után K. H. K. J.

Gondolatok. — Hogy az ember saját egésségét becsülni tudhassa, elmellőzhetlenül szükséges, hogy maga is beteg volt legyen; mert, ki soha sem érzé a' szomorúság fájdalmát, az örömnek valódi édességét sem képes éldelni. Maga kárán leghivebben tanul mindenki.

A' **kevés** mindig elég, ha jó és tökélyes.

Azért nem tud sok ember jól gondolkodni, mert jóval előbb tanult gondolkodni.

SZÁVICS.

Betűrejtvény.

D-vel egykor a' pórokkal pusztiték szép hazámban;
J-vel keretztnév lehetek, — fő vagy fa is Tornában.
K-val falut nevezhetni Hunyad szomszéd megyében;
R-rel fejdelemként diszlem Flora bájos keblében.

V.

Előbbi rejtvény: **Tokló.**

Szerkezi **Róthkrepf Gábor**, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. **Trattner-Károlyi**, uri utcza 612.

68.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön augustus 24kén **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Szép Lóra.

(*Vége.*)

Gőzt szülő mécsnek fakó világa szürkité az esti homályt, melly miatt az asztal mellett ülő férjfiúnak ábrázatja alig vala kivehető. Veres pongyola-sipka fedé hősünk fejét, melly alól fekete haja gazdag fürtökben omlék alá vállaira; lekonyuló bajusza 's állát övedző sürű barkója kuruczos tekintetet adának a' különben élet-tavaszában álló férjfiúnak. Horpadt homlokán a' gondnak terhes felhői tornyosultak, mellyek alól villámként czikázó szemei egy puskára szögezvék, mellynek serpenyőjét éppen most porozá-fel. — Vad elszántság uralkodék ezen alakban, melly az őt szemlélők agyában leggyanúsabb képeket teremthete.

„Szegény fegyver! — suttogá halavány ajkai köztt — nem tudod, ezen éjjel mi czélra használtatol; nemde, még eddig nem oltál emberi életet? — csak szárnyasokon töltéd kedvedet? — ugy van! ám itt az idő, hogy érző kebelben is tegyen ón-magod látogatást. — Huh! szinte borzadok, ha eszembe jut véres szándékom. — De miért e' rémitő képek? — férjfiúhoz erő illik; csak pulyák reszketnek. Üdvöm rablójának el kell esni! — 's ezzel vége!“ — Most a' padkáról, mellyhez eddig mintegy szögezve volt, felkelvén, setét-szinű köpönyeget vete nyakába; fegyverét alája rejté, 's a' fuldokló mécset eloltván, a' szobából kiosont.

Találják-el kegyetek! ki lehetett ezen vad férjfiú? — A' szerencsétlen Glanvill Károly.

E' látvány után, mintegy fél-óra mulva a' Duna partján puskadurranás hallatszott. — A' többit tudják már a' tisztelt olvasók történetünk elejéből. — A' merény okozója akkorában ki nem tudatott, — hanem későbben kisült, hogy Glanvill vala, ki a' füz-bokrok alól Szerényire czélza: de ő már akkor talán a' remény-vesztett szerelmesek honában, a' holdban, járt.

IV.

A' leány
Néma most, és halaványy;
Rózsa, olly fehér, mint arcza,
Nem virágzik rózsa-fán,
Ajka még egy hangot ösmer,
És az a' hang nyögdelés.
CSABA.

Nehány nap mulva ezen eset után, a' Csalavári-házban mindent legnagyobb zavarban találunk. — A' bolt be van zárva; az öreg urat nem lehete látni templomban; a' cselédek szomorúan futkároznak; egy szolgáló a' gyógyszertárba szalad, másik az ázott szemmel érkező Szerényihez igy szóll: „csak hamar tens ur! csak hamar, Lóra kisasszony a' halállal viv!“

E' földön minden mulandó; a' teljes rózsa-szál szintén ugy elhervad, mint az egyszerű pipacs. És ezen hervadást nem egyedül az idő súlya osztja; egy percznek munkája is lehet. Lóra bájait csak kevéssel előbb csudáltuk, — 's most fájdalommal kell szemlélnünk, mint enyésznek. — De talán kérdeni fogják kegyetek! mi baj érheté? — Elmondom tehát.

Azon éjjel, midőn az uszó-csónakban levő dalnokot szemléltük, láttunk egyszersmind az éber ablakból egy fehér köntösbe burkolt alakot kikönyökölni, ki a' dalnok énekét feszült figyelemmel hallgatá. 'S midőn ez a' puska-durranásra vizbe esett, segitségért kiáltozva eltünt. Ezen alak Lóra volt, kit a' cselédek, szobájában, ájulttan találtak-meg. Az ijedtség gyenge testalkotására vészes befolyású lön; mert az ájulást ideg-láz követé, melly a' legszebb életet vég-veszélyyel fenyegette. — Azonban hetek multával az, mitől a' szülők és Szerényi leginkább féltek, enyészni látszott, 's Lóra egy ügyes orvosnak ápolása mellett az ágyat elhagyá. — De előbbi kellemei egészen elhervadtak: 's ki betegsége előtt látta őt, most reá nem ismerhetett volna. Arczának gyenge pirosságát halálos halványság váltá-fel; liliom-keblén halotti sárgaság tanyázott; egész alakján bágyadtság-szülte kedvetlenség mutatkozék. Ezüst csengésű hangja, melly előbb annyi szivet süllyeszte az érzelemnek feneketlen tengerébe, most egy halk-nyögésbe olvadott egybe. Itt tehát ismét bebizonyodott, hogy a' testi kellem csak mulandó jó, mellynek elenyészete, végképp' kioltha volna az alig tengődő életet, ha azt mivelt sziv nem melegiti. — Mélyen sebzé ez a' szülők és Szerényi keblét; minden módot megkisértettek tehát annak elüzésére; de mindig czélt tévesztve. — Most az orvos a' végsőt tanácslá, t. i. hazánk valamelly kies vidékére teendő utazást, hol a' levegő, társas élet, 's gyógy-szerek használása

nagyobb befolyással munkálhatnak a' leánynak megbomlott egésségére; és ezen táj, Balaton-Füred vala. — Elindulának tehát Csalavárinė és Lóra, kikhez Szerényi Gyula uti társul csatlá magát.

V.

Kél a' veszély, 's huny a' remény,
Már-már hal a' szép lány;
És uj szél zúg, és uj hab gyül
'S a' csónak végképp elmerül.
Lát a' legény, 's nem nyög, nem sir,
Nem érez nem gondol,
Felnyílik kinja, mint egy sir,
'S nem tudja merre 's hol?
'S gyors, mint villám felhőjibül
A' hab közé félhalva dül.

KÖLCSEY.

Gyönyörü augusztusi délest vala. Titan egész diszében ragyogott azur trónján, mellynek éjszak-keleti részén egy korom-fekete felhőcske látszott, ellentétben Balatonnak a' nap tüz-sugaraitól vérszinre festett árjaival. Agg Tihanyban mulatság vala adatandó, 's a' füredi vendég-nép részint a' tó partján állott, részint csónakokra ülve hajtatott a' magyar Chersonesus felé, veszélyről nem is álmodva; noha a' tapasztaltabb halászoknak a' fekete felleg nem tetszék. A' csónakok nagyobb része már czélnak indult; csak egy pár halász-ladik várakozott még vendégeire. Az egyiknek kormányosa, egy sugár termetü nap-barnitotta férjfiú csónakának orrán ülve 's éjszakkelet felé tekintgetve igy tanakodott magával: „ama fekete felleg szelet hoz, melly a' legrémitőbb hullámzást szokta okozni. — Ők reám nem ismertek, — a' boszú iszonyúan forr keblemben. Pluto nem szolgáltathatott jobb alkalmat reményem letipróinak megusztatására; pedig annak meg kell lenni, bár életembe kerülne is. Ha ha ha!“ — Most egy férjfiú két nő-személylyel érkezett, 's a' kormányos monologját félbeszakasztá. A' nő-személyek egyike mintegy 50 éves asszonyság volt, másika pedig 19 esztendős leány lehetett, kinek halvány arczvonalai huzamos kór által elhervasztott egykori szépségét hirdeték. — Vendégeink csónakba léptek; a' kormányos mélyen fejébe nyomá szalma-kalapját, 's lapátjával egyet kanyaritván a' könnyü ladikot mozgásba hozá. Már jó tova haladtak czél felé, midőn az óriási tó tajtékzani kezdett. Ijedtség 's hideg borzadás futá-el vendégeinket; mert ez a' bekövetkező iszonyú vésznek előjele vala. — „Ne féljenek nagyságos asszonyaim! — igy szóllt a' kormányos — én mióta e' magyar tengeren uszkálok, már többször voltam illy körülményben, de fogamat még is mindig szerencsésen hoztam haza!“ — Most a' férjfiúnak szemeibe mosolyogván tovább folytatá munkáját.

a

A' tó felett mind inkább tornyosultak a' fekete felhők, mellyeknek holló-szárnyait a' napnak tüz-sugarai vér-szinnel prémezék, mintegy előjeleül a' következő veszélynek. A' Balaton most lázas-mozgásba jött, és a' könnyű csónak ide 's tova hányatott a' kelő haboktul. Ki irhatná-le vendégeink állapotját, midőn a' végveszély torka előtt látták magukat? Halál-sárgaság lepé-el arczaikat; egyedül Lóra mosolygott Gyulája karjain (mert vendégeink a' Csalaváriak voltak) jól tudva, hogy élet-fonala különben sem messzire terjed; halni pedig ollyannak karjai közt, kit szivből szeretünk, elegendő vigasztalása a' csüggedni kezdő léleknek. Néma csend uralkodék a' csónakban, csak a' kormányosnak e' szavai voltak hallhatók az elem vad küzdései közt: „itt a' boszú órája! — Én Glanvill vagyok!“ — Dermedve tekintett Szerényi a' kormányosra; mert kebléből minden érzelem kihalt: de ez egyik kelő hab-torlat felé fordítá a' ladikot, melly a' tó örvényébe merült. — Más napon a' holt testek Sió-foknál találtattak.

ORSZÁG - 'S NÉPISMERTETÉS.

Pöstyéni fürdő.

(*Vége.*)

A' vendég vagy az urasági lakban, vagy a' nagy fogadóban talál szállást, vagy a' közel fekvő paraszt házakban, mint a' körülmények vagy sors engedik. Főbb rendű családnak alkalmas lak az urasági ház, mellynek jól butorozott 6 szobájában 8—10 ágya, jól rendezett konyhája, éléstára, pinczéje, jégverme, kocsi szine 's 4 lóra istálója is van, és e' kényelmes laknak ára hónaponként 200 pengő forint. Fogadóban az ebédlőn, tánczteremen és kávéházon kivül még mintegy 19 vagy 20 szoba van vendégek számára. A' fogadóban nehány használható fürdő-kád is találkozik, mellyekben a' kellemetlen idő változóságának ki nem téve, kényelmesen fürdhetik a' vendég, onnét egyenesen ágyába menendő. Ki fogadóban helyet nem kap, paraszt házakhoz szorul, mellyek az 1812-ki tüz óta kiszabott terv szerint épitvék. Illy paraszt házban közönségesen 2—3 szoba 's konyha bérleltetik-ki, de minthogy egy pár széknél, egy asztalnál, pad, és szalmával ellátott ágynál egyéb nincs benne, magának kell a' vendégnek ágyneműt is magával vinni. A' vendégnek kényelmére nemcsak számozva vannak a' házak, de mindegyiknek tulajdon czimere is van. Ha még igy sem lenne elegendő hely, Nagy-Pöstyénben kell szállást fogadni, honnét a' nem messze fekvő Kis-Pöstyénbe csinos sétány vezet.

Pöstyénben kevés társasági gyönyört éldelne a' vendég, ha a' sok nemzet 's külön rendbeli emberek tarka vegyülete már magában is némi egyes élemény nem volna. Nyári hónapokban szini mutatvá-

nyok szereznek némi mulatságot; más részről pedig a' minden vasárnapon adatott tánczvigalmak (fényt, vidorságot 's élénkséget nyervo a' szomszédságokban lakozó földes uraságoktól 's nejeitől és a' környéken tanyázó tiszti kartól) gyönyörködtetik a' vendégeket. A' zárt falak köztti mulatságok hiányát bőven kipótolják a' bájló táj 's örökké fiatal természet által nyujtott élemények.

Szép sétahely a' közel fekvő 's Erdődy gróf fényes kastélyával diszelgő Nagy Pöstyén is. Nem messze van ettől a' fáczános kert, több ezernyi fáczánnal.

Balra a' folyamon tul Bankába, a' pöstyéni fürdők tulajdonképpi bölcsőjébe, juthatni, mellynek környékén a' kellemes hajlású dombok 's illatos völgyek szivet szemet édes érzéssel töltnek-el.

A' folyam-mart hosszában egy virányos réten keresztül kigyózó ut vezet Moravanba 's Motesiczky gróf kertjébe és kastélyába, melly uton nem nagy távulságra egy magas hegyen a' temetvényi vár romjai láthatók, melly hajdani birtokosai a' Thurzók 's Bercsényiek által hires lön.

Kissé távulabb, de évrajzi tekintetben annál érdekesb a' csejtei várhoz vezető ut, melly egykori vérszopó asszonyának Báthory Erzsébet-nek emlékével, ki csupa előitéletből sok száz leányt keresett kinokkal végeztetett-ki, a' miveltebb utókor keblében gyászos érzést gerjeszt.

Több más mulató hely is van, hova a' vendégek kirándulni szoktak; mellyeknek körülményes előhozását azonban e' lapok szük köre nem engedi.

Az emberiség javára czélzó e' szép intézet különféle sorson esett keresztül. — 1599-ben Törökök rohantak a' fürdőre, éppen midőn sok beteg gyülekezett ide; ezeknek nagy számát lekaszabolván, a' többit rabságra hurczolák, honnan csak tetemes váltságbéren szabadulhattak-ki. — 1813-ban ismét fürdés idejekor a' felháborodott Vágnak habjai önték-el a' forrásokat 's falut, és az összeroskadó házak fedelein sikeretlen menedéket kereső emberek nagy sokaságát halál áldozatjaivá tették. Csak rendkivüli fáradozással lehetett a' beomlott kutat és összeroncsolt fürdőket helyre állitani, 's a' következett nyárig annyira hozni, hogy ama számtalan honvédők, kiken az éppen elvégzett háború dicséretes sebeket ejtett, és más egyéb gyógyulást keresők az itteni gyógyforrásokat használhatták.

Még az ide tartozó mezővárosban levő egy régiségi nevezetesség is említést érdemel. Ez ama templomnak omladéka, mellyet Templáriusokénak hirdetnek az ősi szóhagyományok, canonicai vizsgálatok előadásai, és némelly kőképek, mellyek különféle eretneki titkokra (gnostica mysteria) mutatnak. Ez valaha, szomszéd kolostorával együtt, a' Benedictinusoké volt, kiket a' Husszíták üztek-ki innen.

Jutalmazza a' pöstyéni fürdőn történt sok jónak és szépnek igazságos elismerete 's méltánylása a' nagy lelkű birtokost 's fáradhatlan hitesét, kiben ezen gyógyhely jótékony alkotó őrszellemet talált.

INNEPLÉS.

Művészek innepe Romában.

Régi idők óta különös inepiséggel szokták Romában a' művészek évenként a' husvét-keddet megülni. Az örökös rosz időjárat miatt az idén április 6-kára halasztatott ezen mulatságos szertartás. A' mennyire hires ezen innep Romában 's vidékén, olly kevessé ismeretes nálunk, 's ez okbul nem tartottuk érdektelennek rövid leirását becses olvasóinkkal közleni.

Mintegy reggeli hat óra tájban két száz művész gyülekezett öszve S. Giovanni nevü kapunál. Itt lovak és szamarak állottak készen számukra, mellyeken sebes haladással Terre delli Schiavi nevü, hihetőleg valamelly nagyszerü, siremlék romjai felé iparkodtak. Nagy kiterjedésü lapályra jutánk itt, hol az egész társaság megérkezése után az innepélyes menet azonnal elrendeltetett. Két vezető (egyik lovon, másik szamaron nyargalók számára) tarka 's nevetséges öltözetet vön magára, az egész sereg pedig nyolcz csoportra osztatott-fel, mellyeknek ismét külön vezetői, 's egy karrikaturákkal teljes lobogója valának. Ezeken lehete látni Apollo, Bachus, Meduza, ittas Grácziák, egy hordó 's egy Szatyrnak képeit; továbbá egy hordót, mellyért ittasok czivakodtak egymás között; egy háló fejkötőt, melly alatt a' személyesitett müérzék szunyadozott. A' művészeknek legnagyobb száma különös öltözetet vön magára, melly mennél tarkább volt, annál czélirányosabbnak tartatott. Mig az öltözködés 's elrendelés tartott, az alatt Romábul 's vidékérül számos nézö érkezék-meg kocsikon 's paripákon. Minden csoport vezető lovaglóinak bizonyos szinü szalagot adván által, helyére állott, várván az indulás jelét, melly dob-, gyermektrombita-, és sip-szóbul állott. Erre az egész menet mozgásba jött, 's régi szokás szerint a' síremléket háromszor körüljárta.

A' körüllovaglás ideje alatt 16, selyem takaróval felczifrázott szamár érkezék, mellyeknek hajtóji, Szatyroknak öltözve igen nevetséges csoportot képezének. Ezek a' szükséges éleményt hordozák, 's azért megérkezésök általjános örömkiáltást gerjesztvén, mindenkit a' reggelizésre emlékeztetett. Ezen sokaktul ohajtva várt része az egész mulatságnak a' pázsiton hajtatott végre, 's az alatt a' szamarak rettentő ének-hangversenyt tartának. Ezen állatok orditása rémitő volt, 's e' tekintetbül a' nálunk hallhatóval nem lehet egybehasonlitani.

Nem sokára a' dobok, trombiták és sipok ujra jelt adtak az indulásra; 's kiki lova vagy szamara felé sietett. A' tréfás menet most a' Campagnán keresztül folytatá utját, felette a' pacsirták vidám gyermekekként ujongattak, 's kétszáz szolga és a' már emlitett 16 szamár és ál-Szatyr, számtalan nézővel együtt nagyobbiták annak kiterjedését.

Két órányi lovaglás után elértük vágyunk czélját — Cervarát. — Igy neveztetnek azon hatalmas kőbányák, mellyekbül a' colosseum épittetésére szükséges párkánykö hozattatott. Mintegy olasz mértföldnyi kiterjedésü körben, mesterséges barlangok találtatnak itt, mellyek száz meg száz embernek felvételére alkalmasak, 's mindnyájan repkénynyel vannak benövve. Ezen bar-

langsor mérséklett nagyságú zöld tért környékez; ebben gyültek öszve a' menet tagjai, kik különféle tarkás csoportokban letelepedvén különös tekintetű gyülekezetet képezének. Minden csoport a' maga zászlója körül foglalt helyet, hol egyszersmind az egybehordott kövekből asztalokat 's üléseket készitettek, mellyek nem abroszokkal és vánkosokkal, hanem füvel és falevelekkel födöztettek-be. Mások tüzet rakván, fölébe nagy üstöket függesztettek, mellyekben nem sokára az Olaszoknál kegyben levő maccaroni főzettetett. Mások ismét hordókat állitának-fel, vagy pedig a' szakácsoknak nyujtának segéd kezet. Illy módon minden csoport a' maga ebédjet készité, egyes művészek pedig az egész gyülekezet lerajzolásával foglalatoskodtak, mások ismét a' nap és év számát vésték a' sziklák oldalrészébe.

(*Vége következik.*)

KÜLÖNFÉLE.

Spanyol hiúság. — Hogy a' hiúság 's büszkeség sirjába is kiséri a' Spanyolt, következő eset bizonyitja. Egy Spanyol, ki Romában bizonyos párviadal következésében mult-ki, halála előtt egyik barátját, ki vég perczeig vele volt, esdve kéré, hogy őt, mint van, ruháji le nem vonva, temettesse-el. Barátja, igaz, megigéré ezt, de kandiságának ellent nem állhatván, miathogy valami különöst gondolt felfedezhetni, elszenderült honfiját megvizsgálá, 's kivilágosodott, hogy a' boldogultnak ünge nem volt.

Egy napra vágó halálozás. Azt jegyzék-meg, hogy, 4-dik Vilmost kivéve, 3-dik Vilmostól kezdve minden angol fejedelem szombati napon halt-meg: — III-ik Vilmos, 1702. majus 8-kán szombaton; Anna királyné, 1704. augustus 1-sö napján szombaton; I-sö György, 1727. jun.10-én szombaton; II-ik György 1760. oct. 25-én szombaton; III-ik György, 1820. junius 30-kán szombaton; IV-dik György 1830. junius 26-kán szombaton.

Nö-eladás. Angol honban egy whitehani lakos nem régiben ismét eladá nejét, és pedig csak 12 garasért. A' nön nem sok kapni való volt, és tán csak azért adá-el férje leginkább, hogy feslett életével gyermekeinek rosz példát ne adjon. Egy mellettek elmenő — alkutanúnak felszóllittaték, kit az eladó, vásár végével, meg is vendégelt.

Vadászkéj. A' nem rég boldogult X-dik Károly király is szenvedélyes vadász volt, mint eldődei. Következő jegyzék szolgáljon bizonyságul. A király fövadászmestere Girardin Sándor gróf, kinek e' közlést köszönhetjük, kezeskedik valóságáról.

Királyi vadászatok alkalmával 1827—1828-ban elesett:

A' király keze által: 2 patkány, 2 macska, 2 róka, 47 vaddisznó, 163 őz, 38 dámvad, 43 dámvad-ünő, 3303 tengeri nyul, 410 nyul, 3 bagoly, 1 bőregér, 1 ökörszem, 1 karvaly, 1 jávor szarvas, 2 holló, 65 szajkó, 3 pacsirta, 14 czinke, 3 gili, 1 póling (le pluvier), 1 vadgalamb, 14 hurosrigó, 60 fürj, 1 tengeri szalonka, 5 erdei szalonka, 1807 szurke és 1280 rőt fogoly, 2792 fáczán.

A' korona-örökös keze által: 2 macska, 40 vaddisznó, 169 őz, 42 dámvad, 16 szarvastehén, 3497 tengeri nyul, 405 nyul; 1 kanakucz-bagoly, 2 karvaly, 1 ökörszem, 1 fülesbagoly, 1 holló, 3 szajkó, 1 szarka, 1 fülmile 1 pacsirta, 3 czinke, 3 hurosrigó, 1 vadgalamb, 1 gili, 2 póling (Brachvogel), 27 fürj, 2 tengeri és 11 erdei szalonka, 1280 szurke és 4 rőt fogoly, 39 fáczán.

Don Miguel keze által: 4 öz, 16 tengeri nyul, 6 nyul, 1 czinke, 11 szürke és 4 rőt fogoly, 39 fáczán.

A' királyi kiséret tisztjei által: 1 róka, 29 vaddisznó, 124 öz, 10 dámvad, 15 szarvastehén, 2287 tengeri nyul, 519 nyul, 1 karvaly, 20 szajkó, 12 pacsirta, 2 czinke, 4 gili, 12 huros rigó, 1 fürj, 6 erdei szalonka, 967 szürke és 406 rőt fogoly, 2054 fáczán.

A' király összesen 9219 darabot lőtt; a' korona-örökös 8727 darabot; Don Miguel 89 darabot; 's a' tisztek 6472 darabot. Az egész összeség 24.499.

EMLÉKMONDÁS.

Béketürés.

Jó és bal sorsodban hogy mértékletes légy,
És hogy bizhass másban, te elbizott ne légy.
Jó sorsodban rettegj az ellenkezőtől;
Ha szenvedsz, várj bizva jót a' jövendőtől.

KIS JÁNOS.

Sikeretlenség. — Egy olly tettnek sikeretlensége, melly nagy lelki erőbe került, igen visszaijesztő, 's mintegy megczáfolását tekinti első nézetre az elme azon czél helyességének, melly vezérli tettünket.

B. JÓSIKA MIKLÓS után S. Karolina.

Elégedetlen. — Ifjúságban remény a' jövendöt, öregségben emlékezet a' multat szépiti. Az első mindent jobbá akar tenni; az utóbbi már éldelte a' legjobbat: de soha, sem ifjú sem öreg megelégedve nincs a' jelennel.

Z. LEOPOLDINA.

Gondolatok Mindszentről. A' dicsvágy annyira természete az embernek, hogy a' különben erényes halandó csak ez által buzdul nagy tettekre.

Nem a' hosszú, hanem jól lefolyt életpálya adhatja csak meg, mi után mindnyájan törekszünk, a' boldogságot.

MALLÁR.

Csererejtvény.

1. 2. 3. Egészemnek tárgya ez
Értlem messze tévedez.
5. 6. 4. 1. 2. Honunk egyik nagy folyója,
Mellynek káros gyakor árja.
1. 2. 5. Érczek közlt van fő helyem
1. 2. 3. 4. 5. 6. Erdőt kedvel egészem.

Előbbi rejtvény: Dózsa, Józsa, Kózsa, rózsa.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi uri, utsza 612.

69.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap augustus 27kén **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Félévi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Fa-Jankó.

(Novella.)

Magyar országnak egyik alföldi városában nevekedék Tivador, tehetős szülők magzatja, minden kortársaitól elkülönözve. Szülői annyira szorgoskodtak őt a' társas élet rosz következményeitől megóvni, hogy még nyilvános iskolába sem járaták, hanem házi tanitót fogadtak neki, kinek felügyelése alatt a' napok nagyobb részét foglalkozva tölté; pihenő óráiban szabad volt magát a' ház megetti nem igen terjedelmes kertben hintázással 's más illyes játékokkal mulatni, vagy, az olvasásnak nagy barátja levén, mellőzve a' csábító regények faját, szellemét és szivét Campe utazási rajzaival képezni 's erősitni. Igy nevekedék, a' világ forgására vagy az atyai lak szük körén kivül történtekre keveset ügyelő, kedvencz hőséhez, Robinzonhoz, hasonlitva. Midőn 14-dik évét meghaladá, kezdé őt atyja (ki kereskedő volt, azonban szerencsés körülmények 's olasz országban kötött kereskedési szövetség által annyira gyarapodott, hogy eddig kicsinben üzött kereskedését már csak nagyban folytatná) iró teremébe vezetni, hol számadással 's levelezéssel kellett foglalkoznia. De ezen uj állapotjában is atyjával tett sétái vagy sétalovaglásai, 's koronként beteges anyjával tett kikocsizásin kivül, ritkán engedteték neki szülőinek rokonainál tisztelkedési látogatást tenni; ott is a' mulatság már nagyon tul haladt rendén, ha a' szokott egésség miben léte iránti tudakozáson, időjáratról vitatkozáson kivül, még a' divatokról is, vagy, mi több, a' város személyzetéről 's nevezetesen eljegyzések és menyekzőkről kezdének értekezni. A' többi kereskedők fijaival társalkodástól is egészen elvoná szigorú atyja; mert a' régi tisztes idők erényeiben nevekedett agg nem egyezhetett-meg ezen ifjak fogalma 's modorjával; minthogy ezek Pestrül, Bécsből, 's a' dúsabbak még Berlinből, Amsterdambul 's Parisbul is, hol utaztak, magukkal hozák a' veszélyes franczia regényességet, melly nagy szakálaikban határozódék, mint Sámson ereje hajában; a' házasságról 's erényről bölcsel-

kedtek, és minden tekintet daczára 's a' város aggjainak nagy kedvetlenségére oppositionalisták voltak.

De szigorú atyja parancsán kivül még azon kinos érzet is visszarettenté Tivadort kortársaitul, melly az elkerülhetlen velek találkozáskor keblét dulá; mert nyilván látta, mi gunynyal vetik-meg, — ha koronként ellenek szóllni bátorkodék olly tárgyakban, mellyek ártatlan nézetei szerint a' való élet törvényeivel összeütközők voltak. — Tapasztalatlanságáért őt kortársai Tökfilkónak nevezék; de mivel csinos testalkatára 's rendes arczvonatira nézve e' nevezet nem volt egészen rá illeszthető, a' legelménczebb őt Fajankónak keresztelé. E' névvel nevezék őt ezentul társalgó gyüléseikben az ifjak, 's a' divati világ viszonyaiban járatlansága 's egyszerűsége kifogyhatlan forrása lön az öt tárgyazta szeszélyes elbeszéléseknek 's tréfáknak. Ha bár a' róla folyt anecdoták költöttek voltak, még is megszégyenité a' legmerészebb képzelgést is azon befolyása, melly által tudta nélkül két család akaratját 's házi viszonyait parancsolólag kormányzá, 's élte szerencséjét mintegy álmodva fárul rázá.

Az első lelkésznek szülő városában két leánya volt, 's az ifjabbik, Maria, Tivadorral majd egykorú levén ezzel a' vallás ágazataiban együtt tanittatott. Már ekkor nevezhetlen, de nagy hatást tön a' szelid, nyájas leányka Tivadorba; soha jobban nem figyelmezett, mint midőn Maria felelt: még is meg nem foghatá, mint lehet, hogy mindig csak Maria hangja, 's nem feleletei nyomódtak elméjébe, és bármi figyelemmel függött az oktató lelkész tanitásain, tekintete végre is csak a' kék szemű, szög hajú leánykára fordult. Az imádságok és szent igék közül, mellyeket utazó kortársai franczia 's német országban rég elfeledének, ezt kedvelé leginkább: „Előbb az Isten országát igyekezzetek elnyerni!“ — De mi volt ennek oka? — Nem akarjuk ugyan ajtatosságát kétségbe hozni, ha mondjuk, nem egyéb, mint hogy Maria nyilvános vizsgálatban ezt felelte. Mariát ő ezután is láthatá; nevelésének hiányai és szülőinek barátsága a' lelkész iránt gyakran nyitának utat neki annak lakába; mi több, még gyóntatója is volt a' lelkész, mint szintén családjának is; és a' tisztes ősz annyira kedvelé az ifjat, hogy később, midőn aggsága miatt a' többi gyónók meghallgatását 's az isteni tisztelet elvégzését helyettesére kelle biznia, örömmel áldozott az ifjúnak egy órát; 's ennek multával, tisztes, régi szokás szerint az asztalnál marasztaték, hol némi enyhitő szerek mellett szabad volt rövid ideig a' leánynyal 's anyjával mulatnia. Illy alkalomkor még inkább nevekedék Maria iránti szerelme, mi több, őrszellemének kezdé tekinteni, midőn a' vidor Minka, Maria testvére, egymásra halmozott kérdésekkel, 's néha pajzánkodásaival za-

varba hozá, mellybül Maria feleletével kisegité, 's nénjét lassú pirongatással elriasztá.

Tivador elébe, bármi ügyetlen 's tapasztalatlan volt is egyébiránt a' társaságokban, némelly szavak kétes fényű táját varázslák a' társas életi viszonyoknak, 's némelly rajzképeket tüntetének lelke elébe, mellyeket lassan munkáló képzelgése vidám szinekkel feste-ki. Nehány távulróli agg, fecsegő rokon nőnek legkedvesebb foglalatossága volt arról beszélni, kik nőszülnek, kik mátkásak, kik hivatalosok menyekzőre, az mikor lesz, 's több e'féléről; sőt egy napon midőn látá, egyik rokona, ki szülőit mátkájával meglátogatá, mint csókolá azt meg többek jelenlétében, ezen jelenést Tivador sokáig nem feledheté; szendergő 's éber álmai mátkájához hajlott sógorát tünteték elébe, kit két eper-ajk fogadott-el hő vágygyal, kire mosolygó szem tekintett; 's koronként arról is eszmélt, valljon az ő ajkai képesek lennének-e illy édes játékra. E' mellé még szülőinek mintául veendő boldog házassága is járult, néha gyöngéd nyájasságokkal fűszerezve, midőn p. o. atyját hivatalos kötelessége utra szóllitá, vagy, mi gyakran történt, midőn hosszas távullét után olasz országbul tért vissza. — De legélénkebben emlékezék arra, mint hajolt keserű könyűket hullató anyja, kis huga halálakor, atyja vállaira, nála mintegy védelmet 's vigasztalást kereső. Később az esketésnél e' szép szavak: „Örömben fájdalomban, szükségben halálban, legyetek hivek egymáshoz" kitörülhetlen betűkkel tapadtak szivéhez, 's illy jövendő, nyájas élet reményével foglalkozó gondolatai ismét Mariához szállongtak, kit előbb holt testvére pótlásaul hugának kivánt, de most annak lehetlenségéről meggyőződve, nejének ohajta. E' mellett régi barátja szivességére is számolt, kivel minden megfontoltabb nézetét vak hiedelemmel közlé ugyan: e' tündérképeket mindazáltal még sem merészlé testtel ruházni; 's valamint egy fagypontra jutott pohárviznek legcsekélyebb mozditás is más alakot ad, ugy változtatá Tivador álmait 's ábrány-képeit atyjának egyetlen szava egy különös esetté.

Tivador huszadik születésnapja beköszöntött, 's ez András napja volt. Már gyermekéveiben nagyba vevé, hogy születési napját az egész kereszténység megünnepli: e' szerint, hogy részéről ő is megfeleljen magáért, nehány garassal megajándékozá a' harangozónak gyermekeit, csak hogy őt az isteni tiszteletre harangozni engedjék. — Szülői szokás szerint nehány vendéget hivtak ebédre, mi közben szerény kisvárosi elménczségek 's tréfák villanának-meg. A' beszéd természetesen leginkább napunk hőséről folyt, 's némelly agg nő atyjának nem hizelkedheték semmivel inkább, mint ha fijának erényes nevelése, deli termete, 's izmossága felől szóllott. — „Már az igaz! — mond az örömében egy pohárral többet ivott ősz — idejéhez képest

elég izmos, 's ma holnap ideje lesz, hogy megházasodjék." — Anyja, kit ez igék kellemes álmadozásba ringatának-el, ki előtt legbájlóbb képei tüntek-fel hajdani ifjúsága boldog első szerelmének, mosolygva mondá: „Ugy ajáljuk őt a' mai szentnek oltalmába, kinek született védencze." — A' felállott társaság poharait összekoczczantá, 's Andrást több izben ismételve élteté.

Bár mi kevés komolysággal kiáltaték is ezen ivóktól került elköszöntés, András védencze agyában még is uj világot támaszta, mellynek atyja iránti viszonya még derültebb fényt adott. Általános fiúi 's tanulói kötelességén kivül atyját még ön szántából vált tömérdek szolgálatokkal kötelezé-le, mellyeknek jutalma, tettének megismerése 's barátságos köszönet lön. Mi atyját örvendetesen lepheté-meg, tudta nélkül, sőt mielőtt tán rá gondolna, megtörtént, 's igy a' fiú maga körül érdem-kört vont. Benne a' szülők iránti engedelem, vonzódás, készség, szeretet 's kedvező érzés találtaték; tiszta természet volt, és minden furcsaságokra 's tévedésekre vezető ügyetlensége, piperétlen létének bélyegét viselé.

Tivador, atyjának e' gondatlanul kireppent szavait hallván, gondolá, most van alkalma azt legkellemesebben meglepni, 's erősen hitte, hogy atyjának e' szavai, szokása szerint biztatás voltak. — E' pillanatban eszébe ötlének még sógora lakodalmán ejtett azon szavai is, hogy fija már sok örömet szerzett neki, de illyet, hogy őt egy kedves menynyel lepné-meg, még eddig nem. Ezen öröm-szerzést is olly szükséges meglepetésnek tartá, mint néha kora virággal, vagy ohajtva várt levélnek a' postárul időelőtt elhozásával gyakran tette. Szerelem által izgatott szive tehát gyorsan határozott. Házasodni e' szerint akart; kit? — már ezt tudá, — de miként? — arról nem is eszmélt. — Atyjával e' felett értekezni, szükségtelennek tartá, mert magával foglalkozó valója szigorú atyjának e' szavait követé: „nem kell minden szándékot előre kifecsegni, kiharangozni, — nyugottan kell a' dolgot maga folyamatjára bizni." — Még nem hangzott-el a' pohárcsörgés határozata, a' szende Mariával összekelni, lelkében végezve lön. 'S mig esti szánkázás közben a' novemberi fagy többi poharazóink lelkesülését megdermeszté, Tivadoré még inkább fellángolt; 's a' csörgők hangjai édes álmadozásba meriték a' köpönyegébe burkolt 's jövő szerencséjén merengő ifjút.

A' következő nap vasárnap volt, igy a' czélnak kivitelére éppen alkalmas. Tivador, kedvese atyját látogatván egy alkalommal megismerkedék a' házasság lényeges formájival. Ő t. i. egy ifjút talált ott, ki mint vőlegény jelent-meg a' lelkész oktátasait hallgatandó. Ekkor tudá-meg, hogy lakodalom előtt még nehányszor kihirdettetni, 's ezen előleges készületekhez világi törvényhatóság bizonyitványával

is ellátva kell lennie. Tudta, hogy atyja ma templomba jő, 's legkellemesebben a' szónoki székből gondolá meglephetni. Éppen elsőt harangoztak, midőn a' bíróhoz indult, hogy mindent eligazitson. Szégyenére azonban meg kell vallanunk, hogy Maria megegyezésére még csak nem is gondolt, 's félünk, hogy ez által némelly szép olvasónénk kegyét elkoczkázhatná: de szolgáljon mentségeül annak tudása, hogy ez nem zsarnoki kény, hanem csupa ártatlanságból történt: ő azt hitte, hogy ennek igy kell lenni.

Rövid várakozás után bebocsáttaték. A' szeszélyes sors, melly gyakran csudálatosan keveri kártyáit, itt is vidám arczczal mosolygott reá. A' biró, kinek előtte való nap vendégei érkeztek, sarkantyús csizmában, vadászatra készülttten fogadá őt, mert barátjainak kedveért egy agarászó vadászatot rendelt; az udvarban pedig fekete erdélyije nyeritett 's kapálózott, urához hasonló ingertől lelkesitve. E' sietsége nem engedé a' dolgot fejtegetni, melly más időben gyanúsnak tetszett volna előtte, 's igy csak némileg csudálkozva kérdé: „Hogyan? illy fiatal korában akar ön már házasodni? Ezt meg nem foghatom!“ — „Én sem határoztam volna még rá magam' — viszonzá Tivador — ha nem tudnám, atyámnak mi örömet szerzek, kivánatát megelőzve.“ — A' biró e' nyilatkozást hitelesnek tartá, 's azt is megértvén, hogy ma fog először kihirdettetni, gondolá: az öregeknek oka lesz illy sietségre, mellyet még lakodalom előtt bizonnyal megjelentenek.“ — A' szükséges bizonyitványokkal ellátott Tivador nehány percz mulva elbocsáttaték, magával vivén a' biró szerencsekivánatait, és szülőihez intézett tisztelkedését; a' birót pedig tajtékzó ménje, vendégeinek társaságában, mezőre ragadá, hol az első nyul látásánál mindenről megfeledkezett. (*Folyt. következik.*)

INNEPLÉS.

Művészek innepe Romában.

(*Vége.*)

Készen levén az ebéd, minden csoport a' maga vezérével zászlója körül helyet foglalt, 's miután a' művészek egésséges étvágya kielégitést nyert volna, az átaljános vidámság azonnal élénkebb kezde lenni. Hangos muzsika kiséretében számos pohár üritteték a' művészetre 's a' művészek hosszas életére, melly üdvözléseket mozsarak durrogásai követték. Nincsen egy nép is Europában (a' törököt kivevén), mellyet legalább egy művész ezen innepies alkalommal nem személyesitett volna. Igen kellemes vala látni a' még fiatal erővel munkálkodó 's élő Thorwaldsent az ifjak körében, nem különben a' tisztes tájfestőt, Reinhardot, ki vidám kedvvel 's énekelve látszék feledni 75 éves korát, 's a' művészek örökös ifjúságárul szólló szép regényt valósitani.

Befejezésül minden művész a' maga fejedelme egésségére egy pohárt üríte, 's az alatt némellyek a' fekete kávé készitésével foglalatoskodtak, mel-

lyet nem sokára (valamint az édes, 's erőteljes romai bort) bőr csészékből kiszörpölének.

A' művészek elnöke erre kijelenté, hogy indulásra készüljünk, 's régi szokás szerint a' barlangban levő oraculumhoz térjünk. Mindenki azonnal talpon állott, 's a' menet dob- 's trombita-szó mellett, gyalog egy setét barlang felé intézé lépteit, mellynek hátuljában láng lobogott. Szép versekben idvezlé az elnök Szybillát, ki nem sokára fehér köntösben menydörgés 's villámlás között megjelent. Ugyan az elnök leginkább művészt érdeklő kérdéseket terjeszte elebe, mellyekre nehány percz mulva lelkes és szellemi kifejezésekben kedvező feleletet nyerénk. A' költemény egy fiatal festőnek, Fried-nek szerzeménye volt, kit az elnök a' kedvező feleletek következésében szokás szerint megkoronáztatott.

Következtek az olympusi játékok: t. i. versenyfutás (gyalog és lóháton) egy Don Quixotte viaskodása széna-boglyával, birkózások, végre táncz, mellyet minden művész saját nemzeti szokása szerint járt-el.

Hirtelen setét fellegek rejték-el elölünk a' nap sugarait, 's kevés vártatva zápor eső állott-be. Most tehát kiki a' visszamenetre (melly egyébkor csak 7 óra felé történik fákiya világ mellett) gyorsan elkészült, 's utnak indult a' vidám sereg, melly három órányi kellemetlen lovaglás után éppen akkor érkezék-meg Roma falai előtt, midőn ujra kiderülvén az ég, felséges napnyugot fejezé-be a' felejthetlen innepiséget.

KÜLÖNFÉLE.

Egy század. Mars kisasszony most lépett 58-dik évébe. Vetélytársa az ugyan azon szinpadon szende szerepekben tündöklő Anais k. a. valamivel ifjabb, de már ő is 42 évü. — „Marie" czimü dramában mindketten 16 évü leányka szerepét játszák; de minthogy 58+42=100 évet tesz, igy e' két 16 éves leánynak évsora egy századra megy. — Ez honi criticusainknak szolgáljon tudósitásul, kik nem akarják hinni, hogy a' 16 évü királynőt idősebb korú színészné is eljátszhatja.

Régi könyv-gyüjtemény. Augsburgban junius 30kán temetének-el egy férjfiút, a' város ritkaságai közé méltán számithatót, ugymint Windprecht régi könyv-árust, ki vakon született, 's fiatalabb korában a' takácsságot tanulta, de már 50 év óta ó könyvekkel 's rézmetszvényekkel kereskedett. Ritka literaturai ismeretekkel birt, 's bámulandó tapintása volt; ügyesen játszott majd minden hangszeren. Szinte 30.000 kötet könyvet hagyott hátra, és majd minden utazó tudós meglátogatá. — 70-ik évéig fáradhatlanul üzé a' könyvkereskedést.

Gyors haladás. Texasban Houston városa bizonyság, mi gyorsan halad az uj világban a' városok épitése 's népesedése. 1836-ki decemberben készült e' városnak terve. Januarius 20-án épült az első ház, és most 4 fogadója, 13 tára, 200 háza és 2—3000 lakosa van, kik még ugyan nem igen gazdagok. Egy gőzös, 2 postahajó 's több sajka tartja fenn a' folytonos közlekedést Houston és Galvestone között.

Becsületesség. Parisban a' két hónap előtt kimult D* pénzváltói ügyvivőnek szóbeli fogadása volt B* gazdag tő-pénzessel. Ez a' boldogultnak özvegyéhez ment, 's elmondá, hogy D* ur 16.000 frankban vele fogadott, 's a' fogadást elveszté, egyszersmind kérdé, ki akarja-e az özvegy fizetni férjének adósságát, noha adott szaván kivül más bizonyitványa nincs. — D*

asszony késlekedés nélkül elő von egy tárczát iró szekrényébül, 's a' mondott összeséget éppen fizetni akará, midőn B* ur őt abban e' szavakkal akadályozá: „minthogy ön véleménye szerint a' fogadás törvényes, kérem, fogadja-el tőlem a' mondott összeséget, mert én vesztém-el.

Rutak. Mi nagy tévelygésben vannak azok, kik a' szép arczot hasznosnak hiszik. Ég óvjon tőle! — Ha halálos ellenem volna, nem kívánhatnék neki nagyobb gonoszt, mint szép arczot. Szépség a' legnagyobb baj. De a' helyett, hogy ez állitásomat taglalnám, inkább nehány gyönyört számlálok-el azon számosbul, mellyeket a' rutak éldelnek.

Először a' rut ember soha sem fiatal, és ez nem utósó haszna. A' szép ifjú bizalmatlanságot támaszt maga iránt, 's tanácsért soha sem kérdik. Néha néha roszul is bánnak vele; sétálásoknál a' sált kell vinnie, széket hozni, kocsit előszóllitni 's a' t.—asztalnál utójára kap enni. Hiszen még fiatal, az öregek pedig tisztelendők. Azt gondolná az ember, tánczvigalmaknál jobb dolga van. O nem! egy tánczbul sem maradhat-ki. — Fiatal hölgyek, agg némberek mind övéi — de még sem! azt akarám mondani, ő mindnyájoké; mi tánczol, mi nem tánczol, és igy két nemzedék nyugszik vállán. De ezért minden lépten kell is hallania, mi boldog; mi fölségesen mulatja magát, 's a' t. Mi szerencse van e' szerint a' szépségben és fiatalságban! Nem boldog-e, kit az ég rut 's kellemetlen arczczal áldott-meg!?

Rut férjfiú nem tárgya a' féltékenységnek; igy minden dámának udvarolhat. A' dámák szivesen fogadják hódolatát. Udvariságai megengedett élemény a' nőnemnél; hizelgései tövistelen rózsák. Szabadon lehet az illatárban kéjelgnie, szurástól nem félhet.

Rut férjfiak a' jó könyvekhez hasonlók. Minden anya gond nélkül hagyja őket leányainál. Erényességökrül idomtalan alkatjok is kezeskedik. Mindenhol kedves vendégek ők: mert a' gyanúnak rút szörnye nincs sarkukban. Mi több, gyakran keresik barátságukat, gyakran hivatják őket. Minden háznak titkait tudják; minden házi zajnak biztosai; azon hidelemben, hogy a' bizodalommal nem élnek vissza, nincs titok előttek. Mindenki tudja, hogy szerelmi viszonyba nem elegyednek. Igen, de éppen e' figyelem létünknek gyönyöre, és kiapadhatlan éltető harmatként csepeg a' rut emberekre.

A' rut férjfiú mindig gyorsabban halad a' dicsőség utján, mert nincsenek irigyei. Rutságát az ember gyakran sajátságos arczvonallá emeli; éktelen vonásait gúnyos tekintetté, 's ügyetlenségét érdekes különczséggé. Igy nyől a' rutnak hitele éktelenségéhez mert viszonyban is, 's végre, ha senki szemébe nem nézhet, hires ember lesz.

Nem halljuk-e gyakran mondani, hogy ez vagy amaz rút képü ember soha sem hágott volna azon polczra, mellyen áll, ha tizszer több elmebeli tehetséget nem fejtett volna ki, mint csinosabb vetélytársai.

Ha a' rútsággal még pórias név is párosul, biztosan hihetjük, hogy e' két tulajdonságnak birtokosa mindenben szerencsés leend.

Ki tudja sok hires férjfirul megbizonyitani, hogy szépek voltak? Éktelenség vezet czélhoz, 's ez utóbbit szivből kivánom minden férjfiúnak, ki e' lapokat olvassa.

Kutyaper. Dán földön most egy különös per vonja magára a' közönség figyelmét. Egy fiatal pórhölgynek szülői, kit három vadász-kutya megtámadott, 's keményen megmarczangolt, panaszt tettek ez iránt a' helybeli hatóságnál, és ez a' kutyákat befogatta. Az ebek gazdái minden felelet ter-

hét elhárították magukról, de a' kutyák kötélre ítéltettek. A' vadászok ezen ítélet ellen föllebb hivatkoztak, 's az ítélet végrehajtását meggátlák. Most mindenek figyelme a' hatóság kimondandó ítéletére van függesztve, valljon a' még fogoly kutyák vissza nyerik-e szabadságukat, vagy kivégeztetnek.

Mulattató. Beethovennak egy rokona, ki ettől koronként segitteték, két hold földet vásárolt, 's ezentul „telek birtokosának" irá magát. Ez utóbb annyira szokássá vált nála, hogy egyszer Beethovenhoz irtt levelében is neve alá irá. Ez röviden 's durván ezt válaszolá neki: „Édesem! 6-dikán költ leveledből látom, hogy nagy szamár vagy. Maradok rokonod, Beethoven Lajos, agyvelőbirtokos."

EMLÉKMONDÁS.

Emberi szeretet.

Ki szeretné az életet
Ott, hol nincs ember-szeretet?
Hol a' siró kisdedeket,
A' meggörbült ősz fejeket
Érzés nélkül tekintette,
A' ki csak elment mellette,
Hol a' bús inség könnyein
Az izzadtság vércseppein
Senki nem is szánakozott,
Ez, ez a' föld megátkozott.

Szentjóbi SZABÓ LÁSZLÓ.

Dicsöség pontja. Van a' földön annál még dicsőbb pont is, mint mellyre csak ember emelhet embert. E' pont a' lelki függetlenség azon foka, mellybe kiki csak ön lelke ereje 's tisztasága által léphet.

GR. SZÉCHÉNYI I. után S. Karolina.

Nemzeti élet. Egész nemzet élete, ollyan mint egyes emberé. Ezt és azt az életen keresztül ömlő emlékezet teszi egészszé, folyvást tartóvá, napról napra gazdagabbá. Törülld-ki a' lélekből annak ragyogó szineit, és ime az élet halva van.

Minden nemzet, melly elmult kora emlékezetét semmivé teszi, vagy semmivé lenni hagyja: saját nemzeti életét gyilkolja-meg; 's akármi más kezdődjék ezen túl, az a' régi többé nem lesz.

SZEMERE Aurora (1835.)

Szórejtvény.

Fényes főhivatal nálunk, sok honfi viselte.
Első három jegy ingadozó növevény.
E' három jegy, visszáról, tenger közi nemzet;
Tüz-vérű lovait kedvelik éjszakiak.
Két végsőm legfőbb diszt nyujthat az emberi arcznak;
Egy V-t toldj hozzá, 's elviszi értekedet.
Tedd lábnak fejemet, 's szivemet vesd, igy leszen egy pap,
Kit, mint több feleit, Pharao láncza nyomott.

K. J.

Előbbi rejtvény: vadász.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi uri, utsza 612.

70.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön augustus **31**kén **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Fa-Jankó.

(*Folytatás.*)

Másoknak szenvedélye gyakran elősegíti szerencsénket. A' világi hatóságnál sikerrel járt Tivador az egyházinál még inkább boldogult. Tisztes, ősz barátja szintén kilovagolt, de más nézetből, mint a' biró. Őt egy szelid szürke, melly Florencz lovagnak tátosát méltó joggal nevezheté ősének, vivé egy szomszéd faluba, mellynek lelkésze, tisztes aggunk fiatalkori barátja, betegen feküdt, 's igy hon a' helyettesnek kelle papolni. Már beharangoztak, midőn derék Fa-Jankónk lihegve a' tanuló szobába lép, 's alig hallható fojtott hangon rebegi: „legyen szives tiszteletes ur! hirdessen-ki ma engem!“ — „Kivel?“ — kérdé a' bámuló lelkész. — Mátkája nevét ki nem tudta volna Tivador egy világrészért mondani, 's igy csak ezt mondá: „a' fő tiszteletes ur leányával.“ — A' helyettes elhalványult; mert a' lelkésznek idősb leányát rég szerette titkon, 's annak szemeiben viszont szerelmet olvasott; mint szerelemtül vakitott, csak Minkára gondolt; és ez most egy gyámkorú gyermek mátkája volt, 's ő kigúnyoltatott, ő, a' hasonlag lelkész, 's már hivatalánál fogva inkább jogot tartható a' leánynak kezére. Bizonnyal megtudák szerelmét, azért titkoltak-el mindent előtte; ezért lovagolt-ki az öreg, nehogy erről beszélnie kelljen; 's kinjai nevelésére még neki kell a' mással egybekelendő imádottat kihirdetni. Ezek, 's még más száz és százféle gondolat keringtek agyában; szemei kápráztak, feje zúgott; mit gondol, mit tesz, nem tudá, de szónoklatát egy betűig elfeledé. Végre, széledt gondolatait tehetsége szerint összegyüjtvén, lehetős szilárdsággal mondá: „tiszta szivemből kivánok Minka kisasszonynak, mint szintén önnek is, minden gondolható szerencsét!“ — „Nem Minkával!“ — mond, a' lelkésznél nem kisebb zavarban levő Tivador kétkedve. — Tehát Maria önnek jegyese?“ — Kérdi az ujra éledő helyettes. Tivador pirulva igenlé fejével. — Most napfényre jött a' titok; ott álltak egymásnak szemközt a' teherkönnyült szivűek. Végre

a' fiatal lelkész vélt vetélytársának nyakába borult, azt csókolá, szerencsét kivánt neki, 's ismét csókolá; a' marczangló gyötrelemre illy hirtelen következett öröm megkábitá, 's magán kivül ragadta. Ez alatt az első verset a' templomban eléneklék; igy nem volt idő további kérdezésre. És habár e' szoritó körülményekben némi kétkedése volt volna is, a' biró bizonyitványa azt eloszlatandó. Hamarjában csak a' házasulók nevét irhatá még a' hirdető lapra az egyházba sietö 's uj barátjától bucsút vevő fiatal lelkész. Utközben ugyan különösnek találá e' titkolódzást, különben a' ház bizalmát teljes mértékben biró: de az ut rövid, az egyház ajtaja már előtte van, 's rettenve még csak most veszi azt is észre, hogy minden elmélő tehetségét és szellemi erejét össze kell szednie, ha e' jelenés által megzavart viszonti helyreállását eszközölni akarja, és szónoklatával felakadni nem akar. Tivador is templomba lépett, 's kivánata szerint sikerült tervének büszke érzetében helyet foglalt.

Most kissé Tivador mátkájához kell fordulnunk szive kikémleléseül; bár tudtunk de nem akaratunk ellen. Ha Tivador, kit ismeretlen lánczok Mariához csatlának, a' hatalmas bűv honnét származható erejét magának meg nem fejtheté, annál élénkebb 's biztosabb érzettel égett a' leánynak keble ő iránta, 's Tivador bizonnyal megrettent volna, tudván, mi hatalommal vivták-ki epedő, gyakran Marián függő bogár szemei annak szivében jogukat: de a' leány, kinek értelme előbb nyilék, igen is tudá. Azonban Tivador valóban csinos ifjú is volt: nemes, redőtlen arczára még nem véste az élet azon vonalokat, mellyekről tapasztalás 's rideg bölcselkedés olvasható; emelt homlokán még is méltósággal párosult komolyság nyugvék, 's ajkai körül, mellyek felett most kezdett gyenge fekete bajusz pelyhesedni, olly fájdalmas vonások mutatkoztak, minők azon vasárnapi gyermekek tulajdonai, kik a' világban félig honosoknak, félig idegeneknek képzelik magukat. Még az ifjat nénjének ingerkedései ellen védő szánat is veszélyes volt, 's csábhangjaival uj, de majd elértett érzelmeket támaszta szivében. Az sem volt Tivador kárára, hogy őt Maria álmában gyakran magasságokról lehullni látta, honnét felemelé, utjáról a' köveket elháritá, szóval, tettel védelmezé; mert ez mind olly pártolás, mit fiatal leány szives örömmel megtenne. Más részről ellenben Tivador valóján, minden asszonyisága mellett is sok férjfiasság ömlék-el: jeles, bátor lovagló volt, kit néha csak szorongó anyja esdeklései tartóztattak-el vakmerő tettektül, 's egyszer Maria maga is halálos szorongások közt szemlélte, mint rohant az éppen házbul kilépő ifjú egy lovaktul elragadt kocsi elébe, mint ragadá meg azoknak zabláját, 's pillanat alatt megállitá. De leghatalmasabban munkált a' leány szivében Tivadornak őszintesége, melly természetes létének so-

rompójit áttörve, gyakran kellemmel mutatkozék valóján. Igy függött rajta a' szemérmes hölgynek első érzete egész szent hevével; irtózva gondolt az ifjúnak külföldre teendő szükséges utazásaira, és ugy hivé, hogy akkor szivének meg kell repednie.

A' mai isteni tisztelet nem tudá a' jövendőnek tündérképein merengő leányt álmadozásaiból kiragadni. Igaz, hogy egy világi kéj 's reményekkel tölt fiatal, képzetei tárgyától elszakitott leányszivnek ohajtott kincse keresésére vezetésében atyjának kell vala a' szónoki széken állani, kinek ebben gyakorlottsága, érettebb ismeretei 's már aggsága is nagyobb hatású lehetett volna. — De helyettese, hogy még e' részben is javára munkáljon szerencse-hősünknek, a' szeretetet választá szónoklata tárgyaul, igaz ugyan, hogy a' kereszténvit, de szive kijátszá elméjét. Igy akará ő p. o. a' szerelmet szebb fényben feltüntetni akaró, a' viszály 's czivódás iszonyait rajzolgatni, de itt az emberi bünöket kurtán fejtegetvén, a' czivódás 's egyenetlenség káros következményeire ment által, 's élénken festegeté a' meghasonlott házasok érzelmi elhülését; végre lelkesedéssel magasztalá a' békes házi élet gyönyöreit. De midőn a' szerelem 's élet-philosophia közti ellentétbe ment által, hasonlitása mindig két értelmű maradt, 's alap-elve folyvást azt állitá: hogy sokkal ridegebb a' világi bölcsesség, vagy legalább fontolgatóbb, hogysem a' szív csendes kivánatának engedni merészelne. Végre szónoklatát a' hallgatókhoz azon intéssel végzé, hogy az egyedül boldogitó szeretetet gyakorolják.

A' szónoklat végrészéből Mariának széledt gondolatai semmit sem hallának, mint szintén az imádságból is keveset. Elméje a' csendes házas élet gyönyöreivel foglalkozék, mellyet a' szónok báj-szinekkel festegete. Egykor futólag Tivadorra is merészelt tekinteni. Ott ült a' kedves bünös buzgón; ajtatos vonalin csak néha mutatkozék az isteni tiszteletnek minél előbb végét kivánó élénk nyugtalanság. Most ő is a' lelkészre figyelt; 's különösen gondolat-rokonulással a' kihirdetésekre eszmélt, mellyekre imádságnak kell következnie. Alig villant-meg lelkében e' gondolat, szive ezt kezdé sugni: „a' szentegyház menyekzőt hirdet: Kertesi Tivador, Kertesi Ferencz helybeli polgár 's kereskedőnek egyetlen, nőtelen fija, veszi magának házas társul helybeli lelkész Rovátkai Jeremiás hajadon leányát, Mariát.“ — Ezen egyszerű igék, legragyogóbb költészeti fényben tüntek szerelmének egére. — Ezt, gondolá a' képzelgő hölgy, ezt kellene most hirdetni! 's a' helyettest szinte szerette volna e' szavaknak utána mondására kényszeriteni. „Ki közöttek valami atyafiságot — dörmögé a' kis daczos magában — rokonságot vagy komaságot tud“

E' pillanatban hallá a' szónokszékrül lezengni: „A' szentegyház menyekzőt hirdet.“ — Hatalmas Isten! Maria azt hitte, hogy föld

alá kell búvnia. Szivének legtitkosabb gondolatát hallá nyilvánosan kimondatni. — Feje zúgott, elméje zavart lön, 's nem tudá, valljon nem ő maga kényszeritteték-e valamelly titkos bűv-erő által, legtitkosabb gondolatait a' népségnek kikiáltni. A' lelkésznek gyenge hangja végnapi gyászkürtként harsoga fülébe, meredten, földre szegzett szemekkel, gondolat 's eszmélet nélkül állt; 's midőn az orgona ezen éneknek „szerelem, ki egykor képpé" végversére megzendült, a' végítélet menydörgő hangját képzelé hallani, 's mozdulatlanul várta a' boltozat beomlását. Az elmenők zöreje visszaadá eszméletét, felállt, 's haza tántorgott.

A' hirdetés természetesen szembeszökő volt mindennek. A' vőlegény gyámkorúsága, mindenki előtt ismert tapasztalatlansága, 's mivelt kortársainak gondolkozásával összeütköző elvei, egyszerűsége, magába vonultsága nem kissé lepék-meg a' közönséget: de a' dolog valódi folyamatáról senkinek sem volt még csak sejtménye is. Maria zavarát, szokott leányi szeméremnek 's illy esetekben mutatkozó félelemnek tarták, és sem a' fiún, sem atyján, ki indulatainak mindenkor ura volt, gyanút valósitható jel nem látszék. Az utóbbi ön magának sem hitt, midőn a' hirdetett neveket hallá; de eleve is ezt a' fiatal helyettes pajzánságának gondolá; noha ennek szerény szeszélyéről 's mérséklett vidorságáról illyesmit képzelni sem lehetett. Következő perczben egy a' fijára vetett tekintet, 's annak vidám, őszinte szemei mindent megmondának. A' templombul kimenő atya karon fogá fiját, kemény hangon fülébe sugá: „csitt, egy hangot se!" 's haza vezeté. Tivador olly tekintettel 's léptekkel haladt mellette, mintha tojáson járna. Ma szerencsére egyik anya sem volt templomban.

Hon kemény leczkét kelle kiállni a' szegény ifjúnak; de feleletei szilárdak 's őszinték voltak. Atyja, jobban ismeré Tivadort, mint sem hogy nézetei valódiságán kételkedhetnék; boszúja tehát megszünt, 's midőn mind a' mellett is, hogy a' lelkész-helyettesnek készsége rejtvény maradt előtte, arra eszmélt, mint segité a' sors e' különös leánykérőnek szándékát, szivéből kaczagott. E' gondolatjában megerősité őt a' biró is, házának egy régi, vig kedvű barátja, ki szerencsét jött kivánni, 's most a' történtekről értesittetvén, egész erejéből kaczagott. — ‚A' ficzkó — mond a' biró — igazi elmés csint vitt végbe, 's ön, barátom, egész életében nem tudott volna ennyire menni. Emlékezem, milly szív- 's nyaktörő munkájába került önnek mostani nejétől igent csikarni. Igaz, még fiatal az ifjoncz, de elég izmos, 's majd idővel megjőnek az évek is. Lelkemre, már csak tapasztalás kedveért is örvendek ez eseten, hogy illy két gyámkorú ifjat összekelni látok, 's aztán ezt inkább hasznos, mint károsnak látom. Igy legalább inkább egymáshoz szoknak, mint midőn az ifjú még előbb

a' világban forog, utazik, 's végre életunalom, komorság, száz és százféle türhetlen sajátsággal tér-vissza. Házasitsa ön az ifjakat össze, adja-át fijának vagyonának egy részét, mit később is tett volna; 's ha éppen kell utaznia, egy két év mulva küldje közös ügyekben olasz országba; mert ha hon neje 's gyermeke van, mindjárt más nézetből utazik. Mire szüksége van, ön mellett tanulta; nem is buta; mert mai elmés tetteért ön magát okulhatja; mért nem bocsátá őt emberek közé. Nem is ő egyedül az, ki korán házasodik. Hány herczeget látunk még ifjabb korában nőszülni? és mért ne érhetne e' szerencse már egyszer polgárt is? A' népnek majd bekötjük valamivel szemét; azt csak rám kell bizni. Igy tehát csak fogadja-el e' gyorsan végbe menendő házassághoz tiszta szivből eredt örvendezésemet. Ön pedig ifjú ur! (kezét megszoritva Tivadorhoz fordula) e' tettével barátságomat teljes mértékben megnyeré. Hány férjfi van, ki minden részről megfontolt kérés után is poklot nyer a' házasság sorsjátékából. Ön okoskodása más elemű, 's már csak különösségeért is megérdemli, hogy boldog legyen.'

„Ön számadása hiányos — mond Tivador atyja — mert ha én jó vagy rosz kedvvel mogegyezem is, mit fognak Maria szülői mondani?" — „Puff! (felelt a' biró) örülnek, ha mi igent mondunk; mert ellenkező esetben a' szégyen őket éri.' — „Hát Maria?" — szóll közbe a' nyájas anya. — A' két öreg éppen ugy járt, mint a' fiú; a' fő személyre nem is gondoltak. — „Azzal nem bajlódom! — mond a' vigkedvű biró — de mi közünk is hozzá?" Ez már a' fiú dolga; lássa ezen alattomoskodó, mire mehet vele. És ugy hiszem, nem nagy fáradságába kerül megenni, mit főzött.

(*Vége következik.*)

PESTI VIZSGÁLÓ.

A' pesti vakok intézete aug. 26-kán délelőtt adá szokott nyilvános próbatételét a' ns vgye nagy teremében, melly nézőkkel 's hallgatókkal zsúfolva volt. Ma ismét meglepő bizonyitványait láttuk azon előmenetnek mellyet e' szerencsétlen embertársaink mind a' tudományok 's hangászat, mind a' kézi munkákban tettek. Délután hatodfél órakor a' gymnastikai gyakorlatokból tettek próbát Clair Ignácz urnak, ügyes tanitójoknak, testgyakorlati iskolájában, a' király utszában levő Puphka-ház kertjében, 's itt bámulatos ügyességet mutattak az erőmutatványokban, mászással 's a' t. Nézők ide is nagy számmal gyültek egybe.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Különös ikrek. — Egy svéd hirlap közli, hogy 12 év előtt finn országnak Bielodin nevü helységében egy iker pár született, melly a' hátgerinczeknél olly helyzetben van összenöve, hogy csak egyik állhat lábán 's másik addig fövel lefelé csügg; igy a' lábon állónak testvérét is, kinek lábai

ég felé meredvék, kell vinni. Különösen érdekes járásuknak változtatása. Ha a' fennálló elfárad, egyet kiált, 's lefelé csüggő testvére azonnal talpra szökik egy hengerbócz által, 's óra-negyedig haladván ismét felváltatja magát. Egy év előtt azon gondolatra jöttek, hogy egymást átszökve mulassák magukat, igy fejjel föl 's le nagy darabot haladtak. Azóta hirnökül szolgálnak, 's a' rájok bizott dolgot vagy hirt hamarább helyre viszik, mint ló képes volna. Egy szökéssel 3½ metert haladnak előre. E' csudálatos iker-párt, születésök helyén négy lábúknak (furstivaloknak) nevezték.

Thea-tenyésztés. — Franczia országban már évek óta ipar-próbák tétetnek a' theanövény tenyésztésével. Ki elgondolja, hogy a' kávétenyésztés ó Hollandiának minden hajdani gyarmataiban egyetlen szál növényrül terjedt-el, melly a' harlemi meleg ágyakban gondosan ápoltatva további tenyésztésre magot termett, sejtheti, mi dúsan jövedelmezhetne idővel a' thea-tenyésztési ipar. A' thea-növényt egy eleve meleg ágyakban állandó 16—20 foknyi hőség köztt tenyésztették. De itt elnyomorodott. Most mérséklett 5—8 foknyi melegbe ültették által és szebben tenyészett; de legjobban tenyészik a' fagytól mentt 1—3 foknyi melegágyakban. E' próbatételekkel, mellyek mellett az iparnak ez ága még ki nem terjedhetett, Cels és Mérat urak nincsenek elégedve. Ők a' theát honositani akarják, 's a' próbák majd olly kiterjedésben sikerültek Parisban is, mint Bécsben. Ezen uraknak thea-ültetvényei már szépen jövedelmezének levéllel; de mennyire a' tenyésztési ipar sikerült, annyira sikeretlen minden próbatétel, a' leveleknek chinai módra, illatjoknak elvesztése nélkül, végzendő száritása és sodoritásában. — Minden próba sikeretlen volt mind levegő mind mesterséges meleg által, kemenczében és lemezeken. Mi hasznos lenne e' növénynek Europában is honositása, következőkből kitetszik. Japanból évenként mintegy 50 millio font theát visznek-ki, miért arany 's ezüst rudakkal kell fizetni; mert a' Chinák vert pénzt nem fogadnak-el.

Ritka kigyó. — Az „Indian Medical" hirlap utósó számaiban, a' calcuttai orvosi egyesületnek egy rajzolatokkal is magyarázott értekezés terjesztetett elébe bizonyos mérges, még eddigelé ismeretlen 's a' Naják fajához tartozó kigyóról, Canter orvos által. Belföldiek állitása szerint e' fajból 12 láb hosszúságot meghaladók is fogatnak, mi mérges kigyóknál szokatlan nagyság. A' Canter orvos birtokában levők minden 13 nap egyszer kapnak enni, még pedig eleven kigyókat; azonban ezek mérgesek voltak-e vagy nem, nincs rá figyelem. Canter orvos ur egyszersmind azon természet-búvárokat is megczáfolja, kik állitólag erősitik, hogy a' kigyók soha sem isznak; azonban ez állatok is isznak, 's nyelveiket megnedvesitik, mi a' kigyóknál, mellyeknek nyelveik nem a' száj-üregben vannak, két különböző cselekvény. A' szóban forgó kigyók azzal is különböznek más mérges kigyóktól, hogy fogságukban is készek az eledelt elfogadni, mit különben a' mérgesek faja tenni nem szokott. E' kigyóknak fris mérge vizben olvasztott arab mézga-állományhoz hasonló átlátszó higany, 's a' lakmusz-papirost könnyen vörösre festi; tovább tartva csipősebb lesz e' savany, de mérgességéből is sokat veszt.

KÜLÖNFÉLE.

A' bajusz és spanyol szakál eredetét Europában sokan nem tudván, érdekes lesz közölni. Régi krónikák igy értesitenek róla: — „Midőn a' Mórok spanyol országra ütöttek, a' kereszténység 's Mohamed követői összeelegyedtek. Igy tehát eszközről, találkozáskor az igaz hivőt hitetlentől megkü-

lönböztetőről, kelle gondolkozni. A' keresztények tehát orruk alatt keresztben hagyák a' bajuszt nöni, 's mindjárt az ajak alatt kezdve, függőlegesen az állon keresztül, egy ször-vonalt, melly a' kereszt jelét alakitá. E' jegy tevé a' hadi nép egyenruházásának első alapját. Ebből kinyilvánlik, hogy ezen arczdiszek eredete nem nemtelen hiúságból származott.

Tüz-csata. Parisban a' juliusi ünneplések alkalmával elégetett tüzijáték eredeti gondolat volt; t. i. a' Francziák 's Arabok közti tusának ábrázolása. Tüzes Beduinok és vadászok voltak láthatók. Az eszmét egy Görög adá hozzá, ki elbeszélé, hogy Corfuban egy tüzi játéknál a' navarini ütközetnél három nemzet közlegényeinek, Angolok, Francziák és Oroszok egyenruháját, mint szintén a' Törökök csalmáját is látta.

Különös neme a' tolvajnak. Az olly gyakran emlitett, 's nagy daljáték tárgyává is lett „tolvaj-szarkáról" divatos rege, Parisban e' napokban ismét megvalósodott, csak azon különbséggel, hogy itt a' történet hőse nem szarka, hanem varjú volt. Ez évnek tavaszán egy varjú-család fészkelt a' Jardin turc galyernyőiben, 's a' kert felügyelői azon eszmére jöttek, hogy egyet e' faj nevendékeiből megtartsanak, és neki jó, mivelt nevelést adjanak. A' gondolat teljesült! a' kis varjú urfi Cocote nevet nyert, szorgalmasan tápláltatott, 's szépen fejlő társalgási erényeivel gyámnokainak becsületet szerzett. Azonban gyámnokai látni akarák, mennyire engedi magát e' mivelt varjú a' bün örvényébe vonatni. Eleve csak sütemény-darabkákat hagyogattak állásánál, utóbb késeket, kalanakat 's pénzt. A' fogékony elméjű állat ezt is hamar megtanulá, 's nem sokára olly ügyességet sajátitott magának, hogy szabadalmazott tolvaj lön. Mult hetekben egy idegen jő a' kertbe, 's lugosba ülve magának fagylaltot kér. A' távozni akaró 5 frankos pénz darabot tesz az asztalra, pinczért kiált, 's fel áll. A' pinczér jö, 's pénzére vár: az idegen pedig arra, hogy ez visszaadjon belöle. — De hisz' itt nincs pénz uram' — Tán tréfál ön?" — „Erre a' két férjfi összeperel, csendőrségi biztost akarnak hini, 's a' jelenet dramai szint kezd magára ölteni. Ekkor a' perlekedők egy magas akáczról Cocoté-t lerepülni, kit urnéja hivott, 's orrában az eltünt pénzdarabot láták.

Heves szenvedély. — „Czarevitch" orosz gőzös Havreből Hamburgba utaztában nem régiben egy fél gyászos esetnek szinhelye volt, mellyből megbizonyodik, hogy az emberek keblében az állatok iránti szevedély olly heves lehet, mint embertársai iránt. Egy agg orosz dámával, ki a' gőzösön utazott, szembe nem tünő, de jól kitanitott kutyácska volt, mellyet leggyengédebb szorgalommal ápolt, szeme elől nem bocsáta, 's szóval, legkedvesebb barátja volt. E' különös vonzódás a' hajóbeli legénység pajzánabb részénél ingerkedés tárgyává tevé a' kis állatot. Végre sok haszontalan próba után sikerült a' két fiatal utazóval szövetkezett legénységnek, asszonya figyelmét kijátszva, a' kis ebecskét magukhoz csalni; 's már akár kicsinált tervből akár ügyetlenségből az ebecskét tengerbe buktaták. A' dáma csak ikarusi útjában látja kedvenczét, 's minden kétkedés nélkül, gyermekét veszélyben látó anyaként, rohant a' habokba, ebecskéjét megszabaditandó. Kevés ideig ruhája által feltartva sikerült elébe uszó kedvenczét megkapni; de terhe lefelé huzá, és sirját bizonynyal a' habokban lelendi, ha Holppelt Zachariás hamburgi matróz a' tengerbe nem szökik, 's a' sülyedezőt izmos karokkal felfogva meg nem menti. Azon jelenet, melly e' gyorsan változott körülményeket felváltá, érzékeny 's egyszersmind nevetséges is volt; mert

a' dáma majd égnek, majd szabaditójának adott hálát, majd ismét keblére zárt „Paminóját“ csókolgatá. Első zavarából magához térve a' bátor hajóslegényt gazdagon megajándékozá, egyszersmind nyugpénzt ajánlott neki, mellybül gond nélkül élheti-le hátra levő napjait. — „Nem azért ajándékozlak-meg — mondá a' dáma Holppelthez fordulva — hogy életem megmentéd, hanem hogy kutyámat, a' hozzám egyedüli hű lényt, veszni nem engedéd!“ — Midőn angol országban az állat-felszabaditó társaság ezen esetet meghallá, e' bajnok szenvedély hősének, a' dámának, a' becsület emlékpénzét küldé-meg.

EMLÉKMONDÁS.

Munkás hazafi.

Az, ki hazájának szolgál, felemelkedik; és az
Irigy gonoszságon tipor.
A' buta lelkekkel nem tart; hozzájok azonban
Nagysága jó 's mértékletes.
Mig ifjúságod mosolyog, mig biztat erővel,
Járj a' dicsőség utjain.
Nem hoz ugyan sok ezüstöt, aranyt a' Múzsa; de hoz majd
Porunknak is hirt, életet.

VIRÁG.

Honszeretet. — Legelső 's azért legkiirthatlanab érzések az ember szivében azok, mellyek gyermek korában, mintegy az anyai téjjel beszíva, benne megygyökereznek. Ismeretes az mindenikünk melljében; — bebizonyitani szükségtelen. Ezen titkos szent érzések között a' legerősebbek közül való az édes vonzódás, melylyel minden ember azon földhez ragaszkodik, hol a' nap fényét legelőbb látta, hol a' természet szép jelenései legelőbb kezdettek szivéhez szóllani. Oda ütődnek vissza kedves és ártatlan emlékezetei, mellyek a' maga lételével mintegy összekapcsolva vannak.

GR. TELEKI FERENCZ.

Gonosz. — Csak gyengéket ural a' gonosz; mert retteg a' jó lelkek nyugodtságán. SCHILLING után S. Karolina.

Visszás rejtvény.

Név 's ige is lehetek, 's olvass bár vissza, előre,
Mindig azon hangot hallani fogja füled.
Többnyire bámész az, ki tesz engem, bár nem akarva;
Esztergom kebelén illy nevü helyre találsz.

V.

Előbbi rejtvény: nádor.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi uri, utsza 612.

71.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap september 3kán 1837.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft bortéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ORSZÁG - 'S NÉPISMERTETÉS.

Szliácsi fürdő

(Rajzával együtt.)

A' ribári érczes források, mellyek most közönségesen szliácsiaknak neveztetnek, a' Garan regényes völgyében, a' savanyú és érczes forrásokkal különösen dús Zólyom vármegyének egyik legkiesebb halmán buzognak-fel Hajnik és Ribár faluktól 15—20 percznyi, Zólyomtól $^1/_2$ mértföldnyi távulságra.

Ez érczes vizekkel bővelkedő szliácsi halom 1184 (mások szerint 1149 vagy 2000) lábnyira emelkedik a' tenger tükre felett; ez, és körösleg a' szomszéd halmok 's fákkal koszorúzott magasabb hegyek festőlegesen nyulván-fel, egy minden természeti bájjal bővelkedő völgyet alakitnak. Az éjszakkeleti Karpatok által annak délkeleti ormaitól elkülönzött táj, buján tenyésző növényzet, a' szelid, vidám, tiszta Garanvölgyi levegő, 's a' nyári nyájas meleg által Szliácsnak egésséges éghajlata olly érdeket nyer, mint más részről a' természeti kecsekkel dús táj, szem- 's lélek-eleménynek kimerithetlen forrása lesz.

E' környék lakóinak figyelmét bizonynyal magukra vonták a' ribári források már hajdankorban is szénsavany-szeszes kigőzölgésük miatt, mellyek a' felettek repülő madarakat 's mellettek haladó állatokat halva rogyasztják-le. E' veszélyes kigőzölgések tekintetébül már a' Corvin Mátyás udvaránál tartózkodó Sylvius Aeneas pápa követe is emlékezik földleirásában e' forrásokrul; ugy szintén Agricola György is „de natura fossilium“ czimü munkájának 3-ik könyve 221-ik lapján, a' 16-ik század közepe felé. Nem csak e' tekintetbül, hanem hathatós gyógyerejek miatt is dicsérettel emlékezik azokról Bél Mátyás a' „notitia Hungariae“ 396-ik lapján; és a' 17-ik században Wernherus „Hypomnemation de admirandis Hungariae aquis“ czim alatt többször megjelent munkájában: de fürdő helyekről nem tesz emlitést. Körülményesebben emlékezik ezekről 18-ik század elején Marsigli gróf „Danubius Pannonico-Moesicus“ etc. köny-

vében. Ez többek között már igen hathatós savanyúvizről és ettől nem messze fekvő néhány fürdőhelyről is beszél, mellyeknek tüz által melegitett igen hideg vize tömérdek vitriol 's kén részeivel sok betegségre, különösen összezsugorodott tagokra hasznos. A' fürdő-gondviselőtől azt is hallá, hogy a' fürdő helyek fenekéről minden évben az iszap felkapartatik, 's ez iszap fölött ha eseményesen madár repül-el, vagy a' munkáló ember fejét szorgosan el nem forditja, éltével adózik. Igy Marsigli közleményéből, és egy, Zólyom vármegye által Szliácsra rendelt fürdő-felügyelőnek irásaiból (1711-ről) kivilágosodik, hogy a' ribári érczes források már akkoriban használtattak; hirre kapni azonban még csak az utósó két tized óta kezdettek, mióta fenséges főherczeg, országunk nádora, azt évenként meglátogatni kegyeskedék. Azóta kezdettek némelly javitásokat, czélirányos ujitásokat a' gyógymód 's vendégek kényelmére tenni, mellyek, ámbár még sok kivánni valót hagynak maguk után, egy gyógyhelynek lényeges szükségeit még is kielégitik. Orvosok és természet-buvárok figyelmét mind élénkebben kezdé e' fürdő hely későbbi időkben felébreszteni, és sajátságairól több hirlapba iktatott értekezésen kivül, 1834-ben Wagner orvos urnak egy jeles természet-vegytani leirása jelent-meg. — Jelenleg hét forrás használtatik; három fenn a' halom-tetőn közönséges épület alatt, uri, polgári és pórfürdő névvel használtatik fürdésre. Négy, alább a' halom oldalán buzog-fel, ivásra használva, u. m. József, Dorottya, Ádám és Lenkey-kut név alatt. Éjszakkeletre a' határos halmok többnyire mészkőbül állnak, a' szomszéd hegyek 's maga a' források halma összehordott fövény és agyag, márga, tajtkő és trachyt rovátkákkal; déltől keletre szinte egész halom ismét mészkő.

A' fürdők kevés távulságra egy fedél alatt állnak a' vendégek számára. Az uri fürdő legkényelmesebben készült-el. Hosszas négyszögben épülve hossza 13½ láb, szélessége 7½, mélysége 4½ vizállása folytonosan 4 láb. Feneke, három sorosan rakott átlyuggatott deszkákból áll; fa karzattal van keritve; két egymásra alkalmazott sor-pad szolgál a' fürdők kényelmére; uraknak és dámáknak különös bejárásuk van, mellyek fütött 's több öltöző mellék szobácskákkal ellátott terembe vezetnek. E' fürdőnek vize nagy zajjal ömlik forrásából, és a' szénsavany-szesznek kifejlése olly nagy, hogy a' viz több helyen forrni látszik; a' viz szine felett lebegő ártalmas szénsavanyszesz sürüsége pedig kis zászlócskákkal ritkittatik. Ha a' gőzterületre égő gyertyát tartanak, rögtön elalszik, 's a' bele jutott állatok azon pillanatban elvesznek. — E' tünemény és vegytani vizsgálat után bizonyos, hogy a' szesz tiszta szénsavany-szesz.

Az uri fürdőnek vize, midőn forrásából felbuzog, tiszta, átlátszó, szin nélküli, 's a' szénsavanyok sajátságos kellemetlen szaga csak gyengén érezhető rajta: de ha a' vizet felzavarják, e' szag fojtó lesz. Ize eleintén savanyú, csipős; később kellemetlen sós-keserű 's végre gyengén fanyar, tinta nemű. Mérséklete a' légkör 's föld-gőzölgések behatása által némileg változó; a' légkörnek + 12° reaumuri fokánál többnyire + 28° — 28—5° r. foknyi; 's felekezeti nehézsége 12° R. — a' 72″ 7‴ légmérői állásnál ollyan viszonyban van a' szürött viz nehézségével, mint 1,0038: 1,0000. Ezen vizbe mártva, a' fehérruha sárga rozsda-foltokat kap, tölgyfát és dugó kérget megbarnit. Huszonnégy óra alatt 2160 köb-lábnyi viztömeg ömlik elő a' forrásból. Nyilt edényekben huzamósb ideig tartva, hőségnél pedig még sebesebben elveszti e' szénsavanyas viz tisztaságát és szinetlenségét, meghomályosodik, fehéres sárga lesz, és az edényre, mellyben tartatik, barnás fehér hártyát von.

Ettől csak nehány lépésnyire fekszik a' p o l g á r i fürdő, 8 láb hosszú, $7\frac{1}{2}$ láb széles és 7 láb mélységű mederben, folytonos 4 láb 3 hüvelknyi vizállás mellett. Ennek csak egy bejárása van, melly fűttetlen öltöző szobába visz. Vize hasonlit az uri fürdőéhez, csak a' szénsavany kifejlése csekélyebb. Mérséklete + 23—25° R. között változik.

A' p ó r f ü r d ő ez előtt csupán póroktól használtatott; de most vendég urak is éldelik, 's legterjedelmesebb. Vizének lényeges sajátságai hasonlók az uri fürdőéhez, csak mérséklete csekélyebb + 22° — 24° R. között változó.

Hosszasabb állás mindenik fürdőnek vizét megzavarja, mintha agyagot olvasztanának-fel benne; felületén többnyire gőzterület lebeg, mellynek sajátságos szaga a' külső légkör mérsékletével rokon viszonyban áll; bekövetkező, vagy huzamósb esős idő alatt szenvedhetlenné lesz.

Az ivó források még különbözőbbek mérsékletükre nézve, mint a' fürdők. Legmelegebb az Á d á m - k u t. — A' D o r o t t y a- és L e n k e y - kutak szinte hasonlók egymáshoz, és J ó z s e f kutjának közönséges forrás-mérséklete van. Ez más savanyú forrásokhoz hasonló, vize tiszta, kevessé gyöngyöző, csipős, tiszta savanyúságú 's tinta nemű, minden kesernyés, sós vagy lugsavas utó-iz nélkül.

Fürdés után rendesen Ádám forrásából szoktak inni, mellynek vize tisztaságára, szinetlenségére, szagára és izére nézve a' fürdő források vizéhez hasonló, csakhogy kevesebb szénsavanyt fejt-ki; de sokaknak állitása szerint több oszlató erő van benne, mint cseh országban a' hires c a r l s b a d i fürdőben. A' Dorottya- és Lenkey-

források mindenben hasonlók hozzá, de kevesebb szénsavanynyal birnak.

A' szliácsi források haszna kitünő a' csuszban, köszvényben, mirigykór és csontkóri bajokban, aranyéri, komorkórsági, méhgörcsi, sápadtsági, elgyengülési, ideg szaggatási, és hysteriai betegségekben.

Midőn este tisztogatás végett a' fürdő tükrök leeresztetnek, 's a' viz folyásának más irány adatik: hihetlen mennyiségű szeszgőz fejlődik-ki a' fenék-padlat lyukain, 's minthogy 1 vagy $1\frac{1}{2}$ óráig semmi, vagy igen kevés viz ömlik a' mederbe, e' gőzt szesz fürdőül, vagy, mint Szliácson nevezik, gőzfürdőül használják. E' tökélyetlen, nagy elszántságot kivánó, élet-veszélyeztető intézetnek használása ha nem egészen tiltatik is, de csak legnagyobb óvakodással ajáltatik.

Lakást a' fürdő-épületek adnak, hol több kényelmes szoba mellett szükség esetére még konyhák is vannak; ha sok a' vendég, a' $\frac{1}{4}$ órányira fekvő szomszéd Hajnik falu lakosainál béreltetnek szállások, hol a' vendég a' karpati lakosok sajátságos készségére 's barátságára talál. Vendéglő terem a' fürdő-épületben van. Más szükségesek Beszterczebányáról 's Zólyomról szereztetnek-meg, hol szükség esetére orvosok és gyógyszertárak is találtatnak.

Szliács virágzása kifejlésének késedelme okozza csak a' mulatsági tárgyaknak és helyeknek hiányát. Szliács legközelebbi területén a' fürdő vendégek nagyobb részint csak a' barátságos vidékben gyönyörködésre, nem feszes társalkodásra, muzsikára 's játékra, végre a' közel fekvő erdőkben teendő sétálásra vannak szoritva. — Távulabbi kirándulásokra szolgál: 1) Zólyom városa (Altsohl) és ennek régi vára, hol Corvin Mátyás király gyakran mulatott. — 2) Dobróvára (Döbring), egy órányira Szliácstól ama várnak romjaiból áll, mellyben, mint mondatik, Verbőczy irta volt hármas magyar törvényét. — 3) Kevéssel távulabb Beszterczebánya (Neusohl), melly mint nevezetes bányaváros több izbeli látogatásra érdemes. — Zoologok, ásványnokok és fűvészek számára Szliács és környéke bőséges alkalmat nyujt, szellemi 's tudományos éleményül. Ohajtható volna, vajha műértők, tudósok, gyógyászok sürűbben látogatnák Szliácsot, 's megismervén forrásainak gyógyerejét, vidékének kellemeit, azokat a' közönséggel bővebben tudatnák, mi által remélhető volna, hogy e' hasznos fürdőket számosabb vendégek látogatnák, mi által nem sokára több kényelem és ékesitmény diszitné azon helyet, hol most még egyszerű falusi életmód mellett csudásan nyujtja sokaknak Hygieia a' boldogitó gyógyerőnek szelenczéjét.

ELBESZÉLÉS.

Fa-Jankó.

(*Vége.*)

A' biró elvei győztek, 's fél óra mulva Tivador atyjával a' lelkészhez ment. Ott sem volt kisebb zavar. Maria szótlanul szobájába ment; a' helyettes, ki látá gondatlan tettét, arról némi világitást adván az anyának hazulról távozék, 's Minka kétségbeesve tébolygott. Tivadornak atyja világositá-fel az esetet, és az értelmes anya azonnal átlátá, hogy itt nincs más mód, mint megegyezni. — Mielőtt válaszolnék — monda ez — férjem megegyezését is el kellene várni; de az eset olly világos, sürgető, hogy arról eleve bizonyos vagyok: de most mindenek előtt Mariával kell végezni; a' leány fenn ül szobájában 's csak egy igét sem lehet tőle hallani."

Tivador, a' biró szavaira emlékezvén bátorságot vön, 's olly soká és szivszakadva esdeklett, engednék neki Mariát ezen esetről felvilágositani, hogy az anya végre megegyezett, 's atyja nevetve megengedé.

Dobogó szivvel ment-fel a' lépcsőn, 's a' kis csinos kamrába még dobogóbb szivvel lépett. Lebocsátott karpitú ablak előtt ült a' kedves lény, arczát kendőjébe rejtve. A' lábdobajra felpillantott Maria; de a' belépőt megismervén, kedvetlenül fordità fejecskéjét más felé. Tivador kétkedő léptekkel megy felé, 's alig hallható szóval rebegi: „Szerelmes Mariám!"

„Azt nem vártam öntől, hogy illy gúny tárgyává tegyen!" — mond zokogástól elfojtott hangon Maria.

„Higyje ön! nem rosz szándékból tettem! — mond a' szintén sirni kezdő Tivador, kinek szemeibe nagy könyceseppek tolultak — azt hittem, hogy minden nőszülni akaró férjfi ezt szokta mivelni."

Maria sokáig meredten nézé, 's végre hangos, szünni nem akaró kaczajra fakadt, mellyben rokon szenvű barátja is nem sokára osztozék. Igy majd kaczagva és sirva, 's kétségbeeséssel küzdve rimánkodék Tivador bocsánatért; mindent elbeszélt, 's kételgő hangon kérdé, szülőik akaratjában megegyezik-e ő is? — Felelet helyett Maria nyakába szökik, 's ajkán a' szerelem első lángcsókját elcsattantja. Ez csudát tön, 's hősünk ködben uszó elméjére mintegy menynyei fényt áraszta. Éppen ugy járt, mint Jonathanról regélik, kinek akkor nyiltfel szeme, midőn mézet evett. Egészen más szemekkel nézé most a' világot, és e' pillanatban rán még a' madár vagy virág-szót is megérti, ha egyébre figyelhetett volna, mint az előtte álló 's örökre sajátjának nevezendhető bájos lényre. Ő most olly szerelmi vallomást tön 's nyert, minőt csak szerencse szülöttjei tehetnek századok alatt, vallomást, minőről a' költész szóll.

Korány bibornak tünde illatával
Foná körül a' köz pórdolgokat.

A' kéjtengeren merengő ifjúpárnak illy rózsafényű körülményei köztt koczogott be mindenről értesitett agg lelkészünk szürkéjen az udvarra; a' helyettes elébe ment, lélekismerete terhén mindennek körülményes elbeszélésével segite, egyszersmind ön szive titkát is feltárá. Baráti mosolylyal tevé a' tisztelt ősz Tivador és Maria kezét egymásba; 's áldását adva, zsebéből egy papirost vont elő, azt a' helyettesnek nyujtá, 's kérdi, meg volna-e tartalmával elégedve? Azon irat atyai barátja helyére kineveztetését foglalá magában. A' jámbor öreg csendességben munkálá-ki, hogy nyugalomba tétessék, 's helyébe helyettese jőjjön. A' helyettes elfogadá az ajánlást olly föltétel alatt, ha sorsában Minka is osztozand. Ez nem soká vonakodott, 's a' hunyó nap rózsasugarai két boldog páron 's azoknak elégüléssel mosolygó arczain égtek.

Minka kihirdetése megröviditteteti. — Hősünk csak más vasárnap volt valóban boldog; midőn másodszor 's törvényesen hirdetteték-ki. Tizennégy nap mulva mind a' két pár menyekzőt tartott: az agg lelkész esketteté-meg őket, 's ez uttal hiveitől is elbucsúzék. Tivador, kit fajankósága olly sok tréfás kalandba kevert, ezen ünneplésnél férjfias komolysággal viselte magát, 's köztisztelet tárgya lön. Sors és álom a' szerencse fényfokára emelék, természet és tapasztalás pedig csak hamar szerető férjjé és szilárd férjfiúvá idomiták.

RÖJTÖKI.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Természet játéka. — Egy hires orvos Uj-Orleansból franczia országba egy 9 éves fiút hozott, ki fejének alkotására nézve a' legritkább tünemények közé tartozik. Mintegy 43 hüvelknyi magasságú levén, gyenge törzsökén egy 32 hüvelknyi kerületü főt hordoz, melly súlyára nézve testének egyéb részeit együtt véve felülhaladja. Lelki és testi tehetségei igen gyengék, 's az észnek tökéletlen kifejlése miatt beszelni sem tudván, egyedül ura előtt képes magát érthetővé tenni.

Egy uj emlös állat Solensdon paradoxas nevet visel, 's rövid idő előtt a' szentpétervári muzeum igazgatója, Arand ur által lön ismeretessé. Nagysága ollyan mint a' vándor patkányé, növésére nézve azonban inkább hasonlit a' cziczkányhoz, fogai pedig ollyanok, mint a' vidráé. Szemei kicsinyek, fülei hosszúk 's majdnem mezitelenek; teste rövid és selyem finomságú szőrrel van benőve. Egész talpan jár, lábain öt sarló forma körmökkel ellátott ujjak vannak, 's az elsőken hosszabbak. Ezen szent Domingo szigetjén tartózkodó állatnak életmódjáról bizonyos tudósitásokat meg senki sem közlött.

Hosszú életü madár. — Bizonyos amsterdami nagy kereskedő 32 esztendő óta bir egy papagályt, melly az előtt 11 évig negy bátyjának tulaj-

dona vala. E' szerint tehát ezen madár már 70 esztendös. Jelenleg tökéletes erötelen állapotban van, már nem lát, emlékező tehetsége igen megtompult, 's legtöbbnyire alszik. Néha madeirai borba mártott marczipánt eszik. Fiatal korában emlekező tehetségének, 's nyelve ügyességének jeles bizonyitványait adá. Hatvan éves korában kezdett elmetehetsége gyengülni; 's ekkor már semmit sem vala képes tanulni, söt a' regieket is feledni kezdé és a' betanult mondásokat nevetséges módon ejté-ki. Hatvan ötödik esztendejeig évenként egyszer ujitá tollait, 's ekkor veres fark-tollai helyébe sárgák növének. Enynyibül áll korunk legnevezetesebb madár-szónokának körülményes életirása.

A' tüzkönek alkotó részei. — Nürnberger dr. állitja hogy még tüzköveink sem egyebek, mint összegyöngyölgései (Zuſammenballungen) azon ösvilági állat- és növény elemeknek, mellyek a' földnek jelen formáját létre hozó viszontagságok által egyre halmoztattak, természetjeikbül kivetköztek, 's több ezer esztendö behatása által mostani alakjokat felvevék. Kétséget ezen állitás nehezen szenvedhet, 's a' jeles természetbúvár Ehrenberg, a' Delitschnél (Lipcse tájékán) találtatott tüzkövekben, mellyeket ö apró lemezekké köszörültet, nagyitó üveg segedelmével az ös világ algáit 's infusoriumjait mutogatja, mellyek néha az egész tömeget egyedül alkotják, 's jelen korunkban sehol fel nem találhatók.

KÜLÖNFÉLE.

Egy szinésznek atyja. Zöld galyakkal diszitett kocsiszinben játszék S—on nyilvános próbatételek alkalmával egy vándor szinész-társaság. —Emelt szinpadnak hire sem volt,'s a' hátulsó kapu az utszáról egyenesen a' szinpadra vezetett. — Schiller „Rablói" mi csak mozoghatott, mindent elfoglalának; igy az ügyelö sem maradhatott a' nyitva állott kapunál örnek. — Moór Károly, éppen feszült figyelemmel várá a' börtön éjébül felszállandó inség alakját, 's im a' hátulsó kapu elött egy marha-nyájat hajtanak-el. — A' nyájnak széles szarvú vezetöje a' nyilt kaput talán istáló ajtónak nézé, 's a' diszitményeken keresztül törve ostobán hunyorgó szemekkel a' bámuló közönség elébe lép. A' zörgés által figyelmessé lett Moór Károly holtnak vélt atyja lelkének megjelenesét gondolá, 's eltakart tekintettel szivet hasitó pathossal kiáltá: „pokolbeli káprázolat! ez atyám!" K. J.

Öregek tiszteltetése. — Ementhali Schuppach Mihály a' 18-ik században hires sebész volt. Egykor igen számosan csaknem minden vidékről jöttek latogatói, kik csudatetteit látni és személyét ismerni vágyakodtak. Sok nagy tekintetü dáma és férjfi volt most eppen jelen nála, kik között egy orosz herczeg is, ritka szepségü leányával, kinek bájai mindenkinek szemét foglalatoskodtaták. Egy fiatal franczia marquis magát a' dámák elött kitüntetni akarván, elmés beszédjével nehányszor sértöleg illeté a' csuda-orvost, de ez olly helyesen válaszolt neki, hogy a' franczia nem volt képes nevetö társait részere hóditani. Ez alatt egy tisztes öreg pór, Schuppach szomszédja, lépett-be, hosszú hó-fejer szakállal. Az orvos azonnal elebe ment, 's midön hallaná töle, hogy nöje beteg, azonnal gyógyszertárába siete, hogy a' betegnek számára enyhitö szert készitsen. A' marquisnak nehezére esvén, hogy elméncz ségének tárgya eltávozék, 's az öreg pórt, ki még mindig várakozva állott, választá tréfájinak tárgyaul. Azonban sok roszul választott enyelgése után 12 Louisd'orban fogadott, hogy a' dámáknak egyike sem csókolná-meg

a' rút öreget. Erre az orosz herczegné intvén inasának, ez azonnal egy tányért hozott, mellybe a' herczegné 12 aranyat vetett, 's oda viteté marquis urhoz. Ez szavát másolni szégyelvén hasonlag kitevé a' fogadási dijt. Erre felkelvén a' szép herczegné, az ősz elejébe ment mondván: „engedd tisztes atya! hogy hazám szokása szerint üdvözöljelek.“ — 'S most átkarolván az öreget, megcsókolá; azután pedig a' tányéron levő 24 aranyat e' szókkal nyujtá neki: „vedd ezt tőlem emlékül 's annak jeleül, hogy mi orosz leányok kötelességünknek tartjuk tisztelni az ősz kort. Közli S. KAROLINA.

EMLÉKMONDÁS.

Cselekvények.

A' láthatlan lelkeket csak a' munkák,
Erkölcsök, és külső művek mutathatják.
Nem kell azért másnak szemébe pillantnunk,
Hogy lelke csinját 's bélyegét megismerjük;
A' renyre munkánkból 's magunkra rényünkből
Bátran lehet mindig következést huznunk.

Ungvár-Németi TÓTH LÁSZLÓ.

A' szeretet oroszlánná tehet, de meg is remegtethet.

VAJDA után K. H. K. J.

Gúnyok. — Annál jobban fájnak a' gúnyczélzások, ha egészen ki nem fejezve hajittatnak; mert akkor a' czélzott nem mentheti magát.

FÁY.

A' tanitás példa nélkül elveszti becsét. Másokat kell látnunk veszedelemben, hogy ezt elkerülhessük.

D' AULNOY assz. után S. Karolina.

Maximák. A' természet legveszélyesebb megvesztegetője a' lomhaság, legjelesebb megjobbitója pedig a' nevelés és tanitás.

PLUTARCH után —

A' büszkeséget kiirtandod, ha fontolóra veszed, hogy emberi állapotban valódi szilárdság nincsen. ISOCRATES után B. F.

Hasonszórejtvény.

Találsz a' házakban, szintén a' vizekben,
Zöld növények között vagy pedig ecetben;
Még is fa, vagy szalma, de vas is lehetek,
'S mindig csak egy szóval sokat jelenthetek.
Kedves vagyok, midőn szolgálok nyugtodra,
Rémitő, ha bennem közelgsz halálodra.

V.

Előbbi rejtvény: Tát.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

72.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön september 7kén **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Az örült.

Cherét Gyula barátom 4—5000 frankot jövedelmező vagyon birtokosa. Jó, szelíd, gazdálkodó, kényelmet szerető, renyhe mint a' Lazaroni, és e' mellett eredeti fiú. Ha van, ki hallgassa, egész komolysággal beszéli neki, mi szenvedélyes fűvész, művészet-kedvelő 's régiség-gyüjtő legyen, 's hogy Parisban senki sincs nálánál jobban elfoglalva. Azonban tudni kell, hogy koronként fél napig is kandalló előtt ül, 's a' rohogó lángokat bámulja. Némelly különösségeit leróva, tiz mértföldnyi kerületen még is ő a' legjobb ember.

1833-ki januarius 1-sőjén uj évi tisztelkedésemet tevém nála, 's minthogy huzamósb időtől nem látott, öröme olly szerfeletti volt, hogy megkért, a' reggelt tölteném-el vele. Jeles reggeli után olly hévvel sürgetett „érdekes" — mint mondá — könyvtára megnézésére, hogy, kérelmének ellent nem állható, kénytelen voltam őt egy homályos kis szobába követni, hol különböző állományokon vad rendetlenséggel hevertek könyvek, régi billikomok, vizfestvények, ásványok 's állatok gyüjteményei. Mig barátom, kit hideg egykedvűséggel hallgattam, egész hévvel magyarázgatá egy romai billikom 's hetruriai virágedény eredetét 's használása módját, véletlenül könyvtárnokom muzeumának ablakára tekintek, 's e' tekintet ugy megmeresztett, mint a' sóbálványnyá vált Loth nejét Gomora tekintete.

„Mi bajod?" kérdi Gyula meglepetve.

„Lássd csak!"

'S ujjammal iszonyodásom tárgyára mutaték. Közel az ablakhoz állott előttünk egy halvány, rémalakú lény, őrjöngő, meredt szemekkel ránk bámuló.

„Ah, az őrült!" mondá barátom.

„Őrült?"

„Vagy inkább a' fukarság 's dicsvágy szomorú áldozatja. Eduard! e' boldogtalan hölgynek életrajza iszonyú! De mindjárt elmondom.

A' váz, mellyet láttál, sir O*** György baronet 's angol pair leánya. Esztendei jövedelme többre megy 30,000 font sterlingnél, szóval, egy a' legdúsabb angol nők közül. Atyja, ki négy év előtt Londonban elhalt, gyámkorú leányát Klárát akkoriban Parisban lakó bátyja gyámságára bizá. Ez fő gazember, kinek egyedüli ösztöne a' pénz és dicsvágy, 's ezek kielégitésére semmi czélhoz vezető eszközt nem tart gonosznak 's lélekismeret elleninek. —

Klára egy ideig boldog napokat élt nyomorú bátyjának gyámsága alatt, ki pénzét pazarlá; de e' boldogság rövid volt. Lord O*** rettegve látta közelgni az órát, mellyben gyámsága alól huga kikelend, 's eszközökrül gondolkodék bizonyosan következő romlása elől menekedni; végre, egy rettenetes gondolat villant-meg agyában, mellynek kivitelét elhatározá. Miss Klárát őrültnek hirdeté. E' hir mind tovább terjedvén, minden keblet fájdalommal töltött-el. Hiszed-e Eduard, hogy még olly gonosz lelkű orvos is találkozék, ki e' koholmányt valónak hirdeté, és olly hatóság, melly a' koholmányt minden fontolgatás nélkül valónak elismerte. Klára javai és személye bátyja felügyelésére bizattak. Mindent elragadtak a' szerencsétlentől, mi az életet kedvessé teheti, napfényt, levegőt, szabadságot; 's azon ürügy alatt, hogy háborodása dühödtséggé fajulhatna, annyira ment kegyetlenségük, hogy még kis puha kezeit is megkötözék, sötét, nedves tömlöczbe veték, 's élelmeül csupán kenyeret és vizet adának! Méltó joggal rettensz-meg, Eduard, ez emberi elmét meghaladó gonoszságon, de még inkább meg fogsz rettenni, hallván, hogy e' szerencsétlen, elszáradt, rémalakú lény négy év előtt Parisnak legkecsesebb hölgye volt.

„'S nem őrült Miss Klára?“ — kérdém Gyulát, a' borzasztó eset által megrémitve?

„Éppen ugy nem, mint én és te, Eduard.“

„Honnan tudod ezt?“

„Saját szájából. Mint egy két hónapja, halál-veszélye között, e' kis ablakon (mellyet azóta berostélyoztak) darabka-kötelen az udvarra ereszkedett, 's hozzám futott: ekkor tudám-meg tőle, — mig hóhérai, kik szagláló ebekként mindenhol keresvén, nyomába akadtak — mit most tőlem hallál.“

„És nem igyekeztél megszabaditni?“

„Gondolkoztam ugyan módokról, de ez nem nekem való munka. Tömérdek dolgom, tanácskozásom, vizsgálódásom lett volna jogvédekkel, birákkal 's ügyvivőkkel, kiktől különben nagyon iszonyodom; e' mellett sok pénzbe is került volna. Igy felhagytam e' gondolattal; de te Eduard, ifjú, merényes, hő vérű és szellemdús vagy, mozdits

valamit a' jó Lady megszabaditására, ez által egy lépcsővel közelebb jutsz éghez.“

Más alkalommal szivből kaczagtam volna barátomnak hő részvétén 's buzditásain olly dolog iránt, mellynek kivitelétől magát visszavoná; de e' most hallott eset olly szivrepesztő volt, hogy csak észrevételeket sem volt kedvem tenni.

„Igen — mondám hévvel — ne mondják, hogy századunk 's országunkban illy emberiséget gyalázó tett büntetlenül ment végbe; ne mondják, hogy még csak egy lélek sem találkozott, ki a' gonoszság álarczát levonni bátorkodnék.“

„Igazad van, Eduard. Tehetségem szerint én is segitek. Van száz heverő tallérom; ha használhatod, tiszta szivből átadom.“

„Köszönöm; az szükségtelen.“

„Igy egyebet nem tehetek, mint tanácsommal segitségedre lenni.“

„Hálával fogadom“ felelék, 's kezét megszoritva elsiettem.

Nyolcz nap mulva ez eset után ismét Gyulánál voltam. E' nyolcz nap nem munkátlan folyt-el; ez alatt a' legjelesebb jogvédekkel értekeztem, királyi személyesnél voltam, a' királyi törvényszék elnökéhez folyamodtam, 's fáradhatlan szorgalmam által végre figyelmet 's részvétet gerjesztettem.

„Arczodról diadal vonalmai sugárzanak — kiált Gyula előmbe tántszerencsével jártál?“

„Igen, a' törvényhatóságok részvéttel vannak árvánk iránt. B** magára vállalá ügyét, 14 nap mulva vitatkozás alá jő, 's mi leszünk nyertesek.“

„Dicső fiú vagy, barátom. Te mint Caesar jösz; látsz és győzsz; de engedj-meg nekem hidegebb vérünek, ha azt mondom, hogy rózsaszin reményedben nem osztozhatom. Erős ellenségünknek két álgyutelepe van, melly a' mienket elhallgattatja: a' törvényszék itélete 's egy orvosi bizonyitvány.“

„Az utósót ostrommal rohanom-meg.“

„Hogy érted ezt?“

„Elhatároztam, az orvossal bizonyitványát megsemmisittetni. Olly férjfiuban, ki hazudni tud, gyáva lélek lakik.“

„E' részben véleményeden vagyok, Eduard; különben mérséklést javasolnék, mert illy kényes dologban egy lépés mindent elronthat.

„Légy nyugton, óvakodni — fogok“ felelém nevetve, oktató barátomnak. — De a' legfontosabb, véleményem szerint, még hátra van. Klárának tudtára kell adni, hogy részvevő keblekre talált, kik szabaditását munkálják.“

„Az legkönnyebb —mond Gyula. — Délutáni két órakor mindennap börtöne ablakának rostélyához jő friss levegőt szivni. Szobám erkélye éppen ablakához nyulik, állj oda, 's meglát'd, nem sokára eljő.“

Kis idő mulva csak ugyan láttam egy árnyalakot a' szobán keresztül vonulót, a' már emlitett kis ablakhoz némán, szótlanul 's elmerülve állni.

„Miss Klára, Miss Klára!“ szóllék hozzá halkkal.

Bágyadt szemeit felvetvén, nehány szempillantatig rám meredt, aztán hivásomra közelebb jövén, kérdi: „mit kiván ön?“

„Én önnek barátja vagyok. Reméljen jobb jövőt. Önnek szabadulásán munkálnak.“

„Remélni!? ah igen! soká reméltem 's epedve, hő vágygyal reméltem, de — a' remény is megcsalt.“

„Szegény gyermek, önt a' szerencsétlenség kétkedővé tette, de a' reményben, melylyel biztatom, nem fog csalódni, erre esküszöm, ha életembe kerülne is.“

A' szerencsétlen leány zavarodva mosolygott.

„És ha való — mondá alig hallható hangon — ha való, hogy ön irántam részvéttel viseltetik, mit tehet hasznomra? Nem vagyok-e őrült? nem irta-e az emberi igazságtalanság e' szót törülhetlen betűkkel homlokomra?“

‚E' csalfa hirt megsemmisitjük!‘

„Nem lesz rá ideje! Önnek csak megvallom; mert jó, nemes lélek sugárzik szeméből. Ma reggel hallám, midőn egyik kinzóm büntársának fülébe sugá: ‚Türelem, mylord, már nem soká fog élni!‘ — Mintha ez életnek, mellyet poklommá tettek, volna becse előttem, — előttem, — ki, gyakran térdeimen esengtem nekik kulcsolt kezekkel, mentsenek-meg olly tehertől, mellyet tovább nem birok! — Adjatok mérget — mondám nekik — 's minden rajtam elkövetett méltatlanságot megbocsátok! — Tudja ön, mit feleltek? — ‚Te őrjöngsz.‘

‚Hah, nyomorúak! — de ön meglesz boszulva Klára, rettenetesen megboszulva! — Én már a' biráknál és jogvédeknél voltam, 's sziveiket ön kinainak elbeszélésével meginditottam; önnek szabadságot igértek!‘

„Szabadságot! szabadságot! ah mi kellemesen hangzik e' szó, ha az ember négy évet, — négy századot — mit mondok, századot? ugyan annyi örökké valóságot töltött-el egy nedves börtön záros falai között! Szabadság! o, e' szó még valóban őrültté tesz — fejem zavart — 's minden tárgy kering körültem; — de bakóimat hallom.“

— tevé hozzá, 's rémülve megfordult. — Isten áldja-meg önt, uram! emlékezzék-meg rólam; mert ah! kimondhatlanul szerencsétlen vagyok!“

Klára eltünt. (*Vége következik.*)

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Nyájas tigris. A' „Morgenblatt-ban“ olvassuk, hogy Genfben, egy, az ottani állatseregletben mutogatott tigrist, bizonyos fiatal, szép dáma le akart rajzolni, kinek különösen szép azur szemei 's bájló lágy hangja olly hatással munkáltak a' tigrisre, hogy e' „Hasszan“ nevü vadszörny egészen bőszült 's daczos lön, ha a' szép rajzoló nő valamellyik napon meg nem jelent. Különösen megjegyzésre méltó, hogy a' többi állat, mellyek a' tigris kalitkájának szomszédságában vannak, a' szép rajzoló nő jelenlétén meg nem indult. Igy p. o. a' fehér medve és zebra egykedvüleg nézék a' szép kék szemü dáma kecseit, mig a' vad tigris szerelmes Szeladonként mozgott mindenfelé.

A' tevék természeti alkotása. A' tevék természetüknél fogva gyöngébb koruktól olly mértékletességhez szoktathatók, hogy hihetlen hosszú ideig nélkülözhetik az eledelt 's különösen a' vizet is. Ezen utósó körülmény nem azon, az állatnak gyomrában találtató, viztömlön, mellyben vizet több ideig eltarthatnak, alapul, mint eddig hibásan hittük, hanem nagyobb részint a' nyálmirigy létszeresitésnek széles kiterjedésén, mellyek minden állatnál, azoknak szokás szerinti táplálásával bizonyos viszonyban állnak. A' Cairótól nem messze kezdődő sivatag pusztán folytatott utjában alkalma volt Botta urnak megjegyezni, hogy tevéi, minél tovább távoznak az indulás pontjától, annál inkább soványkodnak. Most azon rég tapasztalt észrevételében is világositást nyert, hogy ez állatok már messziről megérzik a' viznek hollétét, mit, minden lankadtságuk daczára is sebesen folytatott előre haladásukból lehet észre venni. Mihelyest a' tevék egy illy, a' pusztákon igen ritkán találtató, vizfogóhoz jutnak, mohón a' viznek esnek, és nagy kortyokban szakadatlannl isznak. Botta urat leginkább meglepé azon változás, mellyet ez állatok szenvedének; mert rövid pihenés után, miután ittak, éppen olly hirtelen kezdének hizni, mint soványodtak. E' szerint, mivel életmódjokban semmi változás nem történt, és csak szokott nehány maroknyi száraz eledelüket kapák, 's tömérdek vizet ittak, nyilvános, hogy a' nedvesség a' gyomorból testüknek többé részébe sőt még a' sejtszövetekbe is átszivárog.

KÜLÖNFÉLE.

Becses ször-derek-alj. — Egy ezrednek Pont a' Mousson-on utósó átvonulása alkalmával a' lakosoknak kelle ágyneművel ellátni [a' laknyát (kaszárnyát). Bizonyos agg, fukar tőpénzesnek ször-derek-aljt kelle adni. Hon nem létében a' gazdaasszony egy ócska, rég elhasznált, ször-derek-aljt kivesz az ágyból, 's helyébe ujat tesz. Midőn e' cserét a' gazda észre veszi, szinte halálra ijed, 's égre földre esküszik, hogy más derek-aljon alunni nem tud, mint a' régi megszokotton, és cselédjétül más ujat küld, az ócskáért felcserélendőt. De minthogy már késő este volt, a' cseléd eligazittatott. Dühösen rohant-el ennek halltára a' zsobrák, 's az egész éjt egy kövön

tölté a' laknya előtt. Alig pirkadt a' reggel, maga rohant a' katona szobájába; derek-alját felölelé, vele haza sietett, és sebesen fölfejté. Örömriadal harsant-meg ajkain, midőn abba bevart 40.000 frankját sértetlenül látá. Örömében 's hálájában tüstént visszaküldé szolgálóját, hogy az ott hagyott uj derek-aljt, mihelyest az ezred elutazand, visszahozza.

Megtiszteltszamár. Laku, siami király, csak egy szamár orditása altal felébresztetve menekedett-meg rá rohanni akaró ellenségeének dühe elől. Hála-érzetül az igaz hitüek királya megparancsolá, hogy a' szamár ezentul szent állat legyen, és neve különös megtiszteltetésül adattassék az embereknek. Midőn nem sok idő mulva Chinából követ érkezett a' siami udvarhoz, igy jelenté azt be az Okya Wang: „nagy hatalmú Laku, igaz hitüeknek és egész világnak ura, fehér elefant királya, szent fognak őre! Chinából egy nagy szamár érkezett, 's kegyes szined elébe kiván bocsáttatni.

Mire visza' mértékletlen ital? Kiszámolták, hogy az örülteknek házába vezető legbizonyosabb ut korcsmán visz keresztül. Dublinban a' richmondi örültek házában 120 férjfi és 166 nő személy köztt 125 örült van, kik a' mértékletlen szeszes italnak szerencsétlen áldozatai. Franczia országban is utána láttak, 's megbizonyodott, hogy 15 őrült közül ritkán van egy, ki az italnak martalékja lenne, mig Irlandban három örült közül egy bizonyosan részeges volt hajdan.

Tolvajnagylelkűség. — Londonban a' posta hivatalnál egy falusi gazdag Angolnak tárczáját 150 font sterlinggel csenek-ki zsebéből. Ez, minthogy utazni akart, pénzváltójához megy, 's a' fenn emlitett mennyiséget még egyszer kifizetteti magának, és ismét postára megy. Szomszédságban egy képtárnál megáll, darab ideig nézi, onnét postára megy, hogy a' bért lefizesse; zsebébe nyul, de a' banknoták ismét eltüntek. Minthogy meg nem foghatta, miként lehetett öt kétszer meglopni, a' „Morning Advertiser" hirlapban köz hirré téteti, hogy ki öt másodszor meglopta, jelentse magát nála, világositsa-fel öt az orzás módjáról; ő ellenben nevét elhallgatni és 100 font sterling tisztelet-dijt fog neki adni. Három nap mulva egy tisztesen öltözött ur jelenti magát nála, és kivallja, hogy nem csak másodszor, hanem elöszer is ő loptameg és pedig következő módon: „elsőbben — ugymond — nem nagy mesterség volt; de másodszor már szemességet kivánt. Kilestem önnek dolgait a' pénzváltónál, pénzét elcsentem, 's vissza menni kényszeritém. Midőn ismét elöjött, és a' képtár előtt megállott, egy ismerősöm kegyedet, bal füle mellett piszkálta, mig kegyed oda nyult, én hozzá csusztam, 's pénzét másodszor is magamévá tettem." — A' felvilágositott e' jeles tolvajnak ki akará a' 100 fontot fizetni; de azt e' szavakkal veté-meg: „Gentleman! én nem vagyok közönséges tolvaj; öntül már eleget kaptam; tartsa-meg pénzét, 's eljen boldogul!"

Tetemeshús-emésztés. Parisban a' hús-emésztés 20 év óta egy állapotban van; átalján véve 40.000.000 kilogramra megy évenként. Ebből egy mészárosra 80.000 kilogram jö esztendőre, 's egy napra 220. De vannak, kik ez emlitett mennyiséget kétszeresen adják-el; igy másokra kevesebb esik. Parisban 400 mészárosnak szabad mesterségét üzni. Azon 72.000 darab ökör, 16.000 tehén, 74.000 borjú és 370.000 juh, mellyeket Paris évenként megemészt, nagyobb részét teszi egész francia ország fogyasztásának, melly

legközelebbi számolás szerint: 483.349 ökörre, 635.662 tehénre, 2.250.219 borjúra, 4.761.626 juhra megy.

London terjedése. 1830-ban 8 német mérdföldet tön London kerülete, igy most könnyen számitható 9 német mértföldre. A' tér, mellyen fekszik legalább 14.000 négyszög holdra megy. A' város 135 plébaniára van osztva. 10.000 utszája, sikátorja, utja, átjárása, több mint 250.000 háza, 's most legalább 2 millio lakosa van.

Némelly nagyobb városok. Parisban 28.000 ház 's 890.000 lakos, Moskvában 11.400 ház 's 312.000 lakos, Szent-Pétervárott 9000 ház 's 420.000 lakos, Bécsben 8037 ház 's 320.000 lakos; Berlinben 7105 ház és 193000 lakos van.

Nagy tölgy. A' budesingi erdöben egy tölgyet vágtak-le, mellynek törzsöke 50 lábnyi hosszú volt, 's 10.000 kilogramot nyomott. Az erdötöl félórányira fekvő Budesingig vitelére 22 lovas kocsi és 3 nap kivántatott. Az átszállitás lehetlenségére föltett nagy fogadás elveszett.

Parisban jelenleg 601 pék, 600nál több épitömester, 1400 ékszerárus, 215 olvasó terem, 1713 füszeres, 680 könyvárus, 800 czitromviz-készitő, 1700 tudós, 1350 orvos, 575 gyógyszertár, 1480 varga, és 4000-ret meghaladó borkereskedö van.

Papucs-hös. Egy amerikai hirlap szerkesztője minapában, a' határozott napra meg nem jelent hírlapja elkésését igy mentegeté: „szégyenlem; de meg kell vallani. Hirlapom elkésésének egyedüli oka nőmnek hon marasztó parancsa volt; kinek rendeléséből, minthogy ö falura ment, a' kis gyermekre kellett vigyáznom; mivel pedig békeszeretö férj vagyok, akaratja teljesült.

Kijátszott ifjú. Többször emlittetett tréfából, hogy bizonyos ifjú sorsjátékon akar magának feleséget nyerni. Most e' tréfa megvalósodott, mint következö eset bizonyitja.

Cahorsban, déli franczia országban, egy ifjú azon szerencsés ötletre jött, hogy magát lotterián kijátszassa, és tervét olly sikerrel létesité, hogy csupán déli franczia országban 4000 sorsszámot eladott. Az ifjú szép, mocsoktalan nevü; melly nember öt meglátta, egy sorsszám helyett kettöt vett.

A' huzás minden szükséges szertartás és megkivántató kezesség mellett ment végbe. Az ifjat egy jövedelmeiből élő lyoni dáma nyeré-el.

A' szerencse határozó itélete után különös eset történt. A' lyoni szép még semmit sem tuda szerencséjéről, midön egy reggel halványon, dult képpel, szórt hajakkal bizonyos dáma lép elébe, 's esdő szavakkal igy könyörög neki:

„Kisasszony legyen szabaditóm!“

„Hogy tehetném azt?“

„Engedje-át sors-számát nekem.“

„Minö sors-számomat?“

„Azon kijátszott ifjuról?“

„Ah, arról már szinte meg is feledkeztem.“

„Tudja-meg tehát, én az ifjút szeretem, imádom. Harmincz sorsszámot vettem rá, mert több nem telt tölem. Én vesztettem, ön pedig nyert. Engedje-át nekem jogát, vagy meghalok.

A' nyertes dáma hidegen felelé: „asszonyom, minden sors-számon olvasható azon rendelmény, ha az ifjú a' nyertesnének nem tetszenék, megosztva egymás köztt a' 200.000 frankot, összekelni nem tartoznak. Ezen esetre számolhat még; különben sors-számomat megtartom.“

Egy óra mulva megjelen a' nyert ifjú; egymást megszeretik, 's két hét mulva lakodalmat tartanak.

A' sors-számot megvásárolni akaró idegen dáma egy az ifjat szenvedélyesen szerető carcosseni özvegy volt. Bújában, mint mondják, szén-gőzzel fojtá-meg magát.

A' fiatal pár Narbonneban tölti mézes napjait, 's 10.000 frank esztendei jövedelme van.

EMLÉKMONDÁS.

Páros élet.

A' sokaság között, hidd-el, gyönyörűség
Nincs; nekem, neked is tetszik a' csendesség,
Páros társaságban vagyon az édesség,
Ott van gyönyörűség, hol van az egyesség.
Nem pénzen kell venni elme vidámságát,
Nem áron, nem kincsen szívnek vigasságát.
Az öröm ingyen jö, 's annak társaságát
Szereti, ki tudja becsülni jóságát.

B. ORCZY LŐRINCZ után K. H. K. J.

A' szerelem első tüze nem mindig állandó; sőt, tapasztalásból mondhatom, a' nagy erős szerelmet ritkán követi szerencsés házasság: mennél nagyobb tüz, annál több a' hamva.

KISFALUDY SÁNDOR után Udvary.

A' nemességet nemes tettekről kellene megismerni.

KOTZEBUE után S. Karolina.

Veszteség. Valamit elveszteni, mi minden pillanatban elveszthető vala, nem veszteség: elveszteni valamit, hogy nagyobbakhoz 's többekhez jussunk, felettébbi nyereség.

PAULOWICS I.

Kérdő rejtvény.

1) Mért irt sz. Pál a' Romaiakhoz?
2) Mellyik ló lát hátul éppen olly jól, mint elől?
3) Mikor ad tüzet az ember szeme?
4) Milly dámák engedik magukat örömest veretni a' férjfiak által?

Előbbi rejtvény: ágy.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

73.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap september **10kén** **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Az örült.

(*Vége.*)

„Itt lakik P*** orvos ur?“ — kérdém egy nagy, csinos ház kapusától.

‚Első emeletben, jobbra.‘

Az orvos előmbe jött, 's üdvözletemet könnyű főhajtással fogadva, kabinetjébe vezetett. — 45—50 éves férjfiú lehetett, mint látám büszke, 's magáról sokat képzelő.

‚Mi tetszik, uram?‘ — kérdé széket sem mutatva.

„Miss O*** Klára ügyében jövök.“

E' név bűverővel hatott az orvosra.

‚Értem — rebegé elhalványodva — ön utasitást kiván a' leánynak sorsa felől. — Hát — nem tudja ön, hogy a' leány őrült, tökéletesen őrült? hogy őrültsége törvényesen bebizonyittatott, 's ügyes orvosok által hitelesittetett? hogy magam is‘ —

„Mindenről értesitve vagyok; a' birákat megcsalták; önt megvesztegették. — E' borzasztó drámának minden szövényei tudvák előttem. Higyje ön — beszéljünk nyilttan — Miss Klára a' kincsszomjnak áldozatja, 's ezt ön szintén olly jól tudja, mint én!“

‚Uram, esküszöm!‘ —

„Ne esküdjék! Még egyszer mondom, Klárát láttam, beszéltem vele; ő nem őrült.“

‚De uram‘ —

„Hallgasson tovább, 's ha becsületét általam sértve találja, kész vagyok minden elégtételre!“

P*** ur még inkább elhalványodék.

‚Előre bocsátom, kihivást nem fogadok-el. Én orvoslom az embereket, nem gyilkolom.‘

„Az az ... De menjünk a' dologra.“

‚Beszéljen az ur‘ — mond az orvos mérgében reszketve.

„Két bátor ifjú, Miss Klára ártatlanságáról bizonyos levén, 's meggyőződvén, hogy ő egy pokolbeli tettnek áldozatja, meghatározá a' szerencsétlen hölgynek kiszabaditását. Az egyik férjfiú én vagyok. A' törvényszékre vádat adtam-be, 's a' birák elfogadák. — Holnap fog az ártatlanság ügye vitatkozás alá jöni, 's kinzói érdemlett dijjokat elnyerni!"

„No's? no's? mit érdekel az engem?" — kérdé P***, székét, melylyen ült, hevesen visszalökve. — Mi czélja e' fenyegetéseknek? szóval, mit akar ön?"

„Csak mit az emberiség kiván." — Most én tárczámból egy iratot vonék-ki, azt neki átnyujtó. Ő sebesen átfutá 's összegyüré.

„Nem, nem, ezt aláirni soha sem fogom, annál kevesbbé nyilvánossá tenni, hogy Klára nem őrült. Ön pedig menjen uram! e' pillanatban hagyjon-el, különben cselédem mutatja-meg az ajtót."

„Azt ön nem merészlendi!" — felelém nyugodtan, 's az orvost átható szemekkel vizsgálva.

P. ur feje melljére hanyatlott, 's arczát mind két kezével eltakará; e' helyzetben álla kis ideig. Végre felemelvén fejét, leirhatlan dühvel tekinte rám kérdvén: „'s mit kiván ön tulajdonképpen?"

„Irja ön, mit tolla alá mondok: „Ez irmány által megismerem, hogy Miss O***Klára" —

„'S tovább, uram?"

„Hogy Miss O*** Klára Evelina az őrültségből már tökéletesen kigyógyult." — Látja az ur, hogy kimélve bánok önnel, 's még csak gazságát sem fedem-fel!"

„Ennyiből áll?" — kérdé az orvos iszonyún elferditett képpel.

„Nem." — Irja még hozzá: „'s bizonyitom egyszersmind, hogy Miss Klára, minden felügyelés nélkül, szabadon bocsáttathatik, és javai kormányzását gyámnok nélkül viheti!" — Most irja alá nevét."

P. ur egy pillanatig kétkedett; végre erőt vevén magán, aláirta, 's vadon forgó szemekkel átnyujtván, mondá: „Itt van; de őrizkedjék ön, nehogy valaha csak lábát is házamba tegye!"

Iszonyú néptömeg hemzsegett a' királyi törvényszéki terem csarnokain. Az ügyvédek bizonyitványa szerint számosabb 's fényesebb gyülekezetre nem emlékeztek a' törvénykezési teremben, hol már négy nap óta vitatkoztak Miss O*** Klára szabadsága, élete, rabsága, vagy halála felett; 's e' dramai jelenetekben dús esemény különösen látszék a' községet érdekelni. Menjünk mi is a' törvénykezési terembe, 's lássuk, mi történik ott 1833-ki februarius 4-kén. — Lord O*** éppen a' terembe vezetteték. Hajthatlan vakmerősége, melylyel e' nyomorú az első kérdésekre felelt, eltünt; kéküll arczain a' romlás bélyege mutatkozék, sürű szemöldei alá rejtett fekete szemei villámo-

kat szórtak, 's zavart vonásai mindannyiszor ördögi vigyorgással húzódtak össze, valahányszor tekintete áldozatja tekintetével találkozott, ki vele halványon, de ártatlansága 's balsorsa érzetében szemköztt ült.

Gyula barátom is jelen volt, 's egy csoportozat köztt ülve, szokott fontos tekintetével beszélé szomszédjának, mit Klára szomorú történetéből tudott. Ez volt a' rajznak első része. — Másodikon a' megindult hallgatóság 's mind két rész jogvéde volt csatát végző erővel készültten látható. Először Miss Klára ügyvéde szóllt. Beszéde a' szónoklatnak valódi remeke vala. Soha sem csalt-ki egy melodrámának hőse több könyűt a' hallgatók szeméből, mint P. jogvéd, ki meggyőződése egész hevével beszélt a' fényes gyülekezet, a' fiatal 's rémmé sorvasztott leány előtt, kinek négy évi szenvedés által megváltozott vonásai már elegendők voltak szavát lelkesiteni. Beszéde végével mindenki azt hitte, hogy illy csalhatlan vádakra, felfödözött csalárdságokra senki sem felelhet. De az ellenfél nem könnyen engedé játékát elveszni. O*** lord jogvéde érzé ugyan, hogy olly szivrehatólag, mint ellentársa, nem beszélhet, a' birák keblét annyira meg nem rázhatja, de bizott a' törvényes itéletben, 's az illy esetekben legtöbbet határzó orvosi bizonyitványban. E' védeszközöket használni, mint tapasztalt jogvéd, nem is mulasztá-el, és igy legelsőbben is P. orvos bizonyitványára hivatkozék. Jogvédünk csak ezt várta. — Midőn látta, hogy ellenfele mindent elkövetett a' birákat meggyőződésökben megtántoritni, egy fontos iromány felolvasását kivánd még; — 's ez P. ur irása volt, mellyben Klára őrültségének ellene mond, 's azt az őrültség kórjeleitől tökéletesen kigyógyultnak vallja. — Ez villámerővel határozott. Az elégületlenség közös lön. O*** lord, ki diadalommal kezdé fejét felemelni, szótlan rogyott vissza ülésére, 's jogvéde igy szóllt:

„Kijátszattunk, ügyünk elveszett!"

„Van Miss Klárának is valami ellenvetése?" — kérdé az elnök.

„Igen, uram!" — felelé Klára.

Siri csend lön. Miss Klára felállt, 's egyszerű, szivrázó szóval beszélé el, mit szenvedett. Végre büszkén fölemelt fővel ezt mondá: „Engem őrültnek hirdettek, uraim! 's egy ügyvéd nehány pillanat előtt jelenlétemben egész szónoki tehetségével igyekezék megbizonyitani, hogy eszemet el kellett vesztenem! És én nem kiáltám ezen embernek, ki hóhérom védőjévé szegődött: ‚ön hazud, uram, én nem vagyok őrült!' — nem, mert többet sirtam, mintsem valami igazságtalanságon bámulnék, bár mi helyen követnék is azt el rajtam. Négy kinteljes év, egész életemre való tapasztalást szerzett. De most, midőn a' könyűk arczomat felbarázdálva vonásimat elékteleniték, vé-

remet a' kétségbeesés megfagylalta, 's 20-ik évemben hajamat szürkiteni kezdé, — kénytelen vagyok szóllni. — Uraim, az ellenem másodszor is felhozott vád éppen olly sületlen, mint undok gyalázat; és sem lélekismeretet meg nem tántorithat, sem a' törvény folyamatját nem képes gátolni. — Uraim, nem vagyok én, mint álliták, az emberiségnek veszélyes és haszontalan őrült tagja; szegény, érdemetlenül gyötrött, törvénytelenül elitélt leány vagyok, ki most igazságot kiván kiszolgáltatni.

A' gyülekezet megindulva zajgott. Minden szemben könyűk csillogtak. En Gyulához fordulék, ki felkiáltva „fölségesen!" egy könyűt törült-ki szemeiből.

A' főügyvédnek még egyszeri rövid ismétlése után az elnök végét veté a' vitatkozásoknak, 's a' birák azonnal a' tanácskozó terembe mentek.

„Édes barátom! — kérdé a' karomra támaszkodó Klára — mit remélhetek?"

„Szabadságot!" — felelém.

Alig tértek magukhoz Klára végszavai-szülte élénk megindulásukból a' hallgatók, a' birák visszatértek, 's az elnök igy szóllt:

„Tekintetbe vevén a' vitatkozás alatt annak kinyilvánosulását, hogy Miss O*** Klára Evelina nem őrült; tekintetbe vevén P. orvostanár 1833. januarius 30-káról költ bizonyitványát, minél fogva őt egésségesnek vallja; — tekintetbe vevén, hogy Miss O*** Klára már teljeskorú: — rendeli a' bióság, hogy fenn nevezett O*** Klára szabadságba helyeztetvén, boldogult atyjának O*** lordnak, minden ingó 's ingatlan javaiba törvényesen visszaiktattassék!"

E' pillanatban a' terem két ellenkező szegletén egy egy kiáltás, de különböző hatású hallaték; egyik O*** lord melljéből szorult-ki, ki, szédelgve 's a' hallottak által semmivé téve, székéről hevesen felszökött, és szóllni igyekezék; de hiába: — a' másik Miss Klára ajkairól hangzott, ki, most szinte valóban megőrülve, félájulttan karaimba rogyott.

Az elnök végre O*** lordhoz fordult, 's kemény hangon ezt mondá:

„Menjen ön; a' törvény nem itélhet ön felett: de az Isten büntető kara utóléri az elfajult rokonokat!"

Halványan szédelgett-ki O*** a' felzudult hallgatók közül, kik a' birónak végszavait ismétlék:

„Az Isten büntető kara utóléri az elfajult bünöst."

Klára hálaérzeménye határtalan lön. Természettől nemes lélekkel áldott keble annál mélyebben érzé a' hálát, minthogy a' neki tett

szolgálatról megfeledkezni nem tudott. Én vezetője, tanácslója, 's barátja lettem. Azon kért, szedjem rendbe jószágai számadását. Ez, igaz, terhes munka volt, de még is jól végzém. Nagybátyjának semmit sem tartozék adni, még is nemesebb lelkű volt, hogysem atyja testvérét szükölködni engedheté vala. Négy ezer font sterlinget határoztunk neki, azon föltétellel, hogy Amerikába költözzék: de a' pénz nem jutott kezeihez, mert ügyvivőnk, ki ezt neki megjelenteni akará, halva találá őt. Kétségbeesés 's lélekismeret furdalása megölték.

Klárát felszóllitám azután, cserelné-fel a' nagyvárosi zajt mezei csenddel. Ő megegyezett, 's én nevére a' boulogne-i erdő szomszédságában csinos jószágot vásárlottam. Ezután válogatott könyveket, 's egy kis barátságos társaságot szereztem, mellynek fő tagja nem sokára Gyula barátom lön. Szóval, békes, csendes, helyzetéhez illő életet szereztem neki.

E' csendes élet, tiszta ég, a' tavaszi virányban mosolygó természet, Klárába uj életet lehelt, 's im! én azon édes mámorban szédelgtem, melly minden jó tettnek következménye; midőn anyám levele érkezék, — beteges, agg, kétszáz órányi távulságra lakó anyámé, — ki fiját még egyszer látni 's ölelni kivánta. Nekem hát utaznom kellett. Klárához siettem, kit a' kertben találtam. Kezében Rousseau „Heloise-ja" volt.

„Én bucsúzni jöttem, Klára!" — mondám neki.

Klára megrettenve ejté-el könyvét.

„Bucsúzni?" — kérdé szomorgó hangon.

„Olvassa ön e' levelet, 's mondja, nem kell-e mennem?"

Klára reszketve vevé a' nyujtott levelet; szorongó várakozással átolvasá, 's halvány tekintetét rám függeszté! — „Az anya kivánata szent. Ön utazik, Eduard! de nem egyedül; olly uti társa lesz, kiről sejtménye sincs."

„Ki lenne az?"

Klára megzavarodék; arczán nehány pillanatig a' zavarodás pirossága égett; végre nagy fekete szemeit rám veté:

„Azt akarám mondani, hogy Klára, önnek barátnéja, ma testvére, holnap neje lesz, 's mindenhova követheti önt, merre sorsa vezérli."

Most minden világos volt előttem, 's a' legszebb valónak, életemnek tündérálmaival állék szemközt.

„Lehetlen! — kiálték — az lehetlen! Ön, Klára, egy dús, régi család ivadéka, a' szegény Eduard neje akar lenni? kinek, a' művészek remény jövőjén kivül, sem neve, sem rangja, sem értéke.

„'S mivel birtam én? — kérdé a' deli hölgy könyező szemekkel — mivel birtam, midőn ön bakóim kezéből kiszabaditott; mi jövő várt rám, Eduard?“

Midőn szavába akartam vágni, igy folytatá:

„Hallgasson; még nem róvtam-le tartozásomat. Örök frigy!“ — mondá, 's jobbját jobbomba tevé.

„Örök, sirig tartó frigy!“ — viszonzám, hévvel csókolva keze márványát.

Négy hónap mulva anyám annyira felépült, hogy menyekzőnken jelen lehetett.

PESTI VIZSGÁLÓ.

Rákosi táborlat. — Multkori igéretünk szerint közöljük a' rákosi táborban esendő nevezetesb hadi gyakorlatoknak napi rendjét. — Sept. 24-kén 9½ órakor a' „szász vasasok és János-dragonyosok, 10 órakor Nostitz könnyü lovagiai, Károly-uhlánok, két gyalog és két lovas ágyútelep (Batteria) mennek táborba. — 25-én A' két gyalog dandár (Brigade) az uj utasitás szerint hadművészeti gyakorlatot fog tüzelve tartani, és pedig elöször Schmeling, másodszor Hrabovsky vezér örnagyé (General-Major). — A' lovasságnak szünnapja lesz. — 26-án reggeli 8 órakor lesz első lovas forgása mindkét dandárnak a' kőbányai szölök megett. — 27-én reggeli 7, ¾ 8 és ¾ 9 órakor Rothkirch, Ceccopieri és Don Miguel ezredeiknek hadművészeti gyakorlata tüzben. Délutáni 5 órakor a' négy lovas ezred árok- és korlát-ugrásban gyakorolja magát. — 28-kán reggeli 7 órakor első táborfogás Soroksár felé. — 29-én reggeli 8 órakor mind két dandárnak lovasforgása a' pesti kőbányai szölök megett. Delutáni 5 órakor Rothkirch 3 zászlóalja sáncz-támadást és védést gyakorol. — Sept. 30-án és october 1-jén 2-dik táborfogás reggeli 10 órakor Buda-Eörsnél. E' hadi forgás alkalmával tanyázás (Biouac) is lesz. A' fő hadi szállás Buda-Eörs és Kis Torbágy. — 2-án délutáni 4 órakor Rosenbaum granátos zászlóalja, 's Este és Benczur zászlóaljaknak mutatványa tüzben. — 5½ órakor Károly főherczeg uhlánjainak caracoleurjei dsidák, kardok és pisztolyokkal tartanak forgásokat és gyakorlatokat. — 3-dikán hadművészeti mutatványa a' két lovas dandárnak reggeli 8 órakor. Delutáni 5 órakor Hrabovsky dandárja a' két táborsánczot megtámadja és védi. E' napon a' sánczolat előtt több pattogó (flatter) és köürög (Stein-Mine; egeszen uj találmány) fog felvettetni. — 4-dikén reggeli 8 órakor mind a' négy dandárnak nagy szemleforgása lesz tüz között. — 5-kén reggeli 7 órakor a' négy lovas ezrednek egyes mutatványa. — 6-kán reggeli 8 órakor harmadik lovasforgás a' kőbányai szölök megett. — 7-én vizsgálódás (Recognoscirung). — 8-án Nagy egyházi disz minden sereg 's ágyútelep jelenlétében; melly után a' tábor szétoszlik.

KÜLÖNFÉLE.

Furcsa fogadás. — Angol országban egy kötélverő nagy mennyiségü pénzben fogadott, hogy ezer angol mértföldnyi utat hátra felé fog megtenni és mindennap 30 mértföldet menend, mig czelját nem éri.

Kakas viadal. Kocsink e' pillanatban állott-meg a' kakas tusahely *) kapujánál. A' megnyitás órája még nem kongott, 's mi nagy csapat agg kocsist és cselédséget (groom) láttunk ott állongni: mihelyest azonban a' hely tulajdonosa megérkezésünkről értesittetett, hozzánk sietve, mely tisztelettel üdvözlött, 's egy hátulsó kis ajtón a' körszinbe vezetett. Mindenikünk 5 schilling bemeneti dijt fizetvén egy czink mellékjegyet (contremarque) kaptunk, mellyen vivó kakas volt domború müben látható.

A' tusahely kerekded volt, padokkal környezve, mellyek függőlegesen emelkedének-fel. Középen kerekded tér emelkedék-fel mintegy 12 láb magasságban, 20 láb területben, 8—10 láb deszkázattal körülkeritve, nehogy a' tusázó kakasok lehulljanak. E' területen szalma-szőnyeg volt, 's e' szőnyegen egy krétával rajzolt $2^{1}/_{2}$ láb átmérőjü kör. Más, hasonlag krétával rajzolt, de az elsőnél sokkal kisebb, amannak közepére csinálva. O' Brien megmagyarázá azoknak rendeltetését. A' vivó kakasok, ha lankadtságuk miatt egymást már megtámadni elégtelenek, e' körökbe helyeztetve taszittatnak egymás ellen. Egy cseledet is láttam, gyakran vizbe mártott hintezővel a' szalma-szőnyeget locsolót. O' Brien, ki mindent körülményesen tudott, elmondá a' szőnyeg-locsolásának okát, nehogy t. i. a' tusázók lábai elsikaljanak. Megmutaták a' ketreczeket is, mellyekben a' vivandó kakasokat tartották. Két illy ketrecz volt, minden sereg részére egy. Most tejes kenyérmorzsát vetettek elejekbe, és azonnal több orrot láttunk a' ketreczekbe vágott lyukakon minden részrül előtünni, 's a' kis vályúcskákba szórt eledelt egész hévvel felszedegetni.

Végre ütött az óra, mellyben a' várakozó közönségnek megnyiltak a' templom kapui. Rohanva foglalá-el ez a' padokat, és csak kikiáltók járkáltak fel 's alá, kik a' vivandó tusa tartalmát árulták, mellyben a' kakas-tulajdonosnak neve, a' csatázó bajnok tollainak szine, testének nehézsége és a' rend, melly szerint vivand, a' kakasnak ereje, tusáji, mellyekből győzelemmel koszorázva tért vissza, és tehetségei valának megirva.

(*Vége következik.*)

De hát mellyiké? — K. megyei A. faluban mult hetek között egy különös eset nagy próbára tevé az ottani tanácsnak mély bölcsességét, mellyet mint különös, de valódilag megtörtént esetet közölni akarunk a' Regélő szép olvasóinával. — Egy társzekér állott a' csárda közepén. Előtte a' lovak kelletlenül szórák a' már megunt szénát; gazdájok őket befogni készült szinte két órai tanyázása után, midőn egy más szekér hajtat az udvarra, 's a' rajta levő kocsis megpillantván most emlitett kocsisunknak kezében egy csákány-kapát, azt hevesen magáénak vallá, mellyet állitása szerint az utón veszített-el. A' megtámadott ugyan nem tagadá, hogy ő a' csákány-kapát találta, de már két órája, hogy a' csárdában volt, és igy meg nem foghatá, mint lehetne a' csákány-kapa az utána sokkal később érkezett kocsisnak tulajdona. Biró elébe került a' dolog. Ez körülményesen megvizsgálá a' dolgot, de belőle ki nem okosodhaték, mert egyik fél mindenre esküdött, hogy a' csákány-kapa tulajdona, a' másik, hogy sehol meg nem állott, 's ellenfelével nem is találkozott. — Rejtvények buvárai mit gondoltok? — Ez eset a' faluban nagy lármát okozott, és a' rejtvényt is megfejté. Egyik közbirtokos igy magyarázá-meg a' dolgot: a' csákány-kapát ő találta-meg, és sebesen hajtatva, mindkettőt elkerülvén, a' talált csákány-kapát ismét elvesz-

*) Cockpit.

tette, mellyet hihetőleg az utána jövő talált-meg. Ezen felvilágositás éppen alkalmas időben jött, mert a' perlekedő felek ökéllel akarák jogukat bebizonyitani. Közli N. E. K-ból.

EMLÉKMONDÁS.

Jogaink.

Birtokok érdemnek nyujtatnak, mérve határa
Van kiki telkének, mellyet tiszteljen a' szomszéd
Nemtelen és a' nemes, külföldi, 's lakója hazának.
Kétes dolgokban ne itéljen senki, biró-szék
Tészen igazságot 's törvény, nem kard hamis éle;
Igy csendes bátorságban kiki birja sajátját,
Nemzetségének melly átszáll hosszu sorára,
'S birja fiú- 's lány-ág késő maradéka örökben,
Hogyha király- vagy hon-sértés nem tiltja birását.
Igy szabad a' nemzet józan törvénynek alatta,
És munkára serény; mert tudja, kinek vet, arat, gyüjt.
A' köz ügyért minden felkél, áldozva sajátját;
Mert az egész épsége hites forrása különnek.

GUZMICS után K. H. K. J.

Halhatlan lelkünk a' hatalom szédelgő magasságán el nem tántorodva, el nem kapva a' kincs 's világi gyönyörök csábos örvényétől, tartsa-meg érzéki önző gerjedelmek felett felsőbbségét; védje királyként ön állását, a' character legmagasabb bélyegét; képes levén lánghevében egy világ uradalmát kivivni, birjon egyszersmind elég hatalommal az egész világot nélkülözhetni, ha sors vagy kötelesség azt ugy kivánnák.

SZONTAGH után Z. Leopoldina.

Szövetség. Nagyra-becsülésre kötött szövetségek gyakrabban sikerülnek, mint a' szenvedélyen szött házasságok.

KOTZEBUE után S. Karolina.

Tagrejtvény.

Első tag.

Bár kevesen tudják, csúcsát szoktam kifejezni
A' tárgynak; nevemet régi család viseli.

Második tag.

Vagy magason fekszem, vagy alant; elnyerni erővel
Ellenség képes küzdve csak és baj után.

Egész.

Szép helység, mellyet diszesít jeles egy kert
És gyönyörű tájék. Birja Fejér megye azt.

TÁPIÓFI.

Előbbi rejtvény: 1) Mert távul laktak tőle. — 2) A' vak. — 3) Mikor pofon csapják; mert akkor szikrázik. — 4) A' kártya-dámák.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

74.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön september **14**kén **1837**.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ORSZÁG - 'S NÉPISMERTETÉS.

Kahlen-'s Leopoldhegy Bécs mellett.

Alig tehetni-fel, hogy a' miveltebb hazafiak között sokan volnának, kik a' birodalmi fővárost tudományos, mesterségi 's művészeti tekintetből, 's legalább kiváncsiságból nem méltatták volna egyszer megtekintésre, nehány napot töltve ott, tudván, hogy mind az, mi becses találmányra 's helyes izlésre nézve a' mivelt világ előtt nevezetességgel vagy fensőbbséggel bir, az ottani külön nagynemű intézeteken 's cabinetekben feltalálható, és minden akadályzás nélkül megszemlélhető. De nem csupán maga a' nagy város az, min a' vándor legeltetheti kiváncsi szemeit; fölötte regényes, varázsló 's nevezetességekkel teljes a' közel fekvő vidék is, példaul Neuhaus, hol a' hires tükörgyár van, Merkenstein, Baden, Neustadt, Trautmannsdorf Batthyán herczeg jószága 'stb. 's ezek között a' két szomszédos Kahlen-és Leopoldhegy — hol Corvin Mátyás mulatozott, 's honnan nyomult elő azon keresztény hadsereg, melly letiprá a' kevély török félholdat, 's uj napfényt deritett egész Europára, — különös figyelmet érdemel; minél fogva most csupán ezen két hegyről teendünk említést, mellyeket régi várak 's névszerint kolostorok romjai fednek még, 's millyeneket magyar hazánk nem kis számban mutathat-fel. Azon évek lefolyása alatt, mig Bécs lakhelyem volt, több izben felmászkáltam ezen két testvérhegyre, hogy onnan egy sohajtó pillantatot vethessek kedves, de távul eső hazámra, mellynek Karpát-hegyei homályos szinezetben szöktek szemembe, egyszer egész éjt is töltvén ott társaságban ama fölséges látványnak, a' nap felkeltének ezen magas hegyekről kikémléseül, 's aztán örök emlékezetben fentartásaul. E' mostani rövid előadás egyszersmind ösztönül szolgálhat némelly derék honfiaknak, kik hazánk romladozó hajdani várait velünk hiven 's körülállólag közleni akarják, melly tudatást mindenki bizton édes örömmel 's köszönettel fogadand.

A' Száva folyóviztől Krainban egy hegyláncz nyulik-ki a' Dunának keleti partjáig, melly annak lábánál Pannonia sikságába siet-

le. Ezen hegylánca, melly Ptolomaeus iró szerint elválasztá Noricumot Pannoniától, 's melly a' Romaiaknál Mons Cetius nevet viselt, tágasb értelmében a' szónak, Kahlenberg név alatt ismeretes, 's megjegyzésre méltó, hogy ezen hegyláncznak két utóbbija, mellyek a' Szávához közelednek, egyenalkatúak a' Kahlen- és Leopoldhegygyel a' Dunánál. — Ha helyben hagyjuk azon okokat, mellyeken alapul az állitás; úgy már a' dunántúli hegyeket is Enzersdorfnál, mellyek északra huzódnak Morva felé, ezen hegyláncz folytatásának kell tartanunk, 's Kahlenhegy nevezet alá foglalni az egész hegysort, melly Krainból morva országig fut, 's azután az óriási Karpát-hegyekkel egyesül, mivel a' szemköztt fekvő Leopold és Enzersdorf Bisamberg területeiből, azok egyenlő magasságaiból 's tömöttségeiből felvehetni, hogy a' folyam egyedüli hatható ereje, melly egy új ágyat ásott vala magának, választá-el egymástol azokat. — Ezen láncz legérdekesb ágazatának egyike azon hegy, melly Nussdorftól Greifensteinig a' Duna partján emelkedik, 's délnyugotiasan Dornbach, Mauerbach, Lengbach, Altenmarkt, Furth, Dirnitz és Gutenstein helységeken keresztül a' vadonságba felhág, mellynek uralkodónéja a' hóhegy. A' Kahlenhegy ezen ágazata közönségesen bécsi erdő nevezet alatt ismeretes, 's a' határt képzi a' 2 felső és alsó bécsi-erdő kerület között. Ezeknek három szélső magasságát teszik a' Cobenzlhegy, Kahlenhegy, 's a' Leopoldhegy. Erdős csucsai nyugotiasan emelkednek Bécs fölött, 's kőszirtjei törik-meg a' mellette lappangó folyam erejét, midőn ellenben délfelé alsó Ausztria és steier ország havasai a' felhőkig emelkednek.

Alladékrészei ezen érintett hegyeknek, terméskő, mészkő, 's márgapalakő. Elszakasztott részei az elsőnek kivülről az elmállás által vörös 's fejérek lesznek, vagy pedig egyszerre barna és fehér, úgy jelelvemeg, valamint az agát vagy onyx, mi a' kőnek vastartalmától függ. Területei ezen foszló nemű kőnek főleg láthatók a' Leopoldhegy oldalán nem messze a' kahlenhegyi falucskától, mellyek északkeletről délnyugotfelé járulnak a' hegybe. Ez olly ok, melly annak elválasztását az enzersdorfi hegytől csak annál világosabban mutatja. Ezen oldalon vette-észre bizonyos Lupf Fridrik nyomdokait a' timsós ércznek, 's bányamivelést kezdett. Ezen timsógödröt, Isten kegyelméhez nevezettet, ismét feltalálta 1560-ban Rath Jakab kamarás titoknok, 's engedelmet nyert abban dolgoztatni; azonban hasztalan volt fáradozása. Legujabb időben is megujiták a' probát hasonló bal foganattal, 's az ezüst bányát is, mit kiszemezni véltek Bachmann és Pichler 1618-ban, azonban fáradozásukat nem koszorúzá jó siker. — Nem csupán ezen kettő, hanem valamennyi magasb hegye a' bécsi erdőnek terméskövekből áll; egyedül csak az alacsonyabb dombok foglal-

nak magukban agyagföldet 's márgaterméskő - területeket. Kahlenbergen, különösen egy kútásásnál barnaszőkés márgapalakövet találtak diszes fekete dentritékkel, mellyek közül két darab Bécsben van a' cs. kir. gyüjteményben, 's egyikén láthatni egy kővé vált növényszárat. Ezen fő álladék - részen, vagy a' márgapalakövön kivül találhatni a' hegyben vörösbarna és szőkés tömött mészkövet, terméskövet, emelkedett 's magukat keresztben metsző fejér vonalokkal a' felületen, valamint is számos petrefactumot.

Kahlenhegy bikfa-erdeiben meglepetik az ember a' bujálkodó tenyészet által. Ott láthat a' szem nem csupán éghajlatunkhoz szokott növényeket, hanem déli országok növényeit is, millyenek a' pimperdiófák a' tölgyfák között; ennélfogva a' fűvész is talál ott mulatságára 's oktatására némi anyagot. — Második Ferdinand császár alapitá itt 1628-ban a' Kamalduliak kolostorát, mellynél az egyház sz. Józsefnek volt szentelve, honnan a' hegy is, idővel ez előtt „Józsefhegy" nevet viselt. A' császárnak ajtatos nője, Eleonora, épitteté a' remeteségeket, Ferdinand fija Leopold Vilmos herczeg pedig a' pompás refectoriumot a' szerzetesek számára. Bizonyitják ezt következő felirások:

Deo Maximo Aeterno
Eleonora Gonzaga, Ferdinandi
Secundi semper Augusti Augusta.
CIↃ CIↃ CXXXII.

és:

Leopoldus Wilhelmus Archid. Aust.
Ferdin. II. Caes. Filius Ferdin. III. Frater
Pius in Eremitas Camaldulenses
A. D. CIↃ CXXXIX.

A' körfal bemenetele fölött láthatni az egykori kolostornak czimerét 's e' felirást:

„Sit nomen Domini benedictum."

A' Törökök elpusztiták ugyan 1682-ben Bécs ostromoltatása alkalmakor ezen alapitványt, mellyet azonban 1-ső Leopold rövid idővel azután ismét helyre állittatott.

Sok évig maradt tehát ezen szép hegy a' búsongó vagy búskomoly szerzetesek lakhelye, kiknek tisztében állott az örökké hallgatás 's minden világi közlekedésnek kikerülése. — „Memento mori!" voltak csupán azon szavak, mellyek itt viszhangzának. Valljon volt-e szükséges itt a' halálra emlékeztetés, midőn egész életök már a' nélkül is olly annyira hasonlitott ahhoz? — De nem! ezen összehasonlitás nem olly igen elhatározott. Ők élték 's ismerék némelly gyönyöreit az életnek, mivelék csendességben kerteiket, és szünórákban volt mindegyiknek

szabad kénye szerinti foglalatossága. 2-dik József császár eltörlé ezen kolostort 1781-ben, 's a' vallási birtoknak adta-el e' hegyet. Az isteni szolgálat a' klosterneuburgi apátságra bizatott, a' szerzetesek lakjai pedig csinos, és szép magányházakká változtak-által, mellyek között Ligne herczegé különösen kitünteté magát. Láthatni abban szinteremet, fürdőt, egy bel' oeil t helyes üveges pavillonból, 's több mást, mi összesen a' tulajdonosnak jó izlését árulja-el.

Azon házaknak száma, mellyek a' templomot környezik, 's jelenleg egy falut képeznek, 30-at tesz, mintegy 90 lélekkel; ezek között a' casino, melly az egykori udvari 's császárszobákat foglalja magában, a' legnevezetesb. Több, részint igen helyes szoba, két nagy terem orchestrummal, egy billard, kert, szóval mi csak egy vendégházhoz tartozik, pontos szolgálat olcsó árért, maga a' helyeztetés is, — minden egyesül, hogy azt ajálni lehessen az idegennek. A' többi ház jobbadán csekély értékű. A' templomnak saját plebánusa van; az egyház azonban nem mutat semmi érdekest sem kivül sem belül; egyedül csak a' kút, ezen épitvény 's a' casino között, méltó emlitésre, annak mélysége 's jó vize végett.

Sokkal vonzóbbak ezen kolostor maradványainál a' változó kilátások e' hegyről. Ennek hátán van a' kocsiút az erdősötét 's világos csoportulatokon keresztül egészen a' csúcsig, mellyet a' templom koszorúz környékzetével. Bájlólag jelenkeznek majd a' borgazdag Bisamhegy, majd a' főváros, majd a' Dunafolyam számos faszerkezményű 's lánczhidjaival és ligeteivel, majd egy messze elterjedő síkság, majd egy csendes völgy, mellyben a' fák köztti kunyhók bukdosnak-ki. Fölségesen tornyosulnak szürke távulban a' Karpatok, mellyek a' berek világos pontjain keresztül alkonyodnak-le. Közelben elvesznek a' szöllődombok 's zöld rétek, fáktól környezve. Ekkép jár fel 's alá az ember foglalatoskodva ezen természetkertnek burkoltt sétautjain, 's ha itt ott eltávozunk az uttól, vidám Dryadok csalogatják a' lábat a' világos zöld templomba, hol a' vegyes állatsereg zavarba jut 's elillanni kezd. A' hegynek éjszaki oldaláról mutatkozik Klosterneuburg város, a' Duna, 's túldunai részen a' fölséges laposság, hol egykor Rudolf megtörte az országbitorló Ottokart, 's most virágzó városok és helységek az áldott béke álmát szövik. Meglepetve tekint az ember a' borországi magasságról keresztül a' folyamon, melly ketté választja ezeket, az az, a' gazdag gabonaországba, 's örül a' szív azon áldáson, melly fedi a' földet. — Ha az erdőjárásokból visszatérünk a' faluba, 's ezen épitvények előbbi elrendeltetésére visszaemlékezünk; a' vidámitó ellentiség emeli az indulatot, érzelmet. Hol egykor búskomorság 's henyélés, bú és eluntság, megállapodást parancsolt az idő futásának: most vidámság és szorgalom, életöröm 's élénk vigság

visszaadja elrablott szárnyait ismét. Számos nagyvárosi vendég, kik itt szép, meleg napokon összesereglenek, az egésséges jótékony levegő, a' helység jólléte, földeken 's kertekben a' gazdag termés, — ezen ajtatos elszigetelésben tartózkodást a' vidám ifjúságnak mulatóhelyévé változtatja-által. Szivesen mulat az ember vidám 's őszinte lelkekkel, 's ekkor az elmultnak homályos képe is a' jelenvalónak csak annál több kecset és bájt kölcsönöz.

Kahlenhegyről kellemes ut vezet északkeleti irányban a' Leopoldhegyre. Mosolygó rétek 's a' legvarázslóbb erdő-csoportozatok kilátásokkal 's lombozatos folyosókkal azt hitetik-el a' vándorral, hogy egy angol kertnek közepén áll. Ekképp' jut az ember egy félig már bedült templomhoz. Alacson körfalak, az idő mostoha karától meg nem kimélve, hanem inkább keményen megrázva, — egy tágas nagy udvart vesznek-körül, melly itt ott köves, imitt amott fűvel 's mohval van benőve. — A' pusztává lett térnek szinfenekén festőleges hatással emelkedik egy templom. Ennek bemeneténél következő felirást olvashatni:

„Haec Ecclesia S. Leopoldi Austriae Marchionis et Patroni honoribus sacra Ejusdem olim Principi Aulae contigua, tum et iniquitate temporum et Turcarum impietate diruta, munifica dein pietate Leopoldi I. et Caroli VI. patris et filii Imp. restaurata et amplificata. MDCCXXX. Per Joan. ab Yrcudick com. sacr. largit.

(*Folytatása következik.*)

PESTI VIZSGÁLÓ.

Leopold mezei népinnep. — Vidámon pillantott-fel rózsás bölcsőjéből az arany nap, mint a' kéjtengeren merengő menyasszony lakodalma reggelén; vidámon, tiszta 's borútlan arczczal futá huzamósb, szeles, kellemetlen kalandjai után pályáját; vidámon 's mintegy kedvezőleg Budapest zöldbe vágyó lakói kivánatinak mosolygott-le déli egéről; vidámon, hosszú 's tarka vonalban, a' zöld, örökké fiatal természet bájai iránt fenn dobogó kebellel siettek-ki ezek is kisasszony napján, a' felhőtlen ég végtelen kék sátora alatt élvezendők nehány vidor órát. Szünetlen kavargó, a' jövők 's menők által apadó 's növekedő mozaik-örvényként forrongott a' vendéglő előtti udvaron 's fák alatt zajgó néptömeg. Kisebb 's nagyobb csoportozatban tanyáztak füre 's fák lombjai alá telepedve a' vigadók; itt földre teritett kendőken falatozák málhájok tartalmát, a' pirosan sült kappant, halvány sajtot, porhanyó kalácsot, a' ropogó borkorcsolyának nevezett pogácsát; amott könybe lábadt, égre függesztett szemekkel szivá kulacsának sashegyi pogány csepjeit a' család-apa; tul rajta vizet szörbölt széles nyakú üvegből egy magát izzadttá tánczolt, posgás pórhölgy; itt poharakat 's pipákat játszott-ki egy zsidó; amott narancs, füge, czukros mandola és kova-czukor tartalmú ládájával járt kinálkozva az Olasz; itt Pharao barna unokáinak vig hangjain lejtének fürge inú ifjak és hölgyek a' zöld gyepen, és a' tánczteremben; amott, és több helyen, kézi orgona hangjára tipegének hizott gácsérként a' nehézkes falusi

nymfák 's ügyetlen kézművesek, itt egy polichinello recsegé izetlen tréfáját; távulabb egy trombita harsogott fülsértő hangon; és e' kétes morajú zaj közül több helyen hallatszék rém-szózatként némelly zsidó gyermekeknek érzetlen egy hangú „Cigaro, Cigaro" kiabálása. A' réten forgó népszalagnak rongyos öltönyü gyermekek kinálkozának vizzel; a' vendéglő előtt a' durva 's ma pénzért is csak kegyelemből szolgáló fogadósnak keresztelt boráért huzakodtak a' vendégek; bokrok 's fák árnyában enyelgtek némellyek, mások a' fenyegető óriásként égre meredő Amalia szirt ormán mászkáltak havasi zergékként. Vigság, öröm, derült kedv 's barátság - fűszerezte-kéj ömlött-el egész tömegen; égi fény sugárzott a' boldog szerelmesek homlokáról. Végre e' tarka népvegyület nézésében elfáradt nap is nyugalomra ereszkedék Jánoshegy megé, mellynek a' bucsúzó bibor csókjától égő ormait látván, haza felé tódult a' vigalmában végtelenül boldog nép. Tölgy-ágazott kocsikon, urasági, társasági és bérkocsik hullámzása köztt vonult egy rész a' porfelleges kocsi-uton; megszakadni nem akaró vonalban, tölgy - koszorús ifjak 's hölgyek vegyületében sietett más rész a' szölők köztt vezető gyalog ösvényen lakába, epedön a' barátságos táj, 's boszúsan az olly korán távozást intő hunyt nap felé tekintve. — Igy lőn vége ez utósó népinnepnek; igy mulik-el minden örömünk; 's hánynak szendergő pora felett lebegend mához évre a' csendes sirzellő, ki ma itt vigan mulatozott?!

K. J.

KÜLÖNFÉLE.

Kakas-viadal.

(*Vége.*)

Nehány percz mulva két férjfiú lépett a' körbe: egyik magas és vastag, éveinek jól felhaladt száma mellett is elég izmosnak látszó, hátán zsákot hozott, mellyben, a' mozgásról 's kapálózásról itélve, melly beljeben véghez ment, bizonynyal egyik csatázandó hős vala. Az emlitett férjfiú Dixon volt, a' hely tulajdonosa, 's mi több, a' kakasok nevelője. A' vele jött mintegy 20 éves ifjú az öregnek arczvonalait viselé, 's tekintetén élénkség ömlött-el. Öltözetét világos szinü kazimir kurta nadrág, kis kék mellény, hasonló szinü süveg, gondatlanul lebegő fekete nyakkendő, fehér pamut harisnya, fényes csizmák és térdére kötött zsebkendő tevék. Illedelemmel üdvözölvén az őt „bravókkal" fogadó közönséget, atyjával az estrade-ra lépett, a' kakasnak, mellyet ez hátán hozott, ingerlőül (setterto) szolgálandó.

Most Dixon fontos tekintettel egy iratot vont elő zsebéből, 's azt komolyan átfutva fenn hangon kiáltá: „Richard Jakab!" és azonnal, az ifjú Dixonnal egy korú 's hasonlóan öltözött fiatal ember lépett elő. Ennek is zsák volt hátán, mellyből némi kotyogás hallatszott, az öreg Dixon kakasától feleletet nyerő. Ifjabb Dixon ur most egy szép kakast vont elő zsákjából, 's azt Jakabnak nyujtá; ez után egy lepecsételt szelenczeből kis iratot huzott-ki, mellyről kakasának ismertető bélyegeit hangosan olvasá-le.

„Rőt és fekete tollú, széles szárnyú, kurta keskeny testü, hosszú vörös lábú, fekete és játszó-szinü szemekkel, világos vörös háttollakkal, halvány taréjú és három szegletes farkú.

„Jól van" mondá Jakab, ki ez alatt mindent szorgosan megvizsgált, helyesen; a' kakas nincs elcserélve, bélyegei igazak; most még csak nehézségéről szeretnék meggyőződni.

‚Ezen óvakozás szerfelett szükséges — sugá fülembe a' lelkész (clergyman), ki ajkaimat mosolyra vonulni látta — különben a' kakasokat könnyen kicserélhetnék.'

Mértéke is egyezett a' jegyzékkel. Most Richard Jakab vonta elő kakasát, és ifjabb Dixon urnak nyujtotta. Az elsőhez hasonló szertartások mentek ezzel is végbe. Idősb Tom egy más iratot, vonván elő a' szelenczéből ezt olvasá:

„Tollai sárgás feketék, szemei élénkek, nyaka hosszú 's biborszin, körmei erősek 's egyenesek, feje kurta teke alakú, orra horgas, lábai szürkék, nehézsége négy font és kilenczedfél lat.

Mindkét kakas jeles tulajdonú viadalmas állat volt. Dicső, egyenlő tüzű állatoknak látszának; szemök egyenlő tüzzel égett. Ennek következésében egész szenvedelyes hévvel ajánlának és fogadának is el fogadásokat. „Tiz guinét Dixonéra" — ‚Huszat teszek Richard Jakabéra!' „Jól, áll." — „„Mi dicső kakasok! mi fölséges állatok!"" kiáltá szakaszonként Cromby lord, „„illy jeles állatokat még nem láttam; örömmel fizetnék a' kettőért 50 guinét. Vílliam!"" mond a' lelkészhez fordulva „„legnagyobb zavarban vagyok, nem tudom mellyikre fogadjak.""

„Száz font sterlingben fogadok Dixonéra!" irá a' lelkész palatáblájára.

És mivel Dixon kakasához biztam, tiz guinével én is részt vettem a' lelkész fogadásában Richard Jakabé ellen.

Most a' viadalnak kezdetni kellett. Azok, kik érzelmük özönében üléseikről fölállva estradera léptek a' kakasok közelebbi láthatása végett, most ismét leszállottak, 's a' helyet csak Dixonnak és Richard Jakabnak mint ingerlőknek engedék. Ez utóbbinak első gondja volt a' kakasok bokáira legkitelhetőbb szorgossággal egy egy 1½ hüvelknyi hosszuságú ezüst sarkantyút fűzni, körmeiket megnedvesiteni, és ez által a' köteleket, mellyekkel a' sarkantyú felcsatolva van, megerősiteni; ezután kezeikbe vevén a' kakasokat, egymásnak ellenbe állva azoknak fejét 's nyakát simogatták, szóval, mintha ugyan azon perczben akarnák egymás ellen vetni, végre elereszték őket.

Emberi erő nem képes azon dühösséget leirni, melylyel e' két állat egymás ellen rohant. Nem hogy láttam volna, de képzetem sem volt hasonló merészségről, bőszültségről.

Egy eleve orraikkal vivának, majd csattogó reszkető szárnyaikkal üldözék, sarkantyúikkal rugdosák egymást, 's ugy összetapadának, hogy a' kettő csak egynek látszek. Tiz perczné tovább tartott ez egyenlő tüzzel vivott dühös csata; végre eltikkadva, izzadtságban fürdve kialudt szemekkel, leeresztett szárnynyal tántorogni kezdének, mig végre egymás mellett lerogytak. Az uszitók ismét kezökbe veven őket, eszméletre hozák, és összefordított orral a' szőnyegre rajzolt kis körbe helyezék.

Most Richard számolni kezde, egy, kettő, három, négy. Ha negyvenig szakadatlanul olvashatott volna, a' nélkül, hogy a' másik kakas támadójának orr-viadalát viszonozná, a' megtámadott lett volna a' vesztes; de nem igy volt. Midőn Richard négyet számolt, a' szegény két állat, mellyeket természet feletti bátorság látszott lelkesitni, egész erőből igyekezett talpra szökni, 's a' tusát az előbbinél nem kevesebb tüzzel 's lelkesedéssel kezdék. Nyitott szájjal, kiöltött nyelvvel, szikrázó szemekkel küzdének. A' győzelem még mindig határozatlan volt, 's a' nézők még folytonosan fogadtak; most Dixon kakasának sarkantyuja ellenfelének szemét kiméletlenül kihasitá. A' vérző seb

pirosra festé a' szőnyeget; fájdalmas sebének égését nem birván tovább a' szegény állat, hátrálni kezdett. Tántorogva, magán kivül, elkeseredve, ittas emberként hol jobbra hol balra dülöngött, 's enyhelyet keresett.

E' hátrálás 's a' csörgedező vérnek meglátása uj lángra lobbantá a' viaskodó hőst. Kiméletlenül rohant sebesült ellenére, lelkesedve üzé, haldokló ellenének hörgésére nem ügyelve addig sebzé, rugá, mig az lelketlenül le nem rogyott. Most diadalmasan a' lelketlen testre állván diadalma jeléül kétszer kukorékolt; de győzelme életébe került, mert alig szünt-meg kukorékolni, lerogyott, hogy soha többé fel ne keljen. A' győzelem azoké lett, kik Dixon kakasára fogadtak, 's pénzüket megkapván uj fogadásokat kezdének, mert Dixon a' holt testeket eltakarittatván más kakassal jelent-meg az estradon.

A' csata uj erővel kezdetett. Tizszer támadák-meg az ellenfelek egymást, tizszer festék a' csatatért vérükkel, 's többnyire mind megszüntek élni; végre minden feljegyzett küzdött, és Cromby lord kénytelenitteték a' csatatért elhagyni.

EMLÉKMONDÁS.

Dicsőség.

Nyitva, halandók! a' rényhez mindenkor az ösvény:
Bukni! ez emberi sors; fölkelni javulva — dicsőség!

BAKSAY.

Honi példa.

A' természet akarja igy ezt: könnyen 's hamarabb ront
Bennünk a' honi példa, mivel lelkünkre erővel
Hat-le a' véteknek nagy hatalmu tekintete mélyen.

PLUTARCH után B. F.

A' Magyarnak charakterei közt egyik, és ugyan a' legnemesebbik, a' bátor és egyenes kimondás, de ugy, hogy valaki ezzel az ellene vivónak sértésére vissza ne éljen. — Még a' legerősebb okok is megbágyadnak, ha személyes bántásokkal vannak tüzdösve. — Nem sápadt, hanem vidámon mosolygó képpel mondjuk-meg egymásnak, a' mit nem a' vak megátalkodás, hanem a' csendesen fontoló elme mutat elönkbe valónak.

H. MUZÁRION. (1833.)

Elmefuttatások. — A' némberek inkább megbocsájtanak egy nagy vigyáztalanságot, mint kis hivtelenséget.

A' hiúság titoktartóbbá teszi az emberiséget, mint az eszesség.

B. E.

Betü rejtvény.

F-el élő lény; van föld alatt és felett,
Lakja számos tárgyat és saját testedet.
K-val kemény külső részt szokott nevezni,
A' varga ismeri, 's tudja elhelyezni.
M-mel veszélyes szer, életet roncsolhat
'S veszthet-el, ha későn érkezik orvoslat. V.

Előbbi rejtvény: Csákvár.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

75.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap september **17kén 1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Félévi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Kahlen-'s Leopoldhegy Bécs mellett.

(*Folytatás.*)

Gyanitás egyedül, ha azt állitja valaki, hogy ezen hegyen a' Romaiak már várat épitettek, 's hogy később itt állott volna sz. Severin Burguma. Azon vélemény sem, hogy a' Hunok 's Gothok királyai változtatva itt laktak, alapul bizonyos adatokon. Általán mind e' hiú mendemonda kevés fontosságú, mert e' nemzetek idegenkedtek az ausztriai törzsöknéptől. Hogy azonban a' 12-dik században, mikor Ausztria még határoszlop volt magyar ország ellen, 's annak védelmezése a' babenbergi frank házra volt bizva, egyike e' vitézeknek Tullnból, hol ő közönségesen lakott, Neuburgba költözvén a' Dunánál 's itt a' hegyen egy mulatóházat épittetett magának, — ez már közelebbről érdekel mindenkit. Kettős győzedelem, mellyet a' markgróf, sz. Leopold, nyert 1114-ben a' Magyarokon, bátorságot hozott az országnak, 's önmagának is időt hagyott kénye szerint bevégezni ezen épitvényt. Nem tudhatni ugyan bizonyosan, ha megerősitteté-e a' várat azon kor fogalmai szerint: lehet azonban feltenni, hogy ugy történt; mivel magyar ország határa olly közel, 's akkorban minden vár megerősitése éppen olly szükséges, mint szokásbeli volt. — Leopold szivesen tartozkodott e' várban; hogy azonban ő közönséges lakhelyének választotta volna azt, csak azon eset által nyer némi hitelességet, hogy ő 1136-ban itt szenderült által a' jobb világba. Ő azon kor izlésében szépitteté a' várat, hogy t. i. a' környező erdőkben a' vadászatban találhassa-fel örömét. — Későbbi állapotja iránti vélemények mostanban annyira különbözők, hogy kiigazitásuk csaknem lehetlen. Némellyek mind azt, mi pompára 's erősségre nézve, ugy hasonlag sokat szenvedő változásokról állittatik, az ugy nevezett herczegudvarra (Fürstenhof) Klosterneuburgban alkalmazzák; 's habár okokkal támogathatják is állitásukat, bebizonyitni még sem képesek azt. Megengedhetjük ugyan nekik, hogy az állitottat a' herczegudvarra is alkalmazhatni: azonban okaik nem semmisithetik azon le-

hetőséget, hogy a' Leopoldhegyi vár is hasonló igazságra tarthat számot. Mivel tehát szigorú történeti vizsgálat nem tartozhatik ide, egy kis rajzot akarunk a' várnak történetéről azon nézet szerint tenni, melly jóformán a' két egymástól elágazó véleményt egyesitendi egymással.

Leopold utódjainak nem volt ugyan ezen hegyen tartós lakhelyök, azonban gyakran meglátogaták azt, 's az özvegy markgrófnék és herczegnék rendszerint itt laktak. E' körülménynek köszönte ezen hegy időnként megszépitését; ez az akkorbeli világnak gyönyörképei között megkülönböztetett helyet foglalt-el. — Ottokar cseh király, néhány herczeg a' habsburgi nemzetségből, 's már előbb a' baadeni Hermann markgróf, Gertruden férje, ki az ausztriai kegyetlen Henrik leánya volt, — ezen várkastélyban felváltva lakott, mi elég bizonyság arra, hogy fontos 's katonai tekintetből is nem egészen érdektelen lehetett. Csak két század után, midőn 3-dik Albrecht herczeg onnan Laxenburgba szállittatá-által a' szobrokat, veszté-el nevezetességét, 's nem lakott ott azután senki más. — Ekkor a' vár ismét megnyerte előbbi fényét, mig végre a' polgárháborúban, 6-dik Albert és 4-dik Fridrik császár alatt 1462-ben elfoglaltatván, elpusztittatott. Fridrik győzedelmes maradt a' hadban, 's nem sokára ismét helyre állittatá a' várat. Ezen uj alkatban jutott az Corvin Mátyás magyar király kezére, ki szerencsésen érté kortársainak dicsőtelen ájultságaiból, gyengeségeiből az erőt 's fényt kiszivni. Mátyás pusztán hagyá hátra utódjainak a' várat; teljes szétdarabolása azonban a' reá következő század munkája volt. Nagy mennyiségben keringének a' Törökök 1529-ben Bécs falai előtt; a' külvárosok felgyujtattak; a' Kahlenhegyen levő vár lerontatott, sz. György jövedelme pedig a' várkápolnának adatott. A' barbarok elhagyák Ausztriát ismét; azonban a' Babenbergiek hajdani kastélya elfeledt rom maradt a' 17-dik század végeig. Akkor pusztitá a' döghalál 1-ső Leopold fővárosát, mi az ajtatos császár szivében azon kivánságot ébreszté, hogy sz. Leopoldnak tiszteletére itt kápolnát épittessen, hogy ezen megengesztelési mód által népétől eltávoztathassa a' dögmirigyet. Már le volt téve az uj kápolna talpköve; mi előtt azonban be lehetett volna végezni az épitést, 2-dik Mohamed számos csordái, még pedig pártütőktől 's hazaárulóktól vezettetve, 's magyar országon keresztül tolongva, közelitének Kara-Mustapha török nagyvezér személyes vezérlete alatt Bécshez. — Leopold császárnak futnia kellett a' fővárosból, 's alig érkezett Korneuburgba, már a' Tatárok is, kik mint égő köpönyeg vevék-körül a' török tábort, megjelentek a' túldunai parton. Kevés ideje maradt a' császárnak Linzbe elillanhatnia.

Különös volt, hogy a' Törökök nem foglalták-el a' Leopoldhegyet, mi által ők maguk könnyíték Bécsnek a' keresztény sereg által felszabaditását az ostromtól. Az alatt mig golyózápor aggodalmazá az ostromlottakat, mig Starhembergi Rüdiger vitéz kis csapatjával Bécs falait bátran védelmezé, mig a' barbarok sokasága a' környező tájékot pusztitá, mindenhol lángok lobbantak-fel, 's már lehetlennek vélték a' megszabaditást; az alatt zivatarképp' sereglett-össze lassú léptekkel a' keresztény sereg. Sobiesky János lengyel király, a' hős 's mély belátású Lotharingi Károly herczeg, a' bajor és szász választó fejedelmek, a' waldecki, hollsteini, würtembergi, hannoveri herczegek, minden keresztény országból jött vitézek tartoztaták a' Töröknek mozdulatait. Ezen sereg feltartatlan egész a' bécsi erdőig nyomult előre. September 11-ikén 1683-ban azon kedvező tudósitás jutott a' keresztény táborba, hogy az ellenség nem rakta-meg katonáival a' Leopoldhegyet. — Ennélfogva a' Szászok felhágtak a' hegyre a' bal szárnyon Caprara generalis vezérlete alatt, 's a' fő hadsereggel egyesültek. Ezen csapat olly rendben bocsátkozék-le a' hegyről, melly által a' középpont németországi katonaságból 's Bajorokból állván, Kahlenbergen keresztül jött az le; a' bal szárnyat pedig császáriak és Szászok képezvén, ezen osztály Leopoldhegyen jutott-le; végre a' jobb szárnyon a' Lengyelek állottak királyuk személyes vezérlete alatt; 's ezen osztály Dornbachon keresztül a' bécsi erdőből tört-ki. Valóságos napkeleties gőggel állottak nyugton a' Moslimok a' hegy lábánál, 's csak azután, midőn már a' keresztény sereg hajnalhasadáskor lejött a' magasságokról, igyekeztek a' Törökök körülkeritni őket. Azonban a' vasasok leszállottak lovaikról, 's bátor szivvel szembeszállottak velek, egyesülve a' gyalogsággal; halál durrogott az ügyesen elosztott álgyúkból a' barbarokra, kik megrémülve ezen váratlan elfogadáson, szétfutottak, 's a' régi várnak romjaiban tétetett ezután e' nagy győzedelem emlékeül a' talpkő. E' véres ütközet megszabaditá Bécset a' török járom alá eséstől, 's ez volt az első érezhető döfés a' török hatalomnak hanyatlására, és ezen vad népnek magyar országból kiüzetésére. Ez volt egyszersmind az utósó ütközet, mellyben német ország vitézei kezet fogva egymással, a' kereszténység fentartásaért, egy szivvel lélekkel 's feloszlatlan társaságban harczoltak.

Az elhagyatott várnak e' szomorú omladványai között, honnan mintha felkeltek-volna azon hajdani hősek, kik egykor lakosai voltak, 's melly helyről győzedelem és áldás áradt Ausztriára, — most czigányok 's ország-futamlók tartozkodtak. — Leopold igyekezett ugyan teljesitni fogadását, 's háladatosság jeleül a' megszabaditott birodalomért ott most kápolnát szándékozék épittetni, mit azonban félbeszakasztott a' halál. Ezután Albin Ignácz seizi gróf, sz. István fő-

egyháznál kánonok, a' régi várkastélyt tartozkodási helyeül választá magának, 's elhatározá, hogy annak különös lakosait kipusztitja onnan, kik már nagyon befészkelték ott magukat. 1-ső József 300 császári tallért rendelt neki, 's rövid idő alatt el volt érve a' czél, a' hegyvár kitisztulva, a' kápolna helyreállitva, 's jövedelemmel ellátva. — 6 dik Károly császár, ki nagy architekturai műremekek által örökité 's dicsőité nevét, mellyeket e' nagy férjfinak művészetek iránti szeretete hivott életbe Ausztriában, a' Leopoldhegyen levő várkastélyt is kiigazittatá Beluzzi architektus által, 's 12 évvel később, a' régi kápolna helyébe a' jelen szép egyházat emelteté. Az oldalfalakat 5 oltár nem közönséges faragvánnyal (Leroy és Jansent művészektől) disziti, két torony emelkedik annak csúcsán, 's egy lassanként bedülő körfal választja el az erdőtől. — 2-dik József alatt ezen jövedelem eltörültetett, 's a' religioi fundussal egyesittetett; igy tehát a' klosterneuburgi apátság jutott ezen hegy birtokába, a' templom bezáratott, 's Ligne herczeg bérlelé-ki és szépitteté azon épületet, mellyben az előtt szerzetesek laktak. Ő volt ugy szóllván ezen szép magasságnak második alkotója. Az ő parancsára nyittatott-meg 's egyenittetett azon út, melly tömkelegesen a' dunaparttól egészen fel a' csúcsig vezet; kipihenésre szánt padok állottak-fel, korladékok bátorságositák az ösvényt ott, hol meredekebb lön; keresztüllátások a' bokroson mosolygó festvényeket hoztak a' szem elejébe. Nem sokára gond fordittatott az elfáradt vándorra is, kinek tetszésében állott, a' vendéglőnél kénye szerint hordathatni-fel magának frisitő étkeket; 's a' lovagvilág porán vigadozott a' szilaj felhőcske, áldott szabad indulatban vagy egyenességben, a' vakmerő barbarnak megrohanásától nem tartva.

Nem igen régen ezen egyház megujittatott ismét, 's felszenteltetett, a' vendéglő onnan elparancsoltatott, és ez óta sz. György napján, mikor t. i. a' búcsút tartják itt, vidámság 's életöröm jelenkezik ezen hegynek erdősségeiben. — Ligne herczeg épületét tekintvén, az kivülről nem több mint közönséges lakház; belsejét azonban mindennel felékesité az izlés, melly varázsló 's kedves. A' ház külső oldalain nehány felirást olvashatni. Igy áll példaul keleti oldalán a' herczeg nevére czélzó következő devise:

„Quo res cunque cadunt, semper stat linea recta.“

A' Duna folyamnak forditott oldalon következő elmés összeállitást olvashatni e' hegynek történetéről 's jelességeiről:

„Margraves, Polonais, Turcs, et Saints, tour à tour,
Rendirent autrefois cèlebre ce séjour,
C' est à présent celui de la Philosophie,
Du calme de l' esprit, du bonheur de la vie.
Notre ame s' aggrandit par des grands souvenirs,

Mais la meilleure histoire est celui de plaisirs.
Sans remords, sans regrets, sans crainte et sans envie,
La nature se montre en son bel appareil
Et l' on se croit ici favori du soleil.“

Láthatni még Horácz verseit az előoldalon, mellyek a' herczeg életét rajzolják:

Sit meae sedes utinam senectae
Sit modus lasso maris et viarum
militiaeque.

's ezen szavakat.

„Château de mon refuge“

mellyek kijelentik világosan ezen kedves tartózkodási helynek charakterét.

A' herczeg épülete mellett mostanban az erdősz lakik, 's a' bormérő. Nyáron ebédre is tarthat itt számot az ember. Rendszerint csak ollykor, tehát csupán egyes sétálók látogatják-meg közönségesen a' Leopoldhegyet, 's ott, hol a' középkorban a' fölséges vár állott, éppen azon helyen most egy puszta előudvart szemlélhetni. — Szomorkodásban merengve állottunk mi egy szemtől sem kémlelve a' mohhal boritott kőtömegeken. Távulban nehány munkás jobbitá-ki a' düledező falat; mély csend uralkodott körösleg. Szabadra kivánkozánk, mivel boszankodással látja az ember bezárva lenni akkor magát, ha búskomorság terheli szivét. A' szabadon, ismét jobban érzi kiki magát, 's a' zabolátlan, zivataros levegő minden szomorú gondolatot elosztat 's elhord magával léghullámain. Illy ábrándozások között távozánk-el a' mulandóság szent maradványaitól, 's a' hegynek fölséges csúcsára jutánk-fel lassú léptekkel. (*Vége következik.*)

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Herschel fölfedezé, hogy a' főtt magok hamarabb kikelnek. Eddigelé még csak akácz magokkal tett próbát, de a' londoni kertész-egyesület is erősiti, hogy az öt perczig forralt mag 12 nap, a' három perczig forralt 13, és az egy perczig forralt 16 nap mulva csirázik-ki.

Szelid oroszlán. — Brun ur, az afrikai hadnál kapitán, 's jelenleg szabadsággal Maçonban rokonait látogató egy oroszlán-fit hozott magával, melly most 5 hónapos, 's annyira szelid, hogy gazdáját házi kutyaként követi, legnagyobb vonzalommal van iránta, és torlatlan enged magával játszani, ingerkedni.

Két fa egyben. Combainère mellett a' hautanibouli erdőben egy fa különös érdekes tünemény a' szemnek. Egy cser- és bikk-fa egymás mellett bujván-fel, törzseik összenőttek. Ágaik is olly különböző visszás idomban bonyolodvák össze, hogy mindenfelöl lecsüggő lombjaikon egyik levél cser, a' más bikk.

Ritka ész. A' „Diario di Roma" lapokbul olvassuk, hogy Romába bizonyos Partenio Fulvio Cachillo amoroi ifjú érkezett Siciliából. Ezen ifjú még csak 8 évü, nem tanittatott, és még is 10 nyelvet beszél. Bemutattatván a' királynak és pápa követének, jelenlétökben adá ritka, bámulandó philologi elméjének próbáját. Különös megjegyzésre méltó, hogy e' ritka elme is azon földön született, mellynek ege alatt a' hires Zuccaro Vincze és Mangiamele Vid, számolók, a' napot megpillanták.

Holdkóros. — Karlsruheban egy ifjú pattantyús vonja most magára a' nép figyelmét, ki esti tizedfél órától kezdve rendesen éjfel utáni egy óráig, zárt szemekkel mint álomjáró, de egyszersmind a' magnetismus és örjöngés jeleivel, szokott a' kórház hátulsó részében járkálni. Illyenkor rendkivüli erö látszik tagjait megszállni, mellyekből a' természetes nehezség annyira eltün, hogy gyenge gyermek is fölemelheti öt. Kimondhatlan könnyüséggel szökik székekre, asztalokra; biztosan járkál a' keskeny párkányzaton, mellyre az iszákok aggatvák; a' falat minden fájdalom érzése nélkül mélyen behorpasztja fejével. A' világosságtól iszonyodik, és a' gyertyát gyorsan kioltja. Majd tüz- majd viz-örvényben képzeli magát. Némellyek örültnek gondolják, mások szinlésnek mondják az egész dolgot. Most Heidelbergába akarják vinni, 's a' tanitóknak baja megitéléseül átadni. Ezt beszéli a' „falusi hirlap" — Tegyük hozzá: „si fabula vera est!"

Gyujtó vizes üveg. Weimarban nem rég egy szobának lakosa véletlenül észreveszi, hogy viaszos vászon asztal-teritője égni kezd, minek okát nem tudá mindjárt kitalálni. Végre egy öblös, vizzel tölt, fehér palaczkot lát-meg, melly nyilt ablak mellett a' napnak égető sugarait felfogván, a' teritőt gyujtó üvegként lángba boritá, és más tárgyakat is a' gyülpontra téve hasonlag felliobbantott. Csupa történetbül ma honn volt a' szobának lakosa, ki ezen órában mindig más felé szokott lenni, és szerencsére; különben szobája egész házzal együtt láng martalékjává leende.

Halálozási viszony. — Europában angol ország azon föld, hol legcsekélyebb a' halálozás. Hogg John orvos számolása szerint Londonban evenként 40 emberből hal-meg 1; Pétervároott 37-ből, Uj-Yorkban 35-ből, Berlinben 34-ből, Parisban 32-ből, Philadelphiában 31-ből, Neápolban 28-bul, Boroszlóban 25-ből, Amsterdamban 24-ből, és Bécsben 22½-ből. — Europa tartományai között legegésségtelenebb éghajlata és legszaporább halálozása van Siciliának, mi azon pusztitásból is világos, mellyet a' cholera itt a' mult hetekben végh hez vitt.

KÜLÖNFÉLE.

Könyük. — Ki nem ismeri a' szemnek harmat-gyöngyeit, ezen emberi kebel fájdalom-árját, e' világgal egy idős bútengert? — Kicsoda nem hullatta még öket? — Hisz' a' legcsekélyebb férgecske is köny záporral idvezli már születésével a' világot, mintha ez lenne jövendö életének jelszava! De nem e' könyük, nem is ama más, természetes fájdalom által szemeinkből kisajtolttak azon fenséges becsüek, szivre hatók, mellyek érzelmeinkre hatva egész alkotásunkat megrázkodtatják.

A' fájdalmak lélekben tenyésznek; az érzemények kebleinkbe leheltettek, mellyek eolhárfaként bút nyögve rezgenek ugyan, de más kifejezésük nincs, mint könyharmatos szemek. E' ragyogó gyémántcsepben gyakran egész gyötrelem-világ tükrözi magát, és boldog azon szem, melly meg könyüket ejthet! —

Azonban, ha e' becses forrás kiapad, ha a' néma fájdalom könytelen szemek megé vonulva sziv-duló halványsággal szelid Niobe-arczon mutatkozik, ha a' szenvedély annyira elhatalmazik, hogy Jean Paullal róla el lehet mondani: „a' rideg, kéj nélküli lelkeknek elég érthető tolmácsai a' szemek" — akkor, akkor már elkietlenült ránk nézve a' világ, akkor már lefolyt életünk; mert nem könyezhetünk; mert a' sziv az életnek égető déli vonala alatt elsorvad, és száraz porként szétoszlik; nem azért ugyan, mivel a' fájdalom e' legnyilvánosabb jelét is elveszté, nem, hanem mivel azon örömtől, a' zajgó kebel érzeményeinek kifejezésétől is megfosztattunk. — Nem inditá-e még meg lelkedet egy könycsep hatalmasabban, mint száz ezer nyelvnek rimánkodása, ha e' könycseppet olly szem hullatá, mellyből életedre öröm sugárzott? Tekinthettél-e részvétlenül illy szembe a' nélkül, hogy a' harmat csepjeiből lelkének legtitkosb érzeményeit is olly tisztán ne olvashattad volna, mint nyitott szent könyvből? Tudsz-e nevet adni e' boldogságnak? Mi nyelven teendheted azt? — Igen, égi harmat a' köny, angyalok sirják azt szemünkből majusi korányon, ha szivből jö, ha lélekből szakad; akkor maga az öröm 's vele minden rokon érzetek szivesen tükrözik magukat benne, és a' leghevesebb örömet olly hathatósan fejezi-ki, mint soha nyelv még nem teheté. De mint minden szép és fenségesnek, éppen mivel olly szép és fenséges, gyakran elaljasodás lesz sorsa, ugy a' könyü is, ha gonoszság, düh, ki nem elégithetett boszú sirja azt, megszünik könyü lenni! — A' tiszta magyar szó, semmivel sem bélyegezheté-meg az illy könyüt inkább, mint krokodil-könyü névvel. — De elég, igét sem többé e' tisztes tárgynak kijátszása, ezen emberiség gúnyrajza felöl. Illy könyük maguk magukat ítélik-el. Egy más csepet fogsz te gyakran hulltában látni! nem a' gyengéd anya szemében, nem egy kedves, szenvedő kisdednek nyájas szemében; nem is a' szerelmet lehelő érzelgő hölgy szemében; — nem, ezek a' férjfiú szép szemeiből gyöngyöznek-ki.

Lát'd, a' férjfiú nem könnyen sir; keservét legyözni tudja; fájdalmával tovább 's erösebben küzdhet, mint a' nember, — és most még is legyözetett, a' könyü még is erőszakosan tolul-fel szorult kebléből. Ha e' könyü nem ragyogna arczán, görcsösen vonagló ajkairól meg nem értenéd keblének súlyos belzaját. Nevezd bár a' nember könyüjét gyengédnek, bájlónak; de fenséges csak a' férjfi könyüje lesz. — A' nőnemnek nem kell könyüiért tusát vivni; könnyen sirja azokat, mert hozzá illők, mert gazdagon buzognak-fel szivéből, mert azok öt megdicsöitik; de a' férjfiúnak emésztő fájdalmak között kell előbb szivét gyilkosan felhasitni, mielőtt könyezhetne, és még akkor sem engedhet nekik szabad folyást! 's még is tartósabb, mélyebb a' férjfinak érzelme a' némberénél.

Ismered-e azon könyüt is, melly a' szivet ragya 's az életet méregként öli-el? — ama csendes, titkos könyüt, melly láttatlanul, szánat 's részvét nélkül ömlik? — Ezek örökös könyük, mellyeknek forrása örökös betegségekként gyógyithatlan, végtelen fájdalom. Belső keserv sorvasztja-el a' külső életet; mert a' szivnek legmélyebb redőiben van a' méreg, legtitkosabb 's legérzékenyebb hurjai szakadtak-meg. Ezek sikeretlen bánat, vissza idézhetlen tünt szerencsének könyüi. És még is gyakran a' könyü egyedüli idvünk, egyedüli vigasztalásunk! — Ki érti-meg mindig telt kebled érzelmeit? ki hallgat panaszaidra? kicsoda ismeri-meg érzelmed mélységét? merre akarsz bánatod bércz terhével? ki fog, ki akar annak viselésében segéded lenni? Lát'd, itt

a' könyűnek becse; kisirád magadat, 's kebled megkönnyül. Igaz, semmi szem sem látá gyötrelmedet, semmi fül sem hallá panaszodat: de egy szem még is látott, egy fül még is hallott, — a' Mindenhatónak szeme! — Ez megszámlálta könyűidet, és nem engedé kopár szirtre hullni. Azért ne szégyelj soha könyűzni; csak ama hideg fontolgató eszűek elől rejtsd-el, kik mindennel birnak, csak szivvel nem. Könyezz, sird-ki magadat, de emberek közé ismét derült tekintettel lépj, mert igazán mondja Goethe:

Csak könyező szemképes látni azt,
Milly puszta, milly kietlen a' világ!

K. J.

EMLÉKMONDÁS.

Hit és remény.

Mikor köny ragyog szemében
A' némán epedőnek,
Mikor bánat ég keblében
A' szegény szenvedőnek.
Mikor sem édes csalogány
Szivét fel nem viditja,
Sem báj völgy, sem csendes magány
Mikor nem andalitja,

Nem mosolyg felé az ég.
Örömtelen hervadoz
Csak kesereg, csak sir mindég
Szomorúan lankadoz:
Akkor remény biztató
A' hit legjobb oktató.

N. ZERDAHELYI LŐRINCZ után K. H. K. J.

Hiány. A' szerencsétől elfelejtettnek a' szerencse egy mosolygása is meghozhatja ugyan minden javát: de a' természet hiányait semmi szerencsének javai soha ki nem pótolják.

KISFALUDY SÁNDOR után Udvary.

Az igazi öröm ollyan, mint az igazi bölcsesség — kevéstől látva és csak a' békesség angyalától kisérve.

STOLLBERG után S. Karolina.

Az állhatatos igyekezet Mózes vesszeje gyanánt sziklából is enyhitő jutalmat tud kifacsarni, 's a' hullámokon is száraz utat csinálni.

HEGEDÜS SAMU után Csongor N. Enyedről.

Csererejtvény.

3. 2. 1. Kemény zár alatt lakom.
4. 5. 6. 7. Életedet én adom.
Értted gondjaim nagyok.
7. 3. 4. 1. Ázsiában nemzet ez.
4. 3. 7. 5. 6. Imádott bálvány vagyok.
3. 7. 1. Rosz tetéért csüggedez.
2. 5. 6. 7. Fiút táplál kebele.
1 — 7. Honunkban egy szép megye.

Előbbi rejtvény: féreg 's a't.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

76.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön september **21**kén **1837**.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Félévi dijja helyben képekkel 5 ft boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Tévesztett szerelem.

Irta MATICS IMRE.

Kann der Liebe süss Verlangen,
Kann's vergänglich seyn?
Was dahin ist und vergangen,
Kann's die Liebe seyn?
Ihrer Flamme Himmelsglut,
Stirbt sie, wie ein irdisch Gut? —
SCHILLER.

Három negyedet vert az óra egyre. Kistelky fölugrik dolgozó asztalától, ruháit kapkodja, toilette-jéhez áll, tükrében végig tekinti arczulatját, 's mintegy tetszve magának öltözködik. — Ne vélje olvasóm kaczérnak hősemet; tükörbe tekinteni 's nézni magán a' tisztaságot 's illendőséget, nem kaczérkodás. — Vannak, kik tükörbe néznek, hogy módos kis szájt képezni, a' fogak minőségéhez képest tátott vagy befogott ajakkal nevetni, szivhóditó kacsintgatásokat intézni, hizelkedő 's álnok nyájasságot és jámborságot mosolyogni tanuljanak: — ezek a' kaczéroknál még alacsonyabb lelkű teremtések.

Engedelmet a' kora kitérésért, jó olvasó! — A' tükörbe nézőkre ötletül e' kis vonást tevém a' helyett, hogy hősem öltözetét darabról darabra leirjam; mert, megvallom, én mindenkor az emberek belsejét inkább, mint külsejét, szeretem figyelemmel kisérni.

Most az utósó darabot ölti magára Kistelky; annak zsebébe valamit papirosba takarva látszik rejteni, 's egy hosszú sohaj lebben-el ajkain.

„Ma vagy soha!“ — kiált lángba borult arczokkal, villogó szemekkel, mint a' benn forrongó szenvedélyek jeleivel, 's ajtót csukva elsiet.

Kövessük lépteit, vele egy csinos társaságba jutunk. Déky kamarai titoknokéknál a' szokott kerti mulatságra ma, mint Emma névnapján, ünnepélyesb készületek tétettek; és Kistelky, kedves föl-

dinéjének (Heimaths-Freundin) megtisztelésétől, ugy is mint a' Dékyháznak kegyencze, el nem maradhatott.

Érkeztekor Kistelky már az egész társaságot együtt lelé, mellynél végezvén tisztelkedését, barátjától, a' fiatal Dékytől, félreszólíttatik.

„Barátom — megszóllamlik Déky komolyan — feddést érdemlenél, ha nem tudnám multkori sürge ős elutaztodat; az a' kis ábrándozó galamb egész mulatságunkat komolylyá tevé, 's miért? — mert te ott nem valál.“

„Ah, barátom — vága közbe Kistelky — 's te mondhatod, hogy ő miattam ...“

„Szót se — félbe szakasztá Déky-én mindent tudok. Már a' czéllövészetkor vevém észre magába vonultságát; uzsonakor mit sem vett magához, 's a' táncznál egész kedvetlenséggel elvonult; majd hozzám simulva karon fogott, és a' szabadba sétára vont; aggódva kérdezett elmaradtod okáról. — „Ah, ugymond — 's mély sohaj emelkedék kebléből, — ő beteg! különben eljött volna.“ — Csak annak igértével csillapíthatám le némileg, hogy a' mulatság után tüstént lakodba rándulok. Minő ártatlan örömmel szökdécselt, hallván beteg-nem létedet; de mihelyest hozzá tevém elutaztodat, az örömjelekkel fölhagyott, — és ma reggel a' kertből (hol mai mulatságunkra készületeket rendelék) hazatértemkor milly vigan szaladt elömbe azon örvendetes hirrel, hogy te megjövél, itt valál, 's ma vendégünk vagy!“ —

„Barátom — rebegé kis szünet után Kistelky — hű kebledbe rejtem a' titkot, melly még magamnak is mély, — sötét!“

Most az inas ajtót nyit, 's indulást jelent.

A' hintók előjárattak, 's a' család és vendégei helyet fogtak. Az elsőben a' titoknokné, leányával 's Emmivel, Kistelkyt mint kedves mulattatót magához vevé. Olly okosan, olly tanúságosan gyönyörködtetve vitte ő most is, mint mindenkor, tisztét, 's ha e' közben mellette a' figyelmes kis angyalra röppent tekintete, 's az andalgva rajta nyugvó nagy kék szemekbe ütközék, ott az égnek minden báját 's varázslatát egy kis körben látta ragyogni. Kistelky illyenkor mintegy electromos sziporkát érzett szétfutni tagjaiban, 's a' sziporka lobbot vetett, melly egész valóját lángba borítá, — majd észrevehető hévvel folytatá beszédét; Dékyné elmosolyodott. Régen sejdité ő már — mert nincs élesebb látó az asszonyi szemnél — a' kedves gyermekeknek (mint szokta őket nevezni) bár még egymás előtt is rejtegetett hajlandóságukat, 's jó lelke gyönyörködék ártatlan érzelmökben; — ugyan is összeillőbb 's egymásra érdemesb két szivet az övéikénél nem is képzelhete; — ohajtása ennél fogva az volt, hogy e' szép pár boldoguljon: mert különös szép lelki tulajdonaikért szereté őket, mint

saját gyermekeit: ifjúdott örömében, ha Lottijával Emmát konyhában együtt forgolódni, a' szakácsnét félreküldve vagy más dolghoz állítva főzésben, sütésben együtt vetekedni, egész gazdaságát általok legszebb rendben tartatni, kötés-, himzés-, 's egyéb szobai munkáikkal együtt foglalkozni, mulatságaikban együtt enyelgeni, 's mindenben a' legharmoniásb egyetértéssel szövetkezni — szemlélte. Kistelky őt figyelmes szemmel kiséré; mert elve volt: előbb szigorú vizsgálatra venni házkörben a' leányt, kivel egész életet összekötendő. Vajha követnék ez elvet sok szerencsétlen házasulók, 's ne volnának annyian perczenet emberei, kik a' hóditó külkecsek 's áldiszeknek elragadtatott áldozataivá lesznek! — (*Folytatása következik.*)

ORSZÁG - 'S NÉPISMERTETÉS.

Kahlen-'s Leopoldhegy Bécs mellett.

(*Vége.*)

Ki az előre lépdelő történet festményének enthusiasmussal hódol, a' szerfeletti nagynak egész hatását fentartva belsőjében, szivesen legelteti szemeit az egyes csoportozatokon, 's legszivesebben ismételteti azon jeleneteket magának, mellyek ama földre czéloznak, melly hazájának az élelmet adja; ezen hegy éppen olly vonzólag foglalatoskodtatja ezt, valamint a' csendesebb vizsgálásnak barátját, ki a' tenyészet számtalan alakzatából elálmodja árnyékéletét. Nem csupán tövis bokrok, faerdőcskék 's vad virágok diszitik a' Leopoldhegy oldalait: itt is virágzanak a' déli éghajlat növényei a' honi fák között, éppen ugy, mintha a' művészet szorgalmas kézzel ápolta volna őket e' helyen. A' földieper mellett dagadoz illatozó tornyokban a' cretai Diptam; süvöltve csörögnek a' bikfaboltozatok a' szép vizforrás fölött, melly gyönyörködteti, vidámitja a' vándort, 's a' sürű fűvesben ezer virág szövi a' szerény koszorút. Még kedvesebbek azon gyönyörködtetések, mellyek a' bútól felmentett vándort meglepik, ki minden idegen czél nélkül, csupa lélekvidámság 's gondeloszlatás végett meglátogatja e' nevezetes hegyet, mellyről a' kilátás lefelé olly fölséges szinjátékot ábrázol, millyet csak szemekkel lehet látni, de tollal leirni nem; azonban a' szüntelen mozgó lélek nem foghatja-fel ezt egyszerre. Minden naptáj megváltoztatja a' jelenetet, 's ne dicsekedjék senki, hogy látta már a' természet ezen szinjátékát, ha minden alkatban nem szemlélte azt, 's nem fogta-fel jól, igazán.

Biborszin lángol keletről; az égnek sötét kétsége tisztul, kiderül, 's könnyű ködök szállongnak a' völgy 's folyam fölött. Ekkor ünnepélyesen kel-fel a' nap királynéja az égő Duna háta megett, mellynek világtengeréből élet és szépség lép a' földre. A' Dunának nyárfaszigetei fölött a' szem a' Bizamhegy szőlővessző-magasságihoz csu-

szanik, egy ideig itt ott tartozkodik ezüst szövetjeitől körülövezve, 's azután a' túldunai részre vettetik-által falukon 's mezővárosokon keresztül annak gabona-földeire, várkastélyaira 's berkeire. Eltelve e' látványokkal a' szem, most már jobbra fordul. Itt lebeg Bécs fejedelmi főváros, csillogó házcsoportozataival a' sok ágú Duna partján, vele szemköztt. A' távul fekvő hidakon haladnak a' kocsik előre, porfellegek emelkednek az országos utakról. Brigittenau, Prater, Leopold külső város, 's most már a' sz. István bazilika, a' császári várlak, polytechnicum, Károly nevű diszes egyház a' kuppolával, a' Belvedere, — ezer művei a' pompának 's jótevőségnek, szép tájfestményi alakot és kellemes tervet kölcsönöznek a' contournak. Ezek után a' pillantat a' fölséges sikságon akad-fel, melly a' fővároshoz csatolja magát; a' gloriette Schönbrunnak kertsötétségeiből világit; a' széles fasor onnan Laxenburg szépségeihez vezet; ott áll azon fal, melly a' vadas kertet veszi körül. — Ezen hegyek háta megett elbujdosik a' kecses Badenváros, 's a' méltán regényes Mödling; visszahivja az ember élénk emlékezetébe Hadersdorf (hol Laudon fővezér siremléke áll igen helyesen készült 's reá illő felirással u. m. Nec Rex, nec Patria, sed uxor optima posuit) és Mauerbach helységeket; megállapodik, 's mulatoz a' szem Cobenzlnek nyájas berkén, 's Lichtenstein herczegnek Krapfen nevű vidám erdőcskéjén. Végre végig futja a' szem a' távulhegyek oldalait, 's egyik dombot a' másik után számitgatja-fel. — Minél magasbra emelkedik a' nap, annál terjedtebb lesz a' kilátás. Délfényben északfelé egész a' Karpatokig láthatni-le, ugy hasonlag kivehetni szemmel ezeknek féltestvéreit Morvában 's alsó magyar országban. Nagy része Ausztriának a' szem előtt mutatja magát; a' szinfenékben jelenkezik Pozson, magyar szabad kir. város, és Haimburg, melly határváros magyar ország felé. Délnek fordulva, ott erdős dombok tornyosodnak, 's merényletes boltozatot képeznek egész a' hóhegyig. Egy sor havashegy szövi azt össze a' steier országi hegyekkel, 's mélyen, a' festvény délnyugoti szélén, szürkül fejér világosan csillámozva a' hallstädti Gletscher csúcsa. Ekképp' szálja végig egy pillantattal a' szem az egész ausztriai főherczegséget.

Ezen messze terjedtségű panoramának legérdekesb csoportulatait azon sikság teszi, mellyen Bécs emelkedik. Északnyugotiasan a' nussdorfi szőlődomboktól, Döblingtől, 's a' török sáncztól, valamint is a' pőtzelsdorfi, dornbachi, ottakringi, sz. veiti, maueri, rodauni, bertholdsdorfi, mödlingi, gumpoldskircheni, badeni, és pottensteini magasságoktól környeztetik. Ezután az ugy nevezett oldalon (Wand) az előmdomboknál a' hóhegyig (Schneeberg) fut Reichenau felé, 's igy tovább a' Stupach, Glocknitz, Sevenstein, Pitter, Frohsdorf, és Katzelsdorf hegy mellett. Ott terjed-ki a' Lajtán keresztül, melly elvá-

lasztja magyar országot Ausztriától, 's kitágul egészen a' magyar hegyekig, mellyek Hof, Mannersdorf, és Sumereinnal Ausztria földjét ismét érintve, Rohraun, és Haimburgon keresztül Pozson felé terjednek. Ezen várostól lecsúszik a' sikság a' Dunán keresztül az északi hegyekig Langenzersdorfnál, 's ismét egészen a' Duna partjáig ugy, hogy annak tulsó részén a' Manhartshegy-fertálynak nagy részét kitölti. Azonban nem kell egészen laposnak képzelni e' sikságot, hanem inkább mint egy nagy, mostan már kiszáradt földtengert, mellynek mélységei 's gázlóhelyei, észrevehetőkké lettek a' viz lefolyása után. Hihetőleg ezen egész, a' most említett hegyek közé zárt, sikság egykor vizzel volt beboritva.

Leopoldhegy csúcsáról egy tömkeleges meredek út, itt ott lépcsőkkel, pihenési padokkal 's korladékokkal ellátva, regényes bokroson keresztül vezet-le a' hegylábhoz. Minden lépéssel lefelé elvesz a' kilátás körületében. Most a' császári város felhőkbe 's porba sülyed-el, és sz. István tornya még csak egyedül emelkedik-ki. A' dióhegynek (Nussberg) széles háta, valamint egy azt megelőző, fedi a' bujalkodó festményt; csak a' Dunának ezüst pályája, 's itt ott gabona- és szőlőföld jelenkezik a' szemnek. Ime! itt egy pompás kuppola emelkedik előttünk. Gyorsabb léptekkel folytatjuk utunkat le az ösvényen, 's egy diszes templomhoz érkezünk, mellynek érczes kuppolája 6 doriai oszlopon nyugszik. Ez egy kőszikla-oldalhoz támaszkodik, nyilásával a' Dunafelé; egyszerű fal képezi a' szinfenékben a' nyugvó helyet, mellyen elég magasan, 's a' plafondon igy felül következő felirás olvasható:

Optimis Vindobonensibus
Carolus Princeps de Ligne.

Mihelyest e' szavakat olvassuk, méltán boszonkodni kell azon gyáva embereken, kik nem csupán a' templom oszlopait, hanem még a' plafondot is elég szemtelenül dicsőtelen nevükkel bemázolják. Millyen léleknek kell valljon annak lenni, ki e' fellengős szabadban anynyifélétől körülvétetve, mellyek őt a' legfinomabb gyönyörhöz nyájasan meghivják, olly nevetséges viszketegséget érez, hogy rajzónnal vagy korommal kevésségét itt is örökitni akarja!

NOVÁK DANIEL.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Nadály-tömeg. — Franczia országban egy merevénygörcsben fekvő betegnek, miután kezén tetemes vér-eresztéssel ere nyolczszor megnyittatott, kilencz nap alatt 793 nadályt raktak hátgerinczére és álgyékaira, mi közben csak néha hányt egy egy csekély vért. 23 nap mulva — meghalt, fogják olvasóink gondolni! — korán sem; — sőt annyira felüdült, hogy a' szobát elhagyhatá. (Ez már aztán ellen-hasonszenv (antihomopathia!)

Uj élet. — Smith Irwing, angol orvos, miután bizonyos 25 évü asszonynál, kin a' mákonynyal mérgezésnek szembetünö jelei mutatkoztak, különféle szereket siker nélkül próbált; végsö szükségben mesterséges lehelethez folyamodott, 's ez által, úgy szóllván, egy halottba uj életet lehelt. A' sinlödönek szája 's egyik orr-lyuka bedugatván, másik orr-lyukába egy fuvó csö alkalmaztatott. Az e' munkálatok által kitágitott mell-üreg a' hátgerincz és has nyomásai által légüressé lön. E' munkálat egy óráig szakadatlanul folytattatott. A' sziv ez által kissé erösödni 's dobogni kezdett. Most a' munkálat kissé félbe szakasztatván, ismét ujolag kezdetett; mig végre a' beteg felüdült, 's minden veszélytöl ment lön.

Különféle buza-fajok. — La Gasca ur, ezelötti felügyelöje a' madridi udvari kertnek, számüzetése alkalmával aratás idején Jerseyben tartozkodván, egy hold-földön a' buzának 23 elfajzását találá, mellyek nem egyszerre értt kalászaikkal természetesen soványan fizettek. Minthogy e' körülményt Lecoleur ur fontosnak tartá, tudósitá felöle a' müvészetek 's tudományok akademiáját azon megjegyzéssel, hogy e' változatosság nyilván a' különböző éghajlatok szüleménye. La Gasca ur maga többet kapott a' buzának 150 fajánál. Europa, Egyptus, Venezuela, Capból 's a' t, mellyeket részint Hampsteadban, egyik barátja kertjében, részint a' chelsea-i füvészkertben vetett-el, éresük korát feszült figyelemmel váró. Lakása különös látvány volt aratás után; mert minden fajt elkülönözve tartván, szobájának falai betürend szerint voltak kalászokkal tele aggatva, hogy magvaik itt szikkadjanak-meg, és a' látogató minden fajnak sajátságait kenyetlen volt egy muzeumi örnek beszédességével előadatva végig hallgatni. – E' dolog megérdemli a' figyelmes vizsgálást 's búvárkodást.

Selyembogarak életercje. — Loiseleur-Des-Longchamps ur uj jegyzeteket nyujtott-be a' parisi tudományok akademiájának a' selyembogár erös alkotása felöl. E' féreg, mint pille, a' légkörnek legszembetünöbb változásait észre nem vehetö ráhatással állja-ki, és az éghajlatnak is ha bár nem végletes, de még is minden szélesség fokalatti tetemes változázait képes eltürni. Selyembogár ugy meg el az orosz és norvégi 55o] szélesség, mint a' chinai 25° szélesség alatt. — 11—12° r. légmérséklet alatt éppen ugy kikelnek a' selyemhernyócskák, mint 25—30° alatt; és az elsö höség-foknak még nem is kell huzamósnak lenni. — Loiseleur ur 1824-ben olly szobában látott selyemhernyócskákat kibúvni, mellyben nappal a' légmérséklet nem volt több 11—12 foknál, reggel pedig az eji derek miatt csak 9—10° állott a' zerus felett. Még szembetünöbb légmérsékleti változásokat állanak-ki a' tojások. — 1829 — 1830-ban Loiseleur ur több napig a' zerus alatt 10° hidegre tevé a' tojásokat; 's tavaszon még is kikeltek. Mi több, Pomarède ur 17° hidegre tett tojásokat káros következés nélkül. Ellenkezö észrevételeket Boissier de Sauvage próbált, olly melegen pörkölö napsugárok alá téve a' tojásokat, mellyek a' hévméröt 45°-ig emelék, és ezen tojások is kikeltek. Ebböl bebizonyodik, hogy a' selyembogár tojását 63° légmérsékleti változásnak káros következés nélkül ki lehet tenni. Annyi azonban bizonyos, hogy a' hideg hosszabbitja a' selyembogár életkorát, a' höség pedig röviditi; és e' különbség olly szembetünö, hogy hidegben 60 napig tartózkodhatik magát befonva rejtélyében, midön melegben csak 20 napra terjed ezen átváltozási élete.

KÜLÖNFÉLE.

A' sirásó.

A' kis Greoux (Basses-Alpes, franczia országban) lakói sokáig emlékezni fognak azon borzasztó dramáról, mellynek mult marczius hónapban szemtanúi voltak.

Philibert Marquis, a' falu sirásója, régtől e' munkájából táplálá magát, mikor dolga volt: de mikor a' „holt időszak“ (igy nevezé azon napokat, mikor senki sem halt-meg) előállott, minden más dologban, 's többnyire mint biztos, szolgált a' közönségnek. Lelkülete egyenes, csendes volt; vas türelemmel veté alá magát nője zsarnoki uralkodási vágyának, ki legroszabbika volt azon asszonyoknak, kik valaha nők valának. Kétségen kivül e' szerencsétlen házasság még számtalan 's megható jelenetet előze-meg, mielőtt illy türelmü 's ön megtagadású embert arra vihete, hogy a' legirtózatosb bünt vigye véghez. Eddig hosszas hallgatás es megtartóztatás által zabolázott 's elfojtott haragja minden korlátot széttörve rontott-ki, midőn nője határtalan nyakassággal ki akart tőle csikarni egy pár, szemeibe nagyon kedvesen csillogó, frankot, mit neki egy nagy lelkü kesergő adott volt. Philibert éppen uj sirt ásott, 's talán éltében először nyakason ellent állott nője kivánságának, azt állitva, hogy régi adósságát kellene kifizetn.

A' megkeseredett asszonyból legalacsonyabb szemrehányások pataka özönlött, 's hevesen kéré a' pénznek legalább felét. A' férj elsárgult haragjában, 's kérlelhetlenné lön: azonban még is alkuba eredt nejével ugy, hogy ha mindenképpen pénzt akarna kapni, igazságosan megosztja vele az uj sir árát, ha öt munkájában segitendi. A' szerencsétlen asszony megegyezett, nem gyanitva, hogy azon sir — éppen az ő számára készül. — Alig volt kész a' munka — Philibert ásója élével két hatalmas ütést tett nője fejére, a' vérében lábainál fetrengőre. Ekkor elhagyá a' czinteremet, 's az első vele találkozónak adá a' boldogtalan két frankot olly sürgető kéréssel, hogy a' megnevezett hitelezőnek adja-át. Ezután egy különös eszmetől elfoglalva visszatér a' czinterembe, fölhág a' toronyba, 's nejének halálára egész erejéből harangoz. Legott emberek gyülnek össze, 's bámulva kérdvén okát a' szokatlan harangozásnak, felülről e' szókat hallák: „Nöm meghalt, 's Philibert is legott meg fog halni.“ — Ekkor kinyitja a' torony ablakait, 's le akar ugrani: de eszébe jut, hogy ön magáért is harangozni kellene, legott viszont megkondulnak a' harangok, 's egy idő mulva húsz öl magasságról leugrik a' czinterembe. Az irtózástól elfogult nézők végre megtalálák nejét is a' nyilt sir és véres ásó között, 's most tudák-meg a' hihetőleg megőrült bünösnek iszonyú tettét, ki még életben a' helybeli tisztség elébe vitetett, hol nehány kinos óra mulva azon erősitéssel mult ki, hogy: „örökre becsületes ember marad vala, ha nője kevesbbé volt volna rosz.“ CSERÉDI.

Levélhordozó galambok. — Julius 31-dikének estéjén mintegy 20 pár levélhordozó galamb érkezett Lüttichből Lipcsébe, más nap reggel levegői utjokat visszafolytatandók. Mint beszélik, 10.000 frank fogadás van téve a' galambokra, hogy 6—7 óra alatt összesen, vagy szakaszonként Lüttichbe visszatérendnek. Azóta nem érkezett még uj hir, valljon e' szárnyas posták visszatértek-e pontosan rendeltetésök helyére.

Orosz mátkatál. Midőn az orosz hölgyet nőül kérik, atyja egy korbácscsal a' völegény elébe lépve kérdi ezt, nőül akarja-e leányát venni. A' völegény ‚igennel‘ felel; — erre az atya leányát háromszor gyengén sujtván korbá-

csával, szeliden mondja neki: „ezek az utósó ütések gyermekem, mellyeket gyengéd atyádtól kapsz. Hatalmamat 's korbácsomat férjednek adom át; ő jobban tudandja, mint én, ezeknek használ.“ — Az udvarias vőlegény vonogatja magát annak elfogadásától, 's biztosan állitja, hogy mátkájánál arra szükség nem leend; de az apa nem enged, 's a' korbács a' fiatal férjnek kezeibe jő.

EMLÉKMONDÁS.

Bizodalom.

Sikalt aczél
A' hitves és férj köztti bizalom,
'S ha a' gyanú csak egyszer rá lehel,
Rozsdát hagy annak tiszta tükörén,
Mellynek habár csókoddal lesimítod
Felülegét, a' foltja megmarad.

GARAY után —

Harag. — Nemtelen haragok, mellyek a' sir fölött lebegnek. — A' harag addig tarthat, mig az ellenkező él, noha, igazán szóllva, addig sem: de az embert holta után is gyülölni nagy embertelenség.

DUGONICS után K. H. K. J.

Három helyet ismerek, hol az emberiségnek álorczátlanul kell állnia, hol a' véletlen magasság bája eloszlik, a' méltóság és különbség korlátjai beomlanak, hol egyedül a' lényeges marad-meg. Azon három hely: „a' világbirónak törvényszéke, a' sir, és a' szerelem oltára.“

Közli Z. LEOPOLDINA,

Adni majd nehezebb mesterség mint elfogadni.

KOTZEBUE után S. Karolina.

Szórejtvény.

Meghal', 's meg ujra születik,
Homályba, fénybe öltözik;
Mostan komor, majdan vidor
Mint asszonyink szeszélye,
Még is virul erdő, bokor
Ha rá mosolyg szemfénye.
Ékezve olvasd visszáról,
'S lesz egy pogány istenség,
Kinek nevétől rémülve
Futamlott már ellenség.

K. J.

Előbbi rejtvény: Baranya.

Kérelem. Az évnegyedes t. előfizetők kérettetnek, hogy jövő évnegyedre járandó Regélőjek iránt minél előbb méltóztassanak rendelést tenni, hogy e' szerint szakadatlanul küldhessük nekik lapjaikat.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

77.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap september **24kén 1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Tévesztett szerelem

(*Folytatás.*)

A' szorgos kis gazdaasszony 's Lottival, a' kevessé durczáska házi kisasszonynyal olly barátságos egyetértő lélek egy bájos jövendőnek békes édenét mosolygá-föl Kistelky édes képzelmeinek; — 's ha még ehhez gondolá szelíd lelkét, nyilt elméjét, 's az érzékeny kegyes jó szivet, — ah, akkor! ugy érzé, hogy ez angyal csak ő neki teremtetett, csak vele lehet boldog, 's nélküle — boldogtalan; mert csak ő lehet különös lényének óvó 's vezérgeniusa. Ugyan is Kistelky lénye valami különös szellemi volt. Ha szöghajfürteit magas homlokán föltüré, egy anatomo-psychologus ott a' három — képzelő, emlékező, itélő — észtehetséget, 's a' fönen emelkedő domborulatról kitünőleg az elsőt, fensőbb mértékben állithatá lappangani; — ehhez még igen heves természet is járult. Illy heves képzelő tehetséget óvni, neki jó irányt adni 's vezérleni, az itélő tehetségnek legkényesb föladása: ha az szabadon vagy iránytalan szárnyra kel, sebes röptével csak hamar áltföllengte a' világot és életet, 's határt nem ismerő szellemként ujakat teremt, mert neki szűk egy világ, kurta a' kis emberélet. Igy sülyed sok lángész az ideák 's ábrándok veszélyes tengerébe. — Kistelky ismeré az örvényt, melly sikamló meredekével előtte tátongott; tudá, hogy attól csak elszánt férjfias erő, szellemén hathatós uralkodás által menekedhetik; — még is, ha ollykor egyedüles óráiban, mintegy felejtkezve magáról, lángszelleme szárnyra szökött, borzadozva rezzent-föl labyrinthos álmaiból: illyenkor igen is átlátá, hogy illy szellemi lénynek legbiztosabb menedéke csak a' szépnem bájhatalmú ölében révedez, hol szebb valóra serken az élet, — — igen, csak imádott Emmije ölelő karjai közt remélheté szellemisége bátorságos óvhelyét; csak általa jó irányát; csak benne vezérgeniusát: 's lehetett-e nemesebb és szentebb czélja e' lelki tökéletesbülésnél? — De volt Emmiban olly valami, melly, a' társaságos élethez viszonylag, a' fölséges czélt némiképp' kényesitheté: valamelly, szinte bu-

songásig ható, komoly elvonultság, melly Endrének ellentétbeni, fölöttébb érzékeny szivvel 's mérsékelt természettel párosult képzelmi lelkületéből könnyen magyarázható; — de mint mondám, csak a' társaságos élethez viszonylag; mert ha Kistelky, lángszellemének ábrándjaiból az élet valóira serkenvén Emmije karjain, a' boldogító házasság csendes kis körében, megvetve a' világ zajlatit 's nélkülezve zsibongásait, leendő hivatalának 's csak kedves övéinek élni fog, — ugy neki földi menny hajnalong.

Mig hősünk és hősnénknek szellemi 's characteristicai lényegét fürkészve, lelki vizsgálódásokba merülénk, fölteszem, az alatt velek egyiránt haladtunk, 's igy most a' város szélén egy kőfalazatos kies kert nyilik-meg előttünk regényes belsejével: egy jól fölkészült üvegház, melegágyak, a' legtarkább virágok cserepekben 's ágyazatokban, kádakba ültetett czitrom- és narancsfák, szökő kút tavacskát árasztva maga körül, gyümölcsös a' legkiszemeltebb oltványokkal, egy kényen tenyésző fáival szinte erdőt ábrázoló vadony, a' kert közepén kiterjedt lugas, 's ennek árnyaiban pompás lak, diszesen festett teremeivel lepik-meg leginkább az elragadtatott nézőnek szemeit.

Az asztal teritve, 's megrakva virágos diszitmények között különféle czukor süteményekkel és gyümölcsökkel.

Ha olvasóim engedik — mit tán egyébként tennem szükséges is —, ebéd alatt elmondom körülményesen az itt hetenként tartatni szokott mulatságok részletes adatait. Közönségesen (mert, mint fön emlitve volt, ma Emmi névnapja innepeltetik, 's most a' pompás ebéd e' miatt adatik) e' mulatságok vasárnaponként esti 5 óra felé veszik kezdetöket az ifjak czéllövészetével.... „Czéllövészet! puska! durranások! —?“ ... No, no! el ne szökdössenek mellőlem — ha kik eddig követni kegyeskedtek — gyöngéd természetű szépeim; hiszen csak szélpuskát látnak, 's durranást nem hallanak. — Igen, szélpuskát; a' különbség csak az, hogy töve nagyobb kiterjedésű; mert benne az üreg, hova a' fölszitt levegő záratik, melly azután a' billentyű elcsettentésekor rohanó kitódulásával lökkenti-el csövéből a' czél középpontjára irányzott borostás tövű 's nyilhegyű szegecskét; — következőleg általa az apróbb állatokon sebet, sőt halált is ejthetni. — A' czéllövészet helyeül a' vadony közepén nyilás van pázsitos ülőhelyekkel, hol a' szépnem telepszik nézőül, — 's azon ifjút, ki a' középpontot első találta-el, ügyességeért egyik eleve kijelelt házi vagy vendég kisasszony czélzott jelentésű virágokból vagy falevelekből önkészitette füzérrel koszorúzza, 's ő az egész mulatság hősnéje, a' koszorúzott ifjú pedig hőse, mindenben elsőséggel tisztelvék. A' czéllövészetet barátságos

uzsona követi. Végre jő a' táncz a' hős párnak igazgatása mellett, minek csak a' beköszöntő sötétség vet véget.

Az ebéd fogytára közelg 's befejeztetik.

Majd czéllövészetre került a' sor. A' szépnem helyet foglal, 's az ifjúság kis távulságban sikra áll. Már az egész sor megkisérté ügyességét: de a' középpontot kisebb nagyobb mér-közzel hibázta. A' verseny többször ismételtetik, de mind hasztalan. — A' figyelmező, valahányszor Kistelkyre jött a' sor, Emminek vágyakodva ráfeszült szemeiből igen sokat olvashatott. — Még csak öt percz vala hátra a' czéllövészetre kiszabott időből; de a' középpont sértetlen maradt. Emmi búskomolyan kendőjébe takargatja eddig ölében tartott füzérképét, mintha jelentené alája vetni magát a' sors ellene daczoló kényének. Az ifjak szégyenkedve még egyszer 's végre uj lelkesedéssel veszik czélba a' boszantó középpontot: de megint sikeretlenül. Kistelkyt érte a' sor. Most minden szem a' még egyetlen sorsfira tapad; csak Emma fordult-el, kétség és remény köztt tépelődve. Kistelky czéloz, csetten a' billentyű, 's — „talált!“ riadoz minden ajakból, és véget nem érő taps között Kistelky két ifjútól Emmihez vezettetik, ki az elébe térdelőnek fejére tölgylevelekből mesterségesen összeaggatott, égi kék és fejér selyem-szalaggal diszesitett, kis füzérkét tesz, 's lágy komoly hangon e' szókat rebegé: „Légy férjfi, erős lelkű, 's állhatatos, mint a' századok viharaival daczoló tölgy; legyen szived tiszta mint a' hó, 's teremtődhez és embertársaidhoz hiv mint az ég!“ — Kistelky kezet csókolva fölállott, — rajta nagy belső megilletődést lehetett észrevenni; a' remegő kéz, mellyet a' koszorú-föltevésnél homlokán érezett, 's a' lágy komoly hang, olly hatalmas, mint valamelly tulvilági geniusnak szózata, lelke mélyéig hatott 's egész valóját megfoghatlan szellemi elmerültségbe ragadá: — de ha szemügyre vesszük Emmi belsejét is, csaknem hasonló lelki állapotra találunk. A' véletlen teljesülés, az előtte térdre hulló ifjúnak szokatlan tekintete, 's a' kézcsókoló ajak tüzlehelete szivében a' rég sejtett titkos érzeményt föllobbantotta, melly a' gyenge keblet föndobogó rendületbe hozá.

Most a' társaság a' kastélyba fölballagván, tánczra kelt. Soha tánczoló pár nem szoritá-át egymást hevesebben, mint most érzelmök lángzatában Emmi és Kistelky, — szélsebes lebegtökben magukat egekbe föllengeni vélék, ott együtt üdvezülendők.

Keringő, cotillon, menuett à quatre, ecossaise, polonaise, orosz 's franczia quadrillek, és a' befejező méltóságos lassú magyar, szünettel fölváltva, valának divatosb tánczneméik.

Illy szünet alkalmával Déky és Kistelky, középen Emmit vezetők, a' lugas egyik hosszabb utczájában a' többitől hátramaradtak,

hol egyik márványpadra letelepedve a' beszélgetésbe annyira elmerültek, hogy a' füleikbe ható hangászatnak bájos zenéje sem csalhatá föl tüstént a' tánczterembe őket. Majd fölkerekedvén visszafordultak, 's már mintegy két száz lépésnyit haladtak, midőn Déki ültöknél szinleg elhagyott zsebkendőjeért visszafutásra engedelmet kér 's távozik; de sajátlag terve volt a' szerelmes pár titkába beavatottnak, hogy a' két, ártatlan szeméremből egymáshoz közeledni még bátortalan, szivnek alkalmat adjon; készakarva aprózá lépteit, mit Kistelky látván, zsebéből egy papiros-tekercset von elő, kibontja, 's

„Fogadja el csekélységemtől névnapi ajándékul mássát széplelkű kisasszony!" — esdekel Kistelky a' jobbján csüggő lánykához.

„Mikor? hogyan? 's ki által?" — kérdi meglepetve Emmi, 's az arczkép után nyúl.

„Csekélységem műve képzelet után" — felelé Kistelky szerényen.

„'S a' képzelet élénk lehetett, sőt kellett lennie, hogy a' másolat a' valóhoz olly igen közelithetett" — jegyzé-meg Emmi szendén és nyájasan.

„Ah, élénk! olly élénk, mint itt van, mint szivemnek legszentebb ideálja" — felelé Kistelky hevesen, 's a' szavakat, mellyeket még mondani akart, de a' félénk és szemérmes tartozkodás visszafojtott keblének mélyére, innen a' lángok fölkapák és szemébe villogtaták olly varázs hatalommal, hogy Emmiben az érzékeny gyengéd szivet megrenditék, 's az elragadtatott leány balját tartó vezetőjének kezét szivére szoritá.

Az ég lehajolni látszott, 's magához emelni a' boldogokat; — de én Kistelky 's Emmi lelkét nem birom, hogy leirjam érzelmöket! — csak azt mondom, hogy az olly lehete, mellyben a' lélek bontakozva a' testiség porbilincséből, egy szellemi létbe emelkedik, 's kimondhatlan báj- és kéjgyönyörben élvedez.

Kistelky 's Emmi mintegy varázs-álomból serkene.

„Legyen a' kép — szóllamlék Kistelky, 's Emmi mássára mutat — e' kép legyen bizonysága a' perczeknek, mellyek veled, szivemnek angyala, megáldottak!"

„'S légy te ollyan, mint diadalkoszorúd! és Emmid üdvezült!" — sohajtá Emmi komolyan.

Most helyzetbe tevék magukat, mert Déky — kitől óvakodva most figyelék lépteit — a' padhoz ért 's visszafordulni készült; ők is megfordultak, 's Emmi ... sikoltva egy ott álló koros urnak lábaihoz rogyik; de a' ki őt csak hamar fölemeli, 's

„Ki az úr?" — szóllitja Kistelkyt komoran.

„'S ki az úr? ha bátorkodom én is kérdeni!" — hebegé Kistelky.

„A' kérdést első én tevém; feleljen az úr!" — dörgé az ismeretlen komor hangon, mig Emma annak keblén ájuldozék.

„Kistelky Endre, kir. táblai jegyző, tarnóczi közbirt..."

„Elég! — rivalkodék boszúsan az ismeretlen — én ez elcsábitottnak atyja vagyok; — takarodjék!" — 's Emmit magával vonszolá.

Dermedezve, mint egy kődarab, álla ott Kistelky érzeteinek iszonyúságában, eget földet vélt összehajlongani 's magát közé lapulni; de csak hamar összeszedvén eszméletét, az arczképet — mert azt Emmi lerogytában elejté — fölkapá, 's a' kertből elrobogott.

(Folytatása következik.)

PESTI VIZSGÁLÓ.

Buda szépülése. — Nehány év óta Budán, melly még a' hajdanszerű városok bélyegét viseli, némi említést érdemlő czélirányos változások történtek.

A' bástyáknak egy része kiujittatván barátságosb tekintettel néz a' vándorra: ez ellenben diszesebb alakot lát az ifjult agg matronán. Illy nézetből nyert az erősitményi igazgatóság (Fortifications-Direction) a' mérnöki-karnak (Genie-Corps) határzott pénz segedelmével szabadságot, a' várpalotai kapu alatti utnak, melly alatt a' közlekedés veszélyes volt, szélesbitésére. A' munka már végéhez közelg, 's folyó hó 25-én az uj kapu alatt kocsik 's gyalogok szabadon járhatnak. Két ölnyi térrel szélesült a' nyilás, 's az alacsony régi kapu, melly alatt jól megrakott szénás szekér bajosan haladhatott-át, még egyszer olly magas lön, mint volt. Buda városa pedig czélirányosan fogja alját kiköveztetni.

A' bécsi kapunál, hol a' gyalogok örökös veszélyezés félelmének voltak a' szük nyiláson ügető kocsik által kitéve, hasonlag ajtó töretett-ki amazoknak részére. A' középső ivhajlást pedig, mint a' közlekedést gátolót, lerontatá az erősitési igazgatóság.

A' Krisztina-városra néző bástya alatt, fákkal szegélyezett kocsi- és gyalog-utat készittetett az igazgatóság, mellyen a' kocsizók 's lovaglók kellemes sétákat tehetnek. — Minden laknyából 's katonai épületből utszára vezető csatornák vonattak-ki az urak utszáján 's a' fő piaczon vonandó csatorna létesithetéseül, melly által ez utszák szabályoztathatók lesznek, 's a' házak eleje járdával diszithetendő, mint az már minden katonai épületnél 's nehány más házaknál megtörtént.

A' vizi kaputól levezető hegy-oldali ugy nevezett uj utról minden omladvány-porond letakarittatik, 's a' lejtőzeten egy 300 négyszög ölnyi félkerekded terület készül. E' már munkában álló tér jövő tavaszon megfövenyezve, fával beültetve, és padokkal ellátva, majus 30-án, mint ő cs. kir. fölsége név ünnepén hármas katonai hangászkar zengedezései köztt fölavattatik. Biztosan hiszszük, hogy, Pestnek lakóit ez uj sétatér, melly már délután négy órakor árnyékban leend, át fogja édesgetni.

Ha még hozzá gondoljuk, hogy a' nehány év mulva elkészülendő lánczhid Tierney Clark angol hidépitész urnak terve szerint a' Dunába épitett két kőoszlopra erősitve a' budai élelemtár és pesti Nákó (Deron)-háznak egyenes irányába jövend: átlátja kiki, hogy ama félkerekded tér az uj hidfő felett

leend, és e' sétatér a' pestiekhez olly közel esik, hogy nehány percz mulva virányai alatt sétálhatnak, 's igy e' sétatér Pestnek több izben sajnosan érzett egyik szükségét pótolandja-ki.

INNEPLÉS.

Portugali halászat vigalom. — A' megyei városoknak egyik legkedvesebb tavaszi ünnepe a' halászat, közel vagy órákra fekvő folyamokban is; mert itt, valamint a' vadászat szabad, a' halászat sincs más időben korlátozva, csak nőszés idején, midőn kemény büntetés alatt tilalmaztatik, nehogy aprilisban 's májusban az ívás megzavartassék; de mivel ez időben lehet legtöbb halat 's legkönnyebb módon fogni, mert ezerenkét tódulnak a' kövecses, sekély helyekre, hol tojni szoktak, e' törvény éppen olly kevéssé tartatik-meg, mint más hasonló; és éppen azok hágják-át előbb, kiknek védeni kellene. Leginkább a' böjt, különösen ha késöre esik, ezen mulatságoknak időszaka, mellyre a' halászatot adó család barátait meghijja; de többnyire gazdag kolostorok perjelei szokták azokat adni. Már nehány nappal előbb megizenik a' folyam-partokon lakó halászoknak, hogy hálóikkal egy kényelmes 's árnyékos helyen megjelenjenek. Végre feltünik a' kitüzött nap, a' perjel lovon vagy ökrös szekeren jö a' szakácsokkal 's minden asztali és konyhai készülettel. — A' szorgalmas szakács vagy szakácsné már eleve mindent kosarakba rakott, mellyeket szolgák 's izmos szolgálók fejöken előre kivisznek; még csak sót, fűszert, gyökeret és vörös hagymát sem feledve honn. Egyik kosárban főzés, sütés és pörköléshez megkivántató edények, fa-kalanak és vaslábak, másban tányérok, tálak, szilkék, kések villák és kalanak (a' három utósó tárgy többnyire nehéz ezüstből, hófejér abrosszal fedve) vannak elrakva. Nagy öblös kannához hasonló üveg-poharak sem maradának honn; belőlek a' vizet gyomorba önteni, később bort is inni; midőn már a' felre vetett kis poharak után, vagy azoknak csekely számú esetében, illy talpasok kerülnek sorra. Harmadik kosárban nagy kecske-tömlők, a' szőlőnek arany nedvével töltöttek, hevernek, egy hozzájok mellékelt nagy réz fenekü ökör-szaruval, mellynek tágas öblét csemege-bor tölté-be. De mesterséges csinos lakat is őrzi e' becses nedvet, mellynek kulcsa a' perjel övéről csügg le. Ismét más kosárban czukrászi müvek, mint szörppel készült fánkok, édes ris, mézes haluska, mandola-torta, az izes, féreg-idomban készitett tök, a' fejér-tészta, 's több efféle. Őrlött kávé és kávés edény foglalja-el a' nagyobb főző edények üregeit. Lassanként a' hivatalos vendégek is érkeznek, részint kocsin részint öszvéreken 's lovakon; a' halászok ez alatt már egy gyalmot kivontak, száraz gesztenye gallyakból magasan lobogó tüzet élesztve, hogy a' vendégeknek fris halból reggeli készittethessék.. Most másodszor vetik-meg a' hálókat; fél mezetlen, fog-vaczogva állanak a' halászok tüz mellett; mert bár melegen süt a' tavaszi nap, még is jéghideg a' folyók ágya. Ha végre minden csoport elérkezett, árnyékos gesztenyefák alatt a' pázsit lágy selymére telepednek; cselédek, szolgálók reggelinek készitendö apró halak sütése 's pörkölesével foglalatoskodnak; egy fürge ficzkó, ki sem úr sem szolga, sem fő sem aljas néposztályhoz nem tartozik, egy hasznos egymi, ki mindenhez ért, minden ünneplésnél elintéző, rendre ügyelő, a' gazda tisztét viseli, 's mindenről, még a' vendégek kényelméről is, gondolkozik. A' halászok is megkapván reggeli italukat 's eledelöket, midőn igy mindennek gyomra elégtételt nyert, azon helyre mennek, hol a' háló megvetve áll. Vidoran szöknek a' nap-barnitotta

szörös tagú, ideges halászok a' folyó mélyébe, hol annak öble van; mert most csupán nagy halakra van czél, mellyek leginkábbb magas martok alatt szoktak tartozkodni, onnan öket a' háló felé hajtandók; itt lehet bámulni e' vizi emberek buvári ügyességét, melly szintén egy része a' mulatsági egésznek. — 70 éves aggastyánok is találkoznak közöttek, kik szintén olly ügyes úszók, 's több perczig víz alatt tartozkodók, mint 20 évü ifjak. Illy alkalommal gyakran 20—30 fontos csukák és más halak is fogatnak. — A' halászok azonban napról napra inkább panaszolkodnak a' fogyó halak miatt; mit csudálni nem is lehet, midön igy ívás ideje alatt sok kifogatván, milliónyi tojás semmivé lesz. Igy fogy-el a' vadak száma is, midön törvény ellenére fajzás alkalmakor százanként sujtatnak-le. Ha szerencsés huzást tettek a' halászok, mellyből száz ember jól lakozhatik, egy huzással megelégesznek. — Most kezdödik még csak az élénk konyhai munka, melylyel az uraság ugyan keveset gondol. A' fogott halak közül elöször a' helyben megfözetendök választatnak-ki, ezután, mellyeket a' vendéglö maga szükségére haza akar vitetni; végre, mellyeket barátainak, jótevöinek akar küldeni. A' környék tisztviselöiről, kolostorok perjeleiről sem szoktak megfeledkezni, 's többnyire ezek elsök, kikről megemlékeznek. — Mig az ebéd elkészül, fák árnya alatti sétálással, vagy más időtöltéssel mulatják a' vendégek magukat. Gitár el nem maradhat illyes mulatságokból, vagy a' társaságnak valamelyik tagját teszik elménczkedésük tárgyaul. Az öreg halászok között is sok van, ki csudás kalandjainak elbeszelésével ámitja a' bámulókat, vagy ha jó tánczos, mesterségét kell megmutatnia. Ez esetben valamellyik szakácsné oda hagyván fazekait sikra lép, és ketten alsó testüknek ügyes mozgatását bámultatják; lábaik itt nem igen fürgébbek, mint a' tánczoló medveé. De az ágyék- 's has-mozgások perczenként sebesebbek lesznek; a' tánczos folyvást nö, 's tánczosnéja mindég apad, ugy, hogy végre alfele majd a' földet éri. Nevetnek, tapsolnak, a' halász pohár-bort kap, 's a' szakácsné fazekaihoz lát. Illy alkalommal koronként fandangót, foffát, bombinhát 's a' t. is tánczolnak, mellyekben több pár vesz részt vigadva. De mind ezen tánczoknál a' láb-ügyesség csak mellék-dolog.

KÜLÖNFÉLE.

Könyvárusi triumviratusság. Külföldi hirlapok szerint jelenleg három férjfiú uralkodik (?) a' könyvárusi birodalmon. Vezér uralkodó báro Cotta, a' „közönséges hirlap“ 6 literaturai folyóirat, stuttgarti, tübingeni, augsburgi és müncheni alapitványok tulajdonosa, 300—400 irónak kényura. Goethe, Schiller, Herder és Uhland müveinek szabadalmas kiadója. — Második király, Reimer úr Berlinben, Jean Paul, Tieck, Kleist Henrik, Müller János, Novalis és Schlegel müveinek birtokjogos tulajdonosa. — Harmadik uralkodója e' könyv kiadási világnak Brockhaus Lipcsében, egy literaturai mulattató lapnak, mellybe 100 irónál (?) több dolgozik, kiadója. A' Conversations lexiconnak nevezet nép-encyklopaediáján hasonlag sok tudós dolgozik. Amaz óriási vállalkozatnak, Ersch és Gruber, 200 kötetet haladó „tudományok és müvészetek encyklopediája“ kiadásának vezetője, mellynek kidolgozásán német országnak szinte minden tudósa munkálkodik.

A' feldult vendéghaj-tár. Meiszen környékén bizonyos agg szölöbirtokos minden vendéghajat, mellyet valaha hordozott 's félre tett, gondosan ládákba rakogatván, egy régi belakatolt mulató házba vitetett, azon kü-

lönös de nem szokatlan hiedelemben élvén, hogy köntösök 's más illyesek, mellyeket már valaki hordozott, régi tulajdonosára befolyással lennének, ha mások hordoznák. — Midőn 1813-nak őszén a' Kozákok Meisznak átellenben az Elba jobb partján táboroznának, némelly borházat feldulva, a' fenn említett vendéghaj - tárba is eljutottak., 's mint bámultak-el, kiki képzelheti, midőn a' keményen belakatolt épületben, hol drágaságokat véltek lelni, vendéghajaknál egyebet nem találtak. Egymást kikaczagván, füstbe ment reményök feletti boszújokban, a' vendéghajakat szölö karókra sorban aggaták. E' tekintet nevetséges volt, de a' tul parton tanyázó Franczíákra nézve csábító. Ezek a' vendéghajas karókat Kozákoknak nézvén sürüen lödöztek reájok, mi felett a' Kozákok majd megszakadtak nevettükben. De a' birtokos, keserü könyüket sirt feldult vendéghaj-tára felett.

EMLÉKMONDÁS.

Gyengeség.

A' gyengeségeket csak ollyan ócsálja,
Ki tulajdon keblét érezvén vétkesnek
Korom mellett akar tetszeni fényesnek.

VERSEGHY.

Barátság.

A' hol baráti érzet nincs
Disztelen ott a' földi kincs.

HRABOVSZKY után K. H. K. J.

Hiúság. Valamint maga szerencséjét magának, ugy szerencsétleségét másnak szokta tulajdonitani az emberi hiúság.

FÁY ANDRÁS.

Öröm. Ha a' keserűség kelyhét egészen kiüritjük, annál édesebb élemény az öröm. Mme d AULNOY után S. KAROLINA.

Gondolatok. Az erényes lélek, melly saját gyengeségét megismeri, a' bölcseségnek fele utját már elérte.

Senkinek sincs álnokabb hizelkedője, ki annyira tudna vakitani, mint ön szeretete. SZÁVICS.

Visszás rejtvény.

Érdekes tünemény lehetek a' légben,
Ha szemed elmereng a' vidék deleben:
Fából vagy szövetből kedvelt játék vagyok,
Sőt mint illyen édes étkül szolgálhatok.
Czérna is lehetek, 's falu vagy Nyitrában,
Vagy Hevesben. — Három jel van egy tagomban,
De csupán két betü; 's bár milly oldalamról
Olvass, mindig egyet mondasz - ki szavamból.

V.

Előbbi rejtvény: Nap.

Kérelem. Az évnegyedes t. előfizetők kérettetnek, hogy jövő évnegyedre járandó Regélőjek iránt minél előbb méltóztassanak rendelést tenni, hogy e' szerint szakadatlanul küldhessük nekik lapjaikat.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

78.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön september **28kán 1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Félévi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Tévesztett szerelem.

(*Folytatása.*)

Kérdi olvasóm: hogyan terem elő olly hirtelen Emminek atyja? — Igen természetesen. Rahódy Demjén, Tarnócz nagyobb részének birtokosa, megyei táblabiró, mintegy éve, leányát, az anyátlan Emmit, nagyobb mivelődés végett Dékyékhez, mint anyja rokonaihoz adta, 's őt most névnapjának alkalmával meglátogatá. Mi természetesb annál, hogy Rahódy a' városban megértvén Dékyék hollétüket, kirándula, 's itt leányát, a' tánczolók köztt nem találttat — azoktól, kik őt kevéssel előbb a' két ifjúval sétálni láták, utasitva — meglepni akarván keresé, 's föltalálta.

Mi történt, láttuk; milly izetlenség kerekedett Rahódy 's Dékyék között, kiki elgondolhatja. — A' megzavart társaság szétoszolt; Rahódy magához vevén Emmit elhajtatott; ennek holmije otthon a' legnagyobb gyorsasággal összeszedeték, 's a' háztól még az napon, a' városból más nap korán reggel elvitetett.

Helye volna itt, hogy Rahódy Demjén charactervonásait, Emminek jelen belső állapotját, 's ennek külsejére hatását rajzoljam; de mennyire szükségünk volna itt, annyit majd magukból a' történtekből kivonhatunk.

Lássuk most Kistelkyt.

A' kertből elosontakor, mit sem figyelve barátja kiáltozásaira, egyenest haza rohant, 's magára ajtót zárva, kerevetére rogyott. Egész teste rázkódék; minden vére arczába látszott gyülöngeni; szemei egy helyre meredeztek a' belső vihart szikrándozók; — majd a' kétségbeesés jeleit férjfiasb helyezet 's ránczba szedett homlok váltáföl, mellyet a' kereveten könyöklő kezével támaszta, és szemeiből gondolkodás 's megfontolásnak szelid fénye ragyogott. — Kevés percz mulva ülőhelyéből csendes mozdulattal fölemelkedik, 's — „igen! — szólla szilárd hangon — igen! követem; követem azt, mire te, szi-

vemnek vezérangyala, olly szendén tanitál: „Légy férjfi, erős lelkű; légy ollyan, mint diadalkoszorúd, — 's Emmid üdvezült!“

Most a' tölgyfüzért Emmi képével együtt falra akasztá, hogy a' jelképet szüntelen lássa szemei előtt, melly őt az eltökélt erényre emlékeztesse.

Lelke megerősült, 's ez neki szükséges volt, szükségesb mint sem gondolhatá. — Más napon mindent megtudott, 's ő rendületlen maradt, vigasztalván magát, hogy viszont szeretletik.

Hetek multak, és Kistelky Emmijének irt: a' legforróbb szeretet ömlengéseivel vigasztalást és reményt sugalának szavai; mindenek fölött a' hivséget az esdeklés legérzékenyebb szavaival köté szivére.

A' válasz megérkezett. Kétes-epedve töri-föl a' levelet Kistelky, olvas 's elkomorul; majd arcza halványodik, ujjai közt a' papiros mind inkább rezeg; végre az egészen remegő kézből földre hull. — „Lehetetlen!“ — sipegé Kistelky fojtott alig hallható hangon, 's e' közben a' papirost fölemelvén, feszülő szemekkel újra 's fönszóval olvas:

„Tisztelt Kistelky ur! Váratlanul lepett-meg levele; mert nem is gondolhatám, hogy ön azon kerti végjelenetről lelejtkezvén, egy szülőjét szerető 's annak jóváhagyását, gondos, javamra czélozó kivánságát és akaratját tisztelő engedelmes leánynak visszavonuló tökéltében alkalmatlankodni bátorkodik. Vigasztalására szükségem nem volt; reményleni olly szövetséget nem akarok; a' hivséget mint nememnek legszebb erényét tisztelem 's ölelni fogom; de azon egy perczenetnyi elragadtatás-szülte tilos kéjdelet vallomásaiért hivségről álmadozni esztelenség. Hiszem, ezentúl bárminemű hozzám közeledésétől meg fog kimélni. Rahódy Emmi.“

„Lehetetlen! és mind végig lehetetlen! — rivalkodék — bőszülve Kistelky — vagy, ha lehetséges, nem ugy érzett! gyilkot szegzének feléje, 's az elébe mondott szavakat irni kényszeriték! — De még is — szóll kis szünet után lágyult hangon — még is egy saját charactere, mellyet én itt rettegnék erénynek mondani, a' vak engedelem 's alávetettség, mindent lehetségesit!“ —

Jegyezzük-meg, hogy Emmi irását Kistelky jól ismeré.

Most egy mély, de nyugtalan gondolkodásba merülve robogott-föl 's alá szobájában; majd bizonyos lépcsőnkénti csendesb derültségbe átmenetel lön rajta észrevehető. — „Ugy van! — kiált egész derültséggel — 's ha ugy van, én csalatkozám; — ha ő azt teheti 's teszi, benne az érzemény nem szerelem, csak perczenetnyi elragadtatásnak szüleménye volt; mi elmúlik, valódi szerelem nem lehet!“ — 's rajta az elszántság jelei mutatkoztak.

De az elszántság férjfias, erőteljes nem vala. Kistelky napról napra komolyabb lön, 's a' viszonzatlan hő szerelemnek föléledő kínos

érzete, majd a' vesztett czélnak csillapitlan vágya olly hatalmasan marczangolá belsejét, hogy nyugalmát csak ugy vélte egészen vagy bár némiképp' is visszaszerezhetőnek, ha Emmit észrevétlen kikémleli. — Kocsira ült tehát 's elhajtatott.

Ideje már, hogy helyet nyerjünk Kistelkynk család-viszonyaival is, mennyire szükséges, megismerkedni: ezt most, mi előtt utasunk czéljához közelgene, tehetjük.

Mintegy hat éves lehetett Endre, midőn Kistelky Zsigmond tarnóczi közbirtokos 's megyei szolgabiró meghalálozott, az árvával özvegyet hagyván maga után. Alig tevé-le a' gyászt a' csinos fiatal özvegy, kérők seregétől véteték körül; mert az egész környékben mint példás nő 's takarékos gazdaasszony ismertetett. Özvegyünk, a' gyermekét szerető jó anya, rettegett a' lépéstől, melly Endrének mostohát adna; még is megfontolván; hogy a' csekély évi jövedelmet — mellyből, férje keresetének elmaradtával, most élnick is szüken lehetett — egészen gyermekének nevelésére forditandhatná, — az éppen ajánlott frigyben Hókay Simon hasonnevű szomszéd helységnek birtokosával, a' még nőtlen, csinos külsejű, 's jó maga viseletűnek látszó nyájas fiatal emberrel. Endréhez is fölöttébb mutatott hajlandósága által bátoritva, megegyezett; — ah, mert mit nem tesz az anyai sziv magzatáért! — De nem mind arany, a' mi fénylik! — Özvegyünknek is előbb szigorú vizsgálatra kellendett venni az embert, kivel anyai szivét összeköté; mert annál inkább kell tartózkodni az embertől 's figyelni belsejét, minél nyájasabb külsejű. — Hókaynál a' szinlett nyájasság 's Endréhez mutatott hajlandóság csak hamar hideg kényre változott; előállottak a' vidor rokonszenvű barátok, kiknek társaságában vadászatok 's dőzsölő tivornyák köztt tölté legtöbb idejét gondtalan 's munkátlan életének, megelégedve az egy tábiabirói czimmel, mellyet mint a' megyében egyik gazdagabb birtokos nemes könnyen nyerhete. Kiki elgondolhatja, milly szomorú helyzete lett a' csendes békes élethez és szelid — csak hivatalának 's házi boldogságnak élő — férjhez szokott nőnek 's gyermekét hőn szerető anyának; — iszonyodék, ha Hókay borgőzölgő mámoros hevében feléje közelitett, és ha illyenkor tőle csufos nevekkel illetett, 's a' félretaszitások elől hozzá simuló fiút védve ölelé, jaj volt akkor neki 's gyermekének!

Hókay vadász 's tivornyázó társai köztt volt egy legkedvesebb, de e' szerencsétlen házasságnak legvétkesb házibarátja, kit az asszony mint férje romlottságának legfőbb eszközét nem szenvedhete, — mit ő jól tudván, gyakran körülvette barátját azon ördögi szenvedély sugallta dorgálásaival, hogy egy anyával nőszüle. — „Leányt, barát-

tom — szólla csúf lelke-hangozta szavakkal — leányt is eleget kaptál volna, kit könnyen hajlitva magadhoz szoktathatál, nem ugy, mint e' gyermekét nyaló elkényezett matrónát!" — Már annyira vitte a' fiatal embert, hogy ez eltökélé magában a' gyermeket kiküszöbölni, igy házassági izetlenségeinek legalább türhetlen részét mellőzhetni remélvén. — Szegény Endre anyjának kinos érzetekkel 's bús sejtményekkel faggatott kebléről elragadtaték, 's rimánkodásaira anyabátyjához a' fővárosba adaték.

Ne véljük, hogy ez által Hókayékhoz a' házasság szelidebb angyala szállott; — a' bár nem éppen rosz helyen levő gyenge fiút sinlő érzékeny anya egészen elvonuló lön, miből még több 's olly egyenetlenségek kerekedtek, mellyektől Hókayné bús lelke leveréttetett, — ágynak esék, 's a' nyugalom békes enyhelyére költözött! — nem hagyván Hókaynak a' mintegy másfél évi házasságból gyümölcsöt. — A' tarnóczi jószágocska egy a' megyétől rendelt gondviselőre bizaték. Endre üdülvén, tanuló pályához fogott, 's kitünő jelességgel a' tudományoknak élt, feléje sem menve szülőföldjének mindekkorig, megelégedvén a' gondviselőtől küldözgetett kevés, de takarékosan-bő, évi jövedelmével.

Endrénk láthatárán most egy ismeretes vidék, Hóka kies vidéke tünék-föl gyermeksége komor emlékeivel, 's a' helységhez mindinkább közeledék.

De én őt, ha lehetne, visszatartanám, bár csak addig, mig férjfias elszántságot 's erőslelkűséget, vagy legalább derültséget 's csendes lelket ihlenék belsejébe; — mert ő föllázadt lényének hullámzó dagályai közt fölöttébb elérzékenyült; 's mi könnyebb, mint hogy az elérzékenyült lélek a' perczenet elragadtatásaiban veszitse jelenségét? — 's hah! a' lelki jelenség nélküli ember nem lát, nem hall, nem eszmél, veszélybe rohan menthetlenül! —

Endre hajt, és nem a' közelgő csinos Hókán, hanem az ezen túl kis térségre látható Tarnóczon legelteti szemeit, mint ha magasló nyárfáiról üdvét vagy kárhozatát akarná olvasva sejteni.

Már Hóka szélső házait érte, látá beljebb az úri lakot emelkedni, 's egy utált kép rémkedék búskomor lelke előtt; — megvagdalá lovait, 's egy másik utczába térve, villámsebesen akart az elkerülhetlen helységen átröpülni. Ezen utczában volt a' helység temploma, egyes tornyában éppen kondultak a' harangok, 's Endre az egyház ajtaján egy úri csoportot látott bemenni.

„Földi! — szóllit Endre egy pórt — mi lesz a' templomban?"

„Esketés, az uraság házasodik" — válaszol a' pór hidegen.

Endre szörnyedez.

„Meg kell látnom a' szerencsétlen áldozatot, ki megint nyakát szegi!“ — mormogá Endre magában, 's kocsiját megállitván, leszáll, és köpönyegébe burkolódzva a' templomba sompolyog, 's félrevonultan kémlelődik.

Látta az utált termetet, a' piros pozsgás 's korát nem mutató képű mostohát, hallotta zordon szózatát, 's borzadozott, midőn csúf lelke elhörgé esküjét.

Most a' menyasszonyra került a' sor.

Endrének minden látercje szemébe tolongott, nézve az oltár zsámolyához térdelő hölgyet. — Egy halvány alakot pillanta-meg; ki halk 's Endre távulságához ki nem vehető hangon suttogá esküjét.

Endre előbbre nyomul.

A' pap éppen ismételve szóllitá a' talán félelmes leányt: „Mondja édesem: „igen!“

A' halvány alak egy közelében álló férjfira emelé szemeit, mint ha esdve kérné: „atyám, ha lehetséges, távozzék tőlem a' pohár; de nem enyim, hanem a' te akaratod teljesedjék“ — 's hihetőleg atyja volt, mert fejét mintegy parancsolólag biczenté. — A' hölgyön elszánás jelei látszattak, 's erősebb hangon tördelé: — „Igen!“ — és sikoltva összeomlott. — Emmi volt! — Endrének kétségbeesést 's megvetést villogó rettenetes tekintetét pillantotta meg; — de Endre már akkor nem hallott és nem látott; — a' perczenettel elrohant a' templomból, fölveté magát kocsijára, — 's „vissza! vissza! hajts!“ — bődült riadozások köztt elvágtatott.

(*Folytatása következik.*)

HAZAI HIRLELŐ.

Zombori ünneplés. — Ritka pompával ülék-meg t. n. Bács megye rendei sept. 11-én, mint a' zentai ütközet 140-ik évnapján, mlgos almási Rudics József, szeretve tisztelt főispáni helyettesüknek fényes beiktatását. A' negyven ezerre gyült néptömeg 15 polgári és nemesi dandár tisztelkedése köztt fogadván-el a' beiktatás napját megelőző estvén a' mgos főispáni helyettest, számos hangászkar üdvözlő 's vig zengedezései között egész reggelig kéjelgett a' kivilágitások — mellyek köztt a' földészet, kereskedés, miveltség, és Themis jelképei is ragyogtak allegoriai képekben — és szabad tüzjáték szemlélésében. — A' beiktatás napján 1800 személyre adatott fényes ebéd után — megvendégeltetvén a' dandárok tagjai, 's a' 150 személyre menő israelita küldöttség is — estennen dijmentes arena-alatti szinészeti mutatvány vala adandó; mellyet azonban a' délután 4 óra tájban keletkezett sebes zápor-szülte sár miatt senki meg nem látogathatott. Végre, esti 8 órakor a' megyei Karok és Rendek által adatott fényes tánczvigalom, mellyre 800 családnál több meghivatott, vig hangokat riadó zenével megnyilván, a' legnagyobb gastronomi fényelgés mellett közös öröm, táncz, vigalom 's kéj-mámor köztt reggelig tartott. — Számos tisztelkedő, magyar, latin, és rácz nyelven irt versezet jelent-meg ez alkalommal, közttük egy bács megyei bordal, és egy

a' 48 lapra terjedő literaturai tekintetben becses munkácska: „Bács vármegye év-századai és főispánjai“ czimmel, Szép Ferencz, kalocsai érsekmegyei áldozó paptól.

KÜLÖNFÉLE.

Koldushely bére. — Parisban a' Pont des Arts-on tanyázó félkarú koldus gyakran egy óra alatt két frankot is kap. Általjában minden napra számithatja jövedelmét 10 frankra. Egy más koldus, bizonyos vak sipos, alkuba ereszkedék vele helye iránt. Ezért száz tallér évi nyugpénzt, minden vasárnapon, hétfön, és csötörtökön fél litre bort, hetenként egy kappant sülve, vagy kivánata szerint másképp' elkészitve; két lepedőt; 12 tuczat asztalkendőt; egész életére nadrágot; hat pár czüst evöeszközt, 's egy nagy meritő kanalat igért amannak. De a' félkarú mind ezt megveté; mert inkább koldulni akar szokott helyén.

Asszonyi bölcseség. — La-Tour grófné egy különös eszü és szerény dáma annyira ment életbölcsesége által, hogy a' szerencsétlenség minden csapását szótalan és minden zugolódás nelkül szenvedte; noha annyira üldözé ötaz ádáz sors, hogy nem ritkán a' legszükségesb nelkül is szükölködnie kellett. Éppen egy nagy perbe keveredett, midön egy varga, kinek csekely pénzzel tartozott, e' pénzét jött kérni a' grófnétól. Csudálkozék, midön télnek közepette a' grófnét füttetlen szobában lelé, 's e' pillanatban elfeledve követelését a' mester, kérdé a' grófnét, miképp' szenvedhet illy módon 's telen a' füttetlen szobában. — „Fázom ugyan — mond a' grófné — de mivel füteni való fám nincsen, szenvedem a' hideget. IV-ik Henrik leánya, az Angolok királynéja, több és nagyobb volt nálamnál: még is ugyan illy sorsot szenvede a' Towerban. — Jó mester! nincs olly nagy, vagy kis születésü ember, ki a' sors alá vetve nem volna. Én ugyan már régen hordozom terhét, és keményen érzem: de csendes vagyok mellette, türök, és — reménylek.“ — Az érzékeny varga, kit a' grófné beszéde egészen ellágyitott, rögtön szótlanul eltávozék, és szép mennyiségü fát hozatott a' grófné udvarába. — Rövid idő mulva a' grófné megnyerte perét, és a' nemes lelkü vargát olly mértékben ajándékozá-meg, millyenben nemes tettet pénzzel jutalmazni lehet.

Közli S. KAROLINA.

Hiúság. — Az öreg Moncrif olly hiú volt, hogy öregségét minden módon láthatlanná akarta tenni. Egykor, midön XV-dik Lajos öt a' királynénál meglátta, ekképp' szóllitá-meg: „Tudja Moncrif, hogy vannak emberek, kik önnek 80 esztendőt tulajdonitanak?“ — „O igen, Sire! — felelt a' mindig jó kedvü öreg — azt hiszem, de el nem fogadom.

Közli S. KAROLINA.

Tartós szerelem. — London környékén nem régiben halt-meg egy kilenczvenhét éves különcz, ki bizonyos dámának 50 évig udvarolt szerelmével. A' boldogultnak hátra maradt irományaiból egy elménczkedő kiszámolá, hogy az elszenderült, kedvesének látogatására tett utjaiban, 19.840 mértföldet ment.

Elmés csel. Lyon környékén egy falu melletti kis tóba halt valamelly fiatal ember. A' babonás lakosokat nem lehetett rá venni, hogy a' veszélyes kigözölgésü tócskát lecsapolják. A' biró tehát egy cselt főzött-ki. Egyik lovát, mellynek patkója alá arany pénzt tett, a' tóba küldé usztatni; a' ló, usztatás után, természetes hogy sántitott. Kovácshoz viszik a' lovat, ki az aranyat megleli. A' hir, hogy a' tóban kincs van, futó tüzként terjedett-el a' faluban, 's 24 óra alatt le volt csapolva a' tócska.

Szomorú tévelygés. Chatillon városkát franczia országban, augustus 15-én egy iszonyú eset, vak tévelygés következménye, tölté-el gyásszal. A' helybeli postamester, Dávid úr, már egy hónap óta távul volt, midőn levelet kap, mellyben tudtára adják, hogy fiatal nője sulyos betegségben sinlődik; kérik, siessen haza, ha nejét életben akarja látni, 's ő azonnal útnak is indult. A' szeszélyes sors azonban ugy akarta, hogy a' postamester megérkezésének napja előtt, egy ugyan azon házban, de második emeletben lakó Dormier nevű asszony a' pincze-lépcsőn történt lebukása következésében meghaljon, és hogy éppen Dávid úr megérkezése napján készültek a' temetéshez. Ez alatt Dávid ur megérkezik 's lakába siet; de a' kapu alatt koporsót lát. Azon tévelygésben, hogy neje meghalt, megzavarodik, 's mi előtt valaki a' történtekről felvilágithatná, kirohan, és egy kis, a' város mellett folyó patakba szökik. Két közel dolgozó földmives utána ugrik, kihuzza, de fejét egy éles kövön szétzuzván, kevés percz mulva megszünt lenni. Kiki képzelheti illy szomorú tévelygés következményeit. Dávid ur szomorú esetét néhány napig eltitkolhaták neje előtt, de végre megtudá; a' lélekrázó körülmények annyira elgyengiték a' már lábadozni kezdett beteget, hogy előbbi veszélyességébe vizszahanyatolva, orvosi vélemény szerint közel van a' férjét követendő perczhez.

Közönséget csődítő jelentés. K — sz. k. városban bizonyos K. úr igazgatása alatt létező vándor szinész-társaság „Norma" daljátékot adván, következő, hiven közlött jegyzéssel — mint a' bölcs igazgató ur nevezni méltóztatott — czifrázá-fel játékszini hirdetményének alját: „ezen daljáték előadásában, — bár melly fáradságos és költséges légyen annak kivitele — két nézete van társaságunknak: — 1-sö, hogy a' magyar szinészetet kedvelő tisztelt közönség benne kiváncsiságát és egy esteli gyönyörét kielégithesse. — 2-ik, hogy egyszersmind arról is meggyőződjek, hogy illy társaság még itt nem fordult-meg. De el is telik 10 esztendő, mig egy német vagy magyar társaság rajtunk kivül igy adhatja. — Egyébiránt egészen adatik ugy, mint Bellini megirta — még pedig minden sugó nélkül." (!!!) Illy sokat igérő hirdetménynek nemde kegyetek is hinnének szép olvasóinak? Ne higyjenek, ez is csak olly férjfi-igéret, mint a' szerelmi eskü holdvilágon.

Közli K. J.

Hitelezőjét elzáratá adós. Franczia hirlapok következő kalandról értesitenek, melly ott egy déli kerületi községben történt. — N... lovag, a' község birája, mintegy 40 éves férjfiú 's 30.000 frankot jövedelmező vagyonnak birtokosa, sok adóssággal van terhelve. Hitelezőinek egyike megunván a' sok csalogatást, adósának személyét határozván-el letartóztatni, a' kötelezvényeket egy csak nehány mértföldnyire fekvő város jegyzői hivatalának adá-át. A' jegyző három személylyel, a' birót őrizet alá veendőkkel, utnak indul, 's annak kastelyába megérkezik. Alig érti ez meg jövetelüknek okát, a' beszélő jegyzőnek szavait azon kérdésével szakasztja-meg, van-e uti-levele.— Tekintetbe nem vevén a' jegyzőnek azon kijelentését, hogy a' három vele jött személy elég ugyanazonság (identitas) legyen, öröket hozat a' biró, 's a' négy személyt, kik sem uti levelet sem kilétöket 's lakhelyöket megbizonyitani nem tudák, elvitetni parancsolta. A' parancs teljesült. Hijába igyekezett a' tisztviselő öreinek megmutatni, hogy nem ő az elzáratandó, hanem neki

kellene a' birót elzáratni; az örök azt felelék, hogy nincs joguk a' bírónak tetteit vizsgálgatni; nekik csak vak engedelmesség kötelességök. Igy a' jegyző kiséröivel együtt következő napig börtönbe záratott. E' közben a' hitelező magát elrejte, és adósával alkudozásra lépett; ez pedig átlátván, hogy az elzárattaknak kárpótlással tartozik, bizonyos pénzmennyiséget igért nekik, mellyet azok egy részt a' bírónak családja iránti tekintetből, más részt a' történet titokban tartása miatt, elfogadtak. (Ellenkező esetben a' tréfás biró megbüntettetett volna.)

EMLÉKMONDÁS.

Jelen éleménye.

Isten uj perczet teremthet,
Multat nem hoz vissza ö;
A' nem éldelt óra elfoly,
Ujra nem teremthető.

A' jelennek éleményi
Képezik a' szép multakat,
'S pór fiainak sírig adnak
Istenítő álmokat.

Éldeld, szedd hát a' jelennek
Kellemdús virágait,
Ők himzik majd rózsa-szinnel
Agg korodnak alkonyit.

BAJZA után K. H K. J.

A' boldogság, a' jóllét, első lépés az erkölcsi jobbulásra. A' boldog ember, kit gondok, sanyarok nem görbesztenek össze, ki eltének örül, többnyire szelidebb, hajlandóbb minden jóra és nemesre. Van valami megnyugtató, valami összebékéltető a' boldogságban, melly szivet szivhez vonsz.

B. JÓZSIKA MIKLÓS.

Gondolatok. Ne mond-meg mindig, a' mit gondolsz: de gondold-meg mindig, a' mit mondasz.

ECKARTSHAUSEN után S. KAROLINA.

Nyomorult ártatlanság, ha valakit csak a' fenyítő törvénynek félelme tesz jóvá.

Dicsérni magát hiúság: becsmérleni kábaság. MALLÁR.

Hasonszórejtvény.

Kard, kő, czérna, virág, ember, haj, szalma, fenyő, nád
Szőr, kender, selyem is lehetek, 's több is, ha akarsz még.
Ambár egy tagu szóm csak igen kicsiny és tehetetlen:
A' tárgyból még is, mellyet nevezek, nagy is áll fenn.

CS. J.

Előbbi rejtvény: Báb.

Kérelem. Az évnegyedes t. előfizetők kérettetnek, hogy jövő évnegyedre járandó Regélőjek iránt minél előbb méltóztassanak rendelést tenni, hogy e' szerint szakadatlanul küldhessük nekik lapjaikat.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

79.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap october 1jén **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Félévi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ÉLETTÖRTÉNET.

A' Telekiek.

(Gr. Teleki József arcz-rajzával.)

Hősek magva! Nemed' tiszteli a' Magyar;
Él még benned ama régi Szilágyi-vér:
Melly Pannon letörött thrónusza talpkövit
Még egyszer leraká dicsőn

Corvinban, ki hazánk Bellerophonja lett,
'S a' vakságba merült századok éjjelén
A' mennyből lehozá Delphi szövétnekét,
'S meggyujtá Buda ormain.

BERZSENYI DANIEL gróf Teleki Lászlóhoz.

A' tizenkettedik századtól tizenötödikig mecsenicsi Garázda nevet viselt a' Teleki nemzetség, és dalmát országból származott. Kétségkivül az egykori dalmát kényurak utódai lehetett. Nemes levelét, melly a' hajdanival egyesitve van, 1409-ik évben Zsigmond királytól nyeré. — A' Garázda nemzetség két ágra oszolt. Egyik megtartá régi nevét, másik Szilágyi nevet vön-fel. Szilágyi, a' kormányzó, egyik adomány levelében rokonainak nevezi a' Szilágyi-Garázdákat; a' közös czimerükben álló zerge is ezt tanúsitja. — Szilágyi László, Garázda Mihály és Dienes már a' 15-ik század elején tetemes javakat birtak bosznyák országban. — Zsigmond ezeknek köszönheté Hetroja spalatoi herczeg megaláztatását, és a' zworniki vár megtartását. Szilágyi Lászlónak fija Mihály volt, a' kormányzó, 's leánya Erzsébet, Hunyadi János kormányzónak neje. Az akkori szokás szerint (minek következésében több nevet is viseltek) a' Szilágyi ház Geréb nevet is viselt.

Miután 1414-ben a' Törökök duló hatalma bosznyák országot elárasztá, magyar országba költöztek a' Garázdák, és Bihar, Zarand, Békes 's Arad megyékben telepedtek-le. — Itt elfoglalván Zágorhid, Szék és Telek helységeket, egyik rész zágor-

hidi, másik széki, harmadik teleki Garázdának nevezé magát. A' Székiekből csak egy leány-örökös maradt. Ezt egy Teleki nőül vevén, a' két ház összeforradt, és széki Teleki nevet vön magára.

Garázda János a' tizenhatodik században élt. Zamoski, lengyel cancellár 's az őrsereg századosa, Griseldával, Báthory herczeg leányával nőszült, és Garázda ennek követőjévé választatván, több évet a' lengyel földön töltött-el. Báthory István király alatt mint dandáros vivott a' Litvánok és Moszkovitákkal. Griselda halála után dicséretekkel elárasztva visszatért Erdélybe, hol Fejes Judittal nőszülve, Anna leányát nemzé; később, Báthory Zsigmond alatt, a' csatatéren hunyt-el. Anna, Széki Teleki Mihálynak neje lön, kinek egy fiút, hasonlag Mihályt, 's két leányt szült. — E' II-dik Mihály volt minden későbbi Telekinek őse. — Ezen Mihály 1634-ben Nagyváradon született, 's Rákóczy udvaránál neveltetvén, őt II-dik Rákóczy György testőrség századosának nevezé-ki. Ennek halála után Apafi Mihály kormánytanácsnoka 's hadvezére, Husztnak, Kővárnak, mint szintén Csik, Gyergyó, Kászon, Sepsi, Kezdi 's Orbai székeknek főkapitánja, a' királyi tizedeknek és harminczadi vámoknak fő bérlője, Fejér, Torda és Marmaros megyék főispánja lett. Apafi halála után 1690-ki év április hó 15-kén Erdély kormányzójává nevezteték; végre közbenjárásának — hogy Erdély ismét magyar országhoz csatoltatott — jutalmaul, grófi czimet nyert. Éltét 1690-ki év augustus 21-én a' Tököly Imre ellen vivott csatában vesztő, öt fiat 's hét leányt hagyván maga után. — Első fija, III-ik Mihály, kővári kapitán, öt gyermeket nemzett; a' másik, László, csak egy leányt; a' harmadik, József, hasonlag csak egy leányt; a' negyedik, Pál, egy leányt és egy fiút Ádámot, ki ismét több magzatot hagyott maga után; az ötödik, Sándor, első nejével Bethlen Julia grófnéval 3 fiat nemzett, Miklóst, Lászlót és Lajost, 's egy leányt; második nejével két fiat. Sándornak első házasságából nemzett fijai: 1) Miklós, főhadnagy — 2) II-ik László titkos tanácsos 's erdélyi főpohárnok, 1710-ki év augustus 14-én született, 's 1778. mart. 16-án meghalt. Ennek fija III-ik József 1740. aug. 1-ső napján született, 's 1796. sept. 1-ső napján meghalt. Ifjabb éveiben Erdélyben a' kir. tábla ülnöke 's a' kolosvári ref. collegium fölügyelője volt; 1783-ban Békes megye főispáni helyettese; 1784. Ugocsa megye főispánja, 's a' pécsi kerületben iskolák fő-igazgatója lön. Végre 1792-ben titk. tanácsossá, korona őrré 's a' dunántuli superintendentia fő curátorává neveztetett. Egyik fija, III-dik László, Erdélyben kir. táblai ülnök, majd magyar or-

ságban kir. tábla bárója, 's a' hét személyes törvényszék táblabirája, a' Marczibányi intézet elnöke, a' dunántuli superintendentia fő curátora 1764. sept. 7-én szül. 's 1821. mart. 24-én meghalt Pesten.

(Vége következik.)

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Vizalatti buvárkodás.

A' Honművész 62. és 63-dik számában a' tisztelt közönséget megismertetém az alsó Dunavidékről Budára érkezett buvárharanggal, és taglaltam annak physicai 's chemiai mivoltságát, melly viz alá szállását nyilt fenéknél 's azon föld megvizsgálását engedi, mellyet hosszas négyszög terébe zár. Ez iménti számokra hivatkozva, elmellőzöm itt tehát minden további fejtegetését e' műalkotványnak, 's most már csak az ez iránt tett tapasztalásokról 's próbatételekről teendek rövid említést, kiegészitéseül az eddig emlitetteknek.

Folyó évi sept. 26-ikán az első próba tétetvén az ó-budai Dunaágban, a' buvárharang két izben bocsáttatott-le a' vizbe, melylyel először a' Vidra gőzerőműn alkalmazott gépelyész (masinista) szállott-le bizonyos mélységre, 's fél óranegyed haladta után onnan ismét fütyürézve felhuzatott; másod izbeli bemártáskor 4 férjfi foglalt benne helyet, kik mintegy óranegyedet töltének a' víz alatt, 's kalapáccsal kopogván a' harang vasoldalán, felvonattak, szorongatást okozván nekik a' setétség; ekkor a' harang belső oldalának megnedvesülése $3^1/_2$ hüvelket tön. — Sz. Mihály hava 19-ikén az érintett buvárharang elmozdittatván eddigi álláshelyéről Ó-Budán, délutáni mintegy $4^1/_2$ óra körül horgonyt vetett a' katonai élelem-házzal szemközt a' budai oldalon, mintegy 40 ölnyire elállva a' parttúl, hol a' folyam fonala 's főmélysége van. Következő napon a' harang nyugton maradt elfoglalt helyén; azonban sept. 21-ikén délelőtti 11 órára volt rendelve a' próba. Derült időnél és számos népség jelenlétében, kik elfoglalák a' pesti 's budai partot, éppen $11^1/_2$ órakor szállott-le a' buvárharang ágyúdurrogás kisérete mellett; de benne ekkor nem ült senki, 's lebocsáttatván az egypárszori megállapitás után egész a' meder fenekeig, a' folyamnak mélysége e' helyen azon napi vizállásnál (melly a' budai vizmérőn 8'—5''—9''' volt) 27 lábat tön. A' harang felhuzattatván ismét (mellybe azonban éppen ugy, mint ha ült volna benne valaki) a' szivattyúkkal fris levegő hajtatott-le, 's midőn már régi helyére állittatott a' hajó fedelén, éppen 12-őt ütött az óra, 's a' városi harangok megkondultak; igy tehát összesen a' lentmaradás, a' fel-'s lejárás fél órába került. Vizsgálat alá vevén ez alkalommal a' viznek betódulását alulról a' harangba, azt lehete látni, hogy az közel egy lábnyi magasságra áztatá-meg a' harang belsejét, 's a' láb-

deszka is egy keveset alant levén helyezve, az a' felfelé nyomó víznek ereje által felemeltetett, 's igy tehát, mihelyest a' buvárharang elhagyta a' viz tükrét, azonnal úszni kezdett lefelé, mellyet azonban az ottan álló csónakok kihalásztak.

Mintegy tiz percz mulva, a' buvárharang másodszor érinté a' Duna vizét, 's ekkor már négy személy foglalt benne helyet, ellátva gyujtó szerszámmal, lámpával 'stb. Különösen megjegyzésre méltó ennél az is, hogy mindegyik a' benn ülő férjfiak közül egy fehér táblát tarta kezében, arra rajzónnal felirván, mire kell a' jeladásnál figyelnie. Igy például: egy ütés a' harangoldalra jelente több levegőt; két ütés, megállapodást; három ütés, felemelést; négy ütés mélyebbre eresztést; öt ütés, a' hajó szélétől tovább mozditást; hat ütés, közelebb hozást a' hajópárkányhoz; hét ütés, viz ellen huzást; nyolcz ütés a' vizen lefelé bocsátást. — Lassan szállittatván-le a' harang a' vizbe, először több levegőt, aztán alább bocsáttatást jelentének; de csak elég hamar hallatszott a' kopogás által a' felhuzatási kivánság, 's igy tehát, 14 perczig tartó vizalatti létel után, a' vizben buvárló társaság ismét száraz helyre szállittatott. Egyike a' benn volt uraknak egy arczképet festvén fatáblájára, 's alája irván: „Anglia, Hurrah" zsinegen felbocsátá azt, mellynek meglátása a' víz szinén gyors felhuzatásra nyujtott alkalmat, mert szerencsétlenséget gyanitottak a' fenn voltak. — Remélhetni, hogy könnyebb jel-adhatásul ezután csengetyűt alkalmazandnak a' hajó fölött, mellyhez zsineg fog kötve lenni, gombolyagját pedig a' vizbe leszálló viendi magával; ezzel könnyebben 's hamarabb adhat jelt a' leszálló, mit a' harangoldalra ütő kalapácscsal jelen állapotban nem képes kipótolni, csak rekedt hangot hallhatván az, ki a' hajó fenekén az ütésekre figyel. Ámbár a' hajónak egyik oldala eléggé ki volt is töltve kavicscsal; a' mérlegre nézve még is csekély, az emeltyű (Kranich) 's a' 95 mázsás buvárharanghoz képpest, ferde sikot képezvén a' hajó, mielőtt elérné a' harang a' vizet, akkorban mintegy 35 mázsával szállván csak már lefelé: ellenben mihelyest elhagyja a' viz tükrét, 's tehát szabadon függ a' levegőben, egész terhével hat, melly okozza a' hajlatszögletet. Nem volna talán czélszeretlen, a' kavicscsal nehezitett oldalon, egy más, hasonló hosszaságú és szélességű hajót mellé állitni, 's ezt amazzal szokott mód szerint összekapcsolni, mi által megszünnék a' tulsó felüli lehajlás. — Többek között azt is lehete észrevenni, hogy az öntött vasharang nem szállott-le pontirányosan a' folyam fenekére; hanem inkább, hogy a' viz ereje által elragadtatván egy kevessé bizonyos szögletet képzett a' viz felületével. — Egyébiránt 4 ember dolgozott az emeltyűn alkalmazott vas kerekek forgatására szolgáló fogantyúkon, 's ugyan annyi foglalatoskodott a' szivattyúknál, 's egy

csoport ember volt szükséges a' kranichnak befelé fordítására akkor, midőn elérte alsó szélével a' viz tükrét, 's feljebb emeltetett, hogy behuzathassék a' hajóra. A' légcsővek bőrbül készülvék, 's a' harang felső közepére srófolvák. — A' légcső belseje posztóból áll, beereszt-ve kaucsukkal, melly előbb olvasztatik, kivülről pedig bőrből, melly ekkép egy összeenyvezett egészet képez. A' cső több darabból készült, mellyeket egybesrófolni lehet, 's jelen hossza 45 láb; talán jobb volna 60 láb hosszaságra készittetni. Mielőtt a' haranghoz és szivattyúhoz srófoltatnak a' lebocsátásra rendelt csővek, előbb kitöltetnek levegővel, nehogy a' harangba zárt levegő a' csövekbe felszökni kéntelenittessék a' viznek aluli nyomatása által, mellyet a' magas vizoszlop okoz.

Ezen próbatételeknél sok előkelő férjfi volt jelen a' gépely-hajón; többek között, a' hires hidépitész 's angol mérnök Tierney Clark William, kinek kedveért történt főleg e' próba, 's ki a' következő napon sept. 22-ikén már visszatért honjába, Londonban készitendő a' Budapest közti hidterveket. Többszeri próbatétel ezen buvárharanggal, utmutatásul szolgáland, mint kell venni annak hasznát teljes mértékben, 's milly módok lesznek szükségesek, legkönnyebb használására. — Lesznek, kik mind azt, mi eddig e' buvárharanggal történt, tiszta mulatságnak, 's mint több mást, csupa theoriának tekintendik, mellynek nem is lehet practikai haszna. Előlegesen tehát csak azt emlitem most itt, hogy mivel ezen harang alatt, két egész óráig dolgozhatnak munkások, hasznát csak akkor látandjuk-be világosan, ha a' hidhoz szükséges oszlopok lealapittatnak; melly czélra mint feltehetni, Clark két olly kőfaragót küldend hozzánk-le, kik előtt illy nemű munkálat nem lesz uj, nem aggodalmas, 's kik tehát sem fülszaggatástól sem lélekzet kimaradástól, szivszorongástól 'stb. nem tartanak, 's éppen olly jókedvűleg és bátorságosan dolgozandnak a' folyam medrének fenekén, valamint nehány recensens 's puszta analytikus vesződik ollykor iróasztalánál, nem gondolván vele, ha a' szomszédház lángba borul, 's fölötte a' tető ingadozik is.

Egy irányban ezen műalkotványnyal láthatni Pest felül hasonlag a' Dunában a' folyam fenekét megfuró-készületet, mellynek rendeltetése: a' Dunafolyam fenekét 30 láb mélységre több helyen megfurni, hol t. i. remélhetni a' jövendő álló hid, névszerint a' kőoszlopok felkészitését, hogy kitessék a' földterületekből a' megkivántató kőoszlopoknak mélysége, szilárd ellenállhatásaul a' vizárak 's vastag jéggöröngyök megtámadásainak 's az alámosásnak.

NOVÁK DANIEL.

PESTI VIZSGÁLÓ.

Gyászhir. — Pesten sept. 27-kén elgyengülés következésében csendesen szenderült-el örök nyugalomra, életének 40-dik évében, t. Beniczei Beniczky Therézia asszonyság, néhai t. n. Ebeczki Tihanyi Dániel urnak, több t. n. vgye táblabirájának özvegye. — Hült tetemei Csalomián (Honth megyében) a' nemzetségi sirboltban takarittattak-el. — Gyászolják elhunytát kesergő gyermekei: t. n. Ebeczki Tihanyi Zsuzsanna, Ilona, és Johanna.

KÜLÖNFÉLE.

Emberevők. — Tudva van, hogy a' Thugok, Bhavani istennőnek ama vad imádói, istennőjektől igen kedvesen fogadott tiszteletnek tartják az elfogott idegenek meggyilkolását. — Most azonban Calcuttától, az indiai britt tartományok fővárosától, csak 50 mértföldnyire födöztetett-fel egy nemzet, melly emberhus-vágyát nem titkolja, 's minden körébe jutott idegent kegyetlen kéjjel fölemészt. — Ez kannibal faj, mellyet e' vérengző kicsapongásokra nem valami vallási eszme ingerel, mint a' Thugokat, hanem csupán szenvedély. E' nemzedék Chittangon bérczes erdeiben telepedett-le, azon kerületében Bengaliának, mellyben a' hegylánczokban vadászatra használandó elefantokat szelídítteti 's taníttatja a' társaság. Említett ember-csemegézö vadaink tanyája bizonyos vadászat alkalmával födöztetett-fel. Ezek nem falukban vagy tanyákon gyülnek össze, mint más indiai faj, hanem a' fák legmagasabb ágaira épitik tanyáikat, mellyeknek alsóbb ágait, magukat a' vad állatok megrohanása ellen biztositandók, szorgalmasan lenyesik. E' lakok a' gallyakra alkalmazott bambus nádakbul készült területen épült kunyhók 's egész családnak védhelyei. Gardner örnagy szeliditeni akará öket, de sikeretlen. Nemzetségüknek egyik főbbje, kit Gardner annyira vitt, hogy a' raktárban némi dolgott rá bizhatott, emberhus-vágyát nem győzheté-le; de tetten kapák, 's halálra itélve kivégezék. Ez időtől nem merészlett Gardner legalább 10 emberből álló jól fegyverzett kiséret nélkül erdőre menni. Egy e' vadak közé jutott vadász pillanat alatt széttépetett 's felfalatoztatott. — Midőn segitségért kiabálását hallván azon tájra siettek, honnan a' kiáltás hangzott, már falatozásnál találták a' vadakat. — E' nép-faj Kuki név alatt ismertetik. — Gardner őrnagy leirása szerint kis termetüek; hasuk széles, előre dülő; tagjaik idegesek; vonásaik vastagok, erősek, és sajátságos nyelvük van. Ez emberalakú tigrisek az azur szinü Chittangon hegyláncza köztt laknak, és kiirtásuk terhes vállalat leend, mert nincs bizonyos lakhelyük, hanem megjárhatlan vadonyban hol itt, hol amott tartozkodnak, fennebb emlitett módon fán tanyázva.

Angol tréfa parlament-tag választásnál. — Mint Nagy Britanniának minden hajdani, már most alább szállott, várkastélyos helyén, mellyeknek parlament-tagot választani még joguk van, ugy Pembrikben is nem régen előfordult egy mulattató választási jelenet, minden növényi, illyen alkalommal szükségessé vált, megkivántatóságokkal. Nem lesz érdektelen belőle egy kis czikket, mint a' kor történetéhez tartozót, olvasóinkkal közölni. A' Whiggek — reform-elvek pártfelei — követ-választáskor ellenségeskedésben vannak a' Torikkal — a' régi státusalkotmány és egyházi pártfelekkel — 's ezt nem csak szóval bizonyitják, hanem, némely tüztélő kijeleltnek elrettentésére valódi szerekkel is élnek, az az, mindenféle kárt nem okozó tárgynak az arcz felé

hajigálásával igyekeznek beszéde folyamát megzavarni. Hasonlót próbáltak Blakas urral is, de sikeretlen. Az ellenkező párt a' szónoki szék ellenébe állt, midőn Blakas ur, whigi kijelelt, biztos tekintettel arra föllépett. De alig mentföl e' hevenyészö állományra, mellyre a' kijeleltek lépni szoktak, már egy káposzta-torzsa szeme közé repült. „Helyesen" — mond, meg nem zavarodva, — e' káposzta-torzsa szolgáljon beszédem bevezetéseül! Brittek! minket 's titeket elvakitani akarnak, de arra illy torzsák elégtelenek; és bátor kijeleltet azon veszélyek mellett, sem mellyek ragadó farkasok közlt reánk ásitnak, vakithatnak-el; ha egy, két, vagy három szememet kiütikis, annál tisztábban látva kiáltandom: „királyné és reform!" — Alig hangzának-el e' buzdító igék, szónokunk arczát egy fövetlen burgonya éri. „E' burgonya — mond Blakas majdnem siró hangon — arra emlékeztet, hogy egy szomszéd nép e' termékkel kénytelen magát táplálni. Szegény Irland, te hát folyvást mostoha szülöttje leendesz e' három országnak 's gyarmatainak? O' Connel hona! te hát örökké e' sótalan ételre léssz-e kárhoztatva, melylyel egy szabad elmü kijeleltet megalázni akarnak?" — Most zsebkendöjét voná elö a' melljéből felszálló sohajtást eltitkolni akaró szónok: de e' pillanatban egy nagy czékla surlódik orrához. „Czékla! — kiált Blakas nyugottan — tudom, ki hajgál czéklával; ellenünknek baráti, kik a' hon ügyében szóhoz jutást sem akarnak engedni; a' czéklák nekik valók, nem tiszta nemes érzésü kijelelteknek!!" — E' beszéd sikerrel folytatva ható lett volna; de most egy csomó lágy turó repül a' rettenthetlen szónoknak arczára, 's a' czélt talált turó orrát száját betömé Blakas urnak. De e' kétes pillanatban sem hagyá-el a' lelkes szónokot lélekébresége; képéröl lefejtve összegomolyitja a' turót, boszúsan azon hely felé sujtja, honnan jönni vélte. Kendője csak hamar letisztitá arczáról még maradványit is a' turónak, 's lelkesedö élénkséggel tovább folytatta beszédét. „Számat akarjátok betömni? Ezzel nem fogjátok. Brittek! nézzetek e' jelre; ellenségeitek minden alkalommal illy lágynak, hajthatónak kivánnának, mint e' turó; azt akarnák, az ö kijelelteiket válasszátok; ne tegyétek, válasszatok engem, ki javatokat kivánom. Káposzta-torzsa, burgonya, czékla és turó, ne változtassák véleményteket; engem tiszteljetek-meg választástukkal!" — És ö választaték.

Légy-kergetö. — Hasznos szolgálatot reménylünk a' lótartó gazdák elött azon szernek közlésével tenni, mellyet az angol méneskben 's istálókban légy-riasztóul használnak a' meleg napokban. Ez közönséges diófa-levélbül fözött higany, melylyel a' lónak minden tagja napjában kétszer megmosatik.

Gyuladalmak szükségessége. — Keleten, hol a' faépületek olly számosak, a' gyakran pusztitva dühöngö gyuladalmak is szükségesek; mert ösztönül szolgálnak az iparra, 's élelmet nyujtanak a' kézmiveseknek. Ezek nélkül gyakran felakadna a' kereskedés, 's foglalatosság nélkül hevernének a' munkások. A' keletiek annyira elégedettek a' „status quo-val", olly egykedvüek minden ujitás iránt; és a' divatnak olly semmit nem jelentö érdeke van elöttek, hogy, bár kincsgyüjtésben sovár lelkük telhetlen, ujitani, ha csak kerülhetlen szükség nem kényszeriti, nem szeretnek — ékszereket 's rabszolgákat kivéve. — Pipái, nyergei, kaftánjai és kerevetjei nemcsak neki tartanak-el élte végeig, de még gyermekeire is örökül maradnak. Mi csekélységet adnának-el a' Bazar kereskedöi, ha koronként tüz nem dühöngene mindent megemésztö lángfogával, a' súly egyent fenn nem tartaná, az ócska köntösöket 's házi bútorokat el-nem hamvasztaná, a' mirigykórt zugaiból ki nem üzné,

az erszényeket meg nem nyitná, 's a' kereskedésnek élénk forgást nem adna. A' pusztulásnak bizonyos neme minden országban haszonnal hat a' néptömegre, keleten pedig nélkülözhetlen; mert a' lakosokat olly kiadásokra 's költségekre ösztönözi, mellyeket különben semmi esetre nem teendének. — Azután a' személyes veszteség korán sem olly tetemes, mint tán olvasóink képzelik. — Egy török ház bútorzata nem igen áll többül, mint valamelly sátoré. A' kereveten kivül két lovas kocsi futva elvihetné: nehány ércz tál (mellyekből ujjaikkal szedik az eledelt), ércz mosdó-medencze kannával, egy pár szerbet-palaczk nehány tüzött ágytakaróval, 's két három melegebb takaró — teszik az egészet. Festett padlózat, függöny, szönyegek 's a' teremnek három fala körül futó kerevetek egész házi diszitmény. Többre nincs szükség. Szövetek, portékák, szekrények a' tüz fogaival daczoló bazarokban vannak. A' gazdagoknak mind a' mellett is sokba kerül a' gyuladalom; mert mecseteket 's más nyilvános épületeket nekik kell ujolag felépittetni.

EMLÉKMONDÁS.

Erénytelen nép.

A' nép, hogyha szabad, 's virtuszi nincsenek,
Gyermek, — melly keziben vészt 's üszököt visel, —
'S egy rút törpe gigász karddal. — Az éget, öl: —
Ez vázkép, 's kaczagást okoz.

BERZSENYI.

Hajnal.

Rózsás ajakit bár nyissa mosolygva
A' hajnal, vésztől nem szabad a' nap azért.

CZUCZOR.

Nemzeti nyelv és köntös. — A' haza szeretetétől elszakasztathatlan annak öltözetéhez és nyelvéhez való fiúi indulat is. Nyilvános, hogy olly nemzet, melly hazája öltözetét 's nyelvét emelni nem kivánja, nemzeti characterét levetkezte, 's ez által öseiről reászállott fényességét, 's dicsőségét elvesztegette, mert ezekhez többé jusa nincsen. Illyen nemzet már haldoklik. Gr. TELEKI FERENCZ.

Hasonlat. A' jó bor 's igazság köztt van egy kis hasonlatosság; mert az igazságot nyomják, a' bort sajtolják. Az igazság sem hagyja magát megvesztegetni; a' jó boron is mindjárt megérzik a' kereszteles. Mindenik nyelvet ad, mindenik megver, mindenik sok szájban megfordul, de sokan el is tántorodnak mindeniktől. KOVÁCS PÁL után K. H. K. J.

Kérdő rejtvény.

1) Eshetik-e két napig egymás után?
2) Mit lehet látni, mi meg sem tartatik testnek?
3) Mellyek a' leghosszabb ágyak?
4) Mi megy fehéren a' fürdőbe, 's barnán jő-ki belőle?
5) Millyen tüzet hordoz ujján az ember?

Előbbi rejtvény: szál.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

80.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön october 5kén **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Tévesztett szerelem.

(*Folytatása.*)

Ájultan viteték Emmi a' közel papházhoz, hol hosszú ápolás után fölveté szemeit, 's meregetve körültekint, — majd bőszülöngve fölugrik, 's — „Nem!... igen?... haha! ki bir igenre engemet?“ — őrjöngő rivalkodások köztt iramlani akar, 's az őt föntartók karjaikba visszarogyik. — „Öljetek-meg hát!... mit akartok velem?... öljetek-meg!... tépjetek össze engemet! de őt nem!... szivemből ki nem tépitek!“ —

Rahódyt, a' vérmes férjfit — mire vastag rövid nyakú, széles vállú, zömök testét a' természet különben is kijelelé — hirtelen fölforrott bőszhevében guta üté, ő is magán kivül viteték haza, 's kevés nap mulva, az élni érdemetlen, vad indulatjának halálos martaléka lett. Elég legyen róla azt mondanom, hogy ő volt Hókayéknál egykor azon szerencsétlen házasság ármánya, — 's az ördögi barátságból szövődék szánandó Emmink sorsa is.

Értsük, miképp' viteték a' leányka annyira, mennyire láttuk. — Kistelky levelét Rahódy elfogá, 's helyette mást, tervének könnyebb kivitelére czélirányost, kohola, 's mind ezt Emminek, mind azon feleletet Kistelkynek, az észrevehetlenségig — különösen emezt a' sajátságig, gazdatisztétől, Emmi egykori tanítójától — utánozva, kézhez szolgáltatá. — Képzelhetjük azon gonosz mesterséget, melylyel a' levélnek irva kellett lennie, 's azon kényszeritő bánásmódot, melly alatt Emmink nagy lelke meggörnyedett. — „Teszek, mit tehetek! — sohajtá gyakran magában — viszem, mig vihetem!“ — 's néma keservei köztt tépelődve hullatá könyeit 's arcza virágait. — Ki Emmi characterét egész méltóságában fölfogá, alig hiheti, hogy Endre jelenése nélkül több történheték, mint minek tanúi valánk.

De lássuk a' szerencsétlen ádozat jelen szomorú helyzetét.

Forrólázban, elmezavarodtan fekszik ő, Móricz bátyjának szorgos virasztgatásainál, mit sem tudva a' körülte történtekről; hány-

kolódik, hadarász kezeivel, 's föl-fölsikolt: „Ki bir igenre engemet!“ — majd lankadtan megvonúl, 's a' körülte levőkre szegezve szemeit, suttogja: „Hát mért nem öltök-meg?“ — Majd egy még hevesb hánykolódás következett, 's — „huh! huh! megint ijeszt!“ — sikoltva leple alá rejtezik. — „Fogjátok-meg őt!... ne eresszétek ide!“ — mokogja ott; — „ne bántsátok! — eresszétek! — nem félek én! — nem bánt ő engemet! — riadoz előbúva, és szemeit, mintha valamit keresne, körülmeregeté: „Ni-ni ott! ott ott!... ne nézz rám olly ijesztőn! — hiszen lát'd! én nem haragszom!.., nem igaz! hazudsz! te nem irtad azt! — te nem vagy hitszegő!“ — 'S rajta az őrültség fönsőbb foka volt észrevehető: ezt még nevelé atyjának halála, mellyet neki eszén létekor egyik mellette virasztó cseléd, elég gondatlanul tudtára adott; láza a' legforróbb lön; folyvást, föl-fölrettenve atyjától, sikoltozott, 's leple alá bukdosék. — Élete koczkán forgott; csak a' legügyesb orvosi segedelem mentémeg haláltól. Forrósága csillapult, ijedezései elmulának, 's atyjáról csak néha, zavartan ugyan, de csendesebben beszélt, — néha szemeit fölemelni 's ajkait mozgatni látszék, mintha atyját engesztelve imádkoznék. (*Folytatása következik.*)

ÉLETTÖRTÉNET.

A' Telekiek.

(*Vége.*)

Gr. Teleki (IV-dik) József, (kinek arczképét mult számunkban közöltük) cs. kir. arany kulcsos, titkos tanácsnok, a' magy. kir. udvari cancellariánál tanácsos és referendárius, Szabolcs megye fő ispánja, a' m. tudós társaság elnöke, a' bajor kir. tud. akademiának tagja, a' tiszamelléki reform. superintendentia 's a' sárospataki collegium fő curatora, jeles nyelvész és történetirási tudós, III-ik Lászlónak első házasságából T. Maria grófnéval, nemzett fija szül. 1790. octob. 24-én Pesten. Első tudományi mivelődését a' kolosvári iskolákban nyerte. 1806-ban a' pesti egyetembe jött, és törvénytanulási pályáját végezvén, gyakorlatul két évet mint ns Pest megye aljegyzője töltött-el; ennek végével 1810-ben Budán a' m. kir. helytartói tanácsnál lépett szolgálatba, hol még azon év végével tiszteletbeli fogalmazóvá nevezteték. 1812-ben ismeretei gyarapitásaul külföldre utazott. A' göttingai egyetemben töltött két év után megjárván német, holland, angol, franczia, schweitz és éjszaki olasz országokat, honába tértével, 1815-ben ismét előbbi hivatalába lépett. — 1818-ban tiszteletbeli helytartói titoknokká nevezteték; 1824. a' kir. itélő törvényszék bárójává; 1827-ben szabolcsi fő-ispán, s' végre 1832-ben a' kir. udv. kanczellariánál tanácsos és referenda-

rius lön. Ezen kivül hitsorsosinak bizalma 1818-ban a' pesti reform. egyházi kerület al-'s 1824-ben a' Tisza melléki superintendentiával és sárospataki collegium fő-curatorságával tisztelte-meg; végre a' törvény 1827-ben azon választottság tagjává nevezte, melly az országos munkálatok kidolgozásával foglalkozott. Ennyire terjed Telekinek politikai pályája, mellyen alapos ismeretei, vas szorgalma, őszintesége, és a' törvényhez tántorithatlan ragaszkodása által fejedelmének kegyelmét 's polgártársainak köztiszteletét megnyerte. Illy sokszoros igényre méltó munkássága mellett a' honi literatura körében is feledhetlen érdemeket szerzett magának T., folytonos munkássága által azokat még többre szaporitandó. Alig tért vissza utazásaiból, a' „tudományos gyüjteményben" több érdekes értekezésnek és birálatnak közre bocsátása által kezdé honfiait lángelméjének jelességeivel megismertetni, és Fejérnek leléptével a' szerkezésben is munkás részt vön. Ez időben koszorúzá-meg a' Marczibányi intézet két pályamunkáját. Őt illeti, az akkoriban olly heves vita tárgyában, a' nyelv-ujitási ügyben is a' dicsőség; ő fogta-fel első e' tárgyat olly rendszeres alap-elvekkel, mint mély belátási tudománynyal; fáradhatlan szorgalommal, harag 's párt nélkül mindenfelé buvárkodva, a' homályra fényt derített, 's a' felek egyesitésére legbölcsebb módot javalt. A' műnek évrajzi szakasza is első, 's egyszersmind szellemdús próbája a' magyar nyelv történetébe hathatni. — A' másik pályamunkát, egy tökélyes magyar szótár szerkezéséről, 15 év mulva ismeré-el a' m. tudós társaság nyelvbeli osztálya olly kimeritettnek, hogy az a' társaság által szerkezendő nagy nemzeti szótár alapjaul elfogadtatott. (Mind két értekezés megjelent a' „jutalom feleletek a' m. nemz. museum kérdéseire" Pesten 1821. két kötetében.) E' munkákat nehány évrajzi vázlat követé Kisfaludy K. 1822—23-i Aurorájában, 's azon kornak tanúi, mellyben T. a' történetirási tanulmányra — mellyre ezentul egész erőből szentelé magát — átment. — Szorgalmának egyik bizonyitványa a' m. tud. társaság évkönyvének 1-ső kötetében megjelent közleménye: „Szilágyi Mihály eredeti törvénykönyve." — Mindenek fölött a' tettekben 's dicsőségben fényes Hunyadiak korszakában (1438—90) virágzó kormány 's népélet vonta magára figyelmét. — Tömérdek fáradság, buvárkodás és költség által sok kutfőt gyüjtvén magának, nagyszerű, kötetekre terjedő munkájához fogott, melly kevés év mulva világot láthatand. Eltérve az eddigi magyar történet-irók egyoldalúságától, Teleki nem csupa hadakozások festését igyekszik rajzolni, hanem az akkori nemzetnek tökélyes rajzát, minden kül és bel, világi- és statuspolgári, hadi, vallási, kereskedési, értelmi és tarsalgási mozgalmai 's viszonyaiban. Alapos, szélesen kiterjedő tudományos és szelleme-létsze-

resitett irányának következménye volt, hogy, 1828-ban föns. cs. kir. főherczeg, az ország nádora, azon választottság elnökének nevezé-ki, melly a' m. tudós társaság szerkezetével foglalkozott; hogy annak alapitói őt igazgató taggá, 's ezek őt 1830-ban a' föls. fejedelem által is megerősitett 's alkotott tudós társaság elnökévé választák, melly választás azóta évenként megujitva megerősittetik. — De nemcsak mint status embere, biró és tudós igyekszik T. érdemeit szaporitani; hanem minden alkalommal azon nagylelkű honfiak sorában is van, kik királyért 's hazáért semmi áldozatot sem sokalnak. Legemlitendőbb azon ajándék, mellyet anyja és testvérei közös egyezésével mintegy 30.000 kötetből álló, a' tudományok minden nemére kiterjedő válogatott „Teleki könyvtár" név alatt ismeretes könyvtár átengedésével tett a' magyar tudós társaságnak, egy könyvtárőr részére alapitott intézettel együtt; mellyet részéről 1834-ben a' Kreszneric s könyveinek, kéziratainak, töredékeknek 's pénzeknek 8.000 darabra menő gyüjteményét megvásárolva, egy alapitványnyal a' fönebb emlitettnek gyarapitására áldozott. — Emlitendő még, hogy őt 1834-ki aug. 25-kén választá a' bajor kir. tud. akademia tiszteleti tagjává. — Arczképe megjelent: 1) Ehrenreich képgyüjteményében (rézmetszvény folio) — 2) A' Rajzolatok mellett (4-to) — 3) A' m. tudós társaság számára Barabás által készült (olajfestmény) mellkép után kőmetszvényben (4-ed rét). — 4) Ennek másolatja lapjaink mellett.

III-dik L á s z l ó, második házasságából, M é s z á r o s J a n k a bárónéval, fönséges főherczegasszony, az ország nádornéjának palotadámájával, 's a' pesti jótevő asszonyi egyesületnek volt kormányzónéjával, két magzatot nemze, u. m. IV-ik L á s z l ó t és A u g u s z t á t.

Teleki Sándornak 3-dik fija I-ső L a j o s 1758-ban halt-meg, 7 gyermeket hagyva maga után; közttük II-ik L a j o s t, karok elnökét, Leopold rend közép keresztesét, 's cs. k. titk. tanácsost; II-ik D o m o k o s t, tordai főispánt; III-ik S a m u e l t, századost; (kinek fija, V-ik J ó z s e f, az a s p e r n i-csatában esett el) — III-ik F e r e n c z e t 1825-ben helytartói tanácsost Budán; azután Kolosváratt kormányszéki, most udvari tanácsost és referendariust az erdélyi kanczellariánál; VI-ik M i h á l y t maros-széki fő-királybirót, titk. tan. 's a' maros-vásárhelyi collegium fő curatorát, ki 1826-ban halt-meg.

Teleki Sándornak második házasságból eredett fija.

Széki gr. T e l e k i IV-ik S á m u e l, erdélyi udvari kanczellár, Bihar megyei fő-ispán, sz. István jeles rendének nagy keresztese, a' göttingai, jenai, varsói tudományos akademiák tiszteletbeli tagja; előbb küküllői főispán, utóbb kormányszéki tanácsos, 1781 — 90-ben kir. biztos a' nagy-váradi kerületben, 1739-ki november 17-én született,

's 1822-ki aug. 7-én, élete 83-ik évében Bécsben meghalt, — minden tekintetben jeles, érdemteljes status-férjfiú volt. Marosvásárhelyen nagy költséggel egy könyvtárt alapitott, melly 1816-ban már. 36.000 kötetet számlált; Bécsben, a' maga hasznára tartottakat hozzá nem véve, 's mellyeket azóta vásárolt. — Könyvtárát közhasználatra szentelé. Már 1753-ban 's igy, 19-ik évében kezde annak gyüjtéséhez. Ezen évben e' czélból külföldre utazott. A' nyomtatott lajstrom: Bibliotheca Sam. Com. Teleki, 3 köt. Bécsben 's Lipcsében 1796—1817. első kötetének előbeszédében okairól, mellyek e' czélra inditák, sajátságos jószivűséggel igy nyilatkozik: „e' fáradságra 's költségre azon nézetbül szántam-el magamat, hogy hazámnak könyvbeli hiányát kipótoljam, és magamat alkalmas 's hasznos statuspolgárnak bizonyitsam."

Gr. Széki Teleki Domokos, (Teleki Sámuel erdélyi udv. kanczellár fija) az erdélyi kir. itélő törvényszék rendkivüli ülnöke Marosvásárhelyen, a' jenai ásvány-társaság elnöke, 's a' lipcsei gazdasági egyesület tagja, 1773. sept. 3-án Sáromberkén, Marosvásárhely mellett, született. — 1781—83-ig a' marosvásárhelyi reform. collegiumban tanult, ezután atyjához Bécsbe ment. 1785-ben a' bécsi egyetemben tanult, onnét 1791-ben a' pestibe jött, hol magát jeles törvénytudóvá képezé-ki. — 1798-ki sept. 16-án haltmeg Magyar országon tett utazásai (megjelentek Pesten 1805. Németh által magyarból forditva) széles ismereteinek tanúi.

Szóllnunk kell még gr. Széki Teleki Ferenczről, lelkes magyar költőink egyikéről.

Gr. Széki Teleki Ferencz cs. kir. aranykulcsos, 's a' m. tud társaság tiszteleti tagja, 1785-ki aprilisban született Beszterczén, hova Paszmosról szülői, gr. Teleki Mihály (ki M. Therézia idejében reformatusból catholicussá lön) és Dózsa Ágnes, kiknek harmadik fijok volt, Hora zendülése hirére bátorság okáért költöztek. Atyját még 7 éves korában veszté-el. Alsó iskolájit ugyan Beszterczén kezdé, az oda gr. Steinville István erdélyi hadkormányzó által 1717-ben alapitott ájtatos iskolák szerzeteseinél. A' felsőbbekbe Marosvásárhelyen, Károly-fejérváratt, és Zalatnán járt. 14-dik évében a' bécsi Theresianumba viteték. 1805-ben lehozá őt nagy bátyja gr. Teleki Ferencz, huszár-alezredes (kinek arczképe az Erdélyi Muzeum VII-dik füzetét ékesiti) Kolozsvárra az erdélyi törvény tanulása végett — 1808-ban (23-dik évében) idősb gr. Teleki Paula Ferencznek (Bécsben az erdélyi udv. cancellaria tanácsnokának) testvérével Saroltával, kitünő szelid lelkű dámával, kelt házasságra. — Saját leveleiből érthető, milly kedvelője volt a' tudománynak, jelesen a' költészetnek. Irt részint eredeti részint forditott költeménye-

ket mérték nélkül. Belőlek forró hazafiság, mivelt szellem, 's könnyedség, tiszta vonzalom a' nemzeti nyelvhez, 's romlatlan érzelmek tünnek-ki. Kiadá azokat némelly folyó beszédben irtt elmeműveivel együtt 1834-ben Budán t. Döbrentei Gábor ur, tartományi biztos, kivel nyájas barátságban élt. — A' m. tudós társaság tagjainak Pozsonban 1831-ki febr. 16-kán tartatott első nagy gyülésében tiszteleti taggá választatott. — Meghalt ugyan ezen évnek dec. 16-kán, egy fiút 's egy leányt hagyván maga után szeretett özvegyével együtt.

HAZAI HIRLELŐ.

Gyászhir. Sárpatakon m. Bethleni gróf Bethlen Károly ur sept. 16-kán mellbeli vizkórság következésében meghalt. Temetési végtisztessége 22-kén bethleni jószágán tartatott. (ERD. HIRADÓ.)

KÜLÖNFÉLE.

Fontos okok a' házasságra. Ezer ifjú közül Angol földön alig nőszül ketszáz, franczia országban 250—260, német országban nem egészen 300. 's e' számból felénél több pénz és illemény tekintetébül nőszül. Mintegy nyolczad része a' köz életben hivatalra juthatásért; más nyolczad része haszonkémlésből; harmadik nyolczada unalombul; és csak az utósó nyolczad házasodik valódi család- életi elvből. Az utósó pásztához tartozó kevés nember naponként kevesedik, ennek pedig fő és alap oka az ifjak nőtlensége.

Vadnép kegyetlensége. — Londonban a' lord-maire utósó audentiája élénk részvétet gerjeszte mindenkiben. — Frazer kapitán özvegye, azon Frazeré, ki a' Stirling Castle parancsnoka volt, melly 1833-ban Uj-Hollandia partjain egy kláris szirten szétzuzatott, 's a' rajta levő legénység nehány egymiken (individuum) kivül vadak áldozatja lett, igy beszéli-el szenvedéseit: „a' hajótörés után minden remény elenyészvén a' hajó megmenthetése iránt, a' nagy ladik és kisebb sajka leeresztését parancsolá a' kapitán, hogy rajtok Moreton-kikötőre juthassanak, hol a' daczoskodó hajós legénység fékezésére kényszeritő dolgozóház van állitva. A' sajkába szállott egymik elváltak a' ladiktól, 's mi lön sorsuk, nem tudni. Frazer kapitán nejével, a' tisztek 's nehány hajós legény, húzamósb tengeri bolyongás után, mi közben éhséggel és szomjusággal küzdének, partra szállottak; de itt még iszonyúbb sors várt reájok. A' környéknek legvérengezőbb csapatja megtámadá 's körülkerité őket. Köntöseiket levonák tagjaikról, óráikat szétzuzák 's darabjaikat orruk és füleik ékesitésére használták. Frazerné asszony, kin a' téjláz jelei még mutatkoztak, egy törzs-főnöknek gyermekét kénytelenitteték szoptatni; ha pedig sirt a' gyermek vagy szenderegni vonakodék, a' szegény dajka kegyetlenkedésüknek tárgya lön. Egy illy alkalommal Frazert, ki részvevőleg őket gátolni akarta, lándsával keményen megsebesiték, nejét pedig, ez iszonyúság tanúját, 's férje testéből a' lándsát kivonni akarót, még pokolibb kinokkal gyötrék. Azt is meg kell jegyezni, hogy mivel a' fejérszin a' vad hölgyeknek nem tetszett, Frazerné asszonynak egész testét bedörzsölék füvekkel, hogy megbarnuljon. James őrnagy, csinos külsejű ifjú is, azon sorsra jutott, mit e' tartomány szokásaival ismeretes Frazer neki mindjárt eleinte megjósolt. Frazer t. i. figyelmezteté, hogy, azon vad em-

bertől, ki mosolygó arczczal megy felé, mintha kecseit bámulná, óvakodjék. Egyik nap délestén csakugyan barátságos tekintettel lépett hozzá a' vad sarjadéknak egy főnöke, 's vállát megveregeté. E' jelre némellyek, kik háta megett állának, bottal fejére sujtottak, 's a' földre terültnek fejét eles kagylókkal lenyiszálták. A' szerentsétlennek feje csak hamar kikészittetett, hogy egy sajka orrának disze legyen. Frazerné asszony 's még nehány fenmaradt társainak sorsa is halál lett volna bizonyos József nevü Négernek keszsége nélkül, ki „Stirling Castle hajón" szakács volt, és szine iránti tekintetből a' vad sarjadéktul tiszteltetett E' férjfiú szabadságát használván, egy parton maradt sajkába veté magát, 's Moretonbaira evezett. Értesittetvén e' helynek parancsnoka Frazerné assz. 's társai szenvedelmeiről, szabaditásukra egy kis csapatot küldött. E' csapat vezérlete egy gonosztevőre bizatott, ki megszökvén, nehány évet a' vadak között tölte. Ez, a' tartomány szokásaival ismeretes levén, a' foglyok börtönéig jutott, szökésüket kieszközlé 's a' sajkára vezette, hol rájok szabaditóik vártak. A' parancsnok a' gonosztevőt e' szép tetteért szabaddá tevén 30 font sterlinggel megajándékozta. Frazerné assz. Sydneyra költözött, hol minden szükségessel felkészitve „La Mediterranée" postahajón Londonba vitorlázott. A' hajó kapitánja városházhoz kisérte, 's bal sorsát elbeszélé. A' legiszonyúbb szükség harácsává lett nőnek csak annyi értéke sincs, hogy gyermekeit, kiket elutazásuk előtt Orkade-n hagytak, meglátogathatná. Egyik karja a' szerentsétlen nőnek haszálhatlanná lett, és a' kegyetlen kínok közt egyik szemétől is megfosztatott. Egy aláirási ivet bocsátott-ki a' Lord-maire, 's reményli, hogy London némberei e' szerencsétlent adományaikkal fölsegélendik.

P é n z v e s z t e g e t é s k ü l f ö l d ö n. Angol földön sajnosan érzik, hogy némelly gazdag birtokosok töméntelen jövedelmeiket külföldön költik-el. Franczia 's német országban mintegy t i z m i l l i o fontot hagynak. Bizonyos angol gentleman, mintegy 40 000 font évi jövedelemnek határtalan ura, esztendőről esztendőre olasz országban lakik. Egy másik a' tömérdek pénzt csak arra pazérolja-el, hogy szakadatlan Parisból Boulogneba 's onnan viszont vissza-utazik. — Mit mondjunk mi, kiknél hasonló példák szintén nem ritkák.

K o r o s p u l y a. — „Cumberland-Packet" angol hirlap julius 25-ről irja, hogy a' hires lengyel pulya B o r o l o w k i gróf, jelenleg nagy viszszavonultságban egy csinos, terjedelmes mezei jószágon él Wear folyam martjain, Durham mellett. És noha most már 99-ik évét éli, még is tökélyes egésségben van, csak ereje kezd némileg hanyatlani. De biztosan lehet hinni, hogy egy évtizedet még tul élend.

N a g y k é r e l e m l e v é l. — Legnagyobb kérelem-levél, melly tán valaha benyujtatott, az lehete, mellyet Britt-Indiában a' muzulmanok nem régiben nyujtának az angol kormány elébe. Terjedelme 680 lábnyi 18.171 aláirással. Ez iszonyú nagyságnak oka — összehasonlitva a' csekélyebb aláirókkal — az lehet, hogy ez emberek a' papirosnak csak egyik lapjára szoknak irni, bár mekkora legyen is az.

H a j d a n i s t e m e t k e z t e k. Haller évrajzi búvár „Helvetia a' Rómaiak birtokában" czimü könyvében azon véleményt igyekszik megczáfolni, hogy a' temetkezés csak 4-ik században jött volna szokásba, és bizonyossággal azt állitja, hogy már legrégibb korban a' Görögöknél is szokásban volt. Bizonyos orosz tiszt 1772-ben Naxos szigetén egy szikla-üregre talált, 's benne az ülő H o m e r n a k hideg tetemeire!

Schach-Encyklopaedia. Egy uj nagy Sándor — az az a' schach-játékban — fentebb emlitett czim alatt egy könyvet adott-ki, mellyben e' játéknak minden szabálya, fortélya, csele alaposan leiratik, mellyekben a' schach-játszónak, ha győzni akar, nagyon jártasnak kell lenni. Sándor leghiresebb schakkozó egész Europában, vagy legalább egész Parisban, és ugyan ott egy schachozó társaságnak alapitója. Hősünk szakadatlan egyezkedésben van a' világnak minden hires schakkozójával, 's országában királyként intézkedik. Mint hallatik, Ázsiában van legtöbb drabantja.

EMLÉKMONDÁS.

Szerencse.

Hasonló szerencse idő forgásihoz,
Álnokság férkezik gyakran dolgaihoz;
Jobb kezével mit ad, ballal kapdos ahhoz,
Ha ma nálad vagyon, holnap esik máshoz.

Nincs állandósága, nincsen szerencsének,
Csak kivül aranyos szine kincseinek.
Siralommal fizet gyakran övéjinek,
Csak az egy veszteség jutalma béreknek.

Tenger habjaihoz őt hasonlithatom,
Hol csendes hol zajos dolgában, mondhatom,
Hol állandó helye, soha sem tudhatom —
Szerencsének képét illyformán irhatom.

B. LISZTY LÁSZLÓ után K. H. K. J.

Egy lépés. — Tisztelettől szerelemhez ollyan a' lépés, mint liliomtól a' rózsához. KISFALUDY KÁROLY után UDVARY.

Szív. — Azon kéz, melly a' fényes napot égre rendelé, véste mélyen szivünkbe kötelességeinket is. Szivünk olly törvénytábla, mellyen az irás mintegy Isten ujjával van irva. Azonban sajnos! — szenvedélyeink annyira elhomályositják azon irást, hogy hamar olvashatlan lesz.

GANGANELLI után S. KAROLINA.

Számrejtvény.

Karolinához.

Linka minap kérdé, hogy hány éves vagyok. — Ám ez
A' kérdés? — felelék. — „Ma vagyon születési napom. — Vágd
Ketté, 's hogyha felét illyképpen sokszorozandod,
Évim száma kijön: — „fejiben lesz sokszorozandód
Félig, 's lábában lelsz majd a' sokszorozottra.
Ezt vedd kettősen, 's benn lesz születési napom, 's igy
Mindkettőt kitudod, de legyél mult holdra figyelmes"

MISKOLCZY ISTVÁN.

Előbbi rejtvény: 1) Nem, mert közben mindig éj van. — 2) Az árnyékot. — 3) A' folyóvizek ágyai. — 4) A' fánk. — 5) Gyémánt gyürű tüzét.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

81.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap october 8kán **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Félévi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Tévesztett szerelem.

(Folytatása.)

Atyjáról végre Emmi feledkezék; de Endréről ábrándozva mindent össze vissza beszélt a' szomorőrültség jeleivel; — néha sirt is, 's ez mutatá, hogy van lelki jelensége is.

Móricz azokat használhatóknak gondolá, Endréről némi kedvező nyilatkozással járulni Emmihez, melly, véleményeként, semmi rosz de jó következést vonhata maga után.

Hozzá hajolva Móricz, a' legszelidebb hangon szóllitja nevéről:

„Emmi! édes hugom, Emmi! ismersz engemet?“

Hosszan rányilnak szemei Emminek.

Móricz ismétli a' szóllitást.

Emmi némán csóválja fejét.

„Én vagyok szerető bátyád, Móricz!“ —

Emmi őt magához öleli, 's halkan sipegi: „Móricz!“ —

„Móricz, szerető Móriczod mondja, hogy Endre is szeret tégedet!“ —

Emmi eszmélni látszaték; karjánál ragadja Móriczot, 's rá feszíti kérdő tekintetét.

„Igen! Endre szeret! a' levelet nem ő irta! Endre szeret! én elviszlek hozzá tégedet, ő majd örülni fog!“ —

„Szeret! szeret! nem hitszegő! örülni fog! hozzá! hozzá! vigyel engemet!“ — kiáltoz a' széditő örömnek legkifejezőbb jeleivel; de a' felugrani akaró visszarogyik.

„Légy csendesen, édes hugom! ha meggyógyulsz, akkor Endréhez mindjárt elviszlek!“ Emmit, az örömben fészkelődőt, letartja.

Az öröm-meglepést Emminek lelke még nem vala fölfogható, — és ha jelen lelki helyezetét, ennek a' külsőre hatásából figyelve, szemlélem, igen criticus ponton látom őt. —

Megtörtént, mitől féltém Emmimet.

A' betegágyból csak hamar föllábbadott; de őrültsége azon fokon maradt, mellyre az öröm meglepéssel hágott által.

Mindig Endréről beszélt, 's ha bátyját megpillantá, „Móricz! Móricz!“ — kiáltozá, hozzá szaladt, nyakába fogódzkodék, össze-meg összecsókolá esdekelve: „Vigy el Endréhez engemet!“ —

Illykor, egy ízben, Móricz találta neki mondani: „Várjunk még édes hugom; én irtam Endrének, 's várom, hogy megérkezik!“

„Megérkezik!“ — sikolta Emmi — 's az öröm, melly szemébe szökni látszaték, olly elragadtató vala, hogy a' perczben bátyja karjai között öszszerogyott.

Nagy meggondolatlan tettet követe ismét Móricz el; — következését maga is tüstént sajnosan láthatá.

„Ni ni! riada Emmi szédültségéből, 's tárt karokkal az ajtó felé iramlva sikolt: „Endre!“ — és mintha valakinek áltölelt keblére homorulna, egyensúylt vesztve földre terül. Egy kissé megüté magát; de Móricztól fölemelve, tüstént szökdécselt örömében; majd mintha valakit kezénél megragadna, a' viszonlátásnak legédesebb szavaival beszélt. Képzeljen olvasóm egy érzékeny viszonlátást, 's ugy itt, a' felől többet nem kell szóllanom.

„Ugy-e! te nem irtad azt!... tudom! tudom! — de lát'd! akkor én azt gondolám!“ mondá többi között Emmi képzelt Endréjéhez.

Ez időtől fogva Emmink jelenőrültségében tépelődött.

Reggelenként, öltözködésekor, kopogtatást hallott ajtaján, 's kiáltozá: „Még nem szabad!“ — Ekkor öltöztető szobaleányát siettetté, 's alig kapá magára az utósó ruhadarabot, ajtót nyita, 's köszöntve Endréjét bevezeté. Napestig társalkodott, mulatott 's csevegett vele; de a' beszéd többnyire összefüggés néküli volt. Néha figyelve fölszóllalt: „Hah! hah!... Endre, hallod-e? a' szép zenét, hallod-e'?... jer! tánczoljunk egy kicsinyt!“ 's mintha valakihez fogódzkodnék, tánczra kelt. „No no! fogj-meg jobban engemet! eleshetem!“ — mondogatá a' szobán köröskörül lejtése közt. — Majd szembekötősdit, kergetősdit 's bujóskát játszott Endréjével: bukdosott, mintha kitérne valaki elől; futosott, mintha valakit elfogni akarna, vagy attól elfogatnék. — „Szaladj! szaladj! megfoglak én!“ — „Hova buvott a' csintalan!... de hiszen, látlak én az ágy alatt!“ — „Hi hi hi! ne bánts! eressz-el engemet!“ — 's több illy félék között. — Majd fáradtan, mintha valakit vezetne, zongorájához ment, 's — jer Endre! jer! halld! „a' szép Reményhez!“ leült, 's zongorázva énekelt. — Esténként, elváló Endréjét ajtóig kisérte, 's hozzá epedve mondá: „Jó éjszakát! eljöjj ám holnap megint!“ —

Igy ment ez naponként, feledve vágyakodását valódi Endréjéhez; — mert ezt neki a' mély ábránd jelenné tevé; — de az napról napra észrevehetőbb bélyegét is mutatá sorvasztó hatóságának a' testiségre. Emmi szemlátomást soványodék elannyira, hogy végre arczulatja halálképhez hasonlita; szemei mélyen üregeikbe fonnyadának, 's kiszáradt egész teste. Egy theoreticus, vagy e' részben csekélyebb tapasztaltságú természet- 's lélek-vizsgáló itt tagadólag rázza fejét; — de az elég tapasztaltságú tudja, hogy, a' vidámság, élesztő erejét a' fölmagasztalt képzelődésnek élénk 's folytonos működése megsemmitve, — milly szörnyű hatású legyen a' testre. — —

Mi természetesb, mint hogy Emmi ágynak esett; — de a' betegség — jóllehet veszélyes — még is olly jótékony hatású volt, hogy a' jelenőrültségnek mintegy fonalát vágta, 's őrültsége azon még legszelidebb fokra hágott vissza, mellyen őt a' jelenőrültség előtt szemléltük; — ismét szüntelen Endréhez vágyakodék, 's rimánkodék bátyjának, vinné-el őt hozzá.

Mi már, kedves olvasóim, Rahódyéknál Emmink mellett mintegy másfél évig tartozkodánk; ideje, hogy tovább menjünk.

A' föllábadott Emmivel Móricz kocsira ült, őt orvosok tanácslására, elme szóródás végett, utazni vivő; de Móricz az Endréjéhez csillapitlan vágyakodó leánynak akaratját teljesiteni szinlelé, — 's el is vitte volna őt bár mennyire, csakhogy szeretett hugát annyi szenvedés után boldogítsa! —

De mély psychologi kérdés marad: lehetett-e Emmi, az ő körülményeihez képpest, Endrével boldog?

Hova lett Endre? senki sem tudá. Rahódy Móricz, atyjának halála után, tüstént keresteté; de mit sem hallhatott róla egyebet, mint, hogy Kistelky Endre hirtelen eltünt a' fővárosból.

Útasaink bejárják az ország legszebb vidékeit, meglátogatják annak édenét — az éppen sok főrendű uraságokkal fénylő — Füredet is. Majd a' hullámzó Balatonra szálltak, 's megtekinték Tihanyt ritkaságaival. Innen túlpartokra evezvén, Somogynak a' tóra dülő részén haladtak tovább. De mind ezek kevés foganattal hatottak Emminek folyvást csilapithatlan vágyakodásban borongó lelkére.

„Móricz! — sohajtja Emmi ollykoron — mikor! mikor viszesz Endréhez engemet?"

„Hiszen viszlek, édesem! oda viszlek most; de lát'd, Endre messze van!" — vigasztalá Móricz, 's a' messzeség alatt, hihetőleg, egy olly hont gondola, hol e' földi vándorságnak vége szakad, hol mindnyájan, az örök béke enyhelyére tért útasok, egymást üdvözlik egykoron. —

a

„Móricz! Móricz! — Bakonyt látva, rimánkodik Emmi — erdő! láť'd, be szép! magához integet! — Móricz! arra vígy engemet!“ — 'S bátyja nem állhatván ellent esdekléseinek, azon szándékkal, hogy az erdőn átkelvén, X..on egy kedves ismerősét látogatja-meg, utját Bakonynak vevé.

Ki még járatlan a' Bakonyban, könnyen eltéved. — Ez érte Móriczot is. A' nap már leáldozni készült, 's mintegy három óra folyása lehetett már, hogy csárdára vagy még csak emberre sem akadott, ide 's tova bolyongván az erdő belsejében; hol végre a' nyomdoktalan szirtgöröngyös út majd lehetetlenné tette a' kocsival menést. A' nap már egészen leáldozott, midőn egy sima de szinte nyomdoktalan lapályra ért, hol, nehány puskalövésnyit haladta után, már-már csüggedésig borongó lelkét egy a' sűrűségből előbukkant emberalak viditá-föl. Puska volt vállán, 's ugy látszék, mintha feléje tartana. Móricz leszállott, 's elejébe menve, a' közelgő — mint zöld öltözetéről gyanitható — erdei vadászt üdvözli, 's utba igazitásért könyörög.

Jámbor!“ — szólla mély hangon a' mintegy középkort mutató, szőrlepte arczú férjfi, 's majd Móriczra, majd kis távulságban álló kocsijára hosszan mérőtekintetet vete — kegyed igen messze tévedett; legalább is három órafolyás szükséges, hogy a' X-i utat érje, 's éjfél, hogy a' faluba juthasson. Illy késő botorkálás veszedelmes is lehet. Ha meg nem veti kegyed, nem messze lakom, szolgálok éji hálással, 's holnap jó utra kisérem kegyedet. Ha tetszik, a' kocsit meg lehet inditani, 's mi elötte ballagunk“ —

Móricz, a' vadásznak bizodalomra vonzó tekintetén — mert a' természet emberének arczáról még a' csekély emberismerő is olvashat — fölbátorultan, nem győzé örömében köszönni a' szivességet. Kocsijához visszaszalad, betekint, 's intve a' kocsisnak, kalauzához csatlakozik.

„Társamat tekintém-meg — szólla Móricz a' vadászhoz érve — szegény beteges; amott a' szirtgöröngyös út igen megrázta, 's itt a' sima lapályon elszunyadott.

„Társa? nem társnéja?... 's a' többi csak a' mély álomnak elfajzott kicsapongása volt?“ — félrefordulva töprenkedék a' vadász magában.

„Vadász úr! mint látom valamiről tünődik, szolgálhatok?“

„Semmi, semmi! kedves úr, különösnek tetszett nekem, hogy e' találkozást megálmodám.“

„Megálmodá? Eset, csupa eset! — 's tart kegyed valamit az álomról? — hiszi, hogy az álom, mint a' tudósok mondják, h a l á l

képe? — vagy, mint a' vakhitűek ábrándozzák — jövő tükre?... egyik sem ezek közül...“

„Gondolom, kedves úr, mit még mondani akart: halál képe, jövő tükre! epytheton nélkül kép 's tükör eléggé kifejezik az álom lényegét; — mert az álom képtükör, hol phantasiánk az ébrenlétet környező 's környezett tárgyakat, kényeként teremtett tarka szellemképekben, elő-'s visszatükrözi; — 's lehet-e a' tükörben látni többet a' tükrözött tárgyaknál? — De azt még is megengedi kegyed, hogy vannak álmak, mellyek, némileg módositva, valóvá teljesülnek; oktalanság volna ugyan ezért, bár milly különös álomból előre teljesülést jóslani; de ha már teljesült, az éber ész mintegy kételkedve álmélkodik 's gyanitja, hogy a' lélek, minél inkább gyengültek a' testiség korlátai, annál fönsőbb tehetségekkel határos. — Én ugy vélekedem: olly álmak, mellyek valóvá teljesülnek, csak igen mély alváskor szállhatják-meg a' lelket, midőn erre a' testnek lehető legcsekélyebb hatása van, — valamint a' magnes-álomban igen-igen vékony lehet azon kapocs, melly még a' lelket a' testtel függésben tartja. — Különben én az álomról mit sem akarok egyebet tartani, mint azt, hogy az álom a' testnek olly édes enyhület, hol a' nyomorú élet terhei 's keservei enyésznek, elhalnak, — 's a' léleknek olly bájos éldelet, melly a' multaknak leélt örömeit még olly gyakran édes jelenné átteremtheti, és a' jelen 's jövőnek lehetetlenségeit nehány percznyi életteljes tündérvalóvá varázsolhatja!“

„Engedelmet bizodalmas nyilatkozásomért, vadász úr! külsejéről itélve, nem reméltem illy philosophiát találhatni kegyedben!“

„Tudom, mindent csak külsőrül itél a' világ, hol semmi sem az, a' minek látszik, és semmi sem látszik annak, a' mi; — azért olly kedves lakom az erdei magány. Van itt nekem elég gyönyöréldeletem, ha vadakat üzve e' rengetegnek phantasiateljes vidékeit naponta bejárom, 's ha a' világnak, ha a' multaknak emléke borongó kedvélyt idéz elő lelkemben, elég ama kopár hegyre másznom, mellyről éppen most ereszkedém-le —, hol azon nehány terebélyes tölgy ide láthatlanná teszi a' régi váromladékot, melly az enyészet képzelmeivel lelkemet a' mulandóság édes álmain egészen egy lehető boldogabb hon küszöbéig ringatja által, hol minden enyészetnek vége szakad!

(Vége következik.)

PESTI VIZSGÁLÓ.

Rákosi táborlat. — A' bér- és társasági kocsiknak october 3-dik napja ismét gazdag aratással kamatolt; mert délesti órákban a' két testvérváros lakosainak szinte fele kitódult, megszemlélendő a' tábori gyakorlatot. Ez delután öt órakor kezdetett. Hrabowsky vezér őrnagy dandára a' két tábor-

sánczot megtámadá; alig dördült-el az ostromlók részéről egy két ágyu, az alsó táborsánczná1 földingató morajjal lobbantak-fel a' köürögök (Stein-Minen), közáporaikat iszonyú sűvöltéssel levegőbe szórók. Tüzes, heves ostrom támadt, mig makacs ellenszegülés után, a' sánez csak ugyan megrohanással elfoglaltatott, 's a' diadalmas sereg részint a' sánczkarókon részint a' kapun diadallal bevonult Most a' hangászkarok zengedezései között fenséges cs. kir. fő herczegasszony, az ország nádorneja is, fenséges magzataival, István és Sándor főherczegekkel, kik a' gyakorlatot megszemlélni kegyeskedtek, a' sánczba mentek, honnan hosszasb mulatásuk után, a' kiállitott sorok előtt kocsin azon helyre mentek, hol ő cs. kir. fenségök tiszteletére elgyujtandó tüzjáték volt felállitva. A' hangászkarok váltogatott zengedezései közt gyujtatott-meg a' tüzjáték, mellynek többi részei közül legkitünőbb volt a' végző diszitmény, egy ezernyi csillagokból alkotott kis templom közepén e' betüket „V. E. H. J. M. D." és ormán a' két fejü sast előtüntető. — Vig lármával tért ennek végével a' gyalog és kocsin jött népsereg haza; némellyik a' homokbuczkákon felbukván morogva, mások ennek kedvetlenségét kaczagva, a' bérkocsisok pedig azon ohajtattal:

Évenként mért nincs harminczhat
Tüzi játék és táborlat.

KÜLÖNFÉLE.

Majlandi sorsjáték. Majlandban élénk készületek tétetnek a' kisded-óvó intézet részére megengedett sorsjátékhoz. Valóban, megindító jelenet nézni, mi hévvel iparkodnak a' legelső, legfőbb rangú dámák, a' kijátszandó tárgyak elkeszitésében. Az 500-ra menő nyeremények köztt több fenséges kéznek müve is van. — Közelebbről a' nyerendő tárgyak nyilvános nézésre tétettek-ki a' véd-dámák palotájában.

Czifra hirdetmények. — A' „puff" hirdetmények nagy mestersége azon alapul, hogy egy tárgy, melly csak a' hirdetmény kiadóját érdekli, olly tárgygyal hozattassék érintésbe, melly az olvasót érdekli, vagy melly különben nem olvastatott volna-el. — Mennyire honosodott ez az angol földön tenyészett gyümölcs franczia országban is, következő parisi értesitők szolgáljanak tanúul. — 1) Tegnap előtt este különös természeti tüneményt láttunk. A' port Royal ivhajlásai alól nagy csapat fekete lepke emelkedék-fel, 's hosszas repkedés után, a' bajnok utszán levő „la Victoria" kávéház fedelére szállott, hol olly jeles fagylaltat 's izes reggeli étkeket kaphatni. A' természetbúvárokat e' ritka tünemé yre figyeltetni, kötelességünknek tartottuk. — 2-dik) Jeles hasonlithatlan szinésznénk, Mars k. a. tegnap éjjel olvasás közben véletlenül meggyujtá ágya függönyeit. Bútorai szerencsére üreges öntött vasból vannak, Gandillot testvérek gyárából Belleford utszán. Különben az eset gyászos következményeket vonandhata maga után. (Jelenleg minden hirdetmény-gyártó e' hir után szövi össze tárgyait.) Mars k. a. fenséges, felülmulhatlan tragikai szinésznénk tegnap este ágyában, a' szép művészetek utszáján, Hyppolite Souverainnel ujonan megjelent „Paul" czimü regénynek második kiadását olvasván, ágyának függönyei lángba borultak; a' csinos nyomatú könyv, szerencsére nem gyengité szemét, 's igy a' szerencsétlenséget még jókor észrevette. — 4-dik.) Mars k. a. dicső szinésznénk, tegnap este két uj patent-gyertya fé-

nyénél (bougies de l' Etoile, mellynek fontja Richelieu utszán 2 frankon árultatik) holmit olvasgatván, egyik gyertyatartó véletlenül feldült, 's az ágyfüggönynek egyik csucsát meggyujtá; a' láng pillanat alatt eloltatott. Ez alkalommal bizonyodott-meg, milly hasznosak e' gyertyák; mert azoknak egyike több perczig hevert a' művésznének zöld selyem moirée ágytakaróján, és pecsét-nyomót sem hagyott rajta 's a' t.

Kereszt-névi divat. A' tizenkettedik századig nem volt német országban más keresztnév divatban, mint eredeti német. De már ebben 's az utána következő századokban bibliai 's más szent nevek számüzék a' hajdaniakat. Cromwel idejében már nem elégedtek-meg csupa bibliai nevekkel, hanem egész bibliai mondatokat választának kereszt névül, — mint Hume mondja — bizonyos Barebonne nevü rajoskodónak mellék neve „Lauda Deum in Christo; nam sine eo damnatus fuissem (Krisztusban imádd az Istent; mert nélküle elkárhoztam volna)" — kit a' nép rövidség okáért — mint Hugo Viktor irja — kárhozott Barebonnenak nevezett. A' tizenhetedik században német országban, 's; különösen Lipcse környékén legkedvesebb volt a' Valpurgis név. A' tizenhatodik századig minden gyermek csak egy nevet kapott a' keresztségben; később már tiszteletnek tartaték a' több név. Ennek következésében kapott egy spanyol korona-örökös ötvennégy kereszt-nevet. Jelenleg is nagy befolyása van a' divatnak 's korszellemnek a' kereszt-nevek választására, és most, még az aljas nép-osztályban is, ritkán hallhatni; János, Miska, Sebestény, Kristóf 's a' t. nevet, ezeket Gyulák, Tivadarok, Gvidók, Ödönök 's a' t. váltak-fel. — Sveicznak más izlése volt régibb korban a' kereszt-nevek választásában. Midőn 1-ső Ferencz franczia király a' sveiczi köztársaságot kéré-fel fija kereszt-anyjának, az emlitett asszonyság elfogadá ugyan a' megtiszteltetést, de a' keresztnév választását magának tartá-fel — A' király, ki fiját Lajos, Henrik vagy Károlyon kivül más névre keresztelteteni nem akará, zavarba jött, és a' komaságról lemondott, midőn megérté, hogy a' kereszt-anya Daniel próféta könyvében elő forduló Sadrach Abednego 's Mesach nevét szánta a' dauphinnak.

Tanitott bolhák. — Egy utazó Aachenből, az ott pénzért mutogatott, tanitott bolhákról következőt ir: alig érkeztem meg e' hajdankori, emlékteljes városba, egy csapat, a' fogadó előtt állongó ember ezt kérdezé tőlem: „látta már ön a' bámulandó művészeket?" — Egy másik felkiált: „természet csudája" — a' harmadik hosszúra nyult bámuló képpel: „nem, ez boszorkányság! itt nem tisztán megy a' dolog!" — Ismét egy negyedik: „a' világ mivelődésikorszaknak megjósolt lélekköltözése létesult!" — „De hát mi, micsoda? — kérdém, a' világmivelődésikorszak említése által felébresztett figyelemmel. „Tudja meg tehát ön — mond egy felborzadt hajú fiatal ember hevesen — hogy falaink között a' soha nem látott, soha nem hallott, állati mivelődésnek tető-pontját ért „puces industrieuses" tartozkodnak; a' lejtő, dolgozó, vivó bolhák!" — 's valósággal, láttam e' bolhákat táncolni, dolgozni, vivni; láttam, hogy művészségük nem szemfényvesztés, nem alakoskodás. Értse, ki tudja. Szóval, Bertoletto ur bolháit kitanitá. Mi több, véreével táplálja őket. Kezén megmutatá a' csipés helyeit, mellyen kedvelt „puces industrieuses-"ei vérét szivták. — „Önnek társasága 20 személyből állván, naponként — jegyzém-meg — számos vendéget kell táplálnia. — „Pardonnez monsieur! — válaszolá — il y a personnes, qui en ont à nourrir de plus." (Engedelmével uram, de vannak személyek, kik több bolhát is táplálnak). —

Egy közel álló fiatal dáma tetteté magát, mintha Bertoletto ur észrevételét nem akarná megérteni, még sem tudá megállani, hogy eper-hasadású ajkacskái egy rózsa-lepelhez hasonló mosolyra ne vonuljanak. — Mint mindenütt koldus-botra jut a' művészet: ugy Bertoletto ur is csomó adósságot hagyva maga után, a' kapufától vett bucsút, társaságával.

Athini hirlapok. Athinában jelenleg 19 hirlap vagy korszaki folyóirat jelen-meg: azonban ök is előfizetők szükében vannak; mert egyiknek csak 18: másiknak ennél is kevesebb, t. i. csak 12 előfizetője van. — Legkapósb „a' kormány" czimü hirlap, ennek legalább még is 875 előfizetője van.

Lég-hajózási divat. Londonban annyira ment a' léghajózási divat, hogy mult napokban ugyan azon egy nap három léggömb emelkedett-fel; kettő Green testvérek, 's harmadik Graham ur kormánya alatt.

EMLÉKMONDÁS.

Egy óra.

Egy rövid óra elég javainkat elütni kezünkről
És fanyar éltünknek végét elhozni.

HORVÁT ENDRE.

Jutalom.

Restté a' várás nem tesz!
Ne sajnáld a' szorgalmat,
Bár vén korodban nyerj csak jutalmat,
Akkor az még édesebb lesz.

KIS JÁNOS után —

Hazafiság nem áll szóban. Hol sok a' szó, ott kevés a' tett.

Gr. SZÉCHENYI IST. után —

Fejlődés. Minden embernek keblében megvan a' fejlödési csira. melly harmat és fény által ápolva ép növénynyé változik; harmat nélkül elszárad; fény hija nélkül pedig beteg nevekedést vesz.

VAJDA után K. H. K. J.

Tagrejtvény.

Mindent, mi nem felső, elsőm jól emlithet;
Nem fogható tárgyat is gyakran nevezget.
Másodikom csupán jelennek barátja,
Bár multnak leánya, és jövőnek atyja.
Egészem kellemes gyümölcs télen nyáron,
De azért nem terem minden földhatáron.
Ősz korban sok veszélyt hozott emberekre,
Most tárgyul szolgálhat királyi diszekre.

TÁPIÓFI.

Előbbi rejtvény: „esztendeim száma 36; születésem napja sept. 12-ke.

Figyelmeztetés. — E' lapoknak jelenleg folyó évnegyedi számaiból még lehet rendelni példányokat.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

82.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön october **12kén 1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ÉLETTÖRTÉNET.

Töredékek Byron lord életéből.

Illy czimü kéziratból: Byron lord élete és művei. — Eredeti hitelesb kutfők után dolgozta Petrichevich Horváth Lázár.

III. Szakasz.

Menjünk-át Byron lord literatori palyájára. — Amaz ugy szólván gyermek-korában közrebocsátott költemények nála sem valának egészen menttek a' képezés 's nyelvnek ama hibáitól, mellyek szükségesképp' egybe vannak a' fiatalkori próbatétekkel kötve, próbatétekkel, mellyek utánzási hajlandóságnak inkább, hogysem eredeti sajátságnak szoktak lenni szüleményei. 'S csak ollyanok is voltak azok, mint első próbája az éneklő madárkának, melly felfogja 's utánozza nemzőinek hangjait, mielőtt még idő és szokás teljességet adott volna szavának, bizakodást ő neki, önálladalmat, további segitséget feleslegessé tevőt. 'S ha bár — igy mond Lake *) több, és derék birák valának is, kik „üres óráiban“ **) az érttebb korra sokat igérő gondolat mélységét és kitételek szerencsésségét feltalálták: e' munkája még sem kerülé-ki a' „skót vizsgálók“ ***) biráló sujtásait, kik ellent nem állhattak az alkalomnak, melly rést nyujta nekik egy czimeres költőt csipdesni, szeszélyöket fitogtatni, 's olvasóikat egy csélcsap czikkelylyel mulattatni a' nélkül, hogy a' szerző érzéseit legkevésbbé is kimélték, vagy a' munkában mutatkozó érdemességeket valamennyire is kiemelték volna.

Azonban noha a' vizsgáló az ifjú költőnek rovására nevetett, és nevettete: még is sok szép gyümölcsnek lön termője; 's habár magában igen eszmés nem is volt, másban még is szeszélyt teremteni tuda. Valóban ritkán adatott-meg még a' legigazságosb birálatnak is olly magas hirre vergődnie, mint minőt az igaztalanság ennek szerze; és soha — mig csak Byron lángeszének rövid de

*) Byron lord biographusainak egyike.

**) „Hours of Idleness“ név alatt jöttek-ki legelső költeményei.

***) Az edinburgi vizsgálóban. — ‚The Edinburg Review.‘

dieső versenyzése emlékezetünkben marad, el sem feledtetik ama biráló — akárki lett legyen az — ki olly készakartalan szolgál vala annak legelső fellobbanására. — Mert imez éles birálatnak köszöni Britannia ama szeszélytől 's valóságtól pezsgő jambokat *), mellyeket birálóinak megboszulására teremtett elő a' költő ugyanazon fiatal főből, mellynek első zsengéi olly kiméletlen rostákba ütközének; későbbi gyümölcsei a' birálók igaztalanságát ugy megtudák czáfolni, 's egyszersmind értelmi sulyának érettségéről olly szembeötlő bizonyságot tenni.

Az érzést, mellyet e' sokszor emlitett birálat gerjesztett benne, csak azok foghatják-meg, kik ha hozzávetni tudnának ahhoz, mit érezne a' legtöbb iró illy megtámadásra: egyszersmind Byron lordnak véralkotási és természeti szabását is teljesen értenék, melly azt vele tizszer élesebben érezteté, mint érzették volna mások. Láttuk — ugymond Moore — minő lázos rebegéssel várta még a' kisebb birálatok itéleteit is; a' birálóknak legcsekélyebbikétől jött dicséret iránti élénk érzékenységéből hozzávethetjük, mi kinosan kell vala neki egybe görzsednie ama leghatalmasbbjának gúnykaczajai alatt. Barátjainak egyike, ki őt a' kérdéses czik olvasása után az indulat első hevében találá, rebegve kérdezte: ha tán egy élet 's halálra idéző kihivást kapott legyen? — nem tudván egyébnek tulajdonitni Byron tekintetének kiidéző kevélységét. — Valóban nehéz volna — mond Moore — szobrásznak vagy festőnek bár mi rettentőbb szépségű tárgyat képzelni, mint a' minőt a' fiatal költő szép tekintete e' crisisnek öszesitett erőpontjában ajálhatott volna. Az elevenig vala megsértve kevélysége, 's lealázva nagyravágyja. De az aláztatásnak ezen érzete csak pillanatig tarta. Szellemének elnyomás elleni visszahatása ébreszté őt éppen **) erejének teljes öntudatára fel, 's a' sértésnek fájdalmas szégyene el vala a' boszuállás kevély bizonyosságában feledve.

Miután tehát mérgét mind a' birálókra mind olvasóikra kibocsátotta, 's a' nevetést teljesen a' maga részére huzá, lord Byron utazni ment, 's e' pör nehány évre feledve lön.

---

*) „Englisch Bards and Scotch Reviewers" — az az: angol költők es skót vizsgálók czim alatt jelent-meg a' sértett költőnek bökdelő lelelete, — az edinburgi birálatok megczáfolása.

**) „Az emberi természetnek igen észrevehető tulajdonsága az, hogy minden oppositionak, melly nem bátortalanit és ijeszt-el teljesen minket, éppen ellenkező következése, 's minket több mint közönséges nagyság és nemes lelküségre buzdit. Mert midőn erőnket az oppositio legyőzésére összeszedjük, a' lelket erősitjük akkor, 's olly egy felemelkedést adunk neki, melylyel ő különben soha sem ismerkedett volna meg." — Hume. „Értekezés az emberi természetről."

1809-ben, Julius hónapjában indult-el Byron még collegiumi barátjával Hobhouse Jánossal, Flamouthból Lisabon felé, 's onnan, spanyol ország délszaki tartományán át a' középtengerre. — Sevillából Cadixba ment, hol elég alkalma volt az andalusiai szépségeknek spanyol szokásairól Sevillában nyert véleményeiben megerősödnie. — Maltából Janinára érkezvén, Ali basát, a' sergeivel Ibrahim basát Illyriumban Berátnál ostromlót, honn nem találta: de a' vezér meghallván, hogy egy angol uraság van birodalmában, rendeléseket tön Janinában, mi szerint az minden nemű szükségesekkel ingyen elláttassék. Onnan Tepalinba ment, hol a' palotába szállittaték, 's következő napon Ali basának bemutattaték, ki őt — mint mondá — füleinek kicsinységéről, kondor hajáról 's fejér kezeiről főrangúnak lenni ismerte, 's neki édességek és gyümölcsökkel 's egyéb kényelmi tárgyakkal kedveskedett. Prevesából egy a' basa által ajánlott török hadi hajón Petras felé evező, a' török tisztek és hajósok tudatlansága miatt, egy csaknem középszerű szélvészben szinte odaveszett, 's a' suli-i partokra vettetett; Janinára visszatértével Hussein begnek és Mahmut basának, Ali basa két fiának mutattatott-be. Következőleg Smyrnát is megszemlélé, honnan Salsette nevű hajón Konstatinápolba indult.

Pünkösd hava harmadikán 1810-ben, mig az emlitett hajó a' Dardanelláknál veszteglene, lord Byron Ekenhead hadnagytól követve, a' Hellespontot europai partjától az ázsiai révekig keresztül úszta. E' távulság noha csak két angol mértföldnyi, de a' Dardanelláknál olly sebes a' viznek esete, hogy a' kijelelt parti ponthoz akár úszva, akár pedig evezve eljutni teljes lehetlen. Byron a' sestoszi vártól elindulva Abydos-nak tartott, 's az átelleni parton általa kitüzött pontnál három egész mértfölddel alább szállhata csak partra. Csónak ugyan kisérte őt útjában, 's tehát veszélytől nem tarthatott, akkor sem, ha őt ne tán ereje el is hagyja: azonban (noha csak futólag érinti a' költő, verseinek egyikében, hogy a' hideg kirázta ez utjában) igen jól tudatik, miképen kiszállásakor úgy oda volt, hogy igen szivesen fogadá-el egy török halásznak ajánlatát, 's ekkor annak gunyhójában több napig nyugodott. Részére valóban e' nedves tréfa roszul ütött vala ki, 's csak a' becsületes halász emberszeretetének, 's a' halászné gondos ápolgatásainak köszönhette az uj Leander, hogy öt napi terhes betegsége után tökéletesen helyreállva hagyhatá-el jótevőit. Csónakra ülte előtt egy nagy kenyeret, egy sajtot, borral tele palaczkot, 's nehány paraát *) ajánd-

*) Török pénz-nem.

dékozott neki a' Török, 's Allahja áldását ohajtva, szerencsés hazaérkezést kivána nem is sejditett vendégének. A' lord ez úttal csak szóval köszöné-meg török gazdája jóságát: de Abydosra érkezvén Stefano nevű emberét küldé hozzá legjobb féle hálók válogatott nemeivel, egy madarász-csővel, egy pár pisztollyal 's tizenkét rőf selyem szövettel nője számára. A' szegény Török elbámulva kiálta-fel: „minő nagylelkű visszafizetés egy emberiség parancsolta tettért!“ — Feltevén magában ő lordsága nagylelkűségét in propria persona megköszönni, és szándékát nője is helybehagyván, csónakra ült. De szép feltétét kivíni nem engedé a' sötét végezet. — Révjének fele útján egy rögtön támadt vihar felforditá sajkáját, 's a' jó lelkű szegény török halászt elnyelé a' habos sir. Lord Byron nagyon megilletődött e' bús történet hallásán, és szivének vele született természeti jósága 50 dollarral *) 's azon izenettel vigasztalá-meg, a' szegény özvegyet, hogy örökre barátja maradand. Másodszori stambuli utazásában — 1817-ben — újra azon helyen kötvén-ki, az árva fiút és özvegyet szépen megajándékozta megint; az utóbbi jól emlékezett ugyan a' körülményekre, de jótevőjére rá nem ismert, annyira megváltoztatták őt az öltözet és külső tekintete.

(Folytatása következik.)

ELBESZÉLÉS.

Tévesztett szerelem.

(Vége.)

„Minő meglepés! milly gyönyörű regényes lak!“ — kiálta-föl Móricz, megpillantván a' vadászlakot

„Látja kegyed, mig az ember tövében nincs, észre sem veszi. Most hát tessék elejébe járatni; én addig ajtót nyitok...“ — 'S a' vadász előre sietett, vendégét készen fogadó.

Móricz, hugát nem akarván fölverni még folyvást tartó szunyadozásából, a' házacska elejébe állitván kocsiját, maga a' szives gazdával betekintett.

„Tessék e' szobát egész kényelemmel használni, fekhelyekről majd még rendelkezem; addig is, engedelmével, kedves úr! egy kis éhcsillapitórul gondoskodom: ma nyulat lőttem, estelit készitek belőle; a' forráshoz vizért szaladok...“ szaporázá a' vadász, és korsót ragadva elrobogott.

Emmi a' neszre fölébredett, 's — „„bátyám! hol vagyunk? ki azon ember? én nem tudom, olly furcsán beszélt! és az ember... én nem tudom... bátyám...““ ijesztő lihegések köztt a' hintóbul Móricz karjai közé omol.

*) Egy dollar egy ezüst tallér.

„Az Istenért! Emmi, édesem! nem, nem! neked nincs bajod! — csak a' szirtgöröngyös út rázott-meg fölöttébb, ugy-e lankadt vagy? — jer a' szobába... Dőlj ezen ágyra addig is, mig jó gazdánk fekhelyeinkről rendelkezik. Lát'd, mi jó helyen vagyunk!“

Emmi, ágyba fektetve, csendes helyzetben megvonul; Móricz mellette hizeleg.

„Milly szép ágybelije van az erdei lakosnak! — 's még képekben is gyönyörködik! Itt e' koszorúzott! — nézd Emmi, itt fölötted egy nőalak! — minő hasonlatosság? — Emmi nézd!“

Emmi a' képre tekint, függő helyéből leragadja, sikoltva fölugrik, 's az épen belépő vadásznak keblére rohan.... „Endre! Emmi!“ hallatszik az összeforrt ajkak közül.

Én itt Homert fordító Stollbergként, a' tollat elvetem, vele mondván: Leser! lerne griechisch, und verbrenne meine Übersetzung! Igen, ha irnám a' jelenetet, volna-e iratom egyébb mint fordítás? 's ez, volna bár a' természeti adathoz leghivebb, olly messze alátörpülne az originálitól, mint Baranyánk Harsány-hegye Tibet-Himalaya-jától!

Ki ne gondolná, hogy ez öszszetalálkozás a' mennybe ragadt szerelmeseket üdvezítse? —

Endre, a' véletlen fölriasztott szenvedélyektől elfogultan, még egyszer 's hevesebben szorítja kebléhez Emmit, az érzetek tengegerében szédelgőt, — midőn, mintegy eszmélve, bőszülten, őt ki fejti karjai közül, 's a' bátyjához hanyatlótól hátrálva rikoltoz: „Hah! fiú és anya! — Sors! te kísértesz engemet! de megmutatom, be nem fejezed irtózatos játékodat!“ kirohan 's eltűn a' sürűségbe. „El! innen is el! — liheg a' szabadban — vele többé találkoznom nem szabad!“

Eget nyitó 's pokolra taszító, üdvet és kárhozatot összezavaró indulatok árjában hanyatlott Emmi bátyjának karjai közé: helyzete olly vala, mellyben egy ép 's erős férfi is alágörnyed; — az úgy is beteg testű 's lelkű Emmi összeomlott.

Móriczot, a' különben ébereszméletűt is megzavará e' jelenet, 's zavarodása a' kétségbeesésig hágott, midőn Emmin a' halál jelenségeit szemlélte, 's mindenektől elhagyatva e' rengetegben semmi segedelemre sem számolhatott.

Azonban egy erdőkerülő épen a' vadászlak közelében ballagván, a' hallott zaj által figyelmeztetve, betoppan. „Ember! ha ember vagy, segíts! szaladj a' legközelebb helységbe orvosért! jutalmad nagy lesz!“ rimánkodék Móricz, 's az ember elsietett.

„Vadász uram! vadász uram!“ kiáltoz emberünk, a' bujdokló Endrét pillantva-meg. „Házában haldokló! siessen! én orvost hozok!“

Mintegy mennykőtől sujtottan Endre lehullott lábairól; — de csak hamar összeszedvén erejét, mintegy kétségbeesve dühöngő oroszlán a' lak felé iramlik, berohan, 's a' beteg' ágyánál leroskadva csak ezt lihegheti: „Egek! hiszen csak ember vagyok!“

Fölemelé még egyszer Emmi töredező szemeit, 's az előtte fejére kulcsolt kezekkel térdelő Endrére egy hosszan rányiló, szánó tekintetet vete, — mintha mondaná: szánlak, mert nem ismertél engemet; nem voltál férfi, hanem rabja magadnak! — Most az utósó fohász fojtódék keblébe, — mintha mondaná: Isten veled! — 's örökre elaludt: az ég üdvezlé pálmát nyert angyalát.

Miket érzett Endre most, miket még akkor, midőn mindenről fölvilágosíttaték: le nem irhatók.

Maradványai Emminek, Endre esdeklésire, itt takarittattak el.

Szomorún tért haza Móricz, keblébe rejtvén a' titkot, mellyre Endrének esküvék.

Pár éve, hogy a' Bakonyban a' **ti ispánnál befordulék, 's fölkértére vadászni kirándulánk. A' *** ki vadászlakot, közelébe jutván, megtekintők. A' lak mögött egy kertecskét, a' kert közepén egy virágos sirdombot, 's a' sirdombnál keresztbe kulcsolt kezekkel, lesütött fővel a' vadászt térdepelni láttuk.

MATICS IMRE.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Mesterséges nap. Az „Echo du monde savant“ szerint, egy természettudósnak végre sikerült, a' fényt üvegbe zárni. Azon tapasztalása után, hogy a' villanyozott üresség fényes marad, üveg gömböt készittetett 30 láb hoszúságú nyakkal, 's megtölté kénesővel, mellyet midőn kiüresités végett felforditott, a' higany nyakába szállott, egész 28 hüvelkre leereszkedve. Most a' kénesö alatt a' csövet légmentesen (hermetice) beönté, és egy tökéletes ürességü gömböt alkotott; az már magában értetödik, hogy a' villanyos pontokat, mellyekbe, egy a' szoba szegletében álló érczingeri (galvanicus) telepről higany szivárog, a' gömbnek egy tengelyére alkalmazá. E' gömb jelenleg a' szoba mennyezetéről függ-le, 's egy kis mesterséges napnak helyét pótolja, mellynek fénye természetesen nem olly vakitó, mint a' csillagzatok királyaé.

Uj száraz-föld. Egy nagyszerü, uj földtömeg tünik-fel a' déli tengeren, az az, egy hatodik föld rész alakul, a' tengerbül folytonosan feltünö szigetek által, mellyeket a' mindig nevekedve feltünö klaris-szirtek összekötnek. Délen az uj vallisi birtokok ez által nagy fontosságúak leendnek.

Hirtelen halál hideg által. — A' „Journal de Commerce“ parisi lapokból ezeket olvassuk. — Különös halál neméről beszélnek, melly a' testre hirtelen ható hidegnek következése lett volna. Miss Preegle, fiatal angol dáma, minapában izzadtan szobájába lépve, nehány sor üveggyöngyöt füg-

geszte nyakába. Az izzadt tagokat érintett hideg testek olly hatással munkálták, hogy a' metszö torokfájdalmat kapott hölgy élesen felkiáltott. Kevés percz mulva, mielött orvosi segély érkeznék, elhunyt a' boldogtalan nö.

KÜLÖNFÉLE.

Babona szomorú következménye. Az indiai agg dadákban gyakran valami büvösség, jósló érzet rejtezik, mint hajdan a' romai Sybillákban és Shakspeare boszorkányaiban. Ezt következö eset bizonyitja-meg, mellyet az „Oriental annual-ban" bizonyos szemtanú beszél-el. Futtygurban, a' Ganges mellett egy hindu szolga siettében olly erövel ütközött a' bazáron egy vén nöbe, hogy azt majd leüté lábáról. Alig állt a' megrettent agg nő ismet egyenesen lábán, már recsegö torkából szidalom-zápor ömlött az öklelö idegennek fejére, min az inas felboszankodván, ollyan hatalmasan döfé a' kereplö nyelvü banyát oldalba, hogy az homlokkal egy ház kölepcsöjére esvén, eszmélet nélkül emeltetett-fel. Azonnal tettének megbánása szállá-meg az ifjú keblét, és szorongó kebellel várá a' beteg mellett a' dolog kimenetelét. Az öreg kis idö mulva felocsódik ájulásából; de midön fájdalmainak szerzöjét mellette látja, a' halantékjából ömledö vért markával felfogván a' rémült ifjúra fercsenti iszonyú átkozódások köztt. Ez elrémülve, meredten, köszoborként állott. — „Tünjön-el árnyékod" — kiált az öreg düh-fojtotta hangon — mi elött megszünnek nyomdokaidat követni. Ha nyugodni dülsz, az álom kerülje pilláidat; ha éhezel, undorodj az ételtöl. Alligator-kigyók lakozzanak testedbül, és csontaid ne máglyán porhadjanak szét. Távozz nyomorult! — egy megsértett nönek átka kisérjen minden útadon!" Iszony szállá-meg az ifjat, midön e' borzasztó átkot hallá; haza ment, 's ez órától azon meggyözödésben élt, hogy az átok megfogá. Ételtül italtul undorodek, az álom kerülé, 's kevés hét mulva egy napon kinyilatkoztatá, hogy hanyatló életének órái számlálvák, 's mielött a' nap kétszer megfutná pályáját, halál martalékja leend. Úgy is lett. A' történet után 28-ik napra halva találák ágyán.

Én is részes kivánnék lenni A „Gazette des Tribunaux" Boulogne-sur-mer-bül junius 18-áról következöt közöl: egyik legvagyonosabb pénzváltónk tegnap előtt ezen levelet kapta: — „Ofrethun, a' marquitei kerületben junius 13-án 1837. — Tisztelt ur! Engedjen-meg azon vakmerőségemért, mellyre levelem irásával vetemedem. Csupán egy engem szerfelett érdeklö 's környékünkben szárnyaló hir megbizonyodása miatt történik. Azt hallám t. i. hogy önöknél egy Angol törvényfára ítéltetett, de az is megengedteték neki, hogy 20 személy köztt nagy pénz-mennyiséget ki-oszthasson azon föltétellel, hogy sors ozzanak; és e' husz közül egyik, az t. i. ki a' szerencsétlen czédulát huzandja, helyette fel fog akasztatni. E' szerint tudósitom önt, ha a' hir való, 's a' folyamodók száma még nem teljes, hogy én is részes kivánnék lenni. Kérem tehát önt, ne sajnáljon egy pár sor válaszával megtisztelni, mivel hallom, hogy ezen ügyben ön bizatott-meg. Válaszát elvárva maradok szivességébe ajánlott alázatos szolgája. Dawson Lewis kömives legény Offrethunban." — Itt valóban nem tudni, a' nyomorúság vagy a' tudatlanság inditó okának tulajdonitsuk-e' boldogtalan ötletet.

Holt szeretö. Kenningtonban (angol földön) mult hetekben tettek örizet alá bizonyos Cobbet Erzsébet nevü, különös képzelödésben élö, özvegyet. E' jó asszony, noha vele lakó négy gyermeke van, azt állitja, hogy

soha férje nem volt. E' szerint férj-pótlásul szenvedélyesen szeretett Virgil romai költőbe, 's noha szót sem ért latinul, ennek Aeneisét minden nap reggeltől estig feszített figyelemmel olvasta.

EMLÉKMONDÁS.

Fő boldogság.

Egy igaz 's kegyes sziv, ez az ember java,
Ezt mondja a' lélek, 's az okosság szava.
Ezt érzeni, hogy van, 's tudni, hogy birsz vele,
Több mint egy világnak a' haszonvétele.
Söt akármelly öröm, ha e' nincs mellette,
Minden édességét hóra helyeztette.

SZABÓ LÁSZLÓ.

Nemzeti élet 's emlékezet. — Egész nemzet élete ollyan, mint egyes emberé. Ezt és azt az életen keresztül ömlő emlékezet teszi egészszé, folyvást tartóvá, napról napra gazdagabbá. Törüld-ki a' lélekből annak ragyogó szineit, és íme! az élet halva van. — Minden nemzet, melly elmult kora emlékezetét semmivé teszi, vagy semmivé lenni hagyja, saját nemzeti életét gyilkolja-meg; 's akármi más kezdődjék ezen túl, az a' régi többé nem leszen. SZEMERE 1835. Auróra.

Az igazi szeretet, évek vagy pillanat munkája legyen bár, egy és örök: 's ha szünik, nem volt soha szeretet.

JÓZSIKA MIKLÓS után S. Karolina.

Csererejtvény.

3. 2. 6. 7. Javakból ha illyet adnak,
Leánykérők azon kapnak:
4. 2. 7. Ember, állat ezt teheti,
5. 3. Varga el nem kerülheti.
2. 1. Kétszer hat hónapban ujul;
Boldog! kinek javára nyul
1. 2 3. Kiben ez már megszünt járni,
1. 5. 7. Abbul csak illyent várhatni.
1. 2 4. Ha eddig ért már életünk
Sót jót 's roszat látott szemünk.
6. 7. 2. 4. Szakácsok engem kedvelnek,
Holtan kovácsok keresnek.
2. 6. 7. Nekem 's minden embernek van,
Általa lesz halhatatlan.
2. 4. Csak reám illik e' szózat,
2. 3. Nélkülem élted nem tarthat,
Sőt bányászok is ismernek
Midőn nagy bajjal keresnek.
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. Koszorús irónk munkája,
Kit szeret 's tisztel hazája.

S. Karolina.

Előbbi rejtvény: alma.

Figyelmeztetés. — E' lapoknak jelenleg folyó évnegyedi számaiból még lehet rendelni példányokat.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

83.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap october **15**kén **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Félévi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ÉLETTÖRTÉNET.

Töredékek Byron lord életéből.

(Folytatása.)

Persiába menni szándékát konstantinápoli mulatása közben megváltoztatá, a' következő nyarat Moreában tölteni határozván. A' török fővárosban útitársa Hobhouse elvált tőle, Angliába visszahajózandó. Őt elvesztvén, ujra és magán éppen azon nyomon tért vissza, mellyet már egyszer maga után hagya, 's különösen görög ország vidékeit és szokásait tanulta költői 's festői vizsga szemekkel. Lelke, úgy látszott, valamennyire hajlandó vala moralis hanyagságának kornyadozó állapotjából kigyógyulni, 's azon tapasztalásban lelt kedvtelése, miképen Anglia minden tekintetben más országok felett áll, ellenfeleinek daczára is bebizonyitá, hogy keblében a' honszeretet messze volt még kialvástól.

Honi körülményei zavart állapotjának tisztába hozása őt végre haza idézte, hova két évi künmulatása után Volage nevű hajón 1811. jul. 2-ik napján megérkezett. Egéssége nem szenvedett utazása által; noha két rendbeli kemény láza félbeszakasztá is azt. Magát egészen növényi dietára szoritá, 's bort sem iszik vala.

Megérkezése után csak hamar Newsteadre idézte őt anyjának terhes betegsége, kit kastélyához érve — már kimulva talált. E' veszteség nagy bánatot okoza neki; kivált azon érzés, hogy őt halála előtt nem láthatá; 's míg abbeli érzetei legélesbbek valának, kapá a' tudósitást, miképpen egy igen szeretett barátja Cam folyóba veszett. Nem sokkal az előtt esett ertésére egy más igen kedves emberének Coimbrában történt kimulása is. 'S imez egyetlen egy holdfordulásnak keskeny határa köztt történt hármas bús esetnek kétségen kivül hatalmas befolyása volt lord Byron sebhedt érzéseire.

A' fölebb emlitett „angol költők és skót vizsgálók“ czimű munkájának bevégzése felé azt nyilatkoztatá volt a' nemes iró,

hogy ezután a' Múzsákkal nem rég kötött ismeretségét félbeszakasztani szándékozik, 's hogy, csak ő egyszer a' stambuli minaretek, georgiai szüzek, 's a' Kaukaz hegynek fennséges havaitól szerencsésen visszatérjen, semmi a' világon őt többé nem kisérthetendi tollának ismételt felfogására. Azonban illyes feltételek ritkán tartatnak-meg! Ugyan is 1812-ben — „Child Harold zarándokságának" két első éneke *) jelent-meg, olly benyomást teremtve az olvasó közönségben, mihez hasonlót a' jelen, vagy mult század lefolytában világot látott akármilly munkák alig mutathattak. Ezen időről mondta Byron, leveleinek egyikében: „egy reggel felébredtem, 's ugy találám, hogy hires ember vagyok."

E' költemény — ugy mond Lake — mind ömlése, mind kivitelére nézve tán a' legsajátságosb az angol nyelvben. Nem hasonlít az inkább Beattie lantosához, mint az „elveszett paradicsomhoz," noha amaz eszében forgott a' jeles irónak, midőn Childe Haroldról legelőször gondolkodék. A' nagy költő, ki szabadon és tartalék nélkül magát lángesze ösztöneinek átadja, mint tett Byron e' különös teremtményének jobb jobb részeiben — olly egy szellemet mutat nekünk, melly mintha természet kezeiből küldetett volna ki a' föld 's emberek társaságai felett kóborlani. — Maga Shakspeare alá van vetve históriai 's társasági botlásoknak. De itt Byron összejárta az egész földet csupán önszellemének forgó szelétől ragadtatva. Hol csak egy erdő sötétlett, vagy egy palota villogott, szabad volt ott neki leszállitni szárnyalását. Rögtön riad-fel ő magános álmaiból a' pusztaságnak elrejtett forrásai mellől, 's egyszerre leszáll népes városok zajába, vagy elhagyott vár-romok csendjébe. Minden, mi csak mostanság élt, valaha elpusztult, vagy minek ön magában ereje volt szenvedélyt éleszteni, — anyagává lön mindent felölelő énekének. Nincs ott sem időnek, sem helynek egysége, mellyek csak lelánczolnák őt — 's hegytetőről tetőre repülünk-el vele, toronyról toronyra, a' természetnek teljes magánya 's a' művészség egész pompája felett. Midőn évrajzoknak mult villányai neki igen homályos és szinehagyottaknak tetszettek, akkor a' jelenkort dicsőitő fényes látmányokhoz fordult, 's az ős idők királyai és hóditóinak képei helyt adtak a' még fejedelmi méltóságban vagy számüzetésben élőknek. Byron erejének nagy része valóban e' forrásból eredett. Bizonyos egy rokonszenvben élt ő közlélekkel — néha egészen különözve tőle — néha ellene cselekedve — néha össze-

*) Child Harold's Pilgrimage két első énekének kéziratával barátját ajándekoza-meg. — Nem rég jelent-meg forditása, melly igen jeles, Zedlitz bárótól.

vegyülve vele —: de minden időben, minden gondolatban és tetteiben ama közlélek vala fő szempontja. Szellemének nem volt szüksége visszatérni multra — habár gyakran tette is azt — hogy kedvenctárgyainak életet adjon a' földön. A' jelen volt a' lét, mellyet ő feste. Az általa kimutatott tárgyakat emberek élő tisztelete jelelte-ki. Részébe jutott volt irni mind azon politikai történetekről, mellyek olly szenvedélyes, olly köz sympathia tárgyai voltak. De különösen önérzéseinket mondotta ő el, gondolatban nyelv és szenvedélyben felemelten. Utazása — az első — nem volt öningerszülte műve egy azon társaságnak, mellyhez ő tartozott, részesülésétől magános bujdosásokban elkülönző léleknek, hanem inkább azon társaság szellemének általános elismerésében, 's az iránta engedékenységében alapult.

Merész, hatalmas, és sajátságos szellemének Childe Harold minden sorában kitündöklő jelei az olvasó sokaságot mintegy megvillanyozák, 's egyszerre tettek Byron homlokára füzért, miért más lángeszűek olly hosszasan vivtak, 's mit olly későn nyertek. Megkülönböztetőleg vala ő helyezve hona szépművészei közé a' köz kikiáltás által, 's ugyan azok, kik zsenge próbatéteit olly szigorúan birálák, jöttek elsők, értebb munkáinak forró hódolással adózni; mig mások, kik Childe Harold érzeményeiben sok sajnost és megrovandót találtak, helybehagyásuk adóját vissza még sem tartóztathaták a' gondolatoknak ama mélységétől, a' kitételeknek ereje, hatalma, 's az érzeménynek azon energiájától, mellyek a' zarándokságot lelkesitik. 'S igy, minthogy mindnyájan bámulák a' költeményt, mindnyájan készek is voltak a' szerzőt ama hirnévre érdemesiteni, melly legszebb jutalma a' költőnek. A' bámultatásnak illy érzetei között lépe-fel Lord Byron teljesen a' világ szinpadjára, hol élte folytáig olly jeles szerepet játszék.

Módjában, személyében, 's társalkodásában minden arra czélzott, hogy a' bűbáj, mit körülte lángesze képzett, megtartassék számára; 's mind azok, kik társaságába juthattak, távul attól, hogy az ihlett költőt közönös halandóságra sülyedve találták légyen, sőt hő vonzódást érzének iránta, nemcsak számos nemes tulajdonai, hanem egy bizonyos titkos, magyarázhatlan, 's csaknem kinos kiváncsiságnak érdeke által is.

Igen jól tudatik — szóll másutt ez életirási lapoknak csak most emlitett kútfeje — milly tágan nyilvák a' társaságok ajtai Londonban tudományos érdem előtt, álljon bár az sokkal alább Lord Byronén, 's: hogy „csupán köz szózat által tisztelettel megkülönböz-

tettnek kell lennie, hogy valaki a' legelső körök szabad polgárává váljék."

Magyarok Istene! mikor mondhatni-el ezt borult eged fölkentjeiről? Mikor törend lángész magának útat az úgy nevezett kevélyek palotáiba? 'S az eredetiség, nemzeti sajátság, literatori érdemek valljon mikor leendnek a' fényes csarnokok 's lakoknak előszobáiban a' bebocsáttatásról legjobban kezeskedő czimnevek? — Valljon tünend-e fel olly nap Buda-Pest Duna-nyalta palotái felett, melly a' népkoszorúzta Kisfaludyak, Kölcseyek, és Vörösmartyak felkent halantékait honos érdemökhez méltólag üdvezelje?

Im, egy Lamartine fejdelmi pompával fogadtatik napkelet kontyosai között is; 's hol csak miveltebb körökben mutatja magát, összefut minden, ki kebelében szivet, porházában isteni szikrát sejt, 's csudálva hódol a' Múzsák lelkes fölkentjének. 'S midőn mint légtengeren átvillanó Meteor tovább tetszik neki szárnyalni a' hirnek fellengő tollain, hézagot hagy maga után a' nemesb polgárnak érezni tudó szivében, 's a' lelkes hölgynek bucsúsohaja, a' szebb lelkű honleánynak Isten-veled-könyei 's a' büszke sajtók alatt szétszórandó hirlapoknak ezerei jelentik a' kiváncsilag lesekedő világnak: „hogy Lamartine eltünt!" az alatt, mig nálunk egy Kazinczy... ah! elhagyom innen e' fényes hasonlitás utórészét; — hiszen komor lenne az, 's csak fájna!

Byron lordnak a' lángész-pecsételte úti levélre szüksége ugyan nem vala, mert ő a' születésnek 's rangnak reászállott jogaival is birt; azonban az érdem, mellyet személyéhez 's társalkodásához a' lángész aggatott, sokkal felemeltebb nemű vala, mint leendhete az, mellyet csupán ama haszontalan kiváltságok adhattak volna. Az enthusiasmus, melylyel fogadva lön, minden képzetet felülmuló volt.

Igaz ugyan, hogy Byron sem tartozott ama szépmüvészeti emberek sorába, kikről elmondhatni, hogy: minuit praesentia famam: 's akár nemes külsejének tekintetét, akár pedig társalkodási szokásainak simaságát tekintsük, a' mivelt ember mindenhol és mindig kitünt belőle. *)

Szenvedély és érzésnek kifejezésére alakitott képe, — melly a' nagyon setét fürtök és szemöldöknek a' világos és sokatjelentő

*) Bár tudományos embereink mindenikéről ezt lehetne mondanunk! Társalkodási könnyüség, mivelt külső, sima szeszélyesség, viseleti csin — 'st. e. „elegantes nugae" — mellyek elmaradhatlan tulajdonuk a' felsőbb körökben kedvelve 's kedveltetve mulatni akaróknak — mondjuk-ki egyenesen — sokaknál hibáznak mieink közül. Némellyek azt hiszik, hogy a' zseni és különcz synonimák!

szemekkeli ritka egymásellentiséget mutatá — a' legérdekesb tárgyat ajánlja egy physiognomusnak mestersége gyakorlására. Képének uralkodó bélyegét pedig egy mély és szokássá vált gondolkozás kifejezése tette, melly midőn érdekes vitatásokba ereszkedék, a' vonások leghirtelenebb játékának ada helyt elannyira, hogy jeles költőtársa Moore azokat egy szép alabastrom urnának finom faragásához hasonlitá, melly csak akkor látszik maga tökélyében, ha belülről van világitva. A' szeszély, vigasság, harag, vagy a' képét gyakran lelkesitő satyrai kedvélynek szikrái csupán egy esti társalkodása alatt könnyen ugy nézethettek ugyan idegenek által, mintha azok ábrázatjának szokott kifejezését tették volna (olly könnyeden és szerencsésen levén az mind ezeknek kijelentésére képezve): de azok, kiknek alkalmuk vala huzamósb ideig tanulgatni vonásait különféle körülményekben 's mind nyugodt, mind pedig felindult állapotukban, azok, mondom, jol tudák, hogy melancholia volt vonásainak sajátságos kifejezése. Néha legvidorabb, 's legboldogabb pillanatait illyes andalgás árnyai szállák-meg; 's a' következő versek is egy a' köz vidámságot felhősítő búsongás átrepülő kifejezésének mentségére mondatnak iratva lenni.

Midőn a' szívből, hol a' bú eseng,
Annak sötét árnya igen magasra költ,
'S a' változó képnek felette leng
Felhőzve homlokot, 's tőle a' szem megtölt. —
Ne bánd a' majd leszállongó ködöt,
Hajh! ismerik jajaim tömlöczüköt;
Mejjembe rogynak vissza a' rabok,
'S vérezni látják csak csendes lakok.

(*Vége következik.*)

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Porretta. — A' sors gyakran csudálatos útakon játsza legbecsesb adományait a' halandók kezébe. Ennek bizonysága az ásványos forrásairól elhiresült Porretta fürdő 's gyógyhely, melly most Bolognától 34 mértföldnyire fekszik, hajdan pedig az Apenninok sorába tartozott, Sistojához közel a' toscani határokon. — Egy beteg ökör, mellyet akaratja ellen kergettek természeti vizsgálódásokra, találta-fel ez ásványos forrást, és ön tapasztalása után az embereket is megtanitá annak használására; mert azon időben — 1375-ben történt — még nem tartozkodék ott fürdőorvos. — Egy pórnak beteg ökre volt ez, melly sorvadásban annyira összeaszott, hogy leütésre sem tartá gazdája méltónak. Sokáig törte fejét a' pór, mint menekedhetnek-meg legkönnyebben gyógyithatlan betegétől; végre bothoz nyult, 's azzal a' hü, tagjait alig mozditható házi állatnak, végső gyógyszerül levegő-változtatást irt; végre egy útazást az Apenninoknak még akkoriban sürü erdőségébe, vagy, mint ő vélé, az ott tanyázó medvék 's farkasok körmei közé. — Lankadtan ingott a' kór ökör az emberi társaság köréből (in luoghi lontani della conversazione degli uomini — mint a' kronika betűről betűre mondja) számüzetése helyére.

Lázas forróság és szomjúságtól epesztve vizet keresett, és segéd nélküli lerogyása előtt végre egy meleg forrásra talált, kén szagúra és sós izűre. Gyakran és sokat ivott e' forrásból, 's minél többet ivott, étvágyát mind inkább érezte visszatérni, erösödött gyomra kettős erővel emésztett, 's rövid idö alatt felüdülvén annyira meghizva, minő soha sem volt, régi urához 's istálójába visszatért. — A' pór nem győzött e' változáson csudálkozni. Kémlelödni kezdett erdőbe járó ökre után, — mellyet e' végre szabadságba helyezett — hogy a' gyógymód titkát felfedezhesse. Végre a' forráshoz látja érkezni, mellynek kellemetlen szagú habjait mohón hörpölte az állat, 's egyedül ennek tulajdonitá — mert más gyógyszert nem látott közelben — a' csudálatos felüdülésnek bűv erejét, melly még beteg ökröt is képes meggyógyitni. — Ezen túl, ha beteg szomszédjával találkozott, ki sovány volt, mint egykor marhája, igy szóllitá-meg: „szomszéd, igyál a' hegytorkolatban felbuzgó meleg kénköves forrásból, fogadok, felgyógyulsz! — Nézd csak ökrömet, ennek is az használt!" A' hely ismeretes, az okok hatalmasok voltak, 's a' példa nyilvános; a' lakosok oda mentek, ittak 's meggyógyultak. — A' hir szájról szájra ment, 's a' világ, — melly végre elismeré, hogy e' fontos felfedezést egy ökörnek köszönheti, — az erdőt irtani kezdé, útakat vágatott, 's kunyhókat épittete. — Igy állott-fel a' szenvedő emberiség javára a' most világ szerte hires és sok fö rangú, gyógyulást kereső, vendégnek gyülhelye, a' porrettai fürdő. (Pompeo Vizani, gentil' uomo bolognese, historie della sua patria. Bologna. 1594.)

Marha-háladatosság. Angouleme környékén nem régiben egy tizennégy éves fiút, ki ökröket őrze, a' farkas megtámada, és hoszszas bátor tusa után vérében fetrengve rogyott-le az egyenetlen viadalban legyözött fiú a' farkas marásai alatt, midön két ökör, melly eddig békével legelt, iszonyú orditással a' farkasra rohant, 's előre feszitett szarvakkal futásra kényszeritě. Győzelmüket 's a' vérében uszó fiú szabaditását be akarák végezni, 's a' gyermek oldala mellé állottak két felől; azután addig orditottak, mig segéd érkezék. Három év óta e' gyermek volt azon ökröknek öre, 's úgy látszik, gondviseléséért kivántak háladatosak lenni.

Durranó növény. Hallottak már olvasóneink valamit a' növény-durranásról? — Visszatérésünk alkalmával Tunisra — igy ir egy útazó — egy fordulást tettünk, hogy bizonyos virágzó aloét megnézzünk. Tagadhatlanul ez a' virág-világnak óriása, 's inkább hasonlit egy kis hajó arboczához, mint virág-törzshez. — Nagy bajjal felmásztam szurós levelein csupja felé, hogy kardommal nehány virág-leveleit lenyessem. A' lakosok azt állitják, hogy, a' magtokok, fejér magvaiknak hegyén midön felpattannak, ezt pisztolhoz hasonló durranással teszik.

Jég-gyujtólencse. Egy czethalász minapában fölfedezé, hogy jégből készült gyujtólencsével a' löport fellobbanthatni, 's a' t. — Ő maga, pajtásai kedveért mindig azzal gyujt pipára. Ennek lehetsége abból megbizonyodik, hogy a' közönséges gyujtó-üvegek is hidegen maradnak gyujtás közben. Azonban, a' légkör ne legyen olly meleg, hogy a' jeget rögtön fölolvassza.

Ügyes szemorvoslás. Ritkán találhatni olly orvosi ügyességre, minőt e' jegyzés említ. Uj-Yorkban midön bizonyos dáma egy szál czérnáról a' csomót igyekszik varró tűvel lebontani, a' tü elpattan, 's törött vége a' szembe hat. Kinjait a' szerencsétlennek leirni nem lehet. Több orvos hivattatott, kik sikeretlen próbáik után mind oda nyilatkoztak, hogy a' vasat kivenni

nem lehet. Végre Scudder hires szemorvos után küldenek, de már csak akkor, midőn félni kezdtek, hogy a' tühegy az agyvelőre megy, 's mulhatlan halált okozand, mi meg is történt volna. — Értésére adák az orvosnak, hogy a' vigasztalhatlan szülőknek egyedüli kivánata a' tűt, bár mi áron is, kikapni, csak hogy gyermekük élete megmenekedjék. Scudder megvizsgálván a' beteg szemet, nehány percz mulva egész biztossággal állitá, hogy a' vasat kiveendi, a' szemnek kára nélkül. Fájdalom-enyhitő szert rendelt, 's midőn a' beteg annak hatását érezni kezdette, egy szerfölött éles műszerrel igen kis hasitást tön a' szemen, ezután erös magnest tartott a' szemhez, melylyel a' vasat olly közel huzá a' szem felső részéhez, hogy azt egy kis magnetizált fogócskával kivehette. Enyhitő szemviz elháritá a' gyuladást is, és a' fiatal dáma szép két szemével ismét olly barátságosan mosolyg. mint az előtt.

A' nap még is megy. — Mit Lalande gyanított, mit Herschel mint lehetségest megfejteni igyekezett, t. i. a' napnak 's egész csillagrendszernek a' teremtés nagy üregе körül mozgását, az most Argelander és Helsingfors tanitók által megbizonyodott, és egyszersmind a' helyet is, hova jelenleg mozgásuk intézve van, olly biztossággal határoztákmeg, melly hihetőleg csak vagy három foknyi hibát hagy maga után. Mindjárt is kivilágosodott, hogy napunk a' sebesebben mozgó csillagok sorába tartozik.

KÜLÖNFÉLE.

Ausztralia haladása. Ausztraliából következőt irnak. — Sandwich szigetén a' benszülöttek számát, kik olvasni tudnak, jelenleg 23 ezerre teszik. Ezeken kivül vánnak még 7—10.000-en, kik félig meddig olvasnak; az az, a' szentirásból némelly lelek-épületes részeket kibetüznek. Azoknak száma, kik valamit valóban tanulnak, legujabb időkben 50 ezerre ment. A' tudományos iskolák épitése iránti terv végre annyira sikerült, hogy már létesülni kezd, és három tanitó mintegy kizárólag csak azoknak elintézésével foglalkozik. A' tanulók száma 118-ra megy; tanulmányaik földirás, szentirás olvasása, számolás, háromszegmérés (trigonometria), honi nyelvbeli gyakorlás, és egy különös osztálynál a' görög nyelv tanulásának kezdete. Egy ifjú benszülött már több szép értekezést irt honi nyelven, 's közöttek nehány érdekes politicait is. A' tanitványok közül már többen dolgoznak egy a' szigeten megjelenő hirlapba. Mult években egy hittárgyi hirlap alapittatott a' lakosoknak ebbeli hiánya tekintetéből olvasási vágyuk felgerjesztésére. Eleinte csak 1500 példány nyomatott; de mihelyest ismeretesebb lett a' hirlap, 3000-re ment előfizetőinek száma. (Igy mi Magyarok ezeknél is hátrább volnánk, hollott nálunk, a' testvér Erdélyt is hozzánk számitva, 12.000.000 lakos közül egy politicai hirlapunkat kivéve, nemhogy 3000 előfizető jöne bár mellyik szépmüvészeti folyóiratunkra, de 5—600-nál sem igen több.) Az uj testamentomnak egy kiadása már elkelt; a' másik, magában 10.000 példányt foglaló, most van sajtó alatt. Egészben az utósó öt év alatt 30 millio lap nyomatott Honoluluban, vagy is, évenként 6.000.000 lap.

Felfordult világ. Paris legnépesebb utszáinak egyikében következő felirás olvasható egy czimeren: „Fusils pour les femmes“ (lő-fegyverek nemberek számára), 's a' t. Ellenben egy varrónénál: „Corsets pour hommes“ (füzővállak férfiaknak.)

EMLÉKMONDÁS.

Márvány.

Márványra festett pompa, kevély nevek!
Fényes hiúság képi, nagy oszlopok!
A' semmiség bús éjszakája
Csalfa világtokat elboritja!

VIRÁG.

Viszálkodás. — A' zsémbelődés, gyanú, pör, és vetélkedés, ingerkedés a' házban, szivben, háborút, gyülöletet, utálatot 's végre megbomlást szerez. KISFALUDY S. után K. H. K. J.

A' lélekismeret az egész emberi nemre az, mi a' szemérmesség a' nőnemnél. Kinek kebléből e' kettő számüzetett, annál a' valódi boldogság 's nyugalom is hasonló sorsot ért. S. KAROLINA.

Gondolatok. A' rosznak kiirtását mindig magán kezdje mindenki.

Könnyebb az embereket idővel arra tanitani, mit nem tudnak, mint eltanitani attól, mit fonákul tudnak. SZÁVICS.

Komoly rejtvény.

Sokféle színü szép szalag vagyok,
Millyet nem készit emberszorgalom,
Nem látsz lebegni még is hölgyeken,
Messzére nyúló díszes bolt vagyok,
De nem házadban 's büszke csarnokon.
Bájos szinekkel birva díszlem én,
'S nem önté festő rám a' színeket.
Látsz, és egyébként létem' nem tudod,
'S hiába jönnél érttem; engemet
Nem foghat-el kar, állok bár merőn.
Ború és fény teremtik létemet,
'S bár gyenge lényem, mint az árnyalak,
Vék'nyabb, mint pára, 's muló déli báb:
Mig éltem tart, rendithetlenül
Függök lebegve ég és föld között,
'S zugó vihar 's vonuló vész felől
Támadva, állok, bár a' szél üvölt,
Villám fut, és mennykő dörögve csap.
Még is, ki zúgó vészben támadok,
Éltem 's halálom csendes, zajtalan,
'S ah! szép időm is tart csak perczekig;
Mert egy felsőbb valóhoz köttetett,
'S támadva annak szép tekintetétől
Mulok viszont, ha arcza elborul.
De majd megújul ismét életem,
'S igy századoknak messze alkonyán
Túl kezdve éltem' — föl-föltünök én
Az embereknek kedves jel gyanánt.

Előbbi rejtvény: vérnász.

Figyelmeztetés. — E' lapoknak jelenleg folyó évnegyedi számaiból még lehet rendelni példányokat.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

84.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön october 19kén 1837.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' keresztanya.

(Novella. BAWR asszony után.)

A' régi St. Germain des Prés-i templom keresztelőedénye mellett mély elmerüléssel beszélt Durand apát 's egy agg orvos, alig vevén észre, hogy szinte maguk maradtak a' tisztes hajlékban. Vecsernye végén egymás után távoztak az ájtatos polgárnők, derék apátjokat tisztelettel köszöntve.

„A' gyermek gyenge, apát ur! — mormogá Laroche orvos — igen gyenge, 's egyedüli kivánatom, hogy még ma megkeresztelje!"

„Mind jó, mind helyes: de igy ez úttal keresztanyát is hozhatott volna!" — mond a' lelkész; 's amaz hévvel viszonzá, egy gyermekre, ki szembetünő ügyetlenséggel tartá a' keresztelendőt, mutatva: „Im unokám lehet keresztapa, 's véleményem szerint keresztanyának kérjük-meg, kit elsőbben látunk."

A' körülnéző apát csak két személyt látott már a' templomban, egy csinos öltözetü polgárnőt, a' gyóntatószék előtt térdeplőt, más részről egy vén rongyos anyókát, ki közönségesen a' szent hajlék lépcsőin szokott kéregetni, 's ennek végénél az oltár zsámolyánál imádkozni. Az apát először a' polgárnőt szóllitá-meg, a' kérésre „nem"-mel felelőt. — „Mármost hacsak a' vén anyót meg nem szóllitjuk, ki itt koldulni szokott — mond a' lelkész — mást nem tudok; ezzel pedig tán unokája" —

„Az semmi akadály — felelé Laroche — csak meg legyen keresztelve, 's én hamar betegemhez mehessek; az Isten előtt egyformák vagyunk."

Az orvosnak sürgetős dolga lehetett, mert a' koldus-asszonyt azonnal meg is szóllitá, öt frankot igérvén neki, ha a' gyermeknek keresztanyja akar lenni. Az öreg megegyezett, 's a' pénzt zsebébe eresztve erős hittel fogadá, hogy a' gyermekért minden reggel imádkozni fog. A' keresztségnek komoly szivrázó ünnepélyessége meginditja a' legérzéketlenebb keblet is, legyen az ifjú, vagy agg: igy, a' kol-

dusnó keble is, midőn kisded keresztleányát karján tartá, leirhatlan érzésnek lakja lön; mélyen megindulva tekinte a' mosolygó ártatlanra, rebegve: „ég áldjon-meg, kedves gyermek!“

Madelon most tán legelőször érzé a' jó tettnek boldogitó malasztját szivében fellobbanni; — és midőn unokájával az orvos az ujan keresztelt Magdolna Josephinát a' templomból elvitte, milly érzéstelte kebellel biczegett az agg Madelon utánok, mig Laroche ur lakában szeme elől eltüntek. Hála a' város-negyed kofáinak, Madelon csak hamar megtudá, hogy keresztleánya a' Vaurigard-úton egy dajkához adatott. Hol született a' lény, nem tudá; de kiolthatlan vágy égett keblében a' titkot felfedezni; 's minthogy Madelon gyermekségétől kezdve utszán tanyázott, könnyű volt magát Laroche orvos urnak házkapuja ellenében megfészkelni; mert éppen nem kétkedett azon, hogy kis keresztleányának anyját előbb utóbb meglátandja. Nem is csalódott. — Egy nyári alkony szürkületén Laroche ur karján látott ennek lakából egy csinos nőszemélyt kilépni, kit az orvos ur utszaszegletig kisérvén, azontul maga ment egy alacsony házig, mellynek kapuján zörgetett, 's ez megnyilván, hirtelen be is ment.

E' pillanattól kezdve az agg koldusnó hallgatásától függött egy nyomor 's bánatnak szentelt élet titka, ki szerencsére, nem kivánta komaasszonya jó hirnevét rágalmazni, sőt a' csinos Roussel Ilona erényességét még egekig magasztalá, mivel szobáját, ha csak divatárusnéhoz nem kénytetett menni, vagy vasárnapokon templomba nem ment, soha el nem hagyá. De Madelon anyó részvéte még inkább növekedék, midőn másfél év óta egy bámulatos szép kis leánykát pillanta-meg Ilona ablakában, kit a' varróné messze lakó testvére gyermekének vallott, 's azért vevé magához, hogy a' családon ez által is segitsen. Hogy a' kis bájló lény Josephina legyen, Madelon sem tudta tökéletesen: de kimondhatlan vonzalmat érezvén iránta, 's igy a' valóságot csak hamar kezdé sejteni. Soha éltében még senki iránt keblének vonzalmát nem érzé, az emberiséghez eddigelé semmi láncz nem kapcsolá; 's most azon gondolat hullámzott keblében, hogy a' keresztség őt keresztleányához szent kötéssel lánczolá, 's ugy is kellett lenni; különben mi indithatta volna az agg anyót esztendőken át órákig Ilona ablaka előtt ülni, 's annyira örvendeni, ha Josephina fejét megpillanthatta?

Alig lépett Josephina hatodik évébe, már Roussel kisasszony minden reggel az utszára küldé tejet venni. Madelon mindig talált módot vele összejőni, 's vagy kétszer a' gyermekre mosolygott; de ez, redős arczától megrettenve elszaladt. Más alkalommal alamizsnát kért tőle mint más gyermektől, 's Josephina ezt felelé: „Nincs nálam pénz, édes anyókám! de ha holnap eljössz, bizonyosan hozok egy

sou-t!“ — Szavát is tartá, 's Madelon egy sou-t kapott, ki most igazán tiszta szivből imádkozá-le ég áldását az adónéra, 's könyűs szemekkel nézvén utána, mintegy lelkesedve fogadá-fel, hogy e' sou-t keresztleánya javára elteendi. Ki eltudja képzelni, hogy koldusnénak minő kincs egy sou, lehet fogalma Madelon hasonlithatlan nagylelkűsége 's gyöngédsége felől. Ezután egy virágárusnéhoz ment, 's kérdé: „mellyik bokrétának ára egy sou?“ Ez egy ibolya-nyalábra mutatott.

„Inkább szerettem volna egy rózsát!“

„Hogy is ne? — minden szál rózsa 4 sou.“

„Boldogságos anyám! hol vennék én szegény asszony négy sou-t? Aztán ezen ibolya alig van két szál! Tudja mit Baudoin asszony, ajándékozza nekem e' bokrétát?“

„No lássa csak az ember! Már mire neked agg lélek a' bokréta? Tán menyekzőre készülsz?“

„Azt nem, hanem valakinek virággal akarok tisztelkedni, bár reggelimet kelljen is rá költeni. Rózsát nem vehetek, adjon hát Baudoin asszony, mit egy sou-ért adhat!“ — sohajtá Madelon, 's négy liardot (fillért) vont elő.

„Tartsd-meg pénzedet, anyó! végy egy rózsát, 's imádkozz érttem egy miatyánkot.“

„O szivesen, huszat is“ — kiált öröm-ittasan a' koldusnő, 's a' kis leány után biczegett.

„Im egy rózsa, kis babácskám! ugy-e, megcsókolsz érette?“

„Megcsókolni? — mond a' kis leány mosolygva, 's a' rózsa után nyult. — Megcsókolni? — Nem, azt nem! de te teheted!“ — Alig lebbentek-ki e' szók, örömében magán kivül nyomá fonnyadt ajkait az agg Madelon Josephina rózsa-hab-szájára.

Igy köttetett a' koldusnő 's keresztleánya között ismeretség, melly napról napra növekedék, 's a' kis leány annyira megszoká agg barátnéjával reggelenként találkozni, hogy, más nap, ha esetleg néha Madelon elmaradt, annak okáról tudakozódék. — Ambár rövid ideig tartának a' beszélgetések, lassanként még is kitanult Madelon anyó sok apró körülményt, melly gyöngédségét még főbb polczra emelé. Igy tudá-meg Josephinától, hogy nénje (mint Roussel Ilonát nevezé) nem engedi őt iskolába járni, hanem házhoz járat tanitónét, ki számvetésre, irás 's olvasásra tanitja. Többi között szomszédnéról is tön említést, kihez nénje küldi, ha városba vagy templomba megy, — 's a' gyermeknek szavaiból átlátá, hogy Roussel Ilona csendes magába, vonult életet él.

„Nem megy veled néha nénédhez sétálni?“ kérdé egykor a' koldusnő.

„O nem!“ — volt a' felelet.

„Nyilván egész nap dolgozik?“

„Igen! szüntelen.“

„Hát vasárnapokon mit mivel?“

„Imádkozik, 's én is vele; azután misére és vecsernyére megy.“

„De mért nem visz téged is magával?“

„Nem tudom; azt mondja, két hónap mulva töltöm-be hatodik évemet, 's akkor elvisz. Ah alig várom, hogy legalább egyszer kimehessek hetenként!“

„És soha sem látogat-meg valaki?“

„Egy lélek sem! De még is, egyszer egy fekete öltözetű férjfiú jött hozzánk, kit a' néni apátnak szóllitott! ah, szegény néni akkor nagyon beteg volt; soká, soká beteg volt!“

Illyesmit szivesen hallgatott Madelon, minthogy ő maga is jámbor volt, ámbár csak maga szokása szerint.

Keresztleányával naponként találkozni nélkülözhetlenné vált Madelonnak. A' gyermek hangja őt kéj-mámorba merité; ártatlan csevegése elandalitá, 's végre ámulat fogá-el annak gyönyör-érzetén, melly kebleinket tölti, ha valaki iránt jó indulattal vagyunk. Hő vágygyal várta a' napot, mellyen Josephina nénjét templomba kisérte, 's ha messziről megpillantá, különben fonyadt arczain az öröm 's boldogság pirossága lángolt. Josephina sem jöhetett 's távozhatott, hogy Madelont biztosan igy ne üdvözlötte volna: „Jó napot, Madelon anyó! Isten velünk, Madelon anyó!“ — 's e' kevés ige is boldogitá az agg kebelt, annyival inkább, hogy a' deli leányka szépségét mindenki bámulva magasztalá. E' magasztalási pazar Josephinát elrettenté: de annál boldogitóbb érzésekbe ringatá-el az agg kebelt.

Tizedik évét számolhatá Josephina, midőn, Madelon legkinzóbb gyötrelmére megszünt reggelenként tejért járni. Két három nap multel, 's Josephina nem jött. — „Csak beteg ne legyen!“ sohajtá Madelon, 's azon erős föltéttel ült Roussel leányaszony ablakával szemköztt egy szeglet-kőre, hogy előbb innen nem távozand, mig Josephinát nem látja. Dél 's este lön; az idő ismét kiderült, de az ablak még is zárva maradt. Koldusnőnk agyában mind inkább kavargának a' kinzóbb gondolatok, és szórakozásában tiz személy is elhaladt mellette, kit alamizsnaért meg nem szóllitott. Reggeltől fogva egy falat kenyeret, csep vizet nem izelített, 's még sem akart az ablak elől távozni. Végre későn este megnyilik az ablak; egy szőke angyalfő megjelen, de csak pillanatra. Azonban Madelon anyó éles szemei megismerték. — „Ő az, ő az — riadá — hála az égnek, nem beteg a' kedves angyal! Most már haza megyek, 's nyugodtan alszom; holnap reggel bizonynyal lejő a' kedves lélek tejért.“

(Folytatása következik.)

ÉLETTÖRTENET.

Töredékek Byron lord életéből.

(Vége)

A' fashionable *) társaságoknak egyikén, hol a' hires költő is jelen volt, a' néhai IV-dik György angol király, akkor még korona-örökös, belépett a' terembe. Lord Byron távulacska állott tőle; de megtudván ki legyen, ő k. magassága kamarását küldé hozzá azon kivánsággal, hogy őt bemutattatni ohajtaná. Ez megtörténvén, miután a' herczeg Childe Harold iránti bámulását igen hizelkedőleg kijelenté, egy a' költőt annyira elbájló beszélgetésbe ereszkedett, hogy — ha egy történet a' következő napra határozott lever-t **) el nem halasztandotta, Lord Byron udvarhoz ment volna. Nem soká csakugyan egy mellékes befolyás ellenhatott a' királyi dicséret következményének, 's a' költő később elég tisztelet-lenül ir, és szóll vala ő k. magasságáról.

Politikai pályája igen rövid volt. A' lordok házába maga magát vezeté-be; ülését az oppositioi padokban választá, 's mindöszsze csak három beszédet tartott. Elsője a' gyárművek iránti javalatot pártolá; második a' Catholicusok polgárositását — 's ez szép bizonyságot tön szónoki tehetségeiről: — harmadika pedig egy a' katonai előjáróságtól illetlenül megsértett, 's csupa önkényből elfogatott panaszlónak kérése mellett mondatott. A' lordok — maga Byron mondja — azt erősiték, hogy módja nem volna számukra elég méltóságos, 's illőbb lenne az alsó házhoz. Mások meg azt állitják, hogy mig szónokolt, körüle gyültek, 's a' legélénkebb figyelemmel hallgaták: — jele minden esetre annak, hogy érdekelni tudott. Mindig az oppositióval szavazott; de még sem mutatá soha hihetőségét, miképpen bár melyik résznek is vak pártosává válhatna.

Mondják, több párviadalban is vett volna részt; hogy egyszer Hobhouse barátjával is verekedett légyen; 's hogy más izben hozzá méltó vágytársával, Moore Tamással, is összecsap, ha az Erini ***) Bardnak kihivása ennek rendje szerint kezéhez jutott volna.

Nem lesz tán érdektelen, a' nemes költő magány életének karpitját is egy két pillanatra szétrántani, 's nehány tekintetet annak belsőjébe is vetni. Naplókönyvéből idézendek itt egy pár lapot elő. — Házasságát előző életszaka leend ismeretesebbé ezekből olvasóim előtt

---

*) Fashionable: divatos, divatszerinti.

**) Lever: itt azon tisztelkedési kört teszi, mellyet fejedelmek szoktak udvaraiknál tartani.

***) Erin, ősi neve Irlandiának.

a' mellett, hogy egyjárást Byron magános szokásait, élte módját, időtöltéseit, négy fal közti foglalatosságait, fiatal korának tulérettségét, 's némelly — különösen a' jelen századnak, számkivetésben elhunyt óriását érdeklő — nem mindennapi gondolatoknak odavetett töredékeit is kimutatandják.

INNEPLÉS.

Therézia-népinnep Bambergában. A' jó Bamberga nem tetszelgő, mint Paris, melly a' csáb minden cselének hiszelékeny egyszerűséggel hódol, minden szívet gyöngéd, kibonyolithatlan szalaggal körülfon; nem dölyfös blue stócking, mint Berlin, melly elpuhult theaasztaloknál szinetlen, változékony arczczal bámultatja a' gyér elmekertnek eltörpült virágait; nem elvirágzott nő, mint Róma, melly elhervadt kecseinek omladványait szinezve árulja; nem gazdaggá lett, nagyravágyó szatócsnő, mint London, melly egy kényes, magasra vágyó szerencsefinak minden fennhéjázó modorjával pórias aljasságot és elavult szokásokat von maga után; nem baronizált hittagadónő, mint Frankfurt, melly fényes estvélyeknél éneklő hangon procentokról beszel. A' jó, kis Bamberga becsületes polgárhölgy, ki egész héten át szorgalmasan dolgozik, vasárnap ó szent képekkel teljes imakönyvével erényesen szentegyházba megy, ez utjában jobbra balra csinos uracsokat kémlel, 's anyja háta megett egy tánczot, sétálást, sőt csókot sem vet-meg. A' jó gyermek soká kuporgat, hogy azon drága, izléses ruhát, melly neki nem illik, másokat majmolva megvegye. Régi öltözetében látatlanul, nem irigyelve 's nem gúnyolva kényelmesen járdalhatna, de hiú törekvéseben idegen szabatú köntösbe búvik, és látszatni akar, ámbár magának 's másoknak is terhére van. Szegény gyermek! a' náladnál nagyobbak nem látják törekvésedet, vagy látva kigúnyolják; és valld-meg, érdemes-e illy bajok után a' hozzád hasonlók kegyét eljátszani?

De mi oka, hogy e' csendes, békes város, melly házi élte csendes köréből különben csak ünnep, bucsú, vásár, és király születése napja alkalmával lép élénkebb zaj közé, ma öröm rivalgásoktól harsog? Kérdezze ön ama vastag sörényű delczeg ménen haladó csörgő sarkantyús 's iszonyú bajuszos katonatisztet; kérdezze ön ama kis rongyos nadrágú 's kabáttalan kertész fiút, ki szinlett panaszaival az úton koldul; kérdezze a' szorgos hentesnét, ki alacsony deszka-bódéjában, véres kezekkel, kötény nélkül húst mér; vagy kérdezze ön ama csinos dámát, ki sógorát megy látogatni — mert itt a' sógorsag 's komaság még tartja jogait — mind ugyan azt felelendik, bámulva fogják kiáltani: „a' népinnep, a' népinnep!“

Alig hajnallik még, 's már zajongnak az utszákon. Kiváncsilag nyitnak a' dámák ablakot; bámulva áll háza ajtajában a' kézműves; az idegenek tébolygnak, 's az iskolák ezer apró sátánt és koboldot szórnak-ki, az utszákon vidám ujjongatással futosókat; a' vörös forgós gonosz poroszlók negéddel fitogtatják hizlalt semmiségöket, a' kövezeten számtalan kocsi gördül, melylyeknek kényelmes magas üléséről kocsis, 's bakjáról délczeg vadász néz-le büszkén, beljekben pedig ékes dámák, finom uracsok 's csinos egyenruhák diszelgnek; a' Noe bárkájához hasonló ócska brunduziumokban öreg urak ülnek kopott nyári kabátban testes életpáruk oldalánál, szemközt ülő leánykájukkal, kiknek a' tömérdek skatulya és dagadó sáwlok felett is kell őrköd-

ni. E' népfolyamban mi csak mozoghat, mozog, piperőczek és henyélők, örömmel kapók ez időt mulasztó alkalmatosságon; görbe harmoniátlannl idomult kézművesek, magukat valami szinlett ok alatt munkától elcsavarók; beszédes nénék, titkon elillanó hölgyek, a' férjfiú-korra 's pelyhesedő bajuszra sovárgó büszke diákok, elvirágzott, testes matronák, katonák, lazzaronik — és a' többi csürhe nép, mint minden daljátéki hirdetményen olvasható. Ez mind tervet kohol a' rózsás jövőre, sovár kebellel szívja magába a' jövendő dolgok gőzét, mellyek még konyhában gőzölnek, egymásnak kezét szoritják, egymást üdvözlik, kényelmesen rázzák egymás felé a' zengő sipkákat, mintha e' foglalatos városnak nagy népes méhkasa apró Don Quixotok fészkévé változott volna, a' népünnepnek langyos melege által kiköltendővé, melly most szárnyra akar kelni, a' szép világot 's légüret merész repülessel átszegdelendő. És nehány nap mulva, csüggedt nyomorúságot mutató arczczal találkoznak e' kéjmámorban merengő lények, sohajtva rebegők: „szerencse, hogy már vége van.“

Mű-ipari kiállitás, képcsarnok, termé-zeti termékek kabinetja foglalatoskodtat minden szemet és lábat. — Oda menni, semmit sem látni, ez a' nagy czél, mellyre minden törekszik. Mint szorong, mint öli magát e' jámbor nep, hogy egy tütartót megláthasson; a' feszület pedig, mellyet a' senkitől nem tanított molnár-inas elefant csontból faragott-ki, senkinek sem tünik szemebe. A' szegény fiú, minthogy apját 's malmát hosszas időre el nem hagyhatja, valamelly képző intézet oktatásait éldelendni, jelenleg Romába szándékozik. — A' gömböcz idomú fogadósné, hon készitett ruhájában, zöld selyem nyakkendője 's iszonyú fejkötőjével, a' természetességig talált mopszot bámulja; mig a' nap-barnitott arczú vadász, bő öltönyeben 's poros sarúban, a' szarvasvadászatot, egy szikár testbe szorult fellengő, könyvbuvár lélek pedig az alkonyt 's olasz iskolát magasztalja — a' figyelmesen vizsgáló idegen azt hinné, ezen emberek kereplő nyelveikkel néznek. Azon terem pedig, mellyben az élet mumiává 's a' természet miveltséggé lesz, harsog a' bámulók „fenséges“ - „nézzétek ama nagy madarat! — Fridrik is szép lepkeket fog“ — 's a' ciceronék egyhangú zajától. (*Folytatása következik.*)

KÜLÖNFÉLE.

Nyilvános mátka-tál. Az albani nőknek egy szokásuk van, melly sok házassági csalódást meggátol. A' leánykák t. i. valami föveget hordanak, melly egészen ezüst pénzből, parákból 's piasterekből áll, mig hajuk, melly közé hasonlag pénzek fonvák, hátul hosszú fonadékban foly-le. Ez közönséges szokás, 's a' leányka mátka-tálát mindennek nézetül magával hordozza. — Ha nálunk is feljöne e' szokás, vajmi szorgalmasan vizsgálandnák az uraccsok szépeink fejeit.

Bün jutalma. Midőn Napoleon seregei először ütöttek spanyol országra, egy a' határokon lakó Spanyol azon vétkes gondolatra jött; hogy hona ellenségeinek — ha velek jutalma fölött egyességre lephet — helyismerteivel szolgáland. — E' szándéka fölött az idegenekkel, kiknek nyelvét felülegesen érté, csak hamar értekezett, 's nekik majd mint vezető, majd mint hirt hordó hasznos szolgálatokat tön. — Egy este — feje tele levén derék polgártársai romlására czelzó gondolatokkal — visszatér a' franczia táborba, hol az őrszem dörgő hangon kiáltott „Nombre“ (szám) szóval fogadá. — Igaz, ma is megmondák neki, mint mindig, a' jelszót, melly ez alkalommal egy szám volt;

de a' gondolatokba merült Spanyol a' „Nombre“ (név) szóra azt hitte, nevével kell felelni, 's ezt tevén, azon pillanatban halálosan találva rogyott-le a' Francziának golyójától, melly a' Nemesist az áruló szivén keresztül vitte.

Angol tulság. Neápolon keresztül visszatérő egyik útazó beszéli, hogy Pompeji kiásásával jelenleg harmincz személy foglalkozik, az az 15 gyermek 's ugyan annyi öszvér; mert egy angol engedelemért esedezett (mit meg is nyert), hogy a' kiásott házak egyikében tizennégy napig lakhassék. Ő azt hajdanszerű izlésben bútorozta; maga, neje, cselédei hajszálnyi pontossággal romailag öltöztek; egész idő alatt csak romai classicusok müveit olvasta, és romai köztársasági polgár módja szerint evett.

Külföldiek előtt hazánk ismerete. — Egy parisi hirlap szerint hazánk egyik legnépesebb városa, Debreczen, kis Ázsiában fekszik. — Hova nem fognak még minket a' jó külföldiek átültetni?

EMLÉKMONDAS.

A' Magyar.

Mostan, midőn már a' nap is élesebb
Sugárokat hány Hunnia térire,
Minthogy közelget dél-helyéhez,
Ott lehet a' Magyar, a' hol illik.

Ungvárnémeti TÓTH LÁSZLÓ után.

Elszánás.

Soha sem gyalázat vétek megbánása,
Nem késő a' jóra maga elszánása.

MÁTYÁSY után K. H. K. J.

A' szegénység erénynyel lép szövetségbe.

KOTZEBUE után S. KAROLINA.

Elmefuttatások. Társaságok, körök, 's minden, mit nagy világnak nevezünk, sokat hasonlit olly daljátéki mutatványhoz, mellyet csak a' pompás diszitmények tesznek tetszővé. Z. LEOPOLDINA.

Tehetősek a' nőválasztásnál az észt, tehetlenek a' szivet hivják tanácsra. Az ész gazdagságot, a' szív pedig hüséget javasol.

ZÁTOGI.

Szórejtvény.

Csekélyebbet én nálamnál
Bizony alig találhatnál,
Bár mindennek eredete
Valék, 's tőlem jött csak léte.
Hahogy elveszed fejemet,
Szeretem, mint életemet,
Tisztelem, mert ez a' neve,
Ki nékem barátném leve.

S. Karolina.

Előbbi rejtvény: szivárvány.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

85.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap october 22kén 1837.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Félévi díjja helyben képekkel 5 ft boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' keresztanya.

(Folytatása.)

De reménye nem teljesült, a' következő nap elmult, 's utána több is, és Madelon mind hiában várt. Josephina csak ritkán jött ablakhoz, utszára soha, vagy legfölebb vasárnapokon, midőn a' komoly Roussel kisasszony oldala mellett templomba szökdécselt. Roussel Ilona elvei életmódjában alapos változást tettek. Nem olly némber volt ő, ki botlását erény álarcza alá kiváná rejteni; nem, ő valóban erényes volt, ha igaz türödelem a' bünt megsemmisitheti. Ilona hű szerelmének 's egy alacson csábító hizelgésének áldozatja levén nyomora sulyát szive mélyébe sülyeszté; a' valláshoz nagyobb buzgalommal ragaszkodott, mint hajdan, 's egyedüli reménye leánya volt, kit tiszta szeplőtelen életre kivánt nevelni. Csak meggondolása is, hogy egykor Josephina is eltántorodhatnék az erény ösvényéről, semmivé tehette volna a' szegény anyát. Azért komoritá őt leányának mindinkább kifejlő szépsége; azért hulltak keserv-könyűi, hogy a' természet nézetét nem segité. Ah, milly örömmel tartoztatja vala el a' templomba menéstől is, ha bűn nem lett volna. Illy gondolkozás mellett Josephina természetesen bús, korlátolt életet élt; már tizenöt éves lön, mesterileg vart, kötött, himzett, és szép pénzt keresett; még eddig nem hallott a' deli szűz más hangot, mint szomorgó anyjáét; nem látott más arczot azon halavány fonnyadt tekinteten kivül, kit nénjének tartott. Ha koronként nehéz sohaj szorult-ki Ilona kinzott melljéből, feltekintett ugyan Josephina, részvevő szemekkel nézvén az egyetlen, általa szeretett 's ismert lényre, de okát kérdeni nem merészlé; mert bár szereté is Ilona, szigorúságától még is félt.

Igy, a' minden gyönyörtül elszigetelt, minden mulatságtól elzárt leánynak, nem maradt egyéb élvezete, mint a' szolgálóval fecsegni, ki reggelenként megjelent, de ha csak szó fordult is elő, nem a' hust, főzeléket, sót, irós-vajat tárgyazó, Ilona komoran tekintett a' sze-

gény leánykára, ki azonnal elnémult. Irni 's olvasnia is ritkán engedteték-meg, és erkölcsi tartalmú könyveken kivül csak egy világi munkát olvasott, franczia ország évrajzát. —

Ezt olly hévvel, 's legalább százszor elolvasá, hogy több illy könyv olvasása iránti kivánatát többször is hallatá.

„Gyermek, mit akarsz ollyan könyvekből tanulni?“ — kérdé Ilona. — A' világot? O higyj nekem, búnál egyebet nem tanulsz belőle; e' mellett olvasni és varni ugyan azon időben nem lehet, igy nekem kellene kettőzött erővel dolgoznom; pedig gyöngeségem nem engedi!“

„Nem, nénike! — kiált Josephina, Ilona melljére simulva, — nem igy gondoltam; nyugtasd magadat; többé nem kivánok olvasni, a' te munkádat is örömmel elvégzem, bizz mindent rám; csak légy vidor 's elégült!“

Illy önkéntes lemondást örömmel hallott Roussel kisasszony; azt hitte, minél kevesebb örömet ismer leánya, annál könnyebben mond-le a' világról annak idejében. Ilona sorvasztó kórban sinlett, 's végperczét közelgni látván, egyedüli kivánata volt, hogy a' szegény, árva, védtelen leány kolostorba menjen. Ezért festé a' társalgó élet viszonyait borzasztó szinekkel elébe; ezért magasztalá az apáczák életmódját, és éjjel 's nappal szakadatlanul dolgozék, hogy a' pénzt, mellyet ujoncztól kivánnak, meggyüjthesse. Végre mintegy ezer tallér rakáson volt, 's vele a' legnagyobb gond elhárittatott; még a' titokba avatott Durand apát is erősen hivé, hogy a' szegény árva nyugodtabban élhet a' kolostor néma magányában, mint a' részvétlen világban tova hányattatva, 's örömmel sietend a' kirendelt védhelyre.

Josephina kitetsző bájú hölgygyé lön. Nyulánk, kecses termete, szelid ibolya-szemei, rendszeres arczvonatai, angyalfőt mutattak. És a' szépségéről semmit nem tudó ártatlan lény, gyermekes elmével azt sem foghatá-meg, mi feltünő némberen a' tündér-arcz; lelkének gondolatja mindig nyelvén ült. Igaz, erről néha Ilonka néni is tudakozódott, de szerencséjére nem azon pillanatokban, midőn Josephina unatkozék, és magában igy tünődött: „Mi az élet tulajdonképpen? Hát való, hogy az utszán járó emberek, kik kényökre sétálnak, egymás kezét barátságosan megfogják, egymással beszélnek, olly szerencsétlenek, mint néni mondja? 's nekem jobban menne dolgom? Ah, ha ez való — mért élünk?“

A' tizenhatodik évét haladó Josephina fejecskében illy búskomoly gondolatok gyakran forrongtak, 's ha anyja kiment, marczona kínok dúltak szivében, és szemei könyárban usztak, a' nélkül, hogy okát adhatta volna, miért. — Illy különös indulat azonban nem szer-

ze kellemetlen napokat Josephinának, 's közönségesen csak addig tartott, mig nénje lépteit hallá; akkor álmodozásaibul felriasztva könnyeit szárítá és varótűhez nyult.

Egy nap illy gondolatok köztt nénje lépteit vélé a' lépcsőzeten hallani; sebesen tárt-fel egy ablakot, hogy a' fris levegő könyázta -szemeit megszáritsa. És a' túl-sorról egy őt kéjelgve vizsgáló ifjú tekintetével találkozék tekintete.

Bazilisk nem rémithette volna meg jobban Josephinát, mint e' tekintet. Hevesen zárá-be az ablakot; mi több, még a' musselin függönyt is lebocsátá, melly különben felvonva szokott állani. — Csak most merészlett a' pirult hölgy szomszédja felé mintegy loppal tekinteni, ki még most is ott állt, 's nagy fekete szemei olly epedőleg, olly nyájas kérelemmel függtek a' bekarpitozott ablakon, hogy meg nem érteni kivánatát lehetlenség volt volna. Nehány percznyi sikeretlen várakozás után óráját nézé, kedvetlenül távozék, 's ismét vissza jött, de már kalappal. Kétségkivül kényteték kimenni, mert 5 percz mulva nem látá már Josephina.

Midőn Roussel kisasszony haza tért, visszont munkánál ült a' kis szemérmes leány, 's nyugodtnak látszék; de csak látszék: mert keble soha sem volt még zúdultabb mint most. Életének ez eset volt első története, de ezt olly fontosnak, egyszersmind olly kellemesnek találá, hogy elméjéből ki nem vetheté. Akaratja ellen pillantgatott-ki a' karpit nyilásán, de a' szomszédot nem láthatá. — „Annál jobb!“ — susogá magában, midőn Ilona néni alunni ment, 's ő gondolatinak szabad folyást engedhete — annál jobb, hogy vissza nem tért; mert ha néni megtalálja látni, nem enged többé ablakhoz ülnöm. Tán nem is azon házban lakik; hisz' ott egy agg dáma lakott; nyilván azt látogatá-meg, 's többé nem jő-el. Egyszer azonban még is szeretnék vele találkozni, midőn templomba megyek! Olly sok emberrel találkozunk, tehát mért ne vele is?“ Igy támada a' fiatal kebelben egy kivánat a' más után; igy nyomá-ki egyik vágy a' másikat, 's Josephina szemeiről az álmot számüzék.

Más nap reggel olly halaványvolt, hogy a' megrémült néni a' dologtól is fel akará menteni: de Josephinának soha sem volt munkára több kedve, mint ma. Erősen bizonyitva, hogy legkisebb baja sincs, asztalhoz ült, 's dologhoz látott, koronként az ablakra tekintvén. A' túl-ablak azonban zárva volt; de tegnap is csak dél felé mutatá magát az ifjú; végre ez óra is elérkezik, 's Josephina szive nénjének azon parancsára, vonja-fel a' karpitot, majd hallatólag dobogott. Pedig félelme alaptalan volt; mert senki nem láttatá magát.

Roussel kisasszony laka két teremből állott; ő az udvarra fekvőben hált, 's Josephina mióta felnőtt, esténként egy széles pamlag-

ra veté ágyát az előteremben, melly a' szalón, lakó szoba, 's konyha helyét is pótlá. Ma este már régen aludt a' néne, midőn az utszáról szelid ének hallatszék. — Vigyázva oltá-ki gyertyáját Josephina, 's ablakhoz lépvén titkos örömmel ismert a' fiatal szomszédra. Szerelmi dal ömlengett az ifjúnak ajkáról, ki epedőleg zengé a' kedveshez közel lehetésnek szerencséjét és szerelmét. A' hangok vágy-szárnyon repkedék körül a' szűznek tündéres képzetét; és igy nem éppen szükséges a' hölgynek a' 16 év, hogy szelíden zengő hangok nyájas érzéseket támasszanak keblében. Az ének elhangzott, 's Josephina még mind vélé hallani. Mi élénk 's egyszersmind mi szivrázó indulat lehet, miről éltében most halla először dallani. — Tehát lehet még forrób-ban is szeretni, mint a' jó Madelon anyó szeret? Ez olly sok tárgyat adott Josephinának a' tépelődésre, hogy már unatkozni eszébe sem ötlött, álmai nem tévedeztek többé bizonytalan irány körül; sőt még érdekesebbé lettek a' szemköztti ablakra tekintés miatt, az az a' néne jelenlétében: de a' sólyom-szemek még is láták, mi történik a' tulsó részen. Igy fedezé fel p. o. Josephina, hogy az ifjú csak tőle kiván láttatni; mert mig Roussel kisasszony hazulról nem távozék (mi különben hetenként csak kétszer történt) nem jött ablakhoz. De ekkor olly esdekelve nézett az ablakra, olly nyájasan mosolygott, szemvillámai olly igézők voltak, hogy Josephinának terhes küzdésbe került magán diadalmoskodva hasonlót nem tenni. Ez igy tartott két hétig, a' diadalt azonban csak félénkségének köszönheté; mert félt az ablakhoz állani, nehogy az ifjú szembeszédére feleljen, és még is szinte köny tolult szemébe; ha a' nénit látván jönni, ablakát az ifjú bezárá E' félbeszakadt kéjeinek pótlását az esti énekben reménylé, mellyben a' szerelem hangja szállongott feléje. És reménye soha sem csalá; éldeletét más idegen érzet nem zavará, az énekre felelni senki sem készteté; igy boldogsága határtalan volt. De most képzelje kiki a' szegény leánynak inséges állapotját, midőn egy este a' szomszéd elnémult, 's ablakán nem látszék világ. Éjfél mult, hajnal jött, 's a' leányka szivét még mind azon kinok szaggatták.

Mi történhetett a' szomszéddal? Hisz' ma reggel még az ablaknál állt, 's leirhatlan szerelemmel nézett át! Tán a' szinlett részvétlenségért boszonkodik? Elakarja feledni a' szerelmét rögtön nem viszonzó leányt? Lakását változtatá-e meg? fogom-e őt még valaha látni? Ezer hasonló gondolatok olly dühhel vivának a' szegény leány agyában, hogy egész napon át nem tudá, mit tesz, mit beszél.

„Mi bajod, Josephina? — kérdé huszszor is anyja — mért nem dolgozol?“

Ah, az utszára nem nézett Josephina; ott bár mi történhetett, nem érdeklé. Csak azt tudhatta volna, mi történt túl ama mozdulat-

lan függönyök mögött, mellyek, gyanúja szerint, soha felvonatni nem fognak. Két, három éj mult, három örökkévalóság, 's a' fiatal szivnek rettentő gyanúját még semmi sem oszlatá.

Hála az égnek! ismét jött egy nap, mellyen Roussel kisasszony kimenendő volt. E' nap Josephina vég reménye volt, 's leirhatlan nyugtalansággal várta a' perczet, mellyben nénje a' lépcsőn lemegy, 's Isten hozzád-ot mond. Midőn e' percz bekövetkezék, szivdobogása metsző fájdalommá vált. — „Légy csendesen szív! — ha most nem mutatja magát, mindennek vége!" — Elfogult kebellel rogyott a' székre; szemeit olly köny-özön boritá, hogy semmi tárgyat sem tudott megkülönböztetni. A' néni elmenete óta már egy óranegyed mult, 's a' túl-részen még sem láttatá magát senki. Ah, ez nyomorát fő polczra emelé.

A' kis zajgó kebel állapotja kiállhatlan lön. Inkább bizonyos akart szerencsétlenségéről lenni, mint örökös kétkedésben élni. Azért ablakhoz lépett, feltárta, — és lám! a' kedves szomszédnak dicsőült arcza mosolygott reá.

Öröm rettenet hangja szorult-ki a' leány szivéből, 's egy lépést visszatántorgott; az ifjú pedig esdekelve nyujtá feléje karjait. Lehetlen volt tovább Josephinának azon érzetet palástolni, mellyet mozdulata elárult. Attól is félt, hogy a' fiatal szomszédot többé nem látandja, ha most kegyéről nem biztositja. E' szerint ablaknál maradt, 's most elkezdetett azon titkos mulatság, mellyben a' szerelem szó nélkül is megérti egymást. Lud-toll elégtelen leirni azon különféle módokat, mellyekkel a' szerelmes pár élt, hogy egymást megértse. Legyen elég tudni, hogy Josephina két nap mulva bizonyosan tudá, hogy szomszédját Fridriknek nevezik, 's Fridrik is megtudá az övét. Végre jel-beszéd által, jövő vasárnapra a' st. Germain des Prés-i templomban találkozást határoztak, 's mind ezek után, hogy sok száz érdekes tárgy mellett, egymásnak minden pillanatban azt is mondák: „Szeretlek!" szép olvasóinknak eskü nélkül is elhiszik.

Vasárnap eljött, 's Ilona néni Josephinával, kinek szive a' kéj tengerén merenge, templomba sietett.

Fridrik olly közel ment mellettek, hogy a' szerelmében uszó hölgy alig merészlett feléje tekinteni. De tudta, hogy jő, és pedig kedveért jő, 's ennek tudása égi örömmel tölté-el lelkét.

(Folytatása következik.)

PESTI VIZSGÁLÓ.

Gyászhir. — Pesten oct. 18-kán virágzó életének 16-dik évében tüdővészből hunyt-el m. Dezséri báró Rudnyánszky Maria Borbála kisasszony, m. Dezséri b. Rudnyánszky Sándornak, több t. n. megye táblabirá-

jának és m. Cserneki 's Tarkői báro Dessewffy Emilia asszonyságnak szeretett leánya. — A' boldogultnak hideg tetemei Tetényben a' nemzetségi sirboltban oct. 20-kán takarittattak-el.

INNEPLÉS.

Therézia-népinnep (*Vége.*)

Igy hullámzik-át e' változékony, vidor néptenger a' tünékeny órák szárnyain, mig az innepélyes vonal meg nem indul. És most közelg — ablakokból, erkélyekről kandi fők bukkannak váró nyugtalansággal ki felé. Nézzék csak, rózsa ajkú dámáim! milly festés alá való tekintet — polgári katonaság, zene, pályázó kocsik, caroussellovagok, a' választottság, a' czéhek zászlóikkal és emlékjegyeikkel. Legkitünőbb azon osztály, mellynek aczélfegyveres keze szalóni szerencsénket elmésen idomitja; a' spanyol lovag-köntösökben ismeretes tailleur-arczok diszelgnek. — Ezen kiállása a' czéheknek nem ama középkorihoz hasonló, midőn vallásos érzelem, bucsújárás, sátoros innep, koronázás, bekekötés vagy közelgő és visszavertt ellenség, élet és város oltalmazása, vagy diadalommal haza térő honfiaknak elfogadása gyüjté a' néptömeget össze; midőn minden lelket egy gondolat élesztett, midőn a' gondolat az idővel jött, midőn illyen innepléseket a' jelen rendelt-el. Itt minden csak játék, alakoskodás, bámultatott semmiség. Fásultság, enyelgés, 's mindenek felett csak hiúság izgatja e' lelkeket.

A' porfelleges, fullasztó utszákon keresztül az innepélyes vonal rendeltetési helye, egy nagy homokos tér felé vonul, mellyen sürü esőzés után is csak gyéren tenyészik az eltörpült pázsit, melly felett most a' gomolygó porszönyeg ködként lebeg, melly csak tenyérni zöldséget sem nyujt enyhelyül. De körülte egy felől mosolygó rétek, más felől erdőkoszorús halmocskák nyulnak-el. E' helyen van egy négyszög idomú, emeletekkel 's fa bódékkal megrakott kör — az öröm 's kéj köre. Itt fognak a' versenylő kocsik pályázni, itt a' caroussellovagok nyargalni, itt fogja minden nagyobb 's kisebb gyönyörálméletét innepelni. — A' négy antik idomú diszes kocsi, sajátságos szinekkel 's faragványokkal a' négy elemet ábrázolva, képzeményesen öltözött, természetes kocsisok által kormányozva erre iparkodik. Nem a' mű — itt minden mű — az erő 's ügyesség méltánylása iránti érzék duzzasztja-ki a' szemeket barlangjaikból, hanem a' kiváncsiság megtudni, mellyik urnak lovai győzendnek.

Második nap caroussellovaglás. Ez, az őrsereg tisztjeinek vezérlete alatt megegyező, habár nem bátorságra buzditó lovagöltözetben is — izmos, de nem eléggé bélyegzett álorczáskodáshoz alkalmas alakok, (a' divat az emberi alaknak átváltozásában alapul) durva, semmi jelentésü arczok, élet nélküli szemek — végzik e' szokott játékot.

Harmadik napra egy török és görög hajóshad által vivandó harczot, csáklyázást, gyakorlatot, hadiforgást, török vár megvételét, győzelmet 's diadalt jelent a' programm. E' szörnyü tettek szinhelyeül Regnicz, egy szerény folyam, határoztatott, a' Bug fogadó előtt hömpölygő Regnicz, ama Bug előtt, mellyet minden kávé és természetért hevülő lélek, már a' hajdanban barátságosnak nevezett, melly most mindent egyesitett, mit Bamberga a' szépből, barátságos, élvvágyó 's kandiból anyailag keblében táplál. A' Bugtól fölfelé kanyarodik a' folyam, hogy himes rétek, dús mezők, kellemes lejtésü halmok 's lombkoszorús erdők közt haladó medrében egyenes vonalban a' város fe-

lé hömpölyöghessen. Itt többnyire csend terjed a' vidéken. A' city tornyai 's fedelei némi halványsággal merednek a' lefelé homorúló kék égre; a' hullámok halkkal omolnak a' távul utszákon, egy sajka csendesen reng a' folyam fodros habjain, földmivesek és sétálók teszik a' csoportulat szegélyét, szakadozott dolmánkában nyugtatja karját a' fogadó kö lépcsöjénel evezöjén a' hajós; mellette nem pásztori kannában habzik a' barna ser, látatlanul zengnek fa-lombok köztt a' szárnyas dalnokok, a' napfénynek örvendö halak vidámon uszkálnak és a' rétek smaragd szönyege felett kék szinbe játszó szita-kötök repkednek. Mint bámulhattak e' kis állatocskák, kiki képzelheti, midön minden oldalról czifrán öltözött nép sereglett össze; midön nehány tarka csónakos átoltözött lények — katonák — eveztek-fel a' folyón lobogós arboczokkal, és hosszas keringés után végre tüzokádó vizi manókká változtak, kik döbörgö lármájokkal az erdök viszhangját felköltve, kényelmesen lebegtek ide 's tova, és a' nagy szomorú játékot csekély kard-csörtetéssel végzék. E' szegény állatok bámulhattak; mi pedig nemesb teremtmények, mi emberek, megvetve e' népnek aljas ízlését, „comme il faut" unatkoztunk.

A' közönseges játékok, famászás, zsákfutás, 's több efféle ferde szülemények a' népinnepeknek emelék az ünnepélyt, 's még nehány napra nyujták ez embereknek kéjelgéseit. Zrinyi szörnyü rosz, kurtitott prosai forditásban, katonai kifejlésekkel, 's mérsékelt látványnyal adatott szabad ég alatt. Az agg, hü szolgák nyilvános jutalmaztatását érzés nélkül 's mulatságnak nézve tekintettek volna az unatkozott lelkek, ha némelly nyomor és idö által eldult alakok — mert az erény többnyire rongyban jár — fájdalommal nem emlékeztettek volna reá, hogy az öröm legtöbb embernek már csak azon korban nyilik, midön azt felfogható létszereik eltompultak; ha némelly urasági vazallnak elévült arcza a' teremtés elaljasitott remekének természetére nem emlékeztetett volna.

De az innepnek valódi napja még csak akkor tünt-fel, midön végzett játékok után estennen a' bódékba széledtek, sert. örömet 's kábulást hosszú kortyokban hörpölendök. Ott a' piaczi énekesek is előkerültek, egy nyomorú, 's a' pórnép harácsává lett torzképe a' hajdani troubadouroknak. Valljon minden ennyire aljasul-e, ha miveletlen csordának sajátja lesz? A' hajdani népek, mellyek a' néposztályozást feltalálták, alkalmasint sejtettek illyes valamit. — Itt Don Juan Polichinello alakjában rémesen vonul-át a' szinen, mig az öt üldözö Lumenidák boszúja utól nem éri. Örvendö gyermekek mellett azon dölyfös lények habsoltak, kik e' durva étkek iránti vágyukat világ előtt megvallani szégyenlik.

A' zaj között szabadon bolyongnak a' szenvedélyek. Öröm, nap heve, szünetlen zaj, mértékletlenül hörpölt barna árpalév, zabolátlanság — itt szabad 's szükséges is — lerontja a' régi szabadság után sovárgó szivek békóit. Szerelem, barátság, gyülölség, megvetés minden alakjában kifejti magát. A' megcsalatott, elöször szeretö szende hölgytöl, a' szegény, hütelen kedveset dölyfös vetélytársneja karján látó némberig, minden szerelmi frigyet köt és bont. Sok, hosszas idötöl sovár szivvel ohajtott találkozás ér itt czelt. Veszekedés, csalás 's orzás sem hiányzik.

Dajkám érzéstanja szerint minden történetnek vigan kell végzödni, igy hát én is amaz örömet sugárzó arczú hölgy megszemlélesere figyeltetem olvasóimat, ki szerelmet lehelve néz a' setét távulba, ámbár a' kedves már rég eltunt. Még olly fiatal, 's egy elvesztett szivnek már sirján könyezett, igy

szép jövőt reménylő kebellel azt hiszi, kibékült sorsa nem fosztandja-meg e' kincsétől is. A' végetlen boldog álmot ohajtja; mert álom-képei közé kedvesét fogja szőni. Bár soha ne tudná-meg a' szelid lélek, hogy más álmok is vannak, mellyeknek hizelgő képcsarnokából sebhedt szivvel ébredünk.

K. I.

EMLÉKMONDÁS.

Sziv 's Ész.

Csak, kiben sziv 's ész kezet fog,
Az a' százszor 's többször boldog.
Minden jó 's szép, a' mi van.
Övé ezen világban.

KISFALUDY SÁNDOR után —

Honért.

El ti komoly képek, ti setétség rajzati félre!
Uj nap fényle reánk annyi veszélyek iránt.
Él Magyar, áll Buda még! a' mult csak példa legyen most,
'S égve honért bizton nézzen előre szemünk.

KISFALUDY KÁROLY után K. H. K. J.

Méltóság. — Egy ember, ki valódi méltóságát ismeri, és magán hordozza, nem tud gyülölni.

A' fogoly NAPOLEON után S. Karolina.

Kivánság. — A' határtalan 's naponként szaporodó, és igy kielégithetlen kivánságok a' vak hiedelemmel párositva, fő okai a' barátság hamar megbomlásának.

PAULOVICS I.

Szerencse. — A' minden rosztól mentt és minden jósággal teljes sziv szerencsés. Makacson küszködünk ezen észvázzal (Chimära), 's még sem érjük utól soha. Játékszer ez, melylyel az állandó gyermekség mulatja magát. Egy bölcs ezt mondá egykor felőle: „a' szerencse nem könnyü dolog. Fölleljük őt nagy fáradtsággal magunkban, túl rajtunk soha!"

B. E. U-ból.

Betürejtvény.

B-vel igézhet a' szép 's nem szép, kecse hogyha varázsol.
H-val az állattól nyered, és kocsisod viszi utra.
M-mel az élő bir, 's igy az ember is; ám veszedelmes
Bajt szerez, és gyakran fájdalma halált hoz urának.
Sz-el jót 's roszat is okoz embernek 's a' világnak,
Éltednek még is fő táplálója csak ő lesz.
T-vel messze vidék 's közel is lehet; éldeletet nyujt
Képzett vándornak, 's örökös tápszert a' lakónak.

V.

Előbbi rejtvény: Semmi.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

86.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön october **26**kán **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Félévi dijja helyben képekkel 5 ft boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' keresztanya.

(Folytatása.)

Hat hétig e' szerelmes pár boldogságához hasonlót hiában kerestünk volna; különösen, ha a' szerelmesek jelen boldogságukat eléglenék. De bár viszonti szerelmükről bizonyosak voltak, 's egymást naponként láthaták, Josephina szivében még is azon vágy támadt, hogy Fridrik valósággal szóllna már hozzá, 's ő felelhetne neki. De ez is volt egyedüli kivánata. Fridrik tán nem is eléglé az illy szerény vágyakat, még is azon tünődtek, mi tehetné boldogságukat még égiebbé.

Fridriknek figyelmét nem kerülheté-el, hogy kedvese, midőn vasárnaponként templomból kijő, egy sánta koldus asszony előtt megáll, 's vele leirhatlan gyöngédséggel, nyájassággal beszél; azt is észre vette, hogy kedvesétől a' koldusnő soha alamizsnát nem kér, 's egymást már régen látszanak ismerni. Ez egy tervet támasztott agyában, mellynek következésében más vasárnapon egy aranyat nyoma Madelon anyónak markába. — „Ha többet is akarsz megérdemleni anyókám, jelenj-meg ma estve 8 órakor a' luxenburgi kert megett az asszonyok utszáján; szeretnék holmit kérdeni tőled; 's ha kedvemre válaszolsz, nem bánod-meg!“ — mondá mosolyogva Fridrik. — E' gazdag ajándék becsét megismervén az anyóka, bár nagy út volt 79 éves sánta aggastyánnak, pontos megjelenést igért.

Madelon szavát tartá, 's még a' rendelt idő előtt megérkezvén, egy kapu alá telepedve várta, mi fog történni.

Fridrik is pontosan érkezék. Szembeszökő látvány volt a' holdfénynél Madelont rongyaiba burkoltan, ocsmány arczredői közül villogó vakand szemeivel, egy csinosan öltözött ifjúnak oldalánál látni. A' beszélgetés tartalma következő lön: ‚anyókám, rég ismered már azon fiatal dámát, ki minden vasárnap' mise után, olly nyájasan beszél veled?“

„O igen, szép uracskám, születésétől óta!“ — viszonzá a' kérdés czélzását azonnal elértő Madelon.

‚E' szerint gyakran láttad már?‘

„Ifjabb éveiben naponként; de hét év óta — igen, már annyi lehet, mert jövő husvét-hétfőn lesz 16 évű, — hét év óta már csak templomban látható.“

‚Tehát nagyon szigorún neveli nénje?‘

„Ön, Roussel kisasszonyt gondolja, nemde?“ — kérdi az öreg, bámulva, hogy az ifjú már némi körülményeket tud.

Fridrik igenlé.

„Ah, igen, nénje nagyon szigorún neveli; véleményem szerint a' szegény gyermeknek semmi öröme a' világon!“

‚Szegény, szegény gyermek!‘ — sohajtá Fridrik alig hallhatólag.

„Azonban a' néninek lehetnek okai, mellyeknél fova a' leányt olly szorosan őrzi! — folytatá beszédét Madelon. — Roussel Ilona becsületes személy, 's mivel Josephina olly csuda-bájú —“

‚O igen, angyal! a' természet remeke!‘

„Mit is akarék mondani? — igen, mivel olly szép, szegény, és erényes akar maradni, okosabban teszi, ha éltét imádkozással 's dologgal tölti, mintsem fiatal szélpálok csevegéseit hallgassa, kiknek csábitás egyedüli czéljok.

E' szurás volt, mint nevezni szokták; különben czélzásnak is mondhatnók. Fridriknek nagy fekete szemei a' vén fonnyadt arczra fordultak, miből két átható szem villogott reá: de azok nem zavarák-meg, 's nyilt szivvel mondá: ‚anyókám, halld szavamat! — Én szeretem, nem szeretem, imádom Josephinát, 's több lánggal, mint valaha valaki 3 hónap mulva is imádtaték. De minden, mit láték, 's hallék, még inkább erősiti gondolatomat, hogy nőmmé tegyem; mint gyengitené, ha ...‘

„Nejévé! — riadá a' koldusnő. — Drága nejévé? — 's ön csakugyan nőül akarja kedves Josephinámat venni?“

‚Elhatározott akaratom; esküszöm szent Lajosra!‘ — mondá Fridrik, 's kifeszitett kara az égre meredt; de azt sebesen rántá-le Madelon anyó, 's még sebesebben kérdé: ‚De kicsoda ön, uram?‘

‚Atyám neve Darcy, és ...‘

„Darcy ur? Nincs a' st. Marguerite uton bizomány-hivatala?“

‚Igen!‘

„Hisz' ön Josephinával szemközt lakik?“

‚Atyám a' második emeletben lakik; de mivel szobám, szerencsémre, a' harmadikon van, Josephinát hamarjában láthatám, és mindjárt első napon megszerettem.‘

„De viszonozza-e Josephina érzetét?“

„Reménylem!“ — felelé Fridrik, ki, noha bizonyos volt a' viszonhajlandóságról, itt még sem akará azt megvallani. — „Reménylem, ámbár még nem váltánk szót egymással. E' szerint láthatja kend anyókám, hogy Josephinával még holmi végezni valóm van, mielőtt atyámnak szándékomat fölfedezném; ki noha atyailag szeret, kivánatomat még sem fogja azonnal méltánylani, csak több ellenvetése után fogják kéréseim szivét meginditani. 'S ha nem tenné, éltem végeig nőtelen maradnék! Most egy pénzváltónak legénye levén, szép pénzt keresek-meg; igy nem nagy fáradtságomba kerülend, egy kis vagyonkát szerezni. De ezt Josephinának minél előbb tudni, kezét és szivét nékem kell ajánlania. Azért, kérlek anyókám, szolgáltasd e' levelkét kezébe!“

„Lassan urfi, lassan! — sugá Madelon anyó. 's a' nyujtott levelkét elháritá. — Hallja őszinte szavaimat. Isten bizonyságom, semmit sem ohajtok inkább, mint Josephinát boldognak látni egy vagyonos férj oldala mellett, 's ha elgondolom, hogy szerencséjének én is lehetek eszköze, agg szivem majd kiszökik örömében keblemből. Legyen tehát meggyőződve, hogy kivánatának nem szegülök tökéletesen ellene, azonban, még is csak ollyan leveleket szolgáltatok kézbe, mellyek házasságról szóllnak; mások ...“

Madelon most távozni akart; de Fridrik e' pillanatban feltöré levelét. — Bizonyosodj-meg tartalmáról! Midőn e' sorokat irtam, eszembe sem ötlött, hogy olvasni kivánnád!“

„Igy jól van; ezzel megelégszem! — mondá barátságosan a' koldusnő. — Levelét elveszem, de jövő vasárnapig, mint ön maga is tudja, kézhez nem szolgáltathatom.“

„Hogyan, 's nem tudna kend más módot?“

„Nem. Könnyebb a' status-börtön őrét megcsalni, mint Roussel kisasszonyt.“

„Am legyen, ha másként nem lehet! azonban, fogadja kend ezt szivességeért!“ — 's két Lajos-aranyat nyomott markába. — Madelon anyónak első mozdulata heves kapás volt az arany után; a' második, de természet elleni, a' pénzt nyujtó ifjú kezének visszatolása.

„Hol Josephinám szerencséje forog kérdésben, nem kivánok fáradozásaimért dijt! — zugá hévvel Madelon, de mást látszék gondolni; mert fojtott hangon, mosolygva, még ezt toldá szavaihoz: — „még is csak adja ide! ön gazdag, 's én szegény koldusnő vagyok, ki, ha Isten éltet, önnek lakodalma napján valamit ajándékoz.“ — 'S a' két aranyat zsiros papirosba takargatván, nyert kincsét biztos helyre tevé.

Fridrik haza sietett, nehogy szokott esti óráját elmulassza; a' koldusnő azonban éjfélkor ért haza. Mindkettő meg volt egymással elé-

gedve. Madelon anyó már egy pár hét óta több jelből tapasztalá, hogy Josephina szomszédját szereti, 's mivel a' st. Marguerite úton egy lélek sem lakott, kinek viszonyait körülményesen ne tudta volna, igy Josephinának összekelése Darcyval, legmerészebb reményeit is felül mulá.

Fridriket az örömnek hetedik egébe ragadá azon gondolat, hogy levele kézbe jő, 's tán, feleletet is nyer reá. Madelon anyónak lepletlen valót szóllt. Alacson gondolat nem szentségtelenité Josephina iránti tiszta vonzalmát; mert őt a' leánynak angyali ártatlansága bájolá-el, 's érzete nem földi indulat volt: azért is kivánà a' kedvesben csak jövendő nejét látni.

Fridrik 24 éves vala, anyja korán hunyt-el, és szerető atyja az iskoláit végzett ifjút szabad akaratjára engedé. Igy hamar tanulá a' világot ismerni, és hajlékony indulata, fogékony beljegye daczára is jámbor ifjú, jó gyermek maradott. Josephina tekintete kifejezhetlen hatást tön szivére. Az ártatlan lény annyira különbözék azon némberektől, kikkel az előtt társalgott, hogy Josephina keblében viszonszerelmet gerjeszteni, keblének legkiolthatlanabb vágya lön. Nem sokára nem talált más kéjt, mint Josephinát ablakában várni, 's ha a' deli szüz reá mosolygott, lelkesülve esküvé: „ez lesz nőm vagy senki.“

Következő vasárnapon hallatlan ügyességel játszá Madelon az említett levélkét Josephina kezébe. A' szűz szemérem rózsái korány-fényben virultak ennek arczán; félve tekintett a' titkos kedvesre, 's levelét reszketve rejté keblébe. Roussel kisasszony semmit sem vett észre.

Annyi való, hogy Josephina inkább gyanitá a' levél tartalmát, mint érté; mert Roussel Ilona szorgosan óvakodék a' házasságrul csak szót is ejteni. De ártatlan leányának öröm könyűk peregtek arczán annak csupa képzetére is, hogy a' kedvessel zavaratlanul napokon át beszélhet. Azért válaszában is csak e' szerencséről volt szó, 's azon langoló vágyról, hogy megtudja, mikor és mi módon lenne az eszközölhető.

Fridrik számtalanszor olvasá-át kedvese levelét. Még mind azt olvasá, ámbár minden betűjét tudta, hol áll, 's még száz évi élet után, sőt mi több, a' túl világban is, el tudta volna tartalmát betűről betűre mondani.

Eltökélett szándéka ellenére is félt némiképp' Fridrik atyjával a' házasság felől értekezni; 's már három hét mult-el a' boldog szerelmesek levelezése közben, Darcy ur még sem tudott fija szándékaról legkissebbet is. Fridrik levelei, ki kedvesét a' világgal, vagy tulajdonképp' az élettel kivánà megismerkedtetni, nagyon terjedelmesek voltak. Josephina válaszai annál kurtábbak maradtak, mivel

csak éjjel irhatott, akkor is vigyázva, nehogy naponként inkább gyengülő nénje felébredjen, 's a' gyertyavilágot az előteremben meglássa.

A' szerelem bája 's hatalma csak azért tündérkedék égiebb fényben Josephina körül, hogy pillanatokra feledtesse vele Ilonának mind inkább közelgő vég óráját. Hiába ápolá nénjét gyöngéd szorgalommal, hiába fáradott éjjel nappal körülte; a' halál lassú léptekkel mindig közelebb jött; igaz, nem rémitő alakban, de csak még is halál maradt. Josephina sürgetésére végre orvost hozott Durand apát a' beteghez. Ez vállat vonitott, 's nyugalmon kivül semmi egyebet nem rendelve távozék. Josephina erről még azon este értesité kedvesét, és aggodalma, kinzott lelke, csak közelgő veszteségét rajzoltatá vele. A' szerelemről legkissebb szócska sem jött a' levélbe, 's éppen ez készteté Fridriket, atyját titkában megbizni. Másnap reggelinél házasságra fordítván a' beszédet, nőszülési vágyát jelenté.

„No, 's mért is ne tennéd? — enyelge Darcy ur. — Már szeretnék nagy apó lenni.“

„Igen, de nőmet szeretni is akarom!“,

„Ollyat is találhatsz. Mi kifogásod lehet p. o. Lüneville barátom leánya ellen? Laura szép, 17 évű, 's osztály része könnyen számitható 50.000 tallérra!“

„Hm, a' jegypénzzel nem sokat gondolok!“

„Mi mennykő, tán azt hiszed, uszom a' kincsekben?“

„Azt ugyan nem, de atyám élhet, 's gond nélkül élhet.“

„Most igen, de bizományi hivatalom nélkül nem igen duskálkodhatnám!“

„Lüneville kisasszony nem kedvemre való; szeretni soha sem tudnám.“

„Ej, próbáld csak, fogadom, nem kapsz kosarat!“

(*Folyt. következik.*)

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Nevezetes földrengés. — Csötörtökön, 1531-ki januarius hónap 26-án délesti 4 órakor egy hatalmas földrengés ingatá-meg Lisabont, melly az országnak más helyein is átvonult; de itt olly irtózatos zökkentéssel, olly borzasztó erővel, minőre halandók még nem emlékeztek. Ugy tetszett, mintha az ég földre akart volna testvéresedésül hajolni. A' házak hajlongtak, mintha emberi kéz mozgatta volna; a' harangok maguktól egész földrengés alatt folytonosan zugtak; és egy szökőkutból olly vörösen lövelt ég felé a' viz-sugár, mintha vérré változott volna. Némelly hajósok azt is beszélék, hogy egy folyamnak hullámai olly erővel csaptak-ki martjaik felett, hogy fenekét láthaták. Alcanzaras város lakói rémültökben, hogy házaik fejök felett omlandanak össze, őket romjaikba temetők, szabadra futottak. Városon künn a' föld nyilt-meg, olly tömérdek vizet okádva-ki, hogy mindnyájan hab-

sirba veszéstől féltek; és egy, a' város közelében álló hegy leomolván, annak nagy részét omladványai alá temeté. (Kivonat egy szemtanú irományaiból.)

Szarvasgomba. A' szarvasgombát (Trüffel), mint tudva van, igen bajos megtalálni, mivel nem föld felett terem, mint a' vargánya, hanem föld alatt mint a' burgonya. Nagy ára és kelendősége franczia országban 's más tartományokban is jövedelmes kereskedési czikké teszik e' terméket, és tapasztalt emberek ritkán csalódnak a' helyben, hova keresni indulnak. Esenbecki Nees bizonyos béna gyermekről tesz említést, ki olly biztosan ment a' szarvasgombára, mint legjobb kutya, és élelmét azzal kereskedve keresé. Franczia országban száraz földben terem a' szarvasgomba 's leginkább hegyeken 's erdőkben; legbövebben tenyészik Grenoble, Avignon, Perigneux és Angouleme környékén, mint szintén a' vivriais-i, cevennei 's jurai hegylánczokban. Legkeresettebb a' perigueuxi és angouleme-i; de ritkán tartható tovább 14 napnál. Homokba ásva, hol két három hónapig eláll, legbiztosabban tarthatni. Közönségesen vékony szeletekre apritva kemenczében megaszaltatnak, vagy olajban kisüttetnek és üveg edényekbe rakattatnak. Nyersen soha sem eszik a' szarvasgombát, hanem mint hirlelik, erős szeszes italt készitnek belőle.

Tengeri kigyó. A' drontheimi hirlapban következő czikket közöl bizonyos felvilágosult, hiteles férjfiú a' tengeri kigyó ételéről. Ez évnek nyarán szokatlanul korán lepék-meg kövér heringek partjainkat 's csatornáinkat, mellyekből még csak kevés sózatott-be, mert szokatlan kövérségök miatt a' meleg napokban, földmivelésünkre kedvezőkben, tartani öket nem lehetett. A' kutyanapok bekövetkezése óta környékünk némelly helyein a' tengeri kigyó mutatkozik. E' tengeri szörnyek egyike jelenleg a' storfoseni és krovaagi szigetek körül tartozkodik; nehány halászt halálos borzongás lepett-meg, midőn a' tengeri kigyó olly közel tünt-fel ladikjokhoz, hogy hirtelen nem tudák elhatározni, merre menekedjenek. Igaz, hogy ez irtózatos vendég nem támadá-meg öket, de ladikjok után soká úszott, mi miatt többen az erőködés által betegekké dolgozák magukat. Hiteles férjfiak állitják, hogy e' szörny 6—800 röf hosszú, söt tán több is; mert ha feje irányában voltak, farkának végét nem lehetett jól kivenni. Legvastagabb feje megett; ott nagy, kövér ló vastagságával bir; fekete, homályos szemei tányér nagyságúak, de meredtek 's fénytelenek; böre sima 's homályos szinü; orrán vastag sürü szőr van, mint a' tengeri kutyának, — 2—3 negyed röf hosszú; nyaka körül is látszik valami mozgékony, a' ló sörényéhez hasonló; száját, — mint közlő ur irja — nem lehetett kivenni, 's még bizonytalan, valljon ragadozó-e vagy nem. A' tengeri kigyó-leginkább szélcsend alkalmával mutatkozik, alakja 's tekergőzése kigyó idomú. Ez észrevételeket egy hiteles szemtanú közli, ki két fijával egy scheere-hez (kis sziget) evezett, melly mellett a' szörny, miután sajkájokat hosszasb ideig követte, csendesen eluszott.

KÜLÖNFÉLE.

Nevendéki hála. — G. kisasszony 20 év előtt egy orosz nagynak házánál nevelőné levén — igy irnak Genfből — a' nevelést végezvén, honába visszatért. Nevendékeinek egyike mult hetekben Genfbe jő férjével, W. herczeggel, 's gyermekeivel, és volt nevelőnéjét meglátogatja. Nehány nap mulva reggelire kéreti a' fiatal herczegné G. kisasszonyt egy falusi jószágra. Midőn ez kiséretével a' kics vidékre érkezik, W. herczeg fogadja-el, 's üd-

vözlés után értésére adja, hogy tulajdonában van, és barátait ugyan ott fogadja-el. Jószágát, hol a' kényelem 's csendes élet összesitésére költség nem kiméltetett, azonnal meg kellett néznie.

Kaschemir-völgy. A' Londonban megjelenő „Asiatic-Journal" hirlapban a' hires Kaschemir-völgynek következő leirását olvassuk. — „A' világszerte hires Kaschemir-völgynek hossza, — mond az utazó, báró Hügel ausztriai természet-búvár — éjszaknyugotról délkeletre nyulva nem több nyolczvan mértföldnél; — szélessége 6—30 mfd. között változik. A' völgy két hegysor közé szorult, mellyeknek ormaik örökös hóval fedvék, 's több csúcsaik rendkivüli magasságban fellegekig meredeznek. A' Tibettel közlekedésre szolgáló torkolatok 13.000 lábnyira feküsznek a' tenger szine felett, Kaschemir városa 6300 lábnyira. A' 36 kerületre osztott völgyben 10 város 's 2200 falu fekszik. Kaschemirnek még 40.000 lakosa van; de a' völgynek 800,000-re menő népessége négy év alatt 200.000-re olvadt. E' szörnyü néptelenedés azonban nem Runjet-sing kemény kormányának tulajdonitható, hanem a' terméketlenségnek, melly a' ris-virágzás idején beköszöntött hirtelen fagynak következménye. Az ennek következésében kiütött epemirigy a' lakosoknak háromnegyedét vagy elragadá, vagy elijeszté. Több falu egészen kipusztult. — Chivar városnak 2.000 háza 's 150 lakosa van. A' schawl-takácsoknak nagyobb része Panjabra és Hindostanba költözött; igy hihető, hogy e' fontos kereskedési ág Kaschemirre nézve, hol az élelem sokkal drágább, mint más szomszéd tartományokban, örökre megszünt. Természet és miveltség sokat tettek e' völgy szépitésére. Az egész egy angol berekhez hasonlit; gazdag gyümölcsfák környezik a' falukat; nyilvános helyein végtelen magas, lombdús platánok 's nyárfák emelkednek, jól mivelt rétek által, mellyeken Ihelum folyam kigyózik kristály habjaival, választvák-el egymástól. — A' völgynek nevezetességei közé az ivalamukigő légszesz nemei is tartoznak. Ezeknek szaga sem kénhez sem gyantához nem hasonlit, hanem a' szürke borostyánkő szagához hasonló kellemes illatot terjeszt-el. Illy örök-égő lángocska tiz van, mellyek sötét barna kövekből lobognak-ki. A' lángok fölé több templom épittetett. E' lángok, ha kioltatnak, maguktól nem gyuladnak-meg, és a' szem azon helyen, honnan ezen égvényes anyag kiömlik, semmi különöst nem lát; a' kőnek szine keménysége 's létrészeiben sem tünik-fel semmi különbség. Némi csekély viz-mennyiség, melly ezen folytonos égés által nemződik, apró edényekbe gyüjtetik. E' viz, mihelyest elég égő anyag uszkál felületén megsürüdve, koronként magában meggyulad. — A' viznek ize nem kellemetlen, szine pedig zöldes-fejér. Szomszéd tartományokban semmi nyoma a' vulkánoknak. — A' kaschemiri hajdanszerü templomokat, mellyekben Budha tiszteltetek, mind lerontá a' Moslimok hitdühe, 's most már csak romok. Legjelesebb közülök az islamabadi, melly szép idomával görög omladványi tekintetet ad; az épület fekete márvány volt. — Kaschemirben mintegy 25.000 Hindu lakik, kik barnább bőrük által különböznek a' többi lakostól, 's nem Mahomed követői. Ezek ama telepitvénynek maradványai, melly a' Moslimok uldözése által szinte egészen kiirtott belföldi braminok pótlásaul Dekanból szállittatott ide. — Kaschemir völgyben csekély a' növény-élet. — Viránya Himalaja hegyéhez hasonló. A' legközönségesebb fa, a' keleti platan, sem honos éghajlata alatt; mag nem kelki földéből, 's a' növényzet oltványok által szaporittatik. A' narancsfa szintén nem tenyészhetik a' hideg miatt.

Hajdani temetkezés-mód a' franczia udvarnál. — Azon levélben, mellyet Casale bibornok, I-ső Ferencz franczia király udvaránál pápai követ, III-ik Pál romai pápához, 1646-ik évben, a' király halála után irt, következő jegyzéket olvashatók az akkori temetkezési szertartásnak. Alig zárta-be szemeit a' király, a' királyi palást vállaira függesztetik, a' kormánybot kezébe 's a' korona fejére tétetik. Igy méltóságának minden jelével ékesitve a' diszágyra jő, mellyen több napig marad. Ez idő alatt, a' főbb udvarnokok ebéd 's reggeli idején, a' legválogatottabb eledelekkel tartozának előtte megjelenni, mint udvari ünnepek alkalmával, 's ugyan azon szertartásokkal és fénynyel. Csak ezután öltettek rá a' gyászköntösök, mellyekben St. Denis templomában eltemettetett. Ezután koporsóba tették, most megjelentek a' vigiliákat több napig imádkozó lelkészek is. Azon napon, mellyen eleinek sírboltjába vitetett, két királyi herczeg is — kik halálban megelőzték, 's egyik már 11, másik 2 év óta várakozott temetetlen e' pillanatra — eltakaríttatott. (Ruscelli, Lettere di Principi, tomo primo).

EMLÉKMONDAS.

Romlottság.

Hol egyszer romlik az erköles,
'S a' kor lelke sebes folyamát szétöntve okádja
Hol lebukott a' lelki erő vágyaknak alattok,
Ott elnémul az ész, kényt'len hallgatni a' törvény.
Gyászol az őszi szokás, 's az igazság hangja kitompúl,
Sinlik az emberiség, 's ásott sirjába lefordul.

GUZMICS után K. H. K. J.

A' láncz, legyenek bár gyémántokból szemei, még is nyom.

KOTZEBUE után S. KAROLINA.

Gondolatok. - Sokan vannak, kik mig embertársaik javait oltalmazzák, ezeket megemésztik, mint a' vakand, melly, midön a' virág-ágyban lappangó férgeket pusztitja, a' virágokat is kiturja.

A' világtól sokszor ál-utakon is ki lehet csalni a' tiszteletet: de a' lélekismerettől csak megérdemelni.

NAGY GYÖRGY után Csongor N. Enyedről.

Cserejtvény.

1) 1. 2. 9. 7. Különfélékből áll
1. 2. 3. 7. Feketébb hollónál.
4. 1. 3. 1. 2. 6. Majd nem minden házban előfordul reggel.
3. 1. Szavakat fűz össze parányi testével.
7. 6. 5. 3. 2. Tulajdona sok lyosabb tárgyaknak.
7. 9. 7. 4. 1. Szükséget ez rajzol leghívebben,
3. 5. 6. 1. Csalhatatlan jele üres hasnak;
4. 1. 9. 2. Kicsi madár 's cseveg kellemesen.
7. 3. 2. A' vak ezt nem teszi, nem teheti!
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. Mig magyar hon hon lesz, nem felejti.

Előbbi rejtvény: báj, háj 's a't.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

87.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap october **29**kén **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Félévi dijja helyben képekkel 5 ft boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' keresztanya.

(Folytatása)

Darcy ur csalfán mosolygott, szájszögleteit különösen vonogatá, 's Fridrik azonnal sejté, hogy a' két atya e' nász-tervet már elkészité. Hogy a' dolgot ne halogassa, bátorságot vön, és szerelmét atyjának megvallá, de egyszersmind azon hajthatlan határozatát is, hogy vagy szerelmese leend neje, vagy senki más. Josephina neve szóba sem jött, de rangja emlitteték, és hogy kézi munkájával keresi élelmét, csak szépség, erényben dús; végre esdekelve járult a' szerető ifjú atyjához, ne gátolja szerencséjét.

Darcy ur szerfölött elkomolyodott. Fijának szavai hő szenvedélyt 's rendithetlen valót mutattak, mellyek az atyai szivet annyira meginditók, mint elkomoritók.

„Mindenható, mit kell hallanom! — sohajtá az atya, midőn fija szavait végezvén, könyűs szemekkel rá, mint Isten oltárára, esdekelve nézett. — *Szóllj*, hol tanultad kedvesedet ismerni?“

Fridrik nem akarta megvallani, mi közel legyen kedveséhez, csak azt tudatá atyjával, hogy már nehány hónap óta ismeri, 's mindenek felett szereti, imádja, 's lelke idvénél inkább szereti.

„Mindent elhiszek fiam! — de ne hidd, hogy balgaságaidat valaha jóvá hagyjam. Egy év letünte előtt már megbánod hirtelenkedésedet. Higyj nekem, többet tapasztaltnak, eltünők a' szivnek illy tünde eszméi, 's nyomukban kullog a' sulyos inség. Azért szót se többet, e' tárgyról nem akarok hallani!“ — Ezt mondá Darcy ur, 's kiment. Másnap sem emlitheté Fridrik szivének kedvencz feltételét (thema), sőt mi több, Lüneville urat leányával még kétszer ebéden is kelle atyjánál látnia, mik elég bizonyitványok, hogy nekik korábbi tervükkel nincs kedvök felhagyni. Mind ezeknek daczára is biztosan hitte Fridrik, hogy szándékát atyja előbb utóbb igenleni fogja, és Josephinának megirá, hogy a' kilátások kedvezők.

A' szerelmes párnak nemcsak az egymáshoz irásnak kéjét kellett nélkülezni, de még nem is láthaták egymást. Josephina szakadatlanul anyja ágyánál ült, 's csak akkor kelle a' szomszéd szobába távoznia, hol végetlen szomorúságba merült, ha Durand apát a' haldoklóval imádkozott. Éjente a' kórágy mellett őrködék, elhunyó anyjának minden leheletét lesé, minden mozdulatából igyekezett kivánatát megtudni. Egy nap reggelén Josephina nevét rebegé a' haldokló anya, alig hallható hangon. Sirva borult ez a' kórágyra, mellyen Roussel Ilona, halavány ajkait a' feszületre nyomva, 's tört szem-sugárait égre függesztve feküdt. Az anyai szeretet legmeghatóbb tekintetével fordultak égről a' zokogó leányra szemei, 's csendes tavaszi szélként sugá: ‚Durand apát holnap valamit közöl veled — fogadd szavát — mint enyimet készséggel fogadád — jer — o jer, csókolj-meg — kedves — szerelmes leányom!' — Még egyszer vonà Josephinát kebléhez, 's megszünt élni.

Durand apát 's egyik szomszédnéja megkimélék Josephinát az eltakaritás szomorú kötelességétül. Midőn a' koporsó, szeretett anyjának földi maradványait magába rejtő, elvitetett, tenger-könnyé olvadva rogyott e' vigasztalhatlan árva a' földre, 's ájtatos buzgalommal lebegett a' boldogult lelkének nyugalmáért fohásza az ég urához. Ezután felállott. — Ah, mi puszta lett körülte minden, mi borzasztó vadonban képzelé a' szerencsétlen magát. — ‚Mindenható atyám! — jajongá, — légy hozzám kegyelemmel, irgalommal! Halva, halva, ki táplált 's védett, 's most egyedül elhagyatva állok e' gonosz, kaján világban.'

„Nem, — te nem egyedül állsz! — kiáltá Fridrik, ki a' szobába lépve Josephina vég szavait hallá, 's a' könyezőt hő részvéttel megölelé. — Nem vagy árva, nem elhagyatott — vagy rám nem is eszmélsz? Nem akarsz nőm lenni?"

E' véletlen lepetés megriasztá a' szegény leányzót; de nem futa tőle, hanem érzelmeitől elfogulva az ifjúnak fenn dobogó keblére borult.

„Igen, te nőm leendesz! — kiáltá a' lelkesült ifjú. Egy pár nap mulva maga jő éretted atyám. Epesztő búmat tovább nem nézheti; szerencsétlenné nem teszi önkényesen gyermekét; nem akarhatja, hogy nélküled éljek!"

Most a' hő szerelem hangján festegeté feltüzült képzeménye a' házas élet édeit. Igaz, könyben usztak még a' leány szemei; de mosolygott, 's kedvesét nem győzte eléggé nézni. — ‚O mi kéj hangodat hallhatni!' — susogá, harmatos rózsa kelyhén pajzánkodó szellőként. — Higyj szavaimnak Fridrik, illy boldog még nem voltam!'

Fridrik csak hamar távozott. Josephina lakába látatlanul jött, ugy is akará azt elhagyni, mert szent volt előtte kedvesének hire, mint annak egyedüli mátkatála.

Alig távozék, Durand apát belépett. A' tisztes ősz nemcsak vigasztalni kivánta Josephinát, hanem Roussel Ilona vég akaratját is szándékozott felfedezni. Most megtudá Josephina, hogy neki anyja volt a' boldogult Ilona, mi egy okkal több a' szomorgásra. — „Hála Istennek! — zokogá, mindig anyámként tiszteltem őt és szerettem!"

„Hallja most kegyed — kezdé ismét az apát — az elköltözöttnek leghőbb, legszivbelibb vágyát! Ő kegyedet kolostori életre szánta."

„Ezt velem nem tudatá" — rebegé az elhalaványuló leány.

„Kegyed levén egyedüli öröme 's vigasztalása, nem akart, sejtvén közelitő halálát, kegyedtől idő előtt megválni. Szerencse, hogy nem tevé, mert ki magát Istennek, 's a' szent szüznek akarja szentelni, ahoz hivatást kell magában érezni, 's a' világról önkényesen lemondani. Édes anyja rám bizá, tanuljam-ki kegyed gondolkozása módját, mielőtt fátyolt öltene, 's én esztendőt engedek gondolkozásra. Ha akkor is nehezen válnék-meg a' világi zajos élettül, átadom azon ezer tallért, melly kegyed részére nálam letéve van. E' tőke, kamatjaival, 's kézi munkájával szerzett keresménye, elégséges leend kegyedet szükség ellen óvni. De most édes leányom, gondoljon a' fenyitő veszélyekre is. Család, rokon, anyai védelem nélkül áll; e' mellett fiatal, tapasztalatlan; — hogy fog a' mindenfelől kihányt hálókból menekedni? Illyesmit kell előbb megfontolni, mielőtt a' kolostort mellőznők olly szabadságért, mellynek jó anyja áldozatja lön, mellyért becsületével 's éltével adózott!"

Durand apát szavai olly nyájasan, olly kegygyel folytak ajkairól, hogy Josephina tovább nem titkolhatá Fridrikkel viszonyos szerelmét, 's mindent felfedezett. A' tisztes ősz nem kétkedett Fridrik becsületén 's tisztes nézeteiben: még is megvallá az iránti aggódását, hogy atyja nem fog olly könnyen szándékában egyezni, mint gondolja, 's mielőtt Darcy ur egyezését adná, inté, óvakodjék Josephina az ifjúnak látogatásait elfogadni.

Ezt megigéré, 's az apát azon meggyőződéssel ment, hogy szavának álland. — Szerencsére, a' levél-irás nem tilalmaztatott; azért rögtön asztalhoz is ült a' szende leány, 's megirá kedvesének, hogy az apátot, kiben atyát és gyámolt talált, biztosává és védjévé választá; — hogy látogatását el nem fogadja — de naponként irni fog.

A' szomorgó sziv örömmel emlékezik kedveseire. Igy Josephina is. — Midőn ma reggel Fridrik meglátogatá, többi kivánat között Madelon anyónak még egyszeri láthatását is emlité. Fridrik nem

késett a' st. Germain des prés-i templomnál a' sánta koldusnőt keresni, de sikeretlenül. Két asszonytól is tudakolá hollétét, 's ezeknek szavából kivilágosult, hogy Madelon anyó már öt nap óta láthatatlanná lett. — „Nem mondhatnátok-meg, hogy hol lakik?" kérdé hévvel az ifjú.

„Ej, ki tudná azt? — károgá egyik banya — Madelon anyó nem szokta nekünk lakását megmondani, sőt mindig titkolódzik, mint a' kém!" — Szóval, Fridrik semmit sem nyomozhatván-ki, sikeretlen fáradozásairól azonnal is értesité kedvesét. A' Josephinától elszakadás, szivfájdalom, nyugtalanság, 's a' kedves lénynek elhagyatott állapotja kényszeriték, kérelmét atyja előtt ismételni, 's megegyezését, mi nélkül az élet rá nézve kietlen volt, bár mi módon kieszközölni.

Ámbár remélt, még is reszketve lépett atyja szobájába, ki egy időtöl fogva nagyon komor volt; 's kit most iróasztalánál munka köztt talált. — „Engedd e' levelet bevégeznem — szóllitá fiját Darcy ur, jöjj később!"

E' szók olly fájdalmasan hangzának, hogy Fridriknek nem volt kedve távozni, atyjára tekintett, 's egek! mint elrémül, annak dult arczvonásait látván.

„Az egekért, mi baja, atyám?"

„Semmi, Fridrik, semmi, de most menj! később látjuk egymást; hisz' együtt ebédelünk."

„Ön titkolja előttem baját; atyám! ön vagy beteg, vagy nehéz bánat nyomja keblét. O szólljon; mindenre kényszeritem, szólljon, mi baja? Atyám, ha szeret, tárja-fel előttem keblét, fel kell tárnia!" — esengé a' fiú szapora hévvel, 's e' gyöngéd szeretetnek nem állhatott tovább Darcy ur ellent.

„O, bár siromban fekünném! — nyögé — becsületem oda van!"

Fridrik lezuzva állott; keble tajtékzó folyamként hullámzék; szemei megmeredtek, 's kezei, mint valami rettentő álomképet elháritók, homlokára emelkedének, és a' testében tévedező borzongás hajait feltorzasztá. Igy állott olly emberhez hasonlag, ki létén is kétkedik, mig atyja, kezeit redőzve, elbeszélé, hogy tőzsérkedő haszonkémlés (speculatio) által tetemes pénzt vesztett-el, 's utóbb nemcsak ezt, még tőkepénzeit, sőt egész vagyonát is elveszté; végre kétségbeesésben a' szerencsét erőtetni akarván, a' nála fekvő 30.000 frankból állott idegen pénzt is bele adá, de sikeretlenül. Tegnap mindenét elveszté.

Atyjának szivrepesztő jajjai felébreszték Fridriket dermedéséből, ki most nyilván látta, hogy itt gyors segélyre van szükség. Első kérdése volt, kié a' 30.000 frank: mire Darcy ur felelé, hogy egy

külföldi levelezője küldé hozzá, egy hat hétre kötelező váltólevélnek lefizetése végett.

„Hála Istennek — sohajtá könnyült kebellel Fridrik — addig még van időnk!“

Idő? mi hasznom az időből, ha reményem nincs a' 30.000 franknak előállitásához?“

„Szólljon, édes atyám, Lüneville urral!

„Inkább meghalok, mint gyalázatom hirdetője legyek!“ — nyögé a' szerencsétlen ősz, 's feje melljére hanyatlott.

„Hisz' nem szükség neki megmondani, hogy...“

„Lüneville nem ad-ki olly tetemes pénzösszeséget elegendő biztositás nélkül. — 'S mivel biztositsam most? Hivatalomon kivül mindenem elveszett; add-el azt Fridrik! — fizesd-ki sürgetősb adóságaimat, igy legalább becsületed mentve van; mert más örököt nem hagyhatok reád. Szegény, szegény fiam! Ezt éppen most akartam neked megirni!“

„Atyám! — mond Fridrik tompa hangon, mintha halálos ítéletét mondaná — ön azt mondja, Lüneville nem tagadja-meg tőlem leányát, 's 50.000 tallért ad vele jegypénzül!“

„Még mind kettőt elnyerhetnéd — mormogá Darcy ur — ha boldogtalan szenvedélyed el nem kábitja agyadat, négy hét mulva nőd lenne, 's te 50.000 tallér birtokosa.“

Fridrik öklét hullámzó szivére nyomta, 's kiáltá: „atyám, engedjen négy napot; ez alatt megteremtem a' 30.000 frankot, 's ha nem, elveszem Lüneville leányát, és...“

„Halálra epeszted magadat!“ zokogá az öreg; de Fridrik melljére simulva olly édes hangon esengett, hogy vigasztalja magát, 's olly hévvel igért segédet, hogy az öreg Darcy valóban nyugodtabb lön. Fridrik elsietett. A' kiszabott négy nap alatt Parisnak minden utszáját megfutá, minden ismerősét megszéllitá, kölcsönözzen neki 30.000 frankot, 's reménye még is napról napra inkább tünt. Egy átvirasztott kinos éj után asztalhoz ült, Josephinának irt, 's mindent megfejtett neki körülményesen, nehogy a' kedves őt hűtelennek higyje, 's hogy csak a' kétségbeesés és gyermeki szeretet késztethették e' lépésre. — „Élj hát boldogul, Isten veled örökké! — igy végzé levelét, — ma este Lünevillehez megyek leányát megkérni, ha bár nem szeretem, és soha nem is szerethetem. — Minden szentekre kényszeritlek, ne nézz-le az ablakon; ne mutasd magadat; gondold-meg, erőre van szükségem, 's boldogtalan atyám bizonynyal meghal, ha azon 30.000 frankot elő nem teremtem. — Élj boldogul, örökké boldogul!“ *(Vége következik.)*

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Bevonó-kutak. Parisban, a' viz-adó artézi kutakkal ellentétben álló beszivó kutak is készülnek. Igy készitett **Degousee** ur a' Bonne Nouvelle bazaron illy **bevonó-kutat**, melly viz-forrásokon keresztül 228 lábnyira végre bányavirághomokba fúratott, 's csövel kirakatott. E' bevonó-kut most perczenként 48 tonna vizet szi-be.

Mesterséges rubin. Parisban a' tudós társaságnak augustus 28-án tartatott gyülésében a' rubin mesterséges készitéséről tétetett jelentés. Bizonyos **Gaudin** ur egy viz- és savany-szeszszel töltött csönek lángját timsó- 's agyagföldre vezetvén, azt elolvasztja, és kavics hozzáadásával jegesült rubint készit, melly a' természetestől semmit sem különbözik. Igy az arany-csinálás titkát is már csak gyenge lepel takarja. — Egy **emberi szív**ről is tettek jelentést, mellynek külső 's belső részei töméntelen csillámzó kristálylyal voltak fedvék. Mindenik kristály több kisebből alakult, mellyek vékony reczés burokban rejteztek. A' kristály alkotó részei csekély állati anyaggal vegyült szénsavanyos mészből álltak.

Érez-keménységű jég. — **Schönlein**, baseli tanitó (würtembergi születés) vegytani fölfedezést tön, mi szerint a' jég felső hártyáját olly állapotba helyezi, hogy az sok tekintetben a' legnemesb érczhez aránylik, p. o. a' salitromsavany (választó viz) edző erejének ellenszegül. E' villanyossággal rokonias körülmény több módon eszközölhető.

Szőlők pusztitása férgek által. Az argenteuil-i község birója a' tudományok akademiájának egy féregről tön jelentést, melly már több év óta pusztitja a' szőlőket. E' bogár, vagy tulajdonképpen féreg, már 1783-ban mutatá magát, 's nehány év mulva eltünt; 24 év mulva ismét megjelent, 's 8—9 esztendeig folytonosan pusztitott. Jelenleg ismét előtünt, és naponként szaporodik, annyira, hogy a' kerületnek mintegy $^3/_5$ részét ellepé. E' féreg a' levelet leeszi, a' fürtöt megsérti, 's végre levélbe burkolja magát átváltozását elvárandó. Jakab havában kireppen a' lepke, Mihály havában a' szőlővesszőre rakja tojásait, mellyek következő évi pünkösd havában kikelnek. E' jelentés következésében **Dumeril** 's **St. Hilaire** August urakat bizá-meg az academia e' dolog megvizsgálására, 's ezek minden szőlővesszőt lombfosztottan és elszáradva találtak. E' pusztitást leginkább egy ismeretes nemü iloncza (Blattwickler) teszi, melly hernyó korában a' leveleket összezsugoritja. De más két bogár faj is segit még pusztitni, 's egyik nevezetesen a' fürtökben dúl. (Egy más jelentés következésében c' féreg **Altisia** fajú, melly spanyol országban is olly veszélyes pusztitásokat tön, hogy elháritásokul a' templomokban is imádkoztak. 1819-ben a' keleti pyrenék kerületében jelent-meg Vendrénél, 's most már 29 lieu-nyi távulságra terjedt-el.

Kandiai aranybányák. Kandia szigeten a' német bányászok olly dús arany eret találtak-fel, melyivel egy perui sem mérközhetik.

Orvosok halandósági viszonya. Egy franczia statisticusnak fáradhatlan búvárkodása bebizonyitá, hogy az orvosok életereje hamarabb megtörik, mint más egymiké. Hasonlitásul 70 évet vettek egy életkorra és kinyilvánult, hogy az orvosoknak csak negyed része érte-el ezen kort. 100 egymi közül, kik különböző rangból 's osztályból választattak, a' statistikai vizsgálódás következő arányban találá a' 70 évi életkorra jutottaknak számát: hittudós 43; mezei gazda 40; főbb hivatalt viselő 35; kereskedő 35; katona 32; kisebb hivatalt viselő 32; jogved 29; művész 28; tanitó 27; orvos 24.

Léggömbök tökéletessége 's tökéletlensége. A' nagy Nassau-léggömbnek egy utóbbi felszállása alkalmával ezt irja egy londoni hirlap: „minden erőművészeti találmány köztt legközelebb van tökéletesedéséhez a' léggömb, 's egy még eddigelé le nem győzött akadály miatt a' tökéletlenséghez is legközelebb áll. A' Nassau-leggömb bizonyitotta-meg, mit lehet e' nagyszerű találmánynyal véghez vinni. Ez egy éjen által 5—600 angol mértföldet tön-meg tengerek, folyamok, erdők, hegyek, völgyek sikságok felett haladva. Egy második napnak enyészése előtt Európát utazandta volna keresztül; 24 órával szaporitva Londonból Konstantinápolba repülhetének azon sebességgel; más 24 óra alatt Babylonba; és végre még 24 óra alatt britt India határaig. Léghajósaink azt vitatják, hogy a' léggömb 6 hónapig bolyonghat a' légüreben ugyan azon egy gyorsasággal haladva. Ez tökéletesedése a' léggömbnek: de ellenben olly elemnek játéka, mellyet eddigelé még senki nem fékezhetett, 's mig csak valamelly lángész fel nem fedezi, mint lehetne a' légnek zajai mellett is biztos irányt adni e' hajónak, egész találmány nem egyéb — játékszernél.

KÜLÖNFÉLE.

Három szép sajátság. — A' frankfurti utósó társalgási lap ezt közli: a' hölgyek általán fogva csak tisztelőt, az anyák kérőt; az apák pedig kenyérszerzőt kivánnak; és igy alkalmasint szükség lesz nehány üstökös csillag megjelenésére, mig tisztelő, kérő, és kenyérszerző egy személyben, id est férjfi személyben, összejő. Száz férjfi között, kik leány körül szállongnak, 98 tisztelő, 1½ kérő, 's csak egy fel kenyérszerző találtatik! — De hölgyeinket, könnyü is tisztelni, még könnyebb megkérni; hanem nekik kenyeret szerezni átkozott terhes feladat! Mert őket tisztelve ön személyükben tiszteljük; megkérve, csak ön személyöket kérjük; de nekik kenyeret szerezve már szabó, varga, ékszer 's divatárus, 's még, ég tudja, hány árusnak kell kenyeret szerezni! Hölgyeink már magukban nagyon tisztelik magukat, tiszteletünkre nem szorulva; már magukban többet kérnek, mintsem sokà kérettessenek; és több divatárusnak szereznek kenyeret, mint nekik lehetne elegendőt szerezni. A' tisztelkedő módok olcsók és a' kenyérszerzők olly drágák! — Tisztelni egy módon folyvást lehet a' némbereket: de kenyeret szerezni nekik minden pillanatban a' divat akaratja szerint kell. Ezért marad a' tisztelet folytonosan divatos, a' kenyérszerzés pedig egészen kimegy divatból.

Ki hinné? — Angol hirlapok beszélik, hogy Slocum Izsák, amerikai postamester, szórakozása által már rég feltünő lett, de remeket e' mesterségben csak most nem régiben végzé. Egy napon tojást tartott kezében, 's helyette zsebóráját főzte öt perczig. Martius 10-ának éjjén — mond egy amerikai hirlap — hálószobájába megy, levetkezik, nadrágát szorgosan ágyba fekteti, 's maga a' szék karjára dült, egész éjt e' helyzetben töltvén. Halálát e' szórakozásnak tulajdonitják, mert meghülés következésében mult-ki.

Izmos kar. Seymour lord, 's egy, Bask tartományból nem régiben Parisba jött mezei gazda között jelenleg érdekes fogadás van. E' bámulatos erejü 's fortélyosságú, és a' dugárusságban ügyessége miatt minden vámszedőre nézve félelmes ember abban fogadott, hogy karára füzött 125 font te-

herrel fogja karát kinyujtva 25 betűből álló nevét a' nelkül leirni, hogy kara alább süllyedne. A' Parisban lakó Angolok részt vettek a' fogadásban, és annak végrehajtásánál, melly Seymourd lord lakában fog megtörténni, jelen lesznek. Seymour megigérte a' Basknak, hogy szerencséjét, ha a' fogadást megnyeri, megalapitandja.

Paris terjedése. Kiszámittatott, hogy Paris jelenleg háromszor nagyobb, mint XIV-ik Lajos korában volt.

Párviadalok büntetése. — Missisippi tartomány kormánya egy törvényczikket alkotott, mellynek következésében minden párbajt vivó a' hivataloktól, vagy bár minemü megtiszteltetéstől örökre kizáratik; ezenkivül az olly egymi 300 -1000 font sterling birságra és legalább hat hónapi börtönre itéltessék. Ha pedig a' vivóknak valamellyike halva marad, a' másik tartozik adósságait kifizetni.

EMLÉKMONDÁS.

Erény utja.

Nyitva, halandók! a' rényhez mindenkor az ösvény;
Bukni — ez emberi sors: fölkelni javulva — dicsőség!

BAKSAY.

Szivfájdalom.

Szivfájdalmat nem gyógyit más, mint Isten és természet,
Foganatlan illy betegnél minden orvos-intézet.

KISFALUDY SÁNDOR után K. H. K. J.

A' szép-nek érzete tiszta és gazdag forrása a' barátságnak: de magában, bár tiszteletet szül, barátságra nem elég.

BB 1833. MUZARION.

A' barátság fönséges, mert benne ragyog az emberiségnek ereje. A' szeretet szép, mert benne helyeztetik az emberi nemnek békessége.

TURNER FERENCZ.

Élet-szabályok. A' büszkeséget kiirtandod, ha fontolóra veszed, hogy emberi állapotban valódi szilárdság nincsen.

Alkalmas szóllásnak két időpontja van: szóllani t. i. arról, mit jól tudsz, és szóllani arról, miről szükséges.

ISOCRATES után B. F.

Szórejtvény.

1) Honfinak a' maradék hálás emléke körében
Romján túl az egész úgy örökíti nevét.
Vont feje érzeteid' kifejezni, de vége italján
A' komor ábránd is kedvre derülni siet.

---

2) Tél oktatta egészt használás-végre szerezni;
Vissza felé forditsd, 's lesz lakodalmi rokon

BERETKA.

Előbbi rejtvény: Széchenyi.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

88.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön november 2kán **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Félévi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' keresztanya.

(Vége.)

E' levél elküldése után nyilván látá Fridrik, hogy rá nézve nincs többé szerencse a' földön, 's gondolatait csak szerencsétlen atyján jártatá. E' gondolattal ment Lüneville lakába is; ajkáról panasz-ige nem lebbent-ki; csak halavány, dult vonásain mutatkozék keblének zaja 's az áldozat nagysága; atyja hasonlag vigasztalhatlan volt. Lüneville ur nem volt hon, leányával kis utazást tön, még csak jövő héten haza jövendő. E' hirre, melly önkényes ajánlatának gátja lön, nem nyomhatá-el Fridrik a' keblében fellobbanó öröm-szikrát; — de indulatain csak hamar diadalmaskodván kérdé szorongva atyját: „nem lesz-e 8 nap mulva késő?"

„Nem — felelé Darcy ur — még azután is négy hetünk van; és ha ez idő lefolytával is mostani gondolkozásodnál maradsz, ugy..."

„Határozatom rendithetlen! — mond Fridrik közben szóllva. — Kettőnk élete ezentúl egy 's ugyan az!" — és minden további szó nélkül tértek vissza lakukba.

Az alatt Josephina Fridrik levelét megkapta, és többször kelle átolvasnia: de akkor bizonyos is lön, hogy az elválás örökös. Fridrik mással nőszül. O, ez sok nyomor volt, 's annál sujtóbb, mert a' remélt szerencse tündér álmát tapodá-el. Most a' féltékenység is feltámadt a' leányka szivében, egy még eddigelé ismeretlen indulat, melly kétségbeesését olly fő fokra emelé, hogy szegény leány közel volt az őrüléshez. Bizonytalan árnyékként tébolygott kezeit redőzve a' szobában; gyakran akart ablakhoz lépni, hogy az ifjú könyűit 's kétségbeesését látva könyörüljön rajta: — de ha kisirt szemei a' levélre fordultak, szándékától elrettenve, hogy szeretett barátjának még kinjait nevelni akará, mint rémtől iszonyodó lépett vissza, 's nem kétkedék reményének örökös tüntén és Fridriknek ezentúli nem láthatásán.

Hogy Fridrik kivánatának eleget tegyen, 's ablakhoz ne lépjen, a' belső szobába vonult, hol különben anyja szokott hálni. Ekkor lépett-be Durand apát, ki Josephinát könyezni látván, anyja utáni fájdalomnak vélte keservét, 's igy szólla: ‚édes leányom, három nap óta nem jöhettem; bokros foglalatosságaim letartóztattak. Szent tisztem engem majd oltárhoz, majd gyóntató székbe, majd kórágyakhoz vezet, 's az évnek e' részében különösen sok áldozatot ragadel a' halál. — Kegyed édes anyja elszenderült, 's követé egy más is, kit kegyed hasonlag szeretett, Madelon anyó!'

„Madelon anyó meghalt?" — kiáltá Josephina, bámulva, hogy keble még több fájdalom befogadására is képes.

‚Csendesen szenderült-el — folytatá a' lelkész — nem is csuda; 80 évet felül élt. Reménylem, tudja kegyed, hogy keresztanyja Madelon volt?'

„Nem, ezt nem tudom."

‚Midőn kegyedet templomba hozták, a' jámbor Madelon éppen jelen volt, 's kegyedet keresztviz alá tartá. Ezt soha nem feledé az öreg, 's kevéssel halála előtt egy végrendelményt adott kezembe, mellyben kegyedet minden vagyona örökösévé teszi. Ez természetesen nem lehet sok, mert Madelon anyó egy padlás-szobában lakott, hol minden nyomorra mutat; de kegyed sem gazdag édes leányom; azért a' végréndelményt egy békebirónál letettem, ki 'a törvény értelme szerint tartalmát kegyeddel közlendi!'

„Igy mindent elveszték!" — kiálta Josephina leirhatlan fájdalommal, szivet sebző hangon, és szemeiből nagy könycseppek omlának. — „Először anyám, azután Madelon, ki annyira szeretett és — Fridrik — ah Fridrik!" — Tompa kétségbeeséssel tevé Fridrik bucsúlevelét Durand kezébe, ki azt olvasván, mondá: ‚az ég nagy terhet tön ön vállaira gyermekem! sorsát még is békével kell türnie; kitapogathatlanok a' végzésnek utjai; gyakran szerencsét hoz holnap, melly fölött ma sirtunk!'

„Szerencsét? — sohajtá Josephina! — Ah, szerencsésnek csak azon hölgy nevezhető, ki élte végeig Fridrikkel élhet! De én utálom, gyülölöm üdvem rablóját!"

‚Csendesedjék gyermekem! keresztény gondolkozású nem gyülölhet senkit.'

„Csak pénzért veszi-el Fridrik Lüneville kisasszonyt; szeretni nem fogja. soha nem fogja: de még is elveszi; igy, én apácza leszek. Holnap, ugy-e apát ur, holnap elvisz a' kolostorba?"

‚Ezt kétségbeesése mondatja kegyeddel; hivattatása nincs a' kolostori magányhoz! Esztendő-ideje van gondolkozásra, 's ennek lefolyta előtt kolostorról szó nem lehet.' — Ezt mondá Durand apát, 's ar-

cza elsetétült: de midőn Josephina tovább is rajzolgatá fájdalmát, 's kolostorba vitetését sürgeté, engedett végre, látván, hogy a' szerencsétlen leánynak mostani körülményei mellett csak a' kolostor lehet biztos hely, 's megigéré, hogy addig is őt valamelly intézetbe adja.

Ezt végbeviendő azonnal el is sietett. Josephina megint magára volt, nyomorával; este lön; éjfél elmult; az álom eszébe sem ötlött; egyik szobából másikba vándorlott, azon hiedelemmel, hogy kinzó gyötrelmeitől menekedhetik. Gyakran tekintett Fridrik lakára, az ablakok még folyvást setétek voltak. — „Talán még Lüneville urnál van? vagy talán alszik!“ — Ah, mindkét gondolat sujtó volt, de szivét némileg enyhitő vala, ha más irtózatosabbak el nem riasztják. Koronként anyját vélé látni, 's az agg koldusnőt. — Sirva terjeszté-ki utánok karait, de az üres levegőt ölelő csak hamar meggyőződék azon rettenetes bizonyosságról, hogy e' téres földön nincs már többé lény, melly őt szeretné.

Reggel felé tikkadtan ágyára rogyott; megfeszült, elgyötrött idegei minden fájdalom érzésére eltompultak. Hallgatódzott, 's most kopognak. Azt hivén, hogy más nem lehet, mint Durand apát, Josephina hamar ajtót nyita: de mint megrémült, midőn egy idegen férjfiút lát belépni.

‚Roussel kisasszonynyal kivánnék szóllani!‘

„Az én vagyok, uram!“

‚Annál jobb! — felelé ez. — Én a' tizedik kerület békebirája vagyok, 's egy, önt különösen érdeklő, ujságot hozok.‘

Ámbár Josephina a' kerületről sem tudott többet, mint a' békebiróról: még is egész tisztelettel kéré az idegent belépni, 's két széket vevén, vele szemközt ült, szavaira figyelendő.

‚Hogy Durand apát nálam egy irományt hagyott, mellyben ön boldogult Naquard Magdolna Josephina örökösnéjének van kinevezve, kétségen túl tudni fogja?‘

„Igen, uram!“

‚Ennél fogva Durand apát urat megkértem, lenne tanú a' holtnak eddigi lakán a' pecsét felszakitásánál, mi nehány tanúnak jelenlétében csakugyan meg is történt.‘

„Hogyan, 's Durand apát ur annyit fárad érettem?“ — kérdé Josephina megindulva.

‚Legyen ön meggyőződve, hogy szivesen teszi, 's ha tisztje templomba nem szóllitja vala, eljő velem, önnek dús örökségéről tudósitást adni. Madelon asszony ágyában 40.000 frankot leltünk aranyban, melly a' végrendelmény tartalma szerint öné!‘

„Negyvenezer frank? — kérdé bámulva Josephina. — Mind enyim? — Tetszésem szerint rendelkezhetem vele?“

‚A' végrendelmény törvényes; e' szerint a' pénz öné!'

„O! ne csaljon-meg uram! — rimánykodék Josephina, 's esengve nézett a' mennyei követnek vélt férjfiúra. — Ha valót nem szóll, sir martalékjává teend! Valóban, 40.000 frankban örökültem, és az mind enyim, tetszésem szerint rendelkezhetem vele?"

‚Igen, mihelyt a' törvény által kinevezendő gyámnok megegyezik benne.'

„De a' pénz azért enyim marad, tulajdonom?" — kérdé szorongatva Josephina.

‚Vitathatlan tulajdona!' — állitá a' törvényes férjfiú, gyönyörködve a' leánynak örömében.

„Isten részesitse legfőbb égi javában boldogult jótevőnémet! — fohászkodá Josephina. — De mint jutott a' különben kegyes adakozásból élt Madelon illy tömérdek kincshez?"

‚Mióta hivatalomban vagyok, történt már hasonló eset. — Mintegy öt év előtt hagyott templomunknak egy nyomorék 5000 Lajos aranyat. — Még egyszer bizonyitom, hogy kisasszony örökségét senki sem perelheti-el; a' 40.000 frank tulajdona!' — Ezzel ajánlá magát, 's távozék.

Ajtót betenni, asztalhoz repülni, tollat ragadni, a' leánynak csak egy másod perczbe került, 's nagy hévvel ezt irá: — „Madelon anyótól 40.000 frankban örökültem. Siess templomunkba, ott találod Durand apátot; add neki e' levélkét, 's a' pénzt átadja. O Istenem, Megváltóm! csak későn ne jőjjön a' segély, hogy ama leánynyal ne kellene nőszülned! De ez esetben is fogadd-el a' pénzt, akkor sem kell, mert kolostorba megyek!"

Maga futott e' levéllel Darcy ur kapusához, minden szentekre kérő, adja tüstént kézbe. Most azon függönyök megé rejtezett, mellyek őt Fridrik szemei elől olly gyakran elrejték, 's ime Fridrik az utszán keresztül a' St. Germain des Prés-i templom felé iramlott! Josephina alig lélekzett; székre rogyva imádkozott, ne késnék-el a' segély. De végtelen fájdalma nem engede neki nyugtot. Felállt, térdre rogyott, karait kiterjesztve ismét ablakhoz rohant, 's ezt legalább százszor mivelé, mielőtt meglátná, kit olly epedve várt.

Fridrik régen visszatért, és ő 's Durand apát azonnal beszélt atyjával. Most mind három kilép a' házból, és — o végetlen kéj! — az utszán keresztül Josephina lakába sietve, a' szobába rohannak. — ‚Leányom!' — kiáltá Darcy ur, 's a' boldogság révébe jutott leány melljére rogyott.

Három hét mulva Durand apát a' st. Germain des Prés-i templom főoltáránál egy mátkás párt esketett-meg: e' boldog pár Roussel Magdolna Josephina 's Darcy Fridrik volt. A' templomból ki-

lépő fiatal pár megállapodott azon helyen, hol a' koldusnő sok éven át ült.

„Ugy-e, te is imádkoztál esketés alkalmával a' jó Madelon anyóért?“ — rebegé Josephina.

„O bár hozzám hasonló boldog lenne“ — felelé a' megindult fiatal nőt keblére záró Fridrik.

K. IVÁN.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Norvegia vázolatokban.

Igazságokat, habár keserük is, végre kimondani nemcsak hasznos, sőt szükséges.

Gr. SZÉCHENYI ISTVÁN.

Jól tudom, hogy sokaknak honosaim közül ezen névnek „Norvegia“ hallására, egy fagyos, örök-hó, 's jégfedezte, az anya-természetnek minden áldásával szüköllködő, bárdolatlan nép-lakta, szóval magyarán mondva, egy Isten háta megetti tartománynak képe támad agyában. Pedig higyjék-el! e' bal-véleménynek kútfeje nincs máshol, mint amaz ócska lát-csőben, mellyen mi Magyarok — mint mondani szeretjük: boldog Kanaánunkból — a' tova fekvő tartományokat, ezeknek alkotmányát, 's népeit szoktuk vizsgálni, azonban melly lát-csőnek opticai csalatást okozó üvegei zavart eszméket, legfurcsább véleményeket támasztnak agyunkban, mellyeknek utójára is nem egyéb resultatuma, mint ama régtől éneklett, azonban csak egy rajongó patriota-koholhatta jelszó: „extra Hungariam non est vita.“ — De csakugyan igaz, mit honunk egyik lelkes irója mond: „A' tudatlan egyoldalú 's mindig idehaza ülő azt hiszi, 's rá esküdnék, hogy a' külföld minket csudálva irigyel, 's csak magyar ország van eszében.“ — Fontolgassuk minden bal-itélettől mentten csak az itt közlendő adatokat is, bizonyosan Norvegiáról egészen más képzeletünk leend.

Nem tenger, nem egyéb helyhezet alkotá
A' nagy népeket és nagy birodalmakat;
Minden nép, ha javát ismeri, nagy, szabad
'S boldog minden időn, 's helyen.

BERZSENYI.

Norvegia hegyes, sűrű erdőkkel boritott pásztori tartomány. Lakosai mind azon egyszerű erényekkel ruházvák, mellyek ama népeknek tulajdonaik, kik mivelt szomszédaikkal kevesbbé elegyedtek össze; azonban sok babonás, őseikről hagyományként maradott szokás divatozik közöttük, valamint azon nagy hiba is, melly minden éjszaki nemzetnek — közönségesen véve — tulajdona, t. i. az iszákosság. — A' magasztalt honszeretetben a' Norvegiai felülmulja

földgömbünknek egyéb lakóit. Ő halálban szereti 's tiszteli azt, mi szülötte-földéhez tartozik, vagy azt csak távulról jeleli is; ogekbe nyuló hegyeit, kopár szikla-bérczeit, és setét vadonjait nem cserélné-fel ő a' déli tartományok legtermékenyebb rónáival; méltán rá alkalmazhatók tehát Vossnak, a' nagy lyricusnak, e' sorai:

Er liebt die traute Vaterhütte,
Den Ahorntisch, des Hofes Baum.
Die Nachbarn, und Völkleins Sitte,
Des heimischen Gefildes Raum.

E' szók „Gamlé Norgé" — ős Norvegia — varázs erővel hatnak reá; minden nevezetesb ünneplésnél hallhatók ezek, mellyeket ezer torok harsog; a' csordultig tölt poharak illykor felemeltetvén, fenékig ürittetnek; a' dalnok-kar pedig megkezdi e' nemzeti dalt; „For Norgé" — mellyet az erdők keblei százszorosan viszhangoznak. — Azonban ne gondoljuk, hogy a' „hon-szeretet" a' Norvegiainal csupán üres hang, mellyet azon lég-kör, mellyben született volt, örökre eltemet; vagy vakitó tünde-kép, mellynek felcziczomázott leple alatt az elfajult „Én"nek kajánság - emelte oltárán áldoztatik; — korán sem illyen az ő magasztalt érzelme, mert:

Nicht eigensüchtig wirbt er Seines;
Sein Herz, entbrannt für Allgemeines.

VOSS.

Az igy érző polgárok szerzik-meg azután a' nemzeti „jól-lételt" — nem pedig fegyveres erő, nem kedvező fekvés; 's az illy néptől lakott ország alakithat világ-csudálta intézeteket, mellyek a' nemzetnek nevet, dicsőséget, és érdemet szereznek; — mert nem tanyázik palotáiban a' pokol-szülte „Részvétlenség" mellynek káros okozatait máshol olly nagyon tapasztalják. Adja az ég! hogy ezen áldáz szörny, mellyet a' felébredett Árpád multkor a' dühösködő rém-alakoknak eledelül vettetett, phoenixként nálunk poraiból fel ne támadjon; mert csak igy kiálthatunk-fel bátran a' Sans-Souci-i koronás philosophussal:

Dein Zeitpunkt ist erschienen,
Geliebtes Vaterland, zur schönsten Künftigkeit!

(Vége következik.)

HAZAI HIRLELŐ.

Gyászhir. — Egres-Kátán (Pest vármegyében) oct. 28-kán 20-dik évében, egy szerencsétlen esés által kapott sérülés következésében, végzé igen szép reményekkel biztató életét virultának legszebb korában m. gróf Buzini Keglevich Geiza, n. mgú gróf Buzini Keglevich Gábor m. k. kamarai elnök urnak, és hitese n. m. Sándor Mathilde grófné ő excjnak igen kedves legidősebb fijok.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 's TUDOMÁNY.

Levegő behatásai az emberre. — 1800 lábnyira a' föld felett — mond bizonyos tudós, ki léggolyón már több utat tön — minden behatás kellemes; minden tárgyat meg lehet ismerni a' földön, 's a' léghajós magát egy a' lég ürében vitorlázó madárnak képzeli. Fölebb emelkedve már zordabb lesz a' lég, az alsó tárgyak összeolvadnak, 's a' sürü lég miatt a' beszéd is szinte lehetlenné lesz. Ezen túl a' hideg fokonként növekedik, az ég kékje sötétebb szinüvé válik, a' természeti élet mind inkább elhal, legcsekélyebb mozgás alulról, rengésbe hozza a' léggolyót; a' szó érthetlen, a' hang érctelen lesz, és a' léghajós csak borzasztó életnélküli magányt lát maga körül. A' léggolyó alatt elvonuló zivatar pedig olly tekintet, mellynek nagyszerüségéhez semmi sem hasonlitható. Huszonnégy ezer láb magasságban csak nehány perczet mulathat a' vándor 's a't.

Figyeltetés a' holdra nézve. — A' holdat, sarló alakban, csak esténként látjuk nőni, és reggelenként fogyni. A' csillagászat barátai tán kedvesen veendik, ha figyeltetjük, hogy a' hold mostani pályája miatt egy pár év óta őszi estéken is látjuk e' különös tüneményt, az az, fogyó sarlóját a' holdnak.

Hosszú álom. — Egy madridi hirlap a' spanyol fővárosban történt következő esetet beszél-el. — Körünkben bizonyos Cuença nevü becsületes kézmives él, kit sem a' változó szerencsének különös kedvezése, sem a' szeszélyes sorsnak valamelly sulyos csapása egykedvüségéből kivenni nem tudott. Ezen, mesterségére nézve chocolate-készitő, férjfiú a' székes egyház terén lakik; nejét, egy castiliai nemesnek leányát, 's özvegyét Merces de Mendozának nevezik; háza gazdagon van bútorozva; asztaláról az alicantei bor 's olla potrida soha sem marad-el; egészsége tartós; étvágya romolhatlan. Egyik napon foglalatosságaiból haza térve, bámulva látta nejét már alunni. Más nap reggelén még 9 órakor aludt; este, következő napon, 's igy tovább folyvást aludt. Nejének halálos álma olly hatással munkált egykedvü barátunkra, hogy rögtön orvos után küldött; mert azt hivé, hogy neje vagy meghalt, vagy közel van halálához. Az orvos eljő, kezét a' szunnyadónak szivére teszi, 's intve Cuençát, nehogy az alvót háboritná, 's veszély jelen nem létéről is biztositván távozik. Egy év elsuhan; Mercedes asszonynak atyja meghal, 's tömérdek vagyonának örökösévé teszi; de ez alszik. Elmegy más 12 hónap is; Cuença agylobban halálos ágyon feküdt, szeméről a' hályogot leszuratta, 's Cadixból, hova kakao-magot ment vásárolni, visszatért: neje meg csak meg sem mozdult. Harmadik év is vége felé hanyatlott; Cuençának nagyobbik fija, meghimlőzik, felgyógyul, az év elmulik; anyja még is alszik. Feltünik a' 4-ik év is, 's nyomtalan halad. — Most végre felveti Mercedes asszony szemeit. — Gondolatait összeszedvén eszébe jut, hogy 1833-ki év september 1-sö napján aludt el 's kérdi, háuy óra? — Férje nyugodtan válaszolja: „1837-ki évi september 3-án reggeli 7 óra van. Mercedes e' szóra azt hitte, hogy álmodik; körül néz, 's álmélattal látja, hogy gyermekei felnőttek, férjének haja megszürkült, 's a' cselédség megváltozott. E' rendkivüli eset Madridban most közös beszéd tárgya.

KÜLÖNFÉLE.

Regény-olvasás. Hajdan még szenvedélyesebb vágygyal olvastattak a' regények, mint most. Staël asszony valahol azt állitja, hogy 3 hó-

nap alatt 600 regényt olvasott-át. Számitsuk most ez időt 92 napjával, egy napra még is több jő hat regénynél.

Guiné név eredete. — Sokan vannak, kik az angol guiné nevét számtalanszor hallották 's olvasták a' nélkül, hogy eredetéről valami bizonyost tudhattak volna; illyeneknek szolgáljon e' jegyzésünk tudomásul. — E' pénz 1673-ik évben veretett először Londonban, 's nevét a' Guineából hozott aranytól — mellyből készült — vette.

Mellyik jobb? — Augsburgban a' város utszáin nem szabad ostorral pattogatni, ellenben a' postakocsisoknak sipjaikat fujni megengedtetett. — Münchenben ellenkezőleg van; ott a' postasipot nem szabad fujni, de pattogatniok — mitől a' fül dobja szinte megreped — szabad.

EMLÉKMONDÁS.

Szeretet.

O nem nemesb, nem emberibb soha
Az ember, mint mikor szeret; 's az asszony,
Melly nem szeret, legóriásb hiba
A' nagy teremtés könyvében.

GARAY után K. H. K. J.

Héjázó. — A' szerepet játszani vágyó tekintetre törjön, 's vigyázzon, hogy őrzetlen biztos órájiban, szavaiban, tetteiben, meg ne adja magát; körülményeit és személyét titok fedje, 's ugy lesz nagy előttünk, ha fenekig nem látjuk-át; ha csak sejtünk, találgatunk, 's meglepő tetteit belső's külső rugók nélkül látjuk. FÁY. —

Reméný az egyetlen kincs, melly a' szerencsétlenséggel nevekedik.

KOTZEBUE után S. Karolina.

Gondolatok. Mi haszna az embernek, ha tudja, hogy mást csalni nem kell, de ha azt nem tudja, miképp' őrizkedjék, hogy őt más meg ne csalja.

A' nemzet boldogsága összes akaratú munkásságon alapul, és ha mindenik teljesiti kötelességét. Kiben több a' tehetség, ettől a' nemzet is többet vár. SZÁVICS.

Tagrejtvény.

Első tagom vizben lakik,
Utósóm szinmutató;
Mind a' kettőt egybe véve
A' gonosznak borzasztó.

S. Karolina.

Előbbi rejtvény: 1) Szobor. — 2) Nász.

Figyelmeztetés. — Közelitvén a' Pesten tartandó Leopold napi vásár, figyelmeztetjük e' lapoknak távulabb lakó t. pártfogóit, hogy vásári alkalmak által folyóiratunk jövő fél évi árát legbiztosabban felküldetik a' szerkezői hivatalba.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

89.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap november 5kén **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ORSZÁG - 'S NÉPISMERTETÉS.

Nyitra vármegye.

(Az érsekujvári köznép rajzával.)

Nyitra vármegye magyar ország északi részében, a' Duna-melléki kerületben fekszik; formája egyenetlen háromszeg; földterülete 121 □ mértföldre terjedvén, hazánkban e' tekintetben 6-ik helyen áll. Van 527 népes lakó helye, mellyek közül 1 sz. kir. város tótnémet lakosokkal; 1 püspöki város hasonló nyelvű lakosokkal; 39 mező-város, mellyekből 25 csupa tót, 5 magyar, 1 német, 5 tótnémet; 413 falu u. m. 360 csupa tót, 36 magyar, 7 német. Népes pusztája 100-on felül, és számos régi omladék-várai, mellyek közül a' ghymes-it nem rég mostoha sors érte.

Népessége 339.413 lélek; és igy esik 1 □ mértföldre 2.800 lakos, kik vallásukra nézve: katholicusok, nem egyesült görögök, evangelicusok, reformatusok, és zsidók. Nyelvökre nézve pedig: magyarok (50,515.), tótok (253,358.), németek (15,731.), görörögök (50), zsidók (19,759).

Igy a' megyének több mint $^3/_4$ részét Tótok lakják, maradékaik a' régi Marahanoknak. Nyelvök csaknem ugyan az, mellyen a' szomszéd Morvák és Csehek beszélnek; csakhogy a' Nyitraiak dialectusa lágyabb, és e' mellett a' szomszéd Magyaroktól 's Németektől több szóllásmódot és kiejtést kölcsönöztek.

A' Magyarok főképpen a' Vágh vizének alsó mellékén 's Ghymes körül laknak; nyelvökre nézve a' szomszéd Pozsoniakhoz és Barsiakhoz hasonlók.

A' Németek a' bajmóczi járásban 7 faluban laknak. Ezek unokái azon Németeknek, kik a' bányászat végett régi magyar királyainktól behivattak; nyelvök valóságos plattdeutsch; kiejtésök durva és alig érthető; igy p. o. a' csikót „Hetschal" — tányért „fressbretal"-nak nevezik; szóval egészen hasonlók a' Honth megyei Börzsönyiekhez, hol hajdan bányák létezvén, nyilván azért származtak oda.

Nyitra vármegye akár természeti szépségére, akár a' termékekben nagy és különféle gazdagságára nézve, a' magyar hon első megyéi közé tartozik; nagyobb része hegyes vagy dombos ugyan, 's egyedül alsó déli részén, és a' Morva-melléknél róna; de van az északi félen két gyönyörű termékeny völgye is, a' vághi és nyitrai. — Levegője tiszta és egészséges; éghajlata mérséklett meleg; de a' bajmóczi járás nagyobb részén hidegebb.

Nevezetesebb hegyei, mellyeknek egyike sem éri-el a' hó-vonalt — 's igy csak közép magasságúak ezek: Karpat, melly a' pozsoninak folytatása; galgóczi vagy temetvényi hegylánczː Facskó, melly a' megye legmagasbbika Trencsén, Thúrócz, és Nyitra határszélein; Csáry, Ribnecz, Klak, Rázdelye, Kopánó, Tribecs, Zsibricza és Zobor Nyitra városa mellett. A' hegyek fő alkotó része mészkő, mellyből Kolonban igen nevevezetes meszet, több helyen pedig szobrokat 's a' t. készitnek,

Folyó vizei: Vágh, talpakkal hajókázható levén, a' liptói és árvai Tótok épület-fa kereskedése végett haszonhajtó; Nyitra, igen sok malmot hajt; nevezetesen: Érsekujvárnál egy 13 — és több 4 kerekűt; legujabban pedig Suránynál a' gr. Károlyi Lajos által épittetett angol-amerikai malmot (erről lásd az 1836. évi Honművész 60. és 61. számát); Morva, Zsitva, Dudvágh, Miava, Bláva 's a' t. — Tavai közül pedig csupán a' cs. k. kopcsányi vadkácsa-tó, hol 14—18,000 darabot fognak évenként hálóval.

Műipari és kézműví tekintetből nézvén Nyitra megyét, van Sasváratt b. Puthonnak vászon-fejéritő intézete és virágzó karton-gyára, mellyben (16 rőfjével számitva) 60,000 darabot készitnek évenként. — A' kebelbeli közönséges gyapjút fejér, világos vagy setét kék posztónak készitik a' szakolczai (hol nem rég nevezetes gőzgépelyt szerzett a' czéh, 's készitménye a' köznépnél — tartós szine miatt — igen kedves), vágh-ujhelyi, verbói miavai, tapolcsányi, és német-prónai posztósok. — Bőrkészitéssel a' breznovai és német-prónaiak foglalatoskodnak. — Nevezetesek az érsekujvári kalaposok, szücsök és vargák, valamint az ó-turai csizmadiák is, kiknek készitményeik minden sokadalmon kapósak. Zlatnikon egy, közönséges üveget készitő, huta; Holicson pedig nevezetes fél-porczellan-gyár van. Említést érdemel, hogy a' megyének nagyobb részén tót lakosai levén, a' bort ritkán de annál nagyobb mennyiségben iszszák a' pálinkát; azért is — a' minden jónak előmozditóji — Károlyi és Hunyady grófok, ez Puszta-keszin, az pedig Lajos halmán — közel Tót-Megyerhez — a' legujabb technikai szabályok szerint, roppant

pálinka-házakat — bámulást gerjesztő gőzgépelyekkel ellátva, valamint is gr. Forgách Ujlakon nevezetes rozsólis-gyárt — állitottak-fel, mellyekben olly kapós italokat készitnek, hogy nevezetes mennyiségben ritkán találni; azon felül minden nagyobb mezővárosban van sörház; ezek köztt nevezetesek: gr. Károlyi Lajos onderhói, és a' primás uradalmi É. Ujvárban. Hiresek a' vághujhelyi viaszgyertyák is. Papiros-malom Hradeken, Lehotán, és Dejthén van. Kártya-csináló Nyitrán és Vágujhelyen. — Fa-eszközök és edények készitésével a' tavarnoki és temetvényi uradalmak lakosai foglalkoznak; készitményeik: teknyők, lapátok, kanalak és tálak; a' Bajmócz-járásbeliek nyergeket és pokróczokat készitnek, borovicskából (gyalog-fenyőmag) pedig pálinkát főznek, és messze széthordják. Vecsén, Szereden, és Galgóczon a' Trencsinből hozott épület-fákkal kereskednek. A' szakolczai járásbeliek egész Bécsig fuvaroznak; mészszel, *) búr-fából (szurok-fa, pinus picea) égetett szurokkal és kulimázzal a' fél magyar hazát eltöltik. A' Vesztenicziek azon mindenki előtt ismeretes sáfrányosok; a' Buriak pedig alig serdültek ifjonczokká, már az egész országban vásznat hordanak hátukon, 's évszámra nincsenek hon. Végre a' morva vidéki tót lakosok, mivel náluk részint nincs aratás, ha pedig van, később szokott történni, az alsó bő gabonatermő tájékra jőnek seregestől aratni; ezek általányos névvel Hornyákoknak neveztetnek.

Mezei gazdasággal mind a' földesurak, mind a' jobbágyok foglalatoskodnak Buzát azonban, csak a' déli tájékon, Magyarok termesztenek; a' Szenicz környékén termett igen sikerült; legnevezetesb terem azonban Tardoskedden; Tót-Megyeren gr. Károlyi a' szardiniai buzával is szerencsés próbát tett. Legtöbb terem ezen megyében rozs; mert ezt a' Tótok igen szeretik. Árpával vetik-el csaknem minden tavaszi alá való földeiket, mert a' sok sörház és divatozó sertés-hizlalás sokat megemészt. Zabot csak a' fejér hegyek köztt termesztenek leginkább; kevés hajdinát, de annál több kölest is — a' tótok kedves eledelét — tenyésztenek; kukoriczát csak a' Magyarok, valamint a' kolompért Németek termesztik. — Midőn mezei gazdaságról van szó, lehetetlen nem emliteni gr. Károlyi Lajosnak azon fáradhatlan szorgalmát, melylyel tót-megyeri uradalmában mindennemű legujabb gazdasági eszközöket beszerezvén, a' nemzeti jólétet előmozditani iparkodik, jobbágyait a' fa-neműek gyártásába betanitva, télen át haszonnal

*) Bur, erdő Nyitra és Pozson vármegyékben, mint Kreszneries irja; hihetőleg innen veszi e' fa nevét is, — Pars pro toto.

foglalatoskodtatja, midőn ezeknek más jobbágytársaik henyélve nyujtóznak a' kandalló mellett.

(Folytatása következik.)

Norvegia vázolatokban.

(Vége.)

A' Norvegi legfőbb mértékben vendég-szerető az idegen iránt; a' vendégszeretetet nemzeti kötelességnek tekinti az uri rend szintugy mint a' pór-nép. Bizonyos idegennek valamelly városban megérkezte itt egész innepet okoz. Nem hallható illyenkor: „mikorra hivjuk-meg ez urat?“ — hanem: „mit gondoljunk-ki, hogy ezen idegen, városunkban tartozkodását éltének legszebb perczei közé számithassa?“

Az itteni mivelt társalkodási szellem miben sem különbözik a' mienktől; ellenben egy itt divatozó szokás meg nem egyeztethető a' finomabb kiképezés elveivel. Minden vendég, midőn az ebédtől felkel, a' házi kisasszony előtt magát meghajtja, mondván: „take for maden“ — az az: „köszönöm szolgálat-tételét.“

A' norvegi szépnem irigyelhető szinekkel ecseteltetik. Ha valamelly házban pompás lakoma adatik, ott a' család-anya forog a' konyhában, a' házi kisasszony pedig az étkeket hordja-fel, 's tányérokat váltogat. A' szolgálók illykor csak segédnéik asszonyaiknak. — Azonban, bár milly alkalmatlannak tessék is ez, a' norvegi szépnem azt kellemesnek tekinti.

Norvegiában az utazó, junius, julius, augustus, és september hónapokban a' természetnek mind a' négy évszakbani működését szemlélheti. A' tavasz egy hónapnál tovább nem tart, a' nyár két havig, az ősz pedig legfölebb hat hétig. A' melegebb napok aprilis felétől egész majus közép-tájaig csak a' hónak elolvasztására szolgálnak. — A' tavasz kezdete varázs szépséggel bir; a' hónak eltünése hasonló egy titkos erő által felemelt fátyolhoz, melly alatt földünknek pázsit- 's virág-himzette takarója elrejtve vala. A' nyár és ősz eleje bár nem olly különös hatású, még is meglepő. Három hónap alatt a' gyümölcs-fák kirügyelnek, leveleznek, virágzanak, és gyümölcsöznek is; a' gabona pedig sokkal rövidebb idő alatt nyujtja-fel arany-kalászát. Az ősznek télbe átmenete lélek-rázkódtató jelenet, melly a' „memento mori-ra“ olly hatalmasan emlékeztet. Ma, az erdők, berkek, 's ligetek lombos disz-ruhájokban pompáznak még; egyedül szinök különbözik valamivel nyári öltözetjektől; holnap egy északi szél kerekedik, 's a' sudarak ékitvényeit elragadván, csupaszszá teszi a' dombokat; 's a' vándor, ki még tegnap zöldelő erdőken

's illatozó mezőkön szagulda keresztül, ma már fonnyadt falevél 's zörgő avar köztt járja-le pályáját. — Ha szélcsend uralkodik, a' hideg könnyen türhető: ellenben, ha a' szél hideggel párosul, menedéket csak a' jól befütött szoba nyujt. Télen által a' napsugárok csak egy pár óráig szerencsésitik a' Norvegit, ki hosszas unalmas estéit kandalló melletti mulatsággal üzi-el. Nem is képzelhetünk kényesb társalkodási helyet, mint minőt illy időszakban egy gazdag norvegi kereskedőnek vagy földbirtokosnak tereme nyujt. A' künn üvöltöző szélnek még hangja sem hallható. Itt tavaszi szinben viruló honi 's külföldi növények kellemes illattal fűszerezik a' szoba lég-körét, 's a' jól befütött kemencze mellett azt gondolná az ember, hogy a' meleg ég-öv alatt tanyázik, ha csak csalódásáról meg nem győznék a' pattogó lángok.

Tiszta levegő 's mértékletes élet-mód a' lakosokat a' gyakori kórtól felmentik. Gyógy-módjok igen egyszerű: a' hideglelés 's más közönségesb betegség ellen nem egyebet használnak, mint egy pohár bizonyos mennyiségű törött borssal elegyitett égett bort; — ha a' beteg jobban lesz, a' szer el nem hibázza czélját; ha pedig Ábraham keblébe költözik, a' norvegi pór azt hiszi, hogy ha többet ivott volna, még most is élne.

Nevezetes, hogy a' kerti növények 's gyümölcsök ezen hideg tartományban, jól elrendezett helyen, a' tökéletes érésnek magas pontjára jutnak. Legkedveltebb 's egyszersmind leghasznosb gyümölcs a' cseresznye. A' földmivelés szép virágzásban van Norvegiaban, 's mig alföldi Magyarunk gazdag rónáin alig tengődik, addig az itteni pór a' sziklák tetején is termékeny földet alkot; mert nem kimélvén erejét, nem fáradságát, puttonban hordja a' ganéjt 's földet a' szikla-lapokra. — Az életneműk, u. m. marha 's vad-hús, baromfi, hal, vaj, tojás rendkivüli olcsó áron kaphatók, honnan ezen éjszaki tartományban útazás igen mérsékelt költségbe kerül.

A' norvegi pór viskójában józan 's munkás ember. Negyed órát sem tölt-el ő henyén; majd csónakát javitja, majd asztalt, padot 's más szobai eszközöket gyárt, majd kunyhója tetejét fedi; ha sürgetősb foglalatossága nincs, halászni megy.

Közli V-i BARNA.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Legujabb rózsák angol földön. Fenségesebb rózsagyüjteményt, mint Londonban 's környékén, sehol sem találhatni. A' legujabb rózsák ezek:

I.) Thearózsák.

1) New blush — fénylő fejér kékesbe játszva, nagy és virágdús, teljes, szép idomú.

2) Man of Sussex — sötét veres, fejér márványzattal 's fejér szegélylyel. Ez még igen ritka.

3) Beauty of Belfast — bársonnemü karminpiros, virágdús 's finom illatú.

II.) Noisetrózsák.

Ashantis — barnapiros, fenséges alakú 's igen teljes virágcsomójú.

III.) Mezei rózsák.

1) King William IV. — fénylő fejér, rózsaszinnel, habozva 's finom vonalkákkal. Igen gyönyörü, 's a' százlevelük fajához tartozó szinvegyület, melly szineinek tisztasága és szép alakja által különbözteti-meg magát. Ezen rózsa még igen ritka; egy nemesitett példány 8 guinén kelt-el.

2) Victoria, vagy l' aimée bientot; — hófejér, keskeny királyvörös szegélylyel, damaszcen nemü, félgömb alakú, hasonló a' ranunkulusmákhoz. Még ritka virág.

3) Old England; fénylő fejér, cseresznyevörös habozással 's vonalokkal, zárt, szép rózsaidomú. Hasonlag 8 guinén adatott-el.

4) Lord Byron; kénsárga, az ismeretes sárga százlevelütől egészen különböző, 's inkább rendkülös (hybridus) alkotásnak látszik a' fenséges virág-idomokból.

Ipoh vagy Upas-méreg. — Newbold nevü Angol egy értekezésben közli azon módot, melly szerint a' Dschakunok (Jacoon) malayi félsziget erdős hegyeiben lakó népfaj — e' mérget készíti, melylyel a' simpitamból vagy fuvócsőből kilőtt nyilvesszőcskéket bekenni szokták. Három módja van a' készitésnek, Krohi, Fennik vagy Kennik és Mallaye névvel megkülönböztetve. Az utósó nemü legveszélyesebb; ez Tubak, Peratschi, Kopah, Tschey gyökérből és Mallaye törzséből, melly utóbbitól neveztetik is, készül. A' krohi-méreg spoh-fa gyökereiből és kérgéből, Tubah és Kopah gyökereiből vörös férjanynyal (arsenicum) 's czitromlével készül; a' Tenniket ugyan ezen szerekből főzik, csak a' Kopah gyökér marad-el. Az értekezés irója több állaton próbát tön, és a' méreg ereje az ejtett seb után nem sokára munkálni, kezdett, még pedig az állatnak alkotásához képest későbben vagy korábban hozva halált.

Lazacz bősége angol földön. — Rég nem volt a' lazacz-halászat olly jövedelmes, mint ez éven. Jelenleg olly olcsó, olly közönséges lett e' hal neme, hogy a' hering sem kel miatta. A' lazaczok aprilis közelgése táján nagyobb vagy kisebb csapatban usznak-fel a' skót és irlandi folyamokon; de nagyobb számmal csak junius, julius 's augustus hónapokban jönek. — Mihelyest a' tenger vizéből kijö, igen kedves étel a' lazacz, mert édes vizben kevesebbet eszik és husa megpuhul. — Tweed, Tyne, Shannon és Eden folyamokban némelly lazacz-halászat évenként 5000, 7000, 10.000, sőt 12.000 font sterlinget is jövedelmez. Eden torkolatjánál ez éven 72 nap alatt mintegy 882.000 nagy lazaczot fogtak.

Rendkivüli erő. Irlandban bizonyos földmüves él, kinek testi ereje ott olly hires, mint Európában a' münstertorony. Ezen férjfiú igen ügyes öklözö, a' tájnak félelme, és a' lakosokat illő maga iránti tiszteletben birja tartani. Nem régiben valamelly nemes lord, ki hasonlag hires öklözőnek tartaték, azon ötletre jött, hogy ez irhoni bajnokkal megmérkőzzék. A' lord tehát minden intés daczára lóra ül, utnak indul, 's keresett emberét a' mezőn munka mellett találja. Alig pillantja meg bajnokát, leszökik a' nyeregből, és szo-

ritott ökéllel a' colossalis földmüves felé megy, kivel szándékát kevés szóban tudatja. Leirhatlan egykedvüséggel támasztá az irland Sámson ásóját a' fához, küzdötársát megragadja, 's toll-lábdaként egy távulacska álló tövisbokros halomra hajitja. Ezután egész hidegvérrel ismét ásójához nyult, 's ő méltóságát udvariassággal kérdé, dolgához láthat-e, vagy még parancsol valamit. — „O igen, — válaszolt a' földön keczmergő, felig összezúzott lord — vesse kend ide lovamat is, if you please."

KÜLÖNFÉLE.

Parisi lóverseny. — Parisban september 10-én tartatott Mars mezején a' 3.500 fr. nagy — és 12.000 fr. királyi jutalomért a' lóverseny. Az elsöt kétszeri körülpályázással Seymour lord 3 éves Lydiája nyeré-el. Minden ahhoz értőnek vallomása szerint a' franczia földön találkozó kanczák közül ez most a' legjobb futó. Egyszeri körülfutással 2 percz 's 22 másod percz alatt járá körül a' pályatért. A' 12 000 fr. jutalmat is Seymour lordnak egyik lova, a' hires Franck, nyeré-el. Már september 7-én is nyert Lydia 4500 's Franck 6000 frankot; és igy tulajdonosuk 2 nap alatt 26.000 frankot kapart zsebébe.

Bérlett tánczosok. — Ha válamelly hollandi szolgáló tánczra akar menni, 's tánczosa nincs, bérel egyet magának. Illy bérlett tánczos, ha még csernyövel is el van látva, kettős bért kap.

A' kórkatonák ebe Parisban. — A' kórlaknya szabályainál fogva, mellyek XIV-ik Lajos terve szerint alkottattak, némberek és ebek kizáratak ez intézetből. E' tilalom annál szembetünőbb, mivel Lajos maga mind a' két tiltott tárgyat szenvedelyesen szerette. Mi a' nőnem iránti tilalmat illeti, hamar megszegetett; de a' kutyákat tiltó törvény e' korig szorosan megtartaték. Csak egy kutya jött későbbi időkben kivételképpen az intézetbe, 's helyét meg is tartá. Moricault — igy neveztetik a' kutya — ezen kegyelmet nem szépsége által nyeré-meg; mert már agg, gyenge és zord; ő e' megkülönböztetést szolgálatainak köszönheti. Moricault már a' waterlooi csatában jelen volt, 's a' legnagyobb szorongásban, hol a' halál leginkább pusztitott látták öt, bár maga is több sebből vérzett, az ellenség golyózápora alatt elhullt-taknak sebeit nyalni. Nagy csoport bajnok bajtársaival — mert gazdája csatatéren hunyt-el — tért vissza a' kórlaknyába, 's ott maradt. Több évig tartozkodott Moricault az épület elöteren (esplanade) bajtársainak adományaiból tengödve; mert az épületbe nem bocsáttatott. Helyéről még sem távozék, visszás sorsát békével türte a' minden méltatlanságot elszenvedő: mig végre Jourdan marsall, a' kórlaknya parancsnoka, kinek már értésére esett, mint költi-fel egy kutya az örhelyen elszunyadó kórvitézeket; mint örködik az árokba hullottak felett; mint kisér minden elszenderültet a' czinterembe, Moricaultot látni kivánta. — Ez időtől szakadatlanul a' kórlaknyában tartozkodik, és eledelet kormány költségén kapja a' waterlooi kiszolgált harcztárs.

Furcsa szokás. Egy utazónak szavai szerint az Oroszok által felfedezett Unamarcha szigeten a' nemberek pénz helyett szolgálnak. Eladás vagy vásárlásnál ott hölgyekkel fizetnek; az áru értéke szerint 1. 2. 3. vagy 4 hölgyet is adnak. Boldog egek! mi olcsó 's milly drága portékák azok egyszersmind.

Uszó nők. — St. Maloról sept. 10-kéről ezt jelentik. Nehány nap előtt itt két hölgy, egy franczia 's angol Najad, tömérdek néző jelenlétében uszó-

versenyt tartott. A' jutalmat (melly egy, az első parisi divatárus boltból került ékes öltözet volt) a' franczia vizi nympha nyeré-el.

Birminghami némberek. — A' birminghami némbereknek Victoria királynéhoz nyujtandó esedező levelét, mellyben a' rabszolgaságnak nemcsak szóval de tettleges eltörlését kérik, már 37.000 ember irta alá; nyilván ez legnagyobb száma valamelly nyilvános actára jegyzett nőnemi névnek.

Nő-keresés. — A' berlini (Vosz) hirlapból következő nőkeresési czikket olvassuk. — Egy legjobb korában elő, derék, főbb rangú nemes családból született mivelt férjfiú, valamelly hozzá illő nőt keres, ki polgári vagy nemesi sarjadék lehet. Az önállási élhetés-mód 1200 tallér királyi pénztárból huzott jövedelemmel van biztositva. Magukat elszánó, őszintén gondolkozó dámák kérettetnek, hogy szándékukat V. X. betükkel jegyzett bérmentes levelekben a' spandaui híd mellett 40-ik szám alatti házban Struve K. urhoz küldeni ne terheltessenek.

EMLÉKMONDÁS.

Hű szép.

Olly szépséghez kapcsoltatni,
Mellyhez nem fér csalfaság,
'S hűségétől ápoltatni,
Több mint földi boldogság.

VERSEGHY.

Mulandóság.

Szélvészeink között minden elváltozik,
A' mi ma virágzott, holnap az elmúlik.

BESSENYEY GYÖRGY után K. H. K. J.

Honszeretet. — Az igaz nemes szerelem magán felül emeli az embert. A' ki hazáját nem szereti, az senkit sem tud szeretni.

KISFALUDY SÁNDOR után UDVARY.

A' vallás, ha ember mivének mondathatnék, legszebb remeke volna.

DE BRUIX után S. KAROLINA.

Tréfarejtvény.

Sem a' jámbor sem a' ravasz
Engemet nem birhatnak,
Hanem inkább az irigyek
Magukénak mondhatnak.

De hogy engem még hamarabb
Kitalálj, ne honunkban
Keress, hanem Amerika
„Missisippi" árjában.

S. Karolina.

Előbbi rejtvény: halál.

Figyelmeztetés. — Közelitvén a' Vesten tartandó Leopold napi vásár, figyelmeztetjük e' lapoknak távulabb lakó t. pártfogóit, hogy vásári alkalmak által folyóiratunk jövő fél évi árát legbiztosabban felküld etik a' szerkezői hivatalba.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

90.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön november 9kén **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Félévi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ORSZÁG - 'S NÉPISMERTETÉS.

Nyitra vármegye.

(Folytatása.)

Kendert minden gazdasszony termeszt (ezek közt a' búri igen hires); lent azonban csak olaj kedveért vetnek. Dohányt leginkább Udvarnokon, Kürthön, Vecsén, Tarnóczon, Szelőczén, Eözdöghen, Fődémesen, Elefánton, Turcsánkán, és más helyeken is termesztenek; a' csornoki és mocsonoki erős levén, burnótnak igen dicsértetik.

Lencsét, babot, borsót is termesztenek mindenhol a' maguk szükségére; de a' káposztát — ezen csaknem mindenkinek kedves eledelét — a' Vág melletti helységekben termesztik: Farkasdon, Negyeden, Vecsén, Séllyén, Hosszúfaluban, Tarnóczon. A' két első helységbeliek annyi hagymát, sárga répát, és petrezselmet is termesztenek, hogy átaljában „Hagymásoknak" neveztetnek.

Gyümölcs dolgában sincs hátra Nyitra vármegye; mert mind a' mellett, hogy minden jobbágy ültet fákat (ha ezután magára hagyja is), még nevezetes kertek is találtatnak; u. m: Erdődy, Hunyadi, Forgách grófoké; a' holicsi uradalom igazgatójaé, és a' pereszlényi gyümölcsös. Különösen szorgalmatosak erre nézve a' Bajmóczjárásbeli Németek. — A' lancsári, sterusi, és kocsini cseresznye leghiresebb.

Bor nem pótolja-ki ugyan a' szükséget, van azonban még is Vágujhelyen veres, és Semptén (a' külföldön is hires) fejér bora. A' többi asztali borok közt pedig említést érdemel: a' zoborhegyi, kapi, hratnóczi, sterusi, aponyi, mocsonoki, kunói, öreghi, és csornoki: Galgóczon sok, de közönséges bor terem.

Fa-nemei közt legtöbb a' tölgy és cser. Nyír különösen Szenicznél és Jablonczánál; hárs, szil, gyertyán és igen sok fűzfa bőven terem; a' szakolczai és Bajmócz járásbeli homok-dombokon pedig buján tenyészik az ugy nevezett búr-fa. Említést érdemlenek az

firményi és keszi hirtelen növésű erdei fák; az északi erdőkön pedig sok a' mogyoró.

Mi az állatok országát illeti, Nyitra megye az állattenyésztésben, bár milly faját vegyük, olly előmenetelt tett, hogy e' tekintetben többi megyénket felülhaladja. Kopcsányban a' cs. k. uradalomnak, valamint Mező-Keszin gr. Hunyadinak igen nevezetes ménesei vannak. Kopcsányiban a' cs. k. udvar részére (kevés neapoli és arab vérűket kivéve) angol televérű kocsi-lovak mind két nemből neveltetnek. A' mező-kesziek többnyire paripák, angol, arab, magyar és erdélyiek (Volt itt 4 igaz arab kancza is, mellyek közlt Tajár, 1813-ban a' b. Fechtig által Kahyróban vásárlott, igen nevezetes vala.) Dicséretes, hogy a' fenn tisztelt gróf évenként május 1-sö napján Ürményben lóversenyt tart. Van még ménese gr. Erdődynénak is Galgóczon — fekete kocsi-lovakból — és a' nyitrai püspöknek Vogyeradon 20 pej kanczából álló. Azon felül a' Vág melléki magyar helységekben számos és igen jó lovakat tartanak (csak maga Tardoskedd 1.200 darab lovat mutathat elö); azonban a' tót helységek — Manigát, N. Tapolcsányt, és Veszteniczet kivéve — mellyek nagy hirben vannak — nem sok figyelmet fordítnak lovaikra.

Szarvas marhát Nyitra vármegyében csak az uraságok nevelnek; vannak azonban szép marháik a' magyar jobbágyoknak is; de a' felső vidéki Tótokéi gyengébbek. A' holicsi cs k. uradalom igen elősegiti a' marhatenyésztést fiatal üszők eladatásával. Itt még a' jobbágyok is szép marhával birnak. Ezen kivül gr. Zaynénak Bucsánban, gr. Hunyadinak Tarányban, gr. Erdődynének Galgóczon, gr. Forgáchnak Ujlakon 's a' t. igen nevezetes tenyészeteik vannak; Zsitva mellékén bivalyokat is tartanak.

A' juhok nemesitésében Nyitra vármegye volt első nemcsak hazánkban hanem az egész monarchiában; a' holicsi cs. k. uradalomba hozattatván t. i. a' legelső és valódi spanyol merino-fajt; erről terjedt azután szét a' monarchia többi részeibe. Mennyire tünik-ki azonban gr. Károlyi Lajosnak tót-megyeri nyája, csak az nem tudja, ki nem olvasta, hogy az 1836-ki bécsi állat-mutatáskor az ő általa kiállitott kosok, a' monarchiai leghiresebb juhtenyésztőkéi közlt legfinomabbaknak itéltettek. Említést sőt dicséretet érdemlenek azonban gr. Hunyadi electoralis nyájai is, valamint gr. Erdődynéé, gr. Apponyi, gr. Amade, gr. Eszterházyé 's a' t. A' köznépnél általánosan a' durvább szőrű juhtartás divatozik; a' sikságon kevesebb: de annyival több tenyésztetik a' hegyek közlt; mert ott sajt és turó fő eledele a' népnek.

Selyemtenyésztés (gr. Forgách ujlaki intézetét kivéve) csekély; Érsekujvárott egykor indulóban volt; de jelenleg az arra szánt kert,

és fák is elhagyatva hevernek, mint sok szép, csirájában elfojtott, intézet.

Fáczános kertek: Jókőn, Ürményben, Tót-megyeren, Mocsonokon, Holicson, és Ujlakon vannak.

Vad szárnyasok közül a' tuzok, gólya, vadlúd, csak a' déli rónás tájékokon, vad kácsa, szalonka, libucz, sárcsa, a' Zsitva, és Vág mellett tartozkodik leginkább; fajdtyukok, császármadarak pedig az északi rengetegekben tanyáznak számosan. Tótjaink huros rigókat 's fenyves madarakat is fognak. Róka, farkas, nyul, 's a' t. elég van; de medve csak néha ballag-át a' túróczi havasokból Nyitra vadonjaiba. Vidrák már most ritkák; de vaddisznók jó izűek lövetnek. — Gr. Erdődyné jókői vadas kertjében évenként 120 szarvas, őz, dámvad ejtetik-le. Holicson ritkaság okáért hód (castor) is neveltetik.

A' méh-tenyészsztés uj mód szerint csak b. Mednyánszky Alajostól — Veszelén — és a' nadlányi lelkésztől kezeltetvén, minden elterjedtsége mellett sem érdekes.

Hal legtöbb van Morva vizében; márna (Barbus piscis, Barbe) és csuka, a' Vágban; czompó, kárász, czigány-hal, ponty, minden nagyobb folyóban; pisztrang Valaszka 's Bella köves ágyazatú patakokban; Dudvágh, Miava, és Nyitrában nagy rákok fogatnak.

Érsekujvár, szabados mező város 's feje egy primás-érsekségi uradalomnak, fekszik Nyitra vármegye legalsó déli határán, a' Nyitra folyam partján, Komáromhoz $3^6/_8$, Nyitrához 4 mértföldnyire. Az irók bizonyitása szerint hajdan fontos város volt, mellyhez a' környékben több falu tartozott. Legnevezetesebb volt azonban vára, mellynek alapitója Várdai Pál, esztergami érsek, azt azért épitteté, hogy magát — mint felső magyar országban tartozkodót — a' Törökök kicsapongásai ellen biztositsa. Hogy azonban Korabinskynak igaza van, midőn állitja: — hogy ezen vár, melly eleinte a' Nyitra-parttól távulabb állott, Sirotin által 1581-ben épittetett-át azon helyre, hol omladványai jelenleg is mutatkoznak — bizonyitja a' városházánál most is látható forintos nagyságú ezüst pénz illy fölirásával:

„Neuhausel — Erbaut A. 1581."
„vom Turcken Erobert — A. 1663."
„Belägert den 27 Juni."
7 Juli.
„Mit stürmenden Hand Erobert Den 9 Aug. — A. 1685."
29

Másik lapján látszik a' vár füst-gömbök közti ostromi állapotban, illy fölirással:

„Gaudium Imp."

Hogy nagy becsben volt e' vár, melly mint a' Törökök ugy a' hazában keletkezett pártosok ellen fékül szolgált, kitetszik onnét is, hogy 1556-ikban 1-ső Ferdinand törvények által szorgalmazá megerősittetését. 1569-ben a' szomszéd megyék is segitették javittatását: 1609-ben pedig még morva ország rendei is 6000 forintot adtak reá. Tiz erős ostromot állott-ki, és ezekben 100.000 embernél több veszte életét e' helyen.

Jelenleg a' vár nyomai csak a' dombosabb részen látszanak. Bár ki volt rendezője ezen vár épületeinek, dicséretet érdemel; mert utszái olly egyenes helyzetben vannak, hogy egyik a' másiknak zsinór-egyenest megfelel; piacza tágas négyszög, épületei szépek. Emlitést érdemlenek: a' Pázmán által emeltetett plebánia-templom, melly ha egészben nem is, legalább deli tornyával ékesiti a' várost; a' primási fénylak; város háza; a' Sz. Ferencziek kolostora; a' csinos gyógyszertár; a' nagy vendéglő és köz adakozásból 1831-ikben épült derék nemzeti oskola.

Voltak itt a' városnak egykor nevezetes török levelei; de az 1810-iki rettenetes tüz elemészté azokat; megtartá azonban Szécsényi György esztergami érsektől 1691-ben kapott oklevelét (ennek köszönik szép szabadalmaikat), Leopoldnak 1692-ről megerősitését, 's a' t. Van a' város házán egy buzogány is, mellynek nyele alul czifra fejér csont, közepe fa, felső része egykor aranyozott vas; ezt némellyek Rákóczy buzogányának tartják, és az öregek emlékeznek azon régi szokásra, midőn bíróválasztás alkalmával a' szószólló a' kültanács előtt vitte ezt kezében. Van Érsekujvárban két kórház is, a' primási uradalom és város részéről; van leány nevelő intézet, mellyet Flenger kereskedő 1825-ben alapita 10.000 pengő forint tőpénzzel. Van egy ugy nevezet „szent Anna társaság" intézet is a' Németek részéről, — mellynek főképp' az czélja, hogy a' derék polgárok hanyatlóbb erejű embertársaikat beteg ágyukban inségre jutni ne hagyják; ha pedig meghalnak, igen diszesen eltemettetik.

Itt van végre gyülekező helyök a' primás-uradalmi raboknak, 's kik eddig henyélve tölték többnyire idejeket; hála azonban a' derék uradalmi fő ügyész urnak, kinek inditványából legközelebb fonó-intézet keletkezett közöttük!

Ujvár bölcsője ama nevezetes tudós Kaprinainak, Pray hires historicusnak, közelebb pedig az élőkből, Czuczor Gergely és Szeder Fábián uraknak.

Érsekujvárt közel 7000. lélek lakja, kik mind katholicusok. Hajdan vallás-különbség nélkül lakhaték falai köztt mindenki. — Nyelvökre nézve Magyarok, Németek, és Tótok. (Ezen utóbbiak igen szaporodnak.) Hogy azonban már régi időkben is a' fő nyelv

magyar volt, bizonyitják a' 17-ik századból fenn levő városi jegyzőkönyvek, mellyek akkori szokás szerint — mulatságig — latinsággal tömvék; látni ezekben azt is, milly becse volt akkor egy negyed teleknek; t. i. egy ezüst óráért is kaphatók voltak, holott jelenleg, egy jól mivelt — itt ugy nevezett fertály — 3000 forintért is kapós. Határa nagy kiterjedésű és róna: földje első osztályú, északi csekély részét kivéve, melly homokos; — szőleje, nehány kertbe ültetetten kivül, semmi. — Fája igen kevés, ez is többnyire a' Nyitra folyónak gyakori kiöntéseiből származott mocsáros helyekre ültetett fűzfa.

Érsekujvár lakosai kereskedéssel, mesterséggel és földmiveléssel foglalatoskodnak; mester-embereket — a' szabadalmak csoportosan cseditnek ide. Minden mesterségből fölöslegesen vannak; de a' csizmadia legtöbb; szürszabók, vargák, szűcsök, kalaposok is számosank és ezek nemcsak a' helybeli gyakori sokadalmakra, mellyek mind marhára, mind más minden áruczikkekre nézve nem megvetendők, hanem messzebb tájékra hordott kézmiveiket is nyerességgel adják-el. A' földészek szorgalmasan mivelik földeiket; de átaljában véve a' tót gazdák sokkal vagyonosabbak.

Az Ujváriak test alkatásukra nézve nyelv-különbség szerint változók: a' Magyarok zömökebbek; a' Tótok pedig többnyire igen magasok; vallásuk szinte a' vakbuzgóságig emelkedik; nyelvökre annyira általkodottak, hogy — főleg a' vének — ha tudnak is magyarul, nem szivesen beszélnek. A' fiatalok alattomosak, hiúk, fényüzők; a' leányok és menyecskék piperések és divat-vadászok. Igy az ifjoncz legények, példaul, nehány év előtt, magukat egészen másképp' viselték, mint közlött rajzunkon — a' leánynyal beszélő magyar legényen — láthatni. Ezen öltözet a' mult télen lett divatszerű. Lényegesen különböztek a' Tótok is, kik igen czifrák és bokrétások voltak; de már most — főképp' télen — csak vállukat seprő hosszú göndör hajuk (mit még levágni éppen nem akarnak) és a' csizmájukon lógó világos kék czafrang által lehet tenni különbséget. A' nős férjfiak legforróbb nyáron is mázsa-nehézségű hosszú bundában járnak, mellyben mintegy ünnepélyesen lejtenek párosan a' templom felé, mellynek küszöbét mielőtt átlépnék, a' tágas piaczot tanácskozó csapataikkal egészen ellepik.

(Vége következik.)

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Csudaforrás Bihar vármegyében. — Az Erdélylyel határos Bihar megye szélén, keletre', buzog-fel a' vaskői uradalomhoz tartozó Kabugyek nevü oláh falu földén, magas, erdőkoszorús hegyek közé szorult völgy-

ben a' dagadó-forrás, szó szerint: kénforrás (oláhul: ungya sze unfle apa) Habjai egy meredek, bikk- és egerfával benőtt, hegynek alján, keletre nézö 's két lábnyi mély mederből ömlenek-ki. A' forrásból eredő csermely nem mély 's köhulladékokon tünelg-le. Alább már 1 lábnyi mély lesz medre, mellynek mohköves alapján lassú morajjal sietnek a' több forrás által szaporitott csapongó habok. Körös folyónak vizdúsabb hullámai felé. Legfeltünöbb e' forrásnak azon tulajdona, hogy naponként több izben nagy tömeg vizet lökki, ismét lecsendesül, és gyakran ki is szárad. Minden kidagadást bizonyos földalatti, távulabbról is hallható zugás előz-meg. A' meder illyenkor két percz alatt megtelik vizzel, melly ágyából kitódulva enyelgve fut-le a' mohos köveken. E' forrásnak vize kristály tisztaságú, hideg, kellemes italú, és legzordonabb télen sem fagy-be. Az egyszerre kirohanó viztömeg mennyiségét — melly majd több, majd kevesebb — meghatározni nem lehet: azonban egyre másra még is számithatni minden kirohanást 40—50 pozsoni akóra. Éppen illy bizonytalan a' kirohanás ideje is; néha napjában több izben történik egymás után; néha 1—2 óra időköz is elmegy, mig a' forrás kidagad. Leggyakoribb, legvizdúsabbak kirohanásai karácsontól nyár közepeig. Ez idő alatt majd minden óranegyedben kidagadnak hullámai; az év második felében, különösen öszszel, ámbár nedvesebb a' légkör 's esőre hajlóbb az idö, még is ritkábbak a' kirohanások. — A' környéknek oláh lakosai csuda-erőt tulajdonitnak e' forrásnak; ezért is nevezik csuda-forrásnak. Nevezetesen börkiütések, varasodások 's köszvény ellen gondolják e' (közönséges viztől semmiben nem különböző) forrást hathatós gyógyszernek: azért is tavasz idején számos illy bajokban sinlödö kór jö a' forráshoz, kirohanó habjaiban megfürdendö. Hir szerint már sokan köszönik e' forrás vizének visszatért egészségüket.

Az agyag mint tápszer. — Cotting ur a' „southern medical and surgical Journal“ czimü folyóiratban részletes értekezést közlött egy a' richmondi kerületben találkozó agyag-nemről, mellyet mint tápszert a' gyermekek különösen kedvelnek. Ezen agyagföld, mellynek szine sötétsárgából vöröses sárgaig változó, hullámos rétegekben 's nagy mennyiséggel találtatik; pora finom, lágy, körömmel könnyen simitható 's erösen nyelvhez tapad. Nedvesen agyag szaga van; vizben fenékre száll, 's nem lesz belöle nyujtható tészta.

Jég-alkotás nyáron. — Marmont marsallnak magyar, déli orosz, europai 's ázsiai török birodalmakról irtt utazási rajzában következő jegyzék találtatik a' nagy mennyiségben alkotott nyári jégről. — A' Beszterczebányától másfel óranyira fekvő Urvölgy falu mellett egy már elhagyatott 's vizzel tölt rézbánya azon sajátsággal bir, hogy a' vizet tavaszon jéggé változtatja, melly octoberban ismét felolvad. Felvilágositásul következő magyarázat szolgáljon. A' bejárás felett, mellynek nyilása délnyugotra néz, egy a' bányából kiszórt köhalom áll. Minthogy e' kövek csak gyéren fekünek egymáson, télen a' hó 's eső beszivárog a' gödörbe, és vizzel megtölti. Mivel azonban tavaszszal a' felsőbb tájakon összegyült nedvesség a' meleg által elgözöl, és a' gőzölgés, mint tudjuk, a' körülálló testekből minden melegséget kihúz, az alsó részekben fagyponton alul csik a' légmérséklet. Ezen elvek szerint használják keleten vizhütésre a' porusos edényeket, és itt a' gyéren egymáson heverő köveknek van azon hatása, melly keleten a' porusos edényeknek. De a' hegy vastagsága mellett másként is beljébe hathat még a' meleg, mint ki-

gőzölgést szülő, 's igy a' hideg még erősb lesz. Ebből megbizonyodik, hogy jeget minden éghajlat alatt alkothatni.

Sakkozó majom. — Londonban bizonyos Angol jelenleg egy majmot mutogat az ugy nevezett „jokok" fajából, melly mindennel, ki vele, mint majommal, mérközni nem szegyel, kesz sakkozni. Ő maga ugyan nem érti a' játék szabályait, de urának mások által nem értett intései után, hibátlanul folytatja a' játékot. A' sakmattot fülhasító kiáltással jelenti-meg e' négy lábos sakkozó, és valahányszor ellenfelének egy követ kiveti, kárörvendő vigyorgással vicsoritja reá fogait.

Tetszés szerint kormányozható léghajók. – Német alföldi hirlapok szerint bizonyos brüsszeli Eschen urnak, utsza-'s hidépitészi tisztviselőnek, sikerült a' léghajó kormányzása titkát kitanulni A' rendszer, melly szerint dolgozik, éppen olly egyszerű mint elmés, és a' siker csalhatlan; azonban a' léggömbök csak az ő általa feltalált idomban készitendők, és ha mozgásuk sebessége a' szél.től függ: ellenkező szélben az csak halkkal haladhat előre. Ezen viszonyban a' gőzhajókhoz hasonlit Eschen ur találmánya; ez is ellene áll a' léghullámzásnak, és legyőz minden akadályt.

Társas pókok. Nyilvános dolog, hogy a' pókok egyedül élnek, 's hálójokat maguk számára fonják. A' Missisippi mellett azonban egy fajra találtak, melly társaságban él, egyes erővel olly nagy hálót fon, mellyet egy magában el nem készithetne. Ha kész a' háló, mindenik külön válva foglal helyet, hol martalékjára leselg, és szomszédjaival keveset gondol, mig a' nagy hálót valamelly körülmény meg nem rongálja; ekkor ismét összeállnak, és közösen kijavitják.

KÜLÖNFÉLE.

Állat-szeliditő. — Az ismeretes Waterford marquisról, ki, a' norvégi erdőkbe medve-vadászatra menő utja következésében jelenleg Krisztianiában tartozkodik, egy stockholmi hirlap következő sajátságokat közöl. — 60.000 font sterlingre menő évi jövedelmének felet alattvalói boldogitására forditá. Legtöbbnyire jószágán mulat; halála jobbágyait végetlen szomorúságba meritené. Ez embernek merészsége valóban bámulatos. Harmad fél év előtt egy sebes hajón — tulajdonán — a' legkisebb járó mün, melly valaha az atlanti oczean habgerinczét szegdelé, Amerikába útazott. Midőn útközben egy napon kalapja a' tengerbe hullott, rögtön utána szökött, 's emberei csak nagy bajjal szabadithaták-meg. Irland országban, családi várában, két szelíditett oroszlán van, mellyek szobáiban szabadon járkálnak. Ezekkel azon biztossággal 's egyszersmind azon keménységgel bánik, mint vadász-ebeivel. Nyár kezdetén valamelly vásáron egy tigrist vett, mellyet kötélre kötve kocsijához kapcsolt, 's haza ballagtatá. A' jövő telet ezen oroszlán erejű férjfiú Afrikában oroszlán-vadászattal szándekozik eltölteni. A' husonhat éves, szabályos idomú, jelentő képü marquis gondosan neveltetett. Ő Beresford marsall testvérének fija, mint szintén angol ország mostani primása testvérének is; maga pedig jelenleg ezen ősi irlandi család törzsfájának főnöke.

Kicsapongást korlátozó mód. — Hogy az innep-'s vasárnapokon történni szokott illetlenségekkel párosult kicsapongásoknak végét szakaszsza, következő parancsot tétetett köz hirré 1818-ban a' grandtempsi biró, franczia ország Isère kerületében. — Minden vendég, ki vasárnap 's in-

nepnapokon mise vagy vecsernye alatt fogadóban és kávéházban találtatik, haza fog parancsoltatni a' nélkül, hogy mit költött, megfizetni tartoznék.

Hölgy-kereskedés. — Az egyesült statusokban uj különös kereskedési czikk kezd divatba jöni. Egy newyorki hirlapban olvassuk, hogy Northampton-on (Massachusets-ben) keresztül egy kocsi-leány útazott délfele Chicognára, hol ezen árú nagyon kapós.

Vak család. — Franczia ország avennesi kerületében jelenleg egy család létezik, mellyben 12 vak személy van. A' nagy-apó vak; 8 fija közül 6 világtalan, és ezeknek egyike, ki már házas, ismét öt vak gyermeknek atyja.

EMLÉKMONDÁS.

Remény.

Nincs halandó szemnek égibb,
Mint bájképed, o remény!
Ah de minden, a' mit igérsz
Gyarló földi tünemény.

BAJZA után K. H. K. J.

A' szerencsétlen, ki máról holnapra teng, kit nyavalya, ingatag helyzet, sorvasztó, szivhasitó táplálati gondok emésztenek, visszavonja legszebb érzeteit szivébe; ő nem meleg barát többé, nem gondos munkás, nem előre látó szelid apa, nem hazafi; lelke darabolt félségben tesped elaléltan. Kit szeressen, minek örüljön az elnyomatott, a' nyomorult? kit senki sem szeret, senki sem véd, senki sem táplál. Honját-e? melly neki egy gör földet, egy falat önnönében termett táplálatot sem nyujt; melly könyetlen szemmel nézi egésségét öszszeroskadni, éltét rövidülni.

B. JÓSIKA MIKLÓS.

Elmefuttatás. Az emberiségnek minden szenvedélye és hajlandósága e' négy kutfőből veszi eredetét: éhség, szerelem, félelem, és restségből.

A' dicsvágy és harag leggonoszabb tanácsadók a' világon.

B. E. U-ból.

Visszás rejtvény;

Két elsőmet 's két végsőmet veszik csupán egy hangnak,
'S igy olvasván elől hátul mindig egyképp' mondhatnak.
Vagyok rész, darab, vagy szelet, 's töredéke egésznek,
Nálam nélkül igen ritka könyv örülhet létének.

V.

Előbbi rejtvény: i betű.

Figyelmeztetés. — Közelitvén a' Pesten tartandó Leopold napi vásár, figyelmeztetjük e' lapoknak távulabb lakó t. pártfogóit, hogy vásári alkalmak által folyóiratunk jövő fél évi árát legbiztosabban felküldetik a' szerkezői hivatalba.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

91.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap november 12kén 1837.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Félévi dijja helyben képekkel 5 ft boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' muromi csalogány.

(Solowei Rasboinik)

Müller Vilmos után németből.

Szent Iván napja a' legnagyobb ünnepeknek egyike orosz országban. A' vecsernyének vége, 's a' harangok elhaló hangjai még rezgenek a' langyos légben. Legcsinosb ünnepi öltönyeikben jőnek-ki templombul a' falusiak; de a' nap vagy inkább alkony sokkal kellemesb, mint sem már fakaikba térnének. A' nap tüzrózsái nem égnek többé; nyájas, szelid szürkület váltá-fel a' napot enyhe hüsével; a' természet csendes 's jámbor volt, mint az emberek keble: mert ez ünnep sokkal nagyobb, fönségesebb, mint sem azt itt zajló örömökkel szentségtelenitenék. Még a' csapszék is üres ma; a' fogadósné munkátlan áll, szomszédait 's barátait üdvözölve, az ajtóban, honnan az utósó vendég éppen most lép-ki. Ott inog magában dalolva e' sokkal boldogabb, mint sem hogy mások nyugalmát zavarná. Minden gyermekre, minden mellette elhaladóra nyájasan mosolyog, 's helyet akarván nekik engedni, még is egész utsza szélességét elfoglalja. Meredt szemekkel bámul szomszédára, barátságosan üdvözli; de meg nem ismeri; lakába érve még türhető illedelemmel jeleli magát a' szent kép előtt keresztjegygyel, hanem utana padra rogy a' mozdulni elégtelen. Komoly tekintettel igyekezik neje felé közelitni; de nem sikerül neki, 's a' vég nélküli boldognak saruit, ruháját levonva, ágyba készteti; ez kezeit csókolja a' szelid nőnek, nyájas szavakat dadog, de mézes szavai köztt hortyogni kezd, 's holnap mind a' mámornak mind a' nyájasságnak vége.

Minden ház ajtajában barátok, ismerősek, állanak bizalmasan csevegve; ifjak és szüzek találkozva barátságosan mosolygnak egymásra. Starschin lakábul Masinka, a' háztulajdonosnak leánya még gyámkorú öcscsével Vanuskával, 's egy idegen hölgygyel, ki Uj-Cserkaszk-bul látogatására jött, lép most ki. Minden részrül barátságosan üdvözlik a' vendéget, mert szelidség 's tündé-

ri kecs van elömölve lényén; 's agg atyák, kiknek házasulandó fiaik vannak, vágyva néznek utána, jól tudók, hogy atyja Ó és Uj Cserkaszk-ban dúsan jövedelmező telkeknek, gazdag halászatnak, e' mellett két csöbör porosz rubel 's fél csöbör arany pénznek birtokosa, mellyet még a' hét évi háborúban zsákmányolván fiúról fiúra örökültek. De nem e' kincsek, nem vakitó dús öltözete, nem a' nyakát 's fejdiszét ékesitő arany boglárok teszik őt kedvessé; hanem szendesége, jámborsága. És ugy látszik, mint ha szégyenelné falusiak fölötti fényelgését, mintha szégyenelné természettől nyert bájaival mások fölött kitünni. Gyermeki szendeséggel párosnlt szelid arczvonalai majd férjfias lélek-erőt tükröznek; hosszú selyem pillái két igéző szemet fednek, mellyeket fölvetni nem bártorkodik; olly dús, olly bájló, olly fiatal 's még sem vidor; könnyű, fájdalmas mosoly leng ajkain, azon mosoly, melly a' szüz kebelnek első szent keservét jeleli. Barátnéjával a' szomszéd nyirberek felé indult. Mint varázs erőtől vonatva kisérék az ifjak, hölgyek 's fiatal menyecskék lépteiket. A' berekhez közelitő két leány léptei csendesebbek 's bizonytalanabbak levének; végre egy kis bokorhoz jutnak, melly őket a' kisérők szemei elől eltakarja. Lágy mohon alvó ifjat pillantának meg itt, meredten, mozdulatlan fekvőt, kezében az orosz balaikával könnyen holtnak vélhetőt, ha szeme koronként vadul nem rángatódznék. Az ifjú álmodik; de álma nem boldog; ezt mind két leány érzi és látja, de háboritni álmát még sem merészkednek, és a' kis dús hölgy, liliomhab kezét görcsösen bal melljére szoritja, keble szorong, lélekzete elfojtódik, és szemecsillagai könyharmatban fürdenek. Most Masinka bátorságot vesz; — „Sándor, ismét ábrándozol?“ — mond, 's az alvóra marok nyirgalyat vet. Vadul szökik-fel merengéséből a' háboritott, de szemei a' két virágzó termetnek láttára nem vidámulnak, sőt még komorabb ború vonul fölükbe; e' méltatlan és szokatlan sértés szemérem-biborával festé a' szüznek arczát. Most több falusi is érkezik, a' virányos zöld pamlagot körül álló. A' beszélgetést még is csak kevés, élet nélküli szó tevé. — Szótlan állának a' különben olly könnyen barátkozó Oroszok. Az ünnep szentsége gátlá-e társasági hevüknek kitörését, vagy az idegentőli szemérem, ki komolyan nézett a' nyári halavány kék égre, a' fenn tündöklő világokat mint egy megszámláló, nem tudni; de minden tekintet övét kiséré, 's a' mindenhatónak csillag-betűjein függött; csak Sándornak borongó szemei meredtek földre. „Regéljünk valamit“ mond a' siri csendet félben szakasztó kis Vanuska. Többen pártolák e' javalatot, de senki sem kezdé; egyik sem tudott valami regére eszmélni. E' szokatlan kedély kitörlé elméjekből a' különben olly bő regetárt. Most a' falu lelkésze (Popa) közelg; bő redős öltönyét le-

tette, és szük alsó ruhában lépdel feléjek; körükbe lép, hiveivel a' szelid alkony kellemeit éldelendő. E' lelkész szép ember, a' férjfiúi kor éveiben, lélekteljes valamennyire sovány arczát hosszú barna apostol-haj környezi; de a' lemondás, nélkülözés 's bündij nyomait szép villogó szemek élénkitik. Hangját ellenállhatlan bájerő övedzi, melly minden szivet magához kapcsol. Még csak nem rég pásztora e' jámbor nyájnak, még is tiszteli, szereti őt mindenki; mert nyelve csak szive érzéseinek tolmácsa. A' világról 's ennek zajos örömeiről, ugy látszik, lemondott; csak egy indulat, egy érzelem maradt keblében: a' hon-szeretet. Isten után orosz ország 's ennek uralkodója lön mindene! —

A' tartomány szokása szerint felállott gyülekezet lelkészét tisztelettel üdvözlé, 's kezét megcsókolá. E' tisztelkedésnél utósó volt az idegen; az ajtatos szelid lény, fényes kozák öltözetében, olly igénytelen, és szerény magaviseletével a' lelkésznek figyelmét el nem kerülhette. 'S midőn kezeit mintegy áldólag homlokára tevé, igy szóllt hozzá: „hogy hivnak leányom?“

A' szemérmes hölgy megzavarodott, 's nem tuda felelni; de a' szeszélyes Masinka barátnéja kebléről egy rózsát vesz-le, 's mosolygva a' lelkésznek nyujtván, mondá: „ez barátném neve.“

(Folytatása következik.)

ORSZÁG - 'S NÉPISMERTETÉS.

Nyitra vármegye.

(Vége.)

A' legények — leginkább a' vagyonosbbak — setét kék posztóból, valamivel világosabb zsinóros és fekete prémes, mentét és nadrágot hordanak; mellényt a' divatosok legujabban fekete atlaszból, sárga paszománynyal környezve, — mások virágos damaszt, feketét és világos kéket; fél ünnepélyesen pirosat fekete bársonnal szegettet, különféle szinű kartonból, sőt fehéret is viselnek. Fejükön nyáron a' Magyarok igen helyes idomú, középszerű, fölkonyított, és széles fekete szalaggal szegett, valamivel magasabb tetejű kalapot; a' Tótok azonban széles és kevéssé meghajtott alacson kalapot, fekete szalagból kötött sok csattal *) és bokrétával; télen, ha a' tót legénynek illyen sipkája van, mint közlött rajzunkon a' Magyarnak, azzal különbözteti magát, hogy alacsonyabb részét, mellyen a' zöld szalag bokrosan van kötve, előre forditja; másként sipkája fejér bárány bőrből van. Pongyolára — mint rajzunkon a'

*) A' szalagbokrot csatnak nevezik.

szürös Tóton láthatni — igen alkalmas öltözetük van. Nyáron igy szoktak a' fiatalabbak délután templomba menni.

A' magyar menyecskék fejüket piros, mások mindenféle szinü tarka gyolcs keszkenővel, vagy fekete selyemmel szokták bekötni olly helyesen, hogy abba papirost tevén, az alatta liliom-koszorúként fejérlő finom fejkötő bár melly bécsi kalappal vetélkedik. Rajzunkon az ülő asszony szegényebb sorsú tót; feje kissé pongyolán van bekötve; 's ez azért, mert másoltatáskor a' czélt velök tudatni nem miveltségükhez tartozó lett volna.

A' magyar leányok hajadon fővel, a' Tótok gyakorta bekötöttel jelennek-meg; azoknak hajuk, kik hátulról befonják, homlokukon simán (ez uj divat) — kik pedig csak tövében szalaggal megkötve szétszórttan hagyják lógni, elől felpödörve van. — Nyáron igen bő kurta ujjú ingben; télen, vagy piros és más minden szinü, vagy — a' Tótok leginkább — kávészinü sárga virágos karton és setétkék posztó rekliben (öltönykében) vannak. Kötényük kék vagy fejér; nyakukon granát alakú gyöngy; csizmájuk mindig fekete. Többnyire karcsú, deli termetüek; képvonásaikra sem csunyák; de magukra igen is sokat tartanak.

Egyébiránt az ujvári fiatalságnak mulatságai ezek. — Husvét hétfőn (ha hivesebb idő későbbre nem halasztja) a' Nyitra vizen túli gyepen leginkább a' mester-legények zene mellett tánczolni szoktak. A' paraszt legénység pedig birót, polgárt, táncz- és bor-mestert szokott választani, és pünköstkor, az azon évi biró előtt, egy magos fenyőre zöld ágat, szalagokat, keszkenőket és borteli bugykákat aggatván, azt földbe ássák, és körülte járja kiki párjával a' tánczot. (Itt meg kell jegyeznem, hogy a' tót felekezet mind ezt különözve teszi.) Farsangon minden czéhbeli legénység különösen szokta lakozását tartani, melly közönségesen három napig tart; e' közben fényes nappal, az egész éjen izzadók, legnagyobb hideg daczára is egy ümögben, öröm-ujjongatások közt látogatják mestereiknek házaikat zenével. — A' parasztok télen fonó házakat tartanak, hol a' sok rosz köztt még is azon jó rendet tartják, hogy mindennap csak egy leánynak szabad mulattatni a' vendég legényeket. E' hivatal sorra szokott menni; azért a' leány, ki már előre gyanitja a' reá következett sort, előre iparkodik orsóját tele fonni; a' rosz lelkűek pedig, ha a' szorgalmas anya vagy gazdasszony észre nem veszi, a' tele orsót is ellopják hazulról. Bőjtben szorgalmasan eljárnak a' várfoknak déli magasabb dombján épült és valóban megtekintést érdemlő, kőkeresztekkel ékes kalváriára, honnan a' setétben visszaterő mind két (magyar-tót) nyelvű hajadonok körbe fogódzva, illy zavart értelmű dalt mondanak:

„Hela hela heluska, olá czimbúbiska, exus vendunája, ez az andunája.“ E' játékot ők „Heluskának“ nevezik. — Másként a' gyermekek laptáznak, csigáznak, csügöznek, kalinkóznak (ördöglovaznak). Más különböztető szokásaik nincsenek.

Végre említenem kell az érsek-ujvári sok czigányt Ezek két felekezetűek; t. i. a' primási uradalmiak (kik közül éven által tizenkettő az uradalmi pinczében foglalatoskodik) és a' városiak Van nekik különös birájok, 's a' keleti sarkon, minden udvar nélkül összehalmozott kalitkákban laknak. Egy illy viskónak ára, mellynek télen által fedelét letüzelik, 5 váltó forint. Van közöttük nehány jó hangász, kiket nyáron át — a' gyepen — a' vénebbek tanitanak. — Milly kellemes lehet egy illy összehangzatlan hangásziskolát a' nem-zeneértő sétálóknak is hallani, képzelhetik szép olvasóéink.

Öltözetre nézve, átaljában vevén Nyitra vármegyét, járásonként különböznek a' lakosok. Némellyek barna szürt gallér nélkül, mások fejéret négyszegű, vagy gömbölyű gallérral viselnek; sok helyen pedig az Ujváriakéhoz hasonló térdig, és alább érő kiczifrázott fejér szürt hordoznak. A' szakolczai járásbeliek kék posztóból kurta dolmánt gallér nélkül, hason-szinű nadrágot világos zsinórokkal; czukor-süveg idomú veres galanddal, és más tarkabarka vegyes szinekkel ékesitett kalapot; nyakkendőt pedig soha sem viselnek. Vágujhely és Nagyszombat felé a' gazdagabbak setét kék posztóból, világos kék zsinórokkal és ólom gombokkal, fekete vagy rókaprémes mentét viselnek mind a' férjfiak, mind az asszonyok; némellyek pedig térdig érő fejér és sárga ködment. Vág-mentében a' Magyarok nagy karimájú kalapot hordoznak; a' nyitrai járásbeli Tótok pedig alig arasznyi szélességűket. Az Érsekujváriak szomszédai, a' tardoskeddi és andódi fehér nép, annyira különböznek egymástól, mint Buda — Pesttől. A' Tardoskeddiek mellényeikből egészen kiszabatván derekaikat, — hogy szoknyájuk hátuknak közepén veszteg maradjon — olly vastag táskákat raknak oda, hogy az idegen mind görbe hátúknak vélné; fejükön — és pedig a' legtetején egyenest — egy vágott tetejű kup (pyramis) van helyezve; ez a' fejkötő; mellyet ha fejér bulázóval bekötött, készen van a' rém-váz. Ezeknél azon különös szokás is van, hogy a' leány a' falu határain kivül lakó férjhez nem megy, a' legény pedig csak elvétve hoz a' szomszédból magának nőt: de nincs is egyéb ország-ismeretük. Az Andódiak igen czifrák; kurta derekú, alul fodros és igen hosszú szoknyát viselnek; nyakkendőjök is ritkán van fodor nélkül, noha a' nyak körül ismét egy különöst kötnek; öltözeteikre a' legszembetünőbb szineket választják. Hajaikat hátulról szétszórttan hagyván, széles szalaggal kötik-meg, homlokukon pedig három ujnyira simán,

a' többit megkülönböztetőleg keresztben választják-el; lábukon harisnyát és czifra czipőt viselnek, mellyekben páváskodva lépdelnek Érsekujvárba, mint anya-egyházukba, innepnapon.

Közli BIRKÉS ENDRE.

KÜLÖNFÉLE.

Török hirlapok. — A' szultan parancsára Konstantinápolban a' „Moniteur ottoman" mellett még egy hirlap fog franczia nyelven világot látni, mellynek czélja, a' török kormány politikai és polgári igazgatásának megismertetése leend.

Berlini értesitő „Mult vasárnap, mig a' vadaskerttől a' szinházig mennék, nőm eltévedt. A' hölgy szep termetü, még fiata', és szőke, selyemtapintású haja van. De mivel rövid látású, gyakran megtörténik, hogy azon hiedelmében, hogy én vagyok, másnak karjára füzi magát, 's hibáját csak későn veszi észre. A' becsületes megtaláló, ha nőmet haza nem hozza, nagy jutalmat kap."

Szerencsétlenség lőpor által. September 29-én Osterode borzasztó esetnek volt tanúja. Bierstedt kereskedő boltjában lőport vásároltak; mivel azonban honn kivánt mennyiségben nem vala, a' lőporos toronyból, hol ezen árúczikket a' kereskedők tartani kötelesek, egy 25 fontos hordócskóval hozatott, hogy abból 3 fontot kimerendő a' többit visszaküldje. A' hordócska délutánig boltban maradt, e' közben egy varga-inas jő, harapófogót vásárlandó; a' bolti inas, egy müncheni kereskedőnek egyetlen fija, előhozván a' fogókat, földre ejti, hol még nehány szem lőpor hevert; a' lehullott fogó szegre estében szikrát támasztott, melly az elszórt lőport 's ez által a' hordóban voltat is meggyujtá. Iszonyú durranással lobbant-fel a' por. A' bolt összeomlott, a' szomszéd lakoknak ablakai 's ajtói szinte egészen feldulattak; több utszán menő 's ablaknál álló ember tetemesen megsebesittetett; szóval, a' pusztitás iszonyú nyomokat hagyott maga után. Semelt, a' bolti inast, szinte egészen összeégve húzták-ki az omladványok közül; ezen kivül egy most felgyógyult gyermek is halálos sebet kapott. A' kár 2.000 tallérra számittatik.

Koldus-háladatosság. — A' „roueni Echo" mult hó 23-káról következő ott helyben történt esetet beszél. — 1826-ban bizonyos asszonyság gyöngeségben sinlő kis leánykáját naponként sz. Szeverin templomába vezete. Misét a' sz. szüz oltáránál hallgattak, 's hazamenésük alkalmával egy a' templom-ajtónál álló koldusnak mindig alamizsnát adtak, kit a' kis kór leány mindig megkért, foglalná őt imádságába. Igy folyt ez több éven át, 's a' koldus naponként megkapta maga részét; de egy napon elmaradt, 's a' jó asszony azt hitte, hogy meghalt. Folyó évi sept. 22-kén a' hárfaúton egy házban eljegyezetés tartatott. A' jegyző nagy számú vendégek körébe érkezik, kik a' kötelezvény aláirására hivattak-meg. P*** ur, Meudon környékén telekbirtokos L* Anastasia kisasszonyt, kinek az 1830-ki történetek vagyonát elnyelék, vala eljegyzendő. Midőn a' jegyző tollat nyujt az eljegyzetteknek, egyszerü pór köntösben egy idegen lép a' családi körbe. Veletlen megjelenése felett egy ollyan embernek, kit senki nem ismert, senki nem hivott, természetesen, mindenki elbámult. A' férjfiú késedelem nélkül a' jegyzőhez lépett, 's 30.000 frankot váltó levelekben asztalra téve igy szóllitá-meg: „irja ön, hogy

L* Anastasia kisasszony jegyesének az itt fekvő 30.000 frankot jegypénzül hozza A' sz. szeverini koldús az, ki jótevőnéjének a' tőle kölcsön kapott pénzt vissza fizeti." — Minthogy a' társaság bámulásából magához nem térhetett, felvilágositásul még ezeket mondá az idegen: „Midőn sz. Szeverin templomának ajtajánál koldulni megszüntem, tömött erszényem volt; egy kis jószágocskát vásároltam, melly szorgalmas mivelésem mellett gazdagon fizetvén jó karba helyeztetett, ezen kivül némelly szerencsésen sikerült tőrzsérkedésem is dúsan kamatolt; de jótevőnémről gondolkozni soha meg nem szüntem. Napokban tudtomra csik, hogy L* Anastasia kisasszony vagyonát elveszté, 's most nőszni készül; igy tehát menyasszonyi ajándékomat én is elhozám." — Nem szükség emlitenünk, hogy a' nász család e' háladatos szegényt szivesen fogadá, 's több napig kivánja körében megvendégelni.

Lovak. Tervben van, hogy Hamptonban (angol földön) a' királyi istálós lovak, az arab maglovakat sem véve-ki, árverés utján el fognak adatni. E' végből már ausztriai, franczia, orosz, 's mi több, amerikai ügyvivők és meghatalmazottak is jöttek angol országba. Sir Burdett Ferencz e' miatt hathatós, majd durva levelet irt Melbourn lordhoz, mellyben illy rendszabásokat angol országot meggyalázóknak vall. — „Hajók és lovak, mylord! — igy ir Burdett — e' duo fulmina belli, voltak hajdan angol ország büszkesége 's hire. Ezek a' nemzeti biztosság védfalai, és a' tökéletesség, mellyre lovaink nemesitését vittük, az ügyesség, melylyel őket kormányoztuk, soká voltak a' világ bámulásának tárgya, 's e' részbeni felsőbbségünk honunk megkülönböztetése. Ah, mint meg kellett korunknak változnia, ha ezek iránt egykedvű lehet! Azt állitani, hogy herczegi istálós lovak nem illők egy királynéhoz, nevetséges balgaság, valódi esztelenség; valamint a' gazdálkodásnak másik ürügye is nem egyéb botor zsugoriságnál. IV-ik Vilmos, mint nagy tengerész, nem volt ugyan különös kedvelője a' lovaknak; de még is inkább bal karát engedte volna levágni, mint illy pulyalelkű, nemzetiségtelen javalatot alá irjon.

Amerikai embertelenség. Sokat álmodunk, sokat mesélünk Amerikáról, az olly sok hiszelékeny lélek Kanaanja, az olly sok balgának Eldoradojáról, a' szabadság szent földéről, hol minden emberi jog védetik, 's az egyenlőségről. Valljon megegyezik-e ezen álmadozásokkal és szertelen dicséretekkel a' következő hirdetmény, mellyet „spectator" czimü, Északi-Karolinában megjelenő folyóirat közöl, — olvasóink iteletére bizzuk. — „Kétszáz dollar jutalom. — Alulirtnak házából mintegy három év előtt bizonyos Benjamin nevü, közönségesen csak Róka-Bennek nevezett, 5—6 lábnyi magasságú, ideges testalkatú, de egyszemü Néger illant-el. Az emlitett ültetvényekből nem régiben ismét egy más magas, sugár termetü, igen fekete börü 's kidagadó ajkú Néger szökött-meg. A' visszakeritő minden Négerért 100 dollar jutalmat kap tőlem; ugyan annyit, ha azokat a' lenoiri vagy jones-county-i börtönbe szállitja, vagy fegyverrel elejti. De utósó esetben tanúja kivánok lenni meggyilkoltatásának. A' hajóskapitán urak 's minden más rangbeliek intetnek, nehogy az emlitett Négereket szolgálatba fogadják, különben a' törvény vesszeje őket sujtandja. Cobb W. D." — Illyen hirdetmények gyakoriak, és a' szabadon gondolkozó (!) Amerikai nemhogy gátolni igyekeznék illy iszonyúságokat, sőt még törvénynyel fenyegeti, üldözi az olly nemesb gondolkozásúakat, kik hasonló esetekben az elnyomatott emberiség jogait védik.

Vizzel orvoslók. — „Mit nem képesek a' vizorvosok — igy ir a' falusi hirlap enyelegve — az emberekkel 's most még a' hatóságokkal és büntetést rendelőkkel is végbe vinni, következő esetből bizonyodik-meg. — Minapában Majna melletti Frankfurtban egy vétkes 4 héti kenyér 's vizre itéltetett. De szorosabb vizsgálódás után megvalósodott, hogy az a' semmirekellő hydropata, vagy is vizivó; igy a' büntetés rá nézve még orvoslás. Most a' büntető törvénykönyvet ujra kell kidolgozni, 's a' vizivókra nézve uj czikkeket alkotni. Mi kenyér és ser mellett négy hetet, vagy bor és kenyér mellett két héti büntetés szabását javasolnók. De, előrebocsátva, hogy vizzel élését törvényesen bebizonyitsa a' vétkes; mert különben nemellyik azon gondolatra vetemednek, hogy egyszer másszor önkenyesen záratná-be magát négy hétre.

EMLÉKMONDÁS.

Megelégedés.

Vessen a' végzet valamerre tetszik,
Csak nehéz szükség ne zavarja kedvem':
Mindenütt boldog megelégedéssel
Nézek az égre.

BERZSENYI után —

Házi asszony. — Az asszonynak ollyannak kell lenni a' maga házi körében, mint óra a' szobában, melly jár, mutatja az órát, nem ügyelve arra, nézi-e rajta valaki vagy senki sem a' haladt időt.

FÁY után K. H. K. J.

Tett. — Nyom nélkül illan-el a' gondolat, ha melegében tett nem válik belőle. SHAKESPEARE után —

Boldogság. — Ki csak külsőképpen iparkodik boldogságát föllelni, az minden bizonynyal magában föl nem leli.

ROUSSEAU után S. KAROLINA.

Tapasztalás, az élet nagy mestere, nélkül csak egy napot él az ember, 's igy minden reggel ujan születik, és minden estve ujra meghal.

Példa. — Hóditóbb hatalma semminek nincs, mint a' példának. Minél kitetszőbb mutatója, annál győzőbb ereje.

NAGY GYÖRGY után Csongor. N. Enyedről.

Hasonszórejtvény.

Sok helységnek adott engem neveül magyar, erdély
Ország; őket tán illy kert sokasága diszité.
Tésztás étkemet is koros és fiatal szivesebben
Izleli sok finomabb külföld-termette nevűnél.
Kölcsönzém nevemet több más, bizonyos szinü, tárgynak;
Láthatod ezt gyakran számos délczeg paripákon.

Cs. J.

Előbbi rejtvény: szakasz.

Szerkezi Kothkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partjan. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Karolyi, uri utsza 612.

92.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön november 16kán **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' muromi csalogány.

(Folytatása.)

A' popa vonalain különös érzés mutatkozék, 's reszkető hangon felkiált: ‚Róza! Róza a' neved?'

„„Igen, tisztelendő atyám!"" — válaszolá az idegen nő. —

„Olly kedves e' név kegyed előtt?"" — kérdé viszont a' vidor Masinka.

‚Kedves?' — viszonzá a' lelkész — e' név mindenem; boldog emléke hajdani napjaimnak!'

Most ismét Rózához fordult: ‚Te mintegy tizenhét évű lehetsz; mondd kérlek — kérdé hévvel — ki volt keresztanyád?'

„„Semenow Róza!"" — felelé a' mind inkább megzavarodó hölgy. —

‚Semenow Róza? — mond a' lelkész — te Ivanov András leánya vagy?'

„„Igen — felelé Róza — 's kegyed ismeri atyámat?""

A' popa nem felelt, csak halk lombsusogásként lebbent-ki e' két ige ajkairól: ‚Semenow Róza!' — félénken, mintha kérdésével vétkeznék, reszkető ajkkal kérdé: ‚mondd gyermekem, mint van keresztanyád, hogy folynak napjai?'

„„Csendesen, egyszerűen, magába vonulva él Sparnaja Derewnon; kincseivel a' szükölködőket segíti: de az öröm, mellyet másoknak szerez, ugy látszik keblében idegen.""

‚Égi béke lengjen felé! — mond a' megindult lelkész — honodba térő vidd neki Eukharius üdvözletét!' — Szavait nem végezheté, nyelve elakadt, nehéz kebellel fordult-meg az őt részvéttel környező gyülekezetet elhagyandó: de Mártha, Masinka anyja, feltartoztatá.

„Kegyed nagyon meg van indulva — mond az agg nő; közölje velünk, szerető hiveivel, baját! Mi, ha inség, bú terhel, könnyebbülést remélve kegyedhez folyamodunk. Tegye azt ön is!""

A' popa nehány pillanatig határozatlanul állott; végre igy szóllt: ‚Legyen! — Szükséges, hogy a' gyermekek atyjukat meg ismerjék, 's egymáshoz kölcsönös bizalommal viseltessenek. Mért ne fednék-fel előttetek egy sebet, melly külsőképp' behegedt ugyan, de a' kebel ürében végetlenül sajog és vérzik?' — Sándor mellé ült a' lelkész; a' kör közelebb vonult hozzá, hogy legkisebb hangját sem szalasszákel azon férjfiúnak, kinek érdemét ismervén, keble sérvével is ismerkedni akarnának.

A' lelkész igy kezdé: ‚Tizenhèt év előtt, midőn e' velem szemben ülő kedves lény született, nagy pompával tarták a' Jordánünnepet Akszaiban. Könnyű, sugár oszlopok tartának egy nyilt templomot a' jegen, egyházunk szenteivel diszitettet; a' menyezetrül egy ezüst galamb, a' szent lélek jelképe, függött a' buzgólkodók feje felett, 's gazdag persa szőnyegen járdalt a' felszentelt lelkész, mellyet a' környék búzgó hivei tömérdek költségen vásárlának-meg, ez ünnep fényét emelendők; minden faluból, városból ajtatos csapatok vándorlának oda, az ünnep áldásaiban részt veendők 's a' templomban imádkozandók. Történetből ez ünnepre, vizkereszt-napnak hajnalán kemény csipős hideg köszöntött be. Ez éjen sok gyermek is született, kik mint nagy kegyben részesülők, a' folyam jegébe vágott nyiláson valának keresztelendők. Tudjátok, hogy az évnek e' részében lehetőségig megtartatnak a' szabályok; erősen megvasalt, átlyuggatott szekrény bocsáttatik a' folyamba, mig a' vas súlyától lesüllyesztett szekrény fenékre ér, lyukain becsap a' folyam, 's a' benne levő szentelt vizzel összeolvadva, egész medrét eltölti áldással; e' nyilást környezik az oszlopok; itt kereszteltetnek az ujszülöttek. — Én azon időben legfiatalabb lelkész valék azok közül, kik a' szent nap kötelességeit végzék. A' csipős hideg zordsága fokonként nevekedék, és az aggság, bündij, 's böjt által elcsigázott protopopák tagjai megmeredtek, mikorra a' vizszentelést elvégzék. Most a' keresztelendő kisdedeket hozák elő; láttam, mint reszkettek az őszfürtű atyák, 's mi szomorúan tekintének a' számos ujszülöttre. Égre emelt szemekkel kérém a' királyok királyát, adna erőt karaimnak. — Sebesen léptem elő, mert késni nem lehetett, és szent kötelességemhez fogék. De, midőn a' negyedik kisdedet szent hitünk következésében háromszor vizbe mártám, hideg-vette erőm elhagyott, 's karaimból az életszikra szinte egészen kialudt. Most egy gazdagon pólyált csuda-bájú gyermeket hoztak, ki a' dermesztő hideget még nem érezvén, olly nyájasan mosolygott, hogy a' vért legszomjazóbb zsarnok szivét is meginditotta volna; de keblem szokatlanul szorongott, még is gyorsan kezdék kereszteléséhez. Midőn e' szónál: „Atyának“ — a' kisdedet vizbe mártám, a' nyájás mosolyt keserű sirás váltá-fel;

— midőn másodszor a' jeges folyamba bocsátám, mondva: „és fiúnak“ — kezemben már félig holt elkékült gyermeket láték; 's midőn harmadszor is lebocsátám, e' szavakat akarván mondani: „és szent lélek Istennek nevében!“ — ajkamon fagytak-el az igék; nyelvem megmeredt, mert kezem üres, fehér, 's érzék nélküli volt; a' gyermek kihullott belőle, 's a' folyam mélyére szállott. A' jég ingott alattam, tompán zugtak a' hullámok, 's a' templom oszlopai hajlongtak; atyja 's rokonainak jajait nem hallám, mert egy belső szózat ezt menydörgé keblemben: „Gyilkos a' szent helyen!“

Ekkor egy jámbor nő a' nyilás felé hajolt, gyöngéd karjait folyamba mártá, 's könnyező szemekkel tartá a' megszabaditott kisdedet előmbe, és nem én, egy szent lélek mondá-ki gyenge halandó ajkaimról a' végső szent igéket, 's végzé a' keresztséget, mint idvezitőnk rendelé. Testemet égi erő hatá-meg; a' mennyeiek könyörülvén rajtam, több hideget nem érzék, 's veszély nélkül kereszteltelém-meg a' többi gyermekeket. Isteni tisztelet végével a' bájalakhoz léptem, ki a' gyilkosság bünétől megmentetett — szemében a' könyű, melylyel a' megmentett kisdedet előmbe tartá, jéggé fagyott; mert nem bátorkodék a' szent helyen azt letörölni. „Rokona vagy a' kisdednek?“ — kérdém. — „„Nem, keresztanyja““ — válaszolt.“

E' végső szavaknál felállt Eucharius, Rózához lépett, 's mélyen illetődve mondá neki: ‚a' gyermek, kit szinte megöltem, ki olly csudálatosan menekült-meg, te vagy leányom. Ég áldása szálljon rád most is, mint akkor, 's legyen hatalmas pajzsod.‘ Összetett kezekkel állt a' lelkész Róza felett, ki könyezett. A' jámbor Oroszok keblét buzgóság szállá-meg 's Mártha ajtatosan mondá: ‚nagy az ég kegyelme, 's te Róza áldott vagy!‘

A' popa ismét helyére ült, 's lassú hangon, mintha feledné, hogy hallgatói vannak, mintha csak a' multat akarná emlékébe visszaidézni, igy folytatá szavait: ‚ez időtől gyakran meglátogatám Rózát, ki gazdag szücsárukereskedőnek leánya volt. Eleintén csak vasárnaponként, később kétszer egy héten, utóbb mindennap. Láttam életmódját, láttam sajátságait; tiszta, erényes, szeplőtelen 's egésséges volt a' hölgy. Engedjetek meg a' szegény lelkésznek, ha szorult kebellel illy tulajdonokat keres; mert, ha nejét eltemeti, gyermekeinek nem adhat egy második anyát, gyakran még atyjok sem lehet, hanem az árvákat magára hagyva, hő vágyaival, fájdalmával rideg zárdafalak közé kell temetkeznie. — Ő is jó szivvel látszék irántam lenni; ha mentem, nyájasan mosolygott, 's gyöngéd testvérként enyelge velem, és soká, mig láthatott, néze utánam távozó után. Milly boldog valék körében! — olly szép álmaim, olly tündér bájú légváraim voltak, mellyekben a' rózsás remény lejtett, 's ah! most porba omol-

vák! Talán az ég büntetett, hogy mint felszentelt szolgája, olly hő lánggal imádtam halandó lényt. De nem, a' szerelem nem lehet bűn; a' szerelem jobbá, szelidebbé, jámborabbá tön; szivem tisztább, 's imádságom buzgóbb és hálaadóbb volt; 's ő, az örök szeretet forrása, ön viszhangját nem kárhoztathatja az emberi kebelben. Midőn a' kedves lény látá iránta szerelmem' perczenként növekedni, hangja bizalmatlanabb lön, 's szózatában marczona fájdalom lappangott. Majd ismét hő vágygyal, szerelem tüzével látám szemeit rajtam csüggni; igy azt hittem, dús szülői ellenzik boldogságomat, minthogy szegény 's csekély jövedelmű valék. De majd ismét anyját hallám a' tömérdek jegypénzről beszélni, 's ezért leányuknak becsületes, jó férjet ohajtának. A' kétség kinaival tovább nem küzdhető, elhatározám a' sorssal választó harczra állni. Imádkoztam, és szorongó szivvel a' kedveshez indulék. Magára volt, lágy érzelmekbe merülve, mintha sejtené jöttöm okát; én szerelemmel kezemet és szivemet ajánlám neki. Pillantata felém fordult — szemeiben tükrözé magát szerelme, lelke; — 's e' pillanatban a' földi üdv percze elrepült, és boldogságom csak sejtménye volt annak, mit ott, a' milliardnyi gyémánt-szövétnekeken tul várhatunk, 's itt várnunk nem szabad; mert midőn kezét meg ragadám, ajkaimhoz emelendő, az kezemben jéggé fagyott, arczát halálsáppadtság lepé, 's fásult ajkai tompán, hang nélkül rebegék: „én, özvegy vagyok! *)

Álmom eltünt, légváraim leomoltak, 's földi boldogsághoz vágyó igényem e' perczczel semmivé lön! Láng-szerelmem, melly keblemet elhamvasztá, mellyet más hölgynek többé nem ajálhaték, honomnak szentelém. Miért is ne szeretném eldődeim honát? e' nagy és dicső hont, minő a' földgömbön több nincs. Nézzétek bár telkein az örökös jeget, hol élet, moh, és virány nem tenyészik, még is olajfák 's czukor-nád terem másutt rajta; csak ez egyedül a' jó Isten földén azon tartomány, hol rozs és árpa miveletlenül terem. Ne szeressem-e a' földet, melly dédőseim vérét itta, mellynek gyomrában szülőim nyugosznak? Orosz ország mindig nagy volt, veszélyben 's diadalban! és az évrajzok nem emlithetnek olly időpontot, melly nevét gyalázattal bélyegezhetné!'

*) Az orosz lelkész — (a' főbbeknek nem is szabad nőszülni) — csak hajadont vehet nőül. Nője halálával nem szabad ismét nőszülnie, 's csak ritkán maradhat plebaniáján is; kolostorba kell vonulnia, hol, hogy a' többiektől megkülönböztettessék, hyero-szerzetes nevet nyer. Ezért óvakodók az orosz lelkészek nejeik választásában; mert veszteségök pótolhatlan, 's őket zárdafalak közé számüzi. Ez okból legboldogabb 's csendes házi életet él az orosz lelkészné, 's hontársnéi közt legirigylendőbb sorsú.

Az ifjak 's férjfiak szemei bajnoki tüzet lövelének e' szóknál; alakjok mintegy emelkedni látszék, 's homlokukon a' nemes büszkeség lángja égett. De Eucharius tovább folytatá szavavait: ‚bánatom 's balsorsom megvallám a' püspöknek. Ő könyörült rajtam, más helyre tett-át. — A' kedvest azóta nem láttam!'

Siri csend terjengett a' gyülekezet felett, midőn Eucharius szavait végzé; e' miveletlen természetfijai nem tudák vigasztalni, nem szokott köz mondásaikkal szivére enyhitő irt csepegtetni; 's még is mindenik szenvedett a' szenvedővel. Az est ez alatt egészen leszállott, a' halavány hold szomorgva nézett a' hallgatókra, 's az előtte elvonuló fellegfátyolok árnyékaiba burkolván a' gyülekezetet, ismét tovább vonulának; a' fakó fény ekkor ismét előüzteté az esti lég 's belső indulat-halványitotta arczokat. Sándor balalaikája hangot adott; Róza felriadva lépett Sándorhoz, kérve: „Sándor, dalolj! mert e' rémes csend megöl" — „„Kár volt kérned — sugá Masinka — tudod csak nemünket sértő dalok ömlenek ajkairól."" — „Engedd kényére — viszonzá Róza, a' szavakba ömlött keserv megkönnyiti szivünket, csak a' néma fájdalom repeszti azt meg. Ha ajkairól lágy, csengő hangon szomorú dalok, mindnyájunkat fájdalmas érzesbe sülyesztők, zengnek-ki, keblemet metsző 's még is boldogitó fajdalom járja-át. Dalolj, ó dalolj!" — esde sürgetve Róza. — Sándor jobbja homlokához emelődött 's rövid gondolkozás után hidegen mondá: ‚semmi dalra sem eszmélek.' — „Dalold kebled érzeményét!" — kéré ismét Róza. — Sándor felállott, és csak most lön láthatóvá bénasága. Nehány pillanatig az egyszerű balalaika hurjait hangolván azon mesterkéltlen olvadó hangon, melly csak e' nemzetnek tulajdona, mintegy hevenyészve kezdé:

A' pusztákon, a' vadonban,
Egy uratlan ló nyargal,
Vad bokor köztt zöld berekben
Egy lovag halállal küzd.
Oldalánál zúzott vértje,
Oldalánál véres kard.
Mondjátok, ki gyilkolá-meg,
Mondjátok, kit sujt e' bün?

's a' hallgatók, gyermekek, ifjak, férjfiak, asszonyok 's leányokat kivéve — a' dalnok egyszerű modorján, panaszlólag 's kérdőleg ismétlék:

Mondjátok, ki gyilkolá-meg,
Mondjátok, kit sujt e' bün?

Sándor tovább dallá:

Vad gonosztevők ölék-el,
S a' gyülölség sujtá le;
A' midőn zugó habok köztt
Usztatott-át hü lován,

Sürü erdőben lesett rá
Törzsökének ellene;
Megsugák az útat ennek,
Mellyen a' bajnok haladt.

Társai ismétlék:

Mondjátok, ki árulá-el
A' lovag titkos utját?

Sándor válaszolá:

Hölgy, ki hüséget 's szerelmet
Esküdött a' bajnoknak,
Külde híve ösvényére
Gyáva gyilkos latrokat.
Híve véréből kel neki
Uj szerencse, uj szerel'm.
És a' bajnok láng-szerelmét,
Mint éltét, halál végzi.

A' gyülekezet még fájdalmasb hangon ismétlé e' vég sorokat:

És a' bajnok lángszerelmét,
Mint éltét, halál végzi.

(*Folyt. következik.*)

PESTI VIZSGÁLÓ.

Gyászhir. — Budán a' fens. nádorfőherczegi családot mély és enyhithetlen szomorúság érte. Nov. 12-kén t. i. Sándor főherczeg (szül. 1825. jun. 6-kán) fens. nádorunknak 2-dik házasságából nemzett idősebb fija inlázból mult-ki, 's hálála kimondhatlan keserű fájdalommal tölté-meg a' fens. szülőknek a' nélkül is már egy pár hétig aggodalommal terhelt szivöket. A' minden pompával tartandó temetés péntekre, folyó hó 17-kére rendeltetett.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Miss Dscheck élete és halála. Elmélkedés az az elefantokról. Cuvier szerint mintegy 25-ik évökig nőnek az elefantok — igy ir Mayor Ferencz, genfi sebész tanár — 's az ázsiai faj 12—13 láb magasságra nyulik-fel; de az, mellyről itt értekezni fogunk, ámbár tökéletesen kinőtte magát, még sem volt magasabb $10\frac{1}{2}$ lábnál; csontosodása 's izmainak növése tovább nem terjedhetett. Életszaka 35 évet tön, nem 125 évet, mint Huguet ur hirdetményei mutaták; egyébiránt is 35 év azon kor, mellyben ez állatoknak egész ereje kifejlik, és szenvedélyeik tetőpontra jutnak. Az elefantok honában utazók, kik ez állatokat elmélkedésük tárgyává tevék, egyezőleg bizonyitják, hogy egy, hat ló erejével bir, és 2- 300 fontnyi terhet orrával könnyen hátára emel. Futásuk olly gyors, hogy legsebesebben vágtató ló velök nem érhet, és sulyuk olly tetemes (Miss Dscheck 4000 fontot nyomott), hogy sebes futásukban a' legrombolóbb fegyvernél pusztitóbbak terhük által. Természetbúvárok 's egyes személyek, kik Indiákon vagy Európában elefantok tulajdonosai voltak, megegyeznek azon állitásban, hogy ez állatok szerfelett szeszélyesek: azon emberek iránt, kiknek gondviselésére bizatnak, hajlandósággal viseltetnek, csakhogy nem mindenkit fogadnak-el ápolónak; két elefantnak tulajdonosa, mellyeket most Európában mutogatnak, a' megöltvagy megsebesitett ápolónak helyére alkalmazandó egymiket gyakran kénytelen

változtatni, mig az állat hajlandó valamellyiket körében megszenvedni. Indiában minden elefantnak tulajdon kornákja vagy szolgája van, ki azt hátára ülve, kormányozza. Hogy paripáját engedelmességre birhassa, két hegyű kajmacsesal fegyverkezik a' kornák, mellyet sarkantyú helyett használ; e' kajmacsnak egyik hoszasan kinyuló 's éles hegyével az állatnak feje és nyaka közti gerinczvelejéig lehet hatni, és ha engedetlen vagy bősz lenne, vele meggyilkolni; még is gyakran áldozatul esik a' kornák. Hasonló esetek Indiában gyakoriak, és igen ritkán találhatni megaggult elefantra, melly több kormányzóját meg ne gyilkolta- volna; de minthogy e' kornákok többnyire a' szerencsétlen 's megvettetett Pariák neméből valók, enyésztükkel keveset gondolnak. Néha, 's leginkább tavaszon, és ha tovább házban tartatnak, szeszélyesek lesznek, megbőszülnek, és kitörve elfutnak. Olly tartományokban, hol ez állatok számosak, más elefantokat küldenek a' szökevény után: kettő ezek közül jobbra 's balra mellé áll, orraikat orrára fonják, mig egy harmadik agyarával üti, és valamelly rekeszbe kergeti, hol megkötözik. E' munkálat után mindaddig valami in-gyengitő munkálatra szoritják, mig engedékeny lesz 's tanulni kezd. Ebből láthatni, hogy Europában illy segédszereink nincsenek. E' részben tett vizsgálódásaim után még eddig nem jöttem nyomára, hogy valaki 1814. előtt ez állatokat másképp' hozdozta volna, mint szekérre alkalmazott ketreczben. Ez ugyan költséges szállitás volt, 's tulajdonosának nem hozott évenként több hasznot 3 – 4000 franknál; de szerencsétlenségtől, ha az állat megbőszülne is, felni nem lehetett. Ez idő-tájban jöttek az állatnak gyalog utazását eszközlő gondolatra, 's ez idő-ponttól évenként mintegy 10.000 frank tiszta hasznot jövedelmeztek; de e' merész gondolat sok szerencsétlenségnek kutfeje lön. Azon elefant, mellynek börét 1820-ban a' muzeumnak számára kitömettem, egyik vezetőjét ölte-meg 's egy parasztot, ki Stuttgart mellett Schweiczba teendő éji utjánál vele találkozott. Miss Dscheck 1814-től haláláig 13 személyen tetemes, ágyba döntő sebet ejtett, 's három vezetőjét megölte. Crosz és Polito urak, Dscheck tulajdonosai, 1814-ben kezdék ez állatot gyalog utaztatni, és midőn két hét mulva már illetlenül bánt a' miss vezetőjével Elliottal, három felügyelőt adtak mellé, hogy ha egyikre megboszonkodnék, más kettő ennek segitségére lehessen. Ez időtől minden elefant-tulajdonos e' nyomon indult, és méltó joggal; mert a' veszely azon népre nézve, melly között az állat mulat, ha egyetlen vezetőjét szeszélyében megölné, vagy még ki is törne, sokkal nagyobb, mintsem gátló eszközről szükségtelen lenne gondolkozni. (*Folytatása következik.*)

KÜLÖNFÉLE.

Angol házassági rendelmény. Egy nem sokára megjelenendő szakácskönyv van sajtó alatt, mellyből szép olvasóinkkal egy jeles rendelményt közlünk — „két személyre készitendő házasság nevü ételről.“ — Végy egy csinos uracsot és delí hölgyet. Az uracs kitelhetőségig durva, a' hölgy merték felett szelid legyen. Az uracs délben gazdagon teritett asztalhoz ültettetik, 's ha van, portói bor töltetik belé, ellenkező esetben erös sert; ha pedig uriásabban akarjuk, pezsgő bort használunk. — Ha nem akar felhevülni, még egy palaczkkal töltünk bele. — Ha megpirosodott, a' társalgó szobába viszszük; télen az asszonyok szobája mellett kandallóhoz állitjuk, 's marok zöld theát, mintegy három csészére valót, mindkét részre vetünk hozzá, és gyengén felforraljuk. Nyáron, levegőre tesszük öket, talán az ablak-

ba, de minden esetre jó távul; a' nembert illőleg virágokkal diszitjük, zongorához ültetve addig mozgatjuk, mig énekelni nem kezd; ha e' közben a' férjfiú sohajt, minden jól van. Onnan ismét elvesszük, 's ha van, sakk-táblához ültetjük egy szegletbe gyenge felforrásig. Ezt kétszer háromszor ismételni kell; de e' mellett fő dolog, a' lángot szorgalmasan éleszteni. Meddig kell láng felett lenniek, a' körülmények határozzák-el. Ha a' király mellképével sok pénzt rakunk bele, hamar felforr. Banknotákkal fodrozott tál, igen szép látmány. Ezt kitálalják, 's asztalra teszik, és igy két személyre kész a' legfölségesebb ebéd. Eczetet azonban soha sem szabad hozzá tölteni; mert az étel különben is hamar megsavanyodik.

Bataviai árverés hirdetménye. Egy Bataviában megjelenő hirlap értesitőjéről következő hirdetményt olvasunk: „Ma pontban 11 órakor boldogult I. C. ur lakában, drága ékszereken 's házi butorokon kivül egy rabszolga-család, t. i. anya, három fiú 's egy 13 éves leányból álló; Flora nevű rableány, ki finom asszonyi munkákat készit; továbbá egy rab, ki boldogult urának unalmas óráit doromb-veréssel üzi-el, egy kitanitott uszkár 's végre, két bolha lánczon, mellyek angol országból nagy költséggel szállittattak ide, fognak nyilvános árverés utján eladatni.

EMLÉKMONDÁS.

Ész és szív.

Nem mindenha helyes, mit az ész komor okkal igazgat
A' szüv ügyét csak szü érti, 's nem érti balul.

CZUCZOR.

Tulság. Semmit sem kell becsén túl vagy gyalázni vagy magasztalni.

Gr. DESSEWFFY JÓZSEF után —

Tisztelet csatolja egymáshoz a' szép lelkeket. A' szerelem csak szinét nyujtja a' frigynek. Elhalványulhat a' szin a' nélkül, hogy a' kötelék elszakadna; de jaj! ha elszakadt. KOTZEBUE után S. KAROLINA.

Élénkség; játszi ész. — Szép dolog az emberben az élénk ész; de olly óva, olly kimélve kell vele bánni, mint a' füszerszámmal, melly ha még olly jó 's drága is magában, de ha kelleténél többször 's többet vesznek belőle, elrontja az egész etek izét. — Ugy a' játszi ész is elveszti kedvességét, mihelyest messze, sokra megy a' tréfa. — A' napot addig szeretjük, mig szelid a' verőfény: mihelyt rekkenön süt, árnyékot keresünk előle.

D. TAKÁCS J.

Kérdő rejtvény.

1) Mellyik vizben nincs homok?
2) Mellyik a' legszemtelenebb állat?
3) Mit nem láthatni nappal, ámbár sok milliónyi van?
4) Kik játszanak egész éjjel, 's ha megszünnek, mindenik nyertes?
5) Ki forgatja házát a' szél fuvalma szerint?
6) Mért feketék a' bolhák?

Előbbi rejtvény: Almás.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

93.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap november 19kén 1837.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' muromi csalogány.

(Folytatása.)

Sándor még nem tette-le a' balalaikát, még nem rezgettek-el az alkonyi légben végső hangjai, midőn csudálatos, 's dalba olvadó hangok szövetkezének az enyészőkhez; de nem emberi kebelből, vágyva, panaszolva ömlének ezek a' magasból. A' dalnok egy csalogány volt, olly szépen olly elragadólag panaszló, mintha a' halandókat egy szebb világ dicsőülésébe akarná átszenderitni. Elfogult lélekzettel, mozdulatlanul, nehogy a' kedves dalnokot elriasszák, álltak a' meglepetett hallgatók; csak Masinka susogá: „ma szent Iván napja van; 's azt mondják, a' csalogányok e' napon éneklik hattyúdalukat. Ezek tán utósó hangjai az ezen évre elnémulónak.“

„Tán örökre elnémulónak!“ viszonzá Róza éppen olly sugva; előbb érheti utól az enyészet, mint kis torka ismét megzendülne. Ugy is azt regélik, a' csalogányok néha addig dalolnak, mig szivök fájdalomtól 's érzéstől megrepedvén, csattogásuk között halnak-el. — „Hallott ön a' muromi csalogányról?“ — kérdé Masinka testvére Rózát. — „„Ne emlitsd azon szerencsétlen helyet!““ — vág közbe Sándor harsányon és sötéten; különben is hiressé tevék orosz ország balesetei 's az évkönyvek azon időben, midőn nép 's fejedelem egymás ellen küzdött, midőn testvér testvére, honfi honfija vérét hyenai kéjjel hörpölé; de midőn törvény, béke 's egyesség kezdének uralkodni, feledékenység gyász-sirjába szállott. Már neve is jajt és szerencsétlenséget idéz elő.““ — „Neked még is hirt 's dicsőséget hozott!“ válaszolá Eucharius. — „„E' mellemen függő érdemjelet gondolod?““ — kérdé Sándor fájdalmas epével. — „Bajtársaim vérén vásárlám ezt, midőn az ég kegyelme tőlünk elfordult.“ — „„Ne sértsd az öröktől valót““ — mond a' lelkész; de a' többiek kérék: ‚Közöld velünk is éltednek ama legszomorúbb szakát.‘ — Sándor megtagadólag rázá szőke fürtös fejét. „Beszédem — mondá — csak fájdalmas hangon törhetne elő keblem üréből, 's elrémithetné a' csa-

logányt.“ — „„Csalódol — mond a' lelkész, — a' csalogány, midőn illy elmerülve ömledezik, semmi neszt sem hall, mint ön panaszát.““ — Most Róza is kéré: „Beszéld-el Sándor! engedd szemeinkből is hullani a' szánat könyűit elhunyt társaidért; az alkony olly szép 's langyos; üljük-meg, mint a' halottak emlékének estéjét, midőn kedveseink sirjaira gyászétkeket rakunk.“ — Szorossabban vonult össze a' kis gyülekezet, nehogy egy igét is elszalasszon Sándor ajkairól, és mellette a' csalogányt is el ne riassza; Sándor, hangos szavát tompitva, igy kezdé.

A' kulevcsai ütközet volt, melly győzelmes seregünknek a' Balkanra utat tört. Azon Balkanra, mellyen tul a' Moslimok bátorságban hitték magukat lenni, mellynek ormait századok óta ellenség nem tapodta. Komoran és szerencsétlenséget jósolva kezdetett a' tusa. Az ellenségeskedő népnek elkeseredése határnélküli dühhé, párt-gyülölséggé, 's kegyetlen vérszomjjá fajult. Ritkán tarták-meg fogolyul az Ozmanok kezeikbe esett ellenségeiket, sőt még a' megsebesülteket is meggyilkolák. Holtak, hidegült csonka tetemek fedék a' csatatért. A' harcz első órájában a' Törökök egy halomra állitott álgyú-telepet ehagytak. Murom második zászlóalja, melly hatszáz emberből állt, 's egy huszárezred rendeltetett a' halom elfoglalására. — Hurrah kiáltással, melly e' bajnok csapatnak vég hangja volt, nyomultunk fegyvereinket fejünk felett tartva a' patakon keresztül, 's rohanó léptekkel a' halomra siettünk. Győzelmi zajunkat az erdőből kitörő számos ellenség orditása zavará-meg. Husz Török küzdött egy Orosz ellen; a' huszár ezred két álgyút *) hátra hagyva megfutamlott; 's e' két álgyú azonnal halált szórt sorainkba. Kis csapatunk tovább a' nagyobb erőnek ellent nem állhatott. Rettenetes a' török lovasságnak első rohanása; emberi hatalom nem állhat gátlólag elébe. Nem emberek, szárnyas ördögök rohannak emberi alakban pusztitólag 's eltünve. — Könyört nem ismernek a' makony kábitó erejétől felingerlett vad Moslimok, fegyvereik, 's lovaik! — O nekem is volt egykor lovam; én is valék olly szerencsés e' nemes állatot kormányozva erdőn mezőn száguldhatni. De csitt! ez emlék más kornak, más órának való. — Nem csata volt, mellyet vivtunk, nem, vérengző pusztitás; halálos borzongás nem lepheté-meg a' gyilkolttat; mert fő nélküli véres teste azon perczben rogyott földre, midőn még bátorságban vélte magát.

Nem fegyver által győzettünk-meg, iramló mének patkóji tapodának-el, lemészároltattunk 's kevesebb idő alatt, mint beszélem, hatszáz emberből csak nyolcz volt életben, ezek is sebekkel terhelve.

*) Ezen háborúban gyakran adatott a' könnyü lovasságnak is álgyu.

Bénák, emberi árnyak csak, ismét az ellenség szemébe nézni elégtelenek, 's boldogabbak volnának, ha bajtársaik sorsára jutottak volna.“

Fojtott hangon kezdé Sándor beszédét, de érzelmei árjába elmélyedve mindig hangosabb lön szava; az utósó igék egyesen, töredezve 's fájdalmasan szálltak-fel dult kebléből. Most elnémult, csak zajongó melljében lihegett hevesen a' lélekzet, sötét szemei a' földre süllyedtek, mintha most is elesett bajtársainak párolgó vérét látná, kiknek csonkult, tapodott tetemei nem az anya-föld keblében nyugosznak. A' lelkész nem csalódott; — háborithatlanul ömlengett a' csalogány panasza, 's a' borzongást, melly fagyos kezekkel markolt a' hallgatók szivébe, némileg enyhité. Sándor néma maradt; igy a' lelkész végzé kezdett beszédét:

„Egy török lónak tapodó patkója alatt sebesült orosz bajnok feküdt; a' tapodó mént, mint lovagját is, vérszomj hevité; harapott 's rugott maga körül; most a' sebesült mellé a' zászlótartó is lerogyott. Vad örömzaj harsant-meg a' Törökök ajkán, de a' lerogyott bajnok vérző jobbjával a' szent zászlót rudjáról leszakitá és baljába szoritott gyilkát a' felette tapodó ló szügyébe döfé. Magasan ágaskodott a' sértett mén; de mielőtt körme ismét földet érne, az Orosz felkapaszkodott, 's a' zászlót derekára övezvén, bokrok felé sietett. Záporként fütyöltek az Ozmánok golyói utána; zuzott lábakkal rogyott fél utjában földre; nem éltén, a' szent zászlón aggódva mászott tovább; fölötte a' golyók, körülte a' halál kinjai; 's midőn a' mentő bokrot elérte, tömérdek vért vesztve eszméletlenül rogyott-le. Mikor magához tért, még vad kegyetlenséggel folyt a' csata. Az Oroszok hátra nyomattak, 's a' győzelem Ozman részére látszék hajolni. Futó csapatokat látának ködelgő szemei a' bokor mellett elvonulni; 's ah, Oroszok voltak! vad zaj csapá-meg fülét, a' Törökök diadalmi zaja! — Végre az álgyúkat is hátrálni látta e' szavak hangzása köztt: Csirkownát Török foglalá-el. Erre keserűn nevetett; a' halál közelgését többé nem érzé; fogait, mint boszús, csikoritá, és ép baljával a' földet kezdé kaparni. Mit akar e' boldogtalan? sirt ás-e magának, mint a' néma barátok? vajh nem! vajh nem! eltörült ezredének szent zászlóját akarja az ellenség körmeitől megmenteni, 's mint a' szent emlék földében volt, a' zárt sirra feküdt, testével védendő a' megmentett zászlót. Az erőködés végképp' elgyengité; izmai megmeredtek; vére nem buzgott sebéből, sebei nem égtek, csak hideg borzongás tévedezett ereiben; fülei nem hallották az álgyúk dörgését; szemei nem látták a' halál angyalának pusztitását, nem a' vérpatakokat; pilláit ón-suly zárá-le 's halálos álomba merült. Most kemény rázás szakasztja-meg fagyos ál-

mát; az élet hidegült testébe lassanként visszatér; körülte felei állanak; a' csatának vége, 's a' véres játék megfordultával Oroszoké a' drágán vásárlott győzelem. Sebei bekötvék, 's bajtársai egy gyászpad fonásán dolgoztak, mellyen táborba vigyék. De komoly ellenszegüléssel, szinte bőszült dühhel kapaszkodik a' sebesült földhez, 's távozni nem akar. Bámulva álltak bajtársai körülte; ajkainak mozgását nem értették, 's azt gondolák, sebláz zavarta-meg elméjét. A' csoport érteni látszék kivánatát: ‚ássátok-fel a' földet — mondá — tán aranyat vagy gazdag kincset rejtett a' sebesült ide!' — Csak hamar felhányva lön a' föld, 's Murom ezred zászlójára találnak. A' durva, érzéketlen, még csata- 's vér-kéjben uszó harczosok szemei könybe borulnak a' megvédett szentség láttára. Szeliden teszik tetemesen sebesült bajtársukat gyászpadra; a' meggyilkolttak zászlójával betakarják, 's fővezérük sátorába viszik, melly előtt — minthogy a' csata utáni nap volt — diadalmi-jegyek, 48 álgyú, tömérdek kocsi, uratlan lovak állanak és számtalan kincs van felhalmozva. A' főtisztek fényes során keresztül törve, Diebitschnek lábaihoz teszi félholt bajtársát a' csapat; midőn a' bajnok vezér e' szép tettről értesittetik, megindult lelkesedéssel kiált-fel: ‚a' hős halállal kimultak vérmázolta zászlója *) nagyobb diszére van győzelmünknek, mint e' fényes diadalnak ékei 's a' fegyverek.'

„'S azon férjfiú — végezvén a' lelkész szavait — ki e' zászlót megmenté, Sándor!" — „„Sándor!"" — kiálták mindnyájan, és szemeik az ifjúra fordulának, ki csendesen, némán, részvétlenül 's komoran ült; kinek arczát a' visszaemlékezés nem piritá; kinek szemeiből az ön érzet lángja nem sugárolt. Az élénk Vanuska felszökött, Sándorhoz szaladt, 's karját megragadva villogó szemekkel kérdé: ‚Azt tetted?' — „Igen!" — lön az ifjúnak válasza — de nem vitézség, nem hősi elszántság volt ösztönöm, nem; csak az élet terheitől szabadulni kivánás!""

„Ne hazudj! — mond nemes boszúval a' lelkész — mert a' hazugok nem látják Isten országát. Bün volt hát ösztönöd? Hazádra 's rokonaidra nem eszméltél?""

Sándor nehány pillanatig némán állott, mintegy keble mélyébe tekintő; végre akadozva 's mintegy akaratja ellen mondá: ‚igen atyám, hazámra is gondolék!'

Mindenki kezét nyujtá a' derék ifjúnak; mindenki üdvezlé őt. Róza is oda lépett: de a' komor ifjúhoz közeledni nem mert, csak Vanuska kezét, a' kedvesnek érintése által megszentelttet, ragadá-

*) Murom zászlóaljnak lemészárlása 's a' zászló megszabadulása igaz történeten alapul.

meg, 's lassan sipegé: ‚ezentúl borzadással jő ajkaimra a' Maurom szó.'

„Félékeny! — mond Masinka enyelgve, bár őt is sárgára mázolá az irtózat — ha már is remegsz, mint borzadnál még el a' csalogány történetének hallására?

‚Bajosan hiszem; mert mit most hallék, valóság: az pedig csak mese!'' — viszonzá Róza,

Most Mártha kérdé a' popához fordulva: „„szólj, tisztelendő atyám! hiszed te a' megfoghatlant 's regéink csudáit?''''

„Mindnyájan egy megfoghatlan hatalmú Istent imádunk. — Nem történnek-e most is naponként csudák? Hogy a' vetés növekedik, virág illatozik, fák gyümölcsöznek, 's tél után tavasz jő; mind ezek a' megfoghatlan hatalmának művei. Vakmerő önzés lenne, ha a' halandó mindent kiakarna találni, midőn elméje is csak az Istennek fénysugára. — E' beszédben, mellyet most emlitettetek, csak az első parancsolat rejtezik. Tartsátok meg e' parancsot; soha ne vétkezzetek ellene!

Minden szem a' lelkészen függött, ki szelid tekintetökből kilátta, mit kimondani nem mérészlettek. Elérté néma kivánatukat, 's igy szóllt: „elmondom a' regét, mint gyermek éveimben tanultam, 's magatokra bizom megitélni, mi igaz, mi nem. — Hogy a' csalogány, melly felettünk éppen most némult-el, gyakran addig énekel, mig halva nem rogy-le (mint némellyek állitják), igaz lehet; de hallottatok-e már olly boldogtalanról, ki élte legkinosabb órájában dalolt? — midőn szent szerelmének vére kiömlött, 's addig dalolt, mig szive megszakadván, csalogányként halva rogyott-le?

Már Vladimir alatt, kit az anyaszentegyház szentek sorába iktatott, a' tizedik században rontott-be a' kaspi tengeren tul fekvő pusztákról 's a' vaskapu *) hegyeiről egy nép orosz országba. — Faját senki nem ismeré, — atyjaik csontjai hol nyugosznak, senki nem tudá. — A' Görögök Kunoknak nevezék, mi pedig Polowzik-nak „tisztátalan'' mellék-névvel; mert távozva más emberek törvényeitől és szokásaitól, döglött vadak nyers husával éltek; párolgó vér volt legkedvesebb italuk, 's testükhez képpest lelkük is tisztátalan volt; szivökben csak kegyetlenség, vérjszomj, 's rablásvágy lakoztak. **) A' bajnok Vladimir csak hamar szétveré e' rabló csoportot lovagjaival 's honukba üzé; de éhes vadként csaptak ismételve a' dús, termékeny orosz földre. — Végre, midőn a' belvillongások, megoszlott kormány, vélemény, 's fejedelmi viszályok

*) Derben falai.

**) Talán a' mostani Kirgisek a' Polowziak utódai.

az ország erőjét elgyengiték, e' vad nép mindig félelmesebben áradtel, 's az országnak valóságos ostora lön. E' mellett a' dögvész, éhség, szárazság iszonyúan pusztitott. A' magukban és isteni gondviselésben kétkedő Oroszok végre hitük 's reményüket elveszték. Igy az urunk születése után 1093-ik évben ismét berontó Polowziaknak könnyű volt leirhatlan kegyetlenkedések köztt gazdag harácsot rabolni. Monomachnak bölcs tanácsa, ki fegyveres kézzel tanácsla béke felől alkudozni, megvettetett; szavai — „„ha a' Polowziak fegyvereinket ragyogni látandják, nem vetik-meg a' békét"" — sikeretlenül hangzának-el. *(Folytat. következik.)*

HAZAI HIRLELŐ.

Gyászhir. — Nagy tiszteletű 's tudományú Nánásy Mihály ur, a' helvét vallástételt követök Tiszán tuli f. t. superintendentiájának assessora, a' marmaros-szigethi reformata egyháznak 20, a' nagybányainak pedig 15 évig volt buzgó lelki pásztora, ugy a' marmaros-szigethi reformatum lyceumban volt professor, a' közönséges tanitás és nevelés eszközlésére szentelt munkás szorgalmú, 68 esztendőre terjedt életét 4 évi terhes betegsége után csendes halállal rekeszté-be f. hónap 14-ikén, szeretett nejét, kedveltt két gyermekét, két vejét, és négy unokáit hátra hagyván; ugyan azon hónap 18-ikán minden vallásbeli felekezetből összegyültt számos tisztelői jelenlétökben és érzékeny részvételei között kettős halotti beszéd tartása után, hideg tetemei a' föld gyomrába takarittatván.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Miss Dscheck élete és halála. Elmélkedés az elefantokról. (*Folytatás.*)

Midön miss Dscheck Huguet urnak karát eltöré, mint alább emliteni fogjuk, csak két személynek engedelmeskedett, 's az egyik Lott ur volt; ez inditá öt azon reményében, hogy még egy vezetőt a' missel megszoktat, annak megvásárlására; de reménye füstbe ment, mert társa sem akart tovább nála maradni, kit az állat megsebesitett. Több hónapig csak maga volt Lott az elefant mellett; igy előre láthatá, hogy tavaszon, melly az állatnak beljegyére hatással munkáland, kénytelen lesz Dschecket elvesztetni; ezért ugy intézé útazási tervét, hogy ez időben Genfben tartozkodjék; mert e' keritett várost, mellyet szükség esetében bezárni lehet, biztosnak gondolá. Azon elefant vezetőjinek is, mellyet 1820-ban megölettem, utasitásul volt adva, hogy majus, juniusban 's julius elején, bár mi áron is, Genf, Bern, Solothurn vagy Baselban igyekezzenek tartozkodást kieszközölni, mert e' városok keritvék, 's a' tulajdonosoknak elefantjaik elfuthatásáról kezeskednek, és a' városban olly pusztitást, mint szabadon, nem tehetnének. Innen könnyű megmagyarázni, mért kivánták az első elefánt vezetői annak leöletését, mért táplálá Lott is keblében e' vágyat. Lottnak még más inditó oka is volt; ő Dschecket csak egyedül vezeté, mig a' másik mellett, melly egyik ápolóját Genfben, másikat Quartier st. Gervaisban sebzé-meg, még is kettő maradt. Lottra iszonyú felelet teher gördült volna, ha megbetegszik, vagy miss Dscheck megsebesiti; az állatnak ezen esetben teendhető pusztitásai kétségen tul minden fáradsággal

szerzett vagyonát elnyelendették volna. Azon felül a' miss már több izben engedetlen kezdett lenni, és tapasztalásból tudá, hogy a' szeszélyes állat igy kezdé vezetői iránti unatkozását nyilvánitani, illy jelek után következtek a' sebesitések 's végre halálok.

Miss Dscheck, egy más nő-elefanttól, melly Atkin ur állatsereglete köztt még 1831-ben is volt Londonban látható, 1806-ban hozatott Indiából. Ekkor idösb Sanders ur vásárolta-meg, de két év mulva Crosz és Polito uraknak eladá, kik azt 1814-ig ketreczben hordozák; 1814-ben Bordeauxba szállittatott a' miss. Tulajdonosai Huguet urhoz csatlakozva gyalog utaztaták a' misst. Bordeauxban tizennégynapi mulatása után rosz kedvében megsebzé Elliotot, ki, mióta Dscheck angol földre érkezett, folyvást ápolója volt. Alig üdült-fel sebéből, ismét frigyre lépett Elliot missével. Crosz, Polito 's Huguet urak felváltva taniták a' fiatal misst; haladása szembeszökő volt; nevelését franczia országi utazásában tökélyesen bevégzék, 's a' miss, mint kiképzett személy, léphetett világ elébe. Hat évi utazás után Marseilleban egykor megboszonkodik Politóra, megragadja, 's olly keményen megsebzi, hogy az körében tovább mulatni minden kedvét elveszté. Ezután, ha nem csalódom, Huguet ur birtokába jött a' miss, ki azt porosz országba vivé. Alig érkezett Berlinbe, Bernard nevü vezetöjét, a' hosszas út miatti kedvetlenségböl e vagy más okból, nem tudni, vakszemén keményen megsérté, minek következesében soká nyomta az ágyat; de alig gyógyult-fel, ismét szolgálatjába lépett. Miss Dschecknek e' tette miatt Huguet kénytelen volt Berlint elhagyni. 1829-ben Parisba érkezett. Most Franconi Adolf ur azon gondolatra jött, hogy az elefantot körszinén játszassa. Ferdinand ur szövetkezvén vele, a' „siami király" czimü darab csinálására ajánlá magát, kiszámitva elöbb D. tehetségeit. Körszini pályája után Yates ur, Londonban az Adelphi-szinház tulajdonosa, hivá-meg ez uj szinésznöt vendég-szerepekre, melly angol földre utazván a' „siami királyban" nehányszor föllépett. Kevéssel utazása elött emléket hagyott Yates urnál; vállán t. i. megsérté, 's Albertario vezetöjének koponyáját agyarával megzuzá.

Ez idöben lépett Lott ur, ki Yamesnél volt, mint magyarázó, Huguet szolgálatába. — M. D. még folytonosan játszott a' bathi, bristoli, dublini és plymouthi szinpadokon. Liverpoolban ismét megsérté Bernardot, kit — ámbár 5 évig volt ápolója — többé körében meg nem szenvedett. Még Manchester, Glasgow és Edinburgban is láttatá magát. Morpheton Lottal érezteté rosz kedvét, kinek egyik karát agyarával szétzuzá. Elliotot, a' társának segedelmére sietöt, megragadá, 's lábaival tapodá; minek következésében egyik lábikráját elveszté. Elliot nem is üdült-fel többet; folytonos betegeskedése után végre csakugyan feladá lelkét a' parisi Dubois-kórházban. E' megbösziilése után hat óra mulva Baptiszt nevü vezetöjét is megölé, agyarát a' szerencsétlennek fején keresztül taszitva.

(Vége következik.)

KÜLÖNFÉLE.

Angol pairek. Nem lesz érdektelen azon angol fö ministerek nevét, kik III-ik Györgynek trónra lépte óta a' mostanában boldogult 4-ik Vilmosig léteztek, az általok alkotott pairek számsorával együtt megemliteni, 's mindenikét különösen illy sorban: Chatam lord 9; Bute lord hasonlag 9; Grenville György 4; Rockingham lord 4; Grafton herczeg egyet sem; Nort lord 27

Shelburn lord egyet sem; Fox ur 7; Pitt ur 90; Addington ur 24; Grenville lord 3; Portland herczeg 4; Perceval ur egyet sem; Liverpool lord 50; Canning ur 7; Goderich lord; Wellington herczeg 2; Grey gróf 25 pairt alkotott. Emlitsük már most mind azoknak számát is, kiket 3-ik Henrik országlása óta (1264) 4-ik Vilmos uralkodása kezdeteig különböző királyok alkottak: — 3-ik Henrik 2; 1-sö Eduard 4; 2-ik Eduard 6; 3-ik Eduard 1; 6-ik Henrik 5; 7-ik Henrik 1; 8-ik Henrik 6: IV-ik Eduard 2; Maria 2; Erzsébet 8; I-sö Jakab 15; I-sö Károly 10; II-ik Károly 16; II-ik Jakab 1; III-ik Vilmos 7; Anna 14; I-sö György 15; II-ik György 20; III-ik György 145; IV-ik György 46; és IV-ik Vilmos 20-at. Igy a' királyok közt III-ik György 's a' miniszterek között Pitt népesité leginkább a' felsö házat.

EMLÉKMONDÁS.

A' szerencse

Hol édes anyád, hol mostohád,
Dolgárul senkinek számot nem ád
Megbecsül, megaláz,
Magasztal, legyaláz,
Bút hoz reád,
Hol édes anyád, hol mostohád.

FALUDY után —

Szegény.

Ma te vagy a' szegény gyámola 's szolgája,
Holnap ugy fordulhat, te szorulsz reája

KIS JÁNOS után K. H. K. J.

A' jótéteket homokba irjuk: ellenben a' roszakat márványba.

MORUS TAMÁS után S. KAROLINA.

Maximák. Belénk van oltva testünk szeretete. Engednünk kell neki, de nem szolgálnunk; mert soknak szolgál, ki a' testnek szolgál, és hiú annak a' szép, kinek a' test igen kedves. Legyen reá legnagyobb gondod; de ugy, hogy midön ész, méltóság és hit kivánja, tüzbe vethessed.

A' szemtelent járása, kéz-mozdulata, ollykor egy felelet, fejre vitt újj, és szemek forgatása is mutatja: a' gonoszt nevetése, az esztelent arcza 's öltözete bélyegzi.

SENECA után B. F.

Csererejtvény.

3. 6. 5. Bájol, hogy ha a' hang szép.
1. 2. Tested e' kül törpe kép.
5. 4. 3. Márton napján jó falat
5. 6. 7. Fél latot ez meghalad.
1 — 7. Kebled ettől ég 's feszül,
Benne ha illy hő tüz ül.

Ploëtz.

Előbbi rejtvény: 1) A' könycsepben. — 2) A' légy; mert minden embernek orrára ül. — 3) Az égi csillagokat. — 4) A' hangászok. — 5) A' szélmalmos molnár. — 6) Mert valamennyin családjok tagjait gyászolják.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

94.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön november **23**kán **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Félévi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' muromi csalogány.

(Folytatása)

Az orosz herczegeknek egyesült seregei Tripol földbástyáira tűzék zászlójaikat; kievi Jom, Honomach Vladimir, és Rostislaw voltak a' had vezérei. A' nagyobb erőtől elnyomatott Oroszok bőszülve rohantak a' záportól feldagadt Stugna árjába, és Monomachnak még azt is látni kelle, mint ful testvére, Rostislaw, a' ragadó folyam habjaiba. — Hiába omlott ő maga is, testvérét szabaditandó, a' felzudult elembe; csak ön éltét, testvéreét nem, mentheté-meg; és a' szerencsétlen anyának, ki fiait győzelmi repkénynyel övedzve várta haza, hideg tagjait kelle még 23 tavaszt nem ért fijának ölelni. Más csatát Kiev zászlója alatt vivtak, a' megszállott Torsesk felszabaditására, de az elsőnél nem szerencsésebb sikerrel; Swätapolk csak két fegyveresnek kiséretében futott-el, és a' szerencsétlen Torsesk ellenség kezébe került. A' győzők pusztitók is voltak; a' város alapjaig feldulatott, 's lakosai rablánczra füzettek. O, ezek gyászos, átok-ontó idők voltak! Azon szavakkal mondom-el előttetek, mellyekkel egy barlang-kolostornak jámbor szerzetese ez időket orosz ország legrégibb történet-könyveiben lerajzolá. — Nesztor, ez inségeknek kortársa, igy szóll: városok elpusztulnak, faluk templomai, házai, csűrei rohogó lángok martalékjává lesznek. A' lakosok éltét ellenséges fegyver oltja-ki, vagy reszketve várják a' halálos csapást. Félmeztelen, vérző lábakkal, rabszijra füzve hajtják a' foglyokat e' vad népnek ismeretlen pusztáira; 's azok sirva panaszolják egymásnak: „én ezen városban, én ama faluban laktam!“ Nyájt, lovakat nem lehet legelőken látni; a' burján szántóföldeinken buján tenyészik, és hol keresztények jártak, most vad állatok tanyáznak. Illy gyászos napjai, minőkkel most büntet az ég büneinkért, soha sem voltak előttünk orosz országnak.“

A' gyalázatos rabságra hurczolt foglyok köztt egy aggastyán is volt. Oldala mellett egy szende hölgy 's virágkorú ifjú, ennek mát-

kája, ballagtak. O, e' szerencsétlenek (kik Muromból mentek Torseskre, barátaik és ismerőseik körében megülendők a' menyekzői vigalmakat) hajdan szebb napokat éltek. Mi szerencsétlenek voltak most a' hajdan olly boldogok; gerely-hajtásban 's fegyver-gyakorlásban nem volt a' mindentől becsült ifjúhoz hasonlitható, és Anasztázia, kit mellék nevén Soloveinak neveztek, a' nő-nem koronája volt. Perzsa szőnyegen lépdelt parányi lába; öröm 's fény környezé; 's a' melly tárgyra báj-szemei fordultak, szerelemmel vonzódott feléje. De változó a' halandók sorsa! — Azon nap, mellyen kedvesével összekötendő vala, végtelen inség örvényébe taszitá. A' szerelem azonban minden földi búnak enyhitő szere. E' kapcsolá szent érzettel a' három szenvedőt most is egymáshoz, mint szerencsésb napjaikban. Keblök sérveit egymás előtt titkolni igyekezének, nehogy ez által egymás kinjait neveljék; és csak akkor dult vadabb fájdalommal mindegyiknek keblében a' bú, ha másikat szenvedni látta. Anasztázia lábai a' vad járatlan sivatagságokon feldagadtak, vérzettek, és jegyese Igor, levonván puha bőr-saruit, mellyeket szánakozásbul vetének neki, szerelmesének adá. Ez szivből ömlengő hálaszókkal fogadva az ajándékot, atyja elébe térdelt; lábának kő-hasitotta sebeit megcsókolá, a' sarukat lábára vonta, 's látva, hogy nemzője könnyebben halad, fájda'mas örömmel mosolygott. Ha napközben a' pihenni megállóknak eledel nyujtatott (melly olly kevés volt, hogy egynek éhségét alig enyhitheté), Igor könyűvel áztatott kenyerét jegyesének nyujtá. Ez elfogadta, 's atyjának adá. Igy éheztek, szükölködtek, szenvedtek, még sem voltak egészen szerencsétlenek: mert ártatlanságukat érzék.

Egy napon nehány rabló a' szüzhöz lép, kezében egy rablott műszert hozva 's kérdve: nem tudná-e, mire használható az? — Anasztázia azonnal tulajdonára ismert benne; görög országban készült hárfa volt, melly hangszeren ő művészileg já'szott, 's csengő szivrázó hangja miatt csalogánynak nevezék. Midőn mult boldogságának biztosát meglátta, hevesen, mint élő lényt szoktunk, keblére zárá, 's a' menny urához (mert jámbor 's ajtatos volt) erő 's vigasztalásért fohászkodva egy templomi dalt kezde zengeni. Szentek, meghatók az ének hangjai; szentek és meghatók a' szerencsétlen ártatlanság melljéből kizengő hangok! — Midőn csuda-bájú éneke megzendült, körülte minden elnémult; a' vad zaj, káromlások, isten-sértések, kétségbeesés 's bün zaja elhallgatott; a' kinzók korbácsotsujtó kara lelankadt; minden feléje tolult, minden feléje sietett a' bájló hangokat hallgatandó. — Mézként ömledő szava könyört és szánatot csepegtetett az emberi érzést levetkezett gyilkosok szivébe. Ezentul nagyra becsülték a' szüzet, gyalogolni tovább nem engedék,

hanem lágy, kényelmes hordozó-széken vitték; de a' leány addig esdeklett, mig e' kényelmet atyjával is megoszthatá. — Bájló hangjának hire a' Polowzi-ak vezérének, a' vad Bagurnak fülébe is elhatott. Sátorába hozatá ez iszonyú ember Anasztáziát, 's durva hangon parancsolá neki, énekeljen, és játszék. A' szende hölgy engedelmeskedettt, 's a' megváltóról énekelt, annak földi pályáját és szenvedését zengé. Bagurt is elbájolá a' sziv-olvasztó hang: „jól énekelsz — mondá neki, nyers hangját mennyire tőle telt, lágyitva; — de modorod szomorú és szivzúzó. Dalolj nekem az örömről, isteneink iránti vonzódásodról; 's akkor nőmmé választalak, mert szép és kecses vagy.

Utálattal lépett Anasztázia vissza; megsértett érzetében feledé az erőnek hatalmát, 's büszke méltósággal mondá: „nőd — pogány! — soha sem; mert kereszténynek vagyok már jegyese; hamis isteneidet nem magasztalhatom, mert lelkem utálattal fordul-el tőlek, 's ajkaimra csak vallásomat dicsőitő énekek jöhetnek.

Iszonyúan, ingerlett vadként, szökött-fel Bagur üléséről; rémitő, a' boszútól elfojtott, 's remegő hangon ezt dörgé: vakmerész! 's bátorkodol hatalmamnak, melly előtt ezerek hullanak porba, ellenszegülni! Nem, nőm nem leendesz; mert rabnőmnek, magamat lealázva, nem akarok rabja lenni; de parancsaimnak engedelmeskedni fogsz, vallásodat megtagadni, isteneinket imádni fogod; kebled legdulóbb kinai köztt énekelni fogsz; énekelni, midőn szived meghasad; vidám, kedvderitö dalokat fogsz zengeni, különben nemződdel és latroddal együtt legkinosabb halállal multok-ki, mielőtt a' nap nyolczszor letünnék.

A' fene-szörny intésére kihurczolák az ártatlan leányt, gyötrék 's kinozák; minden ujonan kigondolt kin nemével ismételve kérdezék: „megfogod e' vallásodat tagadni? imádandod-e isteneinket?“ — de bár mit szenvedett és türt, állhatatos maradt, 's fohászai tördelt hangon lengének az örök valóhoz. Harmad napon, midőn sebekkel boritott harmat-testét tovább nem gyötörheték, atyját hurczolák elő, hogy ezt is gyötörjék, mint őt gyötrék, 's kinozzák, mint őt kinzák.

Midőn az öregnek nyöszörgését hallá, midőn atyjának vérét folyni, őszfürtjeit kitépetni látta, bátorsága megszakadt, állhatatossága eltünt, 's mintegy őrülve rebegé: „megálljatok! megtagadom Istenemet, 's bálványaitokat imádom!“

A' boldogtalan, ki most azt tagadá-meg, kinek áldása születésétől fogva bőven áradt reá, kitől szomorú óráiban vigasztalást nyert, egy gyepre hurczoltaték, mellyen magasan emelkedett egek felé egy utálatos, óriási bálvány-szobor. Embervérrel volt ez festve, ele-

ven kigyók tekergődzének-fel reá, 's azon üregben fészkeltek, hol a' szivnek kell vala lenni. Bár mi durván volt is ez alak kivésve, iszonyt 's borzalmat gerjesztett látása a' jobb ember lelkében, és még most is iszonyodva tekint Kaukaz északi pusztáin Dongusle, Jei és Jegorlik partjain a' vándor e' fintor képekre. — A' bálvány papjai Anasztáziához járultak: „Ess ez előtt térdre és imádd; ez a' nem születteknek leghatalmasabbika; ez nemzi a' bünt, gonoszt, 's minden lény ennek hódol. — És a' boldogtalan hölgy letérdelt; rémitő, átok terhelt-igékkel Istenét, vallását megtagadá; szent esküvel fogadta, hogy többé hozzájok vissza nem tér, és azon éktelen szobort imádta, mellyet még pogányok is bünnek neveztek. Igaz, csak üres szavak voltak, szive mélyébe nem hatók; de még is vétkezett, hogy a' kisértés terhes óráiban állhatatos nem maradt. — Midőn az égbekiáltó bűn megtörtént, távozni akart a' szerencsétlen a' rettenet helyéről; de Bagur mennydörgő szava visszatartóztatá. Bagur szava most nem a' bőszült vad harag hangja volt; ajkain mosoly terült-el, dühénél irtóztatóbb mosoly. — „Töredelmességed még nem tökéletes — mondá ördögi vigyorgással — Ezen isten, hozzá ragaszkodásod jeleül, áldozatot kiván. Válassz, atyád vagy kedvesed legyen-e áldozat? — Három nap alatt ki kell az áldozatot választanod, 's midőn annak vére az oltáron párolgand, uj hited tiszteletére öröm-dalokat fogsz énekelni. 'S ha akaratom szerint nem téssz, mind kettő meghal, atyád és kedvesed.

Most kietlen, rideg, sötét éj szállt a' szerencsétlen hölgynek lelkére; lelke üdvét zálogositá 's veszté-el; hittörése által érdemlett bündijt vont magára, 's a' bünnek nyomában volt a' büntetés is. A' gondolkozásra rendelt három nap pokol szüleménye volt; keble kinjait elgondolni emberi elme elégtelen, nyelv kimondani nem képes. Többé nem hitt, nem reménylett, 's ahhoz, kit megtagadott, nem fohászkodhaték. Végre iszonyú, soha nem végződő örök valóságban tünt-el két nap. Polowzi hölgyek léptek börtönébe; az elhagyott szerencsétlent szánák, vele könyeztek, 's nedves szemekkel mondák neki: „az élet szép; ősz atyád már sir szélén áll; áldoztasd-fel őt, 's kedveseddel még sokáig boldogul élhetsz.“

Anasztázia szemei e' kis lelkű vigasztalókra meredtek, 's borzadva mondá: ‚élni még, miután atyám vére kiömlött!“

„Hát kedvesedet nem szereted?“ — kérdék a' nők.

‚Szeretem-e?“ — válaszolá a' szenvedő, 's szemei még egyszer fordultak az ég felé, melly reá nézve örökre zárva volt. Félelemtől, szorongás, vágy 's indulatainak belső zajától legyőzve, esdekelve rogyott a' pogánynők lábaihoz: ‚nem kell más kegyelem, csak még egyszer engedjétek őt látni, még egyszer látni, azután meghalni.“

A' távozott nők hamar visszatértek a' fő-pap feleletével, ki Anasztáziának megengedé, hogy Igort börtönében meglátogassa. Ők is elkisérék a' szerencsétlent a' fájdalmas viszonlátásra. Anasztázia Igor keblére rogyott, 's annak dobogó szivén mondá panaszolva: ‚megtagadtam azt ott fenn, kinek eddig sajátja valék; ő hallá a' bünös ajkak bünös igéit, de szivemben is olvasott. Megengedhetsz e Igor?'

„Én megbocsátok, mint Isten is megbocsátand!" — mondá Igor a' szenvedőre borulva.

Erősebben nézett Anasztázia kedvesének szemébe, és szinte hang nélkül rebegé e' szókat: ‚'s ha neked egy nagy, emberi elme feletti áldozatot hozok, fogsz-e ott tul a' fellegeken is szeretni?'

Igor keblére voná a' remegőt, 's határozottan válaszolá: „ha jól értlek, ha nem csalódom a' nekem hozandó áldozat fölött, ott is olly hévvel szeretendlek, mint itt."

Ujjongatva távoztak a' hölgyek és poroszlók; Igort, kinek ifjúsága és szépsége minden kebelt szánakozásra inditott, e' beszélgetés után megmentettnek képzelék. De Igor másképp' érté kedvesét; ez órától folyvást imádkozott, 's halálra készült.

Felviradt végre a' borzasztó nap. Villogó aczéllal állott a' véres kövön a' fő pap, 's áldozatára várt. Ősz és ifjú előhozattatott; a' nép sürű tömegekben hullámzott körültek, a' választás perczére várva. Más részről a' halavány Anasztáziát hozák, a vér-oltárnak ellenébe ülteték, a' hárfát kezébe adták, 's a' vérpap fegyverét villantva kérdé: ‚mellyiket áldozzam-fel?'

Reszketve emelé az öreg, leánya felé, karait — „Gyermekem! — mondá — életem a' természet változhatlan törvényei szerint végéhez közelg; ez életben sok üröm-kelyhet üritettem már ki. Engedj, téged áldva, engem' kimulni."

Anasztázia nem felelt; némán lépdelt kedveséhez, ki bátran, szinte vidámon állt, 's csak imádottjának fájdalmai dultak szivében; megcsókolá szemét, kezeit, lábait, 's aczélzott szivvel mondá: ‚ezt áldozzátok, hogy atyám élhessen, 's én ne vétkezzem még egyszer az Isten parancsolatai ellen.' És hárfájának hurjai megzendülvén vidám hangokat zengének; a' nyelv öröm-szókat dalolt; de az ének modorja irtózatos volt, 's még földön nem hallatott. Magasan szökelt-fel kedvesének párolgó vére; de Anasztázia nyelve nem némult-el, csak idegei rándultak-meg. —

Folytatása következik.

HAZAI HIRLELŐ.

Gyászhir. — B. Ujlakon Paulovics Ignácz biztos ur, életének 27-dik évében, folyó nov. 2-kán a' boldogabb világba költözött, kisded kesergő árvát hagyván maga után Egyike volt ő fiatal íróinknak 's a' magyar literatura pártfogóinak. Különféle kisebb közleményekkel segité a' Hazai 's külf. Tudósitások és Regélő lapjait, melly utóbbinak buzgó tisztelője vala. — Nyugodjanak békében hamvai!

PESTI VIZSGÁLÓ.

Gyász-ajtatosság Budán. — Miután 17-én délutáni 4 órakor az idvezült Sándor cs. kir. főherczegnek hült tetemei a' korona-őrségi granátos osztálynak, pest-megyei 's buda-városi polgár-katonaságnak tisztelkedése mellett (nagyobb pompa a' hely szüke miatt felsőbb rendeletnél fogva elmellőzteték) a' várpalotai Zsigmond-templomnak sirboltjába vitettek a' nevezett templomból, hol már ez előtt nyilvános nézetre 3 napig kitéve voltak: 18-kán 8 órakor ugyan e' templomban tartatott a' gyász-ajtatossági áldozat, mellyet, valamint tegnap az eltakaritási egyházi szertartást is, váczi püspök ő excja gr. Nádasdy Ferencz, mélt. Ocskay Antal 's Dercsik János püspökök 's helytartósági tanácsnokok segéd szolgálatjok mellett végezett. Megjelentek ezen ajtatosságra a' budapesti mind két nemű fő uraságok, polgári 's hadi hatóságok, egyházi testületek, hivatalok, a' jász és kun kerületek küldöttjei: a' fenn nevezett katonaságok pedig a' pompás gyász-koporsó mellett 's templom hosszában állottak. Nem volt elég téres egyébiránt a' szent hely az igen nagy számú gyászló gyülekezetnek befogadására. A' sz. áldozat alatt Mozart requieme számos hangász által énekelteté-el; a' fő ének-szerepek Carl k. a. — Sz-a és Rötzer urak kezeikben levén, képzelhetni, hogy megható sikerrel adattak elő. A' templom fél magassága feketén volt boritva; oldalain az ausztriai és magyar tartományok czimereiből állott gyász-czimer függött ezen egyszerű felirással: „Alexander Leop. Ferd. A. A. R. P. H. et B. etc. MDCCCXXXVII.“

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Miss Dscheck élete és halála. Elmélkedés az elefantokról. (*Vége.*)

Hogy morpheti kalandját feledékenység leplével takarhassa, F. ur egy csinos kis regényt koholt M. D. rovására, mellyet minden hirlap magasztalással trombitált-ki. — F. ur ezen regényében, postahajón, azon perczben hozza Dschecket angol földre, midőn egy állatseregletből kiszabadult tigris és oroszlán mindenkibe rémülést önt. Hősének az elsőt megöli, az utóbbit megragadja 's gazdájához viszi. — Morphetről Newcastlera útazott, onnan Yorkba, Nottinghamra, 's végre Londonba, hol ismét szinpadra állott. De mivel utósó illetlen tettét a' hir nem legkedvezőbb szinben kezdé festeni, angol országot el kellett hagynia, 's igy Amerikába szállittaték: de az átvitel oly hoszszas volt, hogy a' hirlapok már hajótörésről álmodoztak, és a' társaság, mellynél m. D. biztositva volt, 40.000 fr. veszteségtől félt. — Azonban nehány napi nyugvás után megkezdé elefantunk az uj-yorki szinpadon szerepét, és a' philadelphiain, baltimorein, norfolkin és richemondin folytatá. Kilencz hónapi távullét után visszatért angol országba, 's Londonban Croszi körszinében láttatá magát. — 1832-ben ismét Franconihoz jött Parisba; de minthogy ott az

epegöres kiütött, Bordeauxba 's más szomszéd városokba szállittaték. Lyon felé teendő utján, Rouanne mellett, agyon tapodá Albertario nevű vezetőjét. Mivel pedig Huguet ur félt, hogy a' szeszélyes missnek e' gaz tette Lyonban rá nézve káros lenne, szándékát változtatva kitért az utból, és nehány hónapi tévelygés után ismét Parisba ment, hol a' naponként zordabb kedvü miss Franconi körszinén és a' királyi ünnepen nyilvánosan játszott. Utóbbi napon 1500 fr. hasznot jövedelmeze tulajdonosának, ki Pitrus Alfred lovagművész csapatjával szövetkezvén egy évig azzal útazgatott, melly idő alatt a' komor miss kedve enyészését többször nyilvánitá. Illy rosz kedvében sebesité-meg Longuet urat, a' társaság comicusát is. Ezen szinésznek derekára egy szij volt t. i. csatolva, mellynél fogva öt az elefant, ormányán, mennyire csak lehetett, fölemelé, és a' körszint sebes iramlással vele nehányszor körülfutá; ezután ismét csendesen földre ereszté: de egy napon valami gonosz gondolat villant-meg szeszélyes agyában, mert a' szegény Ikarust futása közben ugy a' körszin falához lapitá, hogy két oldalbordája darabokra zúzatott.

1834-nek nyarán elhagyá m. D. Alfred csapatját, hogy Rouenben Lallane körszinén láttassa magát. Telen Michelon csapatjával német alföldre útazott. Ez időben lépett-fel utószor a' siami királyban. Ezen utján sebesité-meg Mechelnben vezetőjét Yatest és a' fogadónak, mellyben szállva volt, tulajdonosát. — 1836-ki januariusban zuzá-szét Doucherayban Huguet karát, ki őt e' szép hálás tetteért februariusban Lottnak eladá. — Lott Metzbe vitte a' misst, hol a' katonai nevendékek farsang alkalmával egy cavalcade-ban néma személyként föllépteték, melly séta-utjaért a' nevendékek 300 frankot fizettek tulajdonosának. Megjárta még Rajna melléki porosz 's bajor országokat, és Strasburgon, Müllhausenen keresztül franczia országba visszatért, onnan Basel, Bern, 's Lausannen keresztül Genfbe ment, hol miután két polgárt fekvő beteggé sértett, pályáját bevégzé.

1814-től fogva minden Európába hozattatott elefant, melly életét erőszak által végzé, egyen kivül, melly Londonban, Crosz állatseregleteben 64 puska-golyó alatt hullott-el, mind álgyúval sujtaték-le. Annál, melly Genfben 1820-ban veszté életét, sikeretlenül próbáltak mérget: végre is álgyugömb által kelle elejteni. Hasonló sors érte a' Velenczében kivégezettet is. Mi Dscheck elejtését illeti — ámbár köz kivánat volt, hogy ahhoz ne használjak álgyút vagy mérget, hogy legalább bőrét használhassa tulajdonosa — hasonlag a' legbiztosb eszközhez kénytelenittetém nyulni, hogy gyors lesujtásával kinjait enyhitsem. Eleve gyalog katonaság által határzám elejtendőnek; de miután egy ügyes karabélyos példából megbizonyitá, hogy mig egy jó lövő gyalog 500 lépésnyi távulságra 7 lövés közül csak egyszer találta a' czél-táblát, egy karabélyos ugyan azon távulságra 47 lövés között 41-szer talált táblát és kétszer fehéret: igy karabély volt a' kijegyzett pontot biztosan találandó fegyver. Afrikai vadászok tapasztalásából megbizonyodott, hogy illy czélra vasgolyó sikeresebb; igy legalább első hat lövésre én is azt használtaték, és csontot zúzott mind a' hat. Mi az ón golyókat illeti, 30 lépésnyi távulságról csak a' bőrön hatának keresztül, 's a' sejtszövetet legfölebb egy hüvelknyire szaggaták-meg. — Az elefant koponyája nem hasonlit más négy lábú állatéhoz. — A' csontos üreget képező két lemez, a' szemöld alatt, legfölebb fél hüvelknyi távulban áll egymáshoz az embernél, hogy az orr lyukakkal összeköttetésben levő öblöt idomitsa; az elefantnál egész feje hosszában van e' sejtszövettel födött nyilás, és pedig széles kiterjedésben. Legközelebb állnak

e' csontlemezek egymáshoz a' vakszem táján, 's még itt is 4—5 hüvelknyi üreg van közttük. Ez a' leginkább sebesithető hely, mellyen keresztül a' velőre juthatni, 's ezt tüzém-ki czélul két ügyes karabélyosnak. F. M. ur, ki az első lövést tevé, mig az állat nyugodtan állott, olly közel lövé e' helyhez golyóját, mintha kézzel tette volna oda. Ezen golyó megzuzá az utósó csontlemezt is, melly az agyvelőt fedi, 's ebben fennakadt: — nehány szem lőporral több, 's az állat halva rogyott volna le. A' többi vasgolyó is mind közel csapott hozzá; de agyvelőt egy sem ért. A' próba-lövésnél pedig, mellyet ez urak nagyobb adag-lőporral tettek, fenyő táblába 4 hüvelknyire, vas lemezbe 2 vonásnyira, 's tölgy deszkába 1 hüvelknyire hatott golyójok. Azt mondák, a' szivet kellett volna czélul tüznöm: de e' tájon másfél hüvelk vastagságú a' bör; sejtszövetei szivósak, 's a' golyónak áthatását szerfelett akadályozók. Igaz, hogy az állat még eddig különös fájdalmakat nem érzett — e' tapasztalást golyó által sebzett katonák is gyakran teszik, mert a' vér elhüléseig kapott sebük nem sajog: — de mivel az első lövéstől már más fél óra folyt-el, a' fájdalmaknak bekövetkezésétől lehetett félni, igy álgyúhoz kellett nyulnom. Első lövésre halva rogyott-le az állat; a' golyó szíven ment keresztül — olly szerencsés eset, melly az állatnak legkisebb mozgásánál nem eshetett volna meg.

EMLÉKMONDÁS.

Jutalom. — Rend.

Sok hevet és hideget kellett szenvednie annak,
A' ki nagy érdemeket gyüjtvén elvette jutalmát.
A' kit az engedelem szomorit, 's munkára makranczos,
Lépjen elő: bizonyos, gonoszul forgatja hatalmát.
— — Embert szedi rendbe fenyiték.

HORVÁT ENDRE.

Harag. — Nemtelen haragok, mellyek a' sir fölött is lebegnek. A' harag addig tarthat, mig az ellenkező él, noha igazán szóllván, addig sem: de az embert holta után is gyülölni nagy embertelenség.

DUGONICS után —

Tudás. — Mindent tudni lehetetlen, 's mindent nem tudni nem szégyen.

Gr. SZÉCHENYI I. után K. H. K. J.

Merény. Ha jó cselekvényünk soha sem kerülne veszélybe, ki cselekednék valaha roszat? Az erényes ember eppen akkor kiván merészleni, midőn veszedelmesnek látszik merénye.

METELLUS után K—vich.

Szeretet az élet legnagyobb kéje. Ő nem ollyan, mint a' dicsőség vagy gazdagság. Ő ajándék, mellyet a' természet nem bizott gondviselésünkre, hanem azt saját kezével osztogatja.

Leisewitz után S. KAROLINA.

Kérdő rejtvény.

1) Mellyik ló olly könnyű, hogy két ujjal emeljük-fel?
2) Mellyik libát nem lehet leölni 's megenni?
3) Millyen tor van mindennap minden házban?
4) Mellyik teremben nincs kedvünk tánczolni?
5) Mellyik dal kerülhet az ember életébe?
6) Mellyik tóban állhatunk a' nélkül, hogy vizesek legyünk?

Előbbi rejtvény: indulat.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

95.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap november 26kán 1837.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Félévi dijja helyben képekkel 5 ft boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' muromi csalogány.

(Folytatása.)

Az ősz atya égre emelt karokkal imádkozott, 's imádság közben hallva rogyott-le. Anasztáziának kiszáradt szemei láták atyja hidegült tetemeinek vég-vonaglását, de még is folyvást énekelt. Mindig rémitőbben hangzottak életet és reményt elölő szavai; hangja többé nem emberi hang volt, hanem egy föld feletti lényé. Irtózat szállta-meg Bagurt 's népeit, és egyhangúlag kiálták: „szünj-meg, szünj-meg, különben hangod megöl!"

Anasztázia folyvást énekelt. Hangjától mintegy előidézve kezdtek az orkánok zugni, 's a' villámok harsogni; de Anasztázia hangja felülmulá a' lázadt természet 's elemeknek zaját. — Most körösleg minden remegett, ingott, és egy, földünkön szokatlan, tünemény következék-be. A' föld rengett; mély repedések nyiltak a' gyepen; az óriási bálványszobor leomlott, romjaiba temetve Bagurt 's a' papokat; a' népet tátongó örvények nyelék-el. — Anasztázia énekelt. A' fák kiszakadtak, lomb-ernyőikkel az öreget és ifjat eltemeték. — Csak most változott-meg az ének; a' romlást 's veszélyt idéző hangok szelid panaszszá olvadtak: — e' pillanatban őt is eltemeték a' kidült fák; de még az omladványok alól is nyájas ömledező hangok zengtek-fel. A' földrengés 's elemek dühe kietlen pusztává tevék a' tartományt. Az omladványok közül három zöld pázsit-hant emelkedék-fel, minők vad mellék-utakon, hol szerencsétlenek vagy meggyilkolttak temetlenül korhadnak, most is gyakran láthatók. Ezen halmoknak egyikén fájdalmasan, de bájló hangon éneklő madárka ült. — Ez a' muromi csalogányról szárnyaló rege! *)

És mint századok előtt énekelt, most is énekel; 's mint akkor, most is halált, árulást 's pusztulást idéz elő hangjával. A' vándor, kit bal sorsa ez ének hallására kárhoztat, lábát lelánczolva érzi, 's

*) St. Oka partjától Volga eredetéig terjedt e' borzasztó csalogányról a' népmonda.

keblét kimondhatlan fájdalom lepi-el, melly meggyilkolja, mielőtt az ének elhangzanék; ezért nevezték Solovei Rasboinik-nak. Ki pedig énekét tul éli, szerencsétlenség, árulás 's gyötrelem kisérik minden nyomon, szerencse ritkán mosolyg reá e' földön.

„De már késő az idő — mond Eucharius ön beszédét félbe szakasztva. — Az imádság órája közelg. Az ég véd-karja vezessen minden utatokon.“ — Most hiveire áldást adván csendesen eltávozék.

„„Valljon igaz-e e' rege?““ — kérdé az öreg Mártha. —

„Fecsegés, mese, banya-koholmány!“ — viszonzá egy paraszt, ki Pétervárott szolgált — nem mondja-e a' rege azt is, hogy szent Iván napján égzengésnek kell lenni, és nem volt-e a' mai nap tiszta, derült?“

„„A' nap még nem mult-el; még nincs éjfél““ — lehelé egy tompa hang; alkalmasint Sándoré, de olly idegenen hangzék, mintha ismeretlen mellbül kilengő intés volt volna. — Ekkor, mintha a' természet is felelni akarna a' kérdésre, az ég távulról tompa morajjal zúgott. — „Hallgasd, az ég zeng!“ kiáltá rémülve Masinka. — „„Dehogy zeng — mond az előbbi kételkedő — bizonyosan a' kastélyi taraczkoknak moraja!““

‚Urunk — mondá Mártha — ifjabb éveit franczia országban tölté, 's őseink szokásairól feledkezve, megveti az ünnepi csendet. Ez ünnepet az igaz hitű Oroszok különben jámbor csendes nyugalomban töltik-el, nem mint a' Csudok és Esthek vigalmi zaj köztt, hol a' szurok-koszorúk egész éjen át égnek, a' duda folyvást harsog, és a' vad öröm-zaj sokszor szerencsétlenséggel végződik.‘

„Valóban dörög — mond Vanuska hallgatózva — de a' zivatar másfelé vonul.“

„„A' csalogány sem zeng többé — rebegé Róza — keblem szorong, 's gondolatom szüntelen Anasztázia körül lebeg!“ “ —

‚Enyim is — mond Mártha Sándorra pillantva (ki magába mélyedve földre meresztett szemekkel ült a' hantpadon) — 's nagyon csalódnám, ha körünkből valaki nem hallotta volna a' muromi csalogányt énekelni.‘

Sándor, mintha nevéről szóllitnák, felriadt. — „Mit fecsegtek? — mondá boszúsan — hisz' régen volt az már, midőn hivott.“

Bámulat hangja szorult-ki minden jelen voltnak melljéből. — ‚Hogyan, Sándor! te hallottad a' muromi csalogányt?‘

„Igen — felelé huzott tompa hangon, mintha sirból hangzanék-fel; hallottam. És mint mindennek, ki hallja, nekem is szerencsétlenséget, árulást, 's dult élet-kéjt szerzett!“

„„Sándor!“ “ kiálta Róza megindulva,

„Hallgass hűtelen! — riadá vadul forgó szemekkel — te szegéd-meg az esküt, te dulád-fel élet-reményemet!“

„„Én?“ “ — rebegé Róza alig hallhatólag.

Sándor a' terjesztett rémülést látván, lassanként erőt vön magán, 's halavány homlokáról a' nagy csepekben függő izzadtságot letörülve, lankadtan mondá: „ah fejem! sebeim, mellyeket a' Törökök vágtak rajta, ismét vad fájdalommal égnek. Ugy érzem, ha e' sebek felszakadnának, 's véremet belőlek csörgedezni látnám, ismét meggyógyulnék.“ — Most Rózának nyujtá kezét, 's éltében először és szokatlan lágysággal mondá neki: „engedj-meg Róza! — vonásaid, szemed, tekinteted, megzavarák egy szerencsétlennek lelkét: én is földid vagyok!“

„„Hogyan? — riadá Róza örömmel, te Kozák vagy?“ “

„Vagy inkább csak voltam, — válaszolá Sándor — mert fajomat megtagadám.

„„Megtagadád? — kérdé Róza bámulva — mint tagadhatja-meg fáját, 's eredetét a' Kozák?“ “

„Még is azt tettem — viszonzá az ifjú hevesebben — és nagy okom volt azt tenni. Lát'd, midőn rokonaim köztt éltem, O-Cserkaszk még nem pusztult-el; még csak kevés Kozák költözködék Uj-Cserkaszkba. A' folyam sajátságait ismerve, büszkélkedének benne. 'S valamint a' Don parti harczos maga nemében egyetlen, és orosz országnak minden népe köztt hozzá hasonlithatlan nincs: ugy állott Cserkaszk is, az országnak egy városához sem hasonlithatva. Nyolcz hétig állottak őseink lakhelyei viz alatt, 's csak háztetők, templomtornyok és kémények mosolygának-ki barátságos vázokként a' hullámok közül; sajkán látogatá a' szomszéd szomszédját, barát barátait, midőn a' viz legfőbb pontra hágott. Utszák közepén magas állások voltak épitve, mellyeken a' lakosok járdaltak, ha még nem apadt-le egészen a' viz, vagy apadó félben volt; e' hidállásokrul más kisebbek vittek külön külön minden házba. A' lakok magas oszlopokra voltak épitve, mellyek alatt viz-apadás után buján tenyészvén a' fű, kényelmesen legelt ló és marha. Nem voltak-e e' változatosság, e' remény, vihar, áradás, 's nyugalom azon nagyra hevitő képek, mellyeknek a' Don parti lakókat már születésüknek órájától bajnokokká 's honvédeivé szentelék?

Azon nap, mellyen engem, uj szülöttet, a' bába atyám karjaira tett, kettős örömünnep volt, mert kedvencz kanczája is, melly őt sok véres csatán hordozá, e' napon csikózott-meg. Gyermek és csikó együtt neveltettek, mint testvérek. Én az istálóban mászkáltam, 's a' világos pej csikó velem szobában játszott; erőben izmosodva nevelkedém a' kancza-tejen, és előbb tanultam lovagolni, mint járni.

De egy ló sem hordozott olly kényelmesen, olly könnyen 's biztosan, erdőn és pusztákon, mint emlőtársam Kaska. Ez hivásomra előjött; hátára kivülem senkit fel nem vett, és minden időn hű társam maradt. De a' lónak élete korábban lefut, mint az emberé; midőn érezni tapasztalni kezdék, Kaska már elaggult 's kegyelemkenyérre jutott. Házam ellenében egy vén pusztán-nyargaló lakott leányával; részemre nézve nincs nevük, azért az apát csak vén Kozáknak, 's leányát — Sándor arczán keserű gúny mutatkozék — a' hűnek fogom nevezni. Az öreg izmos, aczél karú, vasból edzett férjfiú volt; csatázott az Abbasokkal, Törökökkel, Persákkal 'és Francziákkal. Az Istennek lerová kereszt-vetéssel adóját, de különben a' sátánnak sem tért volna ki utjából, 's kedvencz szava az orosz „ne bos" *) volt minden veszély ellen. Leánya gyönyörű alak, fölséges teremtmény 's a' cserkaszki szépek koronája vala. Figyelve hallgatá dalaimat, ha csendes alkonyon a' házam előtti padon éneklék. Nyájas barátsággal üdvözlött, ha vele találkozám; 's lassabban lépdelt, ha észre vette, hogy utána megyek; a' reggeli üdvözletet szeliden mosolygá felém; 's midőn este a' szent kép előtt keresztet veték magamra, lelkembe tapadt képével ballagék haza. Naponként biztosabbak levénk; énekemet már nem távulról hallgatá, hanem mellém telepedve 's részvéttel figyelt az ijász dalára, kit szerelme a' szellem ország sivatagjaira üzött. Atyja is kedvelt, 's kéjtelve mosolygott, ha Donskoy Demeter hősregéit hallá. De én szegény voltam, ő gazdag; pinczéjében dara és liszt helyett arany és ezüst állott fazekakban: igy szerelmemet megvallani nem merészkedém, de reménytelen keblemre még is enyhitő ír volt, ha a' réten tartott fegyverjátéknál szemei csak engem' kerestek, ha elhalaványodott, midőn a' ló alá vetém magamat, ha a' Donon tartott sajkázásnál csak általam akarta a' sajkát kormányoztatni, 's köszönetül fáradalmaimért a' tele kovsikot fejemre önté, és végre, ha egész napi pajzánkodása, enyelgése után, este elérzékenyült, elkomorult, mintha egy éji távullét is örökre elszakasztana egymástól. Hajh, sejtménye való volt! Egy óra, egy percz is elég a' halandóknak szivében és sorsában mindent feldulni. — Egy napon kedvesem háza előtt állván észrevettem, hogy a' gerendák, mellyekre épült, többnyire már szúette, reves, elkorhadt ócskaságok. Az öreget előszóllitám. — ‚Öreg! — mondám neki a' gerendákra mutatva — itt veszély van; ha a' kiöntő Don hullámait szélvész korbácsolandja lakaink felé, ezek leomlanak.'

„Ne bos! — felelé nyugottan — a' fa még őseink korából való; izmos, veszélylyel daczoló, mint azok "

*) Ne félj.

Ezen éven tömérdek hó esett, 's igy az áradásnak bizonynyal tetemesnek kelle leendni; még sem bátorkodám véleményemet az öregnek nézetei ellen vitatni: igy az épület illetettlenül maradt. — Egy reggel, midőn álomképeim még a' kedves körül lebegének, nehéz zörejjel hallok valamit lakom lépcsőin felmászni. Nyughelyemrül letekintek, 's im az istálójából felmászott Kaska örömmel nyeritett felém. Különösnek kellett történni, mi a' vén állatot hozzám felkészthteé. Ablakhoz ugrom; letekintek; 's im a' Don kicsapott árjai hullámzanak az utszákon; a' szelek vad üvöltéssel zugnak, a' habdagály perczenként nevelkedik, és az áradás, melly különben lassanként szokott feldagadni, az azovi tenger-öböl felől dühöngő szelek által felkavarva, óriási tömegekben dühös morajjal, hihetlen sebességgel iszonyú magasságra emelkedett. A' vén Kozák cselédeivel egy sajkán evezett-ki. — „Ne bos" — kiálta felém — a' lovakrul kell gondoskodni; leányom, a' renyhe rigó, még alszik. Én is lesiettem, ha még lehetséges lenne istálómba jutni, 's a' lovakat kiereszteni; de a' habok vissza riasztának: még is észre vettem, hogy az istáló üres; ez okos állatok elszakitván fékeiket a' mentő halomra siettek; csak Kaska maradt hű hozzám. Midőn felső kamarámba vissza térve ablakomról majd a' dagadó habokra le, majd a' felleges égre, mellybül most az eső záporként szakadt, feltekinték, ugy rémlett előttem, mintha az átellenben fekvő ház megrendült volna. Csalódás — gondolám ismét — csak a' homályos napnak köd-lepte es asszonyias félelmem üzik velem játékukat. De most ismét tompa moraj csapá-meg fülemet; a' gerendák alább süllyedtek — igy nem káprázolat volt látmányom. A' vihar 's hullámok ostromának kitett ház ingott és összerogyással fenyegetett. Most kedvesem az ablaknál halaványan 's halálos szorongás köztt megjelent. Karjait terjeszté felém; kiáltott; — vihar 's habzaj által elnyomott szavát nem érthetém, még is láttam, mit szenved; láttam, mi közel van a' veszély. Dühösebben üvöltének a' szelek, fölebb emelkedtek a' habok, 's mindig alább süllyedt az épület. Semmi csónak, semmi tutaj, semmi szabaditó nem volt kivülem közelben. A' szükség kényszeritett; az idő mult, 's minden pillanattal közelebb jött az épület összeromlásának percze, melly a' boldogtalan hölgyet kettős halállal vala eltemetendő. Végső szükség 's kétségbeesés eszközéhez nyultam. A' Kozák csak lován tud uszni; felpattanék tehát agg hű lovam hátára — melly örömmel nyalá kezemet, midőn hátán érzett — 's ablakon keresztül habokba szökteték. A' veszély nehány perczig uj erőt látszott Kaskámba önteni; sebesen szegdelé a' hullámokat, és veszély nélkül jutottam utsza közepeig, hol Kaska az álláson még fiatal erőben haladt keresztül. De most ereje hanyatlott,

a' veszély pedig mind inkább közeledett; a' ló lebukott; ismét ujabb erővel dolgozott 's ismét lebukott; de a' süllyedő házban kedvesem segély-kiáltását hallván irgalom nélkül üzém 's hajtám a' hű állatot, mig lihegve szuszogva ismét felemelkedék, 's végre a' házhoz ért. Kedvesem karaimba omlott; a' veszélyes háztól sietnem kellett; lovamnak enyhülést, nyugalmat nem engedheték, noha most kettős terhe volt. Nagy hortyokkal fujt a' ló; bár mint ütém, gyötrém, békén türte; de a' lehetlenséggel tovább nem küzdött; a' habok hullámzása 's vihar még is tul partra hajtottak. Már közel valék lakomhoz, midőn Kaska végképp' sülyedni kezdett.

(*Folyt. következik.*)

PESTI VIZSGÁLÓ.

Megjutalmazott jótett. Egy fiatal orvos bizonyos szegényebb sorsú israelita nőt, ki terhes chronicus betegségben sinylett, olly csüggedetlen szorgalommal ápolt, hogy az végre felüdült. A' fellábadt betegnek férje, nem jutalmazhatván egyébbel a' derék orvos fáradozásait, a' közelebbről kijátszott bécsi két házra egy sorsszámot ajándékozott neki, mellyet előtte való napon 3 pengő forinton vásárolt. A' derék orvos, ki csupán szánakozásból 's felebaráti szeretetből, jutalomra nem számitva, ápolá betegét, az ajándékkal megelégedett. De mint bámult-el, midőn a' nehány napi huzás után, sors-száma által 50.000 forintnak birtokában látta magát. A' jeles ifjúnak szerencséjén minden jó lelkű szivből örvend, 's elégülten kiált-fel: „végre még is igazságos volt a' szerencse.“

Északi fény; időjárat. A' milly száraz, hideg és zordon volt septemberünk 's részszire octoberünk, olly mértékben lágy és esős novemberünk. — Az északi fények, ugy látszik, egy pár évtől fogva szaporábbak nálunk, mint az előtt. A' folyó hónap első napjaiban, valamint ismételve 14-kén 9 óra után egész éjfélig szép északi fények mutatkoztak Budapest északkeleti részén. — Esős napjaink már két hét óta tartanak; 's ha bár mult héten nappaltiszta idő volt is, de estve felé többnyire borongani 's éjfél előtt esni kezde. 17-kén villámlás is tapasztaltatott 7—8 óra között estve.

KÜLÖNFÉLE.

A' londoni scherif lakomája. — Carol G., 's Montefiore uraknak, az ujonan választatott londoni 's middlesexi serifeknek, beiktatása alkalmával adatott fényes lakoma czélirányosan rendeltetett-el; a' vendégek minden kigondolható kényelemmel helyeztettetvén asztalhoz, legnagyobb szorgalommal vendégeltettek-meg. Az étkek sora a' „Courier“ szerint, következő volt.

1-sö fogás: tekenös békaleves, hal-étek à la matelot; tekenös békapástétom, tekenös békafricandeau, tekenös béka rostélyos, Calipash és Calipce (tekenős békák husa, ön tekenőikben elkészitve, 's feladva; Calipash a' háttekenőhez, 's Calipce a' hastekenőhez ragadt hus), gloster-lazacz, tengeri nyelv-filett à la Italien, eperlán-szemling (Stintfisch) felhasitott kabeljau- (tőkehal faja) fej, kövihal, tengeri márna, aranyponty, sült angolna, főtt és sült csibék, vesztfali sonka, nyelv, kappan, vadhúspastétom, galambpás-

tétom, hizlalt bárány negyed, rostélyon sült ökör felsárpecsenye, ürüczomb, franczia pástétom, lemezett pástétom, fiatal pulyka, cotelettek à la Maintenon, vadhusragout, vese pezsgövel.

Tálváltoztatás: vadczomb.

2-dik fogás: fáczánok, foglyok, fürjek, sárszalonkák, fiatal nyulak, fajdtyukok, nyírfajdok, hófajdok, olasz saláta, diák-pudding, olasz crêmes, udvari dáma-crêmes, Chantilly, brunszvigi gombócz, rák, osztriga, tengeri rák 's több efféle, torták, millefleurök, lepények 's a' t.

Csemegék: ananasz, tengeri baraczk, málna, czitrom; szöllő, dinnye, szilva, körtvély, mogyoró; befözött cseresznye, öszibaraczk, halyog makk, nektarin 's a' t.

Borok: pezsgö, xeresi (háromféle), moseli, hochheimi, portoi, sauternei, bordeauxi, tekenös-békapuncs.

Amerikai hirlapok. Az egyesült statusokban jelenleg szinte 1200 hirlap adatik-ki, mellyek évenként mintegy egy millio iv papirosra nyomatnak; ha e' 1.000.000 iv papiros összeragasztatnék, egyik földsarktól másikig — mint egy amerikai hirlap számitá-fel — négyszer érnének-el, bekötve pedig, az esztendönek minden perczére hat olly vastag kötet jönne, mint a' biblia.

A' göz nem uj találmány. Ha Richelieu akarja, 120 évvel korábban mutatja a' göz mindenható erejét. Sziv- szorulva olvassa a' jelenkor fija, mit a' bájos Marion de Lorme Cing-Marsról ir. Egy napon bizonyos éltes férjfiú jö a' bibornokhoz, 's reszketve fejtegeti ö eminenciájának, hogy csekély mennyiségü forró vizzel a' földet meg lehet rázni. Richelieu örültnek nyilatkoztatja a' férjfiút; az öreg véleménye mellett marad; Richelieu örültek házába viteti. Ugy van, a' göz elsö feltalálója a' Bicetre-ben mult-ki.

Lélek-ébrékenység. London e' napokban egy eddigelé hallatlan esetnek volt tanúja. A' jelenet iszonyú volt, 's mindenkit borzadással töltött-el. Green ur, öszutó hó 1-sö napján léggömbjén ismét levegöi utazást tön. Midön a' kötelek elvágattak, 's a' léggömb felemelkedett, iszonyodva látá mindenki, hogy azoknak egyikén egy segéd függve maradt, kit, elöbb mint észre venné, 200 lábnyi magasra ragadt az emelkedö léggömb. Ez állásban lebegett egy ideig ég és föld között; azonban egyszerre mászni kezd a' kötelen, 's bámulatos ugyességgel a' ladikba veti magát. Green urat, ki a' hajónak keményebb rázódásán kivül a' történttekből semmit sem vett észre, ámulásában majd guta üté-meg, midön 50 ölnyire a' föld felett elöbb egy fejet, majd egész embert pillantott-meg maga mellett. Véleményünk szerint ezen férjfiú szerencsésebb volt a' bécsi nagy házat elnyerönél. Mert lélekébrekenységet, bátorságot 's izom-eröt nem mindenki nyer a' természet sorsjátékából, mint ezen akaratja ellen levegöi hajós.

Ben-Sidi. Bizonyos franczia utazó következö esetet, mult éven Damietten mint valóban megtörténttet, beszélt-el egy társas körben. — Ben-Sidi, a' bölcsességéröl ismeretes Arab, egy napon gondolatokba melyedve a' nagy mecset felé lepdelt, ott imádságát végzendö, midön az egy mellékutszán befordulónak fülét egyszerre több asszonyi hangtól kisértt szivmetszö sikoltás hatja-meg, a' közelebbi házból kihangzó. Ben-Sidi arra intézi leptet, 's egy bolt ajtajánál bizonyos szegényebb sorsú nöt lát, ketségbeesés fö hangján a' prophétához segedelemert esdeklöt, mellette pedig mintegy hat éves fiú, kinek

kara egy érczkannába volt dugva, könyörgött a' körülállóknak, szabaditanák-ki karát. Több nember iparkodek a' gyermeken különféle mód által segiteni, de sikeretlenül: a' kanna szája sokkal szükebb volt, hogysem nyilásán a' gyermek átbocsáthatta volna kezét. A' kétségbeesett anya fájdalmában porban fetrengett. Ben-Sidi a' csoportulatot kis ideig némán vizsgálván, szerényen lép egy nőhez kérdve, mi van a' kannában, melly kérdésére felelé a' nő: „mogyoró!“ Az Arab minden további szó nélkül a' gyermekhez lép: —„halld csak, fiacskám — mond a' gyermeknek, arczát simogatva — ha azon nehány mogyorót, melly most markodban van, egy pillanatra elereszted, mind tied lesz, mi az edényben van.“ — Alig követé a' gyermek Ben-Sidi intését, 's lám, az összeszoritott ököl által többé nem gátolt kéz szinte tudatlanul simult-ki a' kanna szük száján. — „Ben-Sidi, Ben-Sidi! — hangzott most minden ajakról — dicsértessék Allah nagy neve, mert ezt Ben-Sidin kivül más meg nem tehette volna; csak ő, a' legbölcsebb, képes illyesmire!“ — Az Arab ez alatt már eltünt a' nagy zarándoktanya szegletenél.

EMLÉKMONDÁS.

A' bölcs.

— — Mindig jó előre
Az eszét veszi kérdőre,
'S azon, a' mi képtelen,
Nem aggódik szertelen.

KIS JÁNOS után —

A' munka 's elfoglaltság tisztitani szokják a' képzelődést, 's igen csillapitják az indulatokat. VAJDA után K. H. K. J.

Szenvedély. Egy fő, egy általános szenvedelem hozza a' sokáig szendergett erőket mozgásba; az uralkodik a' homály fölött, mig a' titkos küzdés, névtelen sejditések és vágyak köztt folyton foly; az emeli-föl a' fátyolt, midön sziv és lélek lépcsönként eszmeletre jönek, bizonytalan hánykódás után irányt és czélt veendők; az vezet-fel a' pályára, vagy zárja-be előtted a' pályát a' szerint, mint befolyását jó vagy bal csillag alatt fogadtad, és annak neve: szerelem. SZEMERE 1835. Auróra.

Gondolatok. — Tudatlan a' tudományt nem szivelheti; mert ez neki az, mi szemfájósnak a' napsugár.

Oktalan a' tudatlant jó ösvenyre soha sem vezette.

SZÁVICS.

Számrejtvény.

Fejem' lábommal ha veszed,
két egész ezret számlal,
Add közepem még ezekhez,
'S mellettök még ötven áll.
Milly sok ez! 's még is föm nélkül
Elsőm vonva tünemény,
Bár természet java. — Illyen
Életünk; — csak képzemény!

S. Karolina.

Előbbi rejtvény: 1) Olló. — 2) A' kalibát. — 3) Bútor. — 4) Czinteremben. — 5) A' viadal. — 6) Az ajtóba.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

96.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön november **30kán 1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Félévi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' muromi csalogány.

(Folytatása.)

Kétségbe esve, végső erővel emelém-fel a' kedvest, ki ablakom párkányába kapaszkodva megmenekedett, 's nekem is kezét nyujtá, magához huzandó. Fél terhétől megszabadult szegény lovamba ismét uj életerő ömlött; megragadám serényét, hogy magammal együtt őt is megmentsem. De az én erőm is hanyatlani kezdett, és agg emlőtársam magával a' mélység felé huzott. — ‚Bocsásd-el serényét, engedd a' lovat sülyedni!' — kiáltá hévvel kedvesem. — Ezek voltak szivemet duló első szavai. Erősebben ragadtam-meg a' ló serényét; bünnek, gyalázatnak tartám a' szegény hű állatot feláldozni. De most a' tul parton iszonyú zugás 's ropogás köztt a' ház összeomlott; romjai a' tajtékzó habokat magasan locsesantak-fel; a' szelemen rohanásában köntösömet érve lovamról lerántott; eszmélet-lenül ragadá-meg karom az ablak keresztfáját: a' nagy zuhanás házamat is megrendité, 's midőn a' felzavart hullámok csillapulni kezdének, Kaska hidegült testét zuzott agygyal láttam az omladványok köztt uszkálni. Szégyen ugyan, de megvallom, lovamat megsirattam; mert a' hűség, melly emberi kebelben már nem található, igen ritka a' földön. Szivesen szoritá-meg az öreg Kozák kezemet, midőn leányát szabadnak látta. „Most egyszer a' tojás okosabb volt a' tyuknál" mondá. Midőn azonban házának puszta helyére mutattam, ravaszul mosolygva egész nyugodtsággal mondá: „ne bos, *) öcsécském, jövő őszön diszesebben álland lakom, mint állott; mert a' pénzes fazekak kölcsönöznek." De a' kedves lény nem rejtegeté tovább érzelmeit; ő tulajdonom lett, vagy inkább én övé. Minden szavamat, pillanatomat kilesé, minden léptemről számot kért, 's én örömest hordozám szerelem-kovácsolta békóimat, de még sem bátorkodám a' tartomány szokása szerint atyja elébe lépni, leányát nőmül kérendő, mert iráutami barátsága darab időtől hidegedni kezdett.

Egy vasárnap reggelén azonban magához hivatott. Ünnepélyesen volt a' szoba diszitve; ezüst tányérok csillogtak a' ház falain,

*) „Ne félj."

székek és padok czifra takarókkal voltak behuzva, 's az asztalon kenyér, só, és pálinka állott. Őseinnk nyak-'s fül-ékeivel diszitve ragyogott szerelmesem; olly szép, olly kedves, és még is olly komoly volt, hogy előttem valami idegennek tetszék. Az öreg reám komoran nézve dörmögé: „szégyen, gyalázat, hogy nekem, ki több rubelt mutathatok elő, mint te kopek-et *), magamnak kell leányommal ollyan embert megkinálni, ki egyebet nem tett, csak hogy azt haláltól menté-meg; 's még is megteszem. A' leány mostantól fogva jegyesed, te pedig eljegyzett mátkája. 'S ha vonakodnál velem szerencsés utódok egésségeért inni, még menyegző előtt megütlekel ipad; mert ha „ne bos" szavamjárása szerint tettél volna, már unokákat ringathatnék ölemben!"

Milly boldoggá tett e' percz, ki nem mondhatom. Az öregnek kezét, szakálát csókolám-meg, 's jegyesemnek keblére rogytam. A' mellék-teremből barátaink, szomszédaink léptek elő a' popától vezetve, ki kezében a' szent képet tartá. Mi megcsókolván szent Olga képét, e' csók által egymásnak eljegyeztettünk. Most a' vendégek megajándékoztak, és a' mellék terembe vittek, hol a' gazdag mátka-tál volt nézésre kitéve. Innét mindennel bőven teritett asztalhoz mentünk, hol minket főhelyre ültettek. Három napig tartott a' lakomázás, mellyből nekünk, jelen lenni tartozóknak, részesülni nem volt szabad. Elhatározák, hogy visszatértemkor — mert az önként vállalkozók között valék, kik a' kaukazusi határ-őröket valának felváltandók — nőmet haza vihetem. Fájdalommal, de erős hittel, 's bizalommal váltam-meg tőle. Ő pedig sirt, 's azt állitá, mivel a' cserkaszi hölgyek bájlóbbak a' kozák hölgyeknél, hogy őt elfelejtendem. Hűtelennek, árulónak mondott, és szemrehányásokat tön, hogy lovam halálát megsirattam, és elválásunkkor nem könyezém. E' boszonkodás és neheztelés még kedvesebbé tette az imádottat előttem; mert méltatlan szemrehányásaiban szerelme nagyságát hittem kitörni. Ajulva rogyott barátnéi karaiba, midőn elindulék. Neki fogadott hitemet tisztán 's mocskatlanul megőrzeni megesküdtem: 's az ég hallá eskümet. Utánunk vonult csapataink folytonosan hozák üdvözletét. — Egyszer azt izené, hogy midőn alkony homályában magánosan kamarájában ülve felőlem gondolkoznék, balalaikámról egyszerre minden hur lepattant; 's azt hitte, azon órában lettem iránta hűtelen. — Azon időben hegyi rablók ellen harczoltam, 's vérem több sebből ömlött. Még is megborzasztott e' titkos szellemi intés; de másképp' fejté azt meg a' sors, mint emberi elme. Igy folyt-el fél év. A' tél beköszöntött, 's e' környékben a' további

*) Kopek, orosz rézpénz neme. 100 kopek tesz egy rubelt vagy 10 grivet.

háborúskodást lehetlenné tette. E' mellett a' meggyőzetett Kaukázusiak különben sem mérészeltek barlangjaikból előbúvni. — Egy reggel csapatunk tisztje megszóllitott: „Sándor, lovagolj Isten nevében haza, 's kelj össze aráddal.“ — Más nap hajnalán már lovamon ülék haza felé nyargalva egy bajtársommal, ki kór nejét vala meglátogatandó. Utazásunk utóelőtti napján fáradt méneink már nem juthattak enyhely alá. Igy egy sürű erdőben kellett éjszakáznunk; a' hideg dermesztőbb lön; csak a' sürű fák hó-szakálos karjai óvának némüleg a' csipős szél ellen, melly éles fegyverként metszé arczunkat. Cserkaszi burkánkat *) szorosabban vontuk tagainkra, 's nyugodni dültünk. Minden fáradtság mellett is kerülé az álom pilláinkat; azon gondolat, hogy olly közel hazánkhoz 's még is elhagyatva vagynak, gyötré szüntelen elménket; érzelmeink búsak 's komorak lettek; csak egyes töredezett szavakban közlöttük egymással keblünk zaját. Bajtársam kór nejéről gondolkozott, én pedig utánam epedő jegyesemről. Végre, midőn már a' szender pilláinkon ült, szelid lágy hangok zengtek fölöttünk. Felriadánk, 's im egy csalogány olly epedve, olly sziv-olvasztólag csattogott fölöttünk, mintha csak szellem 's nem test volt volna. Csalogány e' rideg élethagyott vadonban, csalogány e' kemény hidegben!

„Mi ez?“ — kiálték. — Bajtársam, ki szokatlanul megindult, felelé: „ez a' tartománynak rejtélyes dalnoknéja, ez a' muromi csalogány.“ — „És mit jelenthet nekünk?“ — kérdém. — Bajtársam elfogulva felelé: „halált, veszélyt, romlást 's bűnt jósol, ha emberi sziv felett zendül-meg dala. Imádkozzunk kór nőmért, ki talán most vív a' halállal. Imádkozzunk magunkért is, hogy a' kisértő rém távozzék körünkből. 'S midőn igy szorult szivvel imádkoznánk, mindig hangosabban dalolt a' csalogány; mig végre szivrepesztő fájdalmas hanggal elnémult. Most ismét siri csend terjedett körültünk, 's bajtársam elővoná pálinkás kobakját.

„Ne igyál! — mondám neki aggódva — a' hideg dermesztő, 's az évnek e' részében nem jó, ha éjjelre pálinkát iszik az ember.“ — Erre sokat jelentőleg nézett rám mondva: „ki tudja, ha éppen most nem hasznos-e“ 's fenékig kiüritvén a' palaczkot, keresztet vete magára és elszunnyadt. Nehezen 's hosszú szünetekkel hallám az alvót lélekzeni; szememet csak későre nyomta-be az álom, de az is nyugtalan volt; zavart, iszonyú álomképek gyötrének. Midőn reggel fölébredék, alig tudtam dermett tagaimat mozgatni. Felálltam, de bajtársomnak semmi neszét nem hallottam. Már kezdém hinni, hogy fölkelt, és tovább ment; azonban még lábaimnál feküdt, burká-

*) Burka, nemez bunda (Filzmantel).

jába bonyolódva, mint este ledült. Felakarám költeni, 's im egy lelketlen, fehér arcz meredt reám; a' szerencsétlen megfagyott; a' mohón ivott pálinka megfojtá. — „A' muromi csalogány" valót jósolt — sugá egy belső hang keblemben; és most azon sötét sejtmények lengének agyamban, hogy az én napom is borulni kezd. Bár mi vágygyal vont is az atyai lak maga felé, bajtársom hidegült porait temetlenül nem hagyhatám. Hamar kész a' bajnok sirja! — Kardommal a' hóban sirt ástam neki, a' szendergőt fehér ágyába fektetém, 's fenyő-gallyakkal befedtem. Csak most, miután munkámmal kész valék, vettem észre, hogy rabló vadaktól vagy a' hidegtől menekvő lovaink elhagyának. Messze kellett távozniok, mert hivásomra, fütyölésemre nem jöttek-elő Igy gyalog kellett utamat folytatnom; a' mozgás felhevitett tagaimba uj erőt önte; 's minél közelebb juték hazámhoz, annál inkább gyorsabbultak lépteim. — Már hallám hazámnak üdvezlő harangjait; ünnepélyesen 's vidoran zugtak; ismeretes hangjok köszöntve lengett felém. — Most a' városba értem; ennek utszái üresek voltak; csak nehány ajtóban álló vén anyóka bámult rám, mint siri rémre. — Az ut fáradalmai, a' mult éj iszonyúsága bizonnyal halaványan tanyáztak arczomon; azért egy mellék-utszára térve kedvesem házához siettem. Fenn dobogó kebellel léptem-át a' nekem szent küszöböken; itt, mintha most is eljegyzésem ünnepét tartanák, minden azon módon volt. A' szent képek, falak ismét ezüsttel, aranynyal csillogtak; a' drága szőnyegek ismét fel voltak teritve, 's az asztalokra bor, ser, nalivki, sütemény és halak rakva. Mindenütt viasz gyertyák égtek fényes nappal is, 's a' mellék-teremben ismét nézetül volt kitéve a' mátkatál. — De senki sem jött üdvözölni elömbe; egy lélek sem mutatá magát; minden szoba üres volt, 's én a' házból kiindultam. Kapu előtt, az utszán fel, kis fenyő-galyakkal volt az út teritve; ez jelelé-ki vándorlandó ösvényemet, 's a' templomba vitt. Fél uton a' vissza térő ünnepies nász-vonallal találkozám; jegyesem jött a' svalkik előtt egy idegennel. Midőn meglátott, elhalaványult, 's ájulva rogyott-le, valamint elválásunkkor. Az öreg atya hozzám rohant, 's kezemet megragadván lakába vitt, és én csak azt láthatám, mint tért-le a' megzavart ünnepélyes vonal a' zöld ösvényről; mint vitte az ájultat egy szomszéd házba. — Most az öreggel magamra valék. Keményen tekinték rá, a' történtekről számot kérendő; 's im! haját illy rövid idő alatt fehéredve, homlokát redőkkel boritva, izmos tagjait elgyengülve látom. — „Sándor! — zugá heves boszúval — öreg napjaim megbecstelenittettek. Leányom hűtelen lett hozzád, 's másnak esküdött hűséget; nem Kozáknak, még Orosznak sem, egynek azon képmutatók közül, kiknek atyjaik templomainkat megszentségteleniték,

kiket kantsukákkal üztünk, kiknek vére fegyverünk élén folyt, 's csontjaik téreinken porlanak.'

„A' muromi csalogány!" — zugá egy belső hang keblemben, 's távozni akartam. Az öreg nem hocsátott, vigasztalni igyekezett. — O! e' pillanatban nem volt számomra vigasztalás. Midőn szemeimet a' vigasztalásra szorult vigasztalótól elforditanám; balalaikám tünt szemembe, melly porosan, elfeledve, egy szögletben függött. Leragadám; hurjai, mint jegyesem jelenté, mind leszakadtak. — „Mikor történt ez?" kérdém az öregtül. — ‚Hm! — dörmögé az öreg — sok hét előtt; a' Franczia játszani akart rajta, 's minthogy nem sikerült, boszúból a' hurokat tépé-le. O nőnemi hűség!'

Most Sándor boszús fájdalommal még egyszer a' hurok közé nyult, azok nyöszörgve lepattantak; aztán a' balalaikát egy fa derekához sujtván, mankóit kapá, és eltünt.

„A' szerencsétlen — sohajtá Róza elfogult kebellel — valót szóllt, 's nyomorának én is szerzője vagyok. — „„Te is?" kérdé Masinka bamulva. — „Igen — viszonzá Róza — egynek bűneit egész nemzetségben látogatja-meg az Isten, mond a' szent irás Ama szerencsétlen, kiről beszélt, testvérem volt. — „„„Testvéred?"" kiálták többen. — Róza nehéz szivvel válaszolá: „egy atyának 's két anyának gyermekei vagyunk; az ő anyja görög, enyim orosz nő volt. Midőn amaz emlitett méltatlanság történt, keresztanyámmal voltam. — „„Boldogul él-e?"" — kérdé Mártha. — „Rövid volt ábránya, hosszú fájdalma, 's bűnét már sirhant fedi" — viszonzá Róza. — „„Ég bocsássa-meg vétkeit!"" — kiálták egyhangúlag.

Beszéd közben a' zivatar közelebb jött; mennydörgés iszonyú morajjal zugott. — „Siessünk haza! — mondák az elcsüggedt nők — szent Iván éje megkivánja adóját." — Midőn távozni akarnának, ismét megzendült a' csalogány dala. Mindnyájan mintegy leszegezve állának. Széltől üzetett fellegek tünelgtek a' csillagok rezgő fénye előtt, 's a' hold, mint szélvésztől hányatott sajka, hullámzott a' fellegek között. Iszonyúbban harsogott a' dörgés, vadabban orditott a' szél; rémitőbben csikorogtak a' berek fái, 's a' fellázadt természettel mintegy versenyelve, mindig hangosabban zengett a' csalogány panasza. — „Ez nem halandó lény! — nyögé Róza, szinte ájultan támaszkodva egy fához — ez maga a' rettenetes i n t ő n é. Igy énekelt Igor halálakor; igy keserge, midőn Sándor szerencsétlen lön." — Most a' csüggedőket hirtelen kábító fény lepé-el; lélekzetük elszakadt, szemfényök káprázott, vad fájdalom nyilamlott agyukon keresztül; a' fák csikorogtak, földrázó harsogással zugott-le a' villám és Róza reszkető kezébe hullott valami. Egy kis madár volt, a' villám-sujtotta csalogány, ki magának halotti dalát éneklé! — (*Vége következik.*)

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 's TUDOMÁNY.

Levegő behatása az állatokra. — A' brüsszeli ünnepalkalmával **Margat** ur levegői útazást tön, melly utjára egy kalitkában két verebet vitt magával, hogy rajtok a' levegő változásainak hatását vizsgálja. 1500 toise-nyi magasságban az érezhető hidegnek munkálódását még nem mutaták ezen kis állatok; csak erősebben összehuzódtak, és eledelt nem akartak elfogadni. Midőn ismét földre szállottak, mohón rohantak az elejekbe tett vizre.

Nap pályájának viszonya különböző éghajlat alatt. — Berlinben és Londonban $16^1/_2$ óraig tart a' leghosszabb 's $7^1/_2$ óraig a' legrövidebb nap. — Stockholm és Upsalában $18^1/_2$ és $5^1/_2$; Hamburgban, Danzigban és Stettinben 17 és 7; Sz. Péterváratt és Tobolszkban 19 és 5; Torneón $21^1/_2$ és $2^1/_2$ óraig; Vanderhouson Norvegiában tavaszutó hó 21-től nyárhó 22-keig folyvást nappal van, Spitzbergában pedig $3^1/_2$ hónapig tart a' leghosszabb nap. — Ugyan olly hosszúk levén az éjek is, az alunni szeretők ott ugyan kedvökre kialhatják magukat

Legnagyobb zelnicze. — Ortaván, Teneriffa sziget fővárosában, tenyészik jelenleg a' legszebb 's legmeglepőbb zelnicze (Dracäno Draco) **Franchi** ur kertjében. Ezen fa nemcsak a' kanariai szigeteken legnagyobb, hanem kétségen tul egész világon. — 60 lábnyi magasra nyulik-fel; törzse közel a' földhez 72 's közepén 39 láb átmérőjü. Mintegy 18 lábnyi magasban 12 ágra oszlik-el a' törzs, mellyek közé egy asztal van helyezve, mellynel 14 személy már gyakran egész kényelemmel ebédelt. E' jeles fa mostani alakjában már 300 év óta áll, mert még a' Spanyolok is — ámbár a' legszebb erdőket felduláK Teneriffa sziget meghódoltatásakor — sértetlenül hagyák. Képzelhetni, hogy a' fa látása most is minden útazót meglep: jelenleg még buján sarjadzik, 's tán még 500 évet is átélend.

Alligator leölése. — Macgregor Laird Niger vizén útazásában azon módot, melylyel a' Niger parti lakosok ezen állatot leölik, igy irja-le. — Hajónktól nem messze, egy homoktorlaton, láttunk egyet ezen állatok közül heverni. Két benszülött azonnal sajkára kelt, a' homoktorlatnak egyik részére evezett, és vigyázva az állat mellé mászott. Midőn közelébe értek, egyik felállott, 's egy 6 lábnyi lándsával a' szörnynek farkát homokba szegezte. Most közttök heves tusa kezdődött. A' lándsás férjfiú minden erejéből tartá a' földbe furt lándsát, 's felmászott reá, minthogy állását, majomi ügyességgel, minden pillanatban változtatni kellett. Társa azonban hol ide hol oda szökött; 's midőn szerét teheté, egy hosszú késsel az állaton tetemes sebeket ejtett, 's bámulatos ügyességgel ismét tovább szökött a' szörnynek iszonyú torka elől, mig az állat azon különös sarok körül, mellyet farkán keresztül a' másik Néger furt, sebesen forgott. A' mintegy fél óraig tartó tusa az alligatornak halálával végződött, mellyet a' győztesek azonnal darabokra szeldelve, honfijaiknak a' parton eladtak. Illyen tusának szerencsés vége természetesen az állat farkát leszegező férjfiúnak ügyessége 's erejétül függ. Ezen emlitettnek forgásai és szökései különös nevetségesek voltak.

KÜLÖNFÉLE.

Unatkozó folyam. — Napoleon egykor Poitiers-re teendő utjában a' kis Clain folyam partjára ért, melly hullámaival Poitiers falait locsolja. A' folyam partján több karót láta Napoleon felállitva, mellyek egymásboz kis

távulságban a' városig nyultak, 's rajtok köbösbetükkel e' szavak valának olvashatók: „unatkozom, unatkozom!“ — A' viznek minden csavarodásánál látá Napoleon ez igéket, 's a' folyam mintegy közbe sohajtá: „unatkozom, unatkozom!“ — Poitiersbe érve e' különös jelenetről tudakozódó császárnak ezt felelé a' biró: „Sire! ez igék a' folyamnak fölségedhez intézett kérése. Munkátlanságát unja szegény, 's azért esedezik fölségednek, tenne hajókázhatása iránt rendeléseket; azon esetben unalma kétségen túl távoznék, 's hullámai foglalatos keringéssel lejtenének.“ — A' folyam könyörgését Napoleon kegyesen fogadá; munkásokat rendelt-ki, a' folyamot hajókázhatóvá teendőket, és e' munkálatok darab ideig szakadatlanul folytattattak. A' szeszélyes sorsnak azonban szerencsétlen időszakot, a' folyam munkálatának nem kedvezőt, tetszett napi rendre hozni, és ezeknek következésében, a' szegény Clain, mint halljuk, még most is unatkozik.

Angol pénzvesztegetés. — Az Angolok valami tárgy iránti vágyuk kielegitésére semmi költségtől nem irtóznak. Igy fizetett a' napokban Sparks lord bizonyos kertésznek egy csipkés levelü Georgina példányért 30.000 tallért.

Parisi naplopó. — Franczia hirlapok nem régiben egy naplopóról szóllottak, kit közönségesen „le gamin de Paris par excellence“-nak neveztek, 's kit törvényszék elébe idéztek. Neve Theophil. — Kis korában a' kofákkal küzdésben találá fő gyönyörét; uraságok kocsijának bakjára szökött, és a' benn ülőket kigunyolá; 's több efféle. Utóbb csapszékekben üzé pajzánságait. — St. Denis szigetén tánczmulatság tartaték uz utóbbi napokban. Theopil benyomul, 's mesterségét üzni kezdi. Lárma támad; két rendör ajtót akar mutatni a' rendzavarónak; ez kisiklik kezeikből, asztalokat székeket felforgat, 's kiugrik. A' folyam-parton üldözői utól érik. Pajzánunk menekvést nem látván, megadja magát, 's békén megy közöttek. A' hidon sebesen megragadja egyiket, 's vizbe rohan vele. Theophil ügyes úszó; de szerencsétlenségére a' rendör is az. Most vizi tusa támad közöttük; a' partokat tömérdek nép lepi-el, elégülését zajos tapsokban nyilvánitja, a' győzőre fogadást ajál és fogad-el. A' naplopó fölülkerül, győz 's partot ér; de, o sors! a' part felett áll már az őt megragadandó rendör. Ismét habok közé merül, üldözőjét megragadja, 's viz alá nyomja. De a' tusa végre egyenetlen lesz; Theophilt elfogják, ki a' törvényszék előtt azzal menti magát, hogy üldözőjét nem ismerte rendörnek, mert viz alatt nem lehet az egyenruhát meglátni. — ‚Mielőtt elitélhetne a' törvényszék — mond merészen — be kell bizonyitania, hogy én tudtam, kivel küzdök.‘ — A' rendőrök most maguk esedeztek e' vásott fiúért, ki igy csak hat napi börtönre itéltetett.

Beteg eladatása. — Londonban egy ház ajtajára ragasztott iv-papirosról következő jegyzék olvasható: „minthogy A. sebész ur, hivatalát B. urnak engedé, kérettetnek mind azok, kik elözőjét bizalmukkal megtiszteltéki, következő bajaikban B. urhoz folyamodjanak.

Tévesztett csók. — Briscoe, vándor szinész-csapatnak igazgatója, vaksága daczára is hőseket játszott a' szomorú, és szerelmeseket a' vig játékokban, ezen év tavaszán Staffordshiren. A' nézö közönség csak akkor tudá-meg, hogy vak, midön egy napon a' jegyesének adandó csókot az atya szerepét játszó szinésznek arczára nyomá.

London iszákosai hajdan és most. London lakosai, különösen az alsó osztály, annyira iszákos volt 100 év előtt, hogy három annyi sze-

szes italokat-mérő ház vala keblében, mint most, ámbár c' főváros akkor mostani terjedtségének alig volt harmada. — 1737-ben 207 fogadó, 447 vendéglő, 551 kávéház, 5975 sörház, 8659 pálinka-mérő ház volt a' város falai között, noha a' lakosság száma nem haladá-meg a' 630.000-et; a' genevai pálinkából egy év alatt 7.000.000 gallont szörpöltek-fel. — 1835-ben 1.776.500 lélek laká Londont, 's csak 5.000 vendéglőben méretett szeszes ital. Ha tehát az 1737-ki lakosság számát a' mostanival összehasonlitjuk, megbizonyodik, hogy azon korban 9 szer annyi csapszék volt, mint jelenleg. — Mondja most valaki, hogy a' korszellemmel nem haladunk az erényességben is.

Gazdagon teritett asztal. Azon lakománál, mellyet Vellington herczeg a' vaterloi csata évnapján adott, négy millio forintra becsültetett arany 's ezüst edény fényelgett az asztalon. A' London falai köztt találtató ezüst 's arany edénynek értéke csak ötödfél millio forintra becsültetik.

EMLÉKMONDÁS.

Gonoszság. Inség.

Víg a' gonoszság lelke, ha lelke van,
És a' legázolt emberiség fölött
Épitni mér emlékezetre
Templomot, oszlopokat magának.

Midőn nyerít a' pajkos öröm, 's magát
Hizlalja lármás múlatozásiban;
A' dolgos és ártatlan inség
Sir, szomorú mezejére nézvén.

VIRÁG.

Magyar nőszülés. — A' jó magyar legény könnyen nyilatkozik; a' jó magyar leány nem igen zárkozik; 's igy köztek hamar megkészül, mit az égben elvégeztek. FÁY után

Leány hiúsága gyakran csak játékká teszi a' szerelmet, 's igy sohajtása a' hüséget, mellyet a' szellő minden felé vihet.

GAAL után K. H. K. J.

Maximák. Kisebb szerencsétlenség valamit el nem érni, a' mit kivánnunk, mint valamit megnyerni, mit nem kellett volna kivánnunk.

ECKARTSHAUSEN után S. KAROLINA.

Igen zsiros konyhák mellett többnyire sovány végintézeteket találni.

A' szerencse olly virág, melly igen ritkán nyilik az érdem kertjében.

UDVARY.

Szórejtvény.

Szép helység az egész, sziklájin Torna megyének;
Első hárma vidíthat, mérsékelve ha nyelted;
Négy lábú vad lesz végső három jegye nélkül.

BALOGH ISTVÁN Torna vármegyébül.

Előbbi rejtvény: MaLoM, álom.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

97.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap december 3kán **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön Félévi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' testvér mint barát.

(Novella)

Gyujts fáklyát Hymen, már hinti töményit az oltár,
'S illatozó fellegbe borul a' templomok öble,
És már a' szerető pár között áldásit elosztá
Juno papja, 's örök frigygyel kötelezte hitét-le.

DAYKA.

Verhovina és menyekző.

A' megelégedésen alapuló boldogság, tiszta barátság, édes magyar hazánknak nem csak azon részein virágzik, mellyeket a' természet anyáskodó keble termékeny smaragd szőnyeggel vont-be, mellyeken a' szem örömest mereng, hanem a' miveltséggel ismeretlen nép, az egekre nyuló sziklák öblei, az egyszerűség körében is. Példáját mutathatja ennek Verhovina. Itt huzódnak-el azon hegylánczok, mellyek lengyel országot magyar honunktól elválasztják. Ezen hó-koronával ragyogló hegyek között a' legszembetünőbb Priszlop, mellynek gerinczét közepétől aljáig fenyves rengetegek fedik; több bérczfolyam ered itt, 30—40 lábnyi magasról rémitő zuhanással a' völgybe rohanó.

Ezen hegy tövében nyulik-el Leszecsava, 15—20 rendetlenül szétszórtt utszából álló orosz falucska. — Nyári délután volt, 's Leszecsava lakosai egy ház elébe csoportoztak, mellynek mintegy 3 ölnyi magas oldal-falai fenyődeszkából, ablakai rendetlen kivágásúak valának, teteje bemohodzott szalmával 's helylyel-helylyel száraz falevéllel volt fedve. E' ház elébe gyült a' nép, mellynek maga viselete valami ünnepélyes lakomára megjelenést mutatott.

Az olvasót, ki még e' környéken nem járt, nem lesz érdektelen e' természet szülötteinek arczvonásaikkal megismertetni. — A' férjfiaknak erőteljes arczán szenvedély, komolyság vonásai mutatkoznak; szinök piros; a' fekete szemöldök szélesen huzódik szemeik felett; orruk sashorgas; ajakuk kiduzzadó; állukat göndör szakál övedzi; izmos testük az ott uralkodó hideggel daczoló. Fejükön mezei virágokkal piperézett kalap ül; testükön üng lebeg, mellynek széles, lobo-

gó ujjai különféle szines czérnával kivarvák; lábszáraikra harisnya, 's lábfejükre bocskor feszül kényesen. A' nőnem hasonlag piros, egésséges; öltözete csupán üng és katrincza.

A' népcsoport közül három tárgy tünt-ki különösen: egy ifjú, ki a' ház talpgerendáján ülve, egyik lábát másikára veté, 's állát térdére gyámitott könyökén pihentetve, kis, ugy nevezett, Rákóczi-tajtpipából kékes fellegeket gyüjtött maga körül. Mintegy 24—25 tavasz mosolyghatott az ifjú felett; barna arczából két kökény szem villogott; homlokán nyiltság ült; vonásairól szelidség, emberszeretet sugárzék; ajkain örökös nyájas mosoly mutatkozott A' széles vállú ifjúnak derekára kurta, setétzöld magyar dolmán feszült, keskeny arany sujtással körülszegve, 's eleje számos apró gombokkal elhintve; lábszárait buzavirág-szinű magyar nadrág takará; kordován csizma nyikorgott fényes aczél-sarkantyúval lábain; kis gömbölyű selyem kalap ült göndör barna fürtjein. A' körülálló népnek szolgai készsége, melylyel minden mozdulatára figyeltek, a' helység földes urát gyanittatá benne. Mellette egy ősz öreg ült, kinek idő-barázdalta arczáról viszontagságok között leélt 60—65 év nézett-le komolyan. Végre egy fiatal nő és férjfiú. A' mintegy 23 evű ifjú merész, bátor tekintetű; arcza egy azok közül, mellyek a' léleknek valóságos tükrei; éj-fekete haját görbe rézfésű szoritá hátra; 's a' fürtök gazdag csigákban hevertek vállain. Piros, pozsgás, zömök termetű orosz hölgy volt, kit az ifjú büszke érzettel karába zárt; kerekded arczáról egy pár csintalan szem kacsingatott az ifjúra; fejét mezei virágokbul font koszorú kerité. Ugy hiszem, olvasóim mondás nélkül is rá ismertek az apára, vőlegényre, és menyasszonyra.

Midőn naphanyatláskor a' vigadó sokaság oszlani kezdett, egy embert láttak a' kert-keritésen átszökni. — 24 éves lehetett a' férjfiú, 's barna arczának vonásai, mellyeken felzudult indulat harcza látszott, a' fennebb emlitett ifjúnak vonásaival sokban megegyeztek. Öltözete, egyszerű kis fekete dolmán, hasonló szinű csizmába huzott nadrág 's kék merino-mellény volt; válláról hosszú kovás puska csüggött-le gondatlanul. Öröm-rivalgással tódult a' csapat elébe, 's barátságosan üdvözlé, mellyet alig látszott észrevenni. A' barna ifjú hévvel rohant karjaiba, 's „Lajos! Imre!“ kiálták különböző hangon, melly keblök érzelmeit nyilvánitá.

„Urfi! én is itt vagyok“ — szóllitá-meg az érkezőt a' magát észrevétetni akaró vőlegény.

„Üdvözlek Haurela — mond az ifjú — tán menyekződet ülöd?“

„Igen!“ — felelé a' kérdeztetett.

Nehéz sohaj szorult-ki a' kérdezőnek kebléből e' szóra „menyekző;“ — elkeseredve nézett az égre; szemeiben egy könyűt zuzott-

szét, 's Lajoshoz mintegy félig sugva mondá: „jer velem haza, itt nem mondhatom-meg, mit akarok; nagyon fel vagyok hevülve, 's e' boldogok, ez örvendők zaja még inkább háboritana, mint sem nyugalmat hozna!“ — És sebesen voná-el maga után a' fejét búsan rázó Lajost.

„Szegény urfi — mond Haurela kis szünet után — ő tanult, iskolákat végzett, 's im egy együgyű pór boldogabb nálánál. Szép ifjú, boldógabb lehetne; de hiába, az ég végzését változtatni nem lehet. Szent Miklósra! én őt sajnálom.“

„„Mi is!““ — zugák az elkomorult községnek személyei, kik jobbágyi hódolatukban azt hitték, ha földes urok szomorú, ők is szomorkodni tartoznak, 's különféle érzések és gondolatok között a' kis lakot, melly nehány percz előtt még öröm laka volt, elhagyák.

A' papi lak.

Komoran, szótalanul ment a' két ifjú egy kis udvarba, a' papi lak udvarába. Egy dombocskán állott e' házikó, a' többitől abban különböző, hogy külseje be volt tapasztva. Az udvaron egy rozzant ól állott, 's mellette nehány kazal széna és szalma rokon rendetlenségben. A' kaputól a' házig két sor fenyő között ment az ut; ezen uton mentek ifjaink, 's a' lelkészt, a' ház előtt kis lóczán, magába mélyedve találák. Meglepetve tekintett-fel tisztes lelkészünk az érkezők zajára, 's az „atyám! kedves atyám!“ kiáltással feléje rohanó ifjút „Imre, fiam!“ szavakkal keblére zárá. A' mintegy 70—75 éves lelkésznek melljére csavarodó ősz szakála, redős arcza, 's örömkönyűs szemei szent borzalommal tölték-el a' két ifjúnak keblét.

„Ismét a' régi, dult kebellel tértél haza, ugy-e? — kérdé az atya — az idő nem enyhité fájdalmaidat?“

Imre eltakará szemeit, mellyekből könyzápor omlott, 's hosszú lélekzet után, töredezett szóval, mintha ez igékkel lelkét lehelné-ki, alig hallatólag rebegé: „holnap lesz menyekzője!“

Lajos egy fának támaszkodva, részvéttel, szorult kebellel nézé a' szomorú jelenetet.

„Menjünk-be! — mondá a' lelkész elcsüggedt fiját ápolva — agg testem a' Priszlop csipős szellőjét már nehezen türi; menjünkbe, ott benn sird-ki magadat, ha könnyebbülést remélsz az által. — Urfi! — mond Lajoshoz fordulva — ha egy szomorgó atyának és szerencsétlen fiúnak körétől nem iszonyodik, tisztelje-meg szegény lakomat.“

Tiszta, csinos volt a' szoba, mellybe mentek; közepén egy félig gyalult, félig faragott tölgyfa-asztal állott; mellette hasonló anyagú 's készületű székek; egyik szögletben gazdálkodva vetett ágy, másikban vörös 's zöld tulipánokkal festett nagy örmény láda.

„Toderevich tehát megtagadá tőled leányának kezét?“ — kérdé sohajtva a' pap.

„Meg! — mondá tompa hangon a' kérdeztetett — térden állva esengtünk én és leánya az öregnek: de a' fukar Örmény többre vágyik; neki egy papnak fija, egy becsületes ember, kevés; neki csak pénz és nexus kell. — Ah! mért nem vagyok gróf, mért nem gazdag? De nem, a' pénzt és rangot, mint boldogságom rablóit, utálom! — Miért nem tudok hivatalt vadászó, hizelgő, áruló, mért nem sátán lenni?! más üdvén boldogságot vásárló sátán?“ — Most Imre vadul kaczagott, olly vadul, hogy az öregnek testét jéghideg futá-el. — „Mért nem tudok sátán lenni?“ — kiáltá még egyszer keserű kaczajjal, 's ágyra rogyott.

„„Jó éjszakát tisztelendő atyám! — mond Lajos — távoznom kell; hidd-el, helyzetem nem kellemesb tiednél; jó éjszakát!““ — 's kezet nyutjva tavozék.

Hajnalban egy köpönyegbe burkolt lovas áll-meg a' papi lak előtt; lováról leszáll, gondosan körülnéz, de senkit nem látva tovább iramlik, 's a' fenyvesek között csak hamar eltün.

(*Folyt. következik.*)

ELBESZÉLÉS.

A' muromi csalogány.

(*Vége.*)

„Tüz van! tüz van! kiálták rémülve a' faluból. Ijedve tekintének-fel a' futók, 's a' czikázó villámok kéklő sugarán keresztül láták az égés vérpiros lángjait felcsapkodni. A' villám a' templomot gyujtá-meg. Hullámozva omlottak mindenfelől a' tüzet oltandó falusiak: de a' nagy ajtót, mellynek kulcsait a' sekrestyés ijedtében nem találá, kinyitni lehetlen volt, a' vihar pedig vad dühhel élesztő a' lángokat, mellyek iszonyú kivánesisággal nyalakodtak a' fa-épületen. Most a' harangok is kongni kezdettek. Bámulva néznek-fel a' lakosok; 's irtózatos tekintet! — ott a' magasban, ott a' lángörvényben egy ember, Sándor, állott. — Mint jött e' szerencsétlen, e' nyomorék, a' toronyba, 's mit akart ott? — Távulról is vöröslék a' látkör, 's e' rejtvényt megfejté; a' szomszéd helységben is tüz volt. Sándor e' tüzet nyilván meglátta, 's azért sietett a' toronyba, hogy a' lakosokkal a' közelgő veszélyt tudassa. — „A' hátulsó ajtón ment-be — kiáltá egy hang — el a' hátulsó ajtóhoz, szabaditsátok-meg!“ — 'S mindenki oda sietett. — Az ajtó nyitva volt, de itt a' láng is vadabbul 's dühösebben pusztitott. Kábulva, lélekzetet vesztve tántorogtak a' legmerészebbek is vissza; csak egy l é n y

rohant e' szikrázó pokolba. Csak egy pillanatig vetett reá árnyat a' tüz; széles selyem övét, mellyet a' kozák hölgyek rendszalagként viselnek vállukon leeresztve, még lángolni látták, 's többet nem. — Róza, az arany emléket nyakán tüzesedni érezvén, leszakitá 's tovább haladt. Felülről égő üszkök, lángoló gerendák hullottak szikrázva 's utját gátlólag; de ő tovább haladt. Élesebben, hangosabban zugták a' harangok halotti dalukat; de ő tovább haladt. Most azon helyre jutott, hol a' toronyba vezető lépcsőnek kellett volna lenni, de az eltünt! E' pillanatban a' tető is leomlott; az olvadó harangok tüz-lávája lerohant. Róza összerogyott és — kivülről fájdalmas riadás harsant-meg; mert a' tetővel a' falak is leomlának. Egész épület szikrázó tüz-halommá vált. A' templomnak csak azon oldala maradt fenn, hol a' szent oltár állott. Lángon 's szikrázó omladványokon keresztül rohantak a' falusiak, a' két szerencsétlennek holt testét kikeresni, és — Isten! mi nagy a' te hatalmad, kegyességed kiapadhatlan forrás — a' nagy oltárkép „az idvezitő itéletét a' bünös nő felett" tárgyazó, lángok által helyéről elmozdittatván leesett, 's esésében egy kis tetőt képzett. *) Midőn a' lakosok ezt bámulva felemelék, Róza térdelt alatta halaványan, imádkozva, 's csak akkor rogyott-le eszmélet nélkül, midőn magát mentve látá. Ölében Sándor feje nyugvék, mellyen a' sebek ismét felszakadván Róza ruháját ömlő vérükkel festék.

Sándor felgyógyult, beforradt fej-sebeivel komor kedvélye 's ember-gyülölsége is eltünt; ismét barátságos, szelid lön; szemei csak ápolónéján függtek, ki ágyától soha sem távozott.

Esztendő mulva készen állott a' templom, igaz, ismét csak fábul, de csinosabban és téresebben mint az előtt. És midőn a' püspök az uj templomot felszentelé, egy kecses hölgy térdelt a' „bünös nő felett itéletet tartó idvezitő" képe előtt. Buzgón nézett-fel az isten-emberhez, 's ajkai kellemesen susogák: „néném vétke eltörültetett!" — Oldalánál egy halvány ifjú térdelt; Eucharius hozzájok lépett, 's a' párt összeadá.

Ha a' forgó sors olvasóink közül valamellyiket Uj-Cserkaszkba viszi, keresse-meg Sergeics Sándort, 's örvendjen szerencséjének.

KISS IVÁN.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Victoria regina. — Angol lapok ismételve értekeznek az uj vizi liliomról, mellyet Schomburgh ur Guianában talált, 's az angol királyné nevéről Victoria regina-nak nevezett. A' füvész-társaság gyülésében is (melly Londonban őszelő hó 7-én tartatott) uj találmánynak hirdették e' növényt, ámbár nem egyébnek látszik lenni, mint mellyről Pöppig, utazási raj-

*) Az orosz templomok oltárképei fára festvék.

zában (II. 432 l.), Euryale amazonica név alatt emlékezik: Frorieps pedig azt jegyzékeiben (1832. 757. sz. alatt a' XXXV. kötetben) füvészileg irja-le.

Therydomis. Jourdan ur a' tudományok akademiájának Parisban egy jegyzéket nyujtott-be a' közép franczia országban felásott egyik ó világi kérödző állatnak csontjairól. — J. ur ezen állatot Therydomis-nak nevezi. Foggyökereiből itélve a' délamerikai tarajos sül fajához, nevezetesen a' Synether és Sphigyurekhez, söt méltán némelly Echymenekhez is hasonlit. A' pofacsontnak elörésze azonban nagyobb kifejlödést mutat; minek következésében inkább turkáló állatnak hisszük. A' felső állkapczában — az alsót még eddigelé nem találták-meg — egy harapó-'s négy záp-fog van mindenik felén. A' harapófogak meglehetös horgasok, de még sem félkör idomúak. A' fogak közép nagyságúak, 's külső mázuk különösen elölről vastag. Minden záp-fognak három gyökere van, kettő ki-'s egy befelé. Fejének nagyságáról itélve, a' Therydomis az erdei patkányhoz hasonlitott, csak valamivel vastagabb volt.

Örökült állati ösztön. — Bizonyos Knight ur azt bizonyitá-meg Londonban a' királyi akademiának, hogy az állatok természeti ösztönt örökülnek. Egy fiatal tacskó kutya, mellynek szülöi görényvadászatra voltak tanitva, 's egy fiatal fürjész-eb, mellynek elei több nemzedék óta szalonkakeresésre használtattak, együtt neveltettek. Midön mindegyik természetes martalékját elöször megpillantá, kitünö hévvel rohant üldözésére, társának martalékjával nem gondolva. Knight ur azt állitja, hogy több fiatal fürjészebet látott már, mellyek a' szalonkát olly könnyen megtalálták, mint ezen mesterségre nagy gonddal tanittatott szülöik. Egy fiatal vizsla, mellynek elödei sebzett vadak felkeresésére 's elhozására voltak tanitva, olly hiven végzé e' szolgálatot, mint a' legkitanultabb kutya; bár arra soha sem tanittatott.

KÜLÖNFÉLE.

Az egyiptusi pascha szerailja. Nem régiben két asszonynak engedteték-meg a' szerail belsejébe hatni. Ezeknek egyike a' következöket közli tapasztalásáról. — Mi vagyunk — igy ir a' nö — az első szabad keresztény hölgyek, kik ö magassága kéj-templomába bejutottunk, 's hihetöleg számos évet nyelend-el az örökség tengere, mig ismét valaki e' kegyelemben részesülend. Megpróbálom az általunk látott csuda-dolgoknak leirását. En és Jenni kétszer voltunk Ali Mehmet haremében, elsöbben a' szultannét meglátogatók, másodszor ö magasságánál egy egész napot töltve. A' kert ajtajánál mindkét izben 12 néger eunuch fogadott-el, kik csavargós, magas és lombdús fákkal fedett sétányon — mellyre a' nap sugarai soha sem hatnak — egy mesterséges halmon épült kioszkhoz vezettek, honnan a' kertet, egy második sövényként környezö ligetre fölséges kilátás van. De e' fiatal odaliskok a' tévelynek minden csavargásával ismeretesek, és biztosan haladnak lomb-ernyöik alatt. Az emlitett kioszkban 3 rabnö huros hangszeren játszott, 's más kettö lejtett. Ez utóbbiak aranynyal himzett piros bársonba voltak öltözve, 's bö bugyogójok gazdag redökben granát-szin czipöjökre homorult. Egy ujj nélküli 's a' mellen végig nyitott dolmánka tagjaiknak szabad mozgást engede. Egy aranynyal himzett gaze-öv kecsesel szorult a' derékra, 's meglepö ellentétben ragyogott a' sötétzöld dolmánka szinével.

Beléptünkkor félre tevék a' csinos rabnök hangszereiket, hogy a' kert közepén fekvö palotába vezessenek. Itt csatarendbe állitott száz nöt találtunk, fejéret, feketét, aggot's ifjút, kik mind a' szultanné kiséretéhez tartoztak. Ö

belső teremeinek ajtajában várt ránk, egy tuczat favoritától környezve, mellyek fénylő és csábító tábori kart képeztek. A' nagy terem, mellyen keresztül vittek lépteink, fejér márványnyal van padolva; középen egy 15 láb átmérőjü vizmeder (bassin) diszlik, mellyből az igen csinos 's gazdag faragványokkal ékesitett mennyezetig lövel-fel a' vizsugár, 's onnan permetegben hull alá, mellynek szálló cseppjein keresztül a' megtört napsugarak, aranyzott ablaktáblák, 's redőzetek rojtjai tündéri fényben ragyognak. A' fal körül egész teremben fejér selyem vánkosok helyezvék, 's alattok áttördelt ezüst virágos perzsa szönyegek nyulnak-el. Mihelyest beléptünk, kávé 's pipával kináltak-meg. Az igen szép, de nem jelentő arczú szultanné mintegy 35 éves. Öltözete gazdag 's választékos volt, gyémántokkal és drága kövekkel egészen elhintve, 's maga körül vakitó fényt terjesztő, mellyet a' szép favorita-koszorú fényessége még inkább nevelt. Ennyi ragyogványt egybehalmozva soha sem láttam; a' fénytenger szemeimet nehány pillanatra elvakitá, és társném hasonlag bámulva állott. Mind e' mellett is láttuk, hogy mi szintén bámulat tárgyai vagyunk. Miután leülésre helyet mutatott a' szultanné, öltözeteinket vizsgálá szorgalmasan, 's egy rabnő által, ki angol nyelven jól beszélt, tudtunkra adatá, hogy azok neki igen tetszenek, és kandiságát felingerlék. Több képzeményes tárgynak, — melly öltözeteinken feltünt — mire használhatását tudakolá; de figyelme még is leginkább kesztyüinkre esett, nehány pár kesztyünek birhatása iránti vágyát élénken nyilvánitá. Övcsatot is kivánt hordozni, és enyimet a' derekára kötött schavlra vonó. Ezen ékesség feletti élénk örömét látva, megkértem, engedné a' csatot neki ajánlanom, mellyet ő csakugyan minden vonakodás nélkül el is fogadott; 's kész vagyok hinni, ha kesztyüimmel megkinálom, hasonlag elfogadja.

Fél egyre ismét néger eunuchok jöttek minket a' terembe hivni, hol az ebéd várt reánk. Ujjainkra szagos vizet öntének, 's kértek, követnők lépteiket. Nyomukon haladva egy tágas terembe értünk, mellynek közepén kis asztal állott, de ez, az arany teritőnek daczára kellemetlen érzést gerjeszte bennünk. A' sevresi porczellan tálak többnyire csorbák 's repedezettek voltak. Kés, villa hasonlag franczia készitmény volt; de nem igen csinos; én pedig azon ügyetlenségből, melylyel a' szultanné kést kalanat 's villát használt, azonnal átláttam, hogy ezekkel csak rendkivüli esetekben szokott enni. Nekünk két két asztalkendőt adtak, egyiket ruhánk védésére, másikat kezünk törlésére. Ebéd alatt nehány négernő folytonos legyezés által igyekezett körünkben a' levegöt hüsiteni.

Ezen élesztés nemét, melly több izben elfojtá lélekzetünket, alkalmatlannak találtuk. Az ételek sebesen hordattak-fel egymás után; 35 tál étek jött asztalunkra, mi 4 személyre valóban iszonyú sok; négy személyre mondom, mert ő magassága csak egy agg mulatt nőt tartott magánál ebédre, kinek átható vizsga szemei többször kényszeritének szemeink lesütésére. Asztal után ismét illatos vizet öntének a' fiatal rabnők ujjainkra, és kávéval 's pipával kináltak-meg. Mig dohányoztunk, a' szultanné imádságát végzé, ezt naponként ötször szokta tenni. Imádságát végezve hozzánk jött, 's Európában maradt kedveseinkről enyelgett velünk, 's a' hozzájok minél hamarabb juthatási vágyunknak nyilvánitása különösen mulattatá. Három órakor az eunuchok, kik bevezettek, ismét érttünk jövének. Talán soha sem haladt-el gyorsabban napunk ennél 's nehéz szivvel váltunk-meg a' szultanné tündér-termei 's kertjétől, hogy cahiroi kisded lakunkba visszatérjünk.

Léghajózási düh. Az Angolok, mint mindennel, már a' léghajózással is tulságoskodnak. Mult napokban a' vauxhalli kertből három léggömb emelkedett-fel egyszerre, 's a' merész utasok szellős pályájokon egy párszor találkoztak egymással; mi több, annyira megközeliték egymást, hogy a' ladikokról kölcsönös burnót-ajánlások is történnének.

EMLÉKMONDÁS.

Sorsunk.

Fényleni 's bukni alá a' magasról, itteni sorsunk.
Esni tanulj legelőbb ember, felleng'zni ha kívánsz,
Mert e' földgömbrül minden lény eltünik, és a'
Gyáva enyészetnek feneketlen ürébe zuhan-le.
A' ki korányokor még kormányoz népeket, az már
A' ködös alkonyaton gyászporba temetve heverhet.

V-i BARNA.

Pénz.

Pénz a' kor istene;
Ki törhet ellene?
Igy volt, igy lesz a' világ.

KISFALUDY KÁROLY után K. H. K. J.

A' jótékonyság olly diadal-kapuja az emberiségnek, mellyet a' hálátlannak szivében állitunk-fel. A' jótékonyság e' földön ismert minden hálás tárgynak egyike, melly leghamarabb elavul, mert róla leghamarabb szoktunk megfeledkezni. B. E. U-ból.

Gondolatok. — Hol mindenki parancsolni akar, de teljesitni egyik sem, ott öregebb az, ki erősebb: de elegendő tudomány és nevelés nélkül az erősebb legroszabb.

Ne légy bárány farkasok, sem farkas bárányok között.

Az eszes ember kevés szóval mond valót: az esztelen sokkal semmit.

SZÁVICS.

Betürejtvény.

B-vel franczia szó, magyarossan mondva utazhatsz
Azzal; városban többnyire láthatod őt.
Cs-vel helységnek neve Szala, Békes, Tolna, Biharban;
Veszprém, Vas megye is birja hasonlag emezt.
Egy hős versezetünk czimeül szerzője adá még;
H-val szomszédod telke különzi magát.
T-vel nagy nép volt 's Europa veszélye, dulója;
Most is létez még, ám de homályba borult.

V.

Előbbi rejtvény: Borzova.

Figyelmeztetés. — Esztendőnk utósó hónapjába lépvén által, kérettetnek e' folyóirat tisztelt pártfogói, hogy ennek jövő évi lapjai iránt még e' hónapban, 's minden hátramaradás eltávoztatása végett mennél előbb méltóztassanak megtenni rendeléseiket akár a' cs. k. postahivatalokon, akár Pesten a' kiadó hivatalban.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

98.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön december 7kén **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön Félévi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' testvér mint barát.

(Folytatása.)

Ismeretség.

Imre iskoláit végezvén, Szigeten, egyik rokonánál tartozkodott, 's hivatalra készült. — Itt ismerkedék-meg Lajossal; itt esküdtek egymásnak örökös barátságot. — Lajos korán vesztvén-el szülőit, gyámság alá került. Gyámja Imrének azon rokona volt, kinél tartozkodék. — Imre tél elején jött Szigetre. Nyugtalan szivvel várák a' közelgő farsangot, mellynek zajos napjaibau sok örömet reménylének élvezni. Eljött végre az ohajtott idő: de Imrének sziv-nyugtalanságot 's élet-elégületlenséget hozott. Egy este, mellyen a' tánczvigalomra mind két nemből számos ifjúság jelent-meg, midőn a' teremben fel 's alá sétáltak, egy rózsa szinű nehéz atlaszba öltözött leánykát pillantának-meg. — 18 éves lehetett a' leány; arczán a' legszebb rózsa-pirosság hajnallott; karcsú teste nem feltünő magas; nefelejts-szemei fölé két piócza-iv borult; magas, emelt homlokán méltósággal párosult szelidség foglalt helyet; szög haja gazdag tekercsekbe fonva koronaként ült a' szép főn, mellyet számtalan drága kövekkel tündöklő arany abroncska keritett; a' karcsú vékony derékről fejér habos selyem-öv folyt-le. Szóval festői ideál. — Imre keblében a' hölgy láttára egy különös hur rezdülvén-meg, Lajostól hévvel kérdezé, kicsoda a' szép hölgy. — Lajos, ki Czilit ismeré — igy nevezék a' leányt — barátját bemutatá neki. — Szó szót vált, az ifjúnak nyilt tekintete, édesdeden ömledező szavai mélyen érdeklék Czili keblét. Tánczoltak, fecsegtek együtt, 's mielőtt a' tánczmulatság szét-oszlanék, már kéz szoritá a' kezet, szem a' szembe tapadt, 's másik tánczmulatság alkalmával a' szerelmöket egymásnak megvallók végetlen boldogok voltak.

Farsang vége felé Lajos megszóllitá Imrét, házasodnék-meg: „legszebb curiámat irom neked át, ha még e' farsangon haza viszed nődet — mondá egy napon enyelgve barátjához. Imrét, ki Todere-

vics leányát — mert Czili az ő leánya volt — fiatal szerelmének egész tüzével szereté, könnyű volt reá beszélni; és szerelmi lelkesedésében gyakran kiálta-fel: „add nekem Czilit 's egy darab száraz kenyeret, és nem cserélek Crösussal.

Toderevics.

Azt is kivánnák talán olvasóim tudni, ki lehet ez a' Toderevics. — Szigeten, az ajtatos szerzetiek kolostorával szembe egy bolt áll, mellybe az emberek csomósan jártak ki 's be. A' bolt felett egy fehér táblán nagy kiáltó betükkel állott Toderevics Illés neve. A' boltos legények, mintha tüz égne talpuk alatt, ide oda futnak, árúikat demostheni ékesszóllással magasztalják, az elmenni akarókat tömérdek átkozódások közt, hivják vissza, 's esküsznek, hogy a' portékát a' kivánt áron, ha csak károsodni nem akarnak, nem adhatják. Toderevics maga két heringes hordó köztt egy kötet tőkehalon, mint éles elméjének valóságos képjelén ül, 's ölyv-szemekkel néz szét, nehogy kár essék a' boltban. — Sürgő legényeit látván, negéddel gondolá: én is ugy sürgöttem, 's alkudoztam hajdan; de most ur vagyok. E' gondolatra fényes körökbe csapott-át elméje, 's e' szó „ur" — ugy érzé — mintha őt még egyszer akkorára emelné, mint valóban volt. Mint meghallottuk, nemességért is folyamodott; de azon válaszra, hogy nem rőffel mérik, kedvét veszté azt tovább is keresni. Ezután csak pénz és nexus volt egyedüli vágya. Toderevicset éppen nem számithatjuk a' szép férjfiak közé, 's bajosan hisszük, hogy valamelly képiró vagy szobrász Antoniust akarván készitteni, mintának fölkérte volna. Feje bár mellyik kulimászos bödönjével mérkőzhetett volna; fülei két füstölt lapoczkaként őrzék az iszonyú tököt; meredt szemeiben nem igen volt több elevenség, mint heringjeiében; orra egy ragyavert sárga ugorkához, 's arcza egy vizhordta hegyoldalhoz igen hasonlitott; állát pedig ritka, inkább serte, mint szakál kopott kefeként őrzé. Kissé pupos hátán rövid kék öltönyke nyult-le. Rábaközi lőcsnek beillő lábszárait magyar nadrág födé, 's jól táplált hasát kurka takará a' tél hói hideg ellen; de gazdagságával durvasága is nőtt emberünknek, 's ebben bár milly bérkocsisnak leczkét adhatott volna.

A' durvaságnak szinte elválaszthatlan társa az ostobaság. — Illés valóban ostobább volt a' zebránál; gondolkodni csak pénzről tudott; alkun kivül mást nem értett, olvasni pedig csak a' szentek életét szokta; mert a' szentekkel barátkozni — mint mondani szokta, — igen hasnos dolog. Illésnek különös tervei voltak egyetlen leányával a' szép Czilivel; ezt nézte a' horognak, melly által nexust remélt foghatni. Leányát nemesnek adni, — mert a' nemességet méltóság lépcsőinek tekinté, mellyen minden hivatalra felhághatni — erősen

eltökélé; 's gazdagnak, hogy az ő pénze amazéval, vagy is inkább annak jószágával összeolvadván, az ország első dynastáival vetélkedhessék. Illésnek kivánatát a' sors csakugyan remény fölött is pártolá; mert bizonyos O*** Eriket, inkább csak névről, mint vagyonról bárót, a' szép Czili, vagy inkább csillogó aranykái annyira megbájoltak, hogy kezét atyjától megkérné.

Ah, ez nagyobb szerencse volt, mint a' nagyravágyó Örmény kivánná; 's miután a' báro még azt is bizonyitá — mit az illyesmin kapkodó Toderevics előtt könnyű volt — hogy Latorczot az ő őse fogta-el, csaknem mindenre kérte, venné-el leányát. Ő ugyan korán sem tudá, ki volt Latorcz; de különös nevéről legalább is a' japoni császárnak gondolta. Báro vejének közbevetése által már lelkében előre látta magát megnemesittetni, az első házakba eljutni, 's végre még az udvarhoz is, az udvarhoz! a' monarchának bemutatva, ki őt, ha vejének közben járására nemességet kaphatott, — kegyesen fogadja, vállát megveregeti — mint ő néha elégülése jeleül (de már ekkor nagyon leereszkedett) számvivő legényével tevé — 's azt mondja —

Most egyik boltos inas vállát érintve vendéget jelente. E' háboritás által jövendő légváraiból földre rántatva boszúsan 's morogva kelt-fel, mint a' tánczra késztetett medve, 's inasára olly szemet vete, mint a' telhetlen koldus vet rád, ha fél krajczárt nyomsz markába; legényeit vigyázatra inté 's távozék.

A' jelentett vendég Imre 's Lajos voltak. Lajos vonásain hideg komolyság vert tanyát; Imre ezer kétes gondolattól gyötretve, mint halálos itéletét váró, habozva állott. Imre már megsugta szándékát reggel Czilinek a' templomban — mert atyja parancsából minden reggel templomba kelle menni, 's imádkozni, hogy, sok vevő jöjön. Czili, noha mi jót sem reménylett, apjának nézeteit ismerve, kedvesét még is bátoritá, 's ifjaink most e' czélból keresék-meg Illést.

„Mivel szolgálhatok? — kérdé a' két ifjút különöst tekintettel, melly külsejekkel nem elégedést mutatott, végig futó Illés.

Ifjaink rövid beszéd után szándékjokat előadák. Imrét a' szerelem bátorrá tevé. Szerelmét fellengő, heves szavakkal rajzolá, 's beszédét Czili kezének megkérésével végzé.

Midőn egy hegyke ficzkónak orrára fricskát nyomnak, nem bőszül-fel inkább, mint Toderevics az ifjak szavára; mérgében fútt, tipegett, tüszögött, végre, bősz vére csillapulásával az ifjakat gúnyos tekintettel végig nézé, 's vigyorogva olly hangon röfögé, melly az egeret fogó sül hangjától nem sokban különbözött: „mit? leányomat egy orosz pap fijának? ha ha ha! hisz szegény az ur, mint

a' végképp' elbocsátott agg közkatona. De ugyan hogy is lehet egy tinta nyaló illy vakmerő; még leányomat adjam neki? ha ha ha!'

„Mit röhög az ur? kérdé a' felboszontott Lajos — köszönje-meg, ha egy nemes ifjú, ki nem füstölt sódoron hizott-meg, veje akar lenni.“

Imre halaványon állott, 's reszketve, mint a' bokron felakadt és széltül ingatott avar.

Toderevics, ki a' füstölt sódor sértéseért ismét felindult, epével mondá a' fél holt Imrének: ‚különb ember kérte-meg már leányom kezét, ki a' mellett, hogy nemes, még báró is, 's igy a' nemesnél valamivel több.'

„Sok szerencsét hozzá! — Az is különös érzetű lehet! Jer, Imre, hagyjuk itt ezt a' penészes olajos hordót! — Sajnálom az urnak leányát, kit a' természet és sors minden széppel és jóval megáldott, csak egyet tagadott-meg tőle t. i. jó-lelkü becsületes atyát. Isten velünk örmény uram!“ — 's az ajtót becsapva távozának.

‚Vigyen-el a' manó!' — dörmögé az Örmény, ki csak most vevé észre, kogy jó adag igazságot dörzsöltek orra alá. — ‚Csak lássa az ember! mivel leányomat rothadt czitromként nekik nem vetem, még gorombáskodnak velem! De miként is jöhetett ezen gondolatra? tán leányom is egyet ért vele? — Ezer mennykő, ha ugy volna; ezt mindjárt meg kell tudnom!' — 's eltipegett.

Imre zuzott lélekkel ment haza. Hiába vigasztalá őt atyja, a' jámbor öreg, hiába biztatá Lajos barátja; kedélyét sem az emberek, sem a' nyiló természet bájai föl nem deritheték. Magányosan, fej-csüggesztve járt; kebléből nehéz sohajok emelkedtek-ki, 's arczán a' kiömlő köny-patak szinte egész barázdát vont. Négy hónap, négy örökkévalóság folyt-le illy kinos állapotban életéből; minden nap búval kelt, búval feküdt-le, 's ha szemeit meglopá is az álom néha, azonnal rémülve szökött-fel; mert álomképei a' kedvest más karján tünteték elébe.

Egy illy kinosan átvirasztott éj után Szigetről levelet kap; mohón tárja-fel, olvas: 's valamint, ki kurta kigyóra tapod, hirtelen megrendül, ugy szintén ő, a' különben is sápadt, még inkább elhalaványult; mert a' levélben egy barátja azt irja, hogy Czili férjhez megy, 's a' vonakodót negyed nap mulva viszik erőszakosan férje karaiba. Imre szivet metsző felkiáltással, bőszülve rohant atyjához a' szobába, 's ennek kérdésére „mi baja? némán nyujtá a' levelet, puskát ragadott, kalapját fejére csapá. 's kirohant.

Dult képpel, vadul forgó szemekkel, égre meredt hajjal ért Toderevicshez; térdre rogyott előtte, kérte, rimánkodott, ne tenné boldogtalanná. Czili vele esengett: de a' kemény szivü Örmény sátá-

ni gúnynyal mondá: ‚az illy sódoron hizott Örménynek leánya megbecstelenitené a' nemes orosz papnak koldus fiját!' — Toderevics most a' porban fetrengő ifjúnak hátat forditva boltjába ment.

Imre kétségbeesve jött vissza Leszecsavra. Ezen utjából visszatérve láttuk őt a' lakodalmi nép köztt megjelenni.

A' pénz.

Nagy lármával megy a' verhovinai hegyen egy tarka népcsoport kocsikon 's lóháton. Ünnepélyes öltözetekről itélve lakodalmi nép lehet. Elől a' vőfény lovagolt fejér lovon, melly tán azt tartá ősének, mellyért Swatoplug országát eladá; mert olly kényesen lépdelt, mintha ő lett volna az első mén, mellynek hátán emberi lény ült: de Attila sem ült büszkébben Leo előtt, mint a' bokrétás nyalka vőfény. Utána egy kocsiban azon barna sereg ült, mellynek Rondahátán lakó faját, az „életképek irója" olly szivrehatólag megénekelé, 's kedvére pengeti sodrott selyem huros hegedűjét. Ezek után egy csinos hintóban Toderevics Illés ült kevély tekintettel, valamint a' diadalmi pompával haza térő romai hadvezér; oldalánál leánya, letört liliomként kiszáradt szemekkel, tompa kétségbeesésben ült, kivel atyja a' vőlegény jószágára indult — mert vejének már előre pénzt adott, hogy kis jószágot vásárolván, magát birtokosnak vallhassa — és a' lakodalmat ott akarta tartani. Ezek után több hintó jött, csinos öltözetű mindkét nembeli népséggel.

Az igy vig zsibajjal ballagóknak különös látmány tünt szemeikbe. A' hegyet koszorúzó erdőből egy fiatal oláh tört elő vigan szökdécselve 's ujjongatva, magasan tartva feje fölött fénylő tallérokkal 's aranyokkal szinig töltött kucsmáját.

Toderevicsnak meredt szemei a' pénz láttára ugy csillogtak, mint a' vizsláé, ha vadat lát; 's mintha minden gyorssága és fürgesége lábába szállt volna, olly hévvel szökött-le a' kocsiról, 's mohón kérdé az Oláht, honnan hozná a' pénzt.

‚Onnan a' szirt-oldalból dumnye! — válaszolá az alig lihegő — kedvesem a' szerecsen király kincsét megtalálá, melly ott három nagy kádban van, 's én már ma 10-szer fordulok igy megrakodva.

A' három ördög fiú, mellyeket Csongor a' három hegyre küldött, nem iramlott sebesebben czélja felé, mint a' násznép az Oláhtól mutatott hely felé. Toderevics olly sebességgel ügetett utánok, mint csak potrohos hasa engedé. De alig tüntek-el a' fák között, a' pór a' kucsmájában volt pénzt bőr tüszűjébe önté, Toderevics kocsijához szaladt, és a' menyasszonyt, kinek más érzésekkel csatázó szivét a' kincsszomj nem markolá-meg, óriási erővel ölébe ragadá, 's a' sikoltozó, megrettent leánynak valamit fülébe sugva terhével a'

hegyről lefutott, és az erdő-szélben egy készen álló lóra pattanva, a' fenyves árnyában nem sokára eltünt.

(Vége következik.)

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 's TUDOMÁNY.

A' dögvész topographiája. Az angol természet-vizsgálóknak egyik utóbbi ülésében, az ismeretes Urguhart ur egy értekezést olvasott-fel e' tárgyról. — 1834-ben Konstantinápolban tartozkodása alkalmával azon házban, hol lakott, dögvész ütött-ki. Intették öt, hogy távozzék a' halálnak ezen lakából: de ő vonakodott; a' beteg felgyógyult, 's másnak semmi baja sem lön a' házban. Egy belföldi azt mondá neki akkoriban, hogy veszélytől nem félhet; mert azon részében lakik a' városnak, hol a' dögvész halálosan soha sem dühöng. Ezen észrevétel által figyelmessé tétetve, vizsgálni kezdé, mi lehet oka, hogy a' városnak egyik része mentt a' dögvésznek halált ontó leheletétől, mig a' másikban kártékonyan csapong. Három évi vizsgálódásai után azt következteté, hogy a' temetkező helyeknek közelléte a' falukhoz, városokhoz, ha nem szüli is a' dögvészt, de nagyon elősegiti, és hogy e' ragályos kór inkább a' temetők felett mint alatt fekvő tájakon dühöng. Azt is észrevette, hogy a' madarak azon tájról, hol e' betegség pusztit, azonnal távoztak, mihelyest az kitört. Ismeretes dolog, hogy a' Törökök bizonyos vallásos előitéletből halottjaikat nagyon földszint temetik, és a' szagos kigőzölgések, mellyek a' csak két lábnyira föld alá ásott testekből szállnak-fel, elősegitik a' dögvészt, ha nem szülik is. Indiában, hol a' holtakat elégetik, 's Egyptusban, hol azokat bebalzsamozzák, nem ismerték ezen ostort.

Czethal-tömeg. Galignani „Messangere" a' „Scotsman-ból" ezt közli. — Midőn Ligthouse Tender őszelő hó vége felé Regent-Bankot meghaladta, Sumburg Head és Fair Isle között egy iszonyú — czethal-torlatra bukkant; de e' halak még mind kicsinyek, 13—25 lábnyi hosszúk voltak. Körül belül mintegy hat angol mértföldnyi tért a' szó legteljesb értelmében elleptek e' kis szörnyek, még pedig a' viz felületétől egész fenékig. Többen vidámon uszkáltak a' hajó körül. Azonban egész tömeg egyszerre, mintegy parancsszóra megindult, és szép rendben északnak Foulak sziget felé uszott. Egy a' legnagyobbak közül, nyilván him, a' vezérséget magára vállalá, 's a' többiek juhokként utána mentek, mig végre a' távulban eltüntek. Nyilván e' csoportozó sajátságuk miatt nevezék öket angol földön „Calling whales-nak:" — de ezen összetartás éppen olly veszedelmes szegényeknek, mint az Islandiaiaknak 's felföldieknek hasznos; mert ha vezéröket megzavarva felföldön az orkney-i vagy shettlandi partokhoz csalhatják a' csoportot, ezereket ölnek-le belölek a' belföldiek, kik sajkákra 's ladikokra ülve vidámon rohannak e' tengeri tusára.

KÜLÖNFÉLE.

Apró buvárkodások.

(Lásd e' lapok 60-dik számát.)

13) Sokan használják némi titkos dolgok közlésében e' közmondást: „sub rosa" a' nélkül, hogy tudnák származatát. — Birjuk pedig e' közmondást azon időből, midőn (1670) Zrinyi és Frangepán dalmát országban öszveesküvének. — Ezen öszveesküvésnek tagjai t. i. bizonyos teremben tarták titkos

gülekezeteiket, mellynek menyezetén egy falba faragott nagy rózsa voltlátható. — Ez emlékezteté őket mindenkor öszveesküvésükre, 's ez alatt közlék egymással titkos terveiket.

14) Hasonlóan e' szónak „Cabale“ tudjuk ugyan jelentését, de eredetét aligha gyanitjuk is. — Angol országban 2-dik Lajos hires ministeriumát nevezték Cabalnak, mellynek tagjai névszerint a' következendők valának: Cliffort, Ashley, Buckingham, Arlington, és Lauderhale; — 's e' nevek első betüiből származot e' szó „Cabal“ vagy is „Cabale.“

15) A' szakált 13-dik és 14-dik Lajos uralkodása alatt kezdették borotválni, kik mindketten még gyermek korukban jutottak a' királyi székre. — Az udvarhoz tartozók szakálatlanok akartak lenni, hogy királyjokhoz hasonlithassanak, 's ragaszkodásuknak ez által is adhassák tanújelét, — miglen europai szokássá vált. — Még 4-dik Henrik alatt fő disze volt férjfinak a' szakál, — mit festeni, éjszakára pedig különösen e' czélra készült zacskókba tenni szoktak. — Milton Richard volt 1626-ban utósó, ki franczia országban nagy szakált hordozott. — Valahol olvastam bizonyos Tallbergi Eberhard vitéz felöl, kinek szakála allitólag labfejeig lecsügvén, innen öveig ért, — végét pedig még egy botra is lehete csavarni.

16) A' selyem szövetek készitését a' Chinaiak ismerték legelőszer, 's föltalalója Selingh nevü császárnéjok vala 2600 évvel Kr. születése előtt. — Jelenleg is a' legtöbb selyem szövet készittetik Chinában 's olasz országban.

17) A' kéztyüket Rebeka, Izsáknak neje találta-föl, ki fijának Jákobnak, hogy a' vak apa őt Esau helyett áldaná-meg, kéztyüt készite kecske-bőrbül.

18) Viasz alakok már a' Görögöknél és Romaiaknál is igen bőven találtattak, — 's ez utóbbiak a' viaszalak-készitőket Sigillarius-oknak nevezték. — Florenczben készittetnek a' boncztudományhoz szükséges minden testrészek viaszból a' legnagyobb hasonlatosságig. — Illy nemü viasz alakokat készite legelső Zumbo nevü Siciliai, a' 17-dik században, De Nones genuai orvos utmutatása szerint.

19) A' pecsétviasz spanyol találmány; ezért hivatik spanyol viasznak. — Németországba csak a' 16-dik század második felében hozatott-be.

INÁNCSY.

Bátor tolvaj. Nyilvános könyvtárunk épületében — igy ir a' „Grenoble“ — nem régiben ritka tolvajlás ment végbe. A' tolvaj e' munkáját következő módon hajtá végbe; elsőbben a' házmester lakának ajtaját zuzá-be, 's ezen keresztül hatott az épület beljébe; ezután gyertyát gyujtott, feltárta a' szekrényeket, a' házmesternek jobb köntöseit felöltvén, a' maga ócska ruháit rakta helyére; végre asztalhoz ült, 's egy tányér hideg sültet és salátát evett-meg, mig az, kinek számára készitve volt, a' szomszéd sörházban barátaival mulatott. Végzett estelije után a' falon keresztül mászván, Vaucanson úton ballagott-el. Uj merényletét — mint emlitett hirlap enyelgve mondja — a' csendőrök jelenlétében fogja véghez vinni.

Ön gyilkos. Nehány nap előtt egy csinos kocsi állott-meg a' boulognei erdőcske szélén. A' kocsiból egy ur 's egy dáma szállott ki, az erdőcskébe menő; később két lövés hallatszott. A' lövés hangja után indulók a' dámát halálos sebben 's az urat halva találák; a' nevét titkoló dáma azt bizo-

nyitja, hogy, e' gyilkos szándékról mit sem tudott, 's ő önkénytelen áldozat. Utóbb, a' dáma halála után, megbizonyodott, hogy a' hölgy parisi színésznő 's a' szerencsétlen szeladon katonatiszt volt.

EMLÉKMONDÁS.

Legnagyobb jók.

Zöld kor, virágzó elme, tiszta sziv,
Természetes, nem tettetett, szent ösztönök,
Nemes tehetség szentül érzeni,
'S nemes szabadság bátran szóllani:
A' legnagyobb jók mind azok között,
Mellyekben a' természet részesít.

Nemes kar, érték, 's olly bőség-szaru,
Melly minden áldással bővelkedik,
Hogy a' mi tetszenék, reád bugyogja,
Magas születés, nemes neveltetés,
Nagy érdemű szülék, atyák, 's anyák:
A' legnagyobb jók mind azok között,
Mellyekben a' szerencse részesít.

Szent, tiszta, fedhetetlen erkölcs,
Nyájas tekintet, kellemes beszéd,
Okos, megértt, 's világos értelem:
A' legnagyobb jók mind azok között,
A' mellyeket magunk szerezhetünk.

Ungvár Németi TÓTH LÁSZLÓ.

Gnomák. Szilárd elhatározat ugy ékesiti a' férjfiút, mint gyémant-tű a' nőt.

A' hizelgő télizöldhez hasonlit, melly nyájason karolja ugyan körül a' fát, de egyszersmind ettől nedvet és erőt ragad-el.

Közli SCHMID MARIA.

Tagrejtvény.

Két tagu szóm elejét nyájak vezetői sorában
Láthat'd; külföldről sokba kerül, ha finom:
Másodikom szerszám. mester forgatja kezében,
'S kontár is gyakran, kisded alakja ha bár.
Értékét minden tárgynak tudtodra is adja,
Vagy vizi vészt hirdet kártele puszta neve.

TÁPIÓFI.

Előbbi rejtvény: „batár, csatár 's a' t.

Figyelmeztetés. — Esztendőnk utósó hónapjába lépvén által, kéretteinek e' folyóirat tisztelt pártfogói, hogy ennek jövő évi lapjai iránt még e' hónapban, 's minden hátramaradás eltávoztatása végett mennél előbb méltóztassanak megtenni rendeleseiket akár a' cs. k. postahivatalokon, akár Pesten a' kiadó hivatalban.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

99.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap december 10kén 1837.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Félévi díjja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Titkolt szerelem.

Vidámságra gerjesztve zengtek a' mellékteremben Strauss keringői, 's ők a' kandalló mellett mulattak! — Táncz helyett beszéddel mulasztani időt! Tizenöt tizenhat éves fiatal leánykáknak! — A' beszédnek azonban érdekesnek kellett lenni. Most egy gondolat támadt agyamban kandisággal párosulva, 's ez, a' beszéd kihallgatására ösztönzött. Igaz, hogy kandinak lenni, kivált férjfiúnak, nem illik; de kinek van arra nagyobb oka, mint a' drama-irónak? Mi másban hiba, neki kötelessége. Hallgatóznia szükségből kell; ezt rangja hozza magával. — Azután ama kihallgatandó két hölgy olly szép, olly ékes volt, minőt látni nem köznapi dolog. — Tekintetükben, tartásukban annyi báj, annyi nyiltság volt; olly vidorak 's gondtalanok valának a' jövő iránt, hogy helyettök jövőre gondolni szinte tisztemnek tartám. Egyik, kinek szőke fürtök folytak márvány nyakára, halkkal de élénken beszélt; másik, kinek holló haja a' legszebb elefant-csont-homlokot árnyékozá, szem-lesütve hallgatá a' beszélőt, 's parányi kezei egy fejér camelia-bokrétát fosztának-meg leveleitől. Hihetőleg kérdést tön neki a' másik, mellyre felelni nem akart. Igéző rozsvirág szemeit azonban csak hamar fölveté; 's azokat barátnéjára fordítván mintegy mondani látszék: „hiddel, barátném, én nem értelek.“ — Hangos kaczajjal felelt a' másik, mellyet igy magyaráztam: „már azt nem hiszem!“ — Sokat adtam volna érette, ha hozzájok közelebb juthatva beszédöket kihallgathattam volna; 's im, a' sors ebben is kedvezett. A' házi asszony, ki whistre kért-fel, alkamat nyujtott a' hozzájok közelebb juthatásra. Én ugyan roszul játszom a' whistet, melly, hogy ügyetlenségemért megboszuljon, mindenütt üldöz. Ez alkalommal még is elfogadám a' meghivást, mert a' játszó asztal közel a' kandallóhoz állott, és nyert helyzetemnél fogva székemet a' beszédbe merült két szépéhez taszitám, kik azonban ezt észre nem vevék. A' szépekre nézve csak fiatal hölgyekből, cziczomából, öltözetekből és — tánczosokból

a' vigalom. Whistet játszók nem számittatnak oda, — mi annyi, mintha nem is lennének a' tánczvigalmon. A' whist-játszókkal csak négy székkel van több a' teremben.

‚Hogyan, 's te még soha sem gondoltál erre?'

„Nem!"

‚Almodban sem?'

„Nem érek rá; igen jól szoktam alunni."

‚És anyád még soha sem szóllt e' felől veled?'

„Még eddigelé nem."

‚Én már két kérőnek adtam kosarat.'

„És mért?"

‚Szegények voltak. Én gazdag férjet ohajtok — és te?'

„Hogy fiatal 's lelkes legyen."

‚Hisz' most mindenik az. Én ugy kivánom, hogy királyi hivatalban legyen, hol nagyobb fokra is nyilt az út.'

„'S ez csak minden kivánatod?"

‚Igen. — Pipere-asztalom 's öltönytárom fölségesen fog e' napokban felkészittetni.'

„Hogyan, te férjhez mégy, és pipere-asztal, öltönytárra gondolsz?"

‚Azt mindig teendem.'

„És férjedre?"

„‚Uram, — kiáltá e' pillanatban játszó társam — hát nincs kis treffje?'"

„ „O igen.!" "

„‚Adja hát ki!'"

„ „Engedelmet — — hallgatóztam — összevetém — akarám mondani — a' kiment kártyákat számolám." "

E' mentegetődzés közben nehány észfogást a' hátam megett még folyvást tartó értekezésből elszalasztottam.

‚Szeretni? — igen — ha éppen ugy jő' —

„O, én mindenek felett."

‚Valóban?'

„Azért akarom, hogy mintegy magam korú legyen; hasonló hibái legyenek, mint nekem — igy hibáimat inkább el fogja nézni. Mi az ő hibáit illeti, én már előre megengedek neki; csakhogy hiven 's egyedül engem szeressen!"

‚Nagynéném azt mondja, ez lehetlen!'

„Mért lehetlen? — Én egész lelkemből fogom szeretni!"

‚Megőrültél?'

„Hisz' kötelességem ... 's e' kötelesség olly édesnek tetszik előttem, olly kellemesnek!"

„És ha ő megszünne téged' szeretni?'

„Én még is szeretném — hisz' kötelességem!"

„Ha megcsalna, elárulna, elhagyna?'

„Szivemet megrepesztené; de még is fognám szeretni."

„„Három ütést vesztettünk! — kiáltá játszó társom boszúsan — uram! nekem a' vörösben renonce-om van; ezt eléggé kijelentém, 's ön még sem játszá azon szint.

„ „„Mit tesz az?"" "

„„Mit tesz? kezem tele van apró atout-val, 's valamennyit önnek ütő kártyáira kell vetnem.""

„ „„De hát mit tesz az?"" "

„„Azt, teszi, hogy az ellenfél 10 poin-t fog nyerni."" „ „„Engedjen-meg uram, én még csak kezdő játékos vagyok, ön vesztett miattam. —"" Én pedig — gondolám magamban, — miatta, mert közbe-szóllása által elvoná figyelmemet a' két fiatal hölgy beszédétől, kik e' pillanatban felállván, távozának. — Egyik után akaratlanul fordult tekintetem, 's keblemben különben különös, élénk érdek támadt iránta. Mindenek fölött kivántam volna nevét tudni, és még sem merészlettem az iránt tudakozódni.

„Nina — kiáltá egy magas, szikár, büszke tekintetű, szegletes testalkatú dáma — vedd sávlodat; menjünk!'

„Szivesen mama! Igaz, éppen most kértek-fel mazurra, de leköszönöm."

„„Azt meg nem engedhetem — szóllt közbe a' ház asszonya. — Csombori né asszony csak lesz szives minket még egy óranegyedig jelenlétével szerencsésitni?"'

'S most felém jött a' házi asszony, ki kezemet megfogván mondá: „„a' báróné önt ismerni kivánja; megkért, mutatnám-be neki."'

(*Folyt. következik.*)

A' testvér mint barát.

(*Vége.*)

Lármával, tikkadtan, tért vissza mintegy óra mulva a' társaság, ezer átkot szórván az őket olly rutul megcsaló Oláhra. De mint bámultak-el, midőn visszatérvén a' menyasszonynak csak hült helyét találták. Eleinte ugyan azt hitték, hogy tán a' fák árnya alá vonult: de midőn hosszas sikeretlen keresés után sem találtak nyomára, midőn magukat rekedtté kiabálva sem kaptak feleletet, gyanitani kezdék a' valót. Toderevicset a' bizonyodás majd elméjétől fosztá meg; dühöngve veré homlokát, 's orditozá; ‚oda leányom, oda haszonkémlésem, oda a' nexus.' — Lovasokat küldött minden felé, a' rablót nyomozókat; de valamennyien egyedül tértek vissza. Midőn

a

pedig még nap leáldozata után sem birtak a' rablónak nyomára bukkanni, Illés átkozódva, a' többiek pedig semmivé lett mulatságuk miatti boszújokban morogva, tértek vissza Szigetre.

Az oklevél.

A' nap letünt, vérrózsái a' papi lak ablakán égtek, mellyen a' vad fájdalomban merengő Imrének szemei fájdalmas érzéssel függtek. — „Igy mulok-el én is nem sokára! — sohajtá — csak hogy nem illy nyájasan, nem illy nyugalmasan. Ah, bár minél előbb fedne-el a' sir kinommal!"

„Nyugtasd magadat fiam! győzd-le a' fájdalmat férjfiasan! Gyakran akkor érkezik a' segitség, mikor legközelebb a' veszély"

„Nem, nem; itt az Isten sem segithet! Ő már báróné 's én — én a' fájdalom martalékja. — Átkozott légy pénz, te minden bünnek kutfeje; átkozott légy rangvágy, gonoszság lépcsője! ti, ti vagytok ördögeim, és szerelmem pokla! Ah szakadjatok reám rideg bérczek, 's temessetek omladványtok alá!"

Ez alatt az est tetemesen beállott. Most lódobogást hallanak. A' lelkész látni akarván, ki jő hozzá, ajtót nyit, 's im, Czili lép-be azon oláh pórnak karján, kit a' hegyen láttunk, „Imrét" kiált, — a' bámuló, végetlen boldog ifjúnak keblére rohan; és a' boldog párnak ajka összecsattant, mint két villanyos felleg.

Az Oláh most letépi mezét, 's im — Lajos áll előttök. Lajos, ki barátja fájdalmát tovább nem nézheté, álruhába öltözött, 's Toderevics kincsszomját ismervén, a' fölebb kivitt tervet gondolá legalkalmasbbnak czélja létesitéseül, melly, mint láttuk, sikerült is. — Kucsmája alulról kövekkel volt megrakva, 's csak felülről fedé-be tallérokkal, és köztte nehány aranynyal. Azon szó pedig, mellyet a' sikoltó Czilinek fülébe sugott, mint láttuk, azt adá a' rémült hölgynek tudtára, hogy ő kicsoda, 's hova viszi. Ezért is hallgatott az el olly hirtelen. Most az érzelmek csillapulása után, Lajos, egy iratot nyujtott Imrének.

Imre átfutván a' levelet, bámulva 's kimondhatlan szeretettel nézett barátjára; de mint ollyan, ki a' látottat hinni nem akarja, atyja kezébe nyujtá ezt.

A' popa ezt olvasá:

„Alább irt ezennel elismerem, hogy Csendei Imre minden jószágomat megvette, 's árát folyó pénzben hiány nélkül lefizette, mellynek bizonyitására e' kezem irásával és pecsétemmel erősitett levelet adtam-ki. KERCSEI LAJOS. s. k.

Előttem, Vizaknay Bertalan, megyei főszolgabiró előtt s. k.

„Nem, nem! ezt el nem fogadhatom, — kiáltá Imre — más boldogságán nem akarom magamét megvásárolni.

„El kell — válaszolá hidegen Lajos — szerencséd csak ez uton eszközölhető.“

‚Hát megfosszalak-e vagyonodtól, elraboljam-e tőled a' kényelmes életet, jövendő gyermekeid örökét? — aztán nekem, tudod, nincs pénzem.‘

„Arról most nics szó, csak boldogságodról. Mi gyermekeimet illeti, azok nem fognak háborgatni, mert nőszülni nem szándékom; a' kényelmes életet pedig nálatok reménylem feltalálhatni; mig élek, eltartatok; hisz' talán csak nem tesztek ugy velem, mint Lear királylyal leányai?“

‚O nemes lelkű barátom! nemcsak a' te és világ megvetésére volnánk méltók, ha csak egy keserű perczet is szereznénk, hanem még arra is, hogy a' föld meg ne tartson hátán!‘ — És Imre elérzékenyülve rogyott a' nyugodtan álló ifjúnak keblére.

Gyönyörködve nézte a' lelkész e' szép jelenetet, és szeméből egy könyczseppet törülve-ki, áldólag terjeszté fölükbe karait. — „„Fiam! te csak a' természet szavát követed — mondá Lajoshoz — mert Imre testvéred!““

„„Testvérem? — rebegé mindkettő egyszerre — Öreg a' láz bánt-e? hisz' tudod, hogy nekem testvérem nincs.““

Hallgatva zárá-fel az öreg nagy tulipános ládáját, abból egy nyaláb irást vont elő, 's Lajosnak nyujtá, mondván: ‚olvasd ezt, ha szavaimnak nem hiszesz!‘

Mohón kapá-el Lajos a' levelet, és szapora hévvel olvasá: „Tisztelendő atyám! Ha egy ember élete kedves ön előtt, rejtse-el valahova e' gyermeket, mellyet küldök. Ah, hogy meg kell tagadnom szerencsétlen fiamat. Midőn még szivem alatt hordozám, egy vén oláh cziganynő azt jósolá, hogy ikret szülök, kik ha 24 éves korukig együtt neveltetnek, egymásnak gyilkosai leendnek. Férjem a' babonának vakon hódoló, ezóta komoran 's magába vonulva jár; gyakorta vad tekintettel fel-felszökik. Nem tudom ugyan szándékát, de szerencsétlen gyermekem életeért reszketek. Az első szülöttet azonnal hozzá vitte a' bába; 's ez alatt a' másikat, nehogy atyja gyilkosa legyen, kénytelen vagyok elrejteni. Nevelésére gondom lesz. Ha a' 24 évet meghaladták, 's én addig meghalnék, tudassa velök, hogy; testvérek. Egy anya, egy dult keblű anya kéri önt, nevelje szülöttét gyengéden, és siron tul is áldani fogja örökös tisztelője

KERCSEI LUIZA. s. k.

„Igen, ez anyám irása, kedves, jó, szeretett anyámé — riadá Lajos a' levelet ajkához nyomva — tekints-le dicsőült árnyéka a' boldogultnak, 's lássd, gyermekeid boldogok!‘

„De mondd atyám — kérdé a' most is még álmodó Imre — miként maradhattam én lakodban észrevétlenül?“

„ „Éppen akkor halt-meg öt hetes fiacskám; ezt titokban eltemetém, 's igy könnyű volt nevelésedet felvállalni.“ “

A' testvérek leirhatlan szerelemmel borultak egymás karaiba. Imre majd kedvesét, majd testvérét, majd pedig gyámatyját csókolá. Más nap az ál-apa összeesketé a' szerelmes párt, 's ezek még e' napon Szigetre mentek Czili atyjához.

Toderevics a' dolgok fordultáról értesittetvén, látva egyszersmind, hogy a' dolgon már nem lehet segiteni, noha a' sódor szóért még görbén nézett Lajosra, áldását adá. SZÉKELY.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Tetsz-holt. Lyonban mult hetekben ismét egy eset adta magát elő, melly eléggé bizonyitja, milly óvakozva kell a' halottaknak eltemetésével bánni. — Guillotiere külvárosban meghal egy gazdag birtokos, ki, midőn a' koporsó födelét rá akarták szegezni, a' jelenlevőknek rémülésére felült. E' boldogtalan boldog a' rövid betegség után halálos álomba merült, mellyet alkalmasint az örökség után vágyók halálnak hittek. Vallomása szerint mindent hallott, mit körülte beszéltek, a' nélkül azonban, hogy tagjait mozdithatta, vagy nyelvét szóllásra emelhette volna. Jelenleg a' koporsóban feküdt már ép és egészséges.

Uszó szigetek. Baltimorei hirlapok szerint két sziget, az ezer sziget név alatt ismeretes sziget-csorportozattól elszakadván, uszni kezdett, és Susquehanna folyamon lefelé ballagott. Egyik Ogdensberg falutól mintegy mértföldnyire állott-meg, másik a' falunak egész alsó végeig leballagott.

Himalaja-i róka. Ezen állat, mellynek böréből Ogilby ur is csak hármat szerezhetett (kettő közülök nyáribör 's Londonban a' zoologi társaság birtokában van; harmadikat, a' téli, Royle ur által küldötte Massoriból.) Nepalban is nagyon ritka, mert Hodgson ur, az ottani kereskedő társaság residense, még nem látott ollyat. Dhun, Kamaunban, 's a' hegynek keleti oldalain azonban gyakrabban látnak; az Europaiak hegyi rókának nevezik; szőrének tömérdek szinben játszó fénye miatt nagyon kerestetik. Egész hosszsza, farka hegyéig, 2' 6'' — 's ebből 1' 6'' farkára esik; fülei 4'' hosszúk, 's magassága 1' 4''—5''. Az europai rókához füle domborodásának beljén feltünő fekete foltocskáival hasonlit; börét hosszú lágy tapintású ször fedi, melly olly finom, mint Amerikának legszebb szőrös börei, csak hogy ez végetlenül finomabb 's tündöklőbb. A' bört két fele ször fedi, alsó és felső; az alsó igen finom, pamut-nemü szövethez hasonló; a' felső hosszú, selyemnemü, 's mint a' nyest-prém, lágy, hajlékony. Alsó szőre feketés kék 's hát-hosszában barna; felső szőre is hasonló, melly egész farka végeig azon lágy, pamutnemü szövethez hasonlit, mint az alsó; farka tövénél szőre kissé durvább tapintású, 's azt széles, sárgás fejér karika környezi, vöröses barna csúcsban végződő. Feje, nyaka és háta fénylő sötétvörösek; nyakának oldalai, torka és elörésze fejérből feketébe megy-át, de csipőinek felső szőre inkább szürke mint vörös; e' szinvegyület a' nyáribörök felső részén is látható; ezeknek szörök is kurtább, durvább tapintású, 's nem olly változekony szinü, mint a' Royle

ur által hozatott. A' nyári bőröknek külszine, hátán, tündöklő vöröses barna; oldalain vörös-sárga, nyakától hasaig fejér; fülei hosszuk 's kivülről fejérek; lábain hasonló szinü vonal fut-le; farkuk vastag, szabályos és fejérbe végződő.

KÜLÖNFÉLE.

Életszabaditó macska. Parisban kevés idő előtt egy macska menté-meg életét bizonyos fiatal, megyei leánynak. Ezen érzékeny szív, kedvese hűségtelensége feletti bújában, öngyilkos akart lenni. Szobájában szenet gyujta meg, 's kerevetére rogyva nyugodtan várá a' hűtlen kedves feletti bút enyhitendő halált. A' várt kaszás vendég csakugyan közelgetett is; de egy macska, mellynek öngyilkosságra urnéjához hasonló okai nem lehettek, kellemetlennek találván a' fojtó gőzt, ablaknak szökött, 's egy üvegtáblát szétzuzván, éltető levegőt bocsátott a' szobába. Nehány emberek a' kitört ablakon kitolongó sürü gőzt látván, a' szobába törtek, és a' halál révén tébolygó megcsalatott szerelmes nőt szabadra vitték. — E' szerint senki sem fogja tagadni, hogy a' megmentetett csupán élni vágyó macskájának köszönheti életét.

Magát meglopó tolvaj. A' „gazette de tribunaux" következő parisi esetet beszél-el. — Poinsignon ur, a' l' harpe utszán lakó vendégfogadós asztalára csak ezüsttel boritott evőeszközt szokott felrakni, melly különben a' valódinak fényével, nehézségével 's hangjával bir. Nyilván ez ámitó hasonlatosság által késztetve ejtett zsebébe bizonyos enyves ujjú uracs egyet e' villák közül; de udvariságból egy más ezüst villát, az elorzottnál sokkal könnyebbet, tett annak helyére. Ezen lélekismeretes tolvaj bizonyos szerencsétlen ifjú volt, kit szülői jog-hallgatásra küldtek Parisba; de ez a' rendes élet 's tanulás helyett vétkes kicsapongásokba elegyedett. Csalódott tolvajunk az általa elidegenitett tárgynak valódi értéke felöl csak hamar meggyőződött, és átlátta, hogy e' szerint maga magát lopta-meg. Más részről a' vendéglő is észrevette evő eszközeinek naponkénti számbavételénél a' cserét: de azon gondolatra, hogy ez idegen jószág lopás következésében került hozzá, távulról sem tudott volna jőni; sőt inkább hitte, hogy az valamelly háznál cseréltetett-fel, hová tőle enni hordottak. E' szerint a' villát félre tette. — Ősz hó 9-kének reggelén egy fiatal ember jö a' vendéglőbe, 's a' vendégfogadóssal akar különösen szóllani. Ez eljö, 's az ifjú igy szóllitja-meg! „Uram, én vendéglőbeli evőeszközt soha sem szoktam használni, e' czélból tulajdonomat mindig magammal szoktam hordozni. Tegnap, történetből önét vittem-el magammal, 's helyében enyim itt maradt.' — „Helyesen uram! válaszolt Poinsignon — de mint ön is tudja, villáját csak a' rendőrségi biztos jelenletében szolgáltathatom vissza. Azért kérem, ne sajnáljon velem oda fáradni!" — Az ifjú eleintén vonakodott; később kéréshez folyamodott; de a' fogadós engeszthetlen maradt. — A' biztos előtt megvallá tettét, ön vádját pedig még inkább terhelé a' szobájában találtatott három különböző villa, mellyek tulajdon vallomása szerint hasonló móddal kerültek birtokába. A' szorgalmas tanulónak újjairól alkalmasint érzékenyen fogják az enyvet lemosni.

Utszai koldusok. — Londonban már nehány utszai koldus szép pénzmennyiséget szerze magának. Nehány év előtt halt-meg — igy ir „a' londoni hirnök" — egy koldusnő, ki 25 évig volt az utszán egy seprővel látható; halála után 3000 font sterlinget találtak lakában, mellyet a' szegények perselyének hagyott. E' koldusnőt közönségesen „banquier-nak" nevezték, mert csekély tőkepénzt nagy kamatra adott-ki. — Egy Néger, ki Charing-

Crőszon 30 évig seprette az utszát, 8000 ft. sterlinget (80.000 f. pengőben) szerze magának. E' szerint minden esztendőben 300 fontot tett félre. Az emlitett mennyiség, holta után, szalmazsákja alatt találtatott. — Egy szegény asszony végre, ki ez év tavaszán mult-ki, 's a' kenti uton huzamósb ideig sepregetett, 1600 fontnyi vagyonát egy, az angol banknál dolgozó, segédnek hagyta végrendelményében; mert az emlitett segéd gyakrabban nyujtott neki egy egy pencet, mint más átmenők.

EMLÉKMONDÁS.

Hős dicsősége.

— — A' rab hal csak meg,
Él a' szabad vitéz, — mert szép 's örök
Ifjúságban virágzik annak a' dicső
Hire, neve! KISFALUDY KÁROLY.

Házasulóknak. Ha párosodni fogsz akármikor, párodban elvegyed hazádat is; mert a' ki külföldit vesz-el, egészen otthon nem lehet soha.

KISFALUDY SÁNDOR után K. H. K. J.

Kétség; hit. — Kétség a' sziv minden hőhéra közt legkinzóbb. Bizonyosságra törekszik lelkünk; tudni vágy, tehát hinni is. Mert a' hit nem egyéb, mint azon megnyugvás, hogy a' dologról szerzett tudásunk bizonyos. Hit az embernek olly elemény, mi nélkül nyugalmat és boldogságot soha nem ismerhet. KÖLCSEY (1838. Emlény.)

Gondolatok. Valamint az ábrázaton szembetünőbb a' szeplő, hogysem más tagokon a' sebek: ugy a' nagy emberek fogyatkozásai inkább botránkoztatnak, mint a' kisebbek vétkei.

A' szép mesterségek ékei, a' tudósok szemei, a' földmivelők gyámolai egy társaságnak. NAGY GYÖRGY után Csongor N. Enyedről.

Cserejtvény.

7. 2. 1. Mindig fosztja más javát
2. 3. 4. 5. 6. Szomszéd érzé vas karát.
2. 5. 6. 7. 4. 1. Házad' 's híred' tartja fenn
1. 2. 3. Kellemetlen egy elem.
7. 8. Hogy ha jó, gyorsan halad,
1 — — 8. Ha hibázol, megragad.

PLOETZ.

Előbbi rejtvény: kosár.

Figyelmeztetés. — Esztendőnk utósó hónapjába lépvén által, kéretteinek e' folyóirat tisztelt pártfogói, hogy ennek jövő évi lapjai iránt még e' hónapban, 's minden hátramaradás eltávoztatása végett mennel előbb méltóztassanak megtenni rendeleseiket akár a' cs. k. postahivatalokon, akár Pesten a' kiadó hivatalban.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

100.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön december **14**kén **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Titkolt szerelem.

(Folytatása.)

Egy illy bemutatás legunalmasabb dolog a' földön. Azonban láttam, hogy Nina csak ez által nyerhetend időt mazurja bevégzésére, és szerencsésnek tartám magamat, ha ismeretségünket valami értte teendő áldozattal kezdhetem. És valóban áldozat volt, mit értte tettem. A' báróné nagy előkelő család sarjadéka volt, 's fényes igényekre számító. Könyveket is irt, mellyek több bámulót, mint olvasót, találtak. Munkáit, mellyek vallásos, monarchiai 's fellengző czifraságokkal valának elöntve, annyira ismeré nevéről mindenki, hogy mihelyest a' könyvárus egy tőle megjelenendő uj munkát hirdetett, mindenki mélyen meghajtá magát, 's azt gondolá: „nem kell.“

Munkái közül egy regény tön legnagyobb lármát, melly nyomtatásban meg nem jelent. Alig lesz szükség emliteni, hogy a' báróné buzgósága, elvei 's nagy születése nézetéből magát műveinek czimlapján soha sem nevezé-meg. Egy eszközzel több a' hirre kaphatásra.

A' mulattatást a' báróné vállalta magára, és többnyire mindig ő beszélt, mi nekem rendkivül kedves volt. A' lelkes szellemdús némbert, ha ellenében szellemdúsnak nem kell lenni, szeretem; de ha azon gyönyörhöz, hogy őt hallhatom, még az én hallgatásom is járul, mindenek fölött tisztelem. E' részben némileg azon férjfúhoz hasonlitok, ki azt mondá: „egy vastag szellemdús könyvet iparkodom irni, hogy aztán egész éltemben buta lehessek.“ Vannak-e e' jogra igényeim, nem tudom, de még is elsajátitom.

A' báróné műveimről beszélt; én övéiről és leányáról; 's ámbár ez volt legjobb műve, még is ezzel látszott legkevésbbé büszkélkedni. Igy volt ez mindig. A' szerzők maguk legroszabb birálóik műveiknek.

Az ismerkedés olly hosszas volt, hogy Nina a' mazur mellett még egy gavottot 's keringőt is tánczolt. Ő, szegény, nem tudta, mi hálával adós nekem, 's én még is a' nélkül, hogy ő csak gondolni is tudott volna rá, meg valék jutalmazva. Kellemes, elragadó mosolylyal rebegett némi háláját jelentő szókat. Szavának rezgő hangja, szemeinek szelid fénye által elbájolva, nézésében elmerülve bámulék a' távozó után, 's nehéz szivvel sohajtám: ‚boldog azon ifjú, kit szeret; boldog a' férj, kit választása talál!'

Ezen évben 's az utána következőben nem láttam Ninát, mert csak igen ritkán mentem estvélyekre vagy tánczvigalmakra. — 1833-nak tavaszán sok bajom volt. Mért 's mivel? az olvasót nem mulattatnám elmondásával. Azért kérem szép olvasónéimat, engedjék elhallgatnom. Bajom felejtésére azon eszközhez nyulék, melly nézetem szerint legalkalmasabb bú-szélesztésre. Posta-lovakat rendelék, 's utra indultam azon erős szándékkal, hogy Mehadiát, a' váradi, bartfai, vihnyei, pöstyéni, trencsén-tepliczi fürdőket 's Karpat csúcsait meglátogassam. Útamban, búm felejtése mellett, valami vig játéki tárgyra is bukkanhatni reméltem.

A' Karpatokat szép olvasónéim közül még kevesen ismerik.

Kevés kereskedő, tehetős ifjú, vagy nyugalmazott tisztviselő van, ki azon hitben nem él, hogy történjék bár mi, sveicz, franczia 's olasz országokat látnia kell, hogy nejének, gyermekeinek mondhassa: láttam a' lauterbruni völgyet, brienczi tavat, grindenwaldi havasokat, a' posilippói, portici, antiparusi 's bredevindi barlangot; láttam a' pireneusokat; — olly utak, mellyeket már ma mindenki megmász; mellyek már ma olly közönségessé lesznek, mint Pest utszái, a' városi liget, János-hegy és ligetszug. De senkinek sem jut eszébe a' Karpatokat megnézni! O utazni kivánó Magyarok, kik vakon indultok mások után, nem tudjátok, hogy hazátok földéről le nem lépve is találtok zuhatagokat, jéghegyeket 's iszonyú Pic-keket?! Nem tudjátok, hogy ezen honotokat övedző Karpatok éppen olly elragadó kilátást nyujtanak, éppen olly nagyszerű jeleneteket mutathatnak-elő, mint a' sveiczi havasok?! — Igen, azokra hivatkozom, kik nemcsak könyvekben hanem személyesen is utaztak, vallják-meg, nem olly bámulandó-e maga nemében az agteleki barlang, melly 4194 ölet foglalván-el a' föld alatt, leirhatlan szépségekkel lepi-meg a' nézőt? — Mehádianál a' Domonklet, mellynek csupjáról a' legelragadóbb kilátás esik, mellyről tiszta időben Banátot, havas alföldet, Erdélyt, török országot, és szerb földet láthatod? — A' lomniczi havas tető, a' czerni staw (fekete tó) nevű 's örökös jéggel boritott tó, melly fenn a' Karpatokon van, nem olly meglepők-e, mint a' Montblanc, maboré-i tornyok, Roland-sziklák, saf-

hauseni zuhatag, mont-perdu? — 'S hol találsz fenn, hegy-ormon, vulkan torkolatában, tavat?... Igen igen uraim, tavat egy vulkan torkolatában, mellynek kerülete több 200 lábnál. Itt, hol hajdan kén és salitrom forrott, most tó áll, mellynek meredek partjait folyóka 's különféle zöldség takarja, mellynek mélységét még eddig ki nem tudhaták.

És mit gondolnak önök, ezen ritkaságok, e' csudák, mellyek az „ezer egy éj" elbeszéléseihez olly hasonlók, hol vannak? — Ezen tó, melly évezredek előtt kiforrott vulkan helyét foglalá-el, e' tengerszem, mellynek sötét öblében ezer ismeretleu szörny lakozhatik, mellyik tartományban feltalálható? A' sveiczi vagy pireneusi havasokban? A' Cordillerákban vagy Hymalaján? O nem, korán sem! hazánkban, a' Karpatok roppant kőszikláin, Liptó megyének Csorba nevű falvától nem messze; 's ezen tó a' csorbai tengerszem, mellyhez egy jámbor Tót önt egy pár huszasért szivesen elvezeti, 's ha öt forintot ad neki (mennyi egszerre ükének sem volt), valami herczegnek fogja gondolni.

Éppen a' temetvényi omladványok alatt heverésztem, lenézve a' völgyben kanyargó regényes Vágra, az élénk Pöstyénre (hova még csak tegnap este érkeztem). Innen Csejte felé fordultak szemeim, mellynek sötét romjai hajdani bősz asszonyuknak emlékével hajamat feltorzaszták. Végre a' fölöttem korhadó temetvényi omladványok felé fordulék, 's lelkemben a' Thurzókat láttam vivni; láttam az e' falak közül futni kénytetett Bercsényit; láttam e' várnak Bosporus mellett elhunyt boldogtalan urát; láttam csatáit, láttam hamis barátait, 's mig ezek felett eszmélnék, lábdobajt 's emberi szót hallok; hirtelen, de háborgattatásom miatt boszúsan feltekintve felém tartó négy alakot pillantok-meg; egy agg férjfiút, szép fiatal hölgynek karára támaszkodót, ki boszúsan kiálta-fel: „ne fusson ön olly sebesen, hisz' nem érek vele!" — A' fiatal hölgy deli termete 's bájló szemeiben a' kellemes Csombori Ninát véltem megismerni. Véleményem azonban csck hamar valósult, midőn háta megett egy korosabb dámát pillanték-meg, ki menetében tárczájába rajzónnal jegyezgetett. E' dáma Csombori báróné volt, ki Mednyánszky bárónak vági utazását nem eléggé kimeritettnek találván, maga jegyezgeté-fel a' látottakat. Most mindkét részről meglepetési felkiáltások hangzottak; magasztalása az előttünk fekvő nagyszerű látványnak, a' festőleg szép tündéri vidéknek; végre, miután az udvariság kötelessége elvégeztetett, saját éldeletemre gondolék, 's a' bárónét kézcsókkal kértem, mutatna-be Nina kisasszonynak.

„Kisasszony? — mondá a' báróné bámulva — hisz' Nina férjnél van!"

„Valósággal?“ — 's szemeim, a' fiatal férjet keresők, körüljártak, és nem győztem eléggé bámulni, miként maradhatott-el nejétől.

„Itt vőmet látja ön“! — mond a' báróné, mi közben a' Nina karján függő aggastyánra mutatott, 's nevét büszkén kimondá.“ — Ez egy nemes születésű férjfiú, tábornok 's gróf volt, most is még szolgálatban, iszonyú gazdag 's több szép tulajdonsággal felruházva. De e' szép tulajdonokkal már kissé régen lépett világ elébe, mint ollyan, kinek 70 esztendő súlya nyomja vállait! E' mellett rakva sebekkel; csúzos fájdalmakkal 's köszvénynyel küszködve; melly néha minden hozzájárósággal, élet-elégületlenséggel 's mogorvasággal köszöntött-be nála. Különben, ha bajai nyugodni engedék, nyájas szeretetre méltó férjfiú volt; de a' köszvény 's egyéb kór évenként csak 10 hónapig gyötré.

Ninának ez volt férje.

Akaratom ellen jött elmémbe a' házi tánczvigalom alkalmával hallott beszéd, a' fiatal férj, kit képzelődésében tündér szinekkel festett-ki magának 's egy boldog jövendő felől füstté lett tervei. Ez lehetett oka, hogy részvevő és szánatos tekintettel néztem felé, miért ő akaratja ellen mutatá-ki előttem hálóját, mert nehány percz mulva legjobb barátok lettünk.

A' korlankadt inú férj egy bástya-omladványra terült-le; a' báróné szakadatlanul irt, mi pedig beszélgettünk. Minden szava egyszerű, mesterkéltlen és szivhez szólló volt. mellyben a' nyájasság 's búskomolyság szinezé magát. A' beszéd fonalát férjére vezettem. Ő dicséré azt; hálával emlité a' czimet, rangot 's vagyont, mellyhez férje neve által jutott; csak egy szócskával sem emlité azonban ama boldogságot, mellytől megfosztá, mellyről a' szelid hölgy egykor olly szépen álmodott. Nemes, tiszta, erényes lelke, mellyet lemondás, sorsával nem-daczolás 's kötelességeinek hiv teljesitése töltött-el, legszebb fényben mutatá magát. De ki fogta volna ezen ünnepélyes, komoly hangról ama fiatal hölgyet megismerni, kit két év előtt olly vidámnak, szendének ismertem! — Most annyi értelmet, mély belátást és tapintást árult-el, hogy bámulni eléggé nem győzém. — „Ezekhez jutnia 's illy rövid idő alatt — mondám magamban — csak nagy szerencsétlenség által lehetett!“

A' Vág hullámaira nézők ültünk, mellyeknek habjai a' bennök megtört napsugár által folyó ezüstnek tetszettek, melly tiszta, fénylő csepjeivel lelkének képjele volt. Ezen észrevételemet közlém vele. Ő egygyel azon tekintetek közül nézett rám, mellyek könyűt sajtolnak a' szemből, 's különös, szív-szoritó hangon mondá: „igen, felül csendes!“

‚És mélyében talán‘ — szavam' folytatni akarólag a' folyamra mutaték — beszédem nem végeztem-be; de ő gondolatomat érteni látszék, mert élénken kiáltott-fel: „nem, azt soha sem uram, nem, soha sem!“ — és szemeit égre emelé, ezt szavainak tanúul vagy segitségül hivandó-e, nem tudom.

E' pillanatban éles hang csapá-meg füleinket. t. i. Nina anyjáé. Férje hidegnek találá a' tiszta hegyi levegőt, 's távozni kivánt. Örömest ajánlottam volna karomat Ninának, de ő már férjeét fogá. Anyját reám hagyá. Ah, ez nem pótlá-ki veszteségemet, sőt nevelé; mert a' literatura felől kellett vele fecsegnem. Azóta ismét egy regényt irt, mellyet mihelyest kinyesett, előttem felolvasni megigéré, előttem, ki szórakozásul utaztam!

‚Félek nagyságos asszony, hogy e' szerencsében nem részesülhetek, mert holnap után Tepliczbe, 's onnan beljebb a' Karpatok közé szándékozom útazni!

„Mi is — válaszolá a' báróné — vőmnek a' tepliczi fürdőket, mint sebre nézve hasonlithatlanokat ajánlák.“

‚Azt hittem, a' tábornok ur Pöstyénben mulat!‘

„Csak történetből. Szemesi barátját találá itt, 's ennek kedveért egy időre megmaradván, a' fürdőt is megpróbálá, melly mult éven Korongi ezredest olly szépen helyre állitá. De mivel hasznát nem érzi, nehány nap mulva Tepliczbe menend. Reménylem, együtt utazandunk.“

Mély tisztelettel hajlottam-meg.

„Hol van ön Pöstyénben szállva?“

‚Magányos háznál.‘

„Mi az urasági háznál; reménylem, mig itt mulat, lesz szerencsém önt vendégünknek látni.“

Ismét meghajtám magamat. Igy egyszerre vendég, utitárs 's házibarát lettem.

Uton, 's különösen fürdőben, óriási léptekkel halad az ismerkedés. Uj czimeimet 's a' velök nyert jogot, Nináról beszélhetni, használám. Értésére adám a' báronénak többi között, hogy e' házasság, bár milly hasznosnak látszassék, leányának jövője és szerencséjére nézve még is aggaszt.

„Uram, ön nem ismeri leányomat; ha tudná, mint neveltetém, erre nem is gondolna. Leányom barátnéim között nevelkedett, 's minden munkámat olvasá. Azokat most is naponként olvassa, 's az azokban foglalt elvek“ —

„Felségesek, nagyságos aszszonyom. De ön leánya még igen fiatal; 's ha szive felébred‘ —

„Nem fog felébredni, uram. Családunkban a' szivek nem szoktak ébredezni.“

„A' multra nézve hiszem — mondám jelentőleg rá tekintve — de a' jövendőre‘...

„Uram! — viszonzá különös emelt hangon a' báróné, mi közben tetőtől talpig jártatá rajtam szemeit — bár mi helyzetben legyen is az ember, ha vallása 's elvei vannak, kötelességéről megfeledkezni soha sem fog. — Hol vallás 's elvek laknak a' kebelben, visszás házasság nem létezhetik. Ért engem ön?“

(*Folytatása következik.*)

HAZAI HIRLELŐ.

Nagyszombati hirek. — Négy hónap alatt három tüzveszélynek láttuk szomorú következéseit, mellyek utóbbikának (nov. 10.) elnyomásában a' felsőbb iskolai tanulóság is, mások példáján buzdulva, dicséretes részt vön. A' hét gyámoltalan károsodottnak fölsegélésére színészeti igazgatónk egy esti jövedelmének felét engedé-át; nehány tehetősb pedig, ha cserép alá veszik házaikat, szép ajánlatot tön. — Az artézi kut, minden akadálynak daczára is, munkában van. — Fő utszánkon a' járda (tiprony)-kövezet folytattatik, 's mondhatni, e' járdán mi is örömestebb, többen 's kényelmesebben járdalunk.

KÉSEI.

PESTI VIZSGÁLÓ.

Időjárat. Ámbár nov. utóhetében 's dec. elején egyre változott az eső, hideg szél, 's derült éjekre következett kemény fagy: de a' rögtön következett lágyabb idő még eddig tartós hideget nem engede. Dec. 5-kén dél előtt reggeltől fogva szállongott az első hó, de hamar elolvadván, csak nevelé a' novemberi esők által okozott sarat. — Hajóhidunk gyalog oldalait már 6-kán kezdték kiszedni.

KÜLÖNFÉLE.

Pályázók. Sept. 29-kén ment végbe angol országban ama kikürtölt versenyfutás **Townsend** és **Mountjoy** között. A' fogadás következésében egymástól egy egy ruthe (hoszmérték) távulságra rakatott 300 kő vala futás köztt kosarakba hajgálandó. A' versenylő felek köztt tett egyezés következésében, Townsendnak szájával kelle a' köveket felemelni, mint már **Drinkwater**-ral tett fogadásakor tevé. **Mountjoy** pedig kézzel szedheté-fel azokat. Minden kő elkülönözve jött egy kosárba. Tiz óra előtt 26 perczczel kezdé-meg **Mountjoy**, fiatal dámvad sebességével, futását; Townsend, mint már tapasztalt versenylő, szabályos léptekkel haladott. Futásukat délutáni két óráig szakadatlanul folytaták. Ekkor **Montjoy** meggyőzetettnek kiáltatott-ki. Három óra 's 56 perez időköz alatt 27 angol mértföldet hagyott maga után 's 136 követ emelt-fel. Tapasztalt vetélytársát négy mértfölddel előzé-meg. — Midőn **Townsend** megérté, hogy versenylőtársa fogadását elveszettnek nyilatkoztatá, erejét hatalmasan érzé nevekedni, 's ámbár a' fogadást már megnyeré, annak pontjait kivinni kötelességének tartá.

Esti 7 órakor veté az utósó követ kosarába. Pályája végén zajos tapssal fogadák a' győztest. A' megfutott tér 51 mértföld 's 440 ruthe volt. A' pályázókra tömérdek fogadás tétetett. Townsend herkulesi test-alkatú, 5 láb 5 hüvelk magas, 's 45 évü. Montjoy 35 évü, ugyan olly magas, de nem olly izmos, mint vetélytársa.

Balul értett orvosi rendelmény. Bizonyos hihetlen gyöngelmü színész-társaság igazgatójának elsö tenoristája megbetegszik. Az orvos rendelményt ir. Más nap reggel a' jövö orvost búsan fogadja az igazgató. — ‚No's, hogy van a' beteg?' — kérdi az orvos. — „Meghalt — felelé az igazgató — a' rázás nem használt neki.' — „Micsoda rázás?" kérdé az orvos. ‚Hisz' ön irá a' rendelményre, im itt áll: bevétel előtt mindig meg kell rázni. Én négy izmos diszitövel a' rendelmény szerint megrázattam a' beteget, de már az első rázás alkalmával kiadá lelkét.'

Betük változásai. Némellyek (kiknek bizonyosan más dolguk nem volt) kiszámolák, hogy az a. b c. 24 betüjét 600.000 trilliószor lehet változtatva szétrakni, vagy is világosabban mondva: 620,448,733,239,439,360,000-szer!! — És e' 24 betüvel még sem lehet mind azon hangokat kifejezni, mellyekre az emberi beszéd képes volna. — Milly tömérdek nyelv és szó rejtezik illy módon még embryoként az a. b. c-ben. E' szerint, ha a' földnek minden lakosa egyenként napjában 40 lapot irna, mellynek mindegyikén 40-szer változnának a' betük, alig végezhetnék-el 1000 millio év alatt e' munkát. — Kérdés marad azonban, hogyha munkájokkal készen lennének, megérdemlené-e a' reá forditott munkát.

Millyennek kell lenni az éjszakamerikai szépnek. A' nász-ünneplés igen egyszerü az észak-amerikaiaknál. Mihelyest ennek napja meghatároztatik, a' menyasszony atyja egy időre elmegy hazulról, 's ez alatt az uj párnak egy sátort állitanak. Az Indus visszatérvén, mihelyest a' sátort meglátja, igy kiált-fel: ‚mit látok? egy uj sátor? ez bizonyosan vöm részére készült.' — Ekkor ünnepet rendelnek, mellyre a' felek rokonai és barátai hivatalosok. A' menyasszonyt anyja, mint az Indusnak nejét, mutatja-be a' társaságnak, 's ez azonnal elfoglalja uj tanyáját. Ez alkalommal különféle beszédek mondatnak, mellyekben az ifjú nö tökélyei rajzoltatnak. Az illy magasztaló beszéd mintegy igy hangozhatik: ‚Ide nézzetek barátim, és szemleljétek-meg e' nöt, ennek széles, lapos képét, kis szemeit, hosszú lábait, alacson homlokát, széles állát, e' horgas orrot, e' barnás sárga hajat; — és meg kell vallanotok, hogy ö valóságos remeke a' női szépségnek 's tökélynek. Izmainak erejét is lesz alkalmatok bámulhatni: két mázsányi teherrel játszva iramlik tovább, és terhelt szánvonásában párját keresi.' — Az észak-amerikai Indusnak illy fogalma van a' szépségről és tökélyről. — Ha valamellyiknek fiatal olvasóink közül kedve kerekednék illy szépséggel nősülni, talán Amerika öserdöiben még találna egyet. Ki tudja, nem lenne-e boldogabb azzal, mint valamelly europai széppel? Annyi legalább bizonyos, hogy a' lepkéktől nejét félteni nem lenne oka.

Szemes vak. Parisban bizonyos vak egy kutya által vezetteté magát a' boulevardon keresztül, mellyet kötéllel oldalához csatolt. Egy valaki a' kutyát minap el akarta csipni; de midön a' kötél leoldásával foglalkoznék, a' vaknak szemei megnyilnak, és pálczája a' tolvajnak nyaka körül sebes forgással tánczolni kezd. Ez ijedtében elszalad, a' vak pedig előbbi szerepét folytatva, kutyája által tovább vezetteti magát.

EMLÉKMONDÁS.

Állhatlanság.

Nincs állandóság a' járó napnak alatta,
Változik, a' mi mozog, 's lesiet sirjába az élet:
A' ki ma bizton örül boldogságának ölében
Holnap alá gördül, 's több nap már nem kel egére.

GUZMICS után K. H. K. J.

Lelki erő. — Fiatal egésséges testben a' lélek ereje csak szándékos puhálkodás által zsibbad-el. KÖLCSEY. (1838. Emlény.)

Gnomák. A' mennyei szemérmesség legkellemesb fátyol, mellybe magát a' deli asszonyiság burkolhatja.

Asszonyi tervek ollyak, mint az asszonyi szemek, átlátszók.

Az asszonyok éjjel nappal álmodoznak; 's ha minden reményöket elvesztek, a' menyegzöi reménynyel legutójara hagynak-fel.

SCHMID MARIA.

Késő szerencsét, szép öszi időt kétszeresen éldel az ember.

A' nagy férjfi ugy tekint lánczára, mint rendszalagra.

Bátorság erő nélkül gyermek, ki katonásdit játszik.

KOTZEBUE után S. Karolina.

Cserejtvény.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 uram egy szép délután a' 56329 partján sétálván uj 3216— bundájában, imigyen okoskodék: „Hej 56789! 563 61187 461 98136 becsülnélek, ha olly 2189 lennél, és negyven 612985 megtöltenéd, és benne" — Alig mondá ezt ki, midőn előtte egy 6781, 's ő keresztül bukik rajta. — Az egész 123456789 csupa 963 lett, 's az uj 3216 — bundában nagy 163 esett. — De még ez mind semmi! — Haza érkezik a' 96729 123456789, 's áldott kis s e l y p felesége a' fürge 56346 előkap egyet az udvarba rakott 16721 közül, 's „te 96567 te! — ugy mond boszonkodva — mikor l e s e l már 8129?" — és amugy derekasan eldöngeti 96389 3816 — bundáját. — Szegény 123456789! P i p i s k e.

Előbbi rejtvény: P o r o s z l ó.

F i g y e l m e z t e t é s. Vége felé közelitvén jelen esztendőnk, e' folyóiratnak mind helybeli mind vidéki pártfogóji tisztelettel kéretnek, hogy annak jövő fél évi lapjaira mennél előbb, 's hogy félbeszakadás nélkül vehessék az uj évi számokat, még e' hónap lefolyta előtt méltóztassanak előfizetni akár a' cs. kir. postahivatalokon, akár Pesten a' kiadónál. — Ajánlani e' lapokat, ugy véljük, felesleg tesz, miután öt évi folyamatjok alatt egyirányos szakadatlan külső csinosságuk, 's a' hozzájok mellekelt igen számos drága képek és műtárgyak, belső tartalmuknak pedig válogatott érdekességök által eléggé ajánlák magukat. Azon egyet említjük csak, hogy az olly igen érdekes nemzeti öltözeteket tárgyazó és igen költséges képeket jövő évben is rendkivüli mellékvények gyanánt folytatni fogjuk, mellyeknek több vagy kevesebb számmal megjelenhetését, valamint ezen évben történt, egyedül előfizetőink száma határozandja-el. — E' folyóirat ára a' régi marad, t. i. fél évre, minden képpel 's mellékvénynyel együtt, P e s t e n 's B u d á n boritók nélkül 5 ft. boritékkal 5 ft. 24 kr. — p o s t á n 6 ft. ezüst pénzben. Képek nélkül 1 pengő forinttal olcsóbb.

Szerkezi R ó t h k r e p f G á b o r, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. T r a t t n e r - K á r o l y i, uri utcza 612.

101.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap december 17kén 1837.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Félévi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Pográny és vidéke

Nyitra vármegyében.

(A' pogrányi köznép öltözetének rajzával.)

Egész országot és népeket ismertető irónak korán sem lehet annyi tapasztaltsága, hogy minden egyes vármegyében lakónak körülményes lerajzolásához elegendő festéke volna. Sok a' szin, számtalan a' vonás, mellyekben az olvasó holmi szépeket, és talp-igazságon épült rajzolatokat ohajtana szemlélni. Legalkalmasabb tehát az olly országot és népeket ismertető leirások kapcsolására nézve az egyes értekezés, mellyet valaki azon tájról ir-le, mellyen lakik. Ezt pedig annyival inkább lehet kivánni, mivel csakugyan illő, hogy a' hazafi ön honját és nemzetét közelebbről is ismerje. Azért én itt a' Nyitra vármegye vidéki, kivált Zobor hegy napkeletre futó lánczainak aljában tanyázó magyar ajkúaknak, általánosan romai katholicusoknak, millyenek: Pográny, Bodok, Geszthe, Gerencsér, Csitár, Kolon, Zsére, Menyhe, Béd, Gymes 's a' t. helységek lakosainak nem hosszas ismertetésökbe bocsátkozom, azon köznépi szokásokat kivánván leginkább őszintén érinteni az azokat megelőző táj alakjának némi rajzával, mellyek mind eddig rólok közönségessé téve nincsenek.

Táj és nevezetességei.

Huszonnyolczadszor futja már a' nap évi pályáját, hogy szárnyalnak rajtad lelkészi szemeim Nyitra város közelében fekvő Pográny és Gerencsér gyönyörű vidéke! Bár szivemnek mostani elfogadó készségével kalandozhatnám szivemelő lapányaidon, halmaidon, bérczeiden! Thesszali virányaidon megbájoltatva csüggnek szemei a' téged vizsgálónak. Magasztalva maradsz tőlem elragadó és szivet olvasztó vidék! és éppen azért érdemelsz argusi szemekkel teendő vizsgáltatást, mivel az érzések arany álmába tudod az elmélkedőt szenderiteni varázs kellemeid által.

Te zártad keblembe százados terebélyes tölgyek árnyékaival körzött 's Pozsonig is szemmel felfogható, szédítő magasságra méltóságosan tornyosult Zobor bérczét, hova egykor dicső eldődeink félvilág-rettegte 's a' világ történeteiben hires bajnoki erejöknek diadalmi koszorúját magaszták akkor, midőn Zobor (Béla magyar királyunk névtelen jegyzőjénél Zubur) Svatopluc morva király vezére — Árpád nagy apánk három rettenthetlen bátor harcznokai, Zuard, Kadusa, és Huba ellen fegyveres kézzel kikelni merészlett, de Kadusától Nyitra vérázott térén legyőzetve, az érintett hegynek idő viharaival daczoskodó csucsán kötélre akasztatott. — Ettől vette nevét, és jelenig megtartja Zobor hegye.

Nevezetesiti ezt még azon sziklabarlang is, mellynek egy kis kápolnát képező 's maiglan épségben álló tágas üregében Zorard sz. András, sz. István első magyar király idejében lengyel országból ide vándorló, huzamós évekre szilárd szabályokkal emberi érzelmeit megfeszitve, remetei életét zárta-be, kinek nemes Nyitra városa hálás polgárai, fiók-sorsosaikkal 1739-ik évtől kezdve sz. Jakab havának 17-ik napján, az akkori dühöngő mirigy halál azon napon megszüntének emlékezetére, mint egykori polgártársuknak, 's most egész egyházi megye választott pártfogójának böjtelőzéssel szivök szerénységéből évenként emelnek ünnepet, melly napon egykor, ugymint 1009-dik évben, a' halál e' szentet egyszersmind enyészet ölébe ragadá. Sz. Zorard barlangjától egy árnyas kies völgynek néma csendje vezeti a' vándort dicső első királyunknak idejétől fennálló sz. Benedek rendjének egykori kolostorához, melly z á r d a i apátság Hunyady Mátyás magyar király idejében már megszünt A' tizenhetedik századnak végével Jáklin Balázs, akkor nyitrai püspök, a' hajdani apátságba kamalduli szerzeteseket, második József uralkodása alatt eltörültetteket, helyeze. Ma e' szent magánynak mohos romjai a' világi dicsőség zinár mulandóságának sajnos tanúbizonyságai, mellyeknek gyászos düledékei bús visszaérzést gerjesztnek a' szemlátónak szivében!

Innen két oldalt erdős kellemes hegysorok vonulnak bájos apró völgyekkel váltogatva, hol regényes bikkesek, és itt ott terebélyes zoldogok nyulnak-el egyvelges bokor-lugosban két negyed óra menettel Nyitra város igéző tájának elég széles legelős és kaszálós völgyeig, mellynek, a' város nyugoti oldalán, szirtremekén pompázik a' várnak méltósága; látköre a' fákkal övedzett püspöki ligettől és a' sok kárt több haszonnal felváltó Nyitra folyótól van körülkigyózva. Fekvése egy a' legszebb 's jelesebbek közül hazánkban. E' várral össze van kötve azon borzasztó történeti visszaemlékezés, mellyet e' klasszikai vidék ébreszt-fel, minek már csak eredete is a' be-

mohosult ős századok leplével borittatik; mert ez azon vár, melly (hogy sok kártékony és többször gyászöltözte eseményeit elhallgassam) Vazult, Mihálynak, Geiza magyar herczeg testvérének, szerencsétlen fiját, zordon börtönében élet 's halál közt sinlődőt, nemcsak nyomasztó bilincsekbe zárva tartá, hanem a' gonosz lelkű Buda grófnak még gonoszb érzésű fija Sebő, Gyzelának, a' szilaj indúlatú némbernek, parancsára, a' magával tehetlen Vazulnak szemeit is kivájván, és füleit forró ónnal beöntvén, vad tettével ezen vár néma falait megfertőzteté.

A' várnak ellenében keletre gyönyörű látványt engednek a' szemnek magától a' természettől kijelelt 's kellemes idomban rendezett de szorgosan is müvelt zobori szőlők, mellyek a' hegynek járhatóbb részeit boritják, hova egy fa- és hat kő-hidon át negyed órai séta visz a' városból. A' szőlőhegynek számos, nagyobb, kisebb épületei egy patriarchális kis várost képezvén kies látványnyal lepik-meg a' szemet; de kivált szüreti alkalomkor az egymást váltogató élénk 's baráti szivességgel fűszerzett különféle mulatságok a' kedvet tölteni szeretőnek nem kevés éleményt nyujtanak.

E' zobori hegy, a' Karpatnak egyik ága, az előbb érintett helységek határain 's vidékein átkanyarodik keletre Gymes, Forgách grófok egykori dicső vára, és a' vármegye végpárkányaig; ennek részint bárson pázsitos térei 's gyérbokros lapályai, részint ezektől kigyós idomzatú csupasz redős bércz-ormai, név szerint illy renddel követik egymást: szent király hegye (Piliske), Kőszikla, Vaskapu, Zobor mezeje, Kurutnya, kisebb, nagyobb, — Vrisinye, Hosszú hegy, annak hegygombja, Tekenyős, — Hegyes sas, Harancsa, — Ibricze (ez a' legmagasabbra domborult csúcs), és a' hosszú parlag; melly unokákról unokákra maradt, 's ekkoráig hiven megőrzött hagyományi névereklyék, e' vidéken már hajdanában lakni kellett honosainknak nyilvános bizonyságaik. „O milly szép vagy természet! — igy kiáltok fel az érzékeny Gessner után — milly igen szép vagy te még legvadabb műveidben is. Ismeretlen az előtt a' tisztább gyönyörködés, ki tunya érzékenységgel megy-el szépséged mellett. Kár hogy e' tájékot még valamelly derék természetbúvár szemügyre nem vette.“ — Közlöm most a' pogrányi, gerencséri, 's ezekkel szomszéd helységek köznépének tapasztalt adatokból hiven meritett leirását.

Erkölcsi életökre nézve.

Az itteni köznép helyes maga viseletét mind vallásbeli mind erkölcsi tekintetben mások példájává teszi. Asztalánál csak a' mértékletesség, öltözetében csak a' nemzeti egyűgyűség, szemérem a' disz. El nem veté még itt magvát az egyenetlenség; minden körülményé-

ben őszinteség, emberiség, egyenes szivűség tündöklik — Embertársával össze akadtakor szende hangon dicséri az Istent, 's nemzeti bizodalomból szóll nyájasan; szóval csak a' józan illedelem, 's erkölcsiség érzelme vezérli őt. *(Folytatása következik.)*

ELBESZÉLÉS.

Titkolt szerelem.

(Folytatása.)

„Én nagysád véleményén vagyok" — felelém.

Több illyes beszélgetések után végre leértünk a' hegyről, hol kocsiaink várakoztak, 's egy kis óra mulva a' tábornok szállásán voltunk.

A' tábornok kedvetlen volt, 's komorsága még inkább nevekedett, midőn haza érkezezésekor leveleket nyujtának át neki, mellyekre válaszolnia kellett.

„„Ha Henrik itt volna — monda nejéhez — e' dolgokat végezve segítene rajtam. De ön teljességgel nem akarta, hogy velünk jőjön!"

„„Különben is hárman voltunk már a' kocsiban, komornámat pedig nem nélkülözhetém." "

„„Haszontalan kifogások! 's nekem illy semmi okért kell unokámat, kit szeretek, és segédemet, kire szükségem van, nélkülöznem!""

„„Ön feledi, hogy én 's anyám önnek ápolására vagyunk, és hogy unokájának, Vizéri urnak, Pesten kellett maradnia, ön ottani dolgainak eligazitása végett."

„„Mondja-ki csak nyiltan, önnek szeszélye miatt kelle ott maradnia, mivel ön őt nem szenvedheti, mivel önnek nem tetszik.""

„„Én őt nem szenvedhetem?" "

„„Azt hiába is tagadná, mert napfénynél világosabb; hisz' ha ön vele beszél, rá sem néz. Olly elfogadás után, minőt önnél talál, csak valódi férjfiúi lélek határozhatja el magát az isméti megjelenésre.""

„„Ön igaztalanul vádol engem. Férjemnek unokáját becsülni soha meg nem szünöm.

„„Meg sem is engedném, hogy vele illetlenül bánjék; és ha kettőtök közül valamellyiknek oka van a' másikra neheztelni, ugy csak neki lehet, neki, egyetlen örökösömnek, kit házasságom mindentől megfosztott.""

„„Azt nem reményleném"" " — mond élénken Nina.

„„Legalább igen soktól. — És még is a' helyett, hogy ángyára nehezteln', csak annak dicséretét lehet ajkairól hallani. Ön

és önnek anyja iránt nagyobb figyelemmnl van, mint irántam; kész lenne egész Budapestet felkutatni, csakhogy kedvöket tölthesse; kész lenne minden lovát agyon zaklatni, hogy önnek a' kivánt páholy vagy tánczvigalmi jegyet megszerezze.'"

„Igaz — szólla közbe a' báróné — 's ha már csak férjed kedveért is, nyájasabb lehetnél Henrik iránt."

„„Én azt teszem, anyám, mit tennem kell!" " — válaszolá Nina hideg 's elhatározó hangon.

„„Tüzes pokol! — kiált a' tábornok boszúval — a' sátán látott illy különös teremtményt, nem én. Vannak pillanatok, mellyekben szelidségével angyalokra homályt vonna: máskor ismét makacs, konok, hajthatlan. Ha már 19-ik évében illyen, valóban a' későbbi időkre szép reményt nyujt. Nem tudom, miként nevelte a' báróné leányát; de én rendezetében mákszemnyi érett észt sem látok.'"

„Vejem uram! leányom munkáimat olvasá."

„„Éppen ez az, mit mondani akartam.'"

„Tábornok ur, ön feledi" —

„„Igen, feledem, hogy az étel vár reánk. — Engedjen-meg uram — mondá most csillapult hangon 's hozzám fordulva — hogy egy családi jelenet tanújának kellett lennie. Reménylem azonban, nem fog elárulni, 's a' látott vagy inkább hallottakat valami vig játékba nem iktatja!'"

Most megfogá kezemet, maga mellé ültetett 's egész ebéd alatt rajtam kivül mással nem igen beszélt. Meg kell azonban vallanom, hogy napa iránt legforrottabb haragjában sem volt durva.

A' csemegével egy levelet is hoztak, mellyet miután a' tábornok elolvasa, hevesen asztalra csapott öklével, mintha azt szétzuzni akarná. 's boszúsan kiálta: „„Még csak ez hiányzott! Henrik meg van sebesitve!'"

Nina elhalaványult, 's ajkai görcsösen rángatództak,

„Megsebesitve?" — kérdé a' báróné.

„„Igen, megsebesitve. Kardszúrást kapott az ügyetlen. — Azonban nyugtassa ön magát — mondá a' bárónéhoz, ki nyugodtan szörpölé kávéját — a' seb nem veszélyes. Már egy hete elmult, hogy kapta, 's mint irja, sebe már gyógyul. Orvosa a' tepliczi fürdőt ajálja neki, 's holnap itt lesz.

„Holnap? — kérdé 'a báróné örömmel.

„Holnap?" — kérdé Nina hidegen, 's arczvonalain a' szokott nyugalom terült-el.

A' következő napot nyugtalanul vártam.

(Folytatása következik.)

HAZAI HIRLELŐ.

Gyászhir. — Unyon dec 4-kén szülői lázból szenderült-el boldogabb létre élete 21-dik évében t. n. Csenkei Csenkey Petronella asszonyság, t. n. Egyházpakai ifjabb Andrássy Mihály urnak több t. n. vármegye tábla-, és t. n. Esztergom megye főszolgabirájának hitese. — A' boldogultnak hamvadó tetemei dec. 7-kén takarittattak-el pompás szertartással Unyon, saját birtokán. — Kesergve és vigasztalhatlan szivvel gyászolják halálát ezen erényteljes 's élete virágában elhunyt szeretett nőnek, sok szegények ápolójának, kedves és gyöngéd érzelmü anyának — barátjain, férjén 's 4 kisded gyermekén kivül édes atyja t. n. Csenkei Csenkey Benedek ur, több t. n. vgye táblabirája, és t. n. özvegy Godiné asszonyság született Letenyei Zsófia. Amaz benne szeretett egyetlen leányát, emez egyetlen unokáját vészté 's kisérte az enyészet nyughelyére. — Hamvait számos szegénynek áldása követi. — Nyugodjék csendesen a' jeles!

PESTI VIZSGÁLÓ.

Hajóhidunk a' dec. 12-kén hullott jó forma hó és fagy következésében 14-kén kezdetett kiszedetni. A' közlekedés már most kompon és ladikon történik.

KÜLÖNFÉLE.

Tündér palota. Bizonyos angol különcz nehány év előtt Lusignanóban (a' parmai herczegségben) egy telket vásárolt, 's azon egy különös, bolondos épületet rakatott. A' házon t. i. egy ablak sincs; belje egészen üveggel van beboritva (a' falak és mennyezet); a' padolat márvány; 's minden hely virággal van elöntve. Minden teremben különös koszorú-gyertyatartó van, mellyről folytonosan gyertyavilág önt fényt. Ki az Angolt e' lakában meglátogatja, valóságos tündér-palotában képzeli magát; a' tündéres világitás, a' tömérdek különféle virágnak érzék-ingerlő illata, és az üveg táblákban megtört fénynek ezer szinü ragyogványa csudásan hatnak a' belépőnek érzékeire. Kár, hogy e' szép palotában féreg lakik.

Török aranyok. — A' török szultan más keresztény fejdelmek példáját követve egy uj nemü arany pénzre képét fogja veretni. Igy nem sokára mahmudd'or-aink is lesznek.

Bajvivó nyul. — Következő vadász-anekdota alkalmasint felül mul minden eddig hallott hihetlenséget és báro de manxi hazugságot. — Egy vidám vadász csapat bizonyos faluba jő, mellynek alacsony épületei között egyik kitünőbb házon egy rajz ezen irással látszott: „A' természet csudáinak bámulandó játéka! Itt egy bajnok lelkü nyul látható! Ki hinni nem akarja, nézzemeg! E' jeles állat párbajra kel urával, vagy mindenkivel, ki vele vivni akar.“ — A' vadászok belépnek, a' harczos nyulat látják, bámulnak, és örömükben magukon kivül vannak, mert kezökben a' mód, hogy bizonyos Pluvinet urat megtréfáljanak. A' nyul tulajdonosával, ki nem tökkel ütött, megegyeznek, és mindent ugy intéznek-el, hogy tréfájoknak sikerülni kell. — Más nap, szokás szerint, Pluvinet urral vadászni mennek, magukkal csak két kutyát vivén. Egynek a' vadászok közül a' kutyákat kell távul tartani; Pluvinet ur lőszerét tölti-meg a' másik, de csak vakon. Egy kis bokroson haladván keresztül, Pluvinet hirtelen megáll, 's társainak egy nyulat mutat, melly mintegy 30 lépésnyi távulban egy árok-szélen ült előttek. — „Hadd lőjjek én!“ — sipegé Pluvinet ur. — Mindenki hallgatott. Most a' nyul Pluvi-

net felé fordul, 's bátran szemébe néz. — „Mennykő makranczos állat — mond Pluvinet kaczagva — meglássátok, még azon örömem sem lesz, hogy felszöknék előttem, és futtában pörkölhetnék börére. Mindegy, ma estére szivesen látlak titeket nyulhusra!“ — Most puskáját felkapja, czéloz 's lő; de a' nyul meg akarván bizonyitani, hogy sebet nem kapott, fejét kellemes gúnynyal meghajtja, 's a' vadászra néz — „Mennydörgös — kiált boszúsan Pluvinet — ez már még is boszúság, 30 lépésnyire egy ülő nyulat nem találni! mennydörgös — de lássátok! nem fut-el.“ — Alig mondá-ki Pluvinet ur ezen igéket, a' nyul két első lábával egy mozdulatot lesz, lehajol, egy kis mordályt a' földről fölemel, szeme elébe viszi, Pluvinet urra czéloz, 's elsüti. Erre futásnak ered, 's a' bokrok köztt csak hamar eltünik. Gazdája, ki az árokba volt rejtezve, utána illant. — Pluvinet ur ütközését rajzolni lehetlen. Néhány pillanatig szótalan 's mozdulatlan állott. A' többiek hasonló bámulást szinleltek, és hallgatva kisérték kastélyába. — Pluvinet e' kaland után megbetegedett, és a' vadászatról örökre lemondott.

Chinaiak fogalma a' tánczról. Bizonyos angol kereskedő hajónak kapitánja, melly a' chinai partokon vetett horgonyt, 's mellyen több tisztnek neje is volt, elutazása előtt fényes mulatságot adott a' hajón, mellyre nagy tekintetben levő több Chinait is meghivott. Miután az Angolok nejeikkel magukat tikkadttá tánczolva, izzadtan a' hajó fedelén kihülés végett alig lélekzelve sétálni kezdettek, egy Mandarin, ki a' vendégek köztt volt, bámulva kérdé a' kapitánt, a' tánczolókra mutatva: „mért nem végeztetitek e' terhes munkát cselédeitek által?“

Drága vendéglői árjegyzék. Nehány nap előtt bizonyos utazó Angol nejével Parisnak egyik fogadójába szállott. Este 11 órakor érkezvén-meg, kénytelen volt a' neki kimutatott szobával megelégedni, 's más nap 11 órányi ott mulatása után következő számadást nyujt neki a' pinczér:

Szoba egy éjre	— — — —	25	fr. —	cent.
Szolgálat	— — — —	2	— —	—
2 gyertya	— — — —	2	— —	—
2 személyre hideg sült	— — — —	10	— —	—
2 személyre burgonya	— — — —	2	—	40 —
2 czipő	— — — —	2	— —	—
1 palaczk bourgognei bor	— — — —	2	— —	—
2 személyre kávé	— — — —	3	— —	—
Összesen		47	fr. 40	cent.

Angol országnak büntető törvényszéki statistikája. — A' belügyi minister és londoni hatóság parancsolatjára 1836-tól kezdve Londonban a' büntető itéleteknek statistikája közre fog bocsáttatni. 1836-ban 20.984 egymi volt bevádolva, kik bünöket önkényes vallomással elismerék; ezek közül halálra itéltetett 494; örökös fogságra munka mellett 770; tizennégy évi fogságra 585; hét évi fogságra 2,249; két évi börtönre 285; hat hónaptól egy évig nyuló fogságra 1455; hat hónapira 8.384, ezek közül 33 egymi korbácsra, 303 pénzbirságra itéltetett, bánatpénz mellett szabadon eresztetett 199. Hat elitélt azonban kegyelmet nyert. Igy összesen 14.771 egymire hozatott itélet. — 13 egymi eszelősnek nyilatkoztatván nem itéltetett-meg; 19 mint őrült az itélet alól felmentetett: 4039 szabadon bocsáttatott; 1652 a' per folyamatja alatt ártatlannak találtatott, 's 401, vádló szükében semmi reájok nem bizonyodván, elereszteteett.

EMLÉKMONDÁS.

Dicséret ideje.

Csak midőn már végét érjük,
Akkor 's előbb ne dicsérjük
Örömünket, kedvünket,
Szerencsénket, éltünket.

KISFALUDY SÁNDOR után K. H. K. J.

Használás.

— — Boldog az óra
Mellyben mód adatik másnak hasznára lehetni!

BAKSAY.

A' vérmérséklet-nek egyezése általános feltétele a' barátságnak; mert csak ennél fogva egyezhetnek és szögelhetnek össze a' barátoknak kedvteléseik, 's ennél fogva eldelhetnek köz örömeket együtt.

BB. (Muzárion 1833.)

Maximák. — Az igazságnak mindig menedéklevéllel kellene birni.

TROMLITZ után

Selyemszál a' makacs főt is kormányozza, csak tudjuk, hova van kötve a' szál.

KOTZEBUE után S. KAROLINA.

Számrejtvény.

Bálintot tegnap kérdém, hány éveket élt már.
„Szült az anyám — felelé — hatszor négy éve utóján.
Hogy ha szülőm jelen éveihez számlálod enyéim',
Akkoron én hatszor tiz számú évemet élném.
Kérdés most: Bálint hányszor hat éveket élt-át?

VÁRKÖVI GÁSPÁR.

Előbbi rejtvény: „Korcsmáros uram egy szép délután a' Maros partján sétálván uj róka-bundájában, imigy okoskodék: „Hej Maros! már akkor csak sokra becsülnélek, ha olly okos lennél, és negyven akósom' megtöltenéd, és benne" — Alig mondá ezt-ki, midőn előtte egy árok, 's ő keresztül bukik rajta. — Az egész korcsmáros csupa sár lett, 's az uj róka-bundában nagy kár esett. — De még ez mind semmi! — Haza érkezik a' sáros korcsmáros, 's áldott kis selyp felesége, a' fürge Marcsa, előkap egyet az udvarba rakott karók közül, 's „te samár! te! — ugymond boszonkodva, — mikor lesel már okos!" — és amugy derekasan eldöngeti sáros róka-bundáját. — Szegény korcsmáros! Pipiske.

Jegyzet. A' szerző a' hosszú á betűt rövidnek 's a' rövid o-t hosszúnak is használta, mit egyébiránt csererejtvényben tenni nem szabad. Ez uttal azonban a' rejtvény, alakja ritkaságának okáért, felvétetett. A' szerkező.

Figyelmeztetés. Vége felé közelitvén jelen esztendőnk, e' folyóiratnak mind helybeli mind vidéki pártfogóji tisztelettel kéretnek, hogy annak jövő fél évi lapjaira mennél előbb, 's hogy félbeszakadás nélkül vehessék az uj évi számokat, még e' hónap lefolyta előtt melltóztassanak előfizetni akár a' cs. kir. postahivatalokon, akár Pesten a' kiadónál. — Ajánlani e' lapokat, ugy véljük, felesleg lesz, miután öt évi folyamatjok alatt egyirányos szakadatlan külső csinosságuk, 's a' hozzájok mellekelt igen számos drága képek és műtárgyak, belső tartalmuknak pedig válogatott érdekességök által eléggé ajánlták magukat. Azon egyet említjük csak, hogy az olly igen érdekes nemzeti öltözeteket tárgyazó és igen költséges képeket jövő évben is rendkivüli mellékvények gyanánt folytatni fogjuk, mellyeknek több vagy kevesebb számmal megjelenhetését, valamint ezen evben történt, egyedül előfizetőink száma határozandja-el. — E' folyóirat ára a' régi marad, t. i. fél évre, minden képpel 's mellékvénnyel együtt, Pesten 's Budán boritók nélkül 5 ft. boritékkal 5 ft. 24 kr. — postán 6 ft. ezüst pénzben. Képek nélkül 1 pengő forinttal olcsóbb.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partjan. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

102.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön december **21**kén **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön Félévi dijja helyben képekkel 5 ft boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Pográny és vidéke

Nyitra vármegyében.

(*Folytatása.*)

Az itt lakó Magyar (a' köznépet értvén) élete módjára nézve egyszerű, sorsával megelégedő. Elérti a' polgári szövetségnek azon törvényét, melly őt robotos parasztnak rendelte, kinek idomtalan viskói csinosb épületekkel, füstös konyhái tisztesb fejér kéményekkel cseréltetnek már fel évenként. Ezekben sovány ételök mellett is (nehány vagyonosabbakat kivevén) egésségesek, 's kemény természetűek. Sorsa ellen panaszolkodás nélkül él e' vidéki Magyar ugy, mint a' Nyitra városi piperés nép. Azt tartja ő is a' derék Berzsenyivel „Nem kér chinai pamlagot, sem márvány-palotát a' megelégedés!"

Mi a' ruházat módját illeti, ennek diszes idomzatában, kivált a' leány-személyek, sürgén vetélkednek. A' tavasznak és nyárnak nagyobb részét a' zobori szőlőkben töltik; naponként oda jártukban nem várják a' hajnal pirultát, hanem már akkor napi bérökért dolgoznak, midőn még csak jelentgeti érkezését a' hajnal, és mint minden magyar leány, nem a' vásáron veszik a' festéket, hanem mindennap a' hasadó hajnal pirosságától kölcsönzik azt. Sokan csuporban magukkal vitt sovány étkekkel, többen száraz kenyérrel, legtöbben mit sem vihetvén magukkal mások adományával megelégedve huzzák a' napnak súlyát; csakhogy napi dijokból szerzett tisztességes, diszes, egyszersmind az időnek szellemehez illő öltözeteikben egymás felett szivök nyugalmát lelhessék. A' földmivelő munkásságának iparja pedig csak abban is kitetszik, hogy mihelyt hatvan hetven forintja van itt a' parasztnak, azt azonnal egy két darab szőlőre, rétre, vagy szántó földre adja-ki; és igy vannak e' vidéken több szőlővel is, száz és több akó borral, földekkel biró parasztok.

De még a' magyar nemzeti pallérozódásnak is számos buzgón tisztelőjére találunk az itt lakó pórnéphen. Sok itt lakó földész nemes ösztönt érez a' tudományok nemzetesitésére; a' magyar iróknak tu-

dós értekezéseiket nemcsak örömest hallják ők, de Kisfaludy, Berzsenyi, Faludi, Mátyási, Ányos, Gyöngyösi, és több koszorúsunk munkájából sok helyet könyv nélkül is elmondanak; minek bebizonyitásaul szolgál a' közlött rajzképen karszékben ülő, arcz-vonalaiban és haja elrendezésében élte eredetéhez pontig hasonló, pogrányi földész, ki a' „vasárnapi újságnak" olvasásában, mellyet kezdetétül fogva folyvást járat, örömmel foglalkozik.

Keresztelés kor.

A' csecsemőnek születése után, szülei azonnal meghivják a' bába által kereszt-atyáknak azokat, kikhez szeretet és bizodalom vonza őket. A' bába a' kitüzött házba lépte után benyujtja mézes pálinkával tölt ajándéküvegét (melly egy messzelynél kevesb nem lehet) a' ház asszonyának, ki előtt követségét, ekként nyilvánitja: „a' világra jött kisdednek szülei (nevöket nevezi) kérik kegyelmeteket, lennének szivesek magzatjokat az anyaszentegyház rendelése szerint szent keresztség vizére felemelni. Ezen ajánlásnak elfogadása után az öröm-hirrel rögtön vissza siet a' bába, és a' keresztelendőt egyik legközelebbi rokona által templomba viteti, őt keresztanyjának ott általadandót, ki kereszt fiát vagy leányát nehány huszassal megajándékozza, a' pénzt t. i. a' csecsemőnek takarójába kötvén. Ekkor őt rokonának vissza adja a' nélkül, hogy a' most keresztelteknek házánál személyesen megjelennék. — Keresztség után, midőn a' vissza vitt csecsemő édes anyjának általadatik, a' bába a' már őt váró keserű nectarral töltött köszöntő üveget felemeli e' szókkal: „Az édes Jézus áldjon-meg bennünket és vajudt asszonyunkat most született kicsinyével együtt. Adjunk hálát neki, hogy asszonyunkat a' szerencsés szülésre, ártatlankáját pedig boldog keresztségre segitette. Tartsa őt az Isten, apjának anyjának örömére, Jézus neve dicséretére, embereknek becsülésére, a' holtakat pedig vigye mennyeknek országába." — Ekkor az üveget kiüriti.

A' bábának tisztje a' kisdedet napjában kétszer langyos vizben fürösztení, mi egy hétig tart. Dij fejében a' bábát mind annyiszor borral 's kenyérrel megkinálják. A' komaasszony a' gyermek-ágyast háromféle meleg étellel és egy itsze borral, vagy annyi mennyiségű pálinkával kétszer hetenként megtiszteli. A' gyermekszülés napjától hetedik, nyolczadik, vagy tizedik napon, csak vasár- vagy ünnepnap legyen, ünnepélyesen tartatik a' keresztelési lakoma, mellyre a' bába meghivja a' komákat több előkelő rokonnal együtt, kik étellel 's itallal batusan megrakodva jelennek-meg a' vendéglő háznál, hol barátságos 's atyafiságos köszöntések és fogadások után ebédhez ülnek, mellyet már vacsorának lehet nevezni. Ennek a' házi asszony fürge ügyelése és szive tisztaságának legvidorabb kitünése legkelle-

mesb fűszere. Mielőtt a' levest feladnák, a' borral, mézes hanyag pálinkával, kalácscsal, és egyéb csemegékkel gazdagon megvetett asztal készen áll a' vendégek kényelmére.

Először adják-fel a' köménymagos levest, és mindenkinek tányért, kanalat, kést, villát. Ekkor az asztalnak elnöke feláll, jelt ad a' többinek az asztali áldásra, és Istennek adományaiért fennszóval dicséretet mondanak. A' levest közönségesen a' komaasszony osztja-fel a' vendégek között; ezt felváltja a' marha hús tormával; — ezt nyomban követi a' kolosvári, vagy is riskásával és vágott marha hússal vegyitett — szalonnával pedig bőven körülpárkányzott zsiros káposzta. Ennek helyébe lépnek a' következendők: főtt tyuk riskásával vagy metélttel; — marha-máj eczetes mártalékkal; — fekete leves pörkölt lúd-vérrel; — pecsenye, kolbász, sódor, sült malacz 's a' t. Étel közben hiven vigyáz a' házi gazda még beteges nőjével és gyors szolgálatot tevő övéivel vendégeire, hogy minden kényelmeik perczig teljesüljenek; gyakran felkél, megfordul közöttök, és kötelességének tartja vendégeit gyakrabban italra 's ételre szóllitani; inni pedig soha sem szokás a' nélkül, hogy valamellyik vendégnek egésségére ne tétetnék.

Lakoma végén a' bábaasszony egy keszkenőbe pólyázott mosófát hoz-be, és a' vendégeket, a' keresz-atyát és anyát felszóllitja, hogy kereszt-fijokat megajándékoznák, kik valamint a' többi ott ülők is leteszik a' mosófára nehány krajczárból álló ajándékukat, mi a' bába tulajdona marad. — Mielőtt az asztaltól eltávoznának, hálát adnak az Istennek minden jótéteményeiért; a' szülő asszony pedig az alatt komaasszonyának kosarát megtölti kalácscsal, és igy érzékeny megválás között őt 's többi vendégeit haza ereszti.

(Folytatása következik.)

ELBESZÉLÉS.

Titkolt szerelem.

(Folytatása.)

Hintó vagy postakocsi minden kisebb városban és faluban ritkaság; fürdőn azonban, hol illyesmit látni megszoktak, fel sem veszik. Igy midőn reggeli 10 órakor egy kocsi a' tábornok lakása előtt megállott, kevesen tudakozódtak utána, kié lehet az?

Vizéri ur a' terembe lépett, nagybátyját megölelte, 's a' dámákat illedelemmel üdvözlé.

Az ifjú mintegy 25 éves lehetett, nyulánk deli termetű, idomos tagokkal és szabályos arczczal, szóval, szép férjfiú, 's mi még legszebb volt, ezt nem látszék észre venni, mert inkább mással baj-

lódott, mint magával. Nyilt tekintetén szenvedés nyomai voltak láthatók. Az ut alkalmatlanságai vagy más valami ok hegedt sebét ismét felszakasztá.

Figyelmesen vizsgáltam Ninát; de tekintetén csak legkisebb megindulást sem lehete látni. Henriket udvariasan fogadá, egésségéről nyájasan tudakozódott, és baja feletti részvételét jelenté; de én egészen mást vártam.

Henrik láthatólag meg volt indulva, gondolatai kifejezésére alig talált szót, és lekötelezettnek gondolám magamat, ha az utról és időről (melly nem legkellemesb volt) beszélve, zavarából kisegitem. E' társalgás unalmassága lázadt érzeteit csakugyan le is csillapitá; lassan lassan magához tért, és szabadon lélekzett. — Vannak pillanatok, mellyekben az egykedvűk és unalmasok is használhatók valamire.

Délutánra az idő kitisztulván, Moravanba 's nagy Pöstyénbe rándultunk; megnéztük a' templomosok épületének omladványát, és a' bankai szép tájakat is. Henrik többször közeledett Ninához; de az karát vagy férjének vagy anyjának nyujtá, 's ha szóllt, felém fordult.

Estve Henrik a' tábornokkal piquettezett, hirlapokat olvasott előtte, 's figyelemmel — melly szebb sorsra volt volna méló — hallgatta végig a' bárónénak két értekezését, mellyek alatt én többször ásitoztam. Csak koronként 's lopva veté nagy fekete szemeit Nínára, ki oldalt kis asztalkánál hímzett, 's Henrik iránt semmivel több figyelemmel nem volt, mint bár akárki más iránt.

Csalódtam. — Következtetéseim hamisak voltak. Henrik, meglehet, hogy szerette Ninát, de ez rá sem gondolt.

Más nap reggel elutazásunknak előnapján, Nina, mig anyja irt, zongorázott. A' dal, mellyet énekelt, olly igen vidám volt, olly élénken zengett, hogy minden kétségem, minden gyanúm eloszlott. — ‚Annak szivében nem rejtezik szenvedély — gondolám magamban — ki illyen dalt illy vidámon 's illy tökélylyel énekelhet.'

E' pillanatban lépett a' szobába egy fiatal orvos, pesti ismerősöm, ki bizonyos beteget kisért ide. Katonák táborozásaikról, irók műveik 's orvosok betegeikről beszélnek, és pedig méltó joggal. Igy orvos barátom is, a' dámákat unatkoztatni akarván, minden csudálatos és különös gyógymódját előkezdé beszélni, mindeniket ugyan annyi anekdotával fűszerezve; mellyekre csak én hallgattam, minthogy, mint már említém, a' hallgatódzás kötelességem.

Többi közlt azt is elmondá, hogy nem régiben egy ifjúhoz hivák, ki kardszurást kapott, 's kinek sebét ő igen különösnek találta. A' seb nem egyenes vonalban vagy alulról fölfelé volt dőfve, hanem fölül-

ről lefelé; mivel pedig a' sebesült maga is szálas termetű, ellentársának, hogy ez a' sebet illy irányban ejthesse, tetemesen magasabbnak, az az: mintegy 10 lábnyi magasnak kellett volna lennie.

Sok faggatás után a' beteg végre megvallá, hogy a' sebet ön maga ejté magán. „Most azt kivánná ön tudni miért? — kérdé tőlem a' fiatal Galen. — Ezt bajosan fogná valaki kitalálni — „hogy oka legyen a' tepliczi fürdőkre mehetni.“ Azért mindenre kért, rendelném neki az emlitett fürdőket; én kivánatát teljesitém is. Fáradságomat herczegileg jutalmazván, még csak azt kivánta, hallgatnámel a' dolgot. Szegény ifjú!“

„'S ön szépen áll szavának!“ — mondám nevetve.

„Öntöl nem félek, hogy kifecsegi!“ — lön az orvos válasza.

Az ajtó megnyilt, 's a' tábornok segédének karjára támaszkodva belépett. Alig pillantá-meg Henrik az orvost, hozzá siete, 's kezét e' szókkal fogá-meg: „ön itt orvos ur?“ — Ezután nekünk mutatá-be illy szókkal: „uraim 's dámáim, im itt Aesculapom, ki sebemet gyógyitá, 's a' tepliczi fürdőket rendelé. Nemde orvos ur?“

Az orvos nehány szót rebegvén, azon ürügy alatt, hogy betege vár reá, elsietett. A' tábornok karszékére ült, 's Henrik gyenge mosolylyal a' kandallóhoz támaszkodott. A' báróné meglepetve nem akart szóllni; de nem is tudott. Nina halaványon 's fejét kezére gyámitva gondolatokba merült. Én kéjelgve néztem őket; a' csoportozatot meglepőnek találván nyugtalanul vártam a' jelenet kifejlését, különösen a' csomó megoldatását.

Kedvelt dalát dünnögve, a' tábornok szakasztá-meg legelsőbben a' csendet. Ez egy uj dal volt; mellyet többé a' szerző sem vallhatott volna magáénak, annyira megmásitá a' tábornok, és sajátságos, eredeti éneklés-módjával egészen magáévá tette.

„„Holnap tehát Tepliczbe utazandunk — mondá végre — onnan a' Karpatok közé; mit szóllnak hozzá édes dámáim?““

Mindenki hallgatott, de Henriknek szemeiből öröm sugárzák.

„„Elrakták-e már önök kalapjaikat, főkötőiket? — Készen van e minden az utra?

„„Igen, ön indulhat, mikor tetszik““ — felelé Nina, bátorságot vevén magának.

„„Micsoda? én indulhatok? hát nem együtt utazunk?““

„„Nem!““

„„'S mért nem, ha kérdenem szabad?““

„„Eleinte az volt ugyan szándékunk anyámmal, hogy önt Pöstyénbe elkisérjük, innen pedig Csalóközbe menjünk, hol önnek jószága és szép kastélja van, mellyet még nem láttunk. Itt akartuk önt bevárni.““““

„„'S Tepliczbe magamat bocsátaoi?““

„„O nem; szándékunk volt önt követni es ápolni. De most, miután unokája elérkezett, reánk nem lesz szüksége.“ “

„„Mit akar ön ezzel?““

„„„Azt, hogy a' hegyek között halálra fognék unatkozni; hogy itt, e' barátságosabb tájon, már e' nehány nap alatt is unatkoztam.“ “

E' beszéd közben a' tábornok nyugtalanul feszengett karszékében; burnót-szelenczéjét sebesen forgatá ujjai között, 's én a' közelgő vésznek kitörését előre gyanitám. Henriket azonban nem nézhettem részvét nélkül. Halványan állott ez a' kandallóhoz támaszkodva; vonagló keze görcsösen szoritá annak párkányát, 's iszonyú maga megerőtetésébe került ingó testének lerogyásától megóvása. — Arczvonalain sötét kétségbeesés ült; nagy éjsötét szemeibe egy köny lopódzott, 's én tisztán láttam, milly szörnyű indulat-tusának helyévé lön a' szerencsétlen ifjúnak keble. Megsebesité magát, vérét ontá, csakhogy egy hónapot ángya közelében tölthessen-el, 's im, a' reménylett kéjt, a' reménylett szerencsét — amannak szeszélye semmivé tette.

„„Ezer mennykő! — kiálta a' tábornok boszúsan felszökve, és székét lábával a' szoba közepére rugva — ezer mennykő! hát ujoncznak néznek engem? — vagy azt hiszik, kogy egy asszony, egy gyermek által bölcső-féken engedem magamat vezettetni? Ön jőni fog asszonyom, jőni — mert én ugy akarom.“““

Nina felállott, 's hidegen, noha remegve, mondá: „„„én nem megyek!“ “

„„Mért nem?““

Nina már nem remegett, mert keblében határozata megérett volt. Lemondva, csak kötelességére hallgatólag, félhangon, de még is szilárdsággal felelé: „„„mert nem akarok!“ “

A' tábornok bősz hevében éppen nejére akart rohanni, midőn valami tompa sohaj hallatszott. — Henrik sohaja volt, ki, ájulás kerülgetvén őt, lerogyó félben vala. Én hozzá ugrám, 's a' hanyatlót felfogtam. A' tábornoknak kitörő haragja azon pillanatban változtatá tárgyát, 's unokájára fordult: „az esztelen, már egy órája hogy itt áll — — lehet-e ennél valami ostobábbat gondolni? Hihetőleg sebe szakadt-fel megint. Megjósoltam neki; de itt senki sem engedelmeskedik. Menjetek mindnyájan pokolba! — Még sem tér magához?“

„„„Igen“ “ — felelé Nina, ki azonnal Henrikhez ugrott, és őt a' leggyöngédebb nyájassággal ápolá.

„„Végre — mondá a' tábornok szelidülve — végre fölveti szemeit!“““

Nina hevesen távozott, 's anyjától kisértetve szobájába vonult. Nehány percz mulva a' tábornok is követé; de ugy látszék, kérései, mint szintén fenyegetődzései is, sikeretlenek voltak; mert estve komolyan mondá hozzánk: „„a' menyecskének vas feje van!““

(Folytatása következik.)

HAZAI HIRLELŐ.

Gyászhir. — Bécsben dec. 11-kén elgyengülésből 94-dik évében szenderült-el boldogabb életre m. Fekete Josepha grófné, néhai cs. kir. aranykulcsos m. gróf Fekete urnak özvegye.

PESTI VIZSGÁLÓ.

Gyászhir. — Pesten dec. 13-kán hosszas sorvasztó betegség után multki csendes halállal ngos Wéhner Erzsébet asszonyság, néhai n. Eckstein Ferencz kir tanácsnok urnak, cs. kir. Leopold jeles rend vitézének 's a' t. elmaradott özvegye. Hamvadó tetemei 15-kén diszes szertartás és számos kiséret mellett takarittattak-el. Gyászolják elhunytát gyermekei: t. Eckstein Rudolf ur, t. n Pest vgye szolgabirája, t. Eckstein Anna asszonyság, t. Barkóczi Rosty Albert urnak, több t. n. megye táblabirájának hitese, és Eckstein Luiza kisasszony.

KÜLÖNFÉLE.

Török ebéd. Némelly szakács-könyv-kedvelő talán szivesen veszi, ha azon ételeknek sorát (hiteles kutfők után) közöljük, mellyekkel a' fenséges europai vendégeket öszhó 10-kén Konstantinápolban, a' nagy uri palotában, megvendéglék; az ételek mineműsége és felhordásuknak rendje némi fogalmat adand a' keletieknek főzés- 's asztal-rendezési művészetéről. — 1) Leves. — 2) Forralt juh-hus. — 3) Halak. — 4) Zsemle-szeletek piros mézmártással. — 5) Gözbe fojtott juhhus ugy nevezett töltött zsemle-szelettel (Pofesen). — 6) Birskompot tejben főtt rissel fedve. — 7) Póka különféle zöldséggel. — 8) Ladaif (vékonyra szelt zsiros haluska mézzel). — 9) Sült haché. — 10) édesen sült tészták. — 11) Juh-cotelettek vörös hagyma mártással. — 12) Édes purée csibe-mellel. — 13) Sült kappan. — 14) Blanc-manger rissel. — 15) Kolbász. — 16) Borju-cotelettek szarvas gombával. — 17) Becsinált hal. — 18) Édes gombócz irósvaj-tésztával. — 19) Gyurmai (gözben fojtott ris növény-levelekbe takarva. — 20) Ponche (à la Romaine puncs). — 21) Lakna (édesen sült gombócz). — 22) Csibe és tyuk fricandeau. — 23) Ormanbikal (kis szeletke faschirozott sültek.) — 24) Chaleba (tészta mézzel és zsirral). — 25) Tyukok, mézzel és szarvasgombával becsinálva. — 26) Czukorral beöntött irósvaj. — 27) Sült csibek. — 28) Aspic. — 29) Sült fürjek. — 30) Torták. — 31) Blanc-manger és vanilia. — 32) Szőlő. — 33) Vanilia-sehcrbet (fagylalt). A' csemege, melly különféle gyümölcsből 's czukrászi müből álla, nem hordatott-fel; mert mikor a' sor reá került volna, a' szultan belépett, 's helyét mindenki elhagyá. Borok közül sauternei, bordeauxi, champagnei, malagai és cziprusi került asztalra.

A' hindosztani nyelvek. Az ujabb szóejtések Hindosztanban különfélék és számosak; u. m. hindosztani, bengali, kasemiri, dogurai, ucsi (Vochi)

sindi, kucsi, guzeratti, konkani, pencsabi, bikarini, marvari, dsheipuri, odeypuri, harauti, malvai, brozchi, buhdelcundi, mahratti, magadhai, kosalai, machtalai, nepali, orissai, telingai, carnatai és tamili. A' bengalai felső tartományokban lakó néptömegnek nyelve azonban éppen nincs meghatározva, 's annyira különböző egymástól, hogy valamellyikbe kormány parancsolatot szétküldeni, mellyet mindenki megértsen, igen bajos volna, ha csak minden kerületnek nyelvére azt különösen le nem fordittatná. Északi Indiának minden részében sanskrit az alapos szóejtés; u. m. Bengalia, Hindustan, Mahrattban 's a' t.; azonban a' tamiltól, melly a' Deccanok közt olly felsőséget nyert, mint a' sanskrit az északi tartományokban, egészen különböző. A' tamili, mellyen déli Indiában négy millio lakosnál több beszél, vagy törzse a' telugu, malayatam, és kanari nyelvnek, vagy velek ugyan azon egy eredetü. A' bengali szóejtésen mintegy 30 millio ember alsó Bengaliában, 's a' hindosztanin mintegy 20 millio beszél déli és északi Indiában. Déli Indiának a' telugui, tamili és carnatai fő szóejtése; az elsőt Madrastól éjszakra nyuló, másodikat a' dél felé kanyaruló, harmadikat a' nyugotra fekvő Tafellandban, Ghatnak délre nézö részén 's a' felsziget nyugoti oldalán beszélik.

Komoly rejtvény.

Egésznek lába én vagyok,
De feje téged ohajt,
Kettőnknek csak egy szivünk van
És az is mindig sohajt.

Én és te szivünkkel együtt
Leszünk olly hasznos állat,
Millyet láthatsz házban sokszor,
'S mezőken egész nyájat.

S. KAROLINA.

Előbbi rejtvény: „3-szor hatot; az az, Bálint 18 éves volt; mert ha anyjának mostani éveihez, vagy is 42-hez, 18-at adnánk, 60 éves lenne.

Figyelmeztetés. Vége felé közelitvén jelen esztendőnk, e' folyóiratnak mind helybeli mind vidéki pártfogójai tisztelettel kéretnek, hogy annak jövő fél évi lapjaira mennél előbb, 's hogy félbeszakadás nélkül vehessék az uj évi számokat, még e' hónap lefolyta előtt méltóztassanak előfizetni akár a' cs. kir. postahivatalokon, akár Pesten a' kiadónál. — Ajánlani e' lapokat, ugy véljük, felesleg lesz, miután öt évi folyamatjok alatt egyirányos szakadatlan külső csinosságuk, 's a' hozzájok mellékelt igen számos drága képek és műtárgyak, belső tartalmuknak pedig válogatott érdekességök által eléggé ajánlák magukat. Azon egyet említjük csak, hogy az olly igen érdekes nemzeti öltözeteket tárgyazó és igen költséges képeket jövő évben is rendkivüli mellékvények gyanánt folytatni fogjuk, mellyeknek több vagy kevesebb számmal megjelenhetését, valamint ezen évben történt, egyedül előfizetőink száma határozandja-el. — E' folyóirat ára a' régi marad, t. i. fél évre, minden képpel 's mellékvénynyel együtt, Pesten 's Budán boriték nélkül 5 ft. boritékkal 5 ft. 24 kr. — postán 6 ft. ezüst pénzben. Képek nélkül 1 pengő forinttal olcsóbb.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

103.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap december **24**kén **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Félévi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Titkolt szerelem.

(Folytatása.)

‚Hát nem fog Tepliczre jőni?‘ — kérdé Henrik.

„„Nem, öcsém — csak magunk megyünk; ő az alatt csalóközi jószágomban vár reám.

‚Hogyan, tábornok ur, 's ön rá engedé magát beszélni?‘ — kérdé Henrik mintegy szemrehányólag.

„„Mit tehettem egyebet? Tehát megöljem? mert csak ez egy mód volt hátra, 's mondám is neki.“‘

‚'S mit válaszolt?‘

„„Annál jobb — felelé — ugy bizonyosan nem kénytetem Tepliczre menni. És abban igaza volt. Öneszűség! igaz, a' millyen kevés kevés van: de e' mellett legjobb nő a' földgömbön.

Más nap korányán mind két kocsi készen állott. Mint a' komornától hallám, Nina maga rakott-el minden holmit; egész éjjel nem aludt, csakhogy minden rendén legyen. A' lovak nyugtalanul kapálák a' földet. Nina élénken lépett a' kocsiba, 's midőn a' bárónénak karomat nyujtám, őt kocsijába emelendő, büszke önérzettel mondá felém hajolva: „most láthatja ön, hogy ha vallás és elvek laknak a' kebelben, visszás házasság nincs.“

‚De vannak szivtusák 's gyötrelmek‘ — mondám magamban — midőn Nina halavány arczát és szemében függő könyűit láttam, mellyeket ő hihetőleg mindenki elől titkolni akart; mert midőn férjét Henrik karján jőni látta, élénken kiálta a' kocsisnak: „„hajts! hajts!“ “

Az ostor pattant a' lovak neki iramlottak, 's kevés percz mulva csak a' porfelleget láttuk, mellyet a sebesen rohanó kocsi gyüjtött maga körül. A' tábornok boszús kaczajjal kiáltá: „„no, ott mennek a' nélkül, hogy megöleltek, a' nélkül, hogy „Isten hozzádot“ mondottak volna.

„Te, ki vig játékhoz való tárgyat keressz, im itt megtaláltad — vagy még inkább dramához valót, — mondám magamban — midőn Henrikre tekintettem, ki elégtelen volt látni, hallani, vagy felelni, és tudta nélkül engedé magát általam a' kocsiba emeltetni. Még köszönni is elégtelen volt. Szegény ifjú! — gondolám magamban — búja halálra epesztendi.

Nehány óra mulva engem is Teplicz felé ragadt kocsim, de Trencsinből más irányban indulék, mert a' Karpatokat valék megnézendő. Nyugtassák magukat szép olvasóném! ne sohajtsanak; eper-vágású ajkaikkal ne ásitsanak előre. Nem akarom én önöket a' Tátrára, nem a' három hegyes csúcsú Rohacsra nem az ördög lakodalmára (Csertowa Szwadba) vezetni, mellyre éppen olly terhes a' felmászás, mint a' Mont-blancra vagy Mont-Perdure; nem akarom önöket Chots ormára vezetni, melly felvont hintó-idomban mereszti fellegek közé fejét, melly a' környéknek idő prófétája; nem Krivan csujjára és Sturecz 's Rovnahora ormaira, mellyekről olly fölséges kilátás van; nem akarom önöket a' sztudennai folyam nézésére vinni, melly Zubreczen felül 600 öl hosszúságig folyik a' föld alatt; nem is kérem önöket, hogy kisérjenek a' pribilenai hegyi tóhoz, melly iszonyú sziklák között csak augustusban olvad-fel jegéből; nem hivom önöket a' kis Krivan alatt fekvő zöld tó-hoz. — E' chaoszon, ez iszonyú sziklatömegeken, mellyek olly borzasztó rendetlenségben hevernek, mintha az eget ostromló Titanok szórták volna el; — e' fellegekkel csatázó, mandola, fenyő, tiszafa 's henyefenyővel koszorúzott hegyeken hirtelen vezetem önöket keresztül; csak az árvai várba kisérjenek-el, hol Péter, a' hűtelen Péter szenvedett; csak Babagura csujjára másszanak velem, honnan a' legelragadóbb kilátás minden fáradságért fejdelmi dij; honnét azon szomszéd honra láthatni, melly egy nagy ügyért boldogtalanul küzdött csatájában megbukott.

Nem egyedül fogunk e' csupon állani, az elhullott bajnokoknak árnyai szeliden fogják a' részvevőt körül-lengni. Innen a' képzelet szárnyain a' közel égbe szállongnának édes szepeim, ha a' hideg ismét földre szállani nem kényszeritné. Ha leszállottak önök, térjenek-be egy lipniczai pórnak lakába, 's falatozzanak ott egy kis jó sajtot. Innen a' Gyömbér hegyre, Cserni Kamenre megyünk; onnan már hosszabb utunk lesz; a' Szepességbe és Bartfára rándulunk, 's ha elfáradtak, ott megállhatnak, 's kinyughatják magukat. Azt én is tettem. (*Vége következik.*)

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Pográny és vidéke

Nyitra vármegyében.

(*Folytatása.*)

Házasodáskor.

Az elmátkásitottak kézfogása, gyürűik cserélése, akaratjok nyilatkozása egy pár tanúnak jélenlétében, közönségesen a' plebánián megy végbe, miután t. i. már nehány nap előtt megegyeztek a' jegyben járó felek a' menyasszony házában házassági szerződésöken.

Harmadik hirdetés után a' füzéres vőfél, kit mindenkor a' vőlegény választ, meghivja ennek vendégeit a' menyegző napjára; ezt cselekszi a' menyasszony hivója is. Lakodalom napján megjelenvén mindenki, a' vőlegény atyja küldöttséget rendel, melly a' már ünnepiesen öltözött és társnéitól körzött virágkoszorús menyasszonynak esketésre menetét megjelentené. Esketés után a' vőfél kézen fogva vezeti a' menyasszonyt atyja házához a' neki tisztelkedő leánycsoport seregében, következő harsány énekszóval: „letette hitét (a' vőlegényt nevezi) nem egyszer, sem kétszer, teljes tizenkétszer. — Menyasszonynak (nevét emlitve) koszorúja elmaradt a' hegyben, rózsa erdejében.“ — E' dalt folytatják utközben következőleg: „Fákat döntögetnek, kősziklákat repegetnek, mit Duna vize háborgat, lassú eső mosogat.“ — Midőn pedig a' ház teremében vannak, ekképpen: „o én kedves tollas kácsám! már nem mondod: édes anyám; mert kirepülsz udvaromból, udvaromnak közepéből. — Hol lészen szállásod, ezután lakásod? — Vőlegényed udvarában, udvarának sajátjában. — Továbbá a' menyasszonyt igy szóllitják: „szánod-e lányságod', velünk mátkaságod'? — Jaj szánom, jaj bánom, gyönyőrű virágom'.“ Midőn végre szüleitül bucsúztatják: „Isten legyen kenddel édes apám, szülém, kenddel is jó anyám! — elmegyek immár én. — Idegen föld, idegen ország, fogadj engem hozzád. — Idegen apának, idegen anyának hol találjam kedvét? — Menj feküdni késön, és kelj-fel idején, úgy találod kedvét.“ — Illyképpen bucsuztatják őt többi társlakóitól is. — A' vőlegény ellenben esketés után újolag meghivott vendégeinek társaságábnn élénk magyar hangászkartól kisérve ballag atyja házához; mire következik annak idejében mind két felekezetieknél a' társas véglakodalmi ebéd, melly örömdalokkal, muzsika-szóval, és tréfás enyelgéssel végződik.

Nap leáldozta után a' vőlegény ön kérőjével és ennek lakodalmi sorsosaival a' már előbb vett szabadság után megindul a' menyasszony házához, kit az uj magyar hangászok követnek hangzó nótáikkal. Belép a' kérő egyéb társaival a' menyasszony teremébe, kit

kezek fogása után (ez köz szokás a' pór népnél) jötte iránt megkérdez a' násznagy: ha a' neki kijelelt uton jött-e? azon madarat kivánja-e, melly nála kalitkában tartatik? viseli-e hiven gondját? 's a' t. Midőn inyére váltá kérdéseit, kezét fogja menyasszonyának a' vőlegény, és a' szoba terén három kerek-fordulatot kanyarít nőjével, 's fiúi hódulatnak jeléül csókkal bókol ipának. A' menyasszony pedig, midőn szüleinek könyzáporai közt felnevelését érzékenyen megköszönte, csók-illetései után vett atyai áldásával eltávozik atyja házától uj lakába vőlegényével és ennek vendégeivel. A' menyasszony, napának házába bemente előtt, baromfiak szaporodása jeleül árpát vagy zabot hint szerte az udvaron. Ekkor az ajtó megnyitásával a' vendégnek bemenetelére szabadság adatik, 's bevezettetik a' menyasszony, de előbb a' konyhában leraká a' fazekak födőjére a' szokott krajczárokat. Szokott köszöntések és egyéb szertartások után a' menyasszony elosztogatja a' násznagy és házban lakók számára varrott üngökből, keszkenőkből, szalagokból, és számos holmikból álló ajándékokat. Erre következik a' dús vacsora, mellyet a' füstös barnák nemzeti czinczogós hangája, elmés mondák, tréfás találmányok, alakosok, csuda-idomzatosok, és egyéb vidám események édesitnek. A' menyekzői lakoma a' keresztelésivel csaknem mindenben egy, az étkekre és vigalomra nézve, csak azon különbséggel, hogy itt csak egy estve, és muzsika-eszközök nélkül, amott pedig több napig és hurok hangja mellett végződik a' lakomai vigalom.

Következő napi reggel a' mennyasszony avattatik-be mint asszony. A' templomban t. i. csinos menyasszonyi öltözetben (mint a' közlött képen leghivebb eredetében látható) megjelenik nyoszoló aszszonyával a' menyasszony és ott a' paptól áldást nyer ujonan kötött páros életére.

Temetéskor.

A' halottas házban, tükrök, képek, 's más effélék be vannak fekete karpitokkal vagy fehér kendőkkel boritva. Ha a' megholt fiatal legény vagy leány, virágkoszorús és szalagos hajadonok, szabad felbontott hajjal tisztesen öltözve, hasonló ünnepies sühederekkel, lépdelnek párosan a' koporsó mellett egészen a' temetőig. A' temetéseknél nagyon divatoznak a' hosszú halotti bucsúztatások, mellyek a' jelenlevőknek habár nehányszor unalmat okoznak is, de az éneklő mesternek mindig haszonnal kamatoznak.

Temetés után a' rokonok, sirások, és a' holt test eltakaritása körül némi szolgálatot tevők, a' siralomházba térnek vissza; itt tartatik a' mindent kiegészitő torlakoma, minél a' gyászoló szülők, testvérek, vagy magzatok teszik a' szükséges szolgálatot, közben

pedig majd minden ételt imádságok, könyörgések, zsoltári és más féle halottas énekek szoktak felváltani.

Játék-szokások.

A' fiatal legények játékai ezek:

1) A' sardó. — A' farsangnak két utósó hetében, vasárnap és csötörtökön esti órákban, minden háznak ablaka alatt nagyobb számú ifiúság jelenik-meg, hol azt megengedik, ezen énekkel: „sardó jőjj-el, hozz meleget, micsoda meleget, nyári meleget. Szököcske, szököcske, — sikon dombon szakadék, ormós szarva adatik" — 's a' t. Mit illyen alkalommal az éneklők ajándékban nyernek, a' farsangi három végső napon tartandó mulatságra fordítják.

2) Cservarga — Megáll egyenlő távulságban pálczásan több suhancz, és mellyiknek a' föld körén vetett pálczája karikalásában legmesszebb elsudamlik, az nyeri a' viadalt, vagy is a' pálczavetésnek elsőségét: ellenben, kinek pálczája semmi karikafordulást nem tesz, az a' pálczák viszahozásában a' szolga.

3) Kollázás. — Beásatik egy közönséges vastagságú félöles faoszlop; ennek tenyér egyenességű lyukas fölébe két lécz, habár két öles hosszaságú is, közepén hasonló furású kereszt-formába tétetik, és erős forogható faszeggel az oszlophoz alkalmaztatik. Kiknek tetszik, a' léczek végeihez köttetik magukat, és ön fejök szédelgéseig, a' léczforditónak pedig bele unásaig legnagyobb aladtsággal hajtatnak a' léczek.

4) Tekézés. — Ez a' fából készült tekének felvetésén és pálczákkal a' légben elütésén alapul.

5) Disznózás. — Egy fiú, az ugy nevezett pásztor, a' disznót vagy is fából alaknlt nagyobb tekét idézi-ki rendelt helyére; a' többiek botjaikkal állanak bizonyos helyzetben, akadályoztatók a' tekét. Ha valamellyiknek a' teke elütésében, mit tenniek kell, elhagyott állása a' pásztortól elfoglaltathatik, amaz a' pásztor.

6) Bot-törés. — Fogadásból addig üti egyik a' másiknak botját, mig valamellyiké eltörik; a' töröttön marad a' szégyen és veszteség.

7) Körtézés. — Leül egy valaki a' földszinére (ez a' körtvély-fa) 's mellette egy másik, a' pásztor áll; a' többinek kötelessége rázni a' körtvély-fát, vagy is rángatni az ülőt. Kit a' pásztor rángatas közben megrughat, az váltja-fel őt a' pásztorságban.

8) Kurjazás. — Hasra fekszik egyik ifjú a' földön, sőt több is; és mint védnök a' többi ellen rugással védi kalapját. Ki azt elkaphatja, elszalad amannak kalapjával; és ha ettől futásban a' kitüzött körig el nem éretik, ennek hátán hozatja magát vissza: ellenben amaz lesz a' háti ló, ha emennek haladása sürgébb.

A' hajadon leányoknak szokottabb játékaik következők:

I) A' Véllő. — Virág vasárnapján délesti órákban zsupból bábot alakitnak, 's azt legünnepiesb idomzatú virágos menyasszonyi öltözettel, szalagokkal piperézve ékesitik, hosszú póznára tüzik, és a' helység határának azon dülő felére viszik, melly bevetve van. Itt szép számú gyülekezetben ezt éneklik: „Véllő, véllő! — Falu végén selyem sátor; zengjünk ott most, ugy mint máskor, véllő, véllő! — Kivisszük a' kiczeviczét (neve a' bábnak), 's behozzuk a' koncz mesternét. Véllő, véllő! — Vigan szenteljük majd meg őt, 's énekszóval a' Pünkösdöt. — Véllő — véllő.“ 's a' t. — Midőn az énekbe beleuntak, lemezitlenitik a' pompáson öltözött alakot, 's azután énekszóval kiki hazatér.

II) Sz. János, vagy is sz. Iván ünnepe. — Szent Iván napja előtt két héttel, esti időben, jól tul a' helységtől, halmosb helyeken szalmatüzet raknak; a' párlásra készitett holmi virágos füveket magukkal hozzák, és a' szalmatüznek magos lángját (minél gyakori szomorú események történnek) keresztül kasul ugrálják illy énekszóval: „Virágos sz. János, éjszakád világos; még előtted leszek, tiszteletet teszek; csak addig világos légy, osztán homályos.“ — Ismét: „Hajtsuk, hajtsuk a' cseresznye ágát, mert most éli kora szép világát; hadd szakasszak szépéből, szeretőmnek szinéből“ 's a' t. Ezen esti, sőt inkább éji szertartások, mellyek sz. Iván napja után egy héttel végződnek, mint a' tiszta erények rablói, a' józanabb 's jámborabb felekezetűeknél évenként maradoznak már.

III) Hajszénallya. — Kereket képező leányok egymás kezét fogják, táncz-alakban fordulnak, és a' kör közepébe rendelt tánczmesternével sorban tánczolnak e' zene mellett: „Tőke-tüzek égnek, nálok gyöngyöt főznek; a' leányok azt szeretik, és magoknak ingyen veszik, kedvesek hogy legyenek“ 's a' t.

(Vége következik.)

INNEPLÉS.

Mariannah ünnepe. Mariannah istennének ünnepe, kit a' Hinduk, mint himlő ellen oltalmazót, imádnak, böjtölés, fürdésben, áldozatok és tánczokban, 's végre tüzön keresztül teendő utban áll. Ezen utósó 's legveszedelmesebb része az ünnepnek nap nyugta után szokott tartatni. Egy kis szembe nem tünő pagoda ez ünneplésnek szinhelye, melly Bangalore, a' 60,000 lakost számláló Mysore tartomány nagyobb városainak egyike mellett fekszik. 18 lábnyi hosszú és 12 lábnyi széles árok ásatik az első keritésnek közepén, mellyet égő zsarátnokkal megtöltenek. Bizonyos jelre hosszú sorban jö egy minden korú és nemü néptömeg, melly a' pagodából, ünnepélyes vonalban, az árok felé huzódik, és hangszerek kisérete mellett Mariannah tiszteletére magasztaló dalokat énekel. Egész vonal a' tüzes árokhoz jö, mezte-

len ugyan, de testöket bizonyos sárgás álladékkal bevonva, mellynek alkotó részeit még egy europai természetbuvár sem tudta kitapogatni. Miután a' pagodának egyik papja egy kakast leölt volna, a' buzgólkodók keresztülmennek a' tüzön és ismét vissza; a' vonal majd sebesebben, majd lassabban megy, majd tánczol és ide oda szökik a' zsarátnokon, melly tüztömegnek közepén csak keskeny ut van hagyva. E' tüz feletti sétálás ismét fürdéssel és az istenné nevének háromszori kiáltásával kezdetik. A' czerimonia végével ismét visszamegy a' vonal a' pagodába, hol a' hivök egy nagy vizfogó gödörben megfürdenek. E' vizbe mártatnak azután a' himlő ellen óvandó kisdedek is, mi azonban igen ritkán szokott nekik használni.

Örökösödési ünnep. Britt országnak kenti grófságában nem régiben egy emlékezetes ünneplés ment végbe, midőn tudniillik Simpton Károly boldogult nagybátyjának javaiba lépett, mellyek évenként 6,000 fontot (60. 000 forint pengőben) jövedelmeznek. Simpton ur azon helységnek, hol nagybátyja született, minden lakóit, mint szintén a' két szomszéd városkából minden egyen- vagy nem — egyenruhát viselő katonát magához hivott ebédre, melly igen fényes volt. Az asztalnál 1200 személy ült; étel, ital tömérdek mennyiségben hordatott-fel; sör, bor, whiski pazérlásig fogyasztaték annyira, hogy a' lakoma 2000 fontba került. Lakoma végén a' nagylelkü Amphytrion évenként fizetendő 200 fontot ajánlott a' helységnek, melly a' legerényesebb és szegény családból született két leánynak mátkatálul fog kiosztatni. — Beszélik, hogy a' dús ünneplő nem sokára parlamenti tagnak fog választatni. Alkalmasint nagylelkűségének is csak ez volt inditó oka.

KÜLÖNFÉLE.

Egy török nagyvezér hagyománya. Rustan pascha, ki nagy Szulejman alatt kétszer viselé a' nagyvezérséget, halálakor 1800 rabszolgát, 2900 lovat, 1160 tevét és öszvért, 80 000 darab csalmához való musselint, 780.000 darab aranyat, 8000 diszöltözetet, 1100 arany föveget, 209 himzett nyeregtakarót, 2000 himzett tunikát, 1500 pár ezüst 's 130 pár arany sarkantyút, drága kövekkel gazdagon diszitett 760 kardot, más 1000 kardot ezüst markolattal és hüvelylyel, 1.300.000 ékszeri tárgyat, 1000 ló terhü ezüstrudakat, 810 jószágot Ázsia 's Europában, 476 egesz fegyverzetet, 8000 példányát a' korannak, 130 példány korant arany kötésben 's kövekkel diszitve, 8000 régi divatú köntöst, 's e' mellett jó hirt, becsületes nevet hagyott maga után, melly e' töméntelen kincscsel nem látszik megegyezésben lenni. Ugy hiszszük, müvelt Europánkban sokan volnának, kik még a' Mahomet vallására áttérésnél gyakorlott szertartásokat is kiállanák, csakhogy illy töméntelen kincsben egyedüli örökösök lehetnének.

Két orvosnak tiszteleti dijja. — Parisban nem régen két fiatal orvos, egyik lengyel, másik német, egy szép fiatal ladyt gyógyitott, kit öt honap mulva terhes in-kórból csakugyan tökélyesen ki is vettek, és a' ladynak felüdülése után tőle tiszteleti dijul, hogy nevöket is hirre kapassák, 400.000 frankot kivántak. Bajosan került valaha még egy királynak is ennyibe betegsége; sőt maga Hippokrat és Galen sem fizettették illy nagy áron tudományukat. Lincoln lord azonban, a' betegnek férje, és Hamilton herczeg, a' ladynak atyja, azt hitték, ha a' ket orvosnak 1000 font sterlinget fizettetnek-ki pénzváltóik által, fejdelmileg jutalmazzák-meg öket. De a' két orvos ez alkudozás által magát megsértettnek érezvén, ő méltóságukat, midőn

kocsiba akartak ülni, Parist elhagyandók, elfogatták; és a' két nemes lord csak kezesség mellett bocsáttatott szabadon. E' kaland, mellyet egyik orvos köre edzett hosszú levelen minden társas körben, clubb és szalónokban elterjesztett, köz beszéd tárgya lön Parisban. — A' pör megindittaték, mellyből, ha a' perlekedők azt tovább is folytatják, sok érdekes fog napfényre jöni.

EMLÉKMONDÁS.

A' Világ

Hajh! most régi származásra
'S nemzetségi ragyogásra —
Hacsak érték, vagyon, kincs,
Hatalom, fő rang, 's más nincs
Mellette, nem ad semmit.

SZENTMIKLÓSSY után K. H. K. J.

Sors. Urai nem vagyunk sorsunknak, de mesterei lehetünk. FÁY.

Közös érzelem. Legszebb érzelmeink értékét még egyszer olly nagyra neveli annak tudása, hogy más is hasonlag érez. BAJZA.

Maximák. A' bölcs mindkét részről készen áll: a' jót intézi, 's legyőzi a' roszat. A' szerencse el nem kapja őt, le nem veri a' szerencsétlenség; sem nem ohajtja, sem nem futja a' veszélyt; kedvezést nem vár; a' bajok ellen makacs és erős. Ez fő az emberi ügyekben: a' szerencse minden rémjein, és kinálkozásain felül emelni a' lelket. SENECA után B. F.

Sziv és okosság osztja a' valódi nemességet: de éppen ezért az okosok e' világon olly ritkák, mint kik oltás nélkül a' himlőt elkerülték.

UDVARY MÁRTON.

Csererejtvény.

(10 betű.)

5. 2. 7. 8. 9. 10. Utakon veheted észre.
9. 10. 8. 5. Ha van süttesd, főzesd bőjtre.
10. 4. 8. 3. 2. Konyhában a' szegen látod,
7. 2. 5. Szegény! neked nincs világod.
1. 2. 3. 4. 8. Csak férjfinak osztogatják.
1. 2. 3. Mindenkor mértéknek mondják.
8. 1. 5. 2. Leány neve, noha hajdan
Ismerősebb volt, mint mostan.
Kedvelt főtisztünk az egész
Éljen soká, 's ne érje vész.

S. KAROLINA.
(Temes vármegyében.)

Előbbi rejtvény: tehén:

Jegyzet. Az ünnepek miatt e' folyóiratból jövő csötörtökön nem fog lap megjelenni. — Utósó vagy is 104-dik számunknak könnyebb elküldözhetése végett a' rézbe metszett különös csinosságú két czimlapot és boritékot már ma előre küldözzük-el t. olvasóinknak. Jövő vagy is utósó számunkhoz a' foglalat mellékeltetik.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

104.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap december **31**kén **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Félévi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Titkolt szerelem.

(Vége.)

Midőn egy napon a' fenyvesben bolyongék, Fáy András egyik meséjében vig játékhoz való tárgyat találtam, mellyhez némelly esetek, mellyeket útamban láték, még több satyrai anyagot nyujtának. Egy szép kilátással kinálkozó házacskát bérlék-ki, mellynek ablakából a' Kőhegyre (Kamena hura) láthattam.

Itt éltem életemnek legszebb 's legnyugalmasabb 3 hetét. Este és reggel vig játékomon dolgoztam; naponnan a' sötét fenyvek árnyában, hegy oldalakon mászkálék; megjártam a' völgyet; andalogtam a' folyam partján; kirándulék Zboró erdő koszorús ormára; felhágtam Makovicza romjaihoz, melly egykor Rákóczyt uralta. Egy pár napra átrándultam Kézsmárkra, melly a' Poprád igéző partja mellett szeliden terül-el; innen a' lomniczi hegycsucsra vezettetém magamat, honnan a' legelragadóbb kilátás esik. Ah mint erősit, mint vidámit e' hegyen a' tiszta, szürt lég; mint bájolnak a' mosolygó rétek, a' regényes völgyek! Itt ismét boldognak 's fiatalnak érzi magát az ember; szelleme határtalanul csapong; kebléből a' bú, testéből a' fájdalmak eltünnek; szabadnak, könnyűnek érzi magát, mint a' havasi sas. Ah, fájdalom, alig száll-le a' magasból, alig lép a' fenyérre, a' városba, ismét meglepik a' lelket és testet csigázó gyötrelmek.

Bevégezvén vig játékomat, a' visszatérésre is kelle gondolnom. Kassának, Miskolczuak mentem; ez utóbbiból kirándultam a' diósgyőri várromot és vas hámort megnézendő; innen Egren keresztül, hol Dobó emléke nagy gondolatokat költött lelkemben; hol az uj pompás basilica tiszteletére gerjesztett, hol a' bortermő Eged kupjáról elragadtatva néztem az eleven zölddel bevont termékeny völgyet; Parádra mentem, Hygiejának e' nem régiben keresetté lett tanyájára. Itt szinte egy hetet tölték; a' természet szépségével eltelni nem akaró lelkem majd Mátra iszonyú szikláira, majd a' szelid völgybe vitt, örömmel néztem az üveg hutában folytatott

élénk munkát; nehéz kebellel álltam Sirok omladványai között, és bámulva néztem azon két hegyes kőszálat a' vár előtt mellyekről a' köznép azt regéli, hogy kővé vált szerzetes és nember lennének; bámulva néztem a' természetnek nagyszerű alkotmányait a' szeszélyes alakú hegyek elrendezésében; fenséges érzelmekkel tölt kebellel bucsúztam e' regényes tájról, és Nógrád, Hont, Bars 's Nyitra megyéken sebesen mentem keresztül Csalóköz-felé, hová minél hamarább eljuthatni fontos okaim voltak. Először Somorján egy iskolatársamat valék megkeresendő; másodszor ide nem messze feküdt Jóka is, hova a' báróné és tábornok meghivtak. Ninát még egyszer látni igen vágytam. Egy szép augusztusi alkonyon kastélyukba érkeztem.

Csalóköz igen szép térföld; aranykalászszal dús földek, bujján sarjadzó rétek, gazdag gyümölcsös kertek, csinos faluk tarka vegyületben tünnek-fel az utazó szeme előtt. Hajdani „aranykert" nevezetére mindenképpen méltó.

Csinos, vörös tetővel emelkedik a' tábornok kastélya; erkélye hat nyulánk doriai oszlopra könyököl, és a' honi Flora magzataival bőven elhintett kert, leirhatlan kedves illatgőzbe burkolja az épületet. Az éjszaki látkörön Karpatnak égbe meredező hegyei látszatnak kékes gőzben.

Engem, a' kocsiból kiszállót, a' báróné és leánya fogadtak-el, még pedig legmegelőzőbb nyájassággal. A' tábornok, kit minden órán vártak, még Töpliczen mulatott. De kiki képzelheti mint fogott-el a' bámulás, midőn a' terembe lépve Henriket pillantám-meg, ki a' kereveten ült, 's a' Regélőt olvasá.

„A tábornok küldé előre — sugá fülembe a' báróné — hogy lássa, mint van Nina, ki az óta terhes beteg volt."

„Valóban? —" kérdém a' deli hölgyhez fordulva.

„Azonban már jobban van; Henrik pedig, ki egy uttal a' komáromi parancsnokhoz hivatalos leveleket is vitt, hol várhatná-be alkalmasbb helyen a' tábornokot mint itt. Azon kivül vőm is ugy akarja, kit egy hét óta már minden órán várunk."

„Tehát már egy hét óta van itt Henrik?" — kérdém a' bárónét, ki gondolatomat azonnal kitalálva csendes nyugodtsággal mondá:

„Ne aggódjék ön; egy az, már ismeri leányomat; más az, hogy ez idő alatt, mióta velünk van, egész napon át csak egy pillanatra sem hagytam őket egyedül."

E' részben valót szóllt. Nina folytonosan anyjával volt és himzett vagy kötött: mi több, Henrik még a' kerti sétákon sem volt

vele egyedül. Azt is meg kell azonban jegyezni, hogy Nina minden illyes alkalmat került.

Henriknek magatartása különös volt. Testében a' legkissebb ér a' leggyengédebb szerelmet látszék lehelni; de mind e' mellett sem árulá-el egy szócska, egy tekintet is keblének titkát. Mi több, ismét vidám volt; a' mulatságokban részt vön. Arczán az emésztő búnak nem látszék olly szembetünő nyoma, 's szemei több tüzzel ragyogának. Csak most tapasztalám, hogy az ifjú magát kedveltető, jól nevelt, 's finom tapintású volt; mivelt, nemes lelkülete biztossággal 's még is szerénységgel párositott sok felsőbb eszmét. Szóval, több, eddig elé rejtett szép tulajdont fedezék-fel-benne, mellyek egyenként is elégségesek lehettek a' legbüszkébb szív meghóditására.

A' báróné egy hirlapi czikket olvasott-fel előttünk, melly bizonyos öngyilkosról szóllt.

„„Boldogtalan!““ — sohajtá Nina majd olly hangon, melly a' tettet helyeselni látszék.

„„Kába!““ — kiáltá Henrik megvetőleg.

„Nemde, ön nem vetemednék hasonló őrültségre?“ — kérdezém élénken.

„„Én, uram, valóban nem! Mert ön gyilkosság által igen nagy boldogságtól fosztjuk-meg magunkat.

„Minő boldogságtól?“

„„Meghalhatni azért, kit szeretünk!““

Helyesen, gondolám magamban; ő még most is szereti, mit mondok, szereti? imádja Ninát; de keblét szelid türelemmel aczélzá-meg; már ezentul elég ereje leend, az indulatok zajával megvivni 's győzni.

A' báróné legujabbi regényének felolvasását ajánlá. Az ajánlást elfogadám, 's azon reménynyel, hogy az iróné önszerelme legyőzendi az anya vigyázékonyságát, és lelkesedésében Henriket Ninával felejtendi; azon reményben, mondom, hogy az epedő ifjúnak egy kéjes pillanatot szerezhetek, irószobájába kisérém ezen pseudo Genlist.

Csalatkoztam; Henrik a' legkedvezőbb pillanatokat sem akará használni. A' regénynek olvasása, mellyet vértanúi türedelemmel hallgattam végig, kissé soká tartott. E' közben Nina (mint hallám) szomorú 's andalgó dalokat énekelt zongorája mellett; de csak magára volt, mert Henriket a' kert sétányain ballagni pillantám-meg. A' terembe visszatérvén még egyedül találám Ninát, vérpiros bárson karszéken ült fejét kezére gyámitva, 's kisirt szemekkel. Hevesen szökött-fel ültéből midőn beléptem, és mosolygva jött előmbe. E' mozdulatnál zsebkendőjét elejté, mellyet midőn fölemeltem, nedvesnek találék.

Észrevevén, hogy könnyűi elárulvák, egy a' kandallón heverő könyvre mutatva, fél enyelgőleg mondá :

„„Nemde, ön kinevet? — Ezen regény csalta-ki könyűimet.

Én a' könyv czimére tekinték — ez anyjának műve volt. Nem volt ugyan e' bizonyitványra szükségem, hogy csalni akarása felől meggyőződjem.

Este élénk mozgásba jött a' kastély. A' helységnek 's környéknek több közbirtokosa látogatásra jött. Nina olly kellemmel fogadá a' vendégeket, olly pajzánan 's enyelgőleg forgolódott körükben, mintha legkissebb megerőtetésébe sem került volna. Mindenki iránt nyájas, lekötelező volt, kivevén Henriket, kit csak néha néha kértmeg a' játszó asztalok elrendezése vagy más illyesmi iránt.

Engem három közbirtokossal vhiszt mellé ültettek; az évültebbek piquetet, a' dámák bosztont játszottak; mások ismét sakk-tábla és domino vagy lhombre mellé ültek. Cseregi szolgabiró Topolyai esküttel billiárdozott; Nina pedig a' fiatalságot gyüjté maga körül, és társasági játékot javaslott. A' javaslat öröm-zaj köztt fogadtatott-el. A' megyéken még nem mentek-ki divatból a' zálogosdik.

Én részemről a' hibákat ismét hibákkal halmoztam, mellyek a' pesti vhiszt-játszókat nem legszebb fényben tüntethették-fel játszó társaim előtt. Azonban a' sors kőnyvében már elvégezve látszott lenni, hogy Nina nekem a' vhisztben szerencsétlenséget hozzon; mert ez uttal is több gondom volt reá, mint a' vhisztre, és szemeim szünetlenül azon körön fügtek, mellynek ő elnöknéje volt.

Henrik a' billiárdozókat nézte. Az ifjabb dámák azonban körükbe szóllitották a' szép segédet, és igy mulatságukban akaratja ellen is részesülnie kellett. Ninától meglehetős távulságban foglalt helyet, és a' zálogok kiváltásánál, mellyet ő intézett, minden alkalmat került a' hozzá közelitésre. Egyszer azonban, a' játéknak szigorú szabályai szerint, Henriknek még is megkellett Ninát csókolni. Nina felállott. Ezen pillanatban lelkem szemembe szökött, 's játszó társamnak vörös királyát, melly legbirósb kártyája volt elütém. Ez elégületlenségét eléggé láttatá, de én keveset figyeltem reá. Szemeim csak a' fiatal hölgyre tapadtak, ki nyugodtan lépett Henrikhez, 's rózsa harmat-ajkát elébe tartá.

Henrik gyöngén, gyöngébben a' virágra lehelő esti lebelnél, illeté a' rózsahab-arczot. Eszméletét, mint vártam, nem veszté-el, képe halványabb vagy pirosabb nem lön. Henrik nyugodt 's hideg maradt. — ‚Ő még is férjfiú, 's a' szó legteljesb értelmében férjfiú — mondám magamban.' — Őt bámulnom 's egyszersmind sajnálnom kellett, és e' reménytelen szerelemnek sikert kérő kivánatim akaratlanul szálltak keblemből ég felé.

Minden zálog kiváltatott; most egy terem közepén álló kerek asztalhoz ültek a' fiatalok; albumokat, rézmetszvényeket nézegettek. Némellyik rajzolt, mások, az őket környező tárgyakat szepiával festék-le. Henrik pedig, egy mellette ülő kis szőke leány iránti udvariságból, angol tollkéssel, egy darabka eperfából, remetét faragott. — E' munkát franczia országi utazásaiban a' pyrenei pásztoroktól tanulá. — A' fa kemény 's a' kés éles volt. Egy vigyázatlan pillanatban az utóbbi elsiklik, 's Henrik bal kezének mutató ujján mély sebet vágott. Nina felsikoltott 's elhalaványult. Más pillanatban már kaczagott. A' seb nem volt ugyan veszélyes, de keményen vérzett. Negyedik pillanatban már minden dáma ajánlá zsebkendőjét a' sebesültnek. Angol tapaszt hoztak, 's legalább husz parányi, fejér, gömbölyű 's ügyes kéz ajálkozék a' seb bekötésére. Munka közben kaczagtak, enyelgtek; mindenik jobban akará tudni másiknál; még sem boldogultak. Azonban a' sebkötés terhes is vala; mert az ujnak második hajlásán ejtetett; és a' kötés legcsekélyebb mozdulatnál lehullott.

„De hát ne mozogjon ön — kiálták a' kis Hygieiák — 's különösen ujját ne mozditsa.

„„Könnyen beszélnek önök szép dámáim; — mondá Henrik — a' mozdulás akaratom ellen történik.““

‚Henriknek igaza van! kiálték a' játszó asztaltól — hogy az ujj ne mozduljon, tehát mint a' sebészek szokták‘ —

„„Be kell zsindelyezni — szóllt közibe Henrik — mint törött karokat vagy lábakat szokták.““

‚Igen.‘

„De hol kapunk zsindelyt?“ — kiáltá egész társaság nevetve.

‚Itt van nehány; 's az asztalról, hol azon pillanatban szüntünk-meg játszani, egy kártyát emelék-fel, ha nem csalódom, a' vörös királyt. Ezzel a' sebesült ujjat körülkeritém. A' dámák selyemmel rászoriták. A' munka enyelgés 's kaczagás köztt bevégeztetvén, sebészeti tudományomhoz az összes társaság szerencsét kivánt.

Henrik a' számadást kérte, 's Nina minden előfordulandó tűszurásuál betegemnek ajálkozék.

Éjfél lett; a' társaság távozék, 's én' szobámba vonultam, honnan a' távozó fiatalság zaját még soká hallám.

Reggel tiz órakor a' terembe léptem, 's a' bárónéval beszélgeték. Beszéd közben, legnagyobb bámulásunkra, egyszer csak betoppan a' tábornok, 's vidáman kiáltja felénk:

„„Jó reggelt, jó reggelt édeseim!““

„„Az egekért, honan jő vejem uram? hisz' az udvaron nem hallánk kocsi zörejt.

„„Igen, mert már 5 órakor jöttem, 's akkor még mindenki édesdeden aludt.““

„Valóban?“

„„Senkit sem akartam felzavarni, igy egyenesen nőm szobájába menék, ki eleinte nem akará az ajtót felzárni, annyira megrettent.““

„Azt olly rögtöni felzavarásnál bámulni nem lehet.“

„„Azt hitte, rablók rohanták-meg a' kastélyt! Szegény, jó asszony! Azonban csak hamar megnyugtattam. — Egésségesek vagytok-e?

„Hála az égnek!“

„„Nem unatkoztatok távullétemben? Mivel töltöttétek az időt?““

„Tegnap társaság volt nálunk, vhisztet, bosztont játszottak.“ —

„„Jó hogy emliti napam asszony; ezért számadásunk lesz. Ön leányát játékosnévá teszi.““

„Én?“

„„Igen, igen, kártya játékosnévá. Ugy látszik éjjel nappal kártyán jár esze. Csak képzelje ön — folytatá nevetve — midőn szobájába lépek; e' vörös királyt találom ott összegyürve. No's, hát nem nevetséges dolog ez?““

Én kaczagásra erőtetém magamat, hogy a' báróné zavarodásáról, ki villám-sujtottként állt, a' tábornok figyelmét elvonjam.

„„Lássa ön — kiáltá a' tábornok jó kedvében — lássa ön, a' báróné nem kaczag, mert bünösnek érzi magát.

„O igen, még pedig nagy bünösnek' — mondám magamban.

Henrik belépett, 's nem sokára utána Nina is. Asztalhoz ültünk, reggelizénk. Ismét magunk körében voltunk, 's azon tartozkodás, azon egykedvűség jelenkezék melly tegnap. Én azonban, ki a' titok leple alá mélyebben tekinték, mennyi szerelmet, mennyi kéjt találék ezen egymást folytonosan kerülő négy szemben, ez összehangzó némaság, pillanat és gondolatokban!

Reggeli után sétálni mentünk; a' kertben a' bárónéval kis ideig magunkra maradtunk, 's e' pillanatban sugám fülébe: ‚no's nagysás asszonyom, még is azon véleményben van, hogy vallás és elvek mellett a' visszás házasságban veszély nem lehet?'

„Hallgasson ön, a' tábornok közelg“ — sugá szorongva.

A' tábornok csak ugyan felénk jött, 's mosolygva kérdé:

„„No's, uram, talált valami darabhoz tárgyat utazásában?““

‚Igen, még pedig érdekest!'

„Es vig játékot fog belőle készitni?““

‚Nem, tábornok ur, csak novellát!' RÖJTÖKI.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Pográny és vidéke

Nyitra vármegyében (*Vége.*)

Tánez.

Valamint az éneklés megkülönbözteti az itt lakó magyar nevendéket, mellyben kis korától fogva örömét találja: ugy kedves előtte a' tánez-is. — Ezen érzés vele nevekedik, vele erősödik, 's hosszas szokás által mint egy természetébe megy által. Tisztesen felöltözve látni, kivált nyári vasárnapokon, nap lehunytakor a' nemzeti tánczmulatságra megjelenő fiatalságot, hol a' szende leányscreg a' szerény legénységtől elkülönzött állomásában marad mind addig, mig a' húrok megpendülésére mindenki ön kedvesétől bükk vagy tölgy leveles zöld ágból készült szin alatt a' szivet emelő nemzeti tánczra felszólíttatik, mit egész komoly illedelemmel járnak-el.

A' pogrányi köznép öltözetét tárgyazó kép mutatja: 1) A' pórnép előbbkelőjének egyik férjfiát, födetlen fővel karszékben ülve, 's kezeben tartva a' vasárnapi ujságot, setét kék szinű posztó-dolmányban magyar alakú nadrágban, és csizmában. — 2) Mellette tizenötödik évébe most lépett, 's háttal ráfordult leánya áll, redös musselin szoknyában, búza virág szinű selyem köténynyel környezve, leeresztett fonatékba vett és felül alul szalagokkal ékesitett hajjal, pillangókkal 's több csillogó szint játszó fodros selyem keszkenővel, vörös, arany, 's ezüst rózsákkal (itt arany pecsétesnek neveztetik), czifrázott zöld selyem mellényben (itt pruszlik) — musselin és széles fodrokkal szegett galandos fél üngben, sárga csizmában. E' mellett áll. — 3) Az elsőnek menye, aranyos csipkével körzött, és fekete selyemmel tarkázott főkötőben (itt fiketű) szalagokkal bokrosan himezve, mit gyenge hó szinü fátyol takar; ékesitve nyakgyöngygyel, kezében csikos vörös selyem keszkenővel, fekete csizmában. Egyéb öltözete a' leányéval mindenben egy. Ezzel szemközt áll — 4) egy még bajuszát korafedte ifiú, füzérrel és bibor szinü szélfujta szalagos, mostani divatú kalapban; gyölcs, redös 's galand-ujú üngben, vörös posztó szegésü, 's virágokkal himzett szürdolmányban, zöld selyem mellényben (itt lajbliban), rojtos fekete selyem nyakravalóval, zsinórokkal mesterkélt setét kék szinü posztó nadrágban, — fekete sarkantyús csizmaszára mellett látszik a' magyarnak egyik tulajdona, a' pipa.

Illyen alakú öltözetben tette útját pünkösd második népünnepén e' két család az egy órányi távulságban fekvő nyitrai várnak székes templomába, ott az ünnepi magyar ajtatosságban és pünkösti bucsúban részt veendő.

Közli a' képrajzokkal együtt

DRNOVSZKY FERENCZ.

KÜLÖNFÉLE.

Jó gyalogló. Bizonyos hires angol gyalogló nagy pénzmennyiségben fogadott, hogy Crontaverneröl, (a' londoni Chapterstreeten) Vauxhall-Roadon keresztül Croydonra és vissza, 10 egymás után következő napon, háromszor fog naponként menni; igy mindennap 60 angol mértföldet kell gyalogolnia. A' fogadás feltételeiben még az is áll, hogy 10-dik napon a' harmadik visszafordulás alkalmával egy óraig fellábon kell állnia, mint a' gólyának. — Próbálná-meg csak az a' bizonyos sir kecskeméti vagy debreczeni homokpusztáinkon gyalogolni, alkalmasint elvesztené kedvet többször illy fogadásba ereszkedni.

Hű 's hőslelkű hindu-nők. Rasputana-ban vannak, mint az útazók beszélik — engedelmet szép olvasóném, e' mindjárt következő kissé vakmerész kifejezésért, mi csak az útazók szavainak viszhangja vagyunk — a' leghübb nők. Midőn Ganore szép királynéja, kéjelgéseinek közepette ellensége kezeibe esett volna, a' győzelmes, hogy a' meggyőzetett szépségének hódoljon, olly ajánlatokat tön neki, mellyeket egy trónon ülő királyné is elfogadtatott volna. A' győzelmes vele trónját kiváná megosztani, szive és határtalan birodalmai feletti uralkodást ajánla neki. A' szép fogoly nő, azon meg meggyőződésében, hogy itt az ellenszegülés sikeretlen lenne, mindenben megegyezett, és az eljegyzésnek napja és órája meghatároztaték. Gazdag menyekzői köntösben, a' mátka ajándekában, drága gyöngyök 's kövekkel diszitve lépett palotája széles erkélyére a' khán, hol a' szertartások végzendők valának, és kecses menyasszonya mellé ült. Azonban hirtelen elhalványult 's kiállhatlan hőségről panaszolt. — „Vizet! vizet!“ — kiáltá a' khán, nyugtalan forgása közben, és szorongásában a' ruhát melly lángoló melljét takará, széttépé. — „Nemes khán, — mondá a' legyőzetett királyné nyuggodtan — köntösöd meg van mérgesitve. Eljegyzésünk napja, halálunké is leend; rám nézve ez volt az egyedüli eszköz, a' szégyentől menekedni.“ E' beszéd után az erkély alatt hömpölygő folyamba rohant, mellynek sötét árjából többé fel sem bukott.

EMLÉKMONDÁS.

Boldog.

Boldog csak addig vagyunk,
Mig éretlen még az agyunk,
Vagy mikor ez meghült már
'S inségünkben ez határ.

KISFALUDY SÁNDOR után K. H. K. J.

A' nemzetiség angyala legmagasabban emeli az embert az istenség idealjához. Hol annak mennyei sugalma nem hathat már a' lakosoknak önség, ön szeretet, 's egyéb nyomorúsági siketségein keresztül, ott árnyekba borul a' világ, 's örök setétség nyomja a' hont.

Gr. SZÉCHENYI I. után S. KAROLINA.

A' könyv ollyan, mint a' szép leány. A' szív édesen vonzatik hozzá, mint honja virágához: ha rosz kettőssen sinli veszteségét.

KISFALUDY KÁROLY után K. H. K. J.

Elmefuttatások. Minden csapszék egy vig komoly intézet, mellyben a' bolondságot és észt bugykákban árulják, 's hol a' szegények nehány pillanatra nyomorultságukról megfeledkeznek.

Sok lálogatási jegy azon látogató személynek emléklapja, ki igen örvendett, hogy nem lelte a' látogatandót. B. E. U-ból.

Előbbi rejtvény: Latzkovics.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utcza 612.